

याक्खा-नेपाली-अङ्ग्रेजी
शब्दकोश

**Yakkha-Nepali-English
Dictionary**

याक्खा-नेपाली-अङ्ग्रेजी

शब्दकोश

Yakkha-Nepali-English

Dictionary

नेपाल सरकार

आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान

जावलाखेल, ललितपुर

याक्खा-नेपाली-अङ्ग्रेजी शब्दकोश
Yakkha-Nepali-English Dictionary

प्रकाशक / Publisher:

नेपाल सरकार
आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान
जावलाखेल, ललितपुर

© SIL International

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

पहिलो संस्करण / First Edition: जेठ २०७२ / 2015 (A.D.)

कार्यकारी/व्यवस्थापकीय सम्पादक: डा.लाल-श्याँकरेलु रापचा

प्रकाशन प्रति: ५००

ISBN: 978-9937-2-9622-9

प्रकाशकीय

नेपालका बहु(ल) आदिवासी जनजातिहरूको सर्वाङ्गीर्ण विकास तथा उत्थान गर्ने उद्देश्य लिएर नेपाल सरकारले सं. २०४६ को ऐतिहासिक परिवर्तन पश्चात् आदिवासी जनजाति विकास समिति खडा गरी कार्य सम्पादन गर्दै आएकोमा सो उद्देश्य परिपूर्तिलाई अझै प्रभावकारी बनाउनको लागि प्रतिष्ठान ऐन २०५८ अनुसार आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (National Foundation for Development of Indigenous Nationalities) स्थापना गरेको हो। आज प्रतिष्ठान १४ वर्षे कार्य-यात्रा पूरा गर्ने क्रममा छ।

प्रतिष्ठानको आफ्नो उद्देश्यहरूमध्ये आदिवासी जनजातिहरूको भाषिक तथा साँस्कृतिक विविधताको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्नु पनि हो। प्रतिष्ठानले आफ्नो स्थापना कालदेखि नै त्यस्ता कार्यलाई प्रोत्साहन र आंशिक आर्थिक सहयोग पनि गर्दै आएकोमा यस आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ देखि भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा फरक शैली तथा नीति अपनाउने निधो गरेको हो।

सो फरक शैली तथा नीति भनेको नै प्रतिष्ठानले आफ्नै पहल तथा पूर्ण खर्चमा आदिवासी जनजातिका भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यको लागि तयार पारिएका पाण्डुलिपिहरूको प्रकाशन कार्य हो। भाषा-साहित्यको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन कार्यको विभिन्न क्रियाकलापहरूमध्ये शब्दकोश प्रकाशन पनि एक हो। शब्दकोश प्रकाशन पहल भनेको नै भाषा संरक्षण तथा प्रवर्द्धनको पर्याय भएकोले यस आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ लाई आदिवासी भाषा शब्दकोश वर्ष घोषणा गरिएको हो।

शब्दकोश वर्ष मनाउने क्रममा प्रतिष्ठानले यस वर्ष किराँती-आठाप्रे, किराँती-याक्खा, ल्होपा (ल्होवा), चेपाङ र माभी भाषाहरूको शब्दकोशलाई प्रकाशनमा ल्याउने जमर्को गरेको छ। यी शब्दकोशहरूको तयारीमा मूलतः भाषा वक्ता, भाषाशास्त्री तथा शब्दकोश निर्माण प्राविधिकहरू नै संलग्न हुनुहुन्छ। माभी भाषा बाहेकका चार भाषाहरूको शब्दकोश निर्माणमा एसआइएल इन्टरनेसनल तथा यसमा कार्यरत भाषाशास्त्रीहरूको देनप्रति हामी नतमस्तक छौं।

उहाँहरू सबैको सत्प्रयासमा तयार भएको त्रैभाषिक किराँती-याक्खा शब्दकोश प्रकाशनमा ल्याएर यस पूर्वीय पहाडी अल्पसंख्यक तथा लोपोन्मुख भाषाको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा एक कदम अघि बढाउनु प्रतिष्ठानको उद्देश्य प्राप्तिको छनक हो। प्रतिष्ठानको यो कदम जारी नै रहनेछ।

डा.लाल-श्याँकारेलु रापचा

जेठ २०७२

प्रमुख एवं कार्यकारी/व्यवस्थापकीय सम्पादक

जावलाखेल, ललितपुर

प्राज्ञिक तथा अनुसन्धान महाशाखा

आजउरा प्रतिष्ठान

Foreword

The Dictionary Development Process

In April 2011 SIL International, Nepal (www.sil.org/asia/nepal) conducted a Dictionary Development Workshop in collaboration with Nepal Academy, the National Foundation for Development of Indigenous Nationalities (NFDIN), and Tribhuvan University's Central Department of Linguistics. An average of ten participants from each of ten languages participated (Athpariya, Lohorung, Yakkha, Yamphu, Lowa, Lhomi, Bhujel, Kisan, Urao, and Bahing). Participants learned and applied a process of rapid word collection using a systematic process of elicitation by semantic domains developed by SIL, and then continued the process in their communities (see www.sil.org/computing/ddp and www.rapidwords.net). Within six weeks each language group had completed word collection in over 1800 different semantic domains, glossed the entries in Nepali, and keyboarded the data using the WeSay program (www.wesay.org). Subsequent workshops in June and December 2011 helped teams to start editing and expanding their dictionaries, a process that has continued by dedicated editors from each community up to the point of publication now.

As introduced in the April 2011 workshop our desire from the beginning has been that many people from each community would contribute to each dictionary, and that the result would be freely available using the popular Creative Commons License (www.creativecommons.com). It is our hope that this dictionary will continue to be developed and expanded in the coming years, and that it will be a significant milestone for the ongoing development and standardization of the language.

SIL has been privileged to play a small part in helping to bring forth the *Yakkha-Nepali-English Dictionary* (2015) to showcase and promote the richness and diversity of Nepal's languages through this dictionary development process. We look forward to serving many more language communities in Nepal in a similar way.

Sincerely,

Jeff Webster
Country Director
SIL International, Nepal

Partners in
Language Development

NGO in special
consultative status
with the Economic
and Social Council of
the United Nations

SIL International Nepal
Sanepa Chowk, Lalitpur
PO Box 8975, EPC 1588
Kathmandu, Nepal
Tel: 977 1 5555-736
977 1 5520-034
E-mail: info_nepal@sil.org
Web: www.sil.org/asia/nepal

SIL International
7500 W Camp Wisdom Rd
Dallas TX 75236-5699 USA
Tel: (972) 708-7400
Fax: (972) 708-7433
E-mail: info-sil@sil.org
Web: www.sil.org

किरात याक्खा छुम्मा

THE KIRAT YAKKHA CHUMMA

केन्द्रीय समिति, काठमाडौं

जि.पि.ओ. बक्स नं. ८९७७
इपिपी: ८४८ काठमाडौं, नेपाल
केन्द्रीय कार्यालय महालक्ष्मीस्थान,
सलितपुर । फोन/फ्याक्स: ०१-४४२९९९०
इमेल: yakkhasng@gmail.com

शुभकामना

आभारी छौं, याक्खा भाषाको शब्दकोश प्रकाशनसम्म अनवरत लागी पर्नुहुने सम्पूर्ण महानुभाव तथा संस्था प्रति,

शब्दकोश निर्माण तथा प्रकाशन आफैमा चुनौतीपूर्ण काम यस माथि पनि लोपान्मुख भाषा याक्खामा मूल शब्दहरू सङ्कलन गरी Semantic Domain को आधारमा नेपाली र अङ्ग्रेजी अनुवाद सहितको यो शब्दकोशले याक्खा भाषाको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन, सिक्न र बोल्नको लागी प्रेरणा र अनुसन्धान कर्ताहरूलाई सन्दर्भ सामग्री उपलब्ध भएको छ।

किरात याक्खा छुम्मा आफैले यो काम गर्नु पर्ने भएता पनि SIL International, नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, त्रिभुवन विश्वविद्यालय र नेपाल आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान तथा संलग्न याक्खा समुदायको संयुक्त प्रयासमा सफल भएको यो कृतिका लागि सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छौं र आगामी दिनमा थप काम गर्ने हौसला मिलोस् भनी हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछौं।

भुपाल सिंह जिमी
अध्यक्ष

किरात याक्खा छुम्मा, केन्द्रीय कार्य समिति

शब्दकोशको बारेमा

याक्खा भाषामा प्रकाशित यो ग्रन्थ एकलै दोक्लैको प्रयसले निर्मित होइन। SIL International, नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, आदिवासी जनजाति राष्ट्रिया उत्थान प्रतिष्ठान, त्रिभुवन विश्व विद्यालय र याक्खा समुदायको संयुक्त पहलमा भएको हो।

लामो समयसम्म भाषा शोषणमा रहेको हाम्रो मुलुकमा लोप हुना लागेको याक्खा भाषा अर्ध मृत अवस्थामा छ। भाषाको साम्रज्यले जकडेको आवस्थामा एकतिर लिम्बु र अर्कोतिर खोम्बुका विभिन्न भाषाहरूको चेपारोको बिचमा छ। यत्तिकै रहन दिने हो भने यो भाषा निकट भविष्यमा लोप हुने निश्चित छ। सो दुर्घटना बाट बाँच्ना केही सहायता पुग्दछ भन्ने कुरामा आशावादी छौं।

यो शब्दकोश SIL International र त्रिभुवन विश्व विद्यालयले वर्ण पहिचान गराएको आधारमा वर्णहरू राखिएका छन्। भाषा स्तरीकरण पनि सोहि समयमा निर्मित (याक्खा लेखन गोरेटो) "याक्खा छेप्मा लाम्बु" लाई शिरानी राखेर शब्द लेखन कार्य गरिएको छ। जसअन्तर्गत याक्खामा ३० ओटा व्यन्जन ५ ओटा स्वर वर्ण निर्धारण भएका छन्। तिनै वर्णहरूद्वारा याक्खा भाषामा बोलिने शब्दहरू संकलन गरिएका हुन्। शब्द संकलन semantic domain विशेष क्षेत्रभित्र पर्ने शब्दहरू मात्र संकलनमा परेकाले कयौं शब्दहरू छुट हुन पुगेका हुन सक्दछन् साथै संकलकहरूको अपरिपक्वताले गर्दा पनि महत्वपूर्ण शब्दहरू छुटेका हुन सक्दछन्। यति हुँदाहुँदै पनि पाठकवृन्दमा शब्दहरूको अभाव नहोस् भनि भरमग्दुर प्रयास गरिएको छ।

याक्खा बोल्ने, बोल्ना चाहने, बोलि मन पराउने, अनुसान्धान गर्न चाहने, लगानी गर्न रुची हुने, सिक्ने, सिकाउने सबैलाई सहयोग पुऱ्याओस् भन्ने कामना गर्दछौं। अनि यो काम पूरा गर्दासम्म दुःख गर्नुहुने तमाम महानुभावहरूमा आभार व्यक्त गर्दै आगामी काममा सुभाबको आपेक्षा राख्दछौं।

शब्द संकलन-

जीवन हुतुराई (याक्खा)

दौलामाया कोयोङ्वा (याक्खा)

प्रकाश चारकोले (याक्खा)

बम देवान लिम्बुखिम (याक्खा)

मनभक्त लिङ्खा (याक्खा)

मागमान लिङ्खा

राम कुमार लिङ्खा (याक्खा)

शान्तिला लिङ्खा (याक्खा)

सम्पादक मण्डल-

अजय छाला (याक्खा)

कमला लिङ्खा (याक्खा)

जीवन हुतुराई (याक्खा)

प्रकाश चारकोले (याक्खा)

बम देवान लिम्बुखिम (याक्खा)

मनिषा कुरुम्वाङ् (याक्खा)

मागमान लिङ्खा(याक्खा)

राजेन्द्र चारकोले (याक्खा)

राम कुमार लिङ्खा (याक्खा)

लालमाया लिङ्खा (याक्खा)

शान्तिला लिङ्खा (याक्खा)

टाइपिङ-

यमराज वेघा

जीवन याक्खा

शब्दकोश कसरी प्रयोग गर्ने

१. वर्णविन्यास सम्बन्धी केही कुरा

याक्खा भाषा टिबेटो-बर्मन भाषा परिवार अन्तर्गत पर्ने र देवनागरी लिपि संस्कृत भाषामा आधारित भएकोले याक्खा भाषा सटिकसँग लेख्नलाई कठिनाइहरू छन्। त्यसकारण याक्खा भाषा सरल रूपमा पढ्न सक्नको निम्ति देवनागरी लिपि समायोजन गरी प्रयोग गरिएको छ। याक्खा भाषा नेपाली भन्दा फरक भएकोले याक्खा शब्दहरू नेपाली भाषाको शब्दहरू जस्तै ट्याक्कै मिल्नुपर्छ भन्ने छैन।

याक्खा वर्ण क्रम सिरिजङ्गा लिपि सहित:

ཨྱ	ཨྲ	ཨླ	ཨྴ	ཨྵ
आ	इ	उ	ए	ओ
ཨྱ	ཨྲ	ཨླ	ཨྴ	ཨྵ
का	कि	कु	के	को
ཨྱ	ཨྲ	ཨླ	ཨྴ	ཨྵ
क	ख	ग	घ	ङ
ཨྱ	ཨྲ	ཨླ		
च	छ	ज	झ	
ཨྱ	ཨྲ	ཨླ	ཨྴ	
ट	ठ	ड	ढ	
ཨྱ	ཨྲ	ཨླ	ཨྴ	ཨྵ
त	थ	द	ध	न

ω	∞	ढ	थ	ऩ	
प	फ	ब	भ	म	
ड	ऱ	य	ल	व	ह
य	र	ल	व	स	ह
0	6	Λ	S	X	
०	१	२	३	४	
८	९	४	V	७	
५	६	७	८	९	

२. समाविष्ट खण्डहरू

हाङ्मा [haŋma] १) **ना.** म्याडम २) **ना.** श्रीमती illustrious or beautiful woman, wife, Mrs
 ३) **ना.** रानी queen ४) **क्रि.** पठाउनु send, despatch, cause to be sent or despatched
ex. याङ् हाङ्मा सिम्मेकाना? पैसा पठाउँदैछौ? ५) **ना.** राजकीय royal, regal, kingly,
 imperial, princely, concerning a government ६) **क्रि.** पूजा गर्नु worship **ex.** आफाङ्डा
 च्याङ् हाङ्मा सिम्मेकाना। काकाले पूजा गर्दै हुनुहुन्छ।

- याक्खा मूल शब्द (देवनागरी मोटो अक्षरमा)
- उच्चारण संकेत (रोमन अक्षरमा वर्गकोष्ठभित्र)
- विविधता, जस्तै भाषिका/ स्वतन्त्र/ व्याकरण/ बहुवचन/ भूत/ वर्तमान/ हिज्जे (कोष्ठभित्र)
- शब्दवर्ग (नेपाली छोटकरीमा)
- नेपाली अर्थ
- अंग्रेजी अर्थ
- उदाहरण वाक्यहरू

३. संक्षिप्तकृत

अ.मू.....	अनुकरण मूल
उदा.....	उदाहरण
क्रि वि.....	क्रिया विशेषण
क्रि.प.....	क्रिया-पदावली
क्रि.वि.....	क्रिया विशेषण
क्रि.....	क्रिया
ना.यो.....	नाम योगी
ना.....	नाम
निपा.....	निपात
पर.....	परसर्ग
पू.स.....	पूर्वसर्ग
प्रश्न वा.....	प्रश्न वाचक सर्वनाम
वि.बो.....	विस्मयादिबोधक
वि.....	विशेषण
स. क्रि.....	सकर्मक क्रिया
संयो.....	संयोजन
सर्व.....	सर्वनाम
Dha Var. of.....	Dhankuta Variant of
Dia. Var.....	Dialect Variant
ex.....	उदाहरण
num.....	सङ्ख्या
pres of.....	वर्तमानकाल
pst of.....	भूतकाल

आ

आ- [a-] पू. स. १) मेरो my, mine **ex.** तेन्ने अपुम्डा प्याक साङ्वा पिक हिडुक्सुचिहा। गाउँमा मेरो बाजेले धेरै गाई भैंसी पाल्नु भएको छ। २) याक्खा स्वारवर्णको पहिलो अक्षर first vowel of the alphabet

आइना [aina] **ना.** ऐना mirror, looking-glass

आइसा [aisa] **वि.** सहज easy, simple, comfortable

आउ [au] **निपा.** १) है word used in reply to someone's call from a distance, yes, word used at the end of a statement to convey a request **ex.** का छेप्ताप पियाङ् आउ। मलाई पुस्तक दिनुहोस् है। २) ल word used to convey acceptance

आउलो [aulo] **ना.** औलो malaria, malarial fever

आएप [aepA] **ना.** ठूलो बुवा; बडाबाबु; बुवाको दाजु uncle, father's elder brother

आएम [aemA] (*Dia. Var.* एम) **ना.** १) ठूली आमा aunt, mother's elder sister २) बढीआमा

आका [aka] **सर्व.** मेरो my, mine **ex.** ना आका पाङ् ओम। यो मेरो घर हो।

आक्खुबा [akk^huba] **ना.** १) बुन्ने व्यक्ति २) खुट्टाले हान्ने व्यक्ति

आक्मा, [akma] (*1sg pres* आग्वाङ्; *3sg past* आगु) **क्रि.** तान बुन्नु weave cloth

on loom **ex.** उडा ते आगु। उसले कपडा बुन्यो। *He wove cloth.*

आक्मा, [akma] (*1sg pres* आक्त्वाङ्; *3sg past* आक्तु) **क्रि.** लात्तीले हान्नु kick **ex.** का आक्त्वाङ्ना। म लात्तीले हान्छु। *I will kick.*

आक्माना [akmana] **ना.** तान loom, expansion, extension, temperament or mood, tune, melody

आक्लाङ्थुकमा [aklaŋt^hukma] **ना.** १) ढिकी कुट्दा धान लाउन प्रयोग गरिने लठ्ठि २) ताना बुन्दा गाडिने भाटा वा किला

आक्लाम [aklama] **ना.** ढाका कपडा cloth with dhaka design

आखुबा [ak^huba] **वि.** १) जान्ने knowing, intelligent, skillful **ex.** इखियाहा यात्रमि तोङ्से चेऱ्या आखुबा यात्रमिचि से पाङ्माहाचि। भगडा गरेका मानिसहरू मिलाउन कुरा बुझ्ने मानिसहरू मात्र पठाउनु पर्छ। २) बुद्धिमान

आगास्ति [agasti] **ना.** अपच indigestion

आग्घुर [agg^hura] १) **वि.** ठूलो powerful, influential, loose २) **वि.** असाध्य

आङ् [aŋ] *Dha var. of* ता

आङ् आङ् [aŋ aŋ] *Dha var. of* ताता

आङ् इ [aŋ i] *Dha var. of* ताए

आङ् खेङ् [aŋ k^heŋ] *Dha var. of* ताखेङ्

आङ् डाङ् [aŋ ŋaŋ] *Dha var. of* ताफा

आङ् छाङ् [aŋ t^haŋ] *Dha var. of* ताया

आङ् थुम [aŋ tʰumʌ] *Dha var. of ताना*

आङ् नाङ् [aŋ naŋ] *Dha var. of तापा*

आङ् साङ् [aŋ saŋ] *Dha var. of ताला*

आङ् सुम [aŋ sumʌ] *Dha var. of तासु*

आङ् हिच [aŋ hitsʌ] *Dha var. of ताहि*

आङ्गा आङ्गि [aŋga aŋgi] *सर्व. १) आ-
आफ्नो २) प्रत्येकले*

आङ्गुम [aŋgumʌ] *न०. बिनायो type of harp
made of bamboo or cane, played by
pressing with the mouth and stretching
its cord with the tongue*

आङ्गुर [aŋgura] (*Dhankuta Dia.*
सिम्लेप्माङ्) *न०. अङ्गुर grape*

आङ्गेन्चा [aŋgentsa] *न०. गुहार help,
assistance, cry for help*

आङ्गेन्चा नाक्मा [aŋgentsa nakma] (*1sg
pres आङ्गेन्चा नाक्त्वाङ्; 3sg past
आङ्गेन्चा नाक्ता) क्रि. प. गुहार मागनु
beg*

आङ्गोरा [aŋgora] *Dha var. of आङ्ङोरा*

आङ्गोलुङ्माङ् [aŋgolu?maŋ] *न०. पखेटा
नभएको सलह grasshopper lacking
wings*

आङ्गोलेक [aŋgoleka] *न०. पाङ्ग्रा
aesculus indica*

आङ्ङोरा [aŋŋora] (*Dhankuta Dia.*
आङ्गोरा) *न०. अमला myrobalan*

आङ्चि [aŋtʃi] *Dha var. of ताम्चि*

आङ्दाहा [aŋdaha] *न०. अतीतका घटनाहरू
events*

आङ्देन्वा [aŋde?wa] *न०. ठेउवा चरा bird*

आङ्धिङ् [aŋdʰiŋ] *वि. अटेर*

unmindfulness, obstinate, impertinence

आङ्बु [aŋbu] *न०. सल्लो any type of
conifer or pine*

आङ्बुराङ् [aŋburaŋ] *न०. सल्लाघारी*

आङ्बुहाम [aŋbuhamʌ] *न०. सल्लाघारी
pine grove, forest of sal trees*

आङ्मा [aŋma] (*1sg pres आङ्द्वाङ्; 3sg
past आङ्दु) क्रि. १) सहनु bear,
tolerate, endure, suffer, have patience*

ex. नाडा प्याक तुखि आङ्मा यास्वाहा।

यिनले धेरै कष्ट सहनु सक्छ। २) खप्नु

bear, last long, endure, tolerate ३)

रुखको हाँगा वा डाले घाँस काट्नु ex.

*पिछाचिडा सिङ्गा ह्वाक आङ्मा
इयास्वानिन्हा। केटाकेटीहरूले रुखको
हाँगा काट्न सक्दैनन्।*

आङ्माहेखुबा [aŋmahekʰuba] *वि.*

सहनशील tolerant, patient

आचाकालिक [atsakalika] १) *वि.*

अनावश्यक unnecessary, dispensable

*ex. पामागा तायेन्बे मेवाखुबा पिछाचि
आचाकालिक न्जोङ्मेहा। बुबा आमाको*

अधीनमा नबस्ने केटाकेटीहरू

अनावश्यक गर्छन्। २) न०. ज्यादा

excessive, too much

आचोकमा [atsokma] (*1sg pres*

आचोग्वाङ्; 3sg past आचोगु) क्रि. १)

प्रयोग गर्नु do २) सदुपयोग गर्नु utilize

आछिता [atsʰita] *न०. अछेता unbroken*

*rice, grain offered in worship or used in
religious ceremonies*

आताङ्फेताङ् [atanp^hetan] अ. मू.
जसोतसो

आतोऱ्ना [ato?na] क्रि. प. माथिको of
above

आत्था [att^ha] वि. बो. आत्था; तातो
महसुस गर्दा भनिने शब्द exclamation of
sudden pain caused by heat

आत्नुङ्मा [atnuŋma] (1sg pres
आत्नुङ्मेङ्; 3sg past आयुक्सा) क्रि. १)
खस्नु fall, fail, drop off २) भर्नु go
down, fall off, descend

आदाल [adalA] ना. खटनपटन
arrangement, appointment, instrument,
direction

आद्दिरि [addiri] क्रि. पाठ सक्नु; पुरा गर्नु

आनिङ्गा [aninga] सर्व. हाम्रो pronoun
used in place of 'my' or 'mine' to show
great honour, or arrogance ex. ना
आनिङ्गा पाङ् ओम। यो हाम्रो घर हो।
our; ours

आन्चिङ्गा [antsinga] सर्व. हामी दुईको
our (two)

आन्चिल [antsilA] ना. १) कहिले पनि
नमर्ने २) अमर undying, deathless,
immortal, eternal, living for ever

आपा [apa] ना. बुबा father

आपुङ्ख्या [apuk^hja] ना. स्वतन्त्र
independent, free

आप्खुमा [apk^huma] (Dia. Var. आप्खुबा)
ना. ल्याउने ex. हेन आनिङ्गा मेलोबे
आप्खुमा इसा ओम? आज हाम्रो मेलोमा
आउने को हो?

आप्चुङ्बा [aptsuŋba] Dha var. of
हिङ्वाकाङ्सोरे

आप्छामा [apts^hama] (Dia. Var. उथान्लोक)
ना. १) दलिन roof beam, crossbeam,
rafter २) निदाल beam

आप्ताङ्फेताङ् [aptanp^hetan] वि. घरायसी
काम domestic ex. हेन आप्ताङ्फेताङ्
चोगाङ्नुङ् नाम आयामाना। आज
घरायसी काम गर्दा गर्दै दिन गएछ।

आप्तान्दि [aptandi] ना. मभेरी floor

आप्थाक [apt^haka] ना. सुरक्षित secure,
protected, free from danger

आप्थाक्ना [apt^hakna] वि. सुरक्षित ठाउँ
secured

आप्दिक [apdikA] (Dia. Var. इसिछोक) ना.
१) अभियोग accusation, blame, effort,
perseverance, ex. इखोक्सिनिन्हा
चेऱ्याबे आप्दिक एम्मा
न्थेन्दिस्तिवान्हा। गल्लि नगरेको कुरामा
दोष लगाउनु सुहाउँदैन। २) दोष guilt,
fault, blame, accusation, crime

आप्मा_१ [apma] (1sg pres आम्मेङ्; 3sg
past आबा) क्रि. आउनु come ex. का
आम्मेङ्ना। म आउँछु। I will come.

आप्मा_२ [apma] (1sg pres आम्मे; 3sg past
आप्ता) क्रि. ब्याउनु bear a calf, foal,
give birth to young (usually of animals)
ex. मेन्ध्वाकडा उच्या आप्तेहेक्सुना।
बाखा बच्चा ब्याउनु लाग्यो।

आप्मा_३ [apma] (1sg pres आब्वाङ्; 3sg
past आबु) क्रि. हान्नु shoot, throw away,
aim and hit with a gun or a catapult ex.
उडा न्वाक टुम्बुक्डा आब्वाना। उसले

चरालाई बन्दुकले हान्छ। *He shoots the bird with a gun.*

आप्माखेप्मा [apmak^hepma] (1sg pres आम्मेइखेम्मेइ; 3sg past आबाख्या) क्रि. आतेजाते गर्नु coming and going

आप्मानि [apmani] ना. कपास फड्किने गुलेली stringed instrument-like bow used for strumming cotton

आप्मारि [apmari] ना. धनु bow

आप्मासिङ् [apmasiŋ] ना. अस्त्र weapon

आप्युङ्वा [apjuŋwa] Dha var. of काङ्सोरे

आफाल्सिङ् [ap^halsiŋ] वि. काम नलाग्ने

आफलुम [ap^hlum] ना. १) अगेना २) चुलो oven, stove, fireplace

आब्रुक [abruk] ना. १) इज्जत honour, self-respect ex. कानिङ् इसाडा चा आब्रुक लेम्नाहाङ्माहा चोक मेन्जोमाहा। हामी कसैले पनि इज्जत फाल्ने काम गर्नु हुँदैन। २) मान honour, respect, dignity, prestige, self-conceit

आमा_१ [ama] (1sg pres आस्वाङ्; 3sg past आसु) १) क्रि. बुझ्नु know, understand ex. उडा चेन्या उचुन आमा यास्वाहा। उसले कुरा राम्ररी बुझ्न सक्छ। २) क्रि. जान्नु know, understand, know how to do ३) ना. मेरी आमा my mother

आमा_२ [ama] (1sg pres आमेङ्; 3sg past आया) क्रि. पर्नु fall, drop, befall, occur ex. हेन्गो वाइबे दुकुवा आमा पोरने इङ्गयान्ना। आज त पासोमा दुकुर पर्नु पर्ने परेन।

आमुम [amum] ना. मेरी हजुरआमा grandmother

आमेन्मा [ame[?]ma] (1sg pres आमेत्वाङ्; 3sg past आमेतु) क्रि. पार्नु drop, insert, include, cause to fall

आम्दाते [amdate] (Dia. Var. नागाख्यानाते) ना. भुम्रो clumsy, slothful, sluggish, small piece of cloth, ragged bit of cloth

आम्दिन्मा [amdi[?]ma] (1sg pres आम्दिमे; 3sg past आम्दाब्या) क्रि. १) मकिनु waste away, be worn out; be worm-eaten २) सडिनु

आम्ना [amna] Dha var. of ताम्ना

आम्बाङ् [ambaŋ] क्रि. प. १) लगभग nearly, almost, approximately २) भन्डै nearly, almost, closely ३) आम्मे! Oho!

आम्बि! [ambi!] वि. बो. अरे Oh!, exclamation of anger, disrespect or surprise ex. आम्बि कुचुमाडाले हाइना। अरे कुकुरले पो टोक्यो।

आम्बिबु [ambibu] (Dia. Var. आम्बिभु) ना. आँप mango

आम्बिङ् [ambi[?]i] वि. बो. आश्चर्य जनक Oh!

आम्मा_१ [amma] (1sg pres आम्वाङ्; 3sg past आमु) क्रि. डाम्नु brand

आम्मा_२ [amma] (1sg pres आप्स्वाङ्; 3sg past आप्सु) क्रि. टकटक्याउनु dust, brush, shake in order to get rid of dust ex. उडा तेक आप्स्वा। उसले कपडा टकटक्याउँछ। He sakes the cloth.

आम्सिन्मा_१ [amsi²ma] (1sg pres आम्सिमे;
3sg past आप्तास्या) क्रि. तुहिनु abort, be
aborted

आम्सिन्मा_१ [amsi²ma] (1sg pres
आबिसिन्वाइ: 3sg past आबिसि) क्रि.
गोली हानि मारु ex. ना किसान आम्सिन्मा
यास्वागाना? यो मृगलाई गोली हानी
मार्न सक्छौ?

आयाखेक्साना [ajak^heksana] क्रि. प. खस्न
लागेको

आयाख्याना [ajak^hjana] क्रि. प. खसेको

आयाना [ajana] क्रि. प. १) परेको २)
अस्तायो

आयुक्सेक्साना [ajukseksana] क्रि. प. खस्न
लागेको

आराम चोक्माना लेन [aram^Λ tsokmana
len^Λ] ना. विस्राम दिन sabbath or rest
day

आरि [ari] (Dhankuta Dia. भेङ्गा) ना.
आरी small saw

आलाज्यासुइसुइ [aladzjasuisui] (Dia. Var.
आलाज्यासुसु) वि. बो. १) नपत्याउनु

disbelieve; mock २) खिल्ली उडाउनु
mock

आवावा [awawa] १) ना. धराप snare,
harmful object, dangerous place ex.
आवाआवा इयुक्सुन्यो आनुइमेहोइ
पिछाचि याक्स्वाचिहा। धराप हुने गरी
नराख्नु है खसेर नानीहरूलाई लाग्छ।
२) वि. खुकुलो loose, slack

आसेन [asena] क्रि. प. हिजो yesterday

आस्कोट [asko^Λ] ना. अस्कोट

आहाइबा [ahanba] ना. मेरो मालिक my
owner

आनुइमा [a²nu²ma] (1sg pres
आनुइमेइ: 3sg past आयुक्सा) क्रि. १)
खस्नु fall, fail, drop off २) भर्नु fall off,
descend

आनेम्मा [a²nemma] (1sg pres
आएन्द्वाइ: 3sg past आएन्दु) क्रि. १)
खसाउनु drop २) भराउनु

आन्वा [a²wa] ना. काग crow

आन्वासिइ [a²wasi²] पर्यायवाची
कान्भालायो

इ

इ_१ [i] ना. १) याक्खा भाषा वर्णमालाको
दोस्रो स्वरवर्ण second vowel of the
alphabet २) के what

इ_२ [i] Dha var. of ए_२

इ आइ [i a²] Dha var. of एता

इ इ [i i] Dha var. of एए

इ डाइ [i ɲa²] Dha var. of एफा

इ थुम [i t^hum^Λ] Dha var. of एना

इ नाइ [i na²] Dha var. of एपा

इ साइ [i sa²] Dha var. of एला

इ सुम [i sum^Λ] Dha var. of एसु

इइम्ना [iimna] वि. एघारौँ eleventh

इक्खुबा [ikk^huba] ना. १) सुकाएको कुरा
उठाउने follower, adherent २) अनुयायी
adherent, follower

इकमा, [ikma] (1sg pres **इक्वाङ्**; 3sg past **इगु**) **क्रि.** उठाउनु collect, assemble together **ex.** आमाडा बिस्कन इकमासिम्मेऱ्ना। *आमाले सुकाएको अन्न उठाउनु हुँदैछ।*

इकमा, [ikma] (1sg pres **इक्त्वाङ्**; 3sg past **इक्तु**) **क्रि.** १) खेदनु drive, chase, pursue, persecute २) पिछा गर्नु follow ३) लखेटनु chase, drive away, put to flight, hunt, pursue **ex.** का पुभाङ् इकमासिम्मेऱ्ना। *म बाँदर लखेट्दै छु।*

इक्रिक [ikrikA] **ना.** इकार

इक्लाम [iklamA] **ना.** घाँटीको किलकिले epiglottis

इक्ले, [ikle] (*Dia. Var.* सोमोन्थोरोक) **वि.** १) एक रुपको २) एकरूपता uniformity

इक्ले, [ikle] (*Dia. Var.* इखानलाना) **वि.** १) उस्तै उस्तै २) समान equal, similar, identical, resembling, equivalent, uniform, even, level

इक्साङ् खेप्मा [iksax kʰepma] (1sg pres **इक्साङ् खेमेङ्**; 3sg past **इक्साङ् ख्या**) **क्रि.** प. १) पछ्याउँदै जानु २) खेदाउँदै जानु

इक्सापोक [iksapokA] (*Dhankuta Dia.* तोखेङ्युङ्) **ना.** ग्रह planet

इक्साहाच्वा [iksahatswa] **ना.** छानिएको जाँड

इखिङ् [ikhinj] **क्रि.** प. जति as much/as many as, about, nearly

इखिङ् [ikhinj] **प्र. वा.** कति how much, how many

इखिङ्गा [ikhinga] **प्र. वा.** कतिको

इखिङ्तो [ikhinto] **वि.** श्रेणी series, row, line, grade, class, rank, standard

इखुपुङ् [ikhupunj] *Dha var. of* इमारिङ्

इखेङ् [ikhɛj] *Dha var. of* एखेङ्

इखेङ्चि [ikhɛntsi] *Dha var. of* एखेङ्चि

इखेङ्ना [ikhɛjna] **एखेम्मा**

इघु [ighu] **ना.** १) डाहा २) ईर्ष्या envy, jealousy

इघुरिङ्ओन्मा [ighuriŋʌnma] 3sg past **इघुरिङ्ओन्दु** **क्रि.** घेराउ हाल्नु encircle

इघुरुम [ighurumA] १) **वि.** गोलो round, circular, spherical, ant-hill २) **क्रि.** प. वरिपरी on all sides

इघुरुम्बा [ighurumba] **ना.** घिर्नी pulley

इडाङ्खेङ्बा [iŋaxkʰɛŋba] *Dha var. of* एडाङ्खेङ्बा

इङ्खेऱ्मा [iŋkʰeʔma] (1sg pres **इक्त्वाङ्**; 3sg past **इक्तेहेतु**) **क्रि.** पछ्याइ लानु take by following **ex.** आनाडा आमा इक्तेहेतुना। *दिदीले आमालाई पछ्याइ लानु भयो।*

इङ्घोप्मा [iŋghopma] **अ. मू.** भौँतारिनु walk hither and thither without a stop in confusion, loiter here and there aimlessly

इङ्घोऱ्मा, [iŋghoʔma] (1sg pres **इक्तुघोन्द्वाङ्**; 3sg past **इक्तुघोन्दु**) **क्रि.** पछ्याई हिँड्नु

इङ्घोऱ्मा, [iŋghoʔma] (1sg pres **इङ्घोमेङ्**; 3sg past **इसाघोन्दा**) **क्रि.** घुमि हिँड्नु wander

इङ्नाङ्मा [iŋnaŋma] (1sg pres
इघाक्स्वाङ्; 3sg past इघाक्सु) क्रि.
उठाएर फ्याँक्नु **ex.** कासिङ्गार
इङ्नाहाङ्माभोङ् चाराम उचुन
ओम्मेन्ना। *कासिङ्गार उठाएर फ्याँक्नु*
भने आँगन राम्रो देखिन्छ।

इङ्नुङ्मा [iŋnuŋma] (1sg pres
इक्तुनेस्वाङ्; 3sg past इक्तुनेसुक्सा)
क्रि. १) खेदो गरी रहनु keep on chasing
२) उठाएर राख्नु

इङ्बु [iŋbu] **ना.** चिउरीको वृक्ष type of tree

इङ्मा [iŋma] (1sg pres इक्स्वाङ्; 3sg past
इक्सु) क्रि. १) छान्नु filter (beer) **ex.**
मामुचिडा चुवा इङ्मा न्दारोक्तुहा।
केटीहरूले जाँड छान्नु सुरु गरे। २)
बटार्नु twist, wring, entwine, distort **ex.** ते
ह्वापमाहोङ् सोलोक इङ्माचिहोङ्
माङ्च्वा छिम्माहाङ्माहा। कपडा धोए
लगत्तै बटारेर पानी निचोरी पठाउनु
पर्छ। ३) जुम्रा नङ्ले किच्याउनु crush
louse between one's nails

इच्छाबा [itts^haba] **ना.** सम्धी father of son-
in-law or daughter-in-law

इच्छामा [itts^hama] **ना.** सम्धिनी mother of
a son- or daughter-in-law

इजाङ् [idzaŋ] **प्र. वा.** किन why, what for

इजाङ्बाङ्निङ् [idzaŋbaŋniŋ] **संयो.**
किनभने because **ex.** तुम्ना पाङ्बे ख्या,
इजाङ्बाङ्निङ् उका पाङ्बे खिङ्बेलाक
इसाचा मानिन। जेठो घरमा गयो,
किनभने उसको घरमा यतिखेर कोही
पनि छैनन्।

इटा [it̪a] **ना.** इटा brick

इतेन [iten̪] **Dha var. of** इदेन

इदाक [idak̪] (*Dhankuta Dia.* याक्चा)
(*Dia. Var.* इदाङ्) **ना.** कक्ष orbit

इदुम [idum̪] **ना.** १) संस्कार perfecting,
finishing २) रीति manner, custom,
method, way, ancestral custom, rule,
regulation

इदुम लुङ्वा [idum̪ luŋwa] **ना.** प. रीति
अनुसार

इदुम्साङ् [idumsaŋ] (*Dhankuta Dia.* मुन्या)
ना. संस्कृति culture, purification,
refinement, civilization, decoration

इदेन [iden̪] (*Dhankuta Dia.* इतेन) **ना.** १)
परदेश foreign country or land २) विदेश
foreign country, distant land

इदेनएल्लोक [iden̪əllək̪] **क्रि. प.**
अपरिचित ठाउँ

इदेप्मा [idepma] (*Dhankuta Dia.* याक्वा₂)
(*Dia. Var.* युङ्दाङ्) **ना.** कक्षा कोठा room

इन [in̪] (*Dia.* वागिन) **ना.** अण्डा egg

इना [ina] **वि. बो.** के what, which, for

इनाइगा [inaiga] १) **ना.** फोगट worthless,
costing nothing and given free २) **वि.**
बेकार unemployed, useless

इनाचामाङ्निङ् [inatsamaŋniŋ] **वि.** बिना
अर्थको

इनिङ्वा [iniŋwa] **ना.** पाठ lesson, reading,
study, instruction, chapter of a book

इन्इन्चा [inints̪a] **पर्यायवाची** छुम्दाङ्

इन्खुबा [ink^huba] **ना.** किन्ने buyer,
purchaser

इन्चा [intsa] **ना.** खेल play, game, sport, fun, trick

इन्चा छुम्मा [intsa ts^humma] **ना. प.** व्यापार संस्था organization

इन्चा सोप्मेमा [intsa sopmema] (1sg pres **इन्चा सोप्मेत्वाङ्**; 3sg past **इन्चा सोप्मेतु**) **क्रि. प.** खेल देखाउनु show, display

इन्चाखुबा [intsak^huba] **ना. १)** व्यापारी trader, merchant, businessman, tradesman २) खेलाडी player, sportsman ३) बेच्ने

इन्चाटेम्मा [intsatemma] **ना.** खेल मैदान ground 1.1) **क्रि.** खेलिरहनु

इन्चाथ्वा [intsat^hwa] **ना.** म्याच match

इन्चापाङ् [intsapaŋ] **ना.** रङ्गमञ्च theatre, stadium

इन्चामा, [intsama] (1sg pres **इन्चामेङ्**; 3sg past **इचाया**) **क्रि.** खेलनु play **ex.** पाकना इन्चामा सिम्मेऱ्ना। *कान्छो खेलैदछ।*

इन्चामा, [intsama] (1sg pres **इनुच्वाङ्**; 3sg past **इनुचो**) **क्रि. १)** बेच्नु sell **ex.** हेन यारो इन्चामा भोङ् ख्याङ्ना न्छुक्तान्हा। *आज रायो बेच्नु भनेर गएको बिक्री नै भएन। २)* किनी खानु sell **ex.** लिम्हा इन्चामा सिम्मेऱ्ना। *मिठाई किनि खाँदैछ।*

इन्चामासिङ् [intsamasin] **ना.** खेलौना plaything, toy, doll

इन्चामेप्मा [intsamepma] (1sg pres **इन्चामेत्वाङ्**; 3sg past **इन्चामेतु**) **क्रि. १)** खेलाउनु make play, amuse, teach sports, cheat, deceive २) खेलन

लगाउनु

इन्चावाङ् [intsawaŋ] **ना.** खेलाडी player, sportsman

इन्जार [indzara] (*Dia. Var.* **थुम्मावाग**) **ना.** ईजार tassel, draw-string for holding trousers

इन्नेम्मा [innemma] (1sg pres **इन्नेमेङ्**; 3sg past **इसामासा**) **क्रि.** घुमि रहनु keep on moving

इन्मा, [inma] (1sg pres **इन्वाङ्**; 3sg past **इनु**) **क्रि.** किन्नु buy, purchase **ex.** आफ्नाङ्का एको ताबेक इनुना। *मेरो काकाले एउटा खुकुरी किन्नु भएको छ।*
My uncle bought a knife.

इन्मा, [inma] (1sg pres **इन्द्वा**; 3sg past **इन्दु**) **क्रि.** अण्डा पर्नु lay egg **ex.** वाडा इन इन्दुना। *कुखुराले अण्डा पार्यो।*
The hen laid eggs.

इन्याङ्दाङ् [injanɖaŋ] **ना.** अण्डाशय ovary

इप [ipɐ] **ना.** बट्टाइ चरा quail, common quail (coturnix coturnix)

इप्छापिक [ipts^hapika] **ना.** गोरु ox

इप्ताना [iptana] **क्रि. प.** बटारिएको

इप्मा [ipma] (1sg pres **इप्त्वाङ्**; 3sg past **इसु**) **क्रि. १)** बाट्नु plait (hair, string, etc.), weave, twist, make rope **ex.** खिबाक इप्मा इप्तुना। *उसले डोरी बाट्यो।* *He wove a rope.* २) बटार्नु twist, wring ३) भर्नु fill, make full **ex.** टेङ्कि माङ्छवाडा इप्तुना। *ट्याङ्कि पानीले भरियो।*

इप्लिकवाप्लिक [iplikwaplika] **अ. मू.**
बटार बुदुर wringing, twisting

इबे [ibe] **प्र. वा.** १) कहाँ सम्म जाने २)
कहाँ? where ३) के मा?

इबेकालाए [ibekalae] कहाँ हुन्छ र

इब्बेबे [ibbebe] १) **प्र. वा.** कति नै २)
वि. प्रशस्त; धेरै enough

इभाराङ् [ib^haran] **ना.** ताछि

इमा [ima] (1sg pres इमेङ्; 3sg past इसा)
१) **क्रि.** घुम्नु roam, wander, stroll,
travel, turn round २) **सङ्.** एक पल्ट
one time **ex.** का इमा नाभाङ् मो
तुयामाङ्ना। म एक पल्ट यहाँ बाट तल
हामफालेको छु। ३) **क्रि.** परिक्रमा गर्नु

इमाङ् [iman] **Dha var. of** चेरयाओ

इमारिक [imarika] **ना.** चलन custom,
usage, practice, fashion

इमारिङ् [imarin] (**Dhankuta Dia.** इखुपुङ्)
ना. ऋतु season, menstruation, period

इमिन [imin] १) **प्र. वा.** कसरी how, in
what manner **ex.** ना यात्रमि खुसुबाङ्
भोङ् इमिन था लेक्साना? यो मान्छे चोर
भनेर कसरी थाहा भयो? २) **क्रि. प.**
जसरी as, in which manner

इमिन होङ्चा [imin^a hoŋtsa] **क्रि. प.** जसरी
भए पनि anyway

इमिन्ना [iminna] **प्र. वा.** कस्तो of what
kind

इम्छोक [imts^hoka] **ना.** १) कम्पास
compass २) उत्तर दक्षिण छुट्याउने
यन्त्र

इम्ताम [imtam] **ना.** १) खाट bedstead
२) पलङ् bedstead, bed

इम्दाना [imdana] **ना.** दुना; काटिएको; टुक्र
पारिएको

इम्ना [imna] **वि.** पहिलो first

इम्मा_१ [imma] (1sg pres इम्द्वाङ्; 3sg past
इम्दु) **क्रि.** रुख ढाल्नु cut tree or a
bamboo into pieces **ex.** न्दा सिङ् इम्दु।
तिमीले रुख काट। You cut a tree.

इम्मा_२ [imma] (1sg pres इम्मेङ्; 3sg past
इप्सा) **क्रि.** सुत्नु sleep, go to bed, lie
down, have sexual relations (with a
woman) **ex.** उङ् इम्मेङ्ना। ऊ सुत्छ। He
sleeps.

इम्मेताना [immetana] **क्रि. प.** सुताइएको

इम्सु [imsu] **वि.** १) निन्याउरो fatigue २)
निदाउरो drowsy, sleepy

इम्हाइन्चाम्हा [imhaintsamha] **ना.** किनबेच
buying and selling, purchase and sale

इरुमिपाकुमि [irumipakumi] **ना.** बूढापाका
elderly people **ex.** इरुमिपाकुमिचिगा
निङ्वा मेन्दुकमेमाहाचि। बूढापाकाको
चित्ता दुखाउनु हुँदैन

इलेङ् [ileŋ] **वि.** के होला? what is the
matter? what do you want?

इलेङ्मे लोप्पि इसाङ् [ileŋme loppi isan]
क्रि. प. खै के हुन्छ कुनि

इलेप [ilep] **Dha var. of** सिहाङ्लेन

इलोपा [ilopa] **Dha var. of** तिक्खुबा

इसा [isa] **प्र. वा.** को who

इसाडा [isaŋa] **प्र. वा.** १) कसले whom
ex. न्दा छेप्ताप इसाडा पियागाना?

तिमीलाई पुस्तक कसले दियो? २)

जसले **ex.** याङ् इसाडा प्यामासाङ् न्ना
छेप्ताप पिहाकसुङ् ।। पैसा जसले
दिएको थियो त्यसैलाई पुस्तक दिएँ।

इसाचा [isatsa] **सर्व.** १) कोही पनि
anybody २) जो पनि **ex.** वालाम्बुङ्
मेन्छेक्माभोङ् पाङ्बे इसाचा उमा
ङ्यामेहा । ढोका नथुनु हो भने घरमा जो
पनि पस्न सक्छन्।

इसाना [isana] **क्रि.** प. घुमेको

इसामा [isama] **ना.** भान्जी niece, sister's
daughter

इसाम्भाराम [isamb^haram] **ना.** १) स्वभाव
nature, disposition, character,
temperament, habit २) चालचलन
habit, manner, behaviour, conduct,
heredity, custom **ex.** इसाम्भाराम उचुन्ना
यात्रमि घाक्छा उचुन ल्वाना । चालचलन
राम्रो मान्छेलाई सबैले राम्रो नै भन्छन्।

इसाहोङ्चा [isahontsa] **सर्व.** जो कोही

इसिओक्मा [isiokma] (1sg pres
इसिओङ्मेङ्; 3sg past इसिओक्ता) **क्रि.**
भर्त्सना गर्नु denounce

इसिखुबा [isik^huba] **ना.** अपराधी culpable,
criminal, culprit, transgressor, offender

इसिचेर्या [isitse[?]ja] **ना.** अशिष्टचार
dishonestly

इसिचोक [isitsoka] **ना.** दोष fault, guilt,
blame, accusation, crime

इसित्ना [isitna] (*Dia. Var.* इसिरना) १)
वि. नराम्रो bad, defective, evil,
unpleasant, nasty २) **वि.** दुर्गति evil
condition, ill fortune, misery, calamity,

catastrophe, disaster ३) **वि.** खराब
bad, evil ४) **वि.** अशुद्ध impure, foul,
unclean ५) **ना.** कुरूप ugly

इसित्नामेन्ना [isitnamenna] **वि.**

निष्कलङ्क faultless, pure, clean,
without stain

इसित्नालेन्साम [isitnalensam] **ना.** दुर्दशा
misfortune, distress, calamity,
misfortune, distress, calamity, evil plight

इसिथुङ्दुम्बा [isit^hungdumba] **ना.** सामन्ती
feudal, feudatory, action or position of a
nobleman

इसिनिरिक [isinirik] **ना.** अन्याय injustice,
wrong, inequity, illegality

इसिप्मा [isipma] (1sg pres इसित्वाङ्; 3sg
past इसितु) **क्रि.** १) बदलाको भावना
राख्नु २) शंका गर्नु doubt ३) हেলা गर्नु
dominate

इसिलुप्मा [isilupma] (1sg pres इसिल्वाङ्;
3sg past इसिलु) **क्रि.** १) भर्त्सना गर्नु
२) विरोध गर्नु ३) खण्डन गर्नु

इसिलेङ्गिमिप्मा [isileṅnimipma] (1sg pres
इसिलेङ्गिमित्वा; 3sg past
इसिलेङ्गिमिता) **क्रि.** खराबी चिताउनु

इसिलेङ्गमा [isileṅma] **ना.** दुर्घटना accident,
calamity, mischance, mishap

इसिसि [isisi] **वि.** १) नराम्रो bad,
defective, evil, ugly, unpleasant, nasty
२) गल्ती mistake, error,
misconception, fault, negligence ३)
कुरूप ugly

इसिर [isi[?]] १) **ना.** अपराध crime, fault,
mistake, offence, guilt, wrong २) **वि.**

नराम्रो bad, evil, ugly, unpleasant, nasty,
make a bad impression

इसिनुङ् [isi?nuŋ] क्रि. प. नराम्रो सँग

इसिनुलिङ् [isi?liŋ] Dha var. of हिनामिङ्

इसुबुक [isubukʌ] (Dia. Var. इसुभुक) ना.

भकिम्लो type of sour fruit-bearing tree
with seeds like pepper

इस्युक [istsukʌ] ना. नराम्रो व्यवहार bad
behaviour

इस्पात [ispatʌ] ना. इस्पात steel

इस्साङ् [issan] वि. खै कुन्नि थाहा छैन ।
don't know

इहाइइहा [ihaiha] ना. अनेक many,
several, diverse

इहिहि [ihihi] अ. मू. खितिति

इहुप्लुङ् [ihupluŋ] ना. १) शताब्दी
century, period of a hundred years २)
शताब्दी; सय वर्षको अवधि century

इन्वामा [i?wama] ना. बच्छरुँ hornet

इन्वारेन [i?warena] ना. याक्खा भाषा बाट
नामकरण गरिएको धाराको नाम, जुन
तामाफोक गाउँमा रहेको छ

उ

उ [u] ना. याक्खा भाषा वर्णमालाको तेस्रो
स्वरवर्ण third vowel of the alphabet.

उ- [u-] पू. स. उसको ex. छाऱलुम्बा
उफाङ्डा काहेतुना । माहिलोलाई उसको
काकाले बोलाएर लग्यो ।

उइमालाङ् [uimalan] ना. ओरालो
downward, slope, descent

उइले [uile] १) ना. प्राचीन समय ancient
period २) क्रि. प. ऐतिहासिक काल

उइसाबा [uisaba] ना. भान्जा nephew

उका [uka] (Dia. Var. उक्का) सर्व. १)
उसको his, her ex. उका पाङ् उचुन्ना ।
उसको घर राम्रो छ । २) उनको

उकुन्दिवा [ukundi?wa] ना. बिग्रिएको
अन्डा rotten egg

उकुरिक [ukurikʌ] वि. कुप्रो hunchbacked,
stooped

उकुरिक उङ्मा [ukurikʌ uŋma] (1sg pres
उकुरिक लेङ्मेङ्; 3sg past उकुरिक
लेक्सा) क्रि. प. कुप्रि पर्नु bend

उकेङ्फे [ukenpʰe] ना. लम्बाइ length,
height

उकेप [ukepʌ] ना. फलफूलको वा
बिरुवाको पातको भेट्नु stalk

उक्मा [ukma] (1sg pres उक्त्वाङ्; 3sg
past उक्तु) क्रि. कुनै चिज तल ल्याउनु
bring down

उकिरक [ukirikʌ] ना. उकार letter 'u'

उखिङ् [ukʰiŋ] ना. पित्त gall, bile

उखुइ [ukʰui] वि. बो. उफ्

उखुप्पा [ukʰuppa] ना. १) बिको lid (as of
a box or basket), cork of a bottle, any
covering २) ढकनी small lid or cover,
wrapper, cloth for covering the face, type
of dish prepared from rice fried in ghee

and cooked in milk

उखुम [uk^huma] **ना.** घूस bribe, bribery

उखोप [uk^hopA] **ना.** भूस chaff, husk, lack of getting, fruitlessness, emptiness

उगाना [ugana] **क्रि.** प. निहुरिएको

उग्मा [ugma] **क्रि.** १) निहुरिनु २) भुक्नु bend, bow, stoop

उङ् [uŋ] **सर्व.** १) उ he, she २) उनी he

उङ्खेम्मा [uŋk^he?ma] (1sg pres **उङ्खेमेङ्**; 3sg past **उयाख्या**) **क्रि.** छिरेर जानु go by passing through

उङ्चि पुम [uŋtsi puma] **ना.** प. उनीहरूको हजुरबा

उङ्मा, [uŋma] **क्रि.** माथिबाट तल आउनु come down from above **ex.** तुम्हाङ् मो उक्साना। तुम्हाङ् तल आयो। *Tumhang come down.*

उङ्मा, [uŋma] (1sg pres **उङ्वाङ्**; 3sg past **उङ्हा**) **क्रि.** पिउनु drink, smoke cigarette, tobacco, etc **ex.** उडा माङ्च्वा उङ्वाह। उसले पानी पिउँछ। *He drinks water.*

उङ्मेप्मा [uŋmepma] (1sg pres **उङ्मेत्वाङ्**; 3sg past **उङ्मेतु**) **क्रि.** पियाउनु cause to drink

उचाबेलेक [utsabelekA] **वि.** आधी half

उचिकुम्बा [utsiktumba] १) **वि.** असाध्य छिपिएको २) **unknown** आग्राक

उचुन [utsuna] **वि.** १) राम्रो fine, lovely, beautiful, graceful, good २) स्पष्ट distinct, clear, conspicuous, lucid, evident, obvious ३) असल good,

excellent

उचुन सोप्मा [utsuna sopma] (1sg pres **उचुन स्वाङ्**; 3sg past **उचुन सो**) **क्रि.** प. १) चौकीदार गर्नु guard २) नियाल्नु observe

उचुनुङ् [utsunung] **क्रि.** प. राम्ररी well, prettily, in good or proper manner or degree, rightly, conscientiously, suitably

उचुन्ना [utsunna] **वि.** १) सफा clean, neat, clear, pure २) राम्रो fine, lovely, beautiful, elegant, handsome, pretty, fair, good-looking, grand, suitable ३) सुन्दर beautiful, fair, handsome, fine, elegant, pretty, charming ४) उत्तम best, highest, supreme, perfect, excellent ५) स्वच्छ fresh, pure, clean, healthy, clear, transparent

उचुन्माङ् [utsunmaŋ] **क्रि.** प. राम्रो सँग well

उचुन्माच्याक [utsunmatsjakA] **वि.** १) असाध्य राम्रो **ex.** पाकना, उचुन्माच्याक लेक्सागाहोङ् हेरने खेक्सागाना? कान्छो, यति राम्रो भएर कहाँ जान लागेको? २) अति राम्रो

उचुन्युकसेन्दाना [utsunjukAsendana] **क्रि.** प. सुव्यवस्थित well-managed, properly arranged

उचुन्वा [utsunwa] **ना.** मैना mynah, myna, black bird, thrush

उचुम्फाक [utsump^hakA] **क्रि.** प. पर्सि day after tomorrow

उच्या [utsja] **ना.** रक्सी थाप्ने नानी small clay pot

उछामेलेङ् [uts^hameleŋ] *ना.* सालनाल
womb, afterbirth, outer skin of the
embryo, placenta

उछुबिताङ् [uts^hubitaŋ] (*Dia. Var.* हेक्साङ्)
क्रि. प. पछाडि behind, at the back of,
the back

उछेप [uts^hepA] *ना.* नक्सा map, chart,
model, structure, pattern

उतार [utarA] (*Dia. Var.* काइचि) *ना.* कैची
scissors, shears

उतितिलिङ्मे [utitiliŋme] (*Dia. Var.*
उतितिलिमे) *ना.* धानचमरा

उतुम [utumA] *ना.* १) विषय subject,
matter, topic, anything perceived by the
senses, worldly २) मुद्दा lawsuit

उतुम्बे [utumbe] *ना.* बारेमा about

उतुम्लुङ् [utumluŋ] *ना.* विषयसूची table of
contents, index

उतुम्लुम [utumlumA] *ना.* १) प्रसङ्ग
attachment, association, context, theme,
discourse, topic २) सन्दर्भ expansion,
context, appendage

उतोक [utokA] *Dha var. of* फेन्याङ्

उतुलुङ् [utulŋ] *ना.* विषयसूची table of
contents, index

उथामालाङ् [ut^hamalaŋ] *ना.* उकालो
ascent, uphill, upward slope

उथुक_१ [ut^hukA] *ना.* १) उत्पत्ति history,
origin २) सृष्टि creating, creation,
production, invention, the world, the
universe

उथुक_२ [ut^hukA] *Dha var. of* उथुकसाला

उथुकछेप्युङ्बा [ut^hukts^hepjuŋba] *ना.* १)
इतिहास कार २) इतिहासविद्

उथुकदाङ्बा [ut^hukdaŋba] (*Dia. Var.*

उथुकराङ्बा) *ना.* सृष्टिकर्ता creator of
the universe

उथुक्युङ्बा [ut^hukjuŋba] *ना.* सृष्टिकर्ता
creator of the universe

उथुकसाला [ut^huksala] (*Dhankuta Dia.*
उथुक_२) १) *वि.* ऐतिहासिक historic २)
ना. इतिहास history, chronicle, tradition,
heritage

उनाम [unama] *ना.* उजिन्डो cord, strap (of
bag)

उनुङ् [unuŋ] *क्रि. प.* पाक्ने गरी

उन्केप [unkepA] (*Dia. Var.* योङ्मा) *ना.*
उद्धार deliverance, salvation, release

उन्खुबा [unk^huba] *ना.* अपहरण कर्ता
kidnapper

उन्खेप्मा [unk^hepma] (*1sg pres* उन्धेत्वाङ्;
3sg past उन्देहेतु) *क्रि.* १) तानेर लानु
२) अपहरण गर्नु kidnap

उन्ताकेन [untakenA] *ना.* गुरुत्व आकर्षण
gravity

उन्दाराप्मा [undarapma] *क्रि.* तानिल्याउनु
pull towards *ex.* टेक्टर हिलोभाङ्
इङ्गुन्दुराना। *ट्रयाक्टर हिलोबाट*
तानिल्याए। They pulled the tractor out
of the mud (towards us).

उन्नाहाङ्मा [unnahajma] *क्रि.* तानिपठाउनु
pull out, pull off

उन्मा [unma] (*1sg pres* उन्द्वाङ्; *3sg past*
उन्दु) १) *ना.* आकर्षण attraction २)

क्रि. खिच्नु draw, pull, attract **ex.**
कान्चिङ् उन्मेङ्चुङ्ना। *हामी तान्छौं।*
we pull.

उन्मासिङ् [unmasiŋ] **ना.** हरिस plough-shaft

उपाफाक [upap^hakΛ] **ना.** सुँगुरको पाठा piglet

उपाम्या [upamja] **ना.** १) अनौठो
strange, surprising, astonishing २)
उदेक complete surprise, wonder,
amazement ३) आश्चर्य surprise,
astonishment, wonder

उपिचुवा [upitsu?wa] **ना.** कनिका bits of
rice chipped off during husking, tiny
pieces of grain

उपुङ्के [upunke] **ना.** *Dha var. of होन*

उपुङ्केङ् [upunkeŋ] **ना.** स्वतन्त्रता
freedom

उपुतुमे [uputume] **ना.** फिँज foam, scum,
froth

उपुसुम [upusumΛ] **ना.** भातको माम्री crust
of rice

उप्बुबा [upk^huba] **ना.** १) धातुको काम
गर्ने २) पिट्ने ३) मुड्किले हिकाउने
व्यक्ति

उप्ताखाम [uptak^hamΛ] **ना.** बारीमा जाने
सामान्य पहिरो

उप्पाछाक [uppat^hakΛ] **ना.** १) छाउरा
young of a bear, lion, dog, cat, etc २)
नाठो lover, kept husband ३) पुलिङ्ग
gender

उप्मा [upma] (*1sg pres उब्वाङ्; 3sg past उबु*) **क्रि.** १) गहना कमाउनु **ex.** का
साम्याङ्फुङ् उप्मा मितुकमुङ्नाइ। *मलाई*
सुनको फुल(शिरबन्दी) कमाउनु मन
लागेको छ। २) मुड्कीले हिकाउनु hit
with fist or club ३) धन सम्पत्ति कमाउनु
earn money **ex.** का याङ् उब्वाङ्हा। *म*
पैसा कमाउँछु। *I earns money.*

उफेताराक [up^hetarakΛ] **ना.** १) फुल
फुल्दा निस्कने सुरुको बोक्रा २) थुँगा
flower

उमा, [uma] १) **क्रि.** पाक्नु be well-cooked
ex. चामा उसाह। *भात पाक्यो।* *The rice*
will be cooked. २) **सर्व.** उसको आमा
ex. ना उमागा उकाम्निभाक ओम। *यो*
उसको आमाको साथी हो। ३) **ना.** माउ
mother of a four-footed animal, mother
of a bird

उमा, [uma] (*1sg pres उमेङ्; 3sg past उया*)
क्रि. १) पस्नु go in, enter, be entangled
ex. मिमा ओहोङ्बे उमा ड्यासान्ना।
मुसा दुलोमा पस्न सकेन। २) प्रवेश गर्नु

उमाकेङ् [umakeŋ] **ना.** बाङ्ग्रा back tooth,
grinder

उमाछाक [umats^hakΛ] **ना.** १) छाउरी
female newborn २) पोथी female bird
or beast, female

उमाफाक [umap^hakΛ] **ना.** भुनी सुँगुर
female pig

उमालाप्छवाना [umalapt^hwana] **ना.** रिस
उठ्दा बोल्ने अपशब्द

उमुङ् [umun] **ना.** १) रौँ fur, down, body
hair २) भुत्ला ३) ऊन wool

उमुरुङ् [umuruŋ] **ना.** महामारी cholera, epidemic, pestilence, plague

उमुत्वा [umuʔwa] **ना.** हातको सीप skill

उमेन [umenʌ] *Dha var. of ओमेन*

उम्आआम्मा [umaamma] **ना.** खिचातानी

उम्नाहाङ्मा [umnahajma] **क्रि.** मुङ्किले हिकाई पठाउनु hit with fist and chase off

उम्मा [umma] (1sg pres **उन्द्वाङ्**; 3sg past **उन्दु** १) **ना.** म्वाइ kiss २) **क्रि.** तन्काउनु stretch, grow long ३) **क्रि.** तान्नु pull, draw, drag, attract, stretch, snatch **ex.** उडा पिक खिबाकडा उन्दुना। *उसले गाईलाई डोरीले तान्यो। He pulled the cow with a rope.* ४) **क्रि.** मुखमा राखेर चुस्नु suck **ex.** का चाक्लेट आयाबे उमुकमुङ्ना। *म चक्लेट मुखमा राखेर चुसिरहेको छु। I kept the chocolate in my mouth without chewing.*

उम्मासिङ् [ummasiŋ] **ना.** हरिस plough-shaft

उम्सिप्मा [umsipma] (1sg pres **उबिसिन्वाङ्**; 3sg past **उबिसि**) **क्रि.** खसी पार्नु castrate

उयाक्छिक [ujaktsʰikʌ] **ना.** १) गुण skill, utility २) आनीबानी

उयाङ्दाङ् [uɟaŋdaŋ] **ना.** १) भाँडाकुँडा २) केही चिज लगाउने भाडा

उयाम्बोङ्मे [ujamboŋme] (*Dhankuta Dia.* छेलुङ्दाङ्मा) **ना.** नानीहरूको राम्रो को लागी देवतामा गरिने भाकल

उयालिङ्ग्वाक [ujaliŋgwakʌ] **ना.** चामलको बियाँ in rice accidental grains of wheat

ex. आमाडा चासाक्का उयालिङ्ग्वाक कोप्मा सिम्मेन्ना। *आमाले चामलको बियाँ टिप्दै हुनुहुन्छ।*

उयुङ्ग्ला [ujuŋla] **ना.** बिँड handle, hilt of a sword, long strip of utensils

उला, [ula] (*Dhankuta Dia.* याबेन_२) **ना.** १) चिनो sign, signal, recognition २) निसाना mark, sign ३) विषयवस्तु theme

उला_२ [ula] *Dha var. of उलिङ्*

उलाङ् [ulaŋ] १) **ना.** मजाक; ठट्टा joke, jest २) *unknown* उसको खुट्टा

उलाङ् चोङ्बिप्मा [ulaŋ tsoŋbipma] (1sg pres **उलाङ् चोक्तुबिवाङ्**; 3sg past **उलाङ् चोक्तुबि**) **क्रि.** ५. गिज्याउनु mock, deride **ex.** यात्रमिचिगा उलाङ् चोङ्बिप्मा गो खुप सिपालुगान ओप्पि। *मानिसहरूलाई गिज्याउनु त खुब सिपालु छै होला।*

उलाङ्तेन [ulaŋtenʌ] **ना.** पुच्छार गाउँ lower part of village

उलाप्सिङ् [ulapsiŋ] **ना.** छेउ धुरी

उलाभाक [ulabʰakʌ] **ना.** पात leaf

उलाम्फाङ् [ulamphʌŋ] **ना.** रूगाखोकी catarrh, chill, cold

उलिङ् [uliŋ] (*Dhankuta Dia.* उला_२) **ना.** १) खिल sting (of a hornet, wasp or bee) २) लिङ्गा

उलिङ्ग्वा [ulingwa] **ना.** १) टुसा shoot, sprout २) मुना shoot of a creeper ३) चिउला

उलिन्च्वाक [ulintswak^Λ] *ना.* गुदी kernel, essence

उलिप्पा [ulippa] *वि.* १) परम्परागत traditional २) पुरानो old ३) प्राचीन ancient, old, antique

उलुम [ulum^Λ] (*Dia. Var.* इलुम) *ना.* बीच middle, centre, interval

उलुम्भिङ्गडाङ् [ulumts^hingdaŋ] *ना.* १) मुल खम्बा main pillar २) बीच खम्बा ३) बीच थाम

उलुम्तेन [ulumten^Λ] *ना.* बिच गाउँ central part of village

उल्वाक [ulwak^Λ] *ना.* बियाँ kernel of fruit, seed

उवा [uwa] *ना.* १) तरल liquid २) रस juice, sap, liquid ३) भोल liquid, juice

उसा [usa] १) *ना.* फल fruit **ex.** फानाबुगा सिङ्डा उसाम्बे चा उसा केङ्मेहा।
कटहरको रुखले फेदमा पनि फल फल्छ। २) *सर्व.* उसको मासु

उसाम [usam^Λ] *ना.* १) फेद root (of a tree), bottom (of a hill), beginning part of a book २) जरा

उसाहा [usaha] *क्रि.* प. पाकेको

उसिप [usip^Λ] १) *ना.* जाँडको छोक्रा **ex.**

चुवागा उसिप मेन्ध्वाक्डा चोइहा।

जाँडको छोक्रा बाख्नाले खाइ सक्यो।

२) *ना.* अन्न फल्दा फल नलागेको भुस

ex. नापालिक चाबाक्को उसिप्पे केकसामाना। यस पालि धान त भुस मात्र फलेछ। ३) *वि.* सेप्रो

उसुप [usup^Λ] *ना.* दाप sheath, scabbard

उहाक्दाङ् [uhakdaŋ] (*Dhankuta Dia.*

हाक्छा) *ना.* विभाग division, department, section

उहाक्नि [uhakni] *वि.* बो. खुच्चिङ

expression of satisfaction at the suffering of others

उहाङ्गुम्मा [uhangumma] *ना.* मूली chief, main, head, head of one's family

उहाङ्बा [uhagba] *ना.* १) मालिक owner २) धनी owner, master

ए

ए [e] *ना.* १) चोया split bamboo or cane २) याक्खा स्वरवर्णको चौथो अक्षर fourth vowel

ए [e] (*Dhankuta Dia.* इ_२) *सङ्.* एक one

ए हिच [e hits^Λ] *Dha var. of* एहि

एए [ee] (*Dhankuta Dia.* इ इ) *सङ्.* एघार eleven

एको [eko] १) *सङ्.* एउटा one, a, an २) *वि.* सिङ्गो whole, entire ३) *सङ्.* एक one

एकोनिङ्वाचिगा [ekonigwatsiga] *ना.*

सहधर्मी following the same faith or religion, of same nature

एक्खेन [ekkh^hen^Λ] *ना.* चिराइतो bitter plant used as a drug for malaria, swertia

purpurascens

एक्चोक [ektsokA] *वि.* १) निरङ्कुश
autocratic, dictatorial २) एकलौटी sole

एक्छोक एक्छोक [ekts^hokA ekts^hokA] *क्रि.*
प. खोच्याङखोच्याङ sign of lameness,
limping like a lame man

एक्तोङ् [ektonj] *ना.* १) संयुक्त united,
joined, mixed, combined २) एकता
unity, oneness, agreement ३) समानता
likeness, similarity, resemblance,
equality

एक्मा [ekma] (1sg pres **एग्वाङ्**; 3sg past
एगु) *क्रि.* भाँच्नु break, shatter, break into
pieces, split, fold, bend

एक्युपान्चार [ekjupantsara] *ना.* एक्युपङ्चर
acupuncture

एक्रिक [ekrikA] *ना.* एकार line written on
top of a letter of the(Devanagari)
alphabet

एखिङ् होम्बोक [ek^hiij hombokA] *क्रि.* **प.**
प्रतिशत percent, percentage

एखुम्दु एखुम्दु [ek^humdu ek^humdu] *वि.*
मिटो न मिटो

एखेङ् [ek^hetj] (Dhankuta Dia. **इखेङ्**) **सङ्.**
दश ten

एखेङ्चि [ek^hetjsi] (Dhankuta Dia.
इखेङ्चि) **सङ्.** दश वटा

एखेम्ना [ek^hemna] (Dhankuta Dia. **इखेङ्ना**)
(Dia. Var. **इखेम्ना**) *वि.* दसौं tenth

एखेम्मा [ek^hemma] **सङ्.** दश पल्ट ten
times

एडाङ्खेङ्बा [enank^hejba] (Dhankuta Dia.
इडाङ्खेङ्बा) *ना.* लखपति possessing
lakhs of rupees, one possessing great
wealth, millionaire

एङ्खेलेक [enjk^heleka] (Dia. Var.
एङ्खिलिवा) *ना.* १) निगालो reed,
small bamboo of cane species २)
जुनेलो sorghum

एङ्खेम्मा, [enjk^he?ma] (1sg pres
एनेहेत्वाङ्; 3sg past **एनेहेतु**) *क्रि.* उखालेर
लानु take away by uprooting

एङ्खेम्मा, [enjk^he?ma] (1sg pres **एङ्खेमे**;
3sg past **एगाख्या**) *क्रि.* आफै भाँचिनु be
broken (self)

एङ्गा [enga] (Dia. Var. **एनिङ्गा**) **सर्व.**
हाम्रो our, ours, pronoun used in place of
'my' or 'mine' to show arrogance or great
honour

एङ्गाछेम [engats^hema] *ना.* स्वदेश गान
anthem

एङ्मा [enjma] (1sg pres **एङ्मे**; 3sg past
एडा) (Dia. Var. **येङ्मा**) *क्रि.* बज्नु sound

एच्चिएच्चि [ettsiettsi] *वि.* १) चिसो न
चिसो **ex.** हेन एच्चिएच्चि हिन्वा
फेम्मासिम्मेन्ना। आज चिसो न चिसो
हावा चलदैछ। २) असाध्य चिसो
extreme cold

एछा [ets^ha] (Dia. Var. **आएछा**) *ना.* भतिज
nephew

एङ्स [edsA] *ना.* एङ्स aids

एता [eta] (Dhankuta Dia. **इ आङ्**) **सङ्.**
अठार eighteen

एच्छाक एच्छाक [etts^hak^Λ etts^hak^Λ] **वि.** १) साहो न साहो difficult २) कठिन very difficult

एत्मा [etma] (1sg pres **एत्वाइ**; 3sg past **एतु**) **क्रि.** हाल्नु put in, put on, mix, pour in, admit, employ, bring co-wife

एथावा [et^hawa] **ना.** एक तला

एथेलुप [et^heg lup^Λ] **ना.** चौथाइ one-fourth, quarter

एना [ena] (*Dhankuta Dia.* इ थुम) **सङ्.** चौध fourteen

एनाम्छु एनाम्छु [enamts^hu enamts^hu] **वि.** नमिठो बास्न

एनाम्सिङ् [enamsiŋ] **ना.** बाँसको एक तारे बाजा type of musical instrument

एनिङ्वा [eniŋwa] **ना.** स्वेच्छा one's own wish, free will, one's own will

एनिप [enip^Λ] **ना.** युनिट unit

एनुमाङ् [enuman] **ना.** बोके टिम्पुर variety of zanthoxylum alatum

एन्छो [ents^ho] १) **वि.** अस्ति day before yesterday २) **क्रि.** प. विगत gone away, departed, last, past, deprived (of) ३) **वि.** प्राचीन ancient, old, antique ४) **ना.** अतीत past, elapsed

एन्छोहाङ्तो [ents^hohan to] **क्रि.** प. अस्ति देखि

एन्छोनिङ् [ents^ho[?]niŋ] **क्रि.** प. अस्ति को दिन

एन्दा हाङ्मा [enda haŋma] (1sg pres **एन्दा** हाङ्वाइ; 3sg past **एन्दा** हाङु) **क्रि.** प. जाँड पकाउनु

एन्ननासा [ennunasa] **ना.** असाला माछा variety of fish

एन्ननिङ्वा [ennuniŋwa] **ना.** पवित्र आत्मा; सुबिचार Holy Ghost, Holy Spirit

एन्नुमुङ् [ennumuŋ] **ना.** कन्य च्याउ variety of mushroom

एन्नेकएन्नेकना [ennek^Λennekna] **वि.** कमलो ना कमलो

एन्मा [enma] (1sg pres **एन्वाइ**; 3sg past **एनु**) **क्रि.** उखेल्नु pull up, tear up by the roots, uproot

एन्सिखुबा [ensik^huba] **ना.** १) धोकेवाज deceiver २) धोका दिने

एन्सिमा [ensi[?]ma] **क्रि.** १) उखेलिमानु pull out and destroy **ex.** फुङ् एनिसिना । फुल उखेलि मार्यो । She pulled out and destroyed the flower. २) फसाउनु involve

एपा [epa] (*Dhankuta Dia.* इ नाङ्) **सङ्.** उन्नाइस nineteen

एप्पेडाङ् [epepdaŋ] **ना.** लुकाउने ठाउँ hiding place

एप्पेप्ना [epepna] **ना.** सुरक्षित sage, secure, protected, free from danger

एप्ताङ्बा [eptanba] *Dha var. of* निभाङ्

एप्ताप [eptap^Λ] (*Dia. Var.* एप्मालुङ्) **ना.** १) ढाल shield, buckler २) सुरक्षा security, protection

एप्तोङ्वा [eptonwa] (*Dia. Var.* उवाङ्) **ना.** सदस्य member

एप्फुएप्फु [epph^huepp^hu] **वि.** सेतो न सेतो **एप्फोप** [epph^hop^Λ] **ना.** हेल मेट helmet

एप्मा [epma] (1sg pres एप्त्वाङ्; 3sg past एप्मु) क्रि. १) छोप्नु cover, hide, fall upon violently ex. चाम्योङ्बा एप्तानुम। खानेकुरा छोप। cover the food. २) जोगाउनु save, preserve, protect ३) ढाक्नु cover, wrap, surround

एप्युक [epjukʌ] ना. धितो security, pledge

एप्लुङ् [epluŋ] ना. किल्ला fort, fortress, border, boundary, frontier

एप्लुङ्योक [epluŋjokʌ] ना. प. पर्खालले घेरेको

एफा [epʰa] (Dhankuta Dia. इ डाङ्) सङ्. पन्ध्र fifteen

एफाबु [epʰabu] ना. चोया बाँस type of bamboo

एभालाङ् [ebʰalaŋ] (Dhankuta Dia. याप्सेन_२) ना. समाज society

एभालाङ्नुङ् [ebʰalaŋnuŋ] ना. सामाजिक social

एमा [ema] (1sg pres एस्वाङ्; 3sg past एसु) क्रि. १) गल लगाउनु overturn, turn over with a lever ex. उडा गालडा एसाङ् उक्तुना। उसले गल लगाउँदै ल्यायो। He brought it down with the help of a lever. २) दिसा गर्नु defecate ex. पिछाचि उहि एसुहा। नानीले दिसा गर्‍यो। The child shat.

एमाङ्लुङ् [emaŋluŋ] Dha var. of हाङ्छुम्मा, Dha var. of ह्वाङ्गुम

एमुक [emukʌ] ना. एक हात hand

एम्नाहाङ्मा [emnaħaŋma] (1sg pres एप्ताहाक्स्वाङ्; 3sg past एप्ताहाक्सु)

क्रि. छल्नु cheat, deceive, betray

एम्बुलेन्स [embulensʌ] ना. एम्बुलेन्स ambulance

एम्मा_१ [emma] (1sg pres एन्द्वाङ्; 3sg past एन्दु) क्रि. १) लगाउनु apply, paint on, plaster, plant २) हाल्नु put in, put on, pour in

एम्मा_२ [emma] (1sg pres एम्वाङ्; 3sg past एम्मु) क्रि. सेकाउनु foment, bake ex. म्मुक एम्मु। तिम्रो हात सेकाउ। Warm your hand.

एया [eja] (Dhankuta Dia. छाङ् इ) सङ्. सोह sixteen

एयुङ् [ejuŋ] Dha var. of तायेन

एला [ela] (Dhankuta Dia. इ साङ्) सङ्. सत्र seventeen

एलेङ् [eleg] (Dia. Var. एकोलेङ्) ना. एकता unity, oneness, agreement

एलेङ्मा [eleŋma] क्रि. एक हुनु unite

एल्लोक [ellokʌ] ना. अनन्त endless, infinite, unlimited, everlasting, eternal

एल्लोक यात्रमि [ellokʌ jaʔmi] वि. विदेशी foreign, alien, foreigner

एल्लोक हिङ्लुङ् [ellokʌ hiŋluŋ] (Dia. Var. हेनङ्गिचा मेन्सिमाना हिङ्लुङ्) ना. अनन्त जीवन eternal life

एसु [esu] (Dhankuta Dia. इ सुम) (Dia. Var. एसुम) सङ्. तेह thirteen

एहाक्मा [ehakma] ना. एक गज

एहाक्लाङ् [ehaklaŋ] क्रि. प. एककदम one step

एहि [ehi] (*Dhankuta Dia.* ए हिच) सङ्. बाह
twelve

एहनिमा, [eʔnima] क्रि. लगाइसक्नु insert,
fill ex. मोहवाबे लिम्हा एन्दिङ्हा।
चियामा चिनी लगाइ सके।। put sugar
into the tea.

एहनिमा, [eʔnima] (1sg pres एनिङ्; 3sg
past एनि) क्रि. उखेलिसक्नु complete
pulling out

एहमा, [eʔma] (1sg pres एमेङ्; 3sg past
एता) क्रि. लाग्नु feel, have a reaction to,
have an opinion about, seem, be
affected, afflicted ex. ना मामु इमिन
एतुगाना पाक्ना? यो केटी कस्तो लाग्यो
कान्छा?

एहमा, [eʔma] क्रि. खानेकुरा थप्नु add
more food ex. खिउ एतु। तिहुन थपिदेउ।
Put some more curry.

ओ

ओ [o] ना. याक्खा स्वरवर्णको पाचौं
अक्षर fifth vowel

ओ चा [o tsa] क्रि. प. केही पनि

ओए [oe] ना. ओइ

ओओक [ooka] १) ना. उँट camel २)
वि. ठाडो

ओओङ् सोम्मा [ooŋ soʔma] (1sg pres
ओओङ् स्वाङ्; 3sg past ओओङ् सो)
क्रि. प. घाँटी तन्काएर हेर्नु

ओओबाङ् [oobaŋ] ना. मालसाँप्रो marten

ओओमाङ् [oomaŋ] ना. पोथी मलसाँप्रो
marten (female)

ओओमे [oome] ना. घरभित्र मूल खम्बामा
छाम्बा, बिजुवाले मुन्थुम वाचन गरी
गरिने घर पूजा

ओक [oka] ना. बानी habit, custom,
behaviour, conduct, character, nature

ओकोङ्गालिक [okongalik] ना. बिट rim
or edge (of a vessel), hem

ओकोप [okopa] ना. बाँसको भित्री भाग
जुन चोया काड्दा फालिन्छ

ओकोम्फाक [okomp^haka] क्रि. प. निकोर्सि
day after the day after tomorrow

ओकोम्फु [okomp^hu] ना. ह्याकुलो bosom

ओक्खिपिक्खि [okk^hipikk^hi] १) वि.

आतुर anxious, agitated, grieved,
sorrowful २) ना. छट्पट feeling of
discomfort, restlessness

ओक्खिपिक्खि योकमा [okk^hipikk^hi yokma]
(1sg pres ओक्खिपिक्खि योग्वाङ्; 3sg
past ओक्खिपिक्खि योगु) क्रि. प.
धुइँधुइँ खोज्नु

ओक्खुबा [okk^huba] ना. उद्घोषक
announcer

ओक्खुवा [oktsuwa] ना. शब्द तत्त्व

ओक्खुनिमा [okts^hupnima] 3sg past
ओक्खुन्ति) क्रि. आवाज बन्द गर्नु

ओक्खोम [okts^homa] ना. अनुच्छेद
paragraph, section, article

ओक्तारिक [oktarika] ना. अङ्कुरे hook
used to seize something

ओक्नेम्मा [oknemma] (1sg pres ओक्तेन्द्वाङ्; 3sg past ओक्तेन्नु) क्रि. घोषणा गर्नु declare

ओक्पा [okpa] वि. १) अधमरो half-dead, half-finished २) गफाडी talkative, prattler, boaster

ओक्पारा [okpara] ना. कुटो long-handled tool with a blade, used for loosening soil and removing weeds, small hoe

ओक्पिरिक [okprika] ना. वाक्यांश phrase, clause

ओक्मा [okma] (1sg pres ओङ्मेङ्; 3sg past ओक्तु) क्रि. १) उकाउनु ex. आपुमडा ए ओक्मासिम्मेरना। बाजेले चोया उकाउँदै हुनुहुन्छ। २) नारा लगाउनु

ओक्मा [okma] (1sg pres ओक्त्वाङ्; 3sg past ओक्तु) क्रि. छाला काढ्नु skin ex. आफाङ्डा केइ खिङ्मागा मेन्ध्वाक्का ह्वारिक ओक्मासिम्मेरना। मेरो काकाले ढोल बनाउनुलाई बाखाको छाला काढ्दै हुनुहुन्छ।

ओक्मा [okma] (1sg pres ओङ्ग्वाङ्; 3sg past ओगु) क्रि. खन्नु dig ex. उडा ओगुहा। उसले खन्यो। He dig.

ओक्मा [okma] (1sg pres ओङ्मेङ्; 3sg past ओक्ता) क्रि. १) कराउनु cry out, shout, scream, babble, complain ex. यात्रमि ओक्ताना। मानिस करायो। A man screamed. २) हल्ला गर्नु ३) चिच्याउनु ४) धक्कि दिनु

ओक्मिलाङ्घोक [okmilanghok] ना. घोडापुछे

ओक्मेरमा [okme?ma] १) क्रि. खन्न लगाउनु make somebody dig २) क्रि. प. कराउन लगाउनु make somebody cry or shout loudly

ओक्रिक [okrika] ना. ओकार line written on top of a letter of the (Devanagari) alphabet

ओक्लिघोङ्मे [oklighomme] ना. भ्याकुरो चरा type of bird

ओक्सालेन [oksalen] क्रि. प. विदाको दिन holiday

ओक्सुरूप [oksurupa] क्रि. उक्लानु take

ओक्सेम्ला [oksemla] वि. उच्च स्वर high pitch

ओखामे [okhame] ना. तामा र मुना खाने सँड जस्तै मुख भएको कीरा insect, cricket

ओखुमाक [okhumaka] (Dia. Var. ओखुमा) ना. खुर्पा large pruning knife, cutting tool (bigger than a sickle)

ओखुलि [okhuli] ना. ओखल mortar in which rice is husked, mortar for pounding in

ओखेङ् [okheŋ] ना. खिया rust

ओखोप [okhopa] ना. १) खोस्टो husk, chaff २) खोल cover ३) कत्ला scale, scale (of a fish)

ओग्मा [ogma] (1sg pres ओङ्मे; 3sg past ओगु) क्रि. टुङ्गु peck, sting, bite

ओङ्खुङ्बु [oŋkʰuŋbu] (Dia. Var. तुम्लिङ्फुङ्मा) ना. पैयुँ cherry

ओङ्खाखुपाङ्खाखु [oŋtsak^hupaŋtsak^hu]

क्रि. प. तँछाडमछाड keen competition, struggle to surpass, battle of wills, rivalry

ओङ्मा, [oŋma] (1sg pres ओङ्मेङ्; 3sg

past ओक्स) क्रि. १) थामिनु pause, stop २) काम बाट विदा हुनु

discontinue or stop work, rest ex. उङ् कामभाङ् ओक्साना। उ काम बाट विदा भयो। He took a rest from the work.

ओङ्मा, [oŋma] (1sg pres ओक्स्वा; 3sg

past ओक्सु) क्रि. भ्मन्तु jump and attack ex. कुचुमाडा मिनुमा ओक्सुना। कुकुरले बिरालोलाई भ्मन्तियो। The dog jumped on the cat.

ओङ्मालेन [oŋmalen] ना. प. विप्राम दिन

rest day

ओचोक [otsoka] ना. १) प्रयोग use,

general usage, practice, application २)

उपयोग use, utilization, usage,

employment

ओछोडा [ots^hoŋa] वि. नयाँ new, novel,

fresh, recent

ओछोङ् [ots^hoŋ] ना. १) बाहिर outside,

out, abroad, outside २) माथि above

ओछोङ् ओछोङ् [ots^hoŋ ots^hoŋ] ना. यो.

१) कुनै वस्तुको सतह माथि २) बाहिर बाहिर

ओछोङ्वा [ots^hoŋwa] वि. नयाँ new, novel,

fresh, modern

ओछोम [ots^homa] ना. १) टुप्पा top,

summit २) सबै भन्दा माथिल्लो भाग

ओटेम्मा [oŋemma] (Dia. Var. टेम्मा) १)

ना. सम्म परेको भूभाग plain area २)

वि. मैदान plain, level land or ground

ओताना [otana] ना. दृश्य worthy of being

seen, perceptible, beautiful, sight, view, outlook, scene

ओतेरेसाङ् [oteresan] वि. १) उल्टो

opposite, reversed, contrary, turned

inside-out २) विपरीत contrary

ओतेरेसाङ्तुम्मा [oteresantumma] (1sg pres

ओतेरेसाङ्तुन्द्वाङ्; 3sg past

ओतेरेसाङ्तुन्द्) क्रि. फरक बुझ्नु

ओतोप [otop] वि. लठेप्रो dull-minded,

half-dumb

ओत्थु [ot^hu] ना. फट्याङ्ग्रा grasshopper

ओथेम [ot^hema] ना. दस्तुर custom,

tradition, fee, commission

ओदोङ् [odon] वि. मूर्ख foolish, dull

ओन, [ona] ना. घोडा horse

ओन, [ona] Dha var. of ओन्पा

ओनेक्सा [oneksa] ना. फल मासु meat

ओनेनेक [oneneka] १) वि. झुठो false,

untrue, untruthful २) ना. ख्याल ख्याल

joking, carelessness ex. ओनेनेक

मेन्जोकमाहायो। ख्याल ख्याल गर्नु हुँदैन है।

ओन्चामा [ontsama] (1sg pres ओन्दुच्वाङ्;

3sg past ओन्दुचो) क्रि. उछिन्नु run

faster than (someone in a race), outstrip,

overtake, go in front of

ओन्चोक [ontsoka] ना. रोकावट obstacle,

obstruction, impediment, hindrance,

prohibition, stoppage, restraint, barrier

ओन्दाङ् [ondan] (*Dia. Var. लाम्सु*) *क्रि. प.*
अगाडि before, in front of, forward,
formerly

ओन्देक्त्वा [ondektwa] *क्रि. प.* घेरा माछ

ओन्दोङ्ला [ondonja] *ना.* बाबरी फूल
peppermint flower

ओन्पा [onpa] (*Dhankuta Dia. ओन_२*) *ना.*
घोडा horse

ओन्पाङ् [onpan] *ना.* तबेला building for
horses, stable

ओन्मा [onma] (*1sg pres ओन्द्वाङ्; 3sg
past ओन्दु*) १) *क्रि.* छेक्नु come
between, hinder, prevent, obstruct *ex.*
न्दा मेन्ध्वाक्चि २) *क्रि.* रोक्नु stop,
discontinue, hold back ३) *ना.* स्त्री
घोडा

ओन्लुक [onluk] *ना. प.* घोडा दौड horse
race

ओन्सिप्माइन्चा [onsipmaintsa] (*Dia. Var.*
चेस) *ना. १)* चेस् खेल २) सतरन्ज
chess

ओन्सिन्मा [onsi?ma] (*1sg pres
ओन्दिसिन्वाङ्; 3sg past ओन्दिसि*) *क्रि.*
१) अवरोध गर्नु २) छेक्नु come
between, hinder, prevent, obstruct ३)
घेरा हाल्नु

ओपोक्लाम [opoklam] *ना.* जुलुस
procession

ओपोङ्गालिक [opongalik] *ना.* फूलको
कोपिला flower bud

ओप्चिक [optsika] *ना.* घुर्मिसको रुख type
of bush, leucospermum canum

ओप्चेङ्मे [optsenme] *ना.* जूनकीरी glow-
worm, fire-fly

ओप्ताहा [optaha] *क्रि. प. १)* जगेडा
गरिएको २) सुरक्षित गरिएको

ओप्मा [opma] (*1sg pres ओप्त्वाङ्; 3sg
past ओसु*) *क्रि.* जोगाउनु save

ओफेत्ताराक [op^hettarak] *ना.* फक्रिएको
फूल

ओम [oma] *ना. १)* ठीक exact, proper,
right, accurate २) हो yes ३) प्रकाश
light, brightness, splendour, sunshine,
revelation

ओम-ओम [oma-oma] १) *निपा.* समर्थन
गरेर हो हो भन्नु yes yes २) *क्रि. प.*
केही हल्का उज्यालो

ओमा [oma] (*1sg pres ओस्वाङ्; 3sg past
ओसु*) *क्रि. १)* छाड्नु vomit *ex.* उडा
ओसुहा। उसले छाड्यो। He vomited.
२) उल्टी आउनु

ओमि [omi] *वि. बो. १)* ए हे word used
to express pleasure, astonishment,
sorrow, excitement, etc २) अरे word
used to indicate that the preceding
words were said by someone else,
exclamation of anger, disrespect or
surprise, Oh!

ओमेन [omena] (*Dhankuta Dia. उमेन*) *ना.*
ज्याला wages, remuneration, stipend,
recompense

ओमेन युङ्मा [omena juŋma] (*1sg pres
ओमेन युक्स्वाङ्; 3sg past ओमेन युक्सु*)
क्रि. प. १) मोल राख्नु २) मूल्याङ्कन
गर्नु ३) मोल निर्धारण गर्नु

ओम्छेम [omts^hemΛ] *वि.* स्पष्ट distinct, clear, conspicuous, lucid, evident, obvious, apparent, well-spoken, articulate

ओम्ना [omna] १) *वि.* उज्यालो bright, light, brightness २) *ना.* ज्योति lustre, glaze, gloss, sheen, light

ओम्निखुबा [omnik^huba] *ना. प.* ज्योतिषी astrologer, astronomer

ओम्निङ्वा [omniŋwa] (*Dhankuta Dia.* निछेम_२) *ना.* शिक्षा education, teaching

ओम्निङ्वापाङ् [omniŋwapan] (*Dhankuta Dia.* निछेम्पाङ्) (*Dia. Var.* ओम्पाङ्) *ना.* शिक्षालय school or college

ओम्निङ्वाराङ् छुम्पाङ् [omniŋwaran ts^humpan] *ना. प.* शिक्षण संस्थान educational organization

ओम्फु [omp^hu] *ना.* सिकुवा courtyard, porch or veranda inside the courtyard of a house

ओम्बाक ओम्बाक [ombakΛ ombakΛ] १) *ना. प.* बिहानको फिसमिस dawn २) *ना.* हल्का उज्यालो

ओम्मा [omma] (*1sg pres* ओन्द्वाङ्; *3sg past* ओन्दु) *क्रि.* १) छेक्नु hinder, prevent, obstruct २) घेर्नु surround, encircle, besiege ३) रोक्नु stop

ओम्माङ् [ommaŋ] *ना.* १) विपना wakefulness, consciousness २) ननिदाएको समय

ओम्माङ्बा [ommaŋba] (*1sg pres* ओम्माङ्बा; *क्रि. प.* हो नि त

ओम्मेन लुङ्वाना [ommenΛ lu?wana] *ना. प.* शङ्कास्पद doubtful, suspicious

ओम्नाङ्बा [omnaŋba] *ना.* देव deity, god

ओम्नाङ्मा [omnaŋma] *ना.* देवी goddess

ओम्रो [omro] *ना.* आश्विन Aswin (Sept-Oct), sixth month of the Nepali calendar

ओम्ला [omla] *ना.* १) ज्योति light, sheen २) प्रकाश light, brightness, splendour, sunshine, revelation, disclosure, publication

ओम्लाबुङ् [omlabuŋ] (*Dia. Var.*

ओम्लाफुङ्) *ना.* सुनाखरी orchid, any epiphyte, type of fine paddy

ओम्लेक ओम्लेक [omlekΛ omlekΛ] *ना. प.* मिरमिरे उज्यालो early dawn, daybreak

ओम्लेङ्मा [omleŋma] *क्रि.* उज्यालो हुनु sunrise, be light *ex.* आम्लेक्साना । उज्यालो भयो । *It become light.*

ओयोक् [ojokΛ] *ना.* १) बाटो way, path २) अभिनय acting, mime, imitation ३) गोहो

ओयोक्थोक [ojokt^hokΛ] *ना.* १) आदत practice, habit, nature, manner, behaviour, conduct २) लत bad habit, addiction ३) बानी बेहोरा

ओयोत [ojotΛ] (*Dia. Var.* काचुलि) *ना.* काँचुली slough, skin that has fallen away from a snake

ओरवा [orawa] *क्रि. प.* केर कार गर्छ

ओरिघोक्पा [orig^hokpa] *ना.* लडुवा (ओखतीको रुपमा रक्सी पकाइने)

ओरोङ्दोङ्दोङ् [orondondon] **वि.** उज्यालो
bright

ओरोरोङ् [ororon] **ना.** एक प्रकारको
उज्यालो

ओलाम्पिक [olampika] **ना.** ओलम्पिक
Olympic

ओलेभाराङ् [oleb^haran] **वि.** मूर्ख foolish,
stupid, dull, silly, humdrum

ओलेमेक [olemek] **ना.** अण्डाबाट भर्खर
निस्किएको जुम्राको बच्चा

ओलेह्वा [ole^hwa] **वि.** १) काँचो unripe,
raw, uncooked २) अपरिपक्वता lack of
ripeness or maturity, physical or mental
state of lacking wide experience or
shrewdness

ओल्याहा [oljaha] (*Dia. Var.* ओलेहा) **वि.**
१) उपद्रव sudden disturbance, revolt,
mischief २) बदमास bad, wicked,
immoral, rogue, rascal, scamp, ruffian

ओल्लोबाङ् [olloban] **क्रि. प.** भन्डै
nearly, almost, about, closely

ओल्वाक [olwak] **ना.** बियाँ seed, kernel
of fruit

ओव्हाक चेन्या [owhak^h tse^hja] **ना. प.**
भाषिका dialect

ओसोकमा [osokma] **ना.** ग्यास; सास gas

ओसोम [osoma] **ना.** फोकसो lung

ओहाक्नि [ohakni] **ना.** खुच्चिङ् expression
of satisfaction at the suffering of others

ओहेमाचुक [ohematsuka] (*Dia. Var.*

ओहेमाचोक) **ना.** आनो sty (infection on
one's eyelid)

ओहोङ् [ohon] **ना.** १) दुलो hole, cavity,
burrow २) खाडल pit, ditch ३) प्वाल
hole ४) भ्वाङ big hole, burrow, hollow,
ditch

ओहोङ् साला [ohon sala] (*Dia. Var.*

ओहोङ्भ्यासाला) **वि.** १) भित्री कुरा
ex. कानिङ् ओहाङ् सालामाङ् थातोक्मा
इयासुम्डान्हा। हामीले भित्री कुरा नै
थाहा गर्न सकेनौँ। २) गोप्य secret, be
hidden, confidential, protected

ओहोप [ohopa] **ना.** १) गुँड nest २)
ओथारा

ओहोप्पालिक [ohoppalik] **क्रि. प.** खाली
empty

ओहखियु [o^hk^hiju] **ना.** संखुवासभा
“मूलगाउँ” को याक्खा भाषामा
राखिएको नाम name of a village in
Sankhuwasava district

ओहमा, [o^hma] (*1sg pres ओरोवाङ्; 3sg
past ओरु*) **क्रि.** बाहिरी भाग उप्काउनु
separate, peel **ex.** न्दा साम्बाखि
ओरुचि। तिमीले आलु उप्काऊ। You
peel the potato.

ओहमा, [o^hma] (*1sg pres ओत्वाङ्; 3sg
past ओतु*) **क्रि.** १) देखाउनु show,
display, illustrate, guide, direct **ex.** न्दा
का ओम ओताङ्। तिमीले मलाई
उज्यालो देखाऊ। You show light to me.
२) चल्ला काढ्नु hatch **ex.** वागुच्या
ओतुचिहा। कुखुराले चल्ला काढ्यो।
The chicks hatched.

ओहमेखुबा [o^hmek^huba] **ना.** निर्देशक
giving instructions, providing instructions

(for use), instructor, director

क

का [ka] १) सर्व. म १, मे २) ना. क first consonant of the Devanagari alphabet, voiceless unaspirated velar stop (in pronunciation)

-का [ka] प. स. -को genitive case marker

काएन्दा [kaenda] ना. विवरण explanation, description, commentary, interpretation

काएप्मा [kaepma] Dha var. of बाङ्

काकाभोन्वा [kakab^ho[?]wa] ना. एक प्रकारको बलियो लहरा, यो लहराले गोठ घर बाँध्दा हावा हुरीले उडाइ लाँदैन् भन्ने जन विश्वास रहेको पाइन्छ

काक्कुइ [kakkui] ना. संखुवासभा तामाफोक फेदीमा पर्ने याक्खा भाषा बाट राखिएको खेतको नाम

काक्कुलिक [kakkulik] क्रि. प. १) पुलुक्का action of falling flat ex. उङ् काक्कुलिक काक्सारख्याना। उ पुलुक्का लड्यो। २) खुत्रुक्क

काक्निमा [kaknima] क्रि. नाघिसक्नु cross completely

काक्भालायो [kakb^halajo] (Dhankuta Dia. आन्वासिङ्) ना. भलायो Chinese sumac, rhus javanica

काक्मा [kakma] (1sg pres काक्त्वाङ्; 3sg past काक्तु) क्रि. नाघ्नु leap, jump over, go beyond a limit

काक्खेम [kak^hema] ना. घोषणा public announcement, proclamation

कागा [kaga] (Dia. Var. आका) १) वि. निजी private, personal, individual, one's own २) unknown बोलाउलास

कागात [kagata] ना. कागज paper, documents

काडान [kaɳana] वि. १) सेखी boastful, arrogance २) अहङ्कार pride

काङ् [kaŋ] (Dhankuta Dia. चुङ्पोङ्) ना. युद्ध war, warfare, fight, battle

काङ्कोछि [kaŋkots^hi] ना. खुट्टामा लगाउने धागोका चुरा type of anklet made of thread

काङ्खुबा [kaŋk^huba] (Dia. Var. काङ्बा) ना. योद्धा warrior, combatant, fighter, athelte, knight

काङ्खेका [kaŋk^heka] वि. बो. लडौला है careful! you might fall!

काङ्खेमा, [kaŋk^he[?]ma] (1sg pres काङ्खेमेङ्; 3sg past काक्सारख्या) क्रि. १) लड्नु fall down, kiss the ground २) लडी जानु

काङ्खेमा, [kaŋk^he[?]ma] (1sg pres काक्तेहेत्वाङ्; 3sg past काक्तेहेतु) क्रि. नाघेर जानु go away by crossing

काङ्गारु [kangaru] ना. काङ्गारु kangaroo

काङ्गुलिङ् वाङ्गुलिङ् [kangulin wangulin] अ. मू. लडीबुडी rolling over on the ground, game of rolling down a

slope, wallowing

काङ्गेरमा [kaŋgeʔma] क्रि. तलबाट माथि बोलाएर ल्याउनु invite up **ex.** का आफाङ् कागेतुङ्ना। मेरो काकालाई बोलाएर ल्याएँ।। invited uncle from below.

काङ्चिङ् [kaŋtʃiŋ] (Dia. Var. कान्चिङ्) सर्व. हामी दुई we (two)

काङ्छेक्पा [kaŋtʃʰekpa] (Dia. Var. थुन्दावाङ्) ना. युद्धबन्दी prisoner of war

काङ्टेम्मा [kaŋtɛmma] (Dia. Var. काङ्खाम) ना. १) रण क्षेत्र battlefield २) युद्ध भूमि

काङ्दिरमा [kaŋdiʔma] क्रि. मानि हाल्नु obey already

काङ्धुक [kaŋdʰukʌ] (Dia. Var. काङ्तुक) ना. मजिटो madder-root which produces red dye

काङ्नाम [kaŋnama] ना. युद्ध समय wartime

काङ्नाहाङ्मा [kaŋnahama] क्रि. लडाइ पठाउनु thrown down, make fall

काङ्नेम्मा [kaŋnemma] क्रि. लडाइरहनु keep fighting

काङ्मा [kaŋma] (1sg pres काङ्मेङ्; 3sg past काक्सा) क्रि. १) पल्टनु lie down, turn upside down **ex.** पिछा काक्सु। नानीलाई पल्टाउ वा सुताऊ। Make the baby down, put the baby to sleep. २) गुड्नु roll ३) मान्नु obey, consent, agree, admit, respect, regard, esteem, honour, revere, believe, trust

काङ्मेरमा [kaŋmeʔma] (1sg pres काङ्मेत्वाङ्; 3sg past काङ्मेतु) क्रि. स्वीकृत लिनु take permission

काङ्योङ् [kaŋjoŋ] ना. १) खोङ्गी basket for keeping a hen २) पिंजडा cage

काङ्लाङ् [kaŋlaŋ] ना. युद्ध इलाका

काङ्सोनि [kaŋsoni] Dha var. of नुचोक्ताङ्वा

काङ्सोबोक [kaŋsobokʌ] ना. १) फौज army, regiment २) सैनिक soldier, pertaining to soldier or warfare, military

काङ्सोबोक छुम्बाङ् [kaŋsobokʌ tʃʰumban] ना. प. सैन्य दल army team

काङ्सोबोक छुम्मा [kaŋsobokʌ tʃʰumma] ना. प. सैनिक सङ्गठन army (organization)

काङ्सोरे [kaŋsore] (Dhankuta Dia. आप्युङ्वा) ना. १) लडाकू २) योद्धा warrior

काचिरिडा [katsiriɖa] ना. गोलभेंडा tomato

काचेङ्काचेङ् [katsɛŋkatsɛŋ] ना. किचकिच

काच्याक [katsjakʌ] (Dia. Var. काच्चेक) ना. हँसिया sickle

काछ्वा [katsʰwa] ना. कछुवा tortoise, turtle

कातुङ्ला [katuŋla] ना. आयोजना plan, scheme, preparation

कानिङ् [kaniŋ] सर्व. हामी we (plural form), pronoun used in place of 'I' to show great honour, or arrogance

कान्चिङ् [kantsiŋ] सर्व. हामी दुई we (two)

कान्सि [kansɪ] *ना.* दुर्घटना accident, calamity, mishap

कान्सिऱ्मा [kansɪʔma] *3sg past* कान्दास्या) *क्रि.* १) दुर्घटनामा पर्नु meet an accident २) अचानक लडेर चोटपटक लाग्नु

कापुरथान [kapurathana] (*Dia. Var.* सियापाङ्) *ना.* चिहान माथि बनाइने घर आकारको समाधि

काप्चिरिक [kaptɪrɪk] (*Dia. Var.* एकोमाङ्) *ना.* एकीकृत unified, unit

काप्तियोक [kaptijok] *ना.* विसर्ग voiceless aspiration (of Sanskrit)

काप्पा [kappa] *ना.* १) जोडि couple, pair, set २) जुम्ल्याहा twin

काप्पा [kapma] (*1sg pres* काप्त्वाङ्; *3sg past* काप्तु) *क्रि.* १) बोक्नु carry २) साथमा लिनु

काफि [kap^hi] *ना.* कफी coffee

काम [kama] १) *ना.* साथी associate, friend, attendant २) *क्रि.* प. बोलाऔँ *ex.* आफाङ् चा काम। मेरो काकलाई पनि बोलाऔँ।

काम चोक्खुबा [kama tsokk^huba] *ना.* प. कारिन्दा clerk

काम चोक्मा [kama tsokma] (*1sg pres* काम चोग्वाङ्; *3sg past* काम चोक्नु) *क्रि.* प. कार्य गर्नु work

कामलाप्पा [kamalapma] *क्रि.* साथी बनाउनु make friends with

कामा [kama] (*1sg pres* कामेङ्; *3sg past* काया) *क्रि.* भन्नु say, tell, state, relate,

utter, speak

कामेऱ्मा [kameʔma] (*1sg pres* कामेत्वाङ्; *3sg past* कामेतु) *क्रि.* व्याख्या गराउनु

काम्छुप्पा [kamts^hupma] *ना.* कम्पनी military company, company

काम्दिऱ्मा [kamdiʔma] (*1sg pres* काम्दिमेङ्; *3sg past* काप्साब्बा) *क्रि.* पल्किनु have a craving for, become interested in

काम्निभाक [kamnib^haka] (*Dia. Var.* काम्निबा) *ना.* १) साथी friend, associate, companion २) मित्र friend, mate, companion, ally, partner

काम्निमाक [kamnimaka] *ना.* साथी friend (male)

काम्बाङ् [kambaŋ] *ना.* चिम्टा tongs, pincers, tweezers

कायाक्कायाक [kajakakajaka] *ना.* १) हल्ला rumour, noise, outcry, uproar, din, turmoil, commotion *ex.* योना पाङ्बे कायाक्कायाक ङ्गामासिमिहा। पल्लो घरमा हल्ला गरिरहेका छन्। २) कोलाहल uproar

कायाङ्मितोक [kajaŋmitoka] (*Dhankuta Dia.* चेचाम्मा) *ना.* प्रजातन्त्र democracy, republic

कायुङ्देन [kajuŋdena] (*Dhankuta Dia.* काङ्गुङ्लेन) (*Dia. Var.* कायुङ्लेन) *ना.* १) विश्व universe, the world, macrocosm २) संसार world, universe

कायुङ्लेन [kajuŋlen] *ना.* विश्व चित्र world picture

काराइ [karai] *ना.* कराही pan, cauldron

काराइ [karaŋ] *ना.* करड rib, rafter

काराम्बु [karambu] *ना.* करमको रुख
yellow teak, adina cordifolia

कार्नि [karni] *ना.* कर्नी type of pruning
knife (as for scraping bamboos)

कालेन्निलाम [kalennilama] *ना.* कुटनीति
diplomacy

काल्या [kalja] *ना.* जन्ती member of a
marriage procession

काल्लामा [kallama] (1sg pres कारावाइ;
3sg past कालो) *क्रि.* बोलाएर ल्याउनु

कासे [kase] *वि.* १) एकलै alone, singly
२) म मात्रै

कासेमिखुबा [kasemik^huba] *वि.* स्वार्थी
selfish, self-seeking, selfish person

काहाक [kahaka] १) *वि.* सबै whole of,
everyone of, all, the whole, everything
२) *ना.* कुल total, whole, entire, gross
३) *वि.* सम्पूर्ण complete, whole, entire,
all, total

काहाक कोहमा [kahaka ko^hma] (1sg pres
काहाक कोत्वाइ; 3sg past काहाक
कोतु) *क्रि.* प. सबैतिर घुम्नु

काहाक चाखुबा [kahaka tsak^huba] *क्रि.* प.
सर्व हारी

काहाकचायोक [kahakkatsoka] *ना.*
सामूहिक काम

काहाकपाहाइ येनाना [kahakpahan jenana]
ना. प. सर्वमान्य universally honoured,
generally accepted

काहाकपेलोन्मा [kahakpelonma] *ना.*
सार्वजनिक public

काहाकप्याक [kahakpjaka] *क्रि.* प.
सर्वाधिक

काहाकवाइ [kahakwan] *ना.* सर्वसाधारण
common people, ordinary, general,
simple

काहनेम्मा [ka^hnemma] *क्रि.* माथि बाट
बोलाउनु call out from above *ex.* का
आना काएन्दुङ्ना। म मेरी दिदीलाई
माथिबाट बोलाएँ। called out to my
sister from above.

काहमा [ka^hma] (1sg pres कावाइ; 3sg
past का) *क्रि.* बोलाउनु invite, call,
summon

काह्याक काह्याक [ka^hjak^h ka^hjak^h] *अ.*
मू. १) एक प्रकारको हिँडाइ *ex.*
आनिङ्गा आपुम ओफोक काह्याक
काह्याक हेरने खेक्साना लो? हाम्रो बाजे
ठूलो पेट हल्लाउँदै कहाँ जान लाग्नु
भाको होला? २) पेट हल्लाउँदै हिड्ने
तरिका

काह्युङ्गलेन [ka^hjunlen] *Dha var. of*
कायुङ्गेन

काहले नासा [ka^hle nasa] *ना.* प. कल्ले
माछा type of fish

किङ्गिङ्गि [kin^hriŋ] *ना.* सङ्खुवासभा चैनपुर
नजिक खराङ्मा पर्ने याक्खा भाषा बाट
राखिएको एउटा गाउँको नाम name of a
village in Kharang near Chainpur in
Sankhuwasava district

किताना [kitana] *क्रि.* प. बेरिएको

किथिरिक्पा [kitʰirikpa] *ना.* प्रहरी police, policeman, watchman

किनामा [kinama] *ना.* १) कीनीमा fermented soybeans २) भटमास उसिनेर कुहाई तयार परिएको परिकार

किन्दिमेप्मा [kindimepma] (1sg pres किन्दिमेत्वाङ्; 3sg past किन्दिमेतु) *क्रि.* १) कुहाउनु cause to rot, cause to decay २) सडाउनु cause decay, cause to rot

किन्दिमा [kindi?ma] (1sg pres किन्दिमे; 3sg past किन्दाब्या) *क्रि.* १) कुहिनु rot, decay २) सड्नु rot, decay, putrefy, decompose

किपा [kipa] *Dha var. of* किबाक्छा

किप्मा [kipma] (1sg pres किप्त्वाङ्; 3sg past कितु) *क्रि.* बेर्नु wind round, twist round, wrap up, roll up

किबा [kiba] *ना.* बाघ tiger

किबाक्छा [kibaktsʰa] (*Dhankuta Dia.* किपा) *ना.* सिंह राशि Leo (zodiac)

किबाछेक्माना [kibatsʰekmana] *ना.* बाघ चाल game played on a piece of ground divided into squares, containing four stones representing tigers and twenty representing goats

किमेक [kimeka] (*Dia. Var.* किमे) *वि.* १) किशोरी girl from the age of eleven to fifteen, (of a girl) from the age of eleven to fifteen २) तरुनी (female) young, youthful, adolescent, young woman, youthful woman

किमेकाम [kimekam] *ना.* तरुनी साथी girlfriend

किमेपिक [kimepika] *Dha var. of* कोरोड्वा

किम्मा_१ [kimma] (1sg pres किन्द्वाङ्; 3sg past किन्दु) *क्रि.* ढिँडो मस्काउनु

किम्मा_२ [kimma] (1sg pres किप्स्वाङ्; 3sg past किप्सु) *क्रि.* गुम्साउनु keep something so tightly covered that air can not reach it

किरछुवा [kirtsʰuwa] *ना.* १) किथ्रो type of grasshopper २) एक प्रकारको कीरा

किरात मुन्थुम [kiratʰ muntʰuma] *ना.* *प.* किराँत वेद Veda of Kirat

किरुङ् [kiruŋ] *ना.* १) तरङ्ग wave, whim २) धर्सो line, stripe (as on a leaf, stalk, etc.), streak

किरे एकमा [kire ekma] (1sg pres किरे चामेङ्; 3sg past किरे चाया) (*Dia. Var.* किरे चामा) *क्रि.* *प.* कसम खानु take promise

किवा [kiwa] *ना.* तेल oil

किवा युमा [kiwa juma] (*Dia. Var.* किवा फिन्मा) *क्रि.* *प.* तेल पेल्लु press oil

किवापाङ् [kiwapan] *ना.* पेट्रोल पम्प petrol pump

किसा [kisa] *ना.* मृग wild deer

किसिखुबा [kisikʰuba] *वि.* डरपोक coward

किसिप [kisipa] *ना.* डर fear, dread, awe, terror

किसिप्मा [kisiipma] (1sg pres किसिमेङ्; 3sg past किसिता) *क्रि.* १) डराउनु fear,

be afraid, be frightened **ex.** उड्
किसिताना। उ डरायो। *He was afried.*

२) तर्सिनु frightened

किसिप्मालुलु [kisipmalulu] **वि.** डर लाग्दो
fierce, frightful, fearful, ferocious

किसिप्मेखुबा [kisipmek^huba] **ना.**
आतङ्ककारी terrorising, terrorist

किसोक [kisoka] **ना.** त्रिफला medicine
made up of the three myrobalans

किहि [kihi] **ना.** कपट deceit, trick,
intrigue, treachery, adulteration

किहिकाप्खुबा [kihikap^huba] **वि.** कपटी
deceitful, deceptive, malicious, stubborn,
obstinate, keeping secret, hiding

किमा [ki[?]ma] (1sg pres किवा; 3sg past
कि) **क्रि.** डराउनु fear, be afraid, be
frightened

किहलिक [ki[?]lika] **अ. मू.** १) फनफनी
encircle **ex.** साखि किहलिक किहलिक
किप्मा छाक्हा। धागो फनफनी बेर्नु
गाहो हुन्छ। २) वरिपरी बेर्नु

किहलिक वाहलिक [ki[?]lika wa[?]lika] **अ.**
मू. सामान्य प्रकारले बेर्नु वा बटार्नु

कु [ku] १) **वि.** तातो hot, warm, heat २)
ना. फुपाजु father's (elder or younger)
sister's husband; uncle

कुइमिङ् [kuimniŋ] **क्रि. प.** अँध्यारोमा

कुइम्रो [kuimro] (*Dhankuta Dia.* वालेक्पा_२)
(*Dia. Var.* वालेक्पा) **ना.** भदौ Bhadau
(Aug-Sep), fifth month of the Nepali
calendar

कुइम्लेक [kuimleka] **ना.** हल्का अँध्यारो

कुइरो [kuiro] (*Dia. Var.* खिम्फुरुम्मा) **ना.**
कुहिरो fog, mist, haze

कुकु [kuku] **अ. मू.** कोइली चराको
आवाज

कुखुबा [kuk^huba] **ना.** १) कुरुवा waiting,
taking care of, keeping vigilance २)
चौकीदार watchman

कुङलिङ्वाङ्लिङ् [kuŋliŋwaŋliŋ] **वि.**
वाङ्गोटिङ्गो zigzag

कुचिक कुचिक [kutsika kutsika] **क्रि. प.**
१) साँझको समय रिमरिम २) गोधूलि
twilight

कुचिम्बाक कुचिम्बाक [kutsimbaka
kutsimbaka] **क्रि. प.** साँझको भिस मिस

कुचुमा [kutsuma] (*Dia. Var.* कुचु) **ना.**
कुकुर dog

कुछिक [kuts^hika] **ना.** थर्मामिटर
thermometer

कुछिङ्फुङ् [kuts^hiŋp^huŋ] (*Dia. Var.*
कुछिङ्फुङ्) **ना.** १) लाङ्कासानी २)
हरियो पात र डाँठ रातो भएको दाना
फल्ने लहरे फूल। यसको जरालाई
सत्केरी हुँदा बच्चाको सालनाल नभरेमा
सत्केरी महिलाले साथमा लिँदा
सालनाल भर्छ भन्ने जनविश्वास गरिन्छ
malati, type of plant whose root is
traditionally used in case of complication
during pregnancy, mirabilis jalapa

कुटि [kutɪ] (*Dia. Var.* कुत्ते) **ना.** कुटो small
hoe

कुटुनि [ku[?]uni] **ना.** लमी matchmaker,
mediator

कुतुरुक्पा [kuturukpa] *ना.* १) कानको
कुरकुरे हड्डी २) एक जातको चरा
कुनाम [kunam] *ना.* गर्मी heat, summer
कुनुङ् [kunuj] *वि.* तातो hot, warm, heat,
alertness, zeal, eagerness, enthusiasms
कुन्दिमा [kundi?ma] (1sg pres कुन्दिमे;
3sg past कुन्दिचि) *क्रि.* कुनै ठूलो
आवाज वा हावाले कान बन्द हुनु
become deaf due to loud music

कुनुङ्मा [kunnujma] (1sg pres
कुसुनेस्वाङ्; 3sg past कुसुनेसु) *क्रि.* पर्खि
रहनु keep on waiting

कुन्युङ् [kunjuj] *ना.* कुनिउँ stack or rick (of
hay, straw etc.), heap or pile of corn-
cobs

कुन्युङ् एम्मा [kunjuj emma] (1sg pres
कुन्युङ् एन्द्वाङ्; 3sg past कुन्युङ् एन्दु)
क्रि. प. कुनिउँ लगाउनु

कुपाक [kupak] *ना.* कुवा well

कुप्पि [kuppi] *ना.* बत्ती lamp, wick

कुप्पा [kupma] (1sg pres कुप्त्वा; 3sg
past कुप्ता) *क्रि.* १) ओथार्नु hatch,
brood २) कुखुरा ओथारामा बस्नु *ex.*
ना वा कुप्पा मितामाना लोप्पि। यो
कुखुरा ओथारा बस्नु खोज्दैछ होला।
३) न्यानो बनाउनु *ex.* उच्याचि इमिन
कुप्पाहाचिभोड उडा था वान्नेन्ना।
उसको बच्चालाई कसरी न्यानो
बनाउनुपर्छ त्यो उसलाई थाहा छ।

कुप्पा [kupma] (1sg pres कुप्त्वाङ्; 3sg
past कुप्त्तु) *क्रि.* लोभ गर्नु be greedy

कुफुङ् [kup^huj] *Dha var. of* थुक

कुमा [kuma] (1sg pres कुस्वाङ्; 3sg past
कुसु) *क्रि.* १) रुड्नु guard, keep watch
२) पर्खिनु wait *ex.* न्दा का कुसाङ्।
तिमीले मलाई पर्ख। You wait me. ३)
तताउनु heat, warm, go one's way,
irritate, excite *ex.* माङ्च्वा कुसु। पानी
तताऊ। Heat the water ४) ढुक्नु lie in
wait, lurk, lie hidden, lie in ambush

कुमाङ्सुम्बा [kumajusumba] *Dha var. of*
माचेक्लुबाङ्

कुमाङ् [kumaj] *Dha var. of* कुमाङ्छा

कुमाङ्छा [kumajts^ha] (*Dhankuta Dia.*
कुमाङ्) *ना.* कुम्भ राशि zodiac

कुमोक [kumok] *वि.* मनतातो lukewarm,
tepid *ex.* खिउ कुमोक कुसु सो। तिहुन
मनतातो तताई हेर।

कुम्मोन्वा [kummo?wa] *ना.* एक प्रकारको
सानो चरा type of birds

कुरान [kuran] *ना.* कुरान Koran

कुरिक्ला [kurikla] *ना.* कुरिलो asparagus

कुरुस [kurus] *ना.* कुस cross

कुलुलुलुलु [kululululu] *अ.* मू.
लाटोकोसेरोको आवाज

कुवाहाक [kuwahak] *वि.* तातोपना
warmth

कुसाङ् खेन्मा [kusan k^he?ma] (1sg pres
कुसाङ् खेमेङ्; 3sg past कुसाङ् ख्या)
क्रि. प. पर्खदै जानु

कुसाप [kusap] *ना.* विरोध opposition,
objection, resistance, hostility, enmity, ill
blood, disagreement, variance,
discrepancy, inconsistency, discord

कुहा [kuha] वि. तातो hot, warm

कुहाक [kuhakA] वि. १) तातो hot, warm, heat २) गर्मी heat, warmth, summer, hot, very warm, syphilis,

कुहाक पुमा [kuhakA puma] (1sg pres कुहाक पुमे; 3sg past कुहाक पुसा) क्रि. प. तापक्रम अत्यधिक बढ्नु

कुहाकरो [kuhakro] (Dia. Var. केलेक्पो) ना. फाल्गुण महिना Phalgun (Feb-Mar), eleventh month of the Nepali calendar

कुहिक [kuhika] (Dia. Var. हिह्वा वान्दा) ना. १) आँधी बेरी hurricane २) हुरीबतास ३) आँधी तुफान

कुहिक तामा [kuhika tama] (1sg pres कुहिक तामे; 3sg past कुहिक ताया) क्रि. प. आँधी आउनु

कुहोङ्मा मोकमा [kuhoŋma mokma] (1sg pres कुहोङ्मा मोक्त्वाङ्; 3sg past कुहोङ्मा मोक्तु) क्रि. प. तातो पानी तताउनु

कुन्युक कुन्युक लाम्मा [ku?juka ku?juka lamma] (1sg pres कुन्युक कुन्युक लाम्मेङ्; 3sg past कुन्युक कुन्युक लामा) क्रि. प. लुरुक्क परेर हिँड्नु

कुन्युम [ku?juma] (Dia. Var. कुडम) ना. अँध्यारो darkness, sadness, indifference, ignorance

केइ [kei] ना. १) ढोल type of large drum २) च्याबुङ

केइलाक [keilaka] ना. ढोल नाच traditional Yakkha dance

केक [kekA] (Dhankuta Dia. नुनिङ्मा) (Dia. Var. नुनिङ्मा) ना. आशीर्वाद blessing, benediction

केक पिप्मा [kekA pipma] (1sg pres केक पिवाङ्; 3sg past केक पि) क्रि. प. आशीर्वाद दिनु give blessings

केक्तु [kektu] ना. बाजेका बाजे grandfather of great grandfather

केक्पि [kekpi] ना. कान सुत्लो centipede

केक्बु [kekbu] (Dia. Var. केक्पु) ना. फलाँट(रुख) blue Japanese oak; quercus glauca

केक्मा [kekma] क्रि. दुई चिज मिसाएर पकाउनु cook by mixing two items ex. चासाक केक्तुघोङ् चामा नि। चामल मिसाएर खाना पकाऊ। Cook the food by mixing it with rice.

केक्साना [keksana] क्रि. प. फलेको

केखात्रवा [kekha?wa] ना. तामाफोक गाउँको पूर्व पटि पर्ने खोलाको याक्खा भाषा बाट राखिएको नाम name of a stream of Tamaphok village in between Tamaphok and Tellok

केङ [ken] ना. दाँत tooth

केङ एकमा [ken ekma] (1sg pres केङ एङ्मे; 3sg past केङ एगा) क्रि. प. दाँत भाँचिनु

केङ एग्मा [ken egma] (1sg pres एग्वाङ्; 3sg past एगु) क्रि. प. दाँत भाँचनु

केङ छिम्मा [ken ts'himma] (1sg pres केङ छिद्वाङ्; 3sg past केङ छिम्दु) क्रि. प. दारा किट्नु

केङ्गे [kenge] *वि.* लामो long

केङ्गे होप्मा [kenge hopma] *ना. प.* लहरे
खोकी

केङ्गेङ् [kengeŋ] *ना.* कोल्टो side, bend in
a road side

केङ्गेङ्ना [kengeŋna] (*Dhankuta Dia.*
पोरेक्साना) *क्रि. प.* ढल्ल लागेको

केङ्गे हाक [kenge^he hak] *ना. प.* लामो
कदम

केङ्छा [kents^ha] *ना.* घर वा गोठ बनाउँदा
प्रयोग गरिने डाँडा भाटा

केङ्बुवा [kenbu[?]wa] *ना.* तामाफोक
गाउँको पस्चिमपट्टि पर्ने याक्खा भाषामा
नामकरण गरिएको खोलाको नाउँ.

केङ्मा, [kenma] (*1sg pres* केङ्मे; *3sg past*
केक्स) *क्रि.* फल्नु bear fruit, be fruitful or
successful, grow, prosper, be rewarded,
cleanse or husk (rice in a mortar or
husking-machine),

केङ्मा, [kenma] (*1sg pres* केङ्मेङ्; *3sg*
past केक्स) *क्रि.* १) कसैको पक्षमा
लागुनु २) आबद्ध हुनु ३) धुरा लाग्नु

केङ्मेप्मा [kenmepma] (*1sg pres*
केङ्मेत्वाङ्; *3sg past* केङ्मेतु) *क्रि.*
फलाउनु cause to bear or yield (fruit),
cause to fruit, cause to beat or pound
(rice grains etc. to make them clean)

केङ्गुक्थाम [kenjukt^ham] *ना.* गिजा gum,
firm fleshy tissue that surrounds the
bases of the teeth

केङ्लाङ्बाक [kenlaŋbak] (*Dia. Var.*
लाङ्केया) *ना.* लामखुट्टे mosquito

केताबेक [ketabek] (*Dia. Var.* साम्बेक)
ना. तरबार sword

केनामे [kename] (*Dhankuta Dia.*
थाङ्सिङ्मा) *वि.* १) कन्न्य केटी virgin
२) पाठेक्री

केनेनेमे [keneneme] *ना.* भयाउँकिरी cicada

केप्केप [kepkep] *क्रि.* लेप्सिनु stick

केप्चोक केप्चोक [keptsok keptsok]
(*Dia. Var.* चिकेप चिकेप) *वि.* च्याप
च्याप

केप्टेन [kepten] *ना.* क्याप्टेन captain

केप्ना [kepna] *वि.* १) लागु intoxicating,
inebriating २) चलतीको

केप्मा [kepma] (*1sg pres* केप्त्वाङ्; *3sg*
past केसु) *क्रि.* टाँस्नु stick, cling, attach,
put up

केप्मासिङ् [kepmasig] *ना.* १) पाटी २)
फेसो small peg or wedge (as used to
tighten the head of a spade on its haft)

केमा [kema] *क्रि.* दर्जन थाप्नु create
difficulty

केमारा [kemara] *ना.* क्यामरा camera

केम्पा [kempa] *Dha var. of* मुक्दाङ्बा,
Dha var. of स्वाचिप

केरिक [kerik] *Dha var. of* सेलिङ्

केरिमेक [kerimek] (*Dia. Var.* केरिमेक)
ना. बोडी cow pea, vigna unguiculata,
type of bean-like creeper having long
pods or seed vessels

केलेकपु [kelekpu] *ना.* साज lourel tree,
terminalia alata

केऱइ मोकखुबा [keʔi mɒkkʰuba] *ना. प.*
ढोल बजाउने

केऱमा [keʔma] *क्रि.* तल बाट माथि आउनु
come up from below

केऱमा तोङ्खुबा [keʔma tɒŋkʰuba] (*Dia.*
Var. छेम्काम तोङ्खुबा) *ना. प.*
सङ्गीतकार musician

कोक [kɒkɐ] *ना.* भारी load

कोक खुप्मा [kɒkɐ kʰupma] (*1sg pres*
कोक खुवाइ; *3sg past* कोक्सु खु) *क्रि.*
प. भारी बोक्नु

कोकेप [kɒkepɐ] *ना.* टिकट ticket, postage
stamp

कोकोछोङ् [kɒkɒtsʰɒŋ] *ना.* १) अग्लो
आसन २) विशिष्ट आसन

कोकोमेक [kɒkɒmekɐ] *ना.* पुतली butterfly

कोकोमेन्ताङ् [kɒkɒmentɐŋ] *ना.* टोटेला
रुख type of tree

कोककोक्पा [kɒkkɒkpa] *ना.* नाङ्गे डाँडा

कोकछेङ् [kɒkɒtsʰɛŋ] *ना.* १) छाते चुरा २)
कौडा

कोकछेङ् चामा [kɒkɒtsʰɛŋ tɕama] (*1sg pres*
कोकछेङ् चामेङ्; *3sg past* कोकछेङ्
चाया) *क्रि. प.* जुवा खेल्नु gambol

कोकछेन [kɒkɒtsʰɛnɐ] *ना.* चिप्ले कीरा snail

कोकथाबु [kɒktʰabu] *ना.* काउसो climbing
plant of the lower hills with pods covered
by stinging hairs

कोकमा [kɒkma] (*1sg pres* कोक्त्वाइ; *3sg*
past कोक्तु) *क्रि.* ठटाउनु beat, hit,
thrash *ex.* फेन्दिक्डा उट्खुरुक्पे
कोक्माना। बन्चरोले टाउकोमा ठटाउनु

पछि।

कोक्लेक्पा [kɒklekpa] *ना.* एकल alone,
single

कोखुबा [kɒkʰuba] *ना.* १) पर्यटक tourist,
trekker २) घुमन्ते traveller

कोङ् [kɒŋ] (*Dhankuta Dia.* फाक्खोङ्) *ना.*
१) सुँगुरको जुवा gambol (of pigs) २)
सुँगुरको ठिङ्ग्रो

कोङ्कुलेन [kɒŋkulenɐ] *Dha var. of*
चोमोलुङ्

कोङ्गु [kɒŋgu] *ना.* डाँडा hill

कोङ्गु काक्मा [kɒŋgu kakma] *3sg past*
कोङ्गु काक्तु) *क्रि. प.* १) डाँडा काट्नु
२) बौलाहा हुनु ३) बहुलाउनु become
mad or insane; utter unintelligible words
or do things carelessly

कोङ्गोछि [kɒŋgɒtsʰi] *ना.* मृगौले घाँस type
of grass

कोङ्चेम्फेक [kɒŋtɕempʰɛkɐ] *ना.* मर्चा
बनाउँदा प्रयोग गरिने एक प्रकारको भार

कोङ्छालिक [kɒŋtsʰalikɐ] *ना.* कुकुर
दाहिना

कोङ्फिमाङ् [kɒŋpʰimanɐ] *ना.* गग्लेतो भार

कोङ्बा [kɒŋba] (*Dia. Var.* कोङ्) *ना.* मामा
maternal uncle, mother's brother

कोइमा [kɒŋma] (*1sg pres* कोक्स्वाइ; *3sg*
past कोक्सु) १) *ना.* सानीमा mother's
younger sister २) *क्रि.* सिरानी लगाउनु
rest one's head on *ex.* ताङ्गोकमा
कोक्स्वाइना। म सिरानी लगाउँछु।। *rest*
my head on a pillow.

कोइलाम [koŋlamΛ] (*Dhankuta Dia.*

कोइलाम्बु) *ना.* डाँडाको बाटो

कोइलाम्बु [koŋlambu] *Dha var. of*

कोइलाम

कोइलिवा [koŋliwa] *ना.* फिस्टा चरो type
of bird

कोइसिङ् [koŋsiŋ] (*Dia. Var. खुन्मासिङ्*)

ना. जुवा yoke, pole of cart

कोचेक्हा [kotsekha] *वि.* खल्लो स्वाद
tasteless

कोट [koΛ] *ना.* कोट coat, jacket, fort,

कोन्चाखुवा [kotsak^huwa] *ना.* १) डुलि
खाने २) घुमन्ते traveller

कोन्चामा [kotsama] (*1sg pres कोन्चामेङ्*;
3sg past कोतुचाया) *क्रि.* १) घुमफिर
गर्नु travel २) भ्रमण गर्नु

कोन्दारिक [kondarikΛ] (*Dia. Var. चाप्राक*)
ना. कोदालो spade

कोप्चेक [koptsekΛ] *ना.* टिप्पणी note,
remark, comment

कोप्मा, [kopma] (*1sg pres कोप्त्वाङ्*; *3sg
past कोमु*) *क्रि.* चराउनु graze, tend cattle
ex. हेन गो का पिक्चि कोप्मा पोर्ने।
आज त म गाईहरू चराउनु पर्ने।

कोप्मा, [kopma] (*1sg pres कोब्वाङ्*; *3sg
past कोबु*) *क्रि.* टिप्नु pick up, pluck, note
down *ex.* हिसाहा युबाक कोप्मा
निमाहा। छरिएको सरसामान टिप्नु जान्नु
पर्छ।

कोप्प्याङ्लुङ् [kopmjanluŋ] *ना.* गोटी small
round wood or stone pellet, boil on the
throat of a beast

कोप्लेक [koplekΛ] *क्रि.* प. कप्लक्क खानु
(खाने तरिका) eat

कोप्लेक वाप्लेक [koplekΛ waplekΛ] *अ.*
मू. टप्प टिप्पा

कोबेङ्कोबेङ् [kobek^hkobek^h] (*Dhankuta
Dia.* गोबेङ् गोबेङ्) *अ.* *मू.* १) लमक्क
लमक्क long slow step *ex.* आफाङ्
कोबेङ्कोङ् लाम्मामेऱ्ना। मेरो काका
लमक्क लमक्क हिँड्दै हुनुहुन्छ। २)
लुरुलुरु

कोम्दाङ्बा [komdaŋba] *ना.* याक्खा
जातिमा महत्पूर्ण पूजाहरू गर्दा पूजाको
सामान बोक्ने मानिस

कोम्नाहाङ्मा [komnahajma] (*1sg pres
कोबाहाक्स्वाङ्*; *3sg past कोबाहाक्सु*)
क्रि. टिपि पठाउनु

कोम्फिमाङ् [komph^himaŋ] (*Dia. Var.*
कोङ्फिमा) *ना.* गग्लेतो भार type of
grass, bush

कोम्फुएप्पा [komph^hueppa] *ना.* छाती पाता

कोयु [koju] *ना.* मूल धुरी main shaft, join
of two parts of a roof

कोर [koΛ] *ना.* कुष्ठरोग leprosy

कोरि [kori] *ना.* कुष्ठ रोगी leper

कोरेक [korekΛ] *ना.* गिलो soft due to
mixing with water, tender, not hard,
overripe, overcooked

कोरेक्खाम [korekk^hamΛ] *ना.* हिलो माटो
mud

कोरेक्खि [korekhi] *ना.* पातलो दिशा

कोरोक [korokΛ] *ना.* रेखा line, row, stripe

कोरोङ्गनि [koroŋni] **ना.** कुराउनी milk
boiled down till nearly solid, condensed
milk, scum left on the saucepan after
boiling milk

कोरोङ्गवा [koroŋwa] (*Dhankuta Dia.*
किमेपिक) **ना.** कोरली गार्ड young cow

कोलेक्मा [kolekma] (*Dia. Var.* **वालेक्मा**)
ना. शुद्धीकरण purification

कोलेङ्गवा [koleŋwa] **ना.** चिप्ले type of
plant

कोलेन्लाम्भाङ् [kolenlambʰaŋ] **ना.**
कूटनीतिक diplomatic

कोलेन्सा [kolensa] **ना.** बोसे मासु fatty
meat

कोलेम [kolema] **वि.** १) चिप्लो smooth,
slippery, slimy २) कोलेन

कोलेम्हा [kolemha] **वि.** चिप्लो पान
smoothness

कोलोन्थि [kolontʰi] (*Dia. Var.* **छेमाहा**) **ना.**
रक्सि alcohol, wine

कोसाङ्गिसाङ् [kosaŋʱisaŋ] **ना.** घुमि फिरी

कोस्ता [kosta] **वि.** आगन्तुक newcomer

कोत्थाङ् [koʔtʰaŋ] (*Dia. Var.* **कोक्थामा**)
ना. यातायात transport, going and
coming, transmigration

कोत्मा [koʔma] (*1sg pres कोमेङ्; 3sg*
past कोता) **क्रि.** १) डुल्लु walk, stroll,
wander, ramble २) घुम्नु

कोत्लिङ्वा [koʔliŋwa] **ना.** साङ्ग्ले
cockroach

कोत्सोङ् [koʔsoŋ] **ना.** अनुगमन

क्याम्प [kjam̩p] **ना.** छाउनी camp,
compound

क्वा [kwa] १) **क्रि.** प. लौ word used to
express affirmative answer २) **ना.** कुनै
चिज दिँदा प्रयोग गरिने शब्द

क्वा क्वा [kwa kwa] **अ.** मू गोहीको
आवाज

क्वाप क्वाप [kwap kwap] **अ.** मू.
कपाकप eating food one after another,
gobbling

ख

खाङ्कमाङ् [kʰaikaŋ] (*Dia. Var.* **खाङ्कपा**)
ना. खकार cough, phlegm

खाएप्चिप्मा [kʰaɛptʃipma] **क्रि.** धीक मार्नु
fulfill a wish, be satisfied

खाक्मा, [kʰakma] (*1sg pres खाक्त्वाङ्;*
3sg past खाक्तु) **क्रि.** टपरी गाँस्नु patch,
make a leaf plate **ex.** का दोना
खाक्तुङ्ना। मैले टपरी गाँसें। *I made a*
leaf plate (sewing leaves together).

खाक्मा, [kʰakma] **क्रि.** जम्नु freeze **ex.**
माङ्च्वा खाक्तिहा। *पानी जमिसक्यो।*
The water is frozen.

खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] **ना.** १) हाकिम
२) अध्यक्ष chairman, president,
superintendent, dean, commandant,
supervisor, proprietor, officer in charge

खाङ्गिबलिङ् [kʰaŋgibilin] **वि.** पागल mad,
insane, crazy, lunatic, frantic

खाङ्माभुक [kʰaŋmabʰukʌ] (*Dhankuta Dia.*

खाम्बुक) (*Dia. Var.* खाङ्मोक) *ना.*

आमाशय abdomen, stomach, belly

खाचि [kʰatsi] *सर्व.* यिनीहरू they

खाजा [kʰadza] *वि.* घाइते injured

खाजुरा [kʰadzura] *ना.* खजुरो centipede

खाट [kʰatʌ] *ना.* खाट bedstead, cot

खात [kʰatʌ] *ना.* दाग stain, mark, blemish, blot, scar, act of burning

खात्ना [kʰatna] *क्रि. प.* जस्तै as an example

खात्लाह [kʰatlahʌ] (*Dia. Var.* खात्लाहा)

क्रि. प. यस्तो such, of this kind

खानिङ् [kʰaniŋ] *ना.* धानको भुस husk

खाप [kʰapʌ] (*Dia. Var.* मोम्दालुङ्) *ना.*

छानो roof

खापेटा [kʰapeʈa] *ना.* खबटा shell

खाप्ताप [kʰaptapʌ] *ना.* घुम covering made of interlaced bamboo strips and large leaves, leaf-umbrella

खाप्ताप हाम्मा [kʰaptapʌ hamma] (*1sg*

pres खाप्ताप हाप्स्वाङ्; *3sg past*

खाप्ताप हाप्सु) *क्रि. प.* घुम ओढ्नु

खाप्ते [kʰapte] *ना.* छाता umbrella

खाम्पा [kʰapma] (*1sg pres* खाप्स्वाङ्; *3sg*

past खाप्तु) *क्रि. १)* छाउनु roof, cover

२) छाना लगाउने काम गर्नु

खाप्लुक [kʰaplukʌ] *ना.* किस्ताबन्दी

payment by instalments, arranging to pay by instalments

खाप्साङ् [kʰapsaŋ] *क्रि. प.* छाउँदै

खाप्सिक [kʰapsikʌ] *ना.* खनाति fifth

generation, grandson's grandson

खाबोति [kʰaboti] *ना.* पिठो flour

खाम [kʰama] *ना. १)* माटो land, field, soil
२) जमिन ground, earth, land ३) भुइँ तला

खाम उप्खुबा [kʰama upkʰuba] *ना. प.*

कुमाले potter

खाम काङ्सोरे [kʰama kaŋsore] *ना. प.*

पैदल सेना

खाम पुप्मा [kʰama pupma] (*1sg pres* खाम

पुप्स्वाङ्; *3sg past* खाम पुप्सु) *क्रि. प.*

डिल लगाउनु

खाम पेक्मा [kʰama pekma] (*1sg pres* खाम

पेङ्मे; *3sg past* खाम पेगा) *क्रि. प.* धरती

फाट्नु

खाम युबाक मुन्थुम [kʰama jubakʌ

muntʰumʌ] *ना. प.* रसायन शास्त्र

chemistry

खामा [kʰama] (*1sg pres* खामेङ्; *3sg past*

खासु) *क्रि.* अघाउनु feed to the full, be

satisfied, be satiated, grow tired

खाम्किवा [kʰamkiwa] १) *ना.* मट्टितेल

kerosene २) *ना. प.* पेट्रोल petrol

खाम्खोत्लाङ्ग [kʰamkʰotlangʌ] *ना.* बेलचा

shovel

खाम्खोर्वा [kʰamkʰoʔwa] *क्रि. प.* डल्ला

फोड्ने

खाम्चामा [kʰamtsama] (*1sg pres*

खाम्दुच्वाङ्; *3sg past* खाम्दुचो) *क्रि.*

चपाएर खानु

खाम्चोक [k^hamtsok^Λ] *ना.* प्रायद्वीप island, peninsula

खाम्चोङ् ओम्पाङ् [k^hamtsoŋ ompaŋ] *ना.* प. निम्न माध्यमिक विद्यालय lower secondary

खाम्छिक [k^hamts^hik^Λ] *ना.* जागको नाप land measure

खाम्ताप [k^hamtap^Λ] *ना.* क्षितिज horizon

खाम्दाङ्बा [k^hamdangba] *ना.* जग्गा धनी landlord

खाम्दोरि इदुम [k^hamdori idum^Λ] *ना.* प. धरतीको नियम

खाम्पाङ् [k^hampaŋ] *ना.* १) भुइँ घर single-storied house २) गाह्रो लगाएको घर

खाम्पिरिक [k^hampirik^Λ] *ना.* धुलो dust

खाम्फानाबु [k^hamp^hanabu] *ना.* भुइँ कटहर pineapple

खाम्फुयोक [k^hamp^hujok^Λ] *Dha var. of* हाङ्गनिलाम

खाम्फुयोक छुम्बाङ् [k^hamp^hujok^Λ ts^humban] *Dha var. of* हाङ्गनिलाम छुम्बाङ्

खाम्फोङ्बा [k^hamp^hoŋba] (*Dia. Var.* खाम्फोङ्सा) *ना.* आदिवासी original or native inhabitant

खाम्फोङ्सा [k^hamp^hoŋsa] *Dha var. of* खाम्बोङ्सा

खाम्फोन्वा [k^hamp^ho[?]wa] *ना.* माटोको डल्ला clod

खाम्बिलिक [k^hambilik^Λ] *ना.* आत्तिको अवस्था

खाम्बुक [k^hambuk^Λ] *Dha var. of* खाङ्माभुक

खाम्बुत्ति [k^hambutti] *ना.* आरु peach

खाम्बुम्बा [k^hambumba] *ना.* ठूलो डल्लो

खाम्बुरुक [k^hamburuk^Λ] *ना.* मट्याङ्गो clay-pellet

खाम्बुमाङ् [k^hambu[?]maŋ] (*Dia. Var.* खाम्बुम्पाङ्) *ना.* ऐसैलु raspberry

खाम्बेत्ला [k^hambetla] *ना.* १) भुइँचम्पा herbal plant used to cure a sprain २) एक प्रकारको जडिबुटी

खाम्बोक [k^hambok^Λ] (*Dia. Var.* ताम्दाङ्फुमा) *ना.* पृथ्वी earth, ground, soil

खाम्बोकवाङ् [k^hambokwaŋ] *ना.* मुल बासी indigenous people

खाम्बोङ् निसाम [k^hambonj nisam^Λ] *ना.* प. भूमि विज्ञान geology

खाम्बोङ्वाङ् [k^hambonjwaŋ] *ना.* धरती पुत्र native person

खाम्बोङ्सा [k^hambonjsa] (*Dhankuta Dia.* खाम्फोङ्सा) (*Dia. Var.* खाम्फोङ्स) *ना.* १) आदिवासी २) नागरिक citizen ३) त्यही उत्पत्ति भएको ४) बसोवास गरेको व्यक्ति

खाम्भुमाङ् [k^hamb^human] *ना.* खुम्ले कीरा

खाम्मा [k^hamma] (*1sg pres* खाम्द्वाङ्; *3sg past* खाम्दु) *क्रि.* चपाउनु chew

खाम्पाङ्ला [k^hamjanla] *ना.* सम्पदा resources, natural gift, wealth, property, riches

खाम्युक [k^hamjuk^Λ] (*Dia. Var.* ताचिक) **ना.** देश country

खाम्युकछेम [k^hamjukts^hem^Λ] **ना.** राष्ट्रिय गान national anthem

खाम्युवाक [k^hamjuwak^Λ] **ना.** रासायनिक पदार्थ chemical substance

खाम्राङ्बा [k^hamraŋba] **ना.** भूमिको मालिक land owner

खाम्लुङ् [k^hamluŋ] **ना.** जमिन land

खाम्साला साप्ला [k^hamsala sapla] **ना. प.** भौतिक शास्त्र physics

खाम्सुलिमा [k^hamsulima] **ना.** भुईँ अरिङ्गाल ground hornet

खाम्होङ्, [k^hamhoŋ] **ना.** १) भूमिगत तथा अदृश्य २) माटो मुनि

खाम्होङ्, [k^hamhoŋ] **ना.** भूमिगत underground

खारचा [k^har^Λt^Λsa] **ना.** खाजा

खारायो [k^harajo] (*Dhankuta Dia.* नेक्मुङ्सा) **ना.** खरायो hare, rabbit

खारि [k^hari] **ना.** खरी chalk, type of powder put like a disc on the centre of a drum

खारिक्माङ् [k^harikmaŋ] **ना.** फापर buckwheat

खालाबुक [k^halabuk^Λ] **ना.** गुहेली

खाल्याङ्वाल्याङ् [k^haljaŋwaljaŋ] **अ. मू.** होहल्ला great noise

खावा [k^hawa] **ना.** मर्चा yeast

खास् [k^hase] *Dha var. of* खास्या

खास्या [k^hasja] (*Dhankuta Dia.* खास्) **ना.** क्षेत्री

खानिङ् [k^ha[?]niŋ] **क्रि. प.** निश्चित समय fixed time

खान्ला [k^ha[?]la] **क्रि. प.** यसरी thus, in this way, so

खान्लाभोङ् [k^ha[?]lab^hoŋ] **क्रि. प.** त्यसो भने

खान्लहामाङ् [k^ha[?]lhaman] १) **वि.** यस्तै of this kind, alike, in this way, after this manner २) **ना.** अन्य other, different

खान्वा [k^ha[?]wa] **ना.** काब्रो ficus lacor

खि [k^hi] **ना.** १) तरुल yam, tuber २) भगडा quarrel, wrangling, brawl, litigation

खिउ [k^hiu] **ना.** १) तरकारी vegetables, curry २) तिहुन curry with sauce or gravy

खिउनेत्नु [k^hiunetnu] **ना.** सागसब्जी greens, different vegetables

खिक [k^hika] **ना.** तीतो bitter, acrid

खिकचोक [k^hiktsok^Λ] **वि.** अलि तीतो little too bitter

खिकचोकपा [k^hiktsokpa] **ना.** नेवार जाति विशेषलाई बुझाउने शब्द

खिकना [k^hikna] **वि.** महँगो expensive, costly, dear

खिकनुङ् [k^hiknuŋ] **वि.** तितो bitter

खिकपा [k^hikpa] **ना.** तिते

खिकबु [k^hikbu] **ना.** नीमको रुख neeplender

खिक्मा [k^hikma] **क्रि.** १) खुर्किनु peel, shave **ex.** का साम्बाखि खिगुङ्चिङ्हा।

मैले आलु खौरिँ। | *peeled the potatoes.* २) तितो हुनु taste bitter **ex.** का नासागा उहिडा खिक्ताङ्ना। मलाई माछाको लोहोले तीतायो। *The fish stomach tasted bitter to me.*

खिखिलुलु [kʰikʰilulu] १) **वि.** रिसाहा angry, infuriated, apt to anger २) **ना.** बाभाबाभ dispute, quarrel, argument

खिखुबा [kʰikʰuba] १) **वि.** भगडिया quarrelsome, silent **ex.** ना इखिङ् खिखुबा यात्रमि उङ्? यो कति भगडिया मान्छे है? २) **ना.** भगडे

खिडाहा [kʰijaha] **वि.** यति धेरै **ex.** खिङ्हा साङ्वाचि इसागाचि लोप्पि? यति धेरै भैसी कस्को होला?

खिङ् [kʰiŋ] (*Dia. Var.* उखिङ्) १) **वि.** यति भनेर अङ्कल गरेर देखाउनु show quantity of २) **ना.** जालो web ३) **ना.** पित्त gall, bile

खिङ्गालुङ्क्वाक [kʰiŋgaluŋkʰwak] **ना.** पित्त को पत्थर

खिङ्ना [kʰiŋna] **वि.** यत्रो छ भनेर अङ्कल गरेर देखाउनु show size of **ex.** हेन लाम्बुबे खिङ्ना पुछक तुप्सुम्डाना। आज बाटोमा यत्रो सर्प भेटायौँ।

खिङ्नाम [kʰiŋnam] **ना.** जुवा भुण्डयाउने जुडनु

खिङ्नुङ् [kʰiŋnuŋ] **क्रि.** प. यति नै this much

खिङ्बिरिन्वा [kʰiŋbiriŋwa] **ना.** १) भिल्ली membrane, layer of tissue २) मसिना भिल्ली

खिङ्बुन्वा [kʰiŋbuŋwa] (*Dia. Var.* खिङ्याङ्दाङ्) **ना.** पित्त थैली gall-bladder

खिङ्मा [kʰiŋma] (*1sg pres* खिङ्वाङ्; *3sg past* खिङ्) **क्रि.** १) अगस्ती खानु २) तन्काउनु stretch

खिचाचोकमा [kʰitsatsokma] (*1sg pres* खिचाचोग्वाङ्; *3sg past* खिचाचोग्) **क्रि.** खिँच्नु take picture

खिचिलिङ्मिचिलिङ् [kʰitsiliŋmitsiliŋ] **ना.** अस्पष्ट indistinct, inarticulate, unclear, vague

खिप्मा [kʰipma] (*1sg pres* खित्वाङ्; *3sg past* खितु) **क्रि.** कपाल कोर्नु comb hair

खिबाक [kʰibak] **ना.** १) दाम्लो rope २) डोरी cord, string, rope

खिबाक इप्मा [kʰibak ipma] (*1sg pres* खिबाक इप्त्वाङ्; *3sg past* खिबाक इमु) **क्रि.** प. डोरी बाट्नु

खिबिरि [kʰibiri] **ना.** पिउरी वा कपासको लोली

खिबु [kʰibu] **ना.** ओखर walnut

खिबुम [kʰibum] **ना.** धागोको डल्लो roll of thread

खिम [kʰima] **वि.** घरेलु domestic, household, tame, pet

खिमा [kʰima] (*1sg pres* खिमेङ्; *3sg past* खिया) **क्रि.** १) विवाद गर्नु २) बाभ्नु quarrel, wrangle, squabble, fall out, have different opinions, create a disturbance ३) भगडा गर्नु

खिमातुमा [kʰimatuma] **क्रि.** बाभ्नु जुभ्नु

खिमारि [k^himari] **ना.** तान बुन्दा साँचो बनाउने धागो

खिमारुङ् [k^himarun] **ना.** १) बाभने निहुँ २) विवाद argument, dispute ३) मुद्दा lawsuit

खिमारुङ्गुङ् [k^himarungrun] (*Dia. Var.* चेक्ताहा साला) **ना.** वादविवाद discussion, controversy, debate,

खिरिक [k^hirikA] **अ.** मू. फनक्क right round, by whirling round angrily

खिरिक हिङ्मा [k^hirikA hijma] (*Dhankuta Dia.* तुन्सिमातामा) **क्रि.** १) प्रत्याक्रमण गर्नु २) फनक्क फर्किनु

खिरिचामा [k^hiritsama] **ना.** खीर भात rice pudding

खिरिरी [k^hiriri] **क्रि.** प. १) वरिपरी around, roundabout, on all sides **ex.** ताबाङ् खिगुसाम खिरिरी खोन्दु सो। जुवाई तरलको वरिपरि खनि हेर्नुहोस्। २) फनन

खिरिरीबा [k^hiririba] **ना.** छारेरोग epilepsy

खिलिक खिलिक [k^hilika k^hilika] १) **ना.** प. स्वस्थ hale, healthy, well, safe २) वि. तन्दुरुस्त healthy, free from disease, sound in body ३) वि. कलकलाउँदो

खिसिखिसि [k^hisik^hisi] **क्रि.** प. हेपेर बोल्नु belittle, humiliating words

खिक्वालेक [k^hi[?]walekA] **ना.** १) भ्याकुर type of creeper, with an edible root २) गिट्ठा

खुक [k^hukA] *Dha var. of* होम्बोक

खुङ्खुङ्बा [k^hun^hk^hun^hba] **ना.** बाँसको जुट

खुङ्खेप्मा, [k^hun^hk^hepma] (*1sg pres खुसेहेत्वाङ्*; *3sg past खुसेहेतु*) **क्रि.** चोरेर लानु steal away

खुङ्खेप्मा, [k^hun^hk^hepma] (*1sg pres खुहेत्वाङ्*; *3sg past खुहेतु*) **क्रि.** बोकेर लानु carry away

खुङ्खेम्मा [k^hun^hk^he[?]ma] (*1sg pres खुङ्खेमेङ्*; *3sg past खुसार्या*) **क्रि.** भागनु flee, take a flight, escape, take to one's heels, run away, scamper, elope, evade or avoid duty **ex.** का चिन्मालाङ्भाङ् हेर्निङ्चा खुङ्खेम्मा न्निमुडान्ना। मैले स्कुलबाट कहिल्यै भागनु जानिँन।

खुन्चामा [k^huntsama] (*1sg pres खुसुच्चाङ्*; *3sg past खुसुचो*) **क्रि.** चोरी खानु eat by stealing

खुन्चालाम [k^huntsalamA] **ना.** चोर बाटो shortcut, secret entrance

खुप्मा [k^hupma] (*1sg pres खुप्त्वाङ्*; *3sg past खुमु*) **क्रि.** १) छोप्नु cover, hide, fall upon violently २) बुच्चो लाउनु put on the lid

खुमा [k^huma] (*1sg pres खुस्वाङ्*; *3sg past खुसु*) **क्रि.** चोर्नु steal

खुम्दु [k^humdu] **वि.** मिठो sweet, sugary, delicious, savoury, tasty, palatable, pleasing, pleasant, amusing, charming, sugary or sweet taste, pleasant taste, delicious food or dish

खुम्दु चेक्खुबा [k^humdu tsekk^huba] **ना.** प. १) शिष्टाचारी २) मृदुभाषी sweet-talking

खुम्दु नाम्मा [k^humdu namma] (1sg pres
खुम्दु नाम्मे; 3sg past खुम्दु नामा) क्रि.
प. मिठो बास्ना आउनु

खुम्दुनुङ् [k^humdunug] क्रि. प. १) मिठो
सँग २) मिठो गरी ३) आनन्दित
delighted, joyful, blissful ४) स्वादिलो
tasty, delicious, savoury, relishing

खुम्दुनुङ् चेक्मा [k^humdunug tsekma] (1sg
pres खुम्दुनुङ् चेङ्मेङ्; 3sg past खुम्दुनुङ्
चेक्ता) क्रि. प. मिठो बोल्नु

खुम्नाम [k^humnama] वि. १) सुगन्ध sweet
smell, fragrance, perfume, scent, aroma,
odour २) मिठो बासना

खुर [k^hurA] ना. खुर hoof

खुरमि [k^hurAmi] ना. खुकुरीको जस्तै धार
भएको हँसिया, जो याक्खा महिलाहरूले
आफ्नो रक्षाको निम्ति बोक्ने गर्छन्

खुसालेन्दाङ् [k^husalendaŋ] ना. गुपचुप
silence

खुसिङ् [k^husin] ना. थोलि

खुसुक्काइ [k^husukkai] क्रि. प. सुटुक्क
sneakily, slinking

खुसुखुसु [k^husuk^husu] क्रि. प. खासखुस
whispering, secretly telling

खुसुबाङ् [k^husubaŋ] ना. चोर theft, robber

खुसुबाङ् खेक्वा [k^husubaŋ k^he[?]wa] ना. प.
चोर औँला index finger

खुरखु [k^hu[?]k^hu] ना. १) कण्ठ्य स्पर्स २)
गर्भ पूजा गर्दा प्रयोग गरिने चिन्डो

खुरखुबा [k^hu[?]k^huba] ना. भरिया carrier,
coolie, hired labourer, porter

खुरनुङ्मा [k^hu[?]nuŋma] क्रि. १) बोकेर तल
ल्याउनु bring or carry down ex. उडा
उनुन्छा खुउक्तुना। उसले बहिनीलाई
बोकेर तल ल्यायो। He brought his sister
from above. २) भागेर तल आउनु

खुरमा, [k^hu[?]ma] (1sg pres खुत्वाङ्; 3sg
past खुतु) क्रि. १) लागि दिनु bring,
carry, lift ex. न्दा सान्दिसा खुतुघाइ?
तिमीले कोसेली लगिदियौ? Did you
bring me a present? २) पुर्याउनु deliver,
convey, transmit

खुरमा, [k^hu[?]ma] (1sg pres खुवाङ्; 3sg
past खु) क्रि. बोक्नु carry, lift, be
pregnant ex. का आनुन्छा फोरमाडा
खुङ्ना। मैले बहिनीलाई मजेत्रोले बोके।
I carried my little sister in a shawl.

खुरमेमा [k^hu[?]mema] (1sg pres खुरमेत्वाङ्;
3sg past खुरमेतु) क्रि. बोकाउनु cause to
carry, make pregnant (usually by illicit
connection)

खुरवा [k^hu[?]wa] ना. कोइली चरी cuckoo

खे [k^he] क्रि. प. यता here, this way, hither

खे आरमा [k^he a[?]ma] (1sg pres खे
आम्मेङ्; 3sg past खे आबा) क्रि. प. यता
आउनु come here

खेक्खेक [k^hekk^hekA] वि. जमेको frozen

खेक्पु [k^hekpu] ना. १) मकै भुट्ने माटोको
भाँडो २) हाँडी

खेक्मा [k^hekma] क्रि. १) कक्रक्कै हुनु
freeze, harden २) जम्नु freeze

खेक्लुङ् [k^hekluŋ] ना. खाना पकाउने भाँडो
cooking pot

खेकसाप्ला [k^heksapla] *ना.* पर्जी slip
खेखाप्ला [k^hek^ha?la] *क्रि. प.* यतातिर
खेइ [k^heŋ] *Dha var. of खेइ*
खेइ [k^heŋ] (*Dhankuta Dia.* खेइ) सइ. शून्य
 empty, nothing, zero, nought, nil, the
 empty space
खेइ युक्थाम [k^heŋ jukt^hamA] *ना. प.*
 सुनसान ठाउँ
खेइचोकिलाम [k^heŋtsokilamA] *ना.* आकाश
 गंगा galaxy
खेइमा [k^heŋma] (*1sg pres खेक्स्वाइ; 3sg*
past खेक्सु) *क्रि.* गेडागुडी चपाएर खानु
 chew **ex.** सुपारि खेक्सु। *सुपारी चपाऊ।*
Chew the betel-nut.
खेना [k^hena] *वि.* वल्लो exiting on this
 side, the nearer, here
खेनापाइ [k^henapan] *ना.* वल्लो घर
खेनिप [k^henipA] *ना.* ठेगाना address,
 whereabouts
खेन्धाइ [k^hend^haŋ] *क्रि. प.* यतापट्टि on
 this side
खेप्मा [k^hepma] (*1sg pres खेत्वाइ; 3sg*
past खेतु) (*Dia. Var. खेत्मा*) *क्रि.* लानु
 take away, carry, convey
खेप्सानानिइ [k^hepsananiŋ] *ना. १)*
 प्रचलित current, in vogue, recognised,
 prevailing, customary २) चलेको नाम
खेप्साहा [k^hepsaha] *क्रि. प.* सुनेको
खेप्सुम्यो [k^hepsumjo] *क्रि. प.* सुनौँ है
खेम [k^hemA] *क्रि. प.* अघि already, before

खेम्बुबा [k^hemk^huba] *ना. १)* सुन्ने व्यक्ति
 listener २) श्रोता listener, hearer
खेम्बा [k^hemba] *क्रि. प.* अघि नै before
खेम्मा [k^hemma] (*1sg pres खेप्स्वाइ; 3sg*
past खेप्सु) १) *क्रि.* सुन्नु hear, listen to,
 attend to २) *ना.* सुनुवाइ hearing (in a
 court)
खेम्मेमा [k^hemme?ma] (*1sg pres*
खेम्मेत्वाइ; 3sg past खेम्मेतु) *क्रि.*
 सुनाउनु tell, relate, cause to be heard
खेरेरे [k^herere] *ना. १)* हरफ line, row २)
 खाइग्रङ्ग
खेलेक [k^heleka] *ना.* कमिला ant
खेवा [k^hewa] *ना.* वन कुखुरा wild fowl,
 wild cock
खेवालुइ [k^hewaluŋ] *Dha var. of*
हेलिम्पोक
खेस [k^hesA] *ना.* मान्द्रे बुनोट
खेसुप [k^hesupa] *ना.* भोला bag, satchel,
 wallet, pouch, haversack
खेसेप्ला सिइ [k^hesepla siŋ] *ना.* दुधिलो
 वृक्ष milky tree
खेरेमा [k^he?ma] (*1sg pres खेमेइ; 3sg past*
ख्या) *क्रि.* जानु go, depart
खेरेवा [k^he?wa] *ना.* औँला finger, toe
खेरेवाडा लाम्मा [k^he?waŋa lamma] (*1sg*
pres खेरेवाडा लाम्मेइ; 3sg past
खेरेवाडा लामा) *क्रि. प.* औँलाले हिँड्नु
 walk on tiptoes
खेरेवाला [k^he?wala] *ना. १)* गँवार को
 फूल २) चुङ्की

खेहवाल्याङ् [kʰeʔwaljaŋ] (*Dia. Var.*

आङ्गुठि) *ना.* औँठी ring

खोइङ् [kʰoɪŋ] (*Dia. Var. हेलिचि*) *ना.* तामा
copper

खोइङ्छेप [kʰoɪŋʃʰepʌ] (*Dia. Var. हेलिचि*
छेप) *ना.* तामा पत्र copper plate

खोएक [kʰoekʌ] *ना.* अल्प विराम common

खोक [kʰokʌ] *वि.* १) उमेर खाएको aged
२) वृद्धा ३) पित्रा

खोकना [kʰokna] *वि.* १) खरो २)
कोक्याउने making cough

खोक्नि [kʰokni] *ना.* मामा चेला फुपु चेला
बिचमा दाजुभाइ दिदीबैनीमा हुने
साइनोको नामकरण son or daughter of
one's maternal uncles and of aunts from
both mother's and father's side

खोक्निखुबा [kʰoknikʰuba] *ना.* बिगार्ने

खोक्निमा [kʰoknima] *क्रि.* बिगार्नु spoil,
harm, corrupt, pervert, deprave, pollute,
slander

खोक्निमा/खोक्निबा [kʰoknima/kʰokniba]

ना. फुपु वा मामाको छोराछोरी cousin
brother/sister

खोकपु [kʰokpu] *ना.* खन्यू Nepal fodder fig,
figus semicordata

खोकमा, [kʰokma] *ना.* थूक spittle, saliva
ex. खोकमाडा यात्रिम मेन्थोकमाहाचि।
थुकले मानिसहरूलाई थुकु हुँदैन।

खोकमा, [kʰokma] (1sg pres खोक्त्वाङ्;
3sg past खोकु) *क्रि.* १) पत्ता लगाउनु
२) काट्नु cut, sever, cross out (letters,
etc.), book or buy tickets, write a

cheque, spend time, overstep,
transgress, interrupt, deduct, refute,
oppose, disprove

खोकमादाङ् [kʰokmadaŋ] *ना.* थूकदानी
spittoon

खोकसा [kʰoksa] *ना.* गल्ती mistake, error,
misconception, fault, negligence

खोकसा सोक्सा [kʰoksa soksa] *वि.*
अस्तव्यस्त chaotic

खोकसाङ् [kʰoksaŋ] *क्रि.* काट्दै action of
cutting

खोकसाब्याना [kʰoksabjana] *क्रि.* प.
बिग्रेको

खोग्मा, [kʰogma] (1sg pres खोग्वाङ्; 3sg
past खोगु) *क्रि.* खुर्कुनु scratch, peel,
scrape

खोग्मा, [kʰogma] (1sg pres खोग्वा; 3sg
past खोगु) *क्रि.* १) खियाउनु cause to
rust २) पानीले वरपर भएको माटो
बगाई लानु

खोङ्ग [kʰoŋɡʌ] *ना.* ढुँड manger, feed box
for cattle, wooden or bamboo water-
channel, refuse or husk left after
thrashing mustard stems

खोङ्दिर्मा [kʰoŋdiʔma] (1sg pres
खोङ्दिमे; 3sg past खोकसाब्या) *क्रि.*
बिग्रिनु spoil, go bad, be damage

खोङ्ब्याक [kʰoŋbjakʌ] (*Dia. Var.*
खोङ्बेक) *ना.* चिउरा flattened rice

खोङ्मा [kʰoŋma] (1sg pres खोङ्मेङ्; 3sg
past खोकसा) (*Dia. Var. छुम्मा*) *क्रि.* १)
जिस्किनु २) चल्नु joke, jest, banter *ex.*

उड् खोड्मेऱना। ऊ चल्छ। *He jokes.*

खोङ्लालामे [kʰoŋlalamɛ] (*Dhankuta Dia.*
हिङ्लावा) *ना.* चलचित्र movie, motion
picture, cinema film

खोङ्लालामे पाङ् [kʰoŋlalamɛ paŋ] *ना. प.*
चलचित्र घर cinema hall

खोङ्से [kʰoŋsɛ] *संयो.* अनि मात्र *ex.*
घाकडा मुक वासिऱमाचि इखोङ्से
चाम्योङ्बा चामाहा। सबैले हात धुनुपर्छ
अनि मात्र खानेकुरा खानुपर्छ।

खोट [kʰoʈʌ] *ना.* दोष fault, guilt, blame

खोटि लेङ्मा [kʰoʈi lɛŋma] (*1sg pres* खोटि
लेङ्मे; *3sg past* खोटि लेक्स) *क्रि. प.*
१) खोट हुनु २) हानी नोकसानी हुनु

खोत्लाङ् [kʰoʈlaŋ] १) *वि.* दाबिलो type of
wooden ladle २) *ना.* डाडु ladle, big
spoon

खोत्लेङ् [kʰoʈlɛŋ] *ना.* विद्रोह rebellion,
mutiny, riot, sedition, turmoil, revolt,
tumult

खोत्लेङ्बा [kʰoʈlɛŋba] *ना.* विद्रोही
rebellious

खोनेक्ताम [kʰonektamʌ] *ना.* याइतेनमा पर्ने
एक भूमिको याक्खा भाषाबाट राखिएको
नाम name of a land in Yaiten village

खोन्चेलेङ् [kʰontsɛlɛŋ] *ना.* १) पोलियो
polio २) पक्ष घात paralysis

खोन्दाराहाङ्मा [kʰondarahaŋma] (*1sg pres*
खोन्दाराहाक्खाङ्; *3sg past*
खोन्दुराहाक्सु) *क्रि.* आविष्कार गर्नु
discover

खोन्मा [kʰonma] (*1sg pres* खोन्द्वाङ्; *3sg*
past खोन्नु) *क्रि.* १) खोप्नु make a hole
२) खन्नु dig, hollow out *ex.* होन्लुम
खोन्मा छाकना। खाडल खन्नु गाह्रो छ।

खोप [kʰopʌ] *ना.* १) कत्ला scale २)
खोल case; covering

खोप्निङ् [kʰopniŋ] *ना.* परारको परार year
before last year

खोप्माङ् [kʰopmaŋ] *ना.* लुतो itch, scabies

खोप्म्हा [kʰopmha] *ना.* प्रशस्त numerous,
abundant, sufficient

खोप्प्रिक [kʰoprika] *ना.* कोष्ठ

खोप्साहा [kʰopsaha] *क्रि. प.* १)
उठाइएको २) भेला पारिएको

खोबाक खोबाक लाम्मा [kʰobakʌ kʰobakʌ
lamma] (*1sg pres* खोबाक खोबाक
लाम्मेङ्; *3sg past* खोबाक खोबाक
लामा) *क्रि. प.* चारपाउले हिँड्नु

खोबेक [kʰobekʌ] *ना.* गँगटो crab

खोबेक याक्साङ् [kʰobekʌ jaksan] *ना. प.*
गँगटे भार type of weed

खोबेक्छा [kʰobektsʰa] *ना.* कर्कट राशि
Cancer (zodiac)

खोबेलेक [kʰobeleka] *क्रि. प.* पुरा formerly

खोम [kʰoma] *ना.* घाँटी throat, neck

खोम लेऱ्मा [kʰoma lɛʔma] *क्रि. प.* आँट
हार्नु lose courage

खोमङ्ङ्मा [kʰomʌŋma] *क्रि.* घाँटी बटार्नु

खोमा [kʰoma] *क्रि.* पुन्युले भात, तरकारी
चलाउनु *ex.* चामा खोसु। खाना चलाऊ।
stir the rice.

खोम्बुबा [k^homk^huba] (*Dia. Var.* **खोम्बुबा**)
ना. जम्मा गर्ने व्यक्ति

खोम्तोता [k^homtota] **ना.** गलगौंड goitre

खोम्बिलिङ्ग्या [k^hombilingja] **ना.** अर्ध
 पागल half-minded

खोम्बोङ्मा [k^hombogma] **ना.** १) उत्खनन
 digging, excavation २) आविष्कार
 discovery, invention

खोम्मा [k^homma] (*1sg pres खोप्स्वाङ्; 3sg
 past खोप्सु*) **क्रि.** १) बटुल्नु collect,
 gather, glean, bring together २) जम्मा
 पार्नु ३) सोहोर्नु collect, gather, sweep
 up

खोम्मायुङ्दाङ् [k^hommajundang] **ना.** परिषद
 member of an assembly or council

खोम्ल्याङ् [k^homljang] **ना.** चन्द्रहार moon-
 shaped ornament worn round a
 woman's neck

खोम्सुम्ते [k^homsumte] **ना.** गलबन्दी scarf,
 muffler, neckerchief

खोया [k^hoja] **ना.** खोयो what's left of a
 corn-cob after its kernels are extracted
 from it

खोयेक्तेऱ्लेम्मालेन [k^hojekte?lemmalen] **ना.** माम्लिङ् गाउँको “सामेऱ्लिङ्” sub-
 clan of Mamling village

खोयोक्चारेन [k^hojoktsaren] (*Dia. Var.*
खोयोक्चा) **ना.** संखुवासभा माम्लिङ्
 गाउँमा रहेको धाराको याक्खा भाषाबाट
 राखिएको नाम name of the water of
 Mamling village in Sankhuwasava
 district

खोयोम [k^hojoma] **ना.** भुप्पे तारा

खोरेक [k^horeka] **ना.** बुटका bowl

खोरेप्माङ् [k^horepman] **ना.** दाद skin
 disease producing round red patches,
 ringworm

खोरोक [k^horoka] **ना.** रूखो coarse,
 unrefined, rude, harsh

खोरोऱ्माङ् [k^horo?man] (*Dia. Var.*

खोराप्माङ्) **ना.** १) गोहोरो lizard- like
 large wild animal २) मासु नखाने
 गोहोरो iguana

खोलि [k^holi] **ना.** खोप vaccination

खोलोङ्बा [k^holonba] (*Dhankuta Dia.*

ताङ्दाम्बा) **ना.** पाहुना guest, visitor

खोलोङ्बादेक [k^holonbadeka] (*Dia. Var.*

खोलोङ्बा देप्मा) **ना.** पाहुना कोठा guest
 room

खोलोलो [k^hololo] **अ.** मू. नरोकि खाने

खोल्लाङ् [k^hollan] **ना.** डाडु ladle, big
 spoon

खोल्लि [k^holsi] **ना.** खोल्ला rivulet

खोवामे [k^howame] **ना.** खलबले चरो type
 of bird

खोसुमाङ् [k^hosuman] **ना.** कठचौरी

खोसेङ्बु [k^hosenbu] **ना.** काउलो वृक्ष

खोऱ्मा [k^ho?ma] (*1sg pres खोत्वाङ्; 3sg
 past खोतु*) **क्रि.** १) कोट्याउनु poke २)
 कन्याउनु scratch **ex.** कुचुमाडा उलाङ्
 खोतुना। कुरुरले खुट्टा कन्यायो। The
 dog scratched its leg.

खोऱ्माङ् [k^ho?man] **ना.** लुतो itch, scabies

खोऱ्मुङ् [k^ho?mun] **ना.** पिठो flour

खोहमेमा [kʰoʔmema] (1sg pres
खोहमेत्वाइ; 3sg past खोहमेतु) क्रि.
आपूर्ति गर्नु supply
ख्याउकमे [kʰjaukme] ना. साँभमा कराउने
एक प्रकारको भ्याउँकिरी

ख्याइसाम्निइवा [kʰjansamniɣwa] ना.
ब्रह्मज्ञान spiritual wisdom, divine
knowledge
ख्याइहाम्रो [kʰjanhamro] (Dia. Var.
वासेक्पा) ना. साउन Shrawan/Saun (Jul-
Aug), fourth month of the Nepali
calendar

ग

गाइडा [gaidʌ] ना. गैंडा rhinoceros
गाउइ [gauɳ] ना. गहुँ wheat
गाङ्गायाइ खेलेक [gaŋgaʔjaɳ kʰeleka]
ना. प. ठूलो कमिला large ant
गाजारा [gadzara] ना. सुकुल large mat
made of straw
गाट्टा [gaɽʈa] ना. नरिवल coconut
गाट्टा फोहमा [gaɽʈa pʰoʔma] (1sg pres
गाट्टा फोवाइ; 3sg past गाट्टा फो) क्रि.
प. नरिवल सुकाउनु
गाडि [gaɽʈi] ना. गाडी coach, bus, train
गाम्छा [gamtsʰa] ना. गलबन्दी scarf,
muffler, neckerchief
गाल [gaɽa] ना. गल lever, large crow bar,
low field that can be irrigated by a well
गालि याइमा [gali jaɳma] (1sg pres गालि
याइमेइ; 3sg past गालि याडा) क्रि. प.
गाली गर्नु
गिङ्गिङ् [gingiŋ] अ. मू. अनौठो देखिनु
गिता [gita] ना. गीता
गिद्धा [gidɽʰa] ना. गिद्ध vulture
गिम्ति [gimti] ना. एक प्रकारको कपडा
बुनाइ

गिम्तिगना तेक [gimtiɳa teka] ना. प. मोटो
बुनेको लुगा
गुम गुम [guma guma] अ. मू. डचाम्म
डचाम्म
गेम्बु [gembu] ना. पिपल वृक्ष pipal tree,
holy sacred big tree, ficus religiosa
गो [go] निपा. त emphatic word used to
give emphasis to a word or sentence ex.
आफाइ गो मो रोपाबे पिक कोप्मा
सिम्मेहना। काका त तल खेतमा गाई
चराउँदै हुनुहुन्छ।
गोगोबा [gogoba] ना. खेतमा पाइने एक
प्रकारको कीरा
गोठा [gotʰa] (Dia. Var. पिकपाइ) ना. गोठ
cowshed, byre
गोबेइ गोबेइ [gobeɳ gobeɳ] Dha var. of
कोबेइकोबेइ
गोमान [gomanʌ] ना. गोमन सर्प cobra
गोरिल्ला [gorilla] ना. गुरिल्ला gorilla,
man-sized ape
गोल्याइ [goljaɳ] ना. मुन्द्री nose or ear ring
गोहि [gohi] ना. गोही crocodile
गोहलि [goʔli] ना. गोलो लाम्चो millet cake

घ

- घाइला** [g^haila] *न.* घैला earthen pot, pitcher
- घाक** [g^hakA] *वि.* सबै whole of, everyone of, all, the whole, everything
- घाटुलाक** [g^hat^ulakA] *न.* घाटु नाच type of ritual dance
- घाडि** [g^hadi] *न.* घडी clock, watch
- घानाहवा** [g^hana^hwa] *न.* निदाएको बेलको घुराइ snoring
- घानाहवा लान्मा** [g^hana^hwa la^hma] (1sg pres घानाहवा लामेइ; 3sg past घानाहवा लाता) *क्रि. प.* घुर्नु snore, breathe with difficulty while asleep
- घारि** [g^hari] *क्रि. प.* एकैछिन while; a moment
- घास तुप्मा** [g^hasa tupma] (1sg pres घास तुब्वाइ; 3sg past घास तुबु) *क्रि. प.* घाँस काट्नु

- घास हेन्मा** [g^hasa he^hma] (1sg pres घासा हेत्वाइ; 3sg past घासा हेतु) *क्रि. प.* घाँस काट्नु
- घुक घुक** [g^hukA g^hukA] *अ. मू.* सुँगुरको कराएको आवाज
- घुरुङ्घुरुङ्** [g^hurug^hurug^h] *अ. मू.* गड्याङ्गुडुङ् thundering
- घुरुरु** [g^hururu] *क्रि. प.* गर्जित loud, thundering
- घेङ्चुक** [g^hent^sukA] *न.* चिभे चरा type of bird
- घोएरा** [g^hoera] *वि.* बेवकुफ stupid, foolish, rude, empty-headed, silly, ignorant
- घोगा** [g^hoga] *न.* घोगो maize cob
- घोच्चा** [g^hottsa] *न.* बाँस वा काठको किला small nail
- घोराल** [g^horalA] *न.* घोरल type of reddish-black deer

ड

- डा** [ɳa] *प. स.* -ले suffix indicating the subject or agent, by, with **ex.** ना माङ्पाङ् उडा चोगुना ओम। यो मन्दिर उहाँले बनाउनु भएको हो।
- डाङ्** [ɳaŋ] *Dha var. of फा₁*
- डाङ् खेङ्** [ɳaŋ k^hetŋ] *Dha var. of फाखेङ्*
- डाङ् डाङ्** [ɳaŋ ɳaŋ] *Dha var. of फाफा*
- डाङ् छाङ्** [ɳaŋ t^haŋ] *Dha var. of फाया*
- डाङ् थुम** [ɳaŋ t^humA] *Dha var. of फाना*
- डाङ् नाङ्** [ɳaŋ naŋ] *Dha var. of फापा*

- डाङ् साङ्** [ɳaŋ saŋ] *Dha var. of फाला*
- डाङ् सुम** [ɳaŋ sumA] *Dha var. of फासु*
- डाङ् हिच** [ɳaŋ hitsA] *Dha var. of फाहि*
- डाङ्चि** [ɳaŋt^si] *Dha var. of फाम्चि*
- डाङ् आङ्** [ɳaŋ aŋ] *Dha var. of फाता*
- डाङ् इ** [ɳaŋ i] *Dha var. of फाए*
- डाप** [ɳapa] *न.* सालो wife's younger brother, brother-in-law
- डावा** [ɳawa] *न.* हाँस duck

डोटेड्बा [ɲoɽɛɲba] **ना.** सोल्टी sister's husband's sister, sister-in-law

डोटेड्मा [ɲoɽɛɲma] **ना.** सोल्टीनी

डोन्चामा, [ɲontsama] (1sg pres डोच्चाइ; 3sg past डोचो) **क्रि.** भुटेर खानु eat after frying

डोन्चामा, [ɲontsama] (1sg pres डोन्दुच्चाइ; 3sg past डोन्दुचो) **क्रि.** खानेकुरा उबारेर खानु

डोन्सिखुबा [ɲonsikʰuba] **वि.** लजालु bashful, shamefaced, shy, sheepish, retiring

डोन्सिडोन्सि [ɲonsiɲonsi] **क्रि.** प. लजाइ-लजाइ

डोन्सिप्मा [ɲonsipma] (1sg pres डोन्सिमेइ; 3sg past डोन्दास्या) (Dia. Var. नोन्सिप्मा) **क्रि.** लजाउनु blush, be shy

डोन्सिमाच्याक [ɲonsimatsjakʌ] **ना.** लज्जा पूर्ण

डोन्सिमेप्मा [ɲonsimepma] (1sg pres डोन्सिमेत्वाइ; 3sg past डोन्सिमाहेआमेतु) **क्रि.** शर्मा मा पार्नु

डोप्मा [ɲopma] (1sg pres ड्वाइ; 3sg past डो) **क्रि.** भुट्नु fry maize, soybean

डोम्मा [ɲomma] (1sg pres डोन्द्वाइ; 3sg past डोन्दु) **क्रि.** १) उबारुं save, accumulate २) बचत गर्नु

डोया [ɲoja] **वि.** भुटेको fried

डोरोन्वा [ɲoroɽwa] **ना.** कय्याडकुरुड migratory bird, wading bird (perhaps a bittern or heron)

डोरोन्वालुङ् [ɲoroɽwaluŋ] **ना.** बिल्लौर type of white crystal

डोरोन्वाहि [ɲoroɽwahi] **ना.** सिमाला

डोन्मा [ɲoɽma] **क्रि.** मकै भटमास भुट्नु fry maize and soybean **ex.** चेम्बेक डो। भटमास भुट। Fry the soybean.

इखा [ɲkʰa] **वि.** ति those

इखाचि [ɲkʰatsi] **सर्व.** तिनीहरू they

इखानिङ्गो [ɲkʰaɽniŋgo] **संयो.** तर but, however **ex.** चाम्योङ्बा पिङ्गु इखानिङ्गो उडा न्जोन्हा। खाने कुरा दिउँ तर उसले खाएन

इखान्ला [ɲkʰaɽla] (Dia. Var. खान्ला) १) **ना.** सित्तै free, gratis, for nothing २) **ना.** बिना मूल्य ३) **क्रि.** प. त्यसरी in that way, so, thus

इखिङ् [ɲkʰiŋ] **वि.** त्यति

इखिङ्खिङ् [ɲkʰiŋkʰiŋ] **ना.** बराबर equal

इखिङ्बेलाङ्डा [ɲkʰiŋbelaɽɳa] **क्रि.** प. १) त्यही समयमा that time २) त्यति बेला

इखुयान्ना [ɲkʰuɽjanna] **ना.** निष्पक्ष impartial, neutral

इखोङ्चा [ɲkʰoɽtsa] **संयो.** तैपनि although, nevertheless, even though, notwithstanding **ex.** सिङ्गु खुन्मागो इयास्वान इखोङ्चा काम्निभावको लेङ्मेपा। दाउरा बोक्न त सक्दैँन तैपनि साथी त हुन्छ नि।

इखोङ्गले [ɲkʰoŋle] **वि.** बो. अनि पो

इगा [ɲga] **सर्व.** तिम्रो your, yours

इगासे [ɲgase] **सर्व.** व्यक्तिगत personal

इयाउ इयाउ [ɲjau ɲjau] अ. मू. म्याउँ
म्याउँ

च

चा [tʃa] १) क्रि. प. पनि also, as well, as well as, too २) ना. खाना food, diet, provisions, room compartment, chamber ३) ना. अन्न food, grain

चाइकुम्ड [tʃaɪkumʊ] ना. पाताले च्याउ
type of mushroom

चाउतारा [tʃautara] (Dhankuta Dia.
थाक्थाक्पा_२) ना. स्मारक dais, platform,
stand

चाकातिमुङ् [tʃakatiɱuŋ] ना. एक प्रकारको
सासना बगाले च्याउ

चाकारबुत्ति [tʃakarɒbutti] ना. १) सानो
एक जातको दुकुर type of small dove
२) कुरले दुकुर

चाक्चाक [tʃaktʃakɒ] वि. कपडा लगाउँदा
छोटो हुनु tight, narrow

चाक्मोक [tʃakmɒkɒ] (Dhankuta Dia.
मिचाकेन_२) ना. चकमक

चाखा चोक्मा [tʃakʰa tʃɒkma] (1sg pres
चाखा चोग्वाइ; 3sg past चाखा चोगु)
क्रि. प. चारुनु taste, relish

चाखाक [tʃakʰakɒ] पर्यायवाची
चोलिभोटो

चाखोन [tʃakʰonɒ] ना. गाँड goitre

चागोइवा [tʃagɒɪwa] ना. ढिँडो porridge
prepared from boiled maize- or millet-
flour

चाइखेन्मा [tʃaɪkʰeʔma] क्रि. १)

घोष्ट्याएर लड्नु fall, tumble २) खाएर
जानु go and eat

चाङ्ग्वा [tʃaŋgwa] (Dia. Var. चाङ्क्वा) ना.
तामाफोक गाउँको उत्तर पूर्वमा पर्ने
याक्खा भाषामा राखिएको खेतको नाम
name of a field to the north-east of
Tamaphok

चाङ्थाइवा [tʃaŋtʰaɪwa] (Dia. Var.

चाङ्थाइ) वि. धूर्त sly, cunning,
deceitful, crafty, crafty person

चाचिन्या [tʃatʃiɲja] ना. अन्न food, grain

चाचिन्या छुम्मा [tʃatʃiɲja tʃʰumma] (1sg
pres चाबालि छुप्स्वाइ; 3sg past

चाचिन्या छुप्सु) क्रि. प. अन्न बाली
जम्मा गर्नु

चाचिन्याराइ [tʃatʃiɲjaraɪ] ना. अन्न
भण्डार granary

चात्तु [tʃattu] १) ना. बल energy, power,
strength, force २) ना. शक्ति power,
strength, might, energy, force ३) वि.
बलियो strong, powerful

चात्तुना [tʃattuna] वि. १) तागत वाला
२) बलियो strong, powerful ३) निरोगी
healthy, not ill, in good health ४)
शक्तिशाली powerful, mighty

चात्तुपाइ [tʃattupaɪ] ना. पक्की घर
concrete building

चादाङ्बा [tsadanba] *ना.* भण्डारे store-keeper

चान्चान [tsantsanA] १) *वि.* अग्लो high, tall २) *ना.* उचाइ height

चान्सिप्मा [tsansipma] 3sg past चोसि) *क्रि.* जुठो पार्नु make impure

चापाराक [tsaparakA] (*Dia. Var.* चापारा) *ना.* १) कोदालो spade २) कोदाली spade (with a short handle)

चापोङ् [tsapon] *ना.* संखुवासभा चापाभुईँ गाउँको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of Chapabhuin village in Sankhuwasava district

चाबाक [tsabakA] *ना.* धान paddy

चाबाक ताङ्मा [tsabakA taŋma] (1sg pres चाबाक ताङ्वाङ्; 3sg past चाबाक ताङ्) *क्रि.* प. धान कुट्नु

चाबाक लाक [tsabakA lakA] *क्रि.* प. धान नाच

चाबाक वेप्मा [tsabakA wepma] (1sg pres चाबाक वेप्त्वाङ्; 3sg past चाबाक वेप्) *क्रि.* प. धान बताउनु

चाबाक्हाम [tsabakhama] (*Dia. Var.* चाबाहाम) *ना.* धानबारी field

चाबेलेक [tsabelekA] (*Dia. Var.* उचाबालेक) *वि.* आधा half

चामा [tsama] (1sg pres च्वाङ्; 3sg past चो) १) *क्रि.* खानु eat, not to return another person's money or other articles **ex.** चामा चामा यास्वाहा? भात खानु सक्छ? २) *ना.* भात rice, boiled or cooked rice, meal, food

चामा उङ्मा [tsama uŋma] (1sg pres चावाङ्उङ्वाङ्; 3sg past चोउङ्) *क्रि.* प. खानु पिउनु

चामा उङ्माबे उमा [tsama uŋmabe uma] *ना.* प. आमोद pleasure, joy, happiness

चामा चामेङ्मा [tsama tsameŋma] (1sg pres चामा चामेत्वाङ्; 3sg past चामा चामेतु) *ना.* पास्नी ceremony of feeding a child its solid food

चामा निखुबा [tsama nik^huba] *ना.* प. भान्से cook, kitchen maid

चामा मेन्दोक्मा [tsama mendokma] 3sg past चामा न्दोक्तुन) १) *क्रि.* प. खाना नपाउनु २) *ना.* कुपोषण malnutrition

चामा मेमिङ्मा [tsama memiŋma] 3sg past चामा म्मितुन) १) *ना.* अरुचि dislike, nausea, aversion २) *क्रि.* प. खान मन नलाग्नु

चामाउङ्मा [tsamauŋma] *क्रि.* १) खानपिन गर्नु २) मोज मजा गर्नु

चामेङ्बा [tsameŋba] *ना.* खानेकुरा

चामेङ्बाछिक [tsameŋbats^hikA] *ना.* विषयुक्त poisonous

चामेङ्मा [tsameŋma] *क्रि.* खुवाउनु feed

चामोका [tsamoka] (*Dia. Var.* क्वा) *ना.* मौवा को रुख engelhardia spicata

चामोक्ला [tsamokla] *ना.* कोला banana

चामोक्लाथाप [tsamoklat^hapA] *ना.* केराको बोट banana tree

चामोलुम्मा [tsamolomma] *ना.* सुँडिनी midwife or nurse

चाम्चि [tsamtsi] *ना.* चम्चा spoon

चाम्चिम [tsamtsimΛ] *ना.* भाँक्री स्याउली

चाम्देप्मा [tsamdepma] *ना.* भान्सा कोठा
kitchen

चाम्मा_१ [tsamma] (1sg pres चान्मेङ्; 3sg
past चान्दा) *क्रि.* प. अकासिनु go up in
the sky

चाम्मा_२ [tsamma] (1sg pres चान्द्वाङ्; 3sg
past चादु) *क्रि.* अन्न वा केही भर्नु load
grain

चाम्योङ्बा [tsamjonba] (*Dia. Var.*

चामेङ्बा) *ना.* खानेकुरा

चाम्योङ्वाल्जु [tsamjonwalun]
पर्यायवाची चावाम्पाङ्

चायुकथाम [tsajukt^hamΛ] *ना.* १) धनसार
granary २) ढुकुटी store-house,
treasury, granary, storage space for
grain

चाराम [tsaramΛ] *ना.* आँगन inner
courtyard, yard

चालाचोकमा [tsalatsohma] (1sg pres
चालाचोग्वाङ्; 3sg past चालाचोगु) *क्रि.*
१) खर्च गर्नु spend २) उपभोग गर्नु

चालावा [tsalawa] *ना.* अन्नको सह

चालेप्पा [tsaleppa] *ना.* रोटी bread

चालेप्पा लेम्मा [tsaleppa lemma] (1sg pres
चालेप्पा लेप्स्वाङ्; 3sg past चालेप्पा
लेप्सु) *क्रि.* प. रोटी पकाउनु cook bread

चालेफुलुम [tsalep^hulumΛ] *ना.* रोटी पोल्ने
ढुङ्गा hearth for bread

चालेसोप्मा [tsalesopma] *ना.* रुची liking,
taste, wish, relish

चालोङ् [tsalon] *ना.* मकै maize

चावाम्पाङ् [tsawampan] (*Dhankuta Dia.*
चाम्योङ्वाल्जु) *ना.* १) होटल hotel २)
बार bar

चासाक [tsasakΛ] *ना.* चामल rice

चासाक्वा [tsasakwa] *ना.* चौलानी water in
which rice has been washed

चासाङ्लाक्साङ् [tsasanlaksan] *ना.*

मोजमज्जा enjoyment, great pleasure,
delight, joviality, hilarity, happiness, joy,
glee, relish, merriment

चासुवा [tsasuwa] *ना.* याक्खा जातिमा नयाँ
अन्नबाली पाकेपछि गरिने पितृ पूजा,
(उधौलि चाड) मङ्सिरे पूर्णिमाको
समयमा गरिन्छ ancestral worship
following the ripening of recently planted
crops, carried out on the full moon of
Mangsir

चाहाचोगाना [tsahatsogana] १) *क्रि.* प.
आवश्यक परेको २) *ना.* महत्वपूर्ण
important

चाहावा चोकमा [tsahawa tsokma] (1sg pres
चाहावा चोङ्मे; 3sg past चाहावा चोगा)
क्रि. प. आवश्यक पर्नु

चाहनिमा [tsa^hnima] *क्रि.* खाइसक्नु finish
eating *ex.* चामा चोइघाइ? खाना
खाइसक्यौ? Have you finished eating
rice?

चि [tsi] *वि.* एकोहोरो one-sided, single, of
one track, persistent, obstinate,
headstrong, continuous

-चि [tsi] *प. स.* -हरू nonsingular marker

चिङ्खुबा [tsiink^huba] (*Dia. Var.*

निचिङ्खुबा) *ना.* १) सिकने व्यक्ति २)

चेला disciple
 चिउचिउबु [tsiutsiubu] ना. मैना काठ type of wood
 चिकापु [tsikapu] ना. कटुसको रुख chestnut tree
 चिकेप [tsikepa] वि. लस्सा दार sticky, adhesive, glutinous, viscous
 चिकेप चिकेप [tsikepa tsikepa] वि. च्याप् च्याप् sticky
 चिकेप्पा [tsikeppa] (Dia. Var. केप्पा) ना. गम gum
 चिकोक [tsikoka] (Dia. Var. धाजा) ना. भन्डा flag
 चिकिचिङ्वा [tsiktɕiŋwa] ना. बारुलो wasp
 चिकनाकाचा [tsiknakatsa] ना. ऐंभेरु parasitical plant
 चिकमा [tsikma] (1sg pres चिकत्वा; 3sg past चिकतु) क्रि. छिप्पिनु come to perfection, become hard (in course of ripening a fruit), grow ripe or hard
 चिकसाङ् खेन्मा [tsiksəŋ kʰeŋma] (1sg pres चिकसाङ् खेमेङ्; 3sg past चिकसाङ् ख्या) क्रि. प. छिपिंदै जानु
 चिखेक [tsikʰeka] क्रि. प. १) क्याप्पै २) ख्याप्पै
 चिगेचिगे [tsigetɕige] १) अ. मू. सक् सक् २) ना. किचकिच
 चिगेन्बु [tsigenbu] (Dhankuta Dia. टाङ्चिबु) ना. टाँकीको रुख type of tree
 चिडामिप्मा [tsiɕamipma] (1sg pres चिडामितवाङ्; 3sg past चिडामितु) क्रि. गहिरो सोच्नु think deeply

चिडाहवा [tsiɕaʔwa] (Dia. Var. हुहावा) ना. हुचिल type of kite that cries and roams about at night
 चिङ् [tsiŋ] ना. रङ् colour
 चिङ् एम्मा [tsiŋ emma] (1sg pres चिङ् एन्द्वाङ्; 3sg past चिङ् एन्दु) क्रि. प. रङ् लगाउनु paint
 चिङ् लेन्मा [tsiŋ lenma] (1sg pres चिङ् लेन्द्वाङ्; 3sg past चिङ् लेन्दु) क्रि. प. रङ् बदल्नु change colour
 चिङ्गो [tsiŋgo] ना. १) लक्षण characteristic, feature, symbol, indication, trail, sign, sign of good luck २) सङ्केत sign, symbol, indication, hint ३) चिन्ह sign
 चिङ्गो तोक्मा [tsiŋgo tokma] (1sg pres चिङ्गो तोक्त्वाङ्; 3sg past चिङ्गो तोक्तु) क्रि. प. छनक पाउनु
 चिङ्छेप [tsiŋtɕʰepa] ना. चित्र picture, painting, drawing
 चिङ्थेप [tsiŋtʰepa] ना. छाप seal, stamp
 चिङ्मा [tsiŋma] (1sg pres चिकस्वाङ्; 3sg past चिक्सु) क्रि. रँगानु be coloured, painted, dyed, or tinted
 चिचा [tsitsa] ना. भिँगा fly
 चिचा नासा [tsitsa nasa] ना. प. भिँगे माछा
 चिचाबाङ् [tsitsabaŋ] ना. खिचडी mixture of rice and lentils cooked together
 चिचामा_१ [tsitsama] (Dia. Var. साम्या) ना. जौ barley
 चिचामा_२ [tsitsama] Dha var. of ताम्या

चिचाम्बु [tsitsambu] *ना.* चिण्डे
macropanax undulatus

चिचिउवा [tsitsiuwa] *ना.* रुपी चरो

चिचिङ्खुटे [tsitsink^huʈe] (*Dia. Var.*
चिचिङ्कोटे) *ना.* फिस्टे चरा

चिचोक, [tsitsokʌ] *ना.* अभ्यास practice,
exercise

चिचोक₂ [tsitsokʌ] *Dha var. of* चोङ्नुङ्

चिचोकमा, [tsitsokma] *क्रि.* अध्ययन गर्नु

चिचोकमा, [tsitsokma] *क्रि.* अभ्यास गर्नु
exercise

चिचोङ् [tsitson] *ना.* चुलबुले restless,
impatient, fidgety, playful

चिच्चाङ्गालिक [tsittsangalikʌ] *अ. मू.*
उत्तानो चित (पल्टिनु) overturn

चिछिन्वा [tsits^hiʔwa] *ना.* १) अल्लो
mountain ebony, diospyros malabarica,
type of small tree used for making rough
cloth or paper २) भाङ्ग्रे सिस्नु

चितुमा [tsituma] *ना.* पदम चाल
peppermint, mentha piperita, type of root
used as a medicine

चिथाप [tsit^hapʌ] *ना.* १) अस्तु २) पुतला
puppet, marionette, doll, idol, effigy,
cartoon of a person made to express
opposition

चिथेक [tsit^hekʌ] *वि.* असाध्य बाक्लो thick
ex. रोपाबे याक्साङ् चिथेक पोगाहा।
खेतमा झार असाध्य बाक्लो उम्रिएको
छ।

चिथोक [tsid^hokʌ] (*Dia. Var.* चिथोक) *क्रि.*
प. ठूलो आवाजले गर्जनु

चिना [tsina] *वि.* १) चिसो cold, wet,
damp, hard- hearted, callous, unfeeling,
anxiety २) दयामाया नभएको

चिना तोक्मेप्मा [tsina tokmepma] (*1sg pres*
चिना तोक्मेत्वाङ्; *3sg past* चिना
तोक्मेतु) *क्रि.* प. १) परिचय गराउनु २)
चिनाउनु

चिना निङ्वा [tsina niŋwa] *क्रि.* प.
निश्चेतन

चिनाकु [tsinaku] *वि.* तातो न चिसो
lukewarm

चिनातोक [tsinatokʌ] (*Dia. Var.* निसुम) *ना.*
परिचय introduction, acquaintance,
familiarity

चिनातोक साप्ला [tsinatokʌ sapla] *ना.* प.
परिचय पत्र identification card

चिनातोकखुसा चामा [tsinatokk^husa tsama]
क्रि. प. परिचय गर्नु

चिनातोकमा [tsinatokma] (*1sg pres*
चिनातोक्त्वाङ्; *3sg past* चिनातोक्तु)
(*Dia. Var.* चिनातोङ्चामा) *क्रि.* १) चिन्नु
know, recognize, understand २)
परिचय गर्नु ३) खुट्याउनु trace, prove,
identify

चिनान्दोक्तान्ना [tsinandoktanna] *वि.* १)
नचिनेको २) अपरिचित unknown

चिनुङ् [tsinun] *वि.* चिसो cold, cool

चिनुनुङ् [tsinunun] *वि.* शीतल cool,
refreshing cold, calm, unexcited

चिन्खुबा [tsink^huba] (*Dia. Var.* गुरु) *ना.* १)
शिक्षक teacher, instructor, tutor,
educator, master २) गुरु teacher, tutor,

master, instructor, weighty, massive,
large, important, ३) प्रशिक्षक trainer
४) कोचार

चिन्चावाङ् [tsintsawaŋ] (*Dia. Var.*

चिङ्चापा) *ना.* प्राध्यापक college
teacher, professor

चिन्दाना [tsindana] *ना.* तालिम प्राप्त
trained

चिन्दिमा [tsindi?ma] (*1sg pres सेन्दिमे;*
3sg past चिसाब्बा) *क्रि.* सेलाउनु
become cold, cool off, make cold, cool

चिन्मा [tsinma] (*1sg pres चिन्द्वाङ्;* *3sg*
past चिन्दु) *क्रि.* १) सिकाउनु teach २)
तालिम दिनु train

चिन्मापाङ् [tsinmapaŋ] (*Dia. Var.*

चिन्मालाङ्) *ना.* १) पाठशाला school,
educational institution, seminary २)
विद्यालय place of school, college

चिन्लेङ् [tsinleŋ] *ना.* क्रान्ति revolution,
revolt

चिन्लेङ् खोन्लेङ् [tsinleŋ k^honleŋ] *ना.* १)
विप्लव disturbance, disorder २) अमूल
परिवर्तन

चिन्लेङ् चोक्खुबा [tsinleŋ tsokk^huba] *क्रि.*
प. क्रान्तिकारी revolutionary

चिपिप्मा [tsipipma] *क्रि.* ध्यान लगाउनु pay
attention

चिप्मेमा [tsipmema] (*1sg pres चिप्मेत्वाङ्;*
3sg past चिप्मेतु) *क्रि.* भिजाउनु

चिप्हिप्पा [tsiphippa] *ना.* च्याप्ने tongs,
pincers

चिफाक्यो [tsip^hakjo] *पर्यायवाची* सेवायो

चिबुङ्मा [tsibugma] *ना.* बुकी फुल type of
flower

चिमा [tsima] (*1sg pres चिम्वाङ्;* *3sg past*
चिमेतु) *क्रि.* चिसो बनाउनु cool down

चिमिप्मा [tsimipma] (*1sg pres चिमित्वाङ्;*
3sg past चिमितु) *क्रि.* १) एकोहोरो
सोचु think the same as someone else
२) अध्ययन गर्नु study

चिम्मा, [tsimma] (*1sg pres चिम्मेङ्;* *3sg*
past चिन्दा) *क्रि.* १) सिक्नु learn, gain
knowledge, imitate, practise, exercise
२) अध्ययन गर्नु study

चिम्मा, [tsimma] (*1sg pres चिम्द्वाङ्;* *3sg*
past चिम्दु) *क्रि.* थिच्नु press down,
suppress, compress, exploit

चिम्मालाम [tsimmalama] *ना.* सिक्ने तरिका

चिलिक्लिक [tsiliklik] *अ.* मू. बेसरी
हल्लाउनु

चिल्लेङ् [tsilleŋ] १) *अ.* मू. पर्लक्क २)
अ. मू. फर्लक्क ३) *ना.* परिवर्तन
change, alteration, transformation

चिल्लेङ्खोल्लेङ् [tsilleŋk^holleŋ] *वि.* १)
चारतिर तहसनहस २) उल्टोसुल्टा ३)
उलटपुलट confusion, topsy-turvy,
complete change

चिहा [tsiha] *वि.* चिसो cold

चिहिङ्वा [tsihi?wa] *ना.* नाइट्रोजन ग्यास
nitrogen

चिहुक [tsihuka] १) *क्रि.* प. खचाखच
state of being too full; congested २)
ना. घुसि पसि

चिहुक्काङ् [tsihukkaŋ] *ना.* संघर्ष struggle

चिहुक्पेना [tsihukpena] (*Dia. Var.*

एकाकेहाबे) *ना.* आफन्त one's own (relation), relative, intimate person, kinsmen, well-wisher

चिहुक्राङ् [tsihukraŋ] *ना.* घुईचो crowd, gathering, rush, elbowing

चिहुक्लाम [tsihuklama] *ना.* १) सानो गल्ली narrow passage २) छेडी

चिहुप युङ्मा [tsihup^h juŋma] (*1sg pres* चिहुप युङ्मेङ्; *3sg past* चिहुप युडा) *क्रि.* प. नजिक बस्नु

चिहोक [tsihoka] (*Dhankuta Dia.* चैयोक्_२) *वि.* व्यङ्ग्य satire, irony, sarcasm, innuendo

चिहोक्वाहोक [tsihokwahoka] *ना.* १) घोचपेच toast (speech), scream, taunt, scornful remark २) व्याङ्ग्य satire

चिह्युङ् [tsi^hjuŋ] *ना.* प्रशिक्षण केन्द्र training centre

चिह्वा [tsi^hwa] *ना.* १) सानो अंश small portion २) सानो भाग

चुइक्साला [tsuiksala] *ना.* संक्षिप्त abridged, abbreviated, concise, brief

चुक चुक [tsuk^h tsuka] *वि.* बो. १) च्व च्व २) दुखत अवस्थामा प्रयोग गरिने आवज

चुकुरिक [tsukurika] *वि.* थोरै little

चुकलुङ् [tsukluŋ] *Dha var. of* चोकलुङ्

चुङ् [tsuŋ] *वि.* १) जाडो cold, winter २) ठन्डा cold

चुङ् तामा [tsuŋ tama] (*1sg pres* चुङ् तामे; *3sg past* चुङ् तायो) *क्रि.* प. जाडो आउनु

चुङ् तुक्मा [tsuŋ tukma] (*1sg pres* चुङ् तुङ्मे; *3sg past* चुङ् तुगा) *क्रि.* प. १) जाडो लाग्नु feel cold, be cool २) जाडो हुनु be cold

चुङ्खोक्खोक [tsuŋ^hokk^hoka] *ना.* अति जाडो

चुङ्नाम [tsuŋnama] (*Dhankuta Dia.* चुङ्सेङ्ला) *ना.* १) शिशिर ऋतु one of the six seasons २) जाडो मौसम

चुङ्पोङ् [tsuŋpoŋ] *Dha var. of* काङ्

चुङ्मा [tsuŋma] (*1sg pres* चुङ्मेङ्; *3sg past* चुडा) १) *क्रि.* भगडा गर्नु २) *ना.* कुस्ती wrestling ३) *क्रि.* लाक्पा खेल्नु

चुङ्माकाङ्मा [tsuŋmakama] *क्रि.* प्रतिरोध गर्नु resist

चुङ्ज्याम [tsuŋjama] *ना.* जाड मौसम cold season

चुङ्गरो [tsuŋgro] (*Dia. Var.* चिसोक) *ना.* पौष Pus (Dec-Jan), ninth month of the Nepali calendar

चुङ्सेङ्नाम [tsuŋseŋnama] (*Dhankuta Dia.* चुङ्सेङ्ला) *ना.* हेमन्त ऋतु one of the six seasons

चुङ्सेङ्ला [tsuŋseŋla] *Dha var. of* चुङ्नाम, *Dha var. of* चुङ्सेङ्नाम

चुचुवा [tsutsu^hwa] *ना.* १) कोपिला bud २) मुना shoot or bud of a creeper,

चुत्खुबा [tsutk^huba] *ना.* सेवक attendant, domestic labourer, orderly, devotee, servant

चुत्खुमा [tsutk^huma] *ना.* सेवीका female servant, maidservant

चुत्मा [tsutma] *ना.* १) सत्कार respect, honour, welcome, esteem, reverence
२) सेवा service, attendance, servitude
चुनुङ् [tsunung] *वि.* १) पवित्र holy, sacred, pure, untarnished २) शुद्ध pure
चुपाङ्गालिक [tsupangalik] १) *क्रि.* अल्पिनु disappear, vanish, be missing
२) *वि.* बेपत्ता तरिकाले हराउनु
चुप्पा [tsuppa] *ना.* म्वाइ kiss
चुमातुमा [tsumatuma] (1sg pres चुस्वाइतुस्वाइ; 3sg past चुसुतुसु) *क्रि.* सेवा सत्कर गर्नु
चुमाना [tsumana] *क्रि.* प. लुकेको *ex.* खुसुबाइ इक्तानिङ् उङ् चुमाना लुङ्ढाइ ना ओम। चोरलाई लखेट्दा उ लुकेको ओडार यही हो।
चुमेक_१ [tsumek₁] *ना.* प्रमाण proof
चुमेक_२ [tsumek₂] *Dha var. of* याबोक
चुमेक्लेङ् [tsumeklen] *Dha var. of* याबोक्छेप
चुम्बुबा [tsumk^huba] *ना.* लुकाउने
चुम्चा [tsumtsa] *ना.* छल trick, fraud, deceit, deception, artifice
चुम्देप्मा [tsumdepma] *ना.* गोप्य कोठा segregated room
चुम्नाहाङ्मा [tsumnahangma] *क्रि.* लुकाइपठाउनु hide and forget where
चुम्बिन्मा [tsumbi[?]ma] *क्रि.* लुकाइदिनु hide for someone
चुम्मा [tsumma] (1sg pres चुम्वाइ; 3sg past चुमु) *क्रि.* लुकाउनु hide, conceal, keep secret

चुम्साला [tsumsala] *ना.* कुटनीति diplomacy
चुयुङ् [tsujung] *ना.* हिउँदे चरी type of bird
चुरुक [tsuruk₁] *ना.* १) चुरोट cigar, cigarette, tobacco २) बेरुवा सुर्ती
चुरुक किप्मा [tsuruk₁ kipma] (1sg pres चुरुक कित्वाइ; 3sg past चुरुक कितु) *क्रि.* प. चुरोट बेर्नु roll cigarette
चुलुम्फि [tsulump^hi] *ना.* धनकुटा स्थित गाडेको ढुङ्गा
चुलोम्वा [tsulomwa] *ना.* १) प्रतिभा genius, intellect, wit, intelligence २) खुबी skill, efficiency, cleverness, ability, speciality
चुवा [tsuwa] (*Dhankuta Dia.* च्वा_२) *ना.* १) हृदय heart २) मुटु
चुवापुक [tsuwapuka] *ना.* १) ढुकढुकी २) धड्कन beating (of the heart), palpitation, throbbing
चुवाबे युङ्मा [tsuwabe jungma] (1sg pres चुवाबे युक्स्वाइ; 3sg past चुवाबे युङ्मा) *क्रि.* प. हृदयङ्गम गर्नु
चुवाहुवा [tsuwahuwa] *ना.* मुटुको चोट heart pain
चुन्मा [tsu[?]ma] (1sg pres चुत्वाइ; 3sg past चुतु) *क्रि.* १) सम्मान गर्नु honour २) खानपिनमा राम्रो हेर्नु
चुलुङ् [tsu[?]lung] *ना.* “चेम्चेलेङ्मा” गर्दा ग्रह शान्तिको कामाना गरिने मुन्थुम munthum recited for the well-being of the people

चेक [tsekʌ] (*Dhankuta Dia.* चेङ्या_२) *ना.*

कुराकानी talk, conversation

चेकेङ्वा [tsekeʔwa] *ना.* धयेंरो वृक्ष fire-

flame bush, woodfordia fruticosa

चेक्खुबा [tsekkʰuba] *ना.* १) व्याख्या गर्ने

२) वक्ता speaker, orator, spokesman, lecturer

चेक्चि [tsektʃi] *ना.* फलाम iron

चेक्चिगुम [tsektʃigumʌ] *ना.* मुर्चुङ्गा type

of musical instrument played by plucking its metal (wire) reed with the forefinger, being gripped between the teeth

चेक्चिघेङ्बु [tsektʃigʱeŋbu] (*Dia. Var.*

चिक्चिघेङ्बा) *ना.* एक प्रकारको सानो बुट्यान (बिलौने) type of tree

चेक्चिबु [tsektʃibu] (*Dhankuta Dia.*

साक्सिङ्बु) *ना.* उतिसको रुख alder; Nepal black cedra; alnus nepalensis

चेक्चिहि [tsektʃihi] *ना.* फलामको मैला

चेक्छेप्पा [tsektʃʰeppa] *Dha var. of*

चेङ्छेप्पा

चेक्ताहा [tsektaha] *ना.* १) कथन

narration, utterance, statement, saying, speech, expression, logic, description, explanation, account २) बोलिएको

चेक्मा [tsekma] (*1sg pres* चेङ्मेङ्; *3sg*

past चेक्ता) *क्रि.* १) बोल्नु speak, utter, pronounce, talk, converse, tell, say, (of birds) chirp २) वहस गर्नु

चेक्मा मेयामा [tsekma mejama] *3sg past*

चेक्मा ड्यासान) *क्रि.* प. १) बोल्न नसक्नु २) धाक मान्नु

चेक्मानेप्मा [tsekmanepma] *ना.* बोल्ने शैली

चेक्लाम्मा [tsekklamma] *3sg past* चेक्लाप्नु)

क्रि. १) पढ्नु read, study, recite २)

बात मार्नु

चेक्वा [tsekwa] *ना.* सुगा parrot

चेङ् [tseŋ] *वि.* ठाडो upright, perpendicular

चेङ् येप्मा [tseŋ jepma] (*1sg pres* चेङ्

येम्मेङ्; *3sg past* चेङ् येबा) *क्रि.* प.

ठिङ्ग उभिनु

चेङ्कुन्चि [tseŋkuntsi] *ना.* खैजडी type of

drum, tambourine

चेङ्गारा [tseŋgara] *ना.* च्याङ्ग्रो type of

mountain goat found in mountain regions

चेङ्बिखुबा [tseŋbikʰuba] (*Dia. Var.*

कुमाङ्सुम्बा) *ना.* वकिल advocate, lawyer

चेचाम्मा [tsetsamma] *Dha var. of*

कायाङ्मितोक

चेछिम [tsetsʰimʌ] *Dha var. of* छिम्प्योक

चेछेप्ला [tsetsʰepla] *ना.* निबन्ध essay,

treatise

चेछेम्वालुङ् [tsetsʰemwaluŋ] (*Dia. Var.*

चेछेम्पालुङ्) *ना.* कार्यालय workshop, office

चेत [tsetʌ] *ना.* चेतना consciousness

चेन [tsenʌ] *ना.* चनाखो smart, alert,

wakeful

चेन्खुबा [tsenkʰuba] *ना.* काट्ने व्यक्ति

चेन्चेन [tsentsenʌ] *ना.* १) सचेत

conscious, rational, intelligent २) जाग

चेन्चेन वामा [tsentsenΛ wama] (1sg pres
चेन्चेन वामेङ्; 3sg past चेन्चेन वाया)
क्रि. प. जागा रहनु

चेन्तेलि [tsenteli] ना. आरा saw

चेन्दारात्मा [tsendara?ma] (1sg pres
चेन्दारामेङ्; 3sg past चेन्दाराया) क्रि.
सचेत भएर आउनु

चेन्दुना [tsenduna] वि. १) चलाख clever,
sly, artful, active, able, ingenious २)
अति चलाख ३) बाटो ingenuous,
adroit, witty, skilful, intelligent, wise,
clever

चेन्ना [tsenna] वि. चनाखो smart, alert,
wakeful

चेन्मा [tsenma] (1sg pres चेन्मेङ्; 3sg past
चेन्दा) क्रि. बिउँफिनु wake up

चेन्सिन्मा [tsensi?ma] (1sg pres
चेनिसिन्वाङ्; 3sg past चेनिसि) क्रि.
काटी मारुनु kill by cutting

चेप्पाल [tseppalΛ] ना. चप्पल slippers

चेप्मा [tsepmΛ] (1sg pres चेप्त्वाङ्; 3sg
past चेसु) क्रि. १) भाँट्नु thresh (paddy,
wheat, etc.) २) पछार्नु knock down,
throw down, defeat in wrestling, wash by
beating clothes

चेम्चेलेङ्मे [tsemtseleŋme] (Dia. Var.
चेम्चेलेङ्मा) ना. याक्खा जातिमा गरिने
एक महत्वपूर्ण पूजा, यस पूजामा तीन
रात मुन्थुम पाठ गरी गालीसाराप भाव
गरी समृद्धिको कामना गरिन्छ important
ceremony during which "Munthum" is
recited for three nights for the well-being
of the people

चेम्दारात्मा [tsemdara?ma] क्रि. होस फर्कनु
recover consciousness ex. पिछा
चेप्सुरावाना लोप्पि। नानीको होस
फर्किन्छ होला।

चेम्बेक [tsembekΛ] (Dia. Var. चेम्ब्या) ना.
भटमास soyabean

चेम्मा [tsemma] (1sg pres चेन्वाङ्; 3sg
past चेनु) क्रि. १) काट्नु cut २)
छिमल्नु prune branches of a tree, crop,
trim, thin out

चेम्सिन्मा [tsemsi?ma] (1sg pres चेम्सिमेङ्;
3sg past चेप्तास्या) क्रि. लड्नु fall over,
fall down, kiss the ground

चेयुकला [tsejukla] (Dhankuta Dia. योक्चेक)
ना. १) नाटक drama २) एकाङ्गीकी

चेयोक्_१ [tsejokΛ] ना. व्याङ्ग्या innuendo,
sarcasm, satire, irony

चेयोक्_२ [tsejokΛ] Dha var. of चिहोक्

चेराड्मा [tseraŋma] पर्यायवाची
च्याराड्मा

चेराड्माच्याङ् [tseraŋmatsjaŋ] ना. गर्भपूजा,
याक्खा विवाहित महिलाहरु गर्भवती
भएपछि सुत्केरी हुनुभन्दा अगडी गर्भमा
भएको बच्चा र आमा दुबैको
सुस्वास्थ्यको कामना गर्दै याक्खा
माड्हाड्बा, छाम्बा, एबा, विजुवा
धामीहरुले यो पूजा गर्ने चलन छ।
ceremony undertaken by Yakkha
shamans, after a married Yakkha
woman becomes pregnant and prior to
her giving birth to a child, wishing for the
good health of both child and mother

चेवा [tsewa] ना. १) विचार thought २) घत

चेस्मा [tsesma] (Dia. Var. मिक्सुप) ना.
चस्मा spectacles, glasses

चेहाङ् [tsehan] (Dia. Var. छेप्सान्दि) ना.
चिठी पत्र letter, correspondence

चेहोङ् [tsehon] (Dhankuta Dia. चेऱ्यासाम)
ना. १) व्याकरण grammar २) भाषाको जरा

चेऱ्छेप्पा [tseʔtsʰeppa] (Dhankuta Dia.
चेक्छेप्पा) ना. पत्रकार journalist,
correspondent, news reporter

चेऱ्या, [tseʔja] ना. १) कुरा talk,
conversation २) भाषा language,
tongue, dialect, speech

चेऱ्या_२ [tseʔja] Dha var. of चेक

चेऱ्या ओङ्मा [tseʔja oŋma] (1sg pres
चेऱ्या ओक्स्वाङ्; 3sg past चेऱ्या
ओक्सु) क्रि. प. १) मुख लाग्नु २) कुरा
काट्नु ex. माम्माहा यात्रमिचि साला
न्लेन्दाना बेला उङ्चि चेऱ्या
मेओङ्माहा। ठूला मानिसहरू बात
गरेको बेला उनीहरूको कुरा काट्नु
हुँदैन।

चेऱ्या ओमा [tseʔja oma] (1sg pres चेऱ्या
ओस्वाङ्; 3sg past चेऱ्या ओसु) क्रि. प.
बखान गर्नु

चेऱ्या खोक्मा [tseʔja kʰokma] (1sg pres
चेऱ्या खोक्त्वाङ्; 3sg past चेऱ्या
खोक्सु) क्रि. प. १) आलोचना गर्नु
criticize २) कुरा काट्नु

चेऱ्या चामेप्मा [tseʔja tsamepma] (1sg pres
चेऱ्या चामेत्वाङ्; 3sg past चेऱ्या चामेतु)
क्रि. प. सम्भाउनु cause to remember,
remind

चेऱ्या तिमा [tseʔja tima] (1sg pres चेऱ्या
तिस्वाङ्; 3sg past चेऱ्या तिसु) क्रि. प.
१) उजुरी गर्नु complain २) प्रसारण गर्नु
broadcast

चेऱ्या पुऱ्मा [tseʔja puʔma] (1sg pres चेऱ्या
पुर्वाङ्; 3sg past चेऱ्या पुरु) क्रि. प.
कुरा छिनाउनु

चेऱ्या युङ्मा [tseʔja juŋma] (1sg pres
चेऱ्या युक्स्वाङ्; 3sg past चेऱ्या युक्सु)
क्रि. प. १) प्रस्ताव राख्नु २) वचन
राख्नु

चेऱ्या वाम्मा [tseʔja wamma] क्रि. प.
छलफल गर्नु

चेऱ्या होन्मा [tseʔja honma] (1sg pres
चेऱ्या होतुबिवाङ्; 3sg past चेऱ्या होन्दु)
क्रि. प. जानकारी दिनु

चेऱ्याओ [tseʔjao] (Dhankuta Dia. इमाङ्)
ना. तर्क logic, reasoning, debate,
imagination, supposition, discussion,
argument

चेऱ्याखुखुबा [tseʔjakʰukʰuba] ना. कुराउटे
talkative, chatty, gossipy, mischievous

चेऱ्यानाऱ्वा [tseʔjanaʔwa] (Dhankuta Dia.
सालापुला_२) ना. कुराकानी language, oral
tradition

चेऱ्यानिङ्वा [tseʔjaniŋwa] ना. १) मन्तव्य
thought, opinion, view, idea, speech,
statement २) मनका कुरा

चेऱ्यायुङ् [tseʔjajuŋ] Dha var. of पोक्दाङ्

चेण्यालुङ् [tseʔjalun] (*Dia. Var.* ओक्छुम)

ना. वाक्य sentence

चेण्यासाम [tseʔjasam] पर्यायवाची

चेहोङ्

चोक [tsokA] (*Dia. Var.* तोखेङ्गुङ्) ना. १)

ग्रह planet २) काम work

चोकचोक [tsokA tsokA] (*Dia. Var.*

थोपथोप) अ. मू. तपतप dripping ex.

खाप पाहाङ् माङ्च्वा चोक चोक

आऱ्नुङ्मासिमेहा। छानो बाट पानी

थोपा थोपा भर्दैछ।

चोकाप [tsokapA] ना. प्रविधि technique,

procedure, methodology

चोकओक [tsokoka] ना. १) चरित्र

conduct, behaviour, manner, character,

account of a person's life २) आचरण

behaviour, conduct

चोकओक लेकमा [tsokoka lekma] 3sg past

चोकओक लेक्नु) क्रि. प. व्यवहार

बदल्नु change the behaviour

चोकओक्मुम्मा [tsokokmumma] ना. चाल

चलन way of doing, habit, manner,

behaviour conduct, heredity, custom

चोक्चिन्मालुप [tsoktsinmalup] ना. तालिम

केन्द्र training centre

चोकचेरु [tsoktseru] (*Dia. Var.* चोकचेलु) ना.

अलैंची cardamom

चोकचोकि [tsoktsoki] ना. तारा star

चोकचोकि नासा [tsoktsoki nasa] ना. प.

स्टार फिस star fish

चोकचोकिगेक [tsoktsokigekA] ना. ग्रह

मण्डल group of planets

चोकचोकिसाला साप्ला [tsoktsokisala

sapla] ना. प. खगोल शास्त्र astronomy

चोकछुम्वाङ् [tsoktsʰumwan] ना. १)

परिषद member of an assembly or

council २) कार्यदल

चोकछोकलाम [tsoktsʰoklamA] ना. कार्यक्रम

programme

चोक्ताङ् [tsoktan] ना. सृजना creating,

creation, forming

चोक्ताङ्बाङ् [tsoktanban] ना. स्रष्टा

creator, originator

चोक्तोक् [tsoktokA] (*Dia. Var.* हाक्युङ्) ना.

अधिकार authority, right, power,

possession

चोक्तोक् एम्मा [tsoktokA emma] (1sg pres

चोक्तोक् एन्द्वाङ्; 3sg past चोक्तोक्

एन्दु) क्रि. प. अधिकार प्रयोग गर्नु

चोक्तोक्बा [tsoktokba] ना. अधिकारी

authority, official, one having authority,

proprietor

चोक्तोक्होङ् [tsoktokhōŋ] ना. अधिन

dependent, subordinate, subject to or

controlled

चोक्तोङ् [tsokton] (*Dhankuta Dia.*

तुम्लोन्) (*Dia. Var.* उलाङ्बे) ना. परिणाम

result, outcome, upshot, sequel,

consequence, effect

चोक्थाङ् [tsoktʰan] ना. १) कर्तव्य duty,

task, function, bad action or intention

२) जिम्मेवारी responsibility

चोक्दाङ् [tsokdan] ना. कार्यालय

workshop, office

चोकदाङ्वा [tsokdanwa] *ना.* मुखिया
headman of a village

चोकदाङ्वाचि [tsokdanwatsi] *ना.* कार्यदल
task force

चोक्निङ्वा [tsokniŋwa] *पर्यायवाची*
तारतुम्बि

चोकनेन्मा [tsoknenma] (*Dia. Var. उलाम्बु*)
ना. समाधान solution, resolution (of a
doubtful matter), removal of doubts,
mediation

चोकनेम [tsoknem] *ना.* सृजनात्मक able to
create, creative

चोकपोक [tsokpoka] (*Dhankuta Dia.*
सोप्योङ्) *ना.* उत्साह zeal, enthusiasm,
encouragement, earnestness, activity,
morale, spirit

चोकमा [tsokma] (*1sg pres चोग्वाङ्; 3sg
past चोगु*) *क्रि.* १) बनाउनु make, build,
construct, fabricate, form, shape,
produce, manufacture, repair, mend २)
गर्नु do, perform, act

चोकमा पिप्मा [tsokma pipma] (*1sg pres
चोकमा पिवाङ्; 3sg past चोकमा पि*) *क्रि.*
प. अनुमति दिनु allow

चोकमा पोकखुबा [tsokma pokk^huba] *ना. प.*
हिम्मती energetic, resolute, brave, bold

चोकमा मिप्मा [tsokma mipma] (*1sg pres
चोकमा मित्वाङ्; 3sg past चोकमा मितु*)
क्रि. प. १) सङ्कल्प गर्नु २) गर्ने
इच्छा राख्नु

चोकमा मेम्बिप्मा [tsokma membipma] *3sg
past चोकमा म्बिन*) १) *ना.* प्रतिबन्ध

restriction, prohibition, obstacle,
obstruction, impediment, hindrance २)
क्रि. प. हस्तक्षेप गर्नु ३) *क्रि. प.* विरोध
गर्नु

चोकमाचिम्मोखुबा [tsokmatsimmek^huba] *ना.*
तालिम दाता trainer

चोकमानि [tsokmani] *ना.* सीप skill

चोकमानिमा [tsokmanima] (*1sg pres
चोकमानिस्वाङ्; 3sg past चोकमानिसु*)
क्रि. तरिका जान्नु know the method

चोकमाया [tsokmaja] *ना.* हिम्मत courage,
boldness

चोकमालाम [tsokmalama] *ना.* प्रकृया
process

चोक्मियुङ् [tsokmijun] *ना.* योजना plan

चोक्मियुङ्फेन्मा [tsokmijunp^henma] *क्रि.*
योजना बदल्नु change a plan

चोक्युङ् [tsokjun] *ना.* कृत्रिम artificial,
unnatural

चोक्योक [tsokjoka] *ना.* जाँगर energy,
activity, strength

चोकलाम [tsoklama] *ना.* कृयाकलाप
activity

चोकलुङ् [tsoklun] (*Dhankuta Dia. चुक्लुङ्*)
ना. प्रयोगशाला laboratory

चोकलेखुबा [tsoklek^huba] *ना.* १) बनाउन
जान्ने २) गर्न जान्ने

चोकलेङ् [tsoklen] *ना.* ढङ्ग manner, way,
method, mode, skill, conduct, habit,
nature, kind, type

चोकलेन्वाबा [tsoklenwaba] *ना.* सृजनात्मक
able to create, creative

चोकलेमा चिन्मा [tsoklema tsinma] 3sg
past चोकलेमा चिन्दु क्रि. प. तालिम
दिनु train

चोकसाम्पापाङ् [tsoksammapaŋ] ना.
कार्यपालिका executive

चोखेन [tsok^henA] (Dia. Var. घिउ) ना. घ्यू
ghee, butter

चोरुखो [tsokk^ho] वि. १) शुद्ध pure २)
चोखो pure, holy, unadulterated, unmixed

चोगाहालुवा [tsogahaluwa] ना. बहाना
pretence, pretext, excuse, false reason

चोङ्खुबाक [tsɔŋk^hubakA] ना. फट्याङ्गो
grasshopper

चोङ्खेन्मा [tsɔŋk^he^hma] (1sg pres
चोङ्खेमेङ्; 3sg past चोताख्या) क्रि. १)
सरि जानु migrate २) बसाई सार्नु

चोङ्चामा [tsɔŋtsama] (1sg pres
चोगुच्वाङ्; 3sg past चोङ्चो) क्रि. १)
गरी खानु progress २) उन्नती गर्नु

चोङ्चि [tsɔŋtsi] ना. बानी व्यवहार
behaviour

चोङ्चि लेन्मा [tsɔŋtsi lenma] (1sg pres
चोङ्चि लेक्त्वाङ्; 3sg past चोङ्चि
लेक्नु) क्रि. प. बानी बदल्नु

चोङ्नुङ् [tsɔŋnuŋ] (Dhankuta Dia.
चिचोक_२) ना. १) अभ्यास practice, drill,
repetition, study, habit, exercise २)
कोसिस attempt, try, effort

चोङ्नुङ्मा [tsɔŋnuŋma] क्रि. निरन्तरता दिनु

चोङ्नेखुबा [tsɔŋnek^huba] वि. १)
जाँगरिलो energetic, active २) फुर्तिलो
smart, quick, eager, swift

चोङ्नेम्मा [tsɔŋnemma] क्रि. १) लागि पर्नु
२) गरिरहनु

चोङ्बिखुबा [tsɔŋbik^huba] ना. नोकर
servant

चोङ्सोप्मादाङ् [tsɔŋsopmadaŋ] ना. टावर
tower

चोचोङ् [tsotɔŋ] ना. जागिर job

चोचोन्दाङ् युङ्मा [tsotsondaŋ juŋma] (1sg
pres चोचोन्दाङ् युङ्मेङ्; 3sg past
चोचोन्दाङ् युङ्मा) क्रि. प. टुकुक्क बस्नु

चोचोम [tsotsoma] ना. प्रोत्साहन
encouragement

चोचोम्मा [tsotsomma] क्रि. प्रोत्साहन दिनु

चोत्तुमुम [tsottumuma] ना. हजुरबा
हजुरआमाको आमा great grandfather

चोन्चामा [tsontsama] (1sg pres चोन्द्वाङ्;
3sg past चोन्दुचो) क्रि. फुक्याउनु make
overjoyed, delight

चोन्चोक [tsontsokA] ना. कृति action,
acting, composition, work, work of art

चोन्चोन्न [tsontsonna] (Dia. Var. चान्चान)
वि. अग्लो high, tall

चोन्तुप्मा [tsontupma] Dha var. of
लुप्लाक

चोन्दाङ् [tsondaŋ] ना. १) भर्ने भाँडा २)
पाथी brass or copper vessel measuring
8 manas (~ 4 seahs of grain)

चोन्दास्याना [tsondasjana] क्रि. प. खुशी
भएको happy

चोन्मा [tsonna] (1sg pres चोन्द्वाङ्; 3sg
past चोन्नु) क्रि. १) प्रशंसा गर्नु praise
२) सम्मान गर्नु honour

चोन्सि [tsonsi] *ना.* खुशी pleasure, willingness, wish, pleased, look happy, be happy, pleased

चोन्सिप्मा [tsonsipma] (*1sg pres* चोन्सिमेङ्; *3sg past* चोन्दास्या) *क्रि.* १) रमाउनु delight; take pleasure in २) खुशी हुनु

चोन्सिमेप्मा [tsonsimepma] (*1sg pres* चोन्सिमेत्वाङ्; *3sg past* चोन्सिमेतु) *क्रि.* खुशी बनाउनु

चोप्मा [tsopma] *क्रि.* ओइलनु wither, fade

चोप्लेक [tsoplekA] *ना.* राम्रो (केटा) handsome

चोप्लेकना [tsoplekna] *वि.* अति सुन्दर very beautiful

चोबेलेक्लिङ् [tsobeleklin] *ना.* प्रान्त province, region, state

चोम [tsoma] *ना.* १) प्रेरणा inspiration, urge, impetus २) पिँध underneath part of the thing, the underneath part of the body, bottom of the body

चोम पोक्मा [tsoma pokma] (*1sg pres* चोम म्बोङ्मे; *3sg past* चोम पोगा) *क्रि.* प. १) रमाउनु delight, take pleasure in २) जोस चढ्नु

चोमा [tsoma] (*1sg pres* चोस्वाङ्; *3sg past* चोसु) *क्रि.* १) ठेल्लु push, elbow २) घचेट्नु push, elbow, move forward by pushing ३) धकेल्नु push, press forward

चोमोलुङ् [tsomolun] (*Dhankuta Dia.* कोङ्कुलेन) *ना.* सगरमाथा Mount Everest

चोम्कोङ् [tsomkon] *ना.* पहाड mountain, large heap of anything, hill

चोम्चोक [tsomtsokeA] (*Dia. Var.* चोम्फोक्ताङ्) *ना.* कीर्तिमान famous, glorious, renowned, record

चोम्चोम [tsomtso mA] *ना.* १) भरि abounding, filled, complete, full २) चुलि peck

चोम्दिहमा [tsomdi?ma] *ना.* १) स्वर सुक्नु २) ओइलिनु fade, wither, dry

चोम्पाङ् [tsompan] *ना.* टाँडे घर traditional house

चोम्बु [tsombu] *वि.* १) चलाख clever, sly, artful, active, able, ingenious २) छट्टु cunning, clever, artful, crafty

चोम्बुक [tsombuka] *ना.* जुरो hump

चोम्बोक [tsomboka] १) *वि.* हर्षित delighted, joyful, cheerful, pleased २) *ना.* उत्साहित encouraged, enthusiastic, zealous, spirited, energetic

चोम्बोक लेङ्मा [tsomboka leŋma] (*1sg pres* चोम्बोक लेङ्मे; *3sg past* चोम्बोक लेक्सा) *क्रि.* प. आनन्दित हुनु

चोम्मा [tsomma] (*1sg pres* चोन्द्वाङ्; *3sg past* चोन्दु) *क्रि.* १) आदर गर्नु २) मान गर्नु ३) उचाल्नु raise, lift ४) उत्तेजित पार्नु ५) हौसला दिनु

चोम्मेप्मा [tsommepma] *3sg past* चोम्मेतु *क्रि.* उत्तेजित पार्नु make excited

चोम्लेक [tsomlekA] *ना.* राम्री (केटी) good-looking girl

चोम्लेकदाङ् [tsomlekdaŋ] **ना.** शृङ्गार गृह
parlour

चोम्लेक्ना [tsomlekna] **वि.** सुन्दरी pretty,
lovely, beautiful or attractive woman,
female

चोलिभोटो [tsolibʰoʈo] (*Dhankuta Dia.*
चाखाक) **ना.** पुरुषले लगाउने
एकप्रकारको लुगा

चोलेङ् [tsolen] **वि.** चिप्लो smooth,
slippery, slimy

चोलेम्फाक [tsolempʰakʌ] **ना.** निकोर्सि को
भोलिपल्ट

चोवा [tsowa] **ना.** पानी थाप्ने भाँडो

चोहोङ् [tsohon] **क्रि.** प. खाएर

चोऱ्मा [tsoʔma] (*1sg pres चोत्वाङ्; 3sg
past चोतु*) **क्रि.** १) ओसारु shift, move
from one place to another २) ढिकीमा
हात वा भाटाले अन्न लगाउनु **ex.** ढेकिबे
चाबाक चोऱ्मा स्याङ्ना आमोक
ताडिना। *ढिकीमा धान लगाउँदै थिएँ
हात किच्यो।*

च्या [tsja] **ना.** १) बच्चा baby, child २)
नानी affectionate term for a child or
one's junior, offspring, children,
attendant (in the court palace), (of
woman) small, type of container into
which alcohol is dripped, pupil of the eye

च्याङ् [tsjaŋ] (*Dia. Var. च्याङ्कुलुङ्*) **ना.**
१) देवी goddess, consecrated queen,
lady २) देवता God, deity

च्याङ्घुरुम्बा [tsjaŋʰurumba] **ना.** ठुलो
ढोल big drum, type of drum-like musical
instrument

च्यादाङ् [tsjadaŋ] **ना.** गर्भाशय womb

च्याबाबु [tsjababu] **ना.** छोरा son

च्यामामु [tsjamamu] **ना.** छोरी daughter

च्याराङ्मा [tsjaraŋma] (*Dhankuta Dia.*
चेराङ्मा) **ना.** १) सुत्केरी woman who
has just given birth to a baby २)
नानीको आमा

च्याराङ्मा च्याङ् [tsjaraŋma tsjaŋ] **ना.** प.
कोख पूजा

च्वा, [tswa] **ना.** जाँड alcohol made from
fermented rice, type of beer

च्वा, [tswa] *Dha var. of चुवा*

च्वाथोम [tswatʰoma] **ना.** पोखरी lake,
pool, pond

च्वादाङ्बा [tswadaŋba] **ना.** जँड्याहा
drunk, drunkard

च्वाफुम [tswapʰuma] **ना.** जाँड राख्ने
चिण्डो gourd for beer

च्वाराङ् [tswaraŋ] (*Dia. Var. माङ्च्वाकेन*)
ना. १) समुन्द्र sea, ocean २) सागर
ocean, sea

छ

छा [tʰa] **ना.** सन्तान dynasty

छाक, [tʰakʌ] **वि.** कठिन difficult, hard

छाक, [tʰakʌ] **ना.** लिङ्ग gender

छाक्ना [tʰakna] **वि.** साहो hard, firm,
harsh, difficult

छाक्नालुङ् [tsʰaknalun] *ना.* कडा ढुङ्गा
hard stone

छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] १) *वि.* कठोर hard,
harsh, cruel २) *ना.* समस्या problem
३) *वि.* साहो hard, firm, harsh ४) *वि.*
कठिन difficult, hard

छाक्नुङ् तामा [tsʰaknuŋ tama] (1sg pres
छाक्नुङ् तामेङ्; 3sg past **छाक्नुङ् ताया**)
क्रि. प. १) मुस्किल पर्नु २) कठिन पर्नु
be difficult

छाक्मा [tsʰakma] (*Dia. Var.* ह्वाङ्मा
लोन्मा) *क्रि.* मेहनत गर्नु work hard

छाक्युङ्मा [tsʰakjuŋma] (1sg pres
छाक्युङ्मेङ्; 3sg past **छाक्युङ्मा**) *क्रि. १)*
केही नखाई छाक बार्नु २) कोरा बस्नु

छाक्हा [tsʰakha] *वि. १)* साहो hard, firm,
harsh, difficult २) गाहो difficult, hard
uneasy, arduous ३) कठिन difficult

छाङ् [tsʰaŋ] *Dha var. of* या_२

छाङ् आङ् [tsʰaŋ aŋ] *Dha var. of* याता

छाङ् इ [tsʰaŋ i] *Dha var. of* एया, *Dha*
var. of याए

छाङ् खेङ् [tsʰaŋ kʰeŋ] *Dha var. of* याखेङ्

छाङ् डाङ् [tsʰaŋ ŋaŋ] *Dha var. of* याफा

छाङ् छाङ् [tsʰaŋ tsʰaŋ] *Dha var. of* याया_१

छाङ् थुम [tsʰaŋ tʰum] *Dha var. of* याना

छाङ् नाङ् [tsʰaŋ naŋ] *Dha var. of* यापा

छाङ् साङ् [tsʰaŋ saŋ] *Dha var. of* याला

छाङ् सुम [tsʰaŋ sum] *Dha var. of* यासु_१

छाङ् हिच [tsʰaŋ hits] *Dha var. of*
याहिच

छाङ्चि [tsʰaŋtʃi] *Dha var. of* याम्चि

छाङ्छाङ् [tsʰaŋtʃaŋ] *पर्यायवाची*
थाङ्दिमा

छाङ्मा [tsʰaŋma] *Dha var. of* याम्मा

छाछाभुत्ता [tsʰatsʰabʰutta] १) *क्रि. प.*
जथाभाबी at random, in all directions
२) *वि.* छरपस्ट scattered, strewn

छाछिबोक [tsʰatsʰibok] *ना.* बोसो fat,
fatty

छाडा [tsʰaɖa] *ना. १)* मनपरी गर्ने stray
२) नियन्त्रण मुक्त

छाताछुल्ला [tsʰatatsʰulla] *ना.* छरपस्ट
scattered, strewn

छाप [tsʰap] *ना.* जाँच test, examination,
trial

छापमा [tsʰapma] (1sg pres **छाप्ट्वाङ्**; 3sg
past **छाप्टु**) *क्रि. १)* परीक्षा गर्नु २)
बिचारु think, consider, judge

छाबोक [tsʰabok] *ना.* फर्सी pumpkin

छाम्ना [tsʰamna] *Dha var. of* याम्ना

छाम्बा [tsʰamba] *ना. १)* फेदाङ्बा २)
धामी sorcerer, wizard

छाम्बाचोक [tsʰambatsok] *ना.* शुक्र Venus

छाम्बोङ्मा [tsʰambogma] *ना.* छाम्बाहरूले
पूजा गर्ने खोला जुन तामाफोकमा रहेको
छ।

छाम्मा [tsʰamma] *ना. १)* गायिका female
singer २) उल्काउनु

छारास्ता [tsʰarasta] *वि.* भताभुङ्ग
demolished, ruined

छारिपागारि [tsʰaripagari] पञ्च भलाद्मी

छाल [ts^halA] **ना.** छाल wave, ripple, tide

छाला [ts^hala] **ना.** याक्खा जातीमा पर्ने एउटा थर

छालाचोकमा [ts^halatsokma] (1sg pres छालाचोग्वाङ्; 3sg past छालाचोगु) **क्रि.** छल्नु cheat, deceive, betray

छालुम्बा [ts^halumba] *Dha var. of* छारलुम्बा

छालुम्मा [ts^halumma] *Dha var. of* छारलुम्मा

छारलुम्बा [ts^ha?lumba] (*Dhankuta Dia.* छालुम्बा) **वि.** माहिलो second eldest

छारलुम्मा [ts^ha?lumma] (*Dhankuta Dia.* छालुम्मा) **वि.** बहिनीहरूमा माहिली second female sibling

छिएएक चोकमा [ts^hieekA tsokma] (1sg pres छिएएक चोङ्मेङ्; 3sg past छिएएक चोगा) **क्रि.** प. रूखो व्यवहार गर्नु

छिएएकना [ts^hieekna] **वि.** रिस उठ्दो

छिएक [ts^hieekA] **ना.** वैमनस्य hostility, malice

छिक [ts^hikA] **ना.** १) रिस anger **ex.** तुक्नुङ् छिक एकताभोङ् मेन्जेक्ले युङ्माहा। साहै रिस उठ्यो भने नबोली बस्नु पर्छ। २) नाप measurement, work of measuring, measure, standard, size, measuring tool **ex.** ना इखिङ् केङ्गेरना छिक्तु सो। यो कति लामो छ नापि हेर। ३) बिख poison **ex.** इखिङ् यात्रमिचिडा चुवाबे छिक चा ङ्ङेन्द्वाहोङ् म्बिवाचिहा। कति मानिसहरूले जाँडमा

बिख पनि लगाएर दिन्छन्।

छिक उम्मा [ts^hikA umma] (1sg pres छिक उन्द्वाङ्; 3sg past छिक उन्दु) **क्रि.** प. विष तान्नु

छिक एकमा [ts^hikA ekma] (1sg pres छिक एङ्मे; 3sg past छिक एकता) (*Dia. Var.* लोक खोहमा) **क्रि.** प. रिस उठ्नु

छिक पिहमा [ts^hikA pi?ma] (1sg pres छिक पिवाङ्; 3sg past छिक पि) **क्रि.** प. विष खुवाउनु

छिककेकेक [ts^hikakekeka] **वि.** रिस उठ्दो make angry

छिकना [ts^hikna] **वि.** कन्जुस greedy, miserly, greedy or stingy person

छिक्पु [ts^hikpu] **ना.** १) खानेकुरा उसिन्न वा पकाउन प्रयोग गरिने माटाको भाँडो २) हाँडी flat-bottomed earthen pot for frying maize, etc

छिक्पुरुवा [ts^hikpuru?wa] **ना.** सानो हाँडी

छिकमा, [ts^hikma] (1sg pres छिक्त्वाङ्; 3sg past छिक्तु) **क्रि.** १) नाप्नु measure, survey २) ऋण तिर्नु **ex.**

आनुन्छागा मिह्याङ् याङ् छिकमाहा वायाहा। भाइको थोरै ऋण तिर्नु थियो।

छिकमा, [ts^hikma] (1sg pres छिग्वाङ्; 3sg past छिगु) **क्रि.** १) निमोर्नु wring, squeeze, sever the head by wringing **ex.** छेन्दिक्डा छिकमाभोङ् ह्वा लेङ्मेरना। नडले चिमोर्नु भने घाउ हुन्छ। २) चिमोर्नु pinch, squeeze

छिकमाना [ts^hikmana] **ना.** १) नाप्ने २) फित्ता lace

छिक्याङ्दाङ् [ts^hikjandɔŋ] **ना.** विष थैली

छिखुबा [ts^hik^huba] **ना.** १) पिसाब गर्ने

२) मुतुवा urinating, having urinating habit ३) मुत्ने ४) अगिल्लोलाई भेटाउने

छिगिक [ts^higikʌ] **ना.** गुलेली catapult, small sling for shooting mud pellets, pellet-bow

छिगिक आप्मा [ts^higikʌ apma] (1sg pres

छिगिक आब्वाङ्; 3sg past छिगिक आबु) **क्रि.** प. गुलेली हान्नु

छिगिकछा [ts^higiktshʌ] **ना.** धनु राशि Sagittarius

छिङ्छिङ् [ts^hintshʲiŋ] **ना.** कसिलो tight

छिङ्छिङ्ना [ts^hintshʲiŋna] **वि.** १) हृष्ट पुष्ट strong and stout, happy and well-fed २) लोभी greedy

छिङ्दाङ् [ts^hinɔŋ] (*Dia. Var.* वालाम्मिङ्) **ना.** १) थाम् pillar २) केन्द्र खम्बा ३) मूल खम्बा main pole

छिङ्दाराप्मा [ts^hinɔdarapma] **क्रि.** चिमोटेर ल्याउनु pluck and bring **ex.** आफुडा फुङ् छिक्तुराना। मेरो दाईले फुल चिमोटेर ल्याउनु भयो। *My brother plucked and brought a flower.*

छिङ्फि [ts^hinɔp^hi] **ना.** पेच कस screwdriver, corkscrew

छिङ्मा [ts^hinɔma] (1sg pres छिक्स्वाङ्; 3sg past छिङ्सु) **क्रि.** १) कस्नु fasten २) मूल्य घटाइ माग्नु

छिनो [ts^hino] **ना.** छिनो

छिपाङ्गुङ् [ts^hipaŋɔŋ] **ना.** वर्णविन्यास arrangement of letters, spelling (of a word)

छिप्पा [ts^hippa] **ना.** १) घृणा hatred, antipathy २) घिन hatred, dislike, disgust, contempt

छिप्पाकेकेक [ts^hippakekekeʌ] (*Dia. Var.* चिप्पाकेकेक) **वि.** घिन लाग्दो contemptible, hateful, disagreeable

छिप्पाकेरमा [ts^hippakeʔma] (1sg pres छिपाकेत्वाङ्; 3sg past छिपाकेतु) **क्रि.** घिनाउनु hate, abhor, despise

छिप्मा, [ts^hipma] (1sg pres छिप्त्वाङ्; 3sg past छिसु) **क्रि.** निस्वानु take completely away, finish up, pour out the last drop

छिप्मा, [ts^hipma] (1sg pres छिप्मा; **ना.** पिसाब urine

छिप्मा छिमा [ts^hipma ts^hima] (1sg pres छिप्मा छिस्वाङ्; 3sg past छिप्मा छिसु) १) **क्रि.** पिसाब फेर्नु urinate २) **ना.** केटाकेटी भाषामा फोहोर

छिप्माडा लोरमा [ts^hipmaga loʔma] **क्रि.** प. पिसाबले च्याप्नु

छिप्माथाम [ts^hipmat^hamʌ] **ना.** शौचालय toilet

छिप्माबुङ् [ts^hipmabuŋ] **ना.** पिसाब थैली bladder

छिम [ts^himʌ] **ना.** काकी father's younger brother's wife, aunt

छिमदाहा [ts^himdaha] **क्रि.** प. सोधिएको

छिमिङ् [ts^himniŋ] **क्रि.** प. परारको साल year before last year

छिन्निभाक [ts^hinnib^hak^Λ] **वि.** सङ्गी
mate, friend

छिम्मा, [ts^himma] (1sg pres **छिन्वाङ्**; 3sg
past **छिनु**) **क्रि.** च्याल्नु tear, rend **ex.**
छेप्ताप छिम्मा न्लेङ्मेन्ना। पुस्तक
च्याल्नु हुँदैँन।

छिम्मा, [ts^himma] (1sg pres **छिम्द्वाङ्**;
3sg past **छिम्दु** १) **क्रि.** सोध्नु ask,
enquire, query, question, interrogate **ex.**
खा युबाक इसाचिगा ओम छिम्माहोङ्से
पिप्माहाचियो। यो सामान कस्को हो
सोध्नु र मात्रै दिनु है। २) **ना.** पराघौँ
year after next **ex.** कानिङ् चा नाम्मा
मेन्ना छिम्मा गो ताइवाङ्हा। हामी पनि
आघौँ त होइन पराघौँ त आउँछौँ।

छिम्माछापमा [ts^himmats^hapma] **ना.**
सोध्नु enquiry, investigation

छिम्योक [ts^himjok^Λ] (*Dhankuta Dia.*
चेछिम) **ना.** प्रश्न question

छिर्मा, [ts^hi[?]ma] (1sg pres **छित्वाङ्**; 3sg
past **छितु**) **क्रि.** भेटाउनु

छिर्मा, [ts^hi[?]ma] (1sg pres **छिवा**; 3sg
past **छि**) **क्रि.** आत्मा ज्ञान खुल्नु

छिर्वा [ts^hi[?]wa] **ना.** सिस्नु nettle

छिर्वाहाम [ts^hi[?]waham^Λ] **ना.** सिस्नु घारी

छु [ts^hu] **ना.** घटाउ को चिन्ह minus

छुइमाङ् [ts^huimang] (*Dia. Var.* **छुइमाङ्**)
ना. छुचुन्द्रो mole, muskrat

छुक [ts^huk^Λ] **ना.** कुना corner

छुकछुकमा [ts^hukts^hukma] (*Dia. Var.*
छुकछुकेकमा) **ना.** घरको कुना corner of
the house

छुकछुगेकमा [ts^hukts^hugekma] **ना.** कुनाको
देउता

छुकमा [ts^hukma] (1sg pres **छुङ्मे**; 3sg
past **छुक्ता**) **क्रि.** १) बिक्री हुनु २)
बिकनु be sold

छुकसाना [ts^huksana] **क्रि.** प. १)
खुम्चिएको २) चाउरि परेको wrinkled

छुखिवाक [ts^huk^hiwak^Λ] **ना.** १) जोतार
rope for binding a bull or a yoke or
plough, the rope that fastens the yoke of
an ox or oxen २) जुवामा प्रयोग गरिने
डोरी

छुखुम [ts^huk^hum^Λ] **ना.** अमृत very tasteful
or sweet, type of pleasant drink

छुखोऱ्आ [ts^huk^ho[?]a] **ना.** सक्खरको डल्लो

छुडाहा [ts^huɣaha] **ना.** निर्णय decision,
justice, sentence, resolution

छुङ्छुङ् [ts^huŋts^huŋ] १) **ना.** चाउरी
wrinkle, contraction of skin २) **वि.**
खिन्न sad, weary, unhappy, desperate
३) **वि.** उदास sad, sombre, melancholy,
unemotional

छुङ्दिर्मा [ts^huŋdi[?]ma] (1sg pres
छुम्दिमेङ्; 3sg past **छुकसाब्बा**) **क्रि.**
खुम्चनु वा चाउरी पर्नु

छुङ्मा [ts^huŋma] (1sg pres **छुङ्वाङ्**; 3sg
past **छुङु**) **क्रि.** पोको पर्नु make a bundle

छुना [ts^huna] **वि.** रसिलो tasty, juicy

छुनुङ् [ts^hunuŋ] १) **वि.** मिठो sweet,
sugary, delicious, savoury, tasty २) **ना.**
सुगन्ध sweet smell, fragrance, perfume,
scent, aroma, odour

छुन्दिमा [ts^hundi[?]ma] (1sg pres छुन्दिमे; 3sg past छुसाब्या) (Dia. Var. सिप्पा) क्रि. घट्नु decrease, diminish, happen, take place

छुन्सिमा [ts^hunsi[?]ma] (1sg pres छुसिवाङ्; 3sg past छुसि) क्रि. १) भुन्ड्याएर मर्नु kill by hanging २) भुण्डिएर मर्नु

छुप्छुम्मा [ts^hupts^humma] ना. सचिवालय secretariat

छुप्ताङ् [ts^huptaŋ] ना. दायाँ right

छुप्तालाङ् [ts^huptalaŋ] ना. दक्षिण south, right

छुप्तोना [ts^huptona] ना. बन्दा कोपी cabbage

छुप्मा [ts^hupma] (1sg pres छुप्त्वाङ्; 3sg past छुप्तु) क्रि. बन्द गर्नु close

छुप्साकेताहा [ts^hupsaketaha] ना. सङ्गठित organised, integrated

छुबु [ts^hubu] ना. सखुवा sal tree, shorea robusta

छुबुक [ts^hubukʌ] ना. खरानी ashes

छुबुकलेप [ts^hubuklepʌ] ना. फुस्रो दाग

छुम [ts^humʌ] ना. समूह group

छुमा [ts^huma] (1sg pres छुस्वाङ्; 3sg past छुसु) क्रि. घटाउनु decrease, diminish

छुम्दाङ् [ts^humdaŋ] (Dhankuta Dia. इन्डन्चा) ना. बजार market, bazaar, shopping quarter or area

छुम्दिमा [ts^humdi[?]ma] क्रि. १) बन्द हुनु be closed २) भेला भइसक्नु be assembled

छुम्दुरापमा [ts^humdurapma] क्रि. एकत्रित हुनु be gathered

छुम्देप्मा [ts^humdepma] ना. सभा कोठा assembly room

छुम्नेम्मा [ts^humnemma] क्रि. भेला भई राख्नु

छुम्पाङ् [ts^humpaŋ] ना. १) समाज भेला हुने कोठा २) बैठक गृह ३) सभा घर synagogue ४) सभागृह assembly hall ५) परिषद member of an assembly or council

छुम्मा [ts^humma] (1sg pres छुप्स्वाङ्; 3sg past छुप्सु) १) क्रि. जम्मा पर्नु collect २) क्रि. भेला हुनु assembly ३) ना. सङ्गठन organisation

छुम्मा तारोकमा [ts^humma tarokma] (1sg pres छुम्वा तारोकत्वाङ्; 3sg past छुम्वा तारोक्तु) क्रि. प. संस्था सुरु गर्नु

छुम्मालाम [ts^hummalamʌ] ना. सभा विधि assembly procedure

छुम्माहाङ्बा [ts^hummahanba] ना. अध्यक्ष chairman

छुम्लुङ् [ts^humlun] Dha var. of माछुम्मा

छुम्लेङ् [ts^humlən] ना. घटना incident, event, happening

छुम्वा [ts^humwa] (Dia. Var. चोक्लुङ्) ना. मेला fair

छुम्वागुम्बा [ts^humwagumba] ना. सभापति president, chairperson

छुम्वाङ् [ts^humwaŋ] ना. मण्डली organised body or team, church

छुम्वाङ् लेङ्मा [ts^humwaŋ leŋma] 3sg past
छुम्वाङ् लेक्सा) क्रि. प. सङ्गठित हुनु
 organize

छुम्वाङ्दाङ् [ts^humwaŋdaŋ] ना. १) संघ
 organization २) क्लब club

छुम्वाङ्ग्राङ् [ts^humwaŋgraŋ] पर्यायवाची
 हरि

छुरा [ts^hura] ना. छुरा razor

छुरिछुरि [ts^hurits^huri] वि. १) चकचक
 restlessness, nimbleness, swiftness,
 unsteadiness २) चुलबुल

छुरिरि [ts^huriri] (Dia. Var. छुलिलि) वि. १)
 घामको किरण sunray २) भर्खर
 भुल्केको घाम

छुल [ts^hula] ना. अभियोग accusation,
 recrimination

छुलछुल [ts^hulats^hula] ना. १) डरसरी २)
 डरमर्दो

छुलिम [ts^hulim] ना. चिनी sugar

छुलिम्बु [ts^hulimbu] ना. नास्पाती pear

छुल्याहा [ts^huljaha] १) वि. कुराउटे
 talkative २) ना. भोस पोल गर्ने मान्छे

छुवा [ts^huwa] १) ना. उखु sugar-cane २)
 ना. मिठो sweet, sugary, tasty ३) वि.
 रसिलो juicy, tasty ४) ना. निगार filtered
 beer or alcoholic drink prepared by
 fermenting rice, corn, etc.

छुसाक्सुहा [ts^husaksuha] (Dia. Var. खोक)
 ना. क्षति fall, loss, damage

छुछुना [ts^hu?ts^huna] (Dia. Var. छुछुप्ना)
 वि. साँघुरो narrow

छुनेङ्खुबा [ts^hu?neŋk^huba] ना.

भुन्ड्याउने मानिस

छुनेम्मा [ts^hu?nemma] (1sg pres

छुएन्द्वाङ्; 3sg past छुएन्दु) क्रि.

भुन्ड्याउनु hang, suspend

छुनेम्माना [ts^hu?nemmana] ना. भुन्ड्याउने

छुर्मा, [ts^hu?ma] (1sg pres छुमेङ्; 3sg

past छुया) क्रि. भुन्डिनु hang, be

suspended

छुर्मा, [ts^hu?ma] (1sg pres छुवाङ्; 3sg

past छु) क्रि. बाँध्नु tie ex. का पिक छुसे

खेमेङ्ना। म गाई बाँध्नु जान्छु।

छेक [ts^hekA] ना. १) तुषारो dew, frost,

frozen shallow layer of snow, hoarfrost

२) बार fence

छेक एम्मा [ts^hekA emma] (1sg pres छेक

एन्द्वाङ्; 3sg past छेक एन्दु) क्रि. प.

चाबी लगाउनु padlock

छेकेलेङ् [ts^heke?leŋ] अ. मू. तान बुन्दाको
 आवज

छेकछेक्ना [ts^hekts^hekna] ना. घाँटी passage
 or land between two mountains

छेकछेक्पा [ts^hekts^hekpa] ना. कुइनेटो
 corner, bend

छेक्पाङ् [ts^hekpaŋ] (Dia. Var. छेक्युपाङ्)

ना. १) कारागार gaol, jail, prison २)

जेल jail, prison

छेक्पावाङ् [ts^hekpawaŋ] (Dia. Var. छेक्पा)

ना. कैदी prisoner

छेक्मा [ts^hekma] (1sg pres छेक्त्वाङ्; 3sg

past छेक्तु) क्रि. १) रोक्नु stop, check

२) निषेध गर्नु ३) अवरोध गर्नु ४)

थुन्नु block, imprison, close ५) कैद गर्नु
छेक्किक [ts^hekrikA] *ना.* पूर्ण विराम full stop
छेखोम्लुङ् [ts^hek^homluŋ] *ना.* अभ्रक mica, talc
छेडा [ts^hɛɳa] *ना.* १) छानेको जाँडको छोक्रा residue of beer २) सिदान
छेङ् [ts^hɛŋ] *ना.* चुरा bangle, bracelet
छेङ्गालिक छेङ्गालिक [ts^hɛŋgalikA ts^hɛŋgalikA] (*Dia. Var.* **छेकालिक छेकालिक**) *ना.* १) थाकैथाक २) तहैतह
छेङ्गोरोक [ts^hɛŋgorokA] *पर्यायवाची छेङ्गोरोक*
छेङ्छेङ्वा [ts^hɛŋts^hɛŋwa] *ना.* माछा जस्तै सानो गँडेला
छेङ्मा [ts^hɛŋma] (*1sg pres छेङ्द्वाङ्; 3sg past छेङ्दु*) *क्रि.* गाह्रो लगाउनु make wall
छेङ्गोरोक [ts^hɛŋgorokA] (*Dhankuta Dia.* **छेङ्गोरोक**) *ना.* १) सङ्गमर्मर type of stone २) दर्सिन ढुङ्गा
छेङ्गसिन्मा [ts^hɛŋsi^hma] *क्रि.* थुनिमार्नु block, dam
छेचेलेङ् [ts^hɛtsɛlɛŋ] (*Dia. Var.* **छेछेलेङ्**) *ना.* कुचो broom, mop
छेच्छे [ts^hɛts^hɛ^he] *पर्यायवाची छेच्छे*
छेछेइ लुप्मा [ts^hɛts^hɛi lupma] (*1sg pres छेछेइ लुवाङ्; 3sg past छेछेइ लु*) *क्रि.* प. अर्पण गर्नु offer
छेत [ts^hɛtA] *ना.* राक्षस monster, cruel
छेनामुङ् [ts^hɛnamuŋ] *ना.* चाम्रे च्याउ type of mushroom

छेनिखुबा [ts^hɛnik^huba] *ना.* साक्षरता literacy
छेन्चोक [ts^hɛntsokA] *ना.* विवेचना
छेन्छेन [ts^hɛnts^hɛnA] *क्रि.* प. खुकुरी वा कुनै हतियारको धार उँभो फर्काए राख्नु ॥
छेन्दिक [ts^hɛndikA] (*Dia. Var.* **छेन्दिर**) *ना.* नङ nail (of the finger or toe)
छेप [ts^hɛpA] *ना.* १) अक्षर letter of alphabet, character of a writing system २) लेख piece of writing, article in a magazine
छेप लोन्मा [ts^hɛpA lonma] (*1sg pres छेप लोन्द्वाङ्; 3sg past छेप लोन्दु*) *क्रि.* प. १) प्रकाशन गर्नु publish २) लेख निकाल्नु
छेप्खुबा [ts^hɛpk^huba] (*Dhankuta Dia.* **छेप्पाङ्बा**) *ना.* १) लेखक author, writer २) बहिदार clerk, accountant
छेप्चिक [ts^hɛptsikA] *ना.* कोरेको चित्र drawn picture
छेप्चोक [ts^hɛptsokA] *ना.* रचना composition, creation, make
छेप्तोबा [ts^hɛptoba] *ना.* पद
छेप्ताना [ts^hɛptana] *क्रि.* प. लेखेको
छेप्ताप [ts^hɛptapA] *ना.* किताब book
छेप्ताहाथाङ्खुबा [ts^hɛptahat^hanj^huba] *ना.* प्रतिवेदक reporter, reporting
छेप्तिगेक [ts^hɛptigekA] *ना.* १) पङ्क्ति row, series, range, line २) वर्णमाला alphabet

छेप्तुक्ताहा [ts^heptuktaha] **ना.** लेख बद्ध
आधिकारिक मत

छेप्तोक्साला [ts^heptoksala] **ना.** सम्पादकीय
editorial

छेप्ता [ts^heptha] १) **ना.** लेखाई writing,
style of writing, handwriting २) **क्रि. प.**
लेखिएको ३) **ना.** लेखोट writing, written
note, written document, written evidence

छेप्याक [ts^hepthakA] **ना.** अध्याय chapter,
section (of a book), lesson, reading

छेप्याप [ts^hepthapA] **ना.** कार्ड card

छेप्टाइ [ts^hepdaŋ] **ना.** कागजात
document, documents

छेप्निङ् [ts^hepniŋ] **ना.** संविधान
constitution

छेप्निप [ts^hepnipA] **ना.** १) हरहिसाब
account, cash account २)
हिसाबकिताब account book, accounts,
book-keeping, responsibility, proper
management

छेप्पिरिक [ts^heppirikA] (*Dia. Var.*
छेप्साप्लापिरिक) **ना.** पर्चा piece of
written paper, pamphlet, leaflet, note,
latter, prescription

छेप्पा [ts^heppha] **ना.** १) लेख्ने कागज २)
कपि exercise book

छेप्पाक [ts^hepphaA] **ना.** लेखोट writing,
written note, written document, written
evidence

छेप्मा [ts^hepma] (*1sg pres छेप्त्वाङ्; 3sg
past छेसु*) **क्रि.** लेख्नु write

छेप्मारिफुङ् [ts^hepmarip^huŋ] **ना.** सेताम्मे
फुल्ने मसिना बास्ना आउने फूल type of
flower

छेप्मेऱ्मा [ts^hepme[?]ma] (*1sg pres
छेप्मेत्वाङ्; 3sg past छेप्मेतु*) **क्रि.**
लेखाउनु cause to write, dictate

छेप्युङ्मा [ts^hepjuŋma] (*1sg pres
छेप्युक्स्वाङ्; 3sg past छेप्युङ्मेतु*) **क्रि.**
लेखोट राख्नु

छेप्राङ्बा [ts^hepraŋba] **पर्यायवाची**
छेप्खुबा

छेप्रोङ् [ts^heproŋ] **ना.** लेखन विषय title

छेप्लोक [ts^heplokA] **ना.** निवेदन application

छेप्लोन्दाहा [ts^hep londaha] १) **क्रि. प.**
प्रकाशन गरिएको २) **ना.** प्रकाशित
published

छेप्वा [ts^hepwa] **ना.** मसी ink

छेप्सान्दि खुखुबा [ts^hepsandi k^huk^huba] **ना.**
हुलाकी postman, courier, despatcher

छेप्साला [ts^hepsala] **ना.** १) लिखित
written २) अभिलेख written record

छेप्सिङ् [ts^hepsin] **ना.** सिसा कलम pencil,
pen

छेप्सोताङ्बा [ts^hepsotaŋba] **ना.** सम्पादक
editor, writer, affecting, accomplishing

छेप्हाङ् [ts^hephaŋ] (*Dia. Var. छेप्सादिपाङ्*)
ना. हुलाक postal service, post office

छेफुप [ts^hep^hupa] **ना.** प्रतिवेदन report,
submission, representation

छेफुप्पा [ts^hep^huppa] **ना.** प्रतिवेदक
reporter, reporting

छेबा [ts^heba] **ना.** माइती parent's of a married woman

छेम [ts^hema] १) **ना.** गीत song **ex.**
कनिङ् हाकु ओछोङ्वा छेम लुम्माहा।
हामीले अब नयाँ गीत गाउनुपर्छ। २)
वि. चम्किलो shining, sparking, bright,
radiant, brilliant **ex.** हेन ला छेम
ओतामाना। आज जुन चम्किलो
देखिएको छ।

छेम पोक्मा [ts^hema pokma] (1sg pres **छेम**
पोग्वाङ्; 3sg past **छेम पोगु**) **क्रि.** प. गीत
उठाउनु

छेम लुम्मा [ts^hema lu?ma] (1sg pres **छेम**
लुत्वाङ्; 3sg past **छेम लुतु**) **क्रि.** प. गीत
गाउनु sing

छेमा [ts^hema] (1sg pres **छेमे**; 3sg past
छेसा) **क्रि.** सङ्गो हुनु become clear or
spotless

छेमा पिप्मा [ts^hema pipma] (1sg pres **छेमा**
पिवाङ्; 3sg past **छेमा पि**) (*Dia. Var.*
लुङ्मा पिप्मा) **क्रि.** प. क्षमा दिनु forgive

छेमिक [ts^hemika] **ना.** खैरो आँखा brown
eyes

छेम्कात्मा [ts^hemkatma] **क्रि.** रच्नु write,
compose

छेम्काम [ts^hemkam] **ना.** १) गीतका
साथी २) सङ्गीत music

छेम्काम्पाङ् [ts^hemkampang] **ना.**
सङ्गीतालय concert hall

छेम्काम्हुरि [ts^hemkamhuri] (*Dia. Var.*
छेम्काम्हुम्वाङ्) **ना.** सङ्गीत भुण्ड

छेम्कात्मा [ts^hemka?ma] **क्रि.** प. रचना गर्नु
compose song

छेम्केरुनुङ् [ts^hemke?nuŋ] **ना.** साङ्गीतिक
musical, melodious

छेम्चाखुबा [ts^hemtsak^huba] **ना.** तर्साउने
ghost

छेम्चामा [ts^hemtsama] (1sg pres
छेम्दुच्वाङ्; 3sg past **छेम्दुचो**) **क्रि.** १)
जिस्क्याउनु taunt, provoke, tease २)
तर्साउनु frighten, threaten

छेम्चि-छेम्चि [ts^hemtsi-ts^hemtsi] **क्रि.** प.
जिस्काउँदै jokingly

छेम्ना [ts^hemna] **वि.** चमक वा चम्किलो

छेम्फुङ् [ts^hemp^huŋ] **ना.** कला art, skill

छेम्माङ् [ts^hemrang] **ना.** गीति संग्रह song
collection

छेम्माङ्बा [ts^hemrangba] **ना.** १) गीत गाउन
सिपालु २) गिताङ्गे singer, songster

छेम्माङ्मा [ts^hemrangma] **ना.** गीत गाउन
सिपालु स्त्री singer (female)

छेम्लाक्पाङ् [ts^hemlakpaŋ] **ना.** नाचघर
theatre, singing and dancing hall

छेम्लाफुङ् [ts^hemlap^huŋ] **ना.** लेकमा पाइने
एक प्रकारको फूल, जुन याक्खा
जातिहरूमा लोकप्रिय र सबै भन्दा प्यारो
फूल मानिन्छ type of flower

छेम्लुम [ts^hemlum] **ना.** अन्तरा second
verse or line of a song

छेम्साम [ts^hemsam] **ना.** लय melody,
tunes

छेम्हा [ts^hemha] **ना.** रक्सी alcohol, wine

छेम्हा युमा [ts^hemha juma] (1sg pres **छेम्हा**
युम्वाइ; 3sg past **छेम्हा युसु**) क्रि. प.
रक्सी पार्नु

छेम्हुरि [ts^hemhuri] (Dia. Var. **छेम छुम्वाइ**)
ना. गायन भुण्ड

छेरेङ्देङ्देङ् [ts^hereŋdeŋdeŋ] (Dia. Var.
छेरे) वि. बढी चम्किलो

छेरेम्बुङ्ला [ts^herembuŋla] ना. चिमल
(एकप्रकारको फूल) blood rhododendron

छेरेरेङ् [ts^hereren] वि. १) भरभराउँदो
२) चम्किलो bright

छेलेले [ts^helele] ना. जल प्रलय deluge,
flood, inundation

छेसिप [ts^hesipA] ना. १) बिल २) रसिद
receipt

छेऱछे [ts^he?ts^he] (Dhankuta Dia. **छेच्छे**) ना.
खानेकुरा चढाउने काम offer (to the
deity)

छेऱलुङ् [ts^he?luŋ] ना. थाङ्ना rags, ragged
pieces of cloth, torn cloth

छेऱलुङ्दाङ्मा [ts^he?lundanma]
पर्यायवाची उयाम्बोङ्मे

छोइसिङ् [ts^hoisin] (Dia. Var. **छोइबु**) ना.
फलेदोको रुख erythrina stricta

छोक [ts^hokA] ना. निर्देशन direction,
guidance, instruction

छोकछेप [ts^hokts^hepA] ना. सूचीपत्र table of
contents, index, catalogue, list, inventory

छोक्ताहा [ts^hoktaha] ना. सूची tariff, table,
list, contents

छोक्पु [ts^hokpu] ना. थुन्से bamboo-band
basket (without holes) used for carrying

on the back

छोकमा [ts^hokma] (1sg pres **छोक्त्वाइ**;
3sg past **छोक्तु**) क्रि. १) औल्याउनु
point out, hint, gesture २) दोष लगाउनु

छोङ् [ts^hoŋ] (Dia. Var. **साम**) ना. १) वंश
bamboo, tribe, dynasty २) माथि up **ex.**
छेप्सिङ् छेप्ताप छोङ्बे युक्सु। कलम
किताब माथि ३) कुल tribe ४) थर
sub-caste, clan, tribe

छोङ्छोङ्नाखुबा [ts^hoŋts^hoŋnak^huba] वि.
पाखण्डी boastful, impious, renegade,
hypocritical, insincere

छोङ्बिर्मा [ts^hoŋbi?ma] (1sg pres
छोक्तुबिर्वाइ; 3sg past **छोक्तुबि**) क्रि.
निर्देश गर्नु

छोङ्बे [ts^hoŋbe] ना. माथि up, on top of,

छोङ्मे [ts^hoŋme] ना. नक्कल imitation,
copy, transcription, duplicate

छोङ्मेक [ts^hoŋmekA] ना. १) नक्कली
स्त्री false, counterfeit, forged २)
नखरमाउली talkative, coquettish

छोङ्सुप [ts^hoŋsupA] ना. कोट coat, jacket

छोछोलाप्लाप [ts^hots^holaplapA] ना.
चकचक restlessness, nimbleness,
unsteadiness **ex.** प्याक छोछोलाप्लाप
चोक्मा उचुन मेन्हा। धेरै चकचक गर्नु
राम्रो होइन।

छोत्लि [ts^hotli] ना. धागो बाट्ने काल्ने
साधन

छोत्लेङ् [ts^hotlen] ना. एकैछिन

छोन [ts^honA] ना. काँडा thorn

छोन्नेकमा [ts^honnekma] **क्रि.** १) रहनु stay, remain, be left behind **ex.** आकाम तेन्नेकमाइ छोन्नेकमागा चोगामासाना उच्यामाइ इगाक्सान्ना। मेरो साथी गाउँमा नै रहनु खोज्नु भएको थियो उसको छोरा नै मानेन। २) छोडिनु

छोन्मा [ts^honma] (1sg pres छोन्दाइ; 3sg past छोन्दु) **क्रि.** केलाउनु sift, winnow

छोन्साइ [ts^honsaɪ] १) **ना.** सिरु type of grass or reed २) **क्रि.** प. केलाउँदै **ex.** पाक्नाडा चासाक छोन्साइ छेम खेप्स्वाहा। बहिनीले चामल केलाउँदै गीत सुन्छिन्।

छोपेक [ts^hopekA] **ना.** फेसो small peg or wedge (as used to tighten the head of a spade on its haft), peg inserted into the tear of wood going to the cleft

छोप्लोम्फि [ts^hoplomp^{hi}i] **ना.** भाला spear, lance

छोबेइ [ts^hobeg] **ना.** निदाल अड्याउने कलात्मक साँचो piece of wood put on top of a pillar

छोम [ts^homa] १) **ना.** टुप्पो peak, summit, top २) **वि.** तीखो sharp, pointed, sharp-sighted, (of voice) high-pitched

छोम चोक्मा [ts^homa tsokma] (1sg pres छोम चोग्वाइ; 3sg past छोम चोगु) **क्रि.** प. १) तीखो बनाउनु make pointed २) धारिलो बनाउनु

छोम लेइमा [ts^homa lejma] (1sg pres छोम लेइमेइ; 3sg past छोम लेक्सा) **क्रि.** प. तीखो वा चतुर हुनु

छोम्ना [ts^homna] **वि.** १) चुच्चो २) तीखो sharp, pointed, sharp-sighted, (of voice) high-pitched

छोम्मा [ts^homma] (1sg pres छोन्दाइ; 3sg past छोमु) **क्रि.** तिखार्नु sharpen, whet, hone

छोम्लेक [ts^homlekA] **ना.** तार्किक relating to logic, logical, reasoned

छोम्साम मेहनिङ्ना [ts^homsamA me^hniŋna] **क्रि.** प. छेउ न टुप्पाको

छोम्सुम [ts^homsuma] **ना.** त्रिशूल trident, any three-pronged instrument

छोरेतेते [ts^horetette] **वि.** उग्र terrible, frightful, harsh

छोलेइदिमा [ts^holeɲdima] **क्रि.** अलग हुनु

छोल्ला [ts^holla] **ना.** १) जाँड राख्ने घ्याम्पो; जाँड सहित पूजामा प्रयोग गरिने सामाग्री pot for keeping alcohol; objects including alcohol used for worship २) जाँडसहित पूजामा प्रयोग गरिने सामग्री

छोल्लेक [ts^hollekA] **अ.** मू. भुलुकक with a sudden appearance, rising suddenly (as of the sun) **ex.** आपुम चिन्मालाइबे छोल्लेक निसुक्साइना। मेरो बाजेलाई स्कुलमा भुलुकक देखेको थिएँ।

छ्वाइरो [ts^hwaɪro] (*Dhankuta Dia.* वाजिम्बुइ) (*Dia. Var.* छाङ्गा) **ना.** १) छाँगो cataract, waterfall २) भरना waterfall, cascade, cataract

छ्वाबिक [ts^hwabika] (*Dia. Var.* चेम्पेइफि) **ना.** इन्द्रेणी (एक प्रकारको लहरा)

ज

जाइन [dzain^Λ] *ना.* जैन

जाक्खिमा [dzakk^hima] *ना.* अल्लो
mountain ebony, diospyros malabarica,
type of small tree used for making rough
cloth or paper

जाङ्ग्या [dzangja] *ना.* जंघिया underwear

जादु [dzadu] *ना.* जादु magic

जान्तारा [dzantara] *ना.* जन्तर charm,
amulet

जाम्दार [dzamdar^Λ] *ना.* जमदार lowest rank
of officer, below lieutenant but above
warrant officer

जारखा [dzarAk^ha] *ना.* चर्खा spinning-
wheel

जिगिरि [dzigiri] *ना.* जिद्दी obstinacy,
persistence, stubbornness

जिङ्गिरिङ् [dzingirin] *अ. मू.* १) माथि
दुम्सीको काँडा जस्तो २) जिखिक

जिन्दिरिक [dzindirika] *ना.* साग leafy
vegetable, vegetable leaf

जिरा [dzira] *ना.* जीरा cumin seed

जिलिङ्बिलिङ् [dzilingilin] *ना.* गन्जागोल
disorder, disorganization

जिवात [dziwata^Λ] *ना.* १) जीव living being
२) पशु beast, animal, cattle, animal to
be sacrificed, brutal, irrational, beastly

जुलुलु [dzululu] *अ. मू.* हुरहुर by burning
with rushing flames

जेप्पा [dzeppa] *वि.* १) यथार्थ real, actual,
genuine, complete, agreeing with fact
२) साँच्चै really, truly, indeed, actually

जेप्पा ताल्लिक [dzeppa taplika] *ना.* सत्य
कथा

जेप्पालाम [dzeppalama] *ना.* सही बाटो

जेमाराज [dzemaradza] *ना.* यमराज king
Yama

जोङ्लिङ् [dzonlin] *ना.* भोट वर्मेली

जोभान [dzodz^han^Λ] *ना.* १) मौका
chance, opportunity, proper time,
occasion २) अवसर occasion,
opportunist

जोबो [dzobo] *क्रि. प.* जब when, at what
time, in the event that

जोरो [dzoro] (*Dia. Var.* कुनुम) *ना.* ज्वरो
fever

जोरो तामा [dzoro tama] (*1sg pres* जोरो
तामे; *3sg past* जोरो ताया) *क्रि. प.* ज्वरो
आउनु get a fever

भ

भाङ्किरि [dz^hankiri] *ना.* भाँक्रि wizard,
witch

भान्नेङ् [dz^hanneŋ] *ना.* करिब nearly,
about, approximately

भास्केचोकमा [dz^hasketsokma] (*Dia. Var.* थिन्सिरमा) **क्रि.** भस्किनु get a sudden pain, get excited, get frightened (all of a sudden)

भिकारा [dz^hikara] **ना.** भिक्रो

भिङ्कुटि [dz^hinkutji] **ना.** भिँगटी slate for roofing, tile made of clay

भिल्लिक [dz^hillika] **अ. मू. १)** उज्यालो प्रकाश भलकक देखिनु twinkling or flashing for a moment २) भलककै

भेङ्गा [dz^henɣa] **पर्यायवाची** आरि

भेन [dz^henA] (*Dia. Var.* फेन) **ना. १)** दर्जा level, rank, position २) पद rank,

stanza, step

भेन्पिप्मा [dz^henpipma] (*1sg pres*

भेन्पिवाङ्; *3sg past* **भेन्पि**) **क्रि.** दर्जा दिनु offer a post

भेल्लेक्ना [dz^hellekna] **वि.** चम्किलो shining, sparking, bright, radiant, brilliant

भेल्लेङ् [dz^hellenɣ] **ना.** करेन्ट electric current, electricity, get an electric shock

भेल्लेङ्वा [dz^hellenɣwa] **ना.** बिजुली lightning, electricity

भोत्ता [dz^hotta] **ना.** भोली भयाम्ता

भोम्पोल [dz^hompola] **ना.** भम्पल spade

ट

टाङ् [taŋ] (*Dia. Var.* ताङ्) **ना.** सिङ horn

टाङ्चिबु [taŋtsibu] **पर्यायवाची** चिगेन्बु

टिम [tjima] **ना.** टिम team

टुकि [tuki] **ना.** चर्खामा तयार पारिएको टोटा धागो

टुखुरुक [tʊk^hurukA] **ना. १)** टाउको head २) शिर head, nodule, upper or foremost part

टुखुरुक योङ्मा [tʊk^huruka joŋma] (*1sg pres* टुखुरुक योक्स्वाङ्; *3sg past* टुखुरुक योक्सु) **क्रि. प.** टाउको हल्लाउनु

टुङ्गे चोकमा [tʊŋge tsokma] (*1sg pres* टुङ्गे चोग्वाङ्; *3sg past* टुङ्गे चोगु) **क्रि. प.** टुङ्ग्याउनु complete, finish

टुङ्गोबे युङ्मा [tʊŋgobe juŋma] (*1sg pres* टुङ्गोबे युङ्मेङ्; *3sg past* टुङ्गोबे युङ्मा)

क्रि. प. ठाउँमा बस्नु

टुटि [tuɕi] **ना.** टुटी spout, nozzle

टुहुराबाङ् [tuhurabaŋ] (*Dia. Var.* लेङ्टा) **ना.** टुहुरो orphan, helpless, parentless

टुहुरिमे [tuhurime] **ना.** टुहुरी orphan (female)

टेक एकमा [tekA ekma] (*1sg pres* टेक एग्वाङ्; *3sg past* टेक एगु) **क्रि. प.** ट्वाक्क भाँचिनु

टेङ्कि [teŋki] **ना.** ट्याङ्ककी tank

टेङ्गु [teŋgu] **ना.** सिमल type of large cotton tree, bombax ceiba, having large thorn on its bark

टेनिस [tenisA] **ना.** टेनिस tennis

टेबुल [tebulA] **ना.** टेबल table

टेलिगाराम [tɛlɪgaramʌ] <i>ना.</i> टेलिग्राम telegram	टोङ्ना चोकमा [toŋna tsokma] (1sg pres टोङ्मा चोग्वाङ्; 3sg past टोङ्मा चोगु) <i>क्रि. प.</i> वृत्त बनाउनु make a circle
टेलिफोन [tɛlɪpʰonʌ] <i>ना.</i> टेलिफोन telephone	टोङ्नाबुम [toŋnabumʌ] <i>ना.</i> गोलो round, circular, spherical, ant-hill
टेलिभिजन [tɛlibʰidʒʌnʌ] <i>ना.</i> टेलिभिजन television	टोङ्ला [toŋla] <i>ना.</i> पूर्णिमा full moon day
टोकटोक [tokʈokʌ] <i>क्रि. प.</i> टुकुक्क remain sitting, remain still, remain properly in place	टोपाराक [toparakʌ] <i>ना.</i> टपरी leaf-plate
टोकटोक युङ्मा [tokʈokʌ juŋma] (1sg pres टोकटोक युङ्मेङ्; 3sg past टोकटोक युङा) <i>क्रि. प.</i> टुकुक्क बस्नु standing upright	टोर्वा [toʔwa] <i>ना.</i> किसान farmer, peasant, ploughman
टोङ्ना [toŋna] <i>ना.</i> वृत्त circle, documentary	ट्याब्लेट [tjableʈʌ] <i>ना.</i> क्याप्सुल capsule
	ट्वार ट्वार [tʰwaɾ tʰwaɾ] <i>अ. मू.</i> भ्यागुतोको आवाज croak, noise a frog makes

ठ

टुङ्खा [tʰuŋkʰa] <i>ना.</i> १) पहाडी उच्च भाग hilly region २) लेक	ठेठु [tʰeʈʰu] <i>ना.</i> बूढि औँला thumb
टुङ्खाबेर्ना [tʰuŋkʰabeʔna] <i>वि.</i> लेकाली of the hilly region	ठोङ् [tʰoŋ] <i>ना.</i> ठाउँ place, position, situation, chance, opportunity
टुटेचोली [tʰuʈetsoli] <i>ना.</i> ब्लाउज blouse	ट्वाङ् [tʰwaŋ] १) <i>ना.</i> खतम destruction, extinction २) <i>अ. मू.</i> ठँस्स bad smelling
ठेउला [tʰeula] <i>ना.</i> ठेउला smallpox-like disease	ट्वाङ् नाम्मा [tʰwaŋ nama] (1sg pres ट्वाङ् नाम्मे; 3sg past ट्वाङ् नामा) <i>क्रि.</i> <i>प.</i> असाध्य गनाउनु

ड

डाङ्गाक [ɖaŋgakʌ] (<i>Dia. Var.</i> दाङ्गाक) <i>ना.</i> १) लट्ठी stick, walking-stick, staff २) डण्डी ३) लौरो stick, cudgel, walking -stick, cane	डेङ्खा [ɖeŋkʰa] (<i>Dia. Var.</i> डेङ्खालुङ्) <i>ना.</i> जाँतो grinder, mill-stone
डुङ्गरुम्बा [ɖuŋgrumba] <i>ना.</i> ड्रम type of drum	डेङ्खामा [ɖeŋkʰama] <i>ना.</i> घट्ट grindstone, watermill, riverbank
	डोकु [ɖoku] (<i>Dhankuta Dia.</i> फाप्सिङ्) (<i>Dia. Var.</i> थोडा) <i>ना.</i> डोको wicker basket

ढ

ढुकुवा [dʰukuwa] *न.* ढुकुर dove
ढेकि [dʰeki] (*Dia. Var.* धेकि) *न.* ढिकी
 wooden machine (with a pole with a
 pestle which is raised and let fall into a
 hole of stone in the ground) for husking
 rice
ढेडु [dʰedʱu] *न.* ढेडु type of big monkey
ढोकढोक [dʰokdʱokʌ] *न.* गमक्क being
 proud, showing of oneself
ढोक्सि [dʰoksi] *वि.* ठूलो शरीर भएकी स्त्री

ढोक्से [dʰokse] *वि.* १) ठूलो शरीर भएको
 केटा २) चोयाले बनेको अन्न राख्ने
 ठूलो भाँडो
ढोङ्गुरु [dʰonguru] *न.* ढुङ्ग्रो vessel for
 holding milk or water, (bamboo) pipe or
 tube that is hollow inside
ढोङ्गुन्माङ् [dʰonguʔmaŋ] (*Dia. Var.*
धोङ्गुन्माङ्) *न.* १) हरियो मानिस
 जस्तो देखिने कीरा (लाटा कीरा) mantis
 २) आङ्खाफोर type of insect

त

तण्छुयुक [tʌptsʰujukʌ] *Dha var. of*
मोऱ्नाम
ता [ta] (*Dhankuta Dia.* आङ्) *सङ्.* आठ
 eight
ताए [tae] (*Dhankuta Dia.* आङ् इ) *सङ्.*
 एकासी eighty-one
ताकामाङ् [takamaŋ] (*Dia. Var.* ताकाभाङ्)
न. माकुरा spider
ताकेन [takenʌ] (*Dhankuta Dia.* तायाहा) *न.*
 १) आया income, earnings २)
 आमदानी income, earnings, profit
ताक्बुसिङ् [takbusiŋ] *न.* स्याल फुस्ने
ताक्वा [takwa] *न.* १) रोटी पोल्दा
 निकाल्ने एक प्रकारको सिङ्का वा भीर
 iron rod २) चर्खामा प्रयोग गरिने सुइरो
ताखेङ् [takʰeŋ] (*Dhankuta Dia.* आङ् खेङ्)
सङ्. असी eighty
तागुम्मे [tagumme] *पर्यायवाची* ताङ्मे

ताङ्खेक चिधोक [taŋkʰekʌ tsidʰokʌ] *वि.*
 ठूलो आवाजले गर्जनु roar in loud voice
ताङ्खेङ् [taŋkʰeŋ] *न.* आकाश space, sky
ताङ्खेङ् ओऱ्मा [taŋkʰeŋ oʔma] (*1sg pres*
ताङ्खेङ् ओमे; *3sg past* ताङ्खेङ् ओरु)
क्रि. प. आकाश खुल्नु
ताङ्खेलेक [taŋkʰelekʌ] *न.* तरुल खन्दा
 बीउको निम्ति छोडिने टुपिको भाग ॥
ताङ्ख्वाक [taŋkʰwakʌ] *न.* केशमा पर्ने
 चाया dandruff
ताङ्गोक्मा [taŋgokma] *न.* सिरानी pillow
ताङ्गोसि [taŋgosi] *न.* तान तन्काउन
 गाडिएका लामा बाँस
ताङ्चुक्लि [taŋtsukli] *न.* टुपी pigtail, the
 tuft of hair left on the crown of the head
ताङ्छुङ्मा [taŋtsʰuŋma] *न.* कपाल बाँध्ने
 धागोको लाछा plait

ताङ्छुङ्ल्याङ् [taŋtsʰuŋljaŋ] ना. शिरबन्दी
type of gold ornament worn on a
woman's forehead

ताङ्छोक [taŋtsʰokʌ] (*Dhankuta Dia.*
तोऱ्युङ्) ना. १) आदर respect, honour
२) शिरोपर ३) मान honour, respect,
dignity, reputation, prestige

ताङ्छोङ् [taŋtsʰoŋ] वि. जिम्मेवार
responsible, accountable

ताङ्जोङ् [taŋdzoŋ] ना. फेटा turban

ताङ्जोङ्बा [taŋdzoŋba] ना. शेर्पा जातिलाई
बुझाउने शब्द name for the Sherpa and
other inhabitants of the Himal

ताङ्तिरिङ् [taŋtiriŋ] (*Dia. Var. ताङ्घोक*)
ना. डिक line, mortgage, draw line

ताङ्दाम्बा [taŋdamba] पर्यायवाची
खोलोङ्बा

ताङ्मा, [taŋma] (1sg pres ताङ्वाङ्; 3sg
past ताङ्) क्रि. ढिकी कुट्नु grind rice in
a mortar

ताङ्मा, [taŋma] (1sg pres ताक्स्वाङ्; 3sg
past ताक्सु) क्रि. १) उद्धार गर्नु २)
निकाल्नु turn out, bring out, draw out,
take out, eject

ताङ्मे [taŋme] (*Dhankuta Dia.* तागुम्मे) ना.
बुहारी daughter-in-law, son's wife,
younger brother or nephew

ताङ्मेक [taŋmekʌ] ना. बुहारी daughter-in-
law, son's wife, younger brother or
nephew

ताङ्लेन [taŋlenʌ] (*Dia. Var. छोकलेप*) ना.
शुक्रबार Friday

ताङ्वालुङ् [taŋwaluŋ] (*Dhankuta Dia.*
याक्युङ्लेन) ना. मकालु हिमाल

ताङ्सेरेम्बा [taŋseremba] ना. धागो
सम्पाउने काँइयो comb

ताता [tata] (*Dhankuta Dia.* आङ् आङ्)
सङ्. अठासी eight-eight

ताथ्ये [tatʰje] ना. निश्चित definite, fixed,
settled

ताना [tana] (*Dhankuta Dia.* आङ् थुम) सङ्.
चौरासी eighty-four

ताप [tapa] ना. कपी वा किताबको पाना
page

तापा [tapa] (*Dhankuta Dia.* आङ् नाङ्)
सङ्. उनान्नब्बे eighty-nine

तापालिक तिखुबा [tapalika tikʰuba] ना.
कथाकार story writer

ताप्खाम [tapkʰamʌ] ना. १) धरती land,
soil, ground २) जमिन land, soil

ताप्खुबा [tapkʰuba] ना. भर पर्दो व्यक्ति

ताप्चि [taptsi] (*Dia. Var. ताप्चिक*) ना. १)
कफिन coffin २) स्ट्रेचर stretcher

ताप्चिटे [taptsite] (*Dia. Var. कातोरो*) ना.
कात्रो shroud

ताप्चेऱ्या [taptseʔja] ना. १) दृष्टान्त
instance, illustration २) उखान proverb

ताप्निङ्वा [tapniŋwa] ना. १) रुढीवादी
traditional २) पुरानो विचार

ताप्पा [tappa] ना. १) पूर्वज born before,
elder, ancestor २) पुर्खा ancestor

ताप्पा चेऱ्या [tappa tseʔja] ना. पुराण
Puranas, one of a class of Sanskrit
works containing ancient lore, history,

legend, mythology or theology, one of
eighteen voluminous books on Hindu
mythology

ताप्पाछोङ् [tappatsʰoŋ] पर्यायवाची
नेक्साहेलि

ताप्पा [tapma] (1sg pres ताप्त्वाङ्; 3sg
past ताप्तु) क्रि. थाप्नु extend one's hand
in order to receive something

ताप्पाखेप्पा [tapmakʰepma] (1sg pres
ताप्मेङ्खेप्मेङ्; 3sg past तायाख्या) क्रि.
आवतजावत गर्नु transmigration, coming
and going

ताप्पासिङ् [tapmasiŋ] ना. बलो large beam

ताप्लिक [taplika] ना. कथा story

ताप्लिक लुप्पा [taplika lupma] (1sg pres
ताप्लिक लुवाङ्; 3sg past ताप्लिक लु)
क्रि. प. कथा भन्नु

ताप्लिकराङ् [taplikaraŋ] ना. कथा संग्रह

ताप्लिकराङ्बा [taplikaraŋba] ना. १)
कथाकार २) गद्दा रचनाकार

ताफा [tapʰa] (Dhankuta Dia. आङ् डाङ्)
सङ्. पचासी eighty-five

ताबाङ् [tabaŋ] (Dia. Var. ताभाङ्) ना. ज्वाङ्
son-in-law, brother-in-law, grandson-in-
law

ताबेक [tabeka] (Dia. Var. ताब्याक) ना.
खुकुरी kukri

तामा, [tama] (1sg pres तामेङ्; 3sg past
ताया) क्रि. आउनु come

तामा, [tama] (1sg pres तास्वाङ्; 3sg past
तासु) क्रि. पुगनु reach, arrive, be
sufficient, have plenty, fulfil one's wish,

be accomplished

तामाना [tamana] ना. १) लक्ष्य goal, aim,
target, purpose २) गन्तव्य be gone
(by), be traversed, destination

तामायामा [tamajama] ना. सफलता
success, profit

ताम्चि [tamtsi] (Dhankuta Dia. आङ्चि)
सङ्. आठ वटा eight

ताम्दाङ्फुमा [tamdapʰuma] ना. १)
मातृभूमि native land, motherland २)
पृथ्वी earth, earth, ground, soil

ताम्ना [tamna] (Dhankuta Dia. आम्ना) वि.
आठौं eighth

ताम्फोक पोक्मा [tampʰoka pokma] (1sg
pres ताम्फोक पोङ्मे; 3sg past ताम्फोक
पोगा) क्रि. प. केश उम्रनु

ताम्फोक फुन्मा [tampʰoka pʰuʔma] (1sg
pres ताम्फोक फुमे; 3sg past ताम्फोक
फुता) क्रि. प. कपाल फुल्लु

ताम्फोक हेक्मा [tampʰoka hekma] (1sg
pres ताम्फोक हेग्वाङ्; 3sg past
ताम्फोक हेगु) क्रि. प. कपाल काट्नु

ताम्फवाक [tampʰwaka] ना. १) कपाल
hair २) केश hair of the head

ताम्फवाक्साम [tampʰwaksama] ना.
कपालको जरा

ताम्बा [tamba] ना. १) सुस्तरी slowly २)
मन्द गति

ताम्बाताम्बा [tambatamba] ना. बिस्तारै
बिस्तारै

ताम्मा [tamma] (1sg pres ताम्द्वाङ्; 3sg
past ताम्दु १) क्रि. पूजा गर्नु warship

२) सङ्. आठ पल्ट
 ताम्या [tamja] (*Dhankuta Dia.* चिचामा_२)
 ना. गहुँ wheat
 ताम्सुमाङ् [tamsuman] ना. विनम्र humble,
 modest, submissive, bent
 ताया [taja] (*Dhankuta Dia.* आङ् छाङ्)
 सङ्. छयासी eighty-six
 तायाछा [tajats^ha] ना. भट्केलो son born
 of co-wife, stepson
 तायानुन्छा [tajanunts^ha] ना. भट्केलो भाइ
 तायाहा [tajaha] पर्यायवाची ताकेन
 तायुक [tajuk^Λ] ना. स्रोत source, origin
 तायुङ्मा [tajuŋma] (1sg pres तायुङ्मेङ्;
 3sg past तायामासा) क्रि. आइरहुनु keep
 on coming
 तायुङ्मा खेयुङ्मा [tajuŋma k^hejunma] ना.
 ओहोरदोहोर coming and going, giving
 and taking
 तायेत्ना [tajetna] क्रि. प. आउँदो (साल,
 वर्ष)
 तायेन [tajeⁿΛ] (*Dhankuta Dia.* एयुङ्) ना.
 १) अनुशासन discipline, control २)
 तह लगाउनु ३) अदल justice, righteous
 or moral conduct or courteous
 demeanour ४) अधिन
 तायेन्बे ताम्मा [tajeⁿbə tapma] (1sg pres
 तायेन्बे तावाङ्; 3sg past तायेन्बे ता)
 क्रि. प. अनुशासनमा ल्याउनु
 तायेन्बे युङ्मा [tajeⁿbə juŋma] (1sg pres
 तायेन्बे युङ्मेङ्; 3sg past तायेन्बे युङ्मा)
 क्रि. प. अनुशासन कायम गर्नु

तायेन्राङ्बा [tajeⁿraŋba] ना. शासक ruler,
 governor
 तारचिप्माङ् [tarat^sipman] ना. असुरो
 Malabar nut
 तारतुम्बि [taratumbi] (*Dhankuta Dia.*
 चोक्निङ्वा) ना. १) मेलो मेसो २)
 व्यवस्थापन management, organisation
 तारतुम्बि तोङ्मा [taratumbi toŋma] क्रि. प.
 व्यवस्थापन गर्नु manage
 ताराबाङ् [taraban] ना. जरायो stag
 तारावा [tarawa] ना. मयूर peacock
 तारोक [tarok^Λ] ना. १) थालनी beginning
 २) सुरु beginning, outset, start
 तारोकछेप [tarokts^hep^Λ] ना. बाह्रखरी
 twelve vowel-signs as added to
 consonants
 तारोकपोङ् [tarokpon] ना. सुरु घण्टी
 starting bell
 तारोकमा [tarokma] (1sg pres तारोक्त्वाङ्;
 3sg past तारोक्तु) क्रि. सुरु गर्नु start
 ताला [tala] (*Dhankuta Dia.* आङ् साङ्)
 सङ्. सतासी eighty-seven
 तालिङ्वाङ् [talinwaŋ] ना. परदेशी
 तास [tas^Λ] ना. तास playing cards
 तासाङ्खेसाङ् [tasank^hesaŋ] ना.
 आवतजावत coming and going,
 transmigration
 तासु [tasu] (*Dhankuta Dia.* आङ् सुम) (*Dia.*
 Var. तासुम) सङ्. त्रियासी eighty-three
 ताहि [tahi] (*Dhankuta Dia.* आङ् हिच) (*Dia.*
 Var. ताहिच) सङ्. बयासी eighty-two

ताहनामा [ta?nama] (1sg pres तासोहवाङ्; 3sg past तासोओ) क्रि. पुगेर आउनु reach

ताहमा [ta?ma] (1sg pres तावाङ्; 3sg past ता) क्रि. ल्याउनु bring, fetch

ति [ti] ना. बेत cane

तिक्खुबा [tikk^huba] (Dhankuta Dia. इलोपा) (Dia. Var. तिक्लाम) ना. १) नायक leader, leading character, hero २) माला उन्ने मान्छे ३) नाइके leader, chief guide

तिकमा [tikma] (1sg pres तिक्त्वाङ्; 3sg past तिकतु) (Dia. Var. लाम्बुसोहमेमा) क्रि. १) अगुवाइ गर्नु lead २) नेतृत्व गर्नु ३) बाटो देखाउनु guide ex. कानिङ् पिछाचि उचुन्ना लाम्बु सोहमेमाहाचि। हामीले नानीहरूलाई असल बाटो देखाउनुपर्छ।

तिकलाम्बा [tiklamba] Dha var. of ह्वाङ्गुम्बा

तिकलुङ् [tikluŋ] ना. नेतृत्व leadership, guidance

तिकलोक [tikloka] वि. टाटे पाङ्ग्रे patchy

तिखोक [tik^hoka] ना. अर्ध विराम semi-colon

तिगिरिक [tigitika] ना. १) लाइन line २) लस्कर crowd, caravan, procession

तिगुम्मे [tigumme] ना. कुटुम्बहरू जसलाई आफ्नो चेलीबेटी दिइन्छ one's daughters and sisters who are given in marriage

तिगेक [tigeka] ना. माला garland, wreath, necklace

तिग्मा [tigma] (1sg pres तिग्वाङ्; 3sg past तिगु) क्रि. फूलमाला उन्नु make garland ex. उङ् फुङ् तिग्मा चिन्मासिम्मेहना। उ फूलमाला उन्नु सिक्दैछ।

तिङ्गिफुङ् [tiŋgip^huŋ] ना. काँडे फूल thorny flower

तिङ् [tiŋ] ना. काँडा thorn

तिङ्किफुङ् [tiŋkip^huŋ] ना. १) जगन्नाथ फूल type of flower २) अररीको फूल

तिङ्नाम [tiŋnama] ना. आँख्लो छोटो भएको एक प्रकारको बाँस। जुन याक्खा जातिबाट धामी निस्कँदा माङ्छुक राख्न प्रयोग गरिन्छ type of bamboo used by the Yakkha in traditional ceremonies

तिङ्वाल्ला [tiŋwalla] (Dia. Var.

तिङ्गिभाक) ना. काँडेदार thorny

तितिलिङ्वा [titiliŋwa] ना. भाले कुखुरा cock

तिनाफात्तिन्दाङ् [tinap^hattindaŋ] अ. मू. उछिट्टिएर जताततै लड्नु scattered, thrown apart

तिफुङ् [tip^huŋ] ना. याइतेन गाउँको ७ नं.मा पर्ने एउटा भूमिको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of yaiten village

तिम [tima] (Dia. Var. तिरिङ्) ना. धर्को line, stripe

तिमा [tima] (1sg pres तिस्वाङ्; 3sg past तिसु) क्रि. १) सार्नु remove from one place to another, copy २) पुर्याउनु deliver, convey ३) चढाउनु present,

offer, rise, cause to climb ४) लगानी
गर्नु invest money in income-generating
enterprise

तियो [tiʝo] *न.* सुकुटी मासु dry meat

तियोक [tiʝokʌ] *न.* १) चिन्ह sign २)
थोप्लो spot, speck

तियोक युङ्मा [tiʝokʌ juŋma] (1sg pres
तियोक युक्स्वाङ्; 3sg past तियोक
युक्सु) *क्रि.* प. चिनो लगाउनु

तिरकुमाङ् [tirʌkuman] (*Dia. Var.* लाभेरे
फिबाक) *न.* लाभ्रे कीरा larva

तिरिङ् [tiring] (*Dia. Var.* कोरोक) *न.* रेखा
line, form, mark, stripe

तिरो [tiro] *पर्यायवाची* मेक्चेन

तिरो हुङ्मा [tiro huŋma] (1sg pres तिरो
हुङ्वाङ्; 3sg past तिरो हुङ्) *क्रि.* प. कर
तिर्नु

तिलिङ्ग [tiliŋgʌ] *न.* सिपाही soldier

तिसालेन [tisalenʌ] (*Dia. Var.* सालेनफोन्वा)
न. अखबार newspaper

तिङ्नामा [tiʔnama] (1sg pres तिसोन्वाङ्;
3sg past तिसोओ) *क्रि.* पुर्याउनु deliver,
convey

तिङ्वा [tiʔwa] *न.* कालिज wild pheasant

तिङ्वामाङ्च्वा [tiʔwamaŋtswa] *न.* याइतेन
गाउँमा पर्ने देवान धाराको याक्खा
भाषाबाट राखिएको नाम name of the
water of a tap in Yaiten Village

तिङ्वामालेन [tiʔwamalenʌ] *न.* संखुवासभा
आँखीभुईँ गाउँको गोत्र sub-clan of
Ankхинbhuin village in Sankhuwasava
district

तिङ्वालेन [tiʔwalenʌ] *न.* हात्तीसुँडे
गाउँको गोत्र sub-clan of Hattisudhe
village

तुङ्मारिङ् [tuimariŋ] *न.* ऋतु season,
menstruation, period

तुक [tukʌ] *न.* बिमार sickness

तुक्खाबाङ् [tukkʰaban] *न.* १) रोगी;
असक्त patient २) बिरामी मान्छे

तुक्खि चोक्मा [tukkʰi tsokma] *क्रि.* प. १)
परिश्रम गर्नु hard work २) दुःख गर्नु

तुक्खिसुम्बा [tukkʰisumba] *न.* १) दुःखी
२) गरिब poor, destitute, the poor, the
destitute

तुक्खिसुम्बा लेङ्मा [tukkʰisumba leŋma]
(1sg pres तुक्खिसुम्बा लेङ्मेङ्; 3sg past
तुक्खिसुम्बा लेक्सा) *क्रि.* प. गरिब हुनु

तुक्खुबा [tukkʰuba] *न.* रोगी ill, sick,
unsound, ailing, invalid, unwell, infirm,
patient, sick person, invalid

तुक्खुमा [tukkʰuma] *न.* बिमारी स्त्री
female patient

तुकनुङ् [tuknuŋ] *वि.* १) साह्रो hard, firm,
harsh, difficult, seriously ill patient २)
अत्यन्त extreme, vast, excessive,
endless, much

तुकनुङ्लेङ्मा [tuknuŋleŋma] (1sg pres
तुकनुङ् लेङ्मेङ्; 3sg past तुकनुङ्लेक्सा)
क्रि. पराकाष्ठा हुनु

तुक्पाङ् [tukpaŋ] (*Dhankuta Dia.*
सिधाक्पाङ्) *न.* अस्पताल hospital

तुक्मा, [tukma] (1sg pres तुङ्मेङ्; 3sg past
तुगा) *क्रि.* दुख्नु ache, hurt, fall ill, be

sick, be in pain

तुक्मा_२ [tukma] (1sg pres तुक्त्वाइ; 3sg past तुक्त्तु) क्रि. खन्याउनु pour out, empty

तुक्मासि [tukmasi] ना. १) डस्टर duster
२) मेट्ने wiper

तुक्हाप [tukhap] ना. १) विलाप
lamentation, mourning, weeping, wail,
moan, cry २) बिलौना weeping,
lamentation, mourning, sobbing

तुखाबाइ [tuk^haban] वि. रोगी sick

तुखाबाइ सोऱ्खुमा [tuk^haban so[?]k^huma]
(Dia. Var. नारस) ना. १) नर्स nurse २)
बिरामी हेर्ने

तुखाबाइ सोऱ्मा [tuk^haban so[?]ma] (1sg
pres तुखाबाइ स्वाइ; 3sg past तुखाबाइ
सो) क्रि. प. बिरामी जाँचु

तुखि [tuk^hi] ना. दुखी trouble, grief,
sadness

तुखि चामा [tuk^hi tsama] (1sg pres तुखि
चामेइ; 3sg past तुखि चाया) क्रि. प.
दुख भोग्नु suffer

तुखि पिप्मा [tuk^hi pipma] (1sg pres तुखि
पिवाइ; 3sg past तुखि पि) क्रि. प. १)
दुःख दिनु २) दिक्क पर्नु

तुखुबा [tuk^huba] ना. प्रतिद्वन्द्वी of a
competitor, opposite

तुखुरुक [tuk^huruk] ना. टाउको head

तुखुरुक उग्मा [tuk^huruk ugma] (1sg pres
तुखुरुक उग्वाइ; 3sg past तुखुरुक उगु)
क्रि. प. शिर निहुराउनु

तुखुरुक तुक्मा [tuk^huruk tukma] (1sg
pres तुखुरुक तइमे; 3sg past तुखुरुक
तुगा) क्रि. प. टाउको दुख्नु headache

तुखुवा लाऱ्मा [tuk^hu[?]wa la[?]ma] (1sg pres
तुखुवा लामेइ; 3sg past तुखुवा लाता)
क्रि. प. १) भुल्नु doze २) निन्द्राले
भुल्नु

तुग्मा [tugma] (1sg pres तुग्वाइ; 3sg past
तुगु) क्रि. पुछ्नु wipe, erase, cleanse ex.
पाइ तुग्मा भोइ उचुन ओम्

तुङ्खेहमा [tunj^he[?]ma] (1sg pres तुङ्खेमे;
3sg past तुयाख्या) क्रि. उछिट्टिनु be
flicked or knocked away

तुङ्गुवा [tunguwa] (Dia. Var. तुङ्गोहवा)
ना. हर्षो myrobalan, terminalia chebula

तुङ्मा [tunma] (1sg pres तुक्स्वाइ; 3sg
past तुक्सु) क्रि. तरल पदार्थ खन्याउनु
pour

तुछुम [tuts^huma] ना. प्रतियोगिता
competition, contest, rivalry

तुतुन्ना [tutunna] वि. ऊ माथिको

तुतुम्बि [tutumbi] ना. एक प्रकारको तिते

तुतुम्भि [tutumb^hi] (Dia. Var. पुङ्दा तारेइ)
ना. वन धिरौला

तुतुरुबा [tuturuba] ना. बिगुल bulge

तुत्सिखुबा [tutsik^huba] ना. दमनकारी
repressive, punitive

तुनेन्खुबाचि [tunen^hubatsi] ना.
आक्रमणकारी attacker

तुन्दिहमा [tundi[?]ma] (1sg pres तुन्दिमे; 3sg
past तुन्दाब्या) (Dia. Var. तुन्तिप्मा) क्रि.
डढ्नु burn

तुन्ना [tunna] वि. उ माथिको there
(above), used for objects

तुन्मा [tunma] (1sg pres तुन्दिमे; 3sg past
तुन्दाब्या) क्रि. डढ्नु burn

तुन्सिमातामा [tunsimatama] पर्यायवाची
खिरिक हिङ्मा

तुप्छुयुक [tupts^hujuk^Λ] Dha var. of
मोनाङ्ग्लाम, Dha var. of वातुक्नाम

तुप्पे [tuppe] ना. वनढाडे wild cat

तुप्मा_१ [tupma] (1sg pres तुप्त्वाङ्; 3sg
past तुप्) क्रि. आगो फुकनु वा बाल्नु set
fire

तुप्मा_२ [tupma] (1sg pres तुप्मेङ्; 3sg past
तुप्बा) क्रि. भेट्नु meet, come across, find

तुप्मा ताप्मा [tupma tapma] क्रि. प. भेटघाट
गर्नु meet

तुप्याफुङ् [tupjap^huŋ] (Dhankuta Dia.
तुप्याभुङ्) ना. भिमसेनपाती butterfly bush,
buddleja asiatica, type of plant bearing
flowers to offer to deities

तुप्याभुङ् [tupjab^huŋ] पर्यायवाची
तुप्याफुङ्

तुप्ला [tupla] ना. १) निसाना target २)
भण्डा flag

तुप्लाम्बु [tuplambu] ना. दोबाटो meeting of
two roads, crossroads, by path

तुप्साना [tupsana] क्रि. प. भेटिएको

तुप्सिमा [tupsima] ना. हिंसा slaughter,
violence, act of causing hurt

तुप्सुङ्ना [tupsugna] ना. भेटाए

तुप्से तामा [tupse tama] (1sg pres तुप्से
तामेङ्; 3sg past तुप्से ताया) क्रि. प.
भेट्न आउनु

तुपुङ् [tup^huŋ] (Dia. Var. उतुम्पिङ्) ना.
शीर्षक heading, headline, title, wrapper
for the head (cap, turban, scarf, etc.)

तुम [tuma] (Dia. Var. उतुम) ना. विषय
subject, matter, topic

तुम सोखाङ् [tuma sok^haŋ] Dha var. of
निरिक्हाङ्

तुमा [tuma] (1sg pres तुमेङ्; 3sg past तुया)
क्रि. १) उफ्रिनु jump २) सत्कार गर्नु
३) द्वन्द्व गर्नु ४) युद्ध गर्नु ५) लड्नु
fight

तुमा लाप्मा [tuma lapma] (1sg pres तुमा
लाप्त्वाङ्; 3sg past तुमा लाप्) क्रि. प.
१) प्रतिरोध गर्नु २) सामाना गर्नु ३)
जाई लाग्नु

तुमाकाङ्मा [tumakaŋma] क्रि. लडाईं गर्नु
तुमाकाङ्माखाम [tumakaŋmak^hama] ना.
जुभने लड्ने भूमि

तुमातामा [tumatama] क्रि. एक आपसमा
लड्नु

तुमाना [tumana] वि. पाकेको

तुमायेप्मा [tumajepma] ना. मुकाबिला
confrontation, fight

तुमोक [tumok^Λ] ना. तामाफोक गाउँको
नाम

तुम्काङ्हाङ् पा [tumkaŋhaŋ pa] ना. मेजर
major

तुम्खेऱवा [tumk^he[?]wa] ना. बूढिऔंला
thumb

तुम्चा [tumsa] ना. अगौटे फल वा अन्न

तुम्तेम्मा [tumtemma] ना. युद्ध भूमि
battlefield

तुम्ना [tumna] वि. १) जेठो eldest, first-born ex. तेन्बे घाक्हाक्निङ् तुम्ना आपुम लोप्पि। गाउँमा सबै भन्दा जेठो मेरो बाजे नै होला। २) पाको old

तुम्ना हिङ्खुमा [tumna hiŋk^huma] ना. जेठी स्वास्नी

तुम्नेम्माना [tumnemmana] ना. संयोगान्त

तुम्फुङ्सा [tump^huŋsa] ना. अगौटे फल
firstfruits

तुम्बिला [tumbila] ना. १) विषय वस्तु
subject-matter २) अर्थ meaning

तुम्बिला योक्मेमा [tumbila jokmema] (1sg pres तुम्बिला योक्मेत्वाङ्; 3sg past तुम्बिला योक्मेतु) क्रि. प. अर्थ बताउनु

तुम्बिला होम्मा [tumbila homma] (1sg pres तुम्बिला होस्वाङ्; 3sg past तुम्बिला होसु) क्रि. प. अर्थ खुलाउनु

तुम्बुक [tumbuk] ना. बन्दुक gun, rifle

तुम्बुक आप्मा [tumbuk^h apma] (1sg pres तुम्बुक आब्वाङ्; 3sg past तुम्बुक आबु) क्रि. प. बन्दुक पङ्काउनु

तुम्बेयेप्मा [tumbejepma] (1sg pres तुम्बेयेम्मेङ्; 3sg past तुम्बेयेबा) क्रि. विषयमा अडिनु

तुम्मा_१ [tumma] (1sg pres तुप्स्वाङ्; 3sg past तुप्सु) क्रि. १) भेट्नु meet, come across, get, find ex. काम्निभाक तुप्से ख्याङ्ना तुम्मा झ्यासुङान्ना। साथी भेट्नु गको भेट्न सकिन। २) पत्ता

लगाउनु find out

तुम्मा_२ [tumma] (1sg pres तुम्मे; 3sg past तुमा) क्रि. पाक्नु ripen ex. आम्बेबु तुम्माना बेला लेक्सामाना। आँप पाक्ने बेला भएछ।

तुम्माना [tummana] ना. १) लक्ष mark, sign २) उद्देश्य aim, goal, motive, object, purpose

तुम्मासिङ् [tummasin] ना. मिलन स्थान
meeting point

तुम्मिहाङ् [tummihaŋ] (Dhankuta Dia. तोसोमेनुङ्) वि. १) बरिष्ठ senior २) सर्वोच्च supreme

तुम्पाहाङ् [tumjahāŋ] (Dhankuta Dia. होङ्केन) ना. मन्त्री minister

तुम्पाहाङ्पाङ् [tumjahānpaŋ] (Dhankuta Dia. होङ्केन्पाङ्) ना. मन्त्रालय ministry, secretariat

तुम्लाम्बु [tumlambu] ना. अगाडिको बाटो
तुम्लोन_१ [tumlon₁] ना. १) नतिजा effect, result, consequence २) परिणाम result, outcome, upshot, sequel, consequence, effect

तुम्लोन_२ [tumlon₂] Dha var. of चोक्तोङ्

तुम्सिङ् [tumsin] ना. वनस्पति tree, plant, plant growth, flora, vegetation

तुम्सिप्मा [tumsipma] (1sg pres तुम्सिमेङ्; 3sg past तुबास्या) क्रि. जम्काभेट हुनु
encounter

तुम्से खेप्मा [tumse k^hepma] (1sg pres तुम्से खेमेङ्; 3sg past तुम्से ख्या) क्रि. प. भेट्न जानु visit

तुम्हाङ् [tumhan] *ना.* बुढचौली old age

तुम्हाङ्छाहाङ् [tumhanʃʰahan] (*Dhankuta*
Dia. हाङ्च्याबा) *ना.* युवराजाधिराज
prince

तुम्होङ्केन [tumhonken] *ना.* प्रधानमन्त्री
prime minister, premier

तुम्होङ्केन [tumhonken] *Dha var. of*
तोतुम्याहाङ्

तुया [tuja] *ना.* कालो दाल वा मास lentil
ex. ना फिमबिलिङ् तुया प्याक
ङ्गेकसाहा। *यो साल मास अति फल्यो*

तुया ओक्से खेम्मा [tuja okse kʰeʔma] *क्रि.*
प. १) मास छर्न जानु *die २)* मर्नु *die*

तुयाहाम [tujaham] *ना.* दाल खेती गर्ने
बारी field where lentils are grown

तुरुुरु [tururu] *क्रि. प.* तरर flowing,
dripping

तुवा [tuwa] *ना. १)* खप्पर skull, cranium
२) निधार forehead, fortune, fate, luck,
destiny, brow *३)* भाग्य luck, fate,
fortune, destiny, lot *४)* सिउँदो parting
in the hair, part above the forehead
where hair is parted on each side of the
head to leave a line

तुवाछेप [tuwatsʰep] *ना.* तकदिर luck

तुवाथुङ् [tuwatʰuŋ] (*Dia. Var.* तुवाराङ्बा)
ना. १) भाग्य शाली lucky, fortuitous *२)*
भाग्यमानी lucky, fortunate, fortuitous,
happy

तुवापेगाना [tuwapegana] *ना. १)* दुर्भाग्य
misfortune, mischance *२)* कर्म खोटी

तुवासोम्मा [tuwasomma] *क्रि.* भाग्य
जमाउनु

तुसे येब्मा [tuse jebma] (*1sg pres* तुसे
येम्मेङ्; *3sg past* तुसे येबा) *क्रि. प.*
प्रतिकार गर्नु protest

तुहि [tuhi] (*Dia. Var.* मोत्सो) *ना.* लाही
कीरा

तुहुक [tuhuk] *ना.* तुवाँलो haze, dust that
makes the sky indistinct

तुखुरुम्बा [tuʔkʰurumba] *ना.* मलामी कीरा
type of insect

तुम्मा [tuʔma] (*1sg pres* तुवाङ्; *3sg past*
तु) *क्रि.* कुल्चिनु tread, trample

ते आक्मा [te akma] (*1sg pres* ते आगवाङ्;
3sg past ते आगु) *क्रि. प. १)* लुगा बुन्नु
weave cloth on loom *२)* तान बुन्नु

ते थाङ्मा [te tʰaŋma] (*1sg pres* ते
थाक्स्वाङ्; *3sg past* ते थाङु) *क्रि. प.*
तान लगाउनु

तेएप [teep] *ना.* पर्दा curtain

तेक [tek] (*Dia. Var.* ते) *ना. १)* कपडा
cloth, clothes, dress *२)* लुगा cloth,
clothing, dress, clothes, cotton rug

तेक लेक्मा [tek lekma] (*1sg pres* तेक
लेक्त्वाङ्; *3sg past* तेक लेक्तु) *क्रि. प.*
लुगा फेर्नु change clothes

तेक्चोक [teksok] *ना.* रुमाल piece of
cloth, kerchief, handkerchief

तेङ्गु [tengu] *ना.* सिमल type of large
cotton-tree, bombax ceiba, having large
thorn on its bark

तेङ्गुखि [tenguk^{hi}] *ना.* सिमल तरुल
tapioca, manihot esculenta

तेङ्मा, [teŋma] (1sg pres तेङ्द्वाङ्; 3sg
past तेङ्दु) *क्रि.* १) कुनै चिज गोजीमा
हाल्नु put into a pocket; stuff; jam; cram
ex. खेसुप्पे तेक्चि तेङ्दुङ्चिडाहा।
भोलामा कपडहरु हाले। I stuffed the
clothes into the bag. २) घुसानु thrust

तेङ्मा, [teŋma] (1sg pres तेक्स्वाङ्; 3sg
past तेक्सु) *क्रि.* डाले घाँस वा कुनै चिज
काट्नु

तेता [teta] *ना.* अबेर late, too late, delay,
lateness

तेतार्लुङ् [teta[?]luŋ] *ना.* १) कपडा बुन्ने
तान loom २) घरेलु मेसिन loom

तेतार्लुङ्सिङ् [teta[?]luŋsiŋ] *ना.* तान बुन्दा
कपडा बेर्ने र अल्हाउने काठ वा मदानी

तेत्था [tett̪sa] *ना.* दिवाभोज lunch

तेन [ten̪] *ना.* गाउँ village

तेन ताम्मा [ten̪ tamma] (1sg pres तेन
ताम्द्वाङ्; 3sg past तेन ताम्दु) *क्रि.* *प.*
गाउँ पूजा गर्नु village worship

तेन्दिप्मा [tendipma] *ना.* अङ्को hindrance,
obstacle, want, need, deficiency, riddle

तेन्लाक [tenlak̪] *ना.* लोक नृत्य folk
dance, public dance

तेन्लुम [tenlum̪] *ना.* बीच गाउँ

तेन्हाङ् [tenhaŋ] *ना.* १) गाउँ प्रमुख २)
बस्ती प्रमुख

तेपाङ् [tepaŋ] *ना.* तम्बु tent, canvas
covering, marquee, sunshade

तेपुरकि [tepuraki] *ना.* उपियाँ flea

तेप्पा [teppa] *ना.* चेलीबेटी daughter or
sister

तेप्मा [tepm̪a] १) *ना.* चेली female,
daughter or sister, female disciple, or
pupil २) *ना.* दिदी बहिनी ३) *क्रि.* चाक
हल्लाउनु

तेफेन [teph̪en̪] *ना.* १) पोसाक dress,
clothes २) लुगा कपडाहरु

तेम्मा [temma] (*Dia. Var.* तेन्मा) १) *ना.*
मैदान plain २) *क्रि.* कुनै बस्तुले
अल्हानु *ex.* उङ् सिङ्डा तेन्दिसिहोङ्
काक्सारुयाना। उ दाउराले अल्किएर
लङ्यो।

तेलाम्फोकमा [telamp^hokma] *ना.* टाँडे घरको
भूँडँ तला ground floor

तेलुकमासिङ् [telukmasiŋ] *ना.* तान बुन्ने
जुवा

तेल्ला [tella] *ना.* केराको पात banana leaf

तेल्लिकपा खेलेक [tellikpa k^heleka] *ना.*
चाक ठाडे कमिला

तेरमा [te[?]ma] *ना.* चेली clan sister

तेरलेङ्खि [te[?]leŋk^{hi}] *ना.* बाँस बाट
बनाइएको कपडा भुण्डयाउने

तो [to] *क्रि.* *प.* माथि up, upstairs, the top,
above, on top of, in addition to

तो तिन्हाङ्मा [to tinhaŋma] (1sg pres तो
तिसाहाक्स्वाङ्; 3sg past तो तिसाहाक्सु)
क्रि. *प.* माथि पठाउनु

तो तिमा [to tim̪a] (1sg pres तो तिस्वाङ्;
3sg past तो तिसु) *क्रि.* *प.* माथि राख्नु

तो थाङ्मा [to t^haŋma] (1sg pres तो
थाङ्मेङ्; 3sg past तो थाडा) *क्रि.* *प.*

माथि चढ्नु
 तो मो सोप्मा [to mo sopma] (1sg pres तो
 मो स्वाङ्; 3sg past तो मो सो) क्रि. प.
 विभेद गर्नु
 तोक तोक युङ्मा [tokΛ tokΛ juŋma] (1sg
 pres तोक तोक युङ्मेङ्; 3sg past तोक
 तोक युडा) क्रि. प. घुँडा टेकेर बस्नु
 तोक्खुबा [tokk^huba] ना. जन्माउने
 तोक्चाकालिक [toktsakalikΛ] (Dia. Var.
 चोम) ना. चाक rump
 तोक्ताना [toktana] क्रि. प. १) भेटिएको
 २) पाएको
 तोक्तुना [toktuna] क्रि. प. पाएको
 तोक्नाम [toknamΛ] ना. १) मौका
 opportunity, proper time, occasion २)
 अवसर
 तोक्निमा [toknima] (1sg pres तोक्तिन्वाङ्;
 3sg past तोक्ति) क्रि. १) छुनु touch २)
 स्पर्श गर्नु
 तोक्निमा न्नुमेन्ना [toknima nnumenna] ना.
 अछुत untouched, untouchable
 तोक्नेम्मा [toknemma] ना. सफलता
 fruitfulness, success, profitable
 तोक्मा [tokma] (1sg pres तोक्त्वाङ्; 3sg
 past तोक्त्तु) क्रि. १) पत्ता लगाउनु find
 २) प्राप्त गर्नु get, receive ३) बच्चा
 जन्मनु give birth
 तोक्माङ् [tokmaj] ना. ढाकर बोक्दा टेको
 दिन प्रयोग गरिने लहुरो
 तोक्युक [tokjukΛ] ना. नागरिकता
 citizenship
 तोक्युङ् [tokjuŋ] ना. नागरिक civic, citizen

तोक्युङ् चुमेक्लेङ् [tokjuŋ tsumekleŋ]
 Dha var. of लिङ्वाङ् तोक्साप्ला
 तोक्युङ्वा [tokjuŋwa] वि. नागरिक citizen
 तोक्योक [tokjokΛ] ना. उद्देश्य aim, goal,
 objective, purpose, motive, sense, gist,
 indication, tendency, subject (grammar)
 तोक्लाङ्वा [toklaŋwa] ना. हकदार
 claimant, owner
 तोक्साना [toksana] क्रि. प. मिलाएको
 तोक्सोङ्बा [toksoŋba] (Dia. Var.
 खोलोङ्बा) ना. पाहुना guest, visitor
 तोखाङ्गला [tok^haŋla] क्रि. प. माथितिर
 above
 तोखुम [tok^humΛ] वि. व्यक्तिगत personal,
 individual
 तोखुमाक [tok^humakΛ] वि. १) एकलै
 alone, singly २) एकलो single, alone,
 unrivalled
 तोखेङ्ग्युङ् [tok^henjuŋ] Dha var. of
 इक्सापोक
 तोडाना [toŋana] क्रि. प. मिलेको
 तोङ् [toŋ] ना. मिलाप reconciliation
 तोङ् [toŋ] ना. मिलन meeting, joining,
 mixing, contact, union, co-ordination,
 harmony, accordance, agreement
 तोङ्कोप [toŋkopΛ] ना. १) सहयात्री
 colleague २) यात्रामा साथ दिने साथी
 तोङ्खुबा [toŋk^huba] १) ना. मिलाउने २)
 वि. मिलनसार sociable, amicable,
 affable ३) वि. मिल्दो ४) वि. उपयुक्त
 suitable, appropriate ५) वि. सुहाउँदो
 suitable

तोङ्खुम [toŋk ^h umΛ] <i>ना.</i> प्रबन्ध arrangement, management	
तोङ्चोक [toŋtsokΛ] <i>ना.</i> १) सन्धि covenant, union, junction, transition, treaty, truce, agreement २) सहकार्य	
तोङ्छुप [toŋts ^h upΛ] <i>ना.</i> १) मेलमिलाप unison, combination, liaison, conciliation २) सम्भौता agreement, understanding, contract	
तोङ्छुम [toŋts ^h umΛ] <i>ना.</i> १) सहकारी co- operative auxiliary २) मिलेर काम गर्ने	
तोङ्छुम्पाङ् [toŋts ^h umpΛ] <i>ना.</i> सरकारी घर government office	
तोङ्ताप [toŋtapΛ] <i>ना.</i> मिलापत्र writ of compromise filed in a court, bond of agreement or reconciliation	
तोङ्तुम्याङ् [toŋtumjaŋ] <i>वि.</i> १) भद्र gentle, noble, good, educated, well- bred, worthy २) भलाद्मी gentleman, honourable person	
तोङ्ना [toŋna] <i>वि.</i> गोलो round, circular	
तोङ्नाक [toŋnakΛ] <i>ना.</i> मादल pole that rests on 2 posts of a vertical merry-go- round (rotary swing), hub of a wheel, oval-shaped drum beaten with hands at either end	
तोङ्नाम [toŋnamΛ] <i>ना.</i> १) दोभान confluence of 2 rivers २) खोलाहरू मिल्ने ठाउँ	
तोङ्निप [toŋnipΛ] <i>सङ्.</i> क्रम संख्या serial number	
तोङ्बा [toŋba] <i>ना.</i> तुङ्बा malt	

तोङ्मा, [toŋma] (1sg pres तोक्स्वाङ्; 3sg past तोक्सु) <i>क्रि.</i> १) ठाउँमा ल्याउनु २) सच्याउनु correct, put right, rectify, amend, improve ३) मिलाउनु adjust, set in order, bring together, arrange, connect ४) व्यवस्था गर्नु ५) तुलना गर्नु	
तोङ्मा, [toŋma] (1sg pres तोङ्मे; 3sg past तोडा) <i>क्रि.</i> बराबर हुनु be equal to <i>ex.</i> खा फाबुचि तोडामाचिहा। यी बाँसहरू बराबर छन्।	
तोङ्मा, [toŋma] (1sg pres तोङ्मेङ्; 3sg past तोङ्मे) <i>क्रि.</i> मिल्नु unite <i>ex.</i> काम्निभाक छिम्निभाक घाक्नुङ् तोङ्माहा। साथी सङ्गी सबै सँग मिल्नु पर्छ।	
तोङ्जुङ् [toŋjuŋ] (Dhankuta Dia. तोङ्जुङ्) <i>ना.</i> व्यवस्था management, organisation, system	
तोङ्जुङ् [toŋjuŋ] <i>Dha var. of</i> तोङ्जुङ्	
तोङ्साला [toŋsala] (Dhankuta Dia. तोङ्सालुङ्) <i>ना.</i> सम्भौता agreement, understanding, contract	
तोङ्सालुक [toŋsalukΛ] <i>ना.</i> सल्लाह advice, counsel, opinion, union	
तोङ्सालुङ् [toŋsaluŋ] <i>Dha var. of</i> तोङ्साला	
तोङ्हा [toŋha] <i>क्रि.</i> प. मिलेको	
तोचेऱ्याङ् [totse?jaŋ] <i>Dha var. of</i> लुम्चोक्तोक	
तोचेऱ्याङ् पिप्मा [totse?jaŋ pipma] <i>Dha</i> <i>var. of</i> लुम्चोक्तोक पिप्मा	

तोचोम्मा [totsomma] (1sg pres तोचोन्द्वाङ्; 3sg past तोचोन्दु) क्रि. सम्मान गर्नु

तोतिङ्गालाक [totingalakA] वि. एकलकाँटि of peculiar nature, away from the company of others, secluded, isolated, not associating with others

तोतुम्माहाङ् [totumjahan] (Dhankuta Dia. तुम्होङ्केन) ना. प्रधानमन्त्री prime minister, premier

तोतोन [totona] वि. माथिल्लो स्तरको

तोतोरोक [totorokA] क्रि. प. माथिपट्टि

तोतोरोक्का [totorokja] क्रि. प. अभै माथि

तोत्ते [totte] ना. १) चमत्कार marvel, astonishment, amazement २) अचम्म wonder, surprise, miracle ३) आश्चर्य wonder

तोत्तेलेङ् [tottelen] ना. आकस्मिक घटना

तोत्तेलेम्फे [tottelemph'e] ना. १) भवितव्य accidental २) प्रकोप violent outbreak (as of a disease), excessive anger, rage, agitation, provocation

तोत्मा [totma] ना. टेवा support, help, assistance

तोना [tona] क्रि. प. माथिल्लो upper, higher (of position)

तोना वालोक [tona walokA] ना. उच्च स्वर्ग

तोनापाङ् [tonapan] ना. माथिल्लो घर

तोन्दोन्ना [tondonna] वि. १) ठाडो impudent, rude, upright, perpendicular, impolite, coarse २) सुरिलो

तोन्मा [tonma] (1sg pres तोन्वाङ्; 3sg past तोनु) क्रि. १) टेको दिनु २) ठड्याउनु erect, cause to erect ३) उकास्नु raise ४) अड्याउनु

तोप्तोपे [toptope] ना. तप तपे

तोफोक [tophokA] ना. १) खेती farming, cultivation, agriculture २) कृषि agriculture

तोभेनेक [toph'enekA] अ. मू. थ्याच्च mode of sitting, squatting

तोमो [tomo] ना. स्तर layer, standard or level, grade

तोमोसोप [tomosopA] ना. भेदभाव discrimination

तोम्बेलेक [tombeleka] ना. डम्फु tambourine

तोम्माना [tommana] ना. अड्याउने

तोम्सिन्मा [tomsinma] (1sg pres तोम्सिमेङ्; 3sg past तोप्सास्या) क्रि. १) दोधारमा पर्नु get confused २) बाटो बिराएर अलमलमा पर्नु

तोरोलोम्बि [toralombi] ना. मटेङ्ग्राको खेल type of game

तोराया [toraja] (Dia. Var. फुङ्फेन्वा) ना. तोरी mustard plant or seed

तोरोम्बु [torumbu] ना. लाम्पाते type of tobacco, duabanga grandiflora

तोरेङ् [toren] ना. घिरौँला snake or serpent cucumber, cucumis melo

तोरोक [torokA] क्रि. प. मास्तिर up, above, towards the upper side

तोरोक्ना [torokna] क्रि. प. माथिल्लो
upper, higher (of position)

तोरोङ्गी [toroŋgi] ना. १) गितार guitar
२) भ्वाइलेन

तोलुम्वा [tolumwa] ना. हल्लेसो चरा type of
wild pigeon

तोलेक वालेक [tolekA walekA] (1sg pres
तोलेक वालेक ; अ. मू. चाट चुट lick up
without leaving any drop or particle

तोलोङ्बुसिङ् [tolonbusiŋ] (Dhankuta Dia.
तोलोङ्बुसिङ्) ना. लाम्पाते वृक्ष eurya
acuminata

तोलोङ्बुसिङ् [tolonbusiŋ] Dha var. of
तोलोङ्बुसिङ्

तोसोक [tosokA] क्रि. प. १) छोटो समय
२) तत्काल then and there, instantly,
immediately, forthwith

तोसोमेलुङ् [tosomelun] Dha var. of
तुम्मिहाङ्

तोहमा, [to?ma] (1sg pres तोहाम्; 3sg past
तो) क्रि. सम्म्याउनु make plain, level

तोहमा, [to?ma] (1sg pres तोहाम्; 3sg past
तोतु) क्रि. मात्तिनु be highly excited
(under the influence of wine or narcotic),
be drunk or intoxicated, be disobedient,
insolent or rude

तोह्युङ् [to?jun] पर्यायवाची ताङ्छोक

तोह्युङ्मा [to?junma] (1sg pres
तोह्युक्स्वाङ्; 3sg past तोह्युक्सु) क्रि.
१) आदर गर्नु २) सम्मान गर्नु

तोहसोमेलुङ् [to?somelun] ना. सर्वोच्च
निकाय

त्वा [twa] (Dia. Var. तुवा) ना. निधार
forehead, brow

त्वाफुङ् [twap^hun] ना. टीका tika

त्हा त्हा चोक्मा [tha tha tsokma] (1sg pres
त्हा त्हा चोङ्मेङ्; 3sg past त्हा त्हा
चोगा) क्रि. प. मनपरी गर्नु

थ

था [t^ha] ना. जानकारी information

थाकालिक्पा [t^hakalikpa] ना. खुटकिलो
degree, step of stair case

थाक्चोक्छा [t^haktsokts^ha] ना. तुल राशि
Libra (zodiac)

थाक्थाक्पा, [t^hakt^hakpa] ना. १) चौतारो
platform built of stone, brick or wood for
sitting on, usually erected under a tree
or at a crossroad २) ढुङ्गा, ईट वा
काठ प्रयोग गरेर बनाइएको बिसाउने
ठाउँ

थाक्थाक्पा, [t^hakt^hakpa] Dha var. of
चाउतारा

थाक्पा [t^hakpa] ना. लोखर्के quarrel

थाक्मा, [t^hakma] (1sg pres थाङ्मे; 3sg
past थाक्तु) क्रि. १) धुवाँले पिरोल्नु be
suffocated by smoke २) धुवाँ लाग्नु

थाक्मा, [t^hakma] (1sg pres थाक्त्वाङ्; 3sg
past थाक्तु) क्रि. १) जोख्नु weigh,
balance, consider, ponder २) तारिफ
गर्नु ३) प्रशंसा गर्नु

थाकमा, [tʰakma] (1sg pres थाग्वाङ्; 3sg past थागु) क्रि. मुख उघार्नु open mouth

थाकमा नाकमा [tʰakma nakma] (1sg pres थाक्त्वाङ् नाक्त्वाङ्; 3sg past थाक्नु नाक्नु) क्रि. प. प्रार्थना गर्नु

थाकमासिङ् [tʰakmasiŋ] (Dia. Var. थाक्माना) ना. तुलो scale, balance

थाक्लुङ् [tʰakluŋ] ना. १) सिँढी flight of steps, staircase २) पुल bridge

थाक्लुम [tʰaklum] ना. साँघु wooden bridge made of a log or planks, small bridge usually made of bamboo or planks

थाक्लुम फाकमा [tʰaklum pʰakma] (1sg pres थाक्लुम फाक्त्वाङ्; 3sg past थाक्लुम फाक्नु) क्रि. प. १) पुल बनाउनु २) साँघु थाप्नु

थाक्साङ् नाकमा [tʰaksan nakma] (1sg pres थाक्साङ् नाक्त्वाङ्; 3sg past थाक्साङ् नाक्नु) क्रि. प. गुण गान गर्दै माग्नु

थाक्खुङ् [tʰakʰuŋ] ना. तराजु weighing machine, scales, balance

थाङ् [tʰaŋ] ना. बिहे; विवाह wedding, marriage

थाङ्ङिदुम [tʰaŋgidum] ना. विवाह संस्कार marriage ritual

थाङ्खुबा [tʰaŋkʰuba] ना. आरोही ascending

थाङ्खेप्मा [tʰaŋkʰepma] (1sg pres थाङ्खेमेङ्; 3sg past थाङ्ख्या) क्रि. पोइल जानु elope

थाङ्छेङ् [tʰaŋtʰeŋ] ना. विवाह marriage, wedding, betrothal

थाङ्छेङ्मा [tʰaŋtʰeŋma] (1sg pres थाङ्छेङ्मेङ्; 3sg past थाङ्छेडा) क्रि. विवाह गर्नु marry

थाङ्थाङ् [tʰaŋtʰaŋ] १) ना. होसियार careful, cautious, intelligent २) वि. चनाखो smart, wakeful

थाङ्थाङ्बा [tʰaŋtʰaŋba] १) वि. चलाख clever, sly २) ना. चालक driver

थाङ्दिमा [tʰaŋdiʔma] (1sg pres थाङ्दिमे; 3sg past थाक्साब्बा) (Dhankuta Dia. छाङ्छाङ्) क्रि. पुल्पुलिनु

थाङ्दु [tʰaŋdu] ना. मृगौला छेउको मासुको भाग

थाङ्निवा [tʰaŋniwa] ना. सचेत conscious, rational, intelligent

थाङ्मा, [tʰaŋma] (1sg pres थाङ्मेङ्; 3sg past थाडा) क्रि. चढ्नु climb, ride, soar

थाङ्मा, [tʰaŋma] (1sg pres थाक्स्वाङ्; 3sg past थाक्सु) क्रि. १) तान लगाउनु make a loom २) तलको कुनै सरसामान वा कुनै वस्तुलाई माथि पुर्याउनु

थाङ्लाम [tʰaŋlam] ना. लम्बाइ length

थाङ्लाम्बु [tʰaŋlambu] ना. आरोहण मार्ग trekking route

थाङ्लिङ्बा [tʰaŋliŋba] ना. मङ्गोलियान Mongolian

थाङ्वा [tʰaŋwa] (Dia. Var. था) ना. १) माछा थाप्ने खोङ्गी २) ढडिया bamboo basket used for catching fish

थाङ्साप [tʰaŋsap] **ना.** प्रशंसा praise **ex.**
कानिङ् निङ्वाफुमागा थाङ्साप
चोक्माना। *हामी परमेश्वरको प्रशंसा गर्नु*
पर्छ।

थाङ्साप्मा [tʰaŋsapma] (1sg pres
थाङ्साप्त्वाङ्; 3sg past **थाङ्सामु**) **क्रि.**
प्रशंसा गर्नु praise

थाङ्सिङ्बा [tʰaŋsiŋba] **ना.** कुमार boy up
to five years old, unmarried boy,
unmarried person

थाङ्सिङ्मा [tʰaŋsiŋma] *Dha var. of*
केनामे

थाङ्सिङ्मा [tʰaŋsiŋma] **ना.** कुमारी
unmarried girl, virgin

थाङ्सु [tʰaŋsu] **ना.** माहुरी bee

थाङ्सुखोप [tʰaŋsukʰop] (*Dia. Var.*
चाक्का) **ना.** मौरीको चाका hive

थाङ्सुपाङ् [tʰaŋsupaŋ] **ना.** घर beehive

थाङ्सुवा [tʰaŋsuwa] **ना.** मौरीको मह
honey

थाङ्स्योङ्बा [tʰaŋsjoŋba] **ना.** दुलहा
bridegroom

थाङ्स्योङ्मा [tʰaŋsjoŋma] **ना.** दुलही bride

थाथाम्फाक [tʰatʰampʰaka] **पर्यायवाची**
धाताम्फोक

थान [tʰana] **ना.** वेदी place prepared for a
sacrifice, altar

थान्सिप्मा [tʰansipma] (1sg pres
थासिन्वाङ्; 3sg past **थासि**) **क्रि.** आँखा
लगाउनु

थाप [tʰapa] (*Dia. Var.* **उथाप**) **ना.** बोट
plant, tree

थाप्थुम [tʰaptʰuma] **ना.** १) आकस्मिक
accidental, unexpected, casual, sudden
२) संयोग chance, combination,
conjunction, occasion

थाप्थुम्बे [tʰaptʰumbe] **क्रि.** **प.** १)
एक्कासि suddenly, accidentally,
unexpectedly २) अचानक
unexpectedly, suddenly

थाप्पाडि [tʰappaɖi] **ना.** थप्पडी slap

थाप्पु [tʰappu] **ना.** नाङ्लो winnowing tray
(made from bamboo)

थाप्मा [tʰapma] (1sg pres **थाब्वाङ्**; 3sg
past **थाबु**) **क्रि.** निफन्नु winnow, sift,
clear away

थामालाङ्छिक [tʰamalaŋtsʰika] **ना.** उचाई
नाप्ने यन्त्र

थामोहोङ् चोक्लाम [tʰamohɔ tsoklama] **ना.**
सामाजिक गतिविधि

थाम्मा [tʰamma] (1sg pres **थाम्वाङ्**; 3sg
past **थामु**) **क्रि.** १) कपडा टाँगु hang
cloth २) लहर रुख वा केही माथि
फैलिनु

थारपु [tʰarapu] **ना.** १) एक प्रकारको
पाहुना राख्ने अस्थायी गोठ २) एक
प्रकारको पाहुना राख्ने अस्थायी गोठ

थारा [tʰara] **ना.** थाल dish, plate

थाराकेक्ताम [tʰarakektama] **ना.** थाल
बुटका राख्ने ठाउँ

थालि [tʰali] **ना.** थुरी shuttle, bobbin

थालिङ्गोक [tʰalingoka] **ना.** घरको पेटी
raised platform around a house

थावा [tʰawa] *ना.* १) भज्याङ ladder २) लिस्नु

थावाङ् [tʰawaŋ] *ना.* एसियाली Asian

थावामिक [tʰawamikA] *ना.* लिस्नुको खुँड्किलो step of a ladder

थावालाङ् [tʰawalāŋ] *ना.* लिस्नु छेउ place beside the ladder

थाव्लुङ् [tʰaʔluŋ] *ना.* साँघुँ bridge

थिक्निबा [tʰikniba] *ना.* साप्राङ्

थिक्लेन [tʰiklenA] (*Dhankuta Dia.* निलेप_२) *ना.* बिहिवार Thursday

थिङ्मा [tʰiŋma] (*1sg pres थिङ्वाङ्; 3sg past थिङ्*) *क्रि.* कन्नु emit low cry, groan

थिङ्मा [tʰiŋma] (*1sg pres थिक्स्वाङ्; 3sg past थिक्सु*) *क्रि.* ओछ्याउनु spread (as a sheet, mat, cushion, etc.)

थिङ्माते [tʰiŋmate] (*Dhankuta Dia.* थियुङ्) *ना.* ओछ्याउने कपडा sheet

थिन्नाहाङ्मा [tʰinnahajma] (*1sg pres थिन्दाहाक्स्वाङ्; 3sg past थिन्दाहाक्सु*) *क्रि.* गाली गरी पठाउनु

थिन्मा [tʰinma] (*1sg pres थिन्द्वाङ्; 3sg past थिन्दु*) *क्रि.* १) गालि गर्नु rebuke, scold, reproach २) हप्काउनु

थिम्छिक [tʰimtsʰika] *ना.* उपचार treatment

थियुङ् [tʰijun] *Dha var. of थिङ्माते*

थियुङ् [tʰijun] *ना.* १) गुन्द्री mat २) चट्टी slippers, sandals ३) सुकुल large mat made of straw

थियुङ् आक्मा [tʰijun akma] (*1sg pres थियुङ् आग्व्वाङ्; 3sg past थियुङ् आगु*) *क्रि.* प. गुन्द्री बुन्नु weave a mat

थिन्थि [tʰiŋtʰi] *क्रि.* प. छक्क परेर उभिएको standing in astonishment

थुक [tʰuka] (*Dhankuta Dia.* कुफुङ्) (*Dia.* *Var.* तायेन) *ना.* कानुन law

थुकछेप [tʰuktsʰepA] (*Dhankuta Dia.* फानिङ्वा) *ना.* विधान rule, regulation

थुकमा, [tʰukma] (*1sg pres थुकत्वाङ्; 3sg past थुकु*) *क्रि.* किला गाड्नु bury a nail

थुकमा, [tʰukma] (*1sg pres थुङ्मेङ्; 3sg past थुकु*) *क्रि.* १) बेसुरमा कुरा गर्नु show off, talk nonsense २) मात्तिनु be mad or insane

थुक्याबोक [tʰukjabokA] *ना.* ऐतिहासिक प्रमाण historical evidence

थुक्युङ् [tʰukjun] *ना.* करार contract, agreement, pledge

थुक्रिदुम [tʰukridumA] *ना.* रीतिरिवाज rites and rituals

थुङ्दुना [tʰuŋduna] (*Dia. Var.* दुङ्दुना) *ना.* १) धनी wealthy, rich, wealthy person २) खानदानी ३) स्तरीय ४) सम्पन्न

थुङ्दुना लेङ्मा [tʰuŋduna leŋma] (*1sg pres थुङ्दुना लेमेङ्; 3sg past थुङ्दुना लेक्सा*) *क्रि.* प. धनी हुनु be rich

थुङ्फुङ् [tʰuŋpʰuŋ] *ना.* उपहार gift

थुङ्फेत्ला [tʰuŋpʰetla] *ना.* गुराँस rhododendron (the national flower of Nepal)

थुङ्मा [tʰuŋma] (*1sg pres थुक्स्वाङ्; 3sg past थुक्सु*) *क्रि.* फूल वा केही टाउकोमा सिउरिनु insert into hair

थुन्दाना [tʰundana] *क्रि.* प. बाँधिएको

थुन्मा [tʰunma] (1sg pres थुन्द्वाइ; 3sg past थुन्दु) क्रि. बाँध्नु tie, tie up, bind

थुप्ना [tʰupna] वि. टर्रो tasteless, bitter, ill-tempered

थुप्मा [tʰupma] (1sg pres थुम्मे; 3sg past थुबा) क्रि. पुरा हुनु

थुप्लेक [tʰuplekʌ] ना. टर्रो टर्रो tasteless, bitter taste, ill-tempered

थुप्हा [tʰupha] ना. टर्रो स्वाद bitter

थुम [tʰumʌ] Dha var. of ना₂

थुम आइ [tʰumʌ aɪ] Dha var. of नाता

थुम इ [tʰumʌ i] Dha var. of नाए

थुम डाइ₁ [tʰumʌ ɳaɪ] Dha var. of नाफा

थुम डाइ₂ [tʰumʌ ɳaɪ] Dha var. of नाखेइ

थुम छाइ [tʰumʌ tʰʌɪ] Dha var. of नाया

थुम थुम [tʰumʌ tʰumʌ] Dha var. of नाना

थुम नाइ [tʰumʌ naɪ] Dha var. of नापा

थुम साइ [tʰumʌ saɪ] Dha var. of नाला

थुम सुम [tʰumʌ sumʌ] Dha var. of नासु

थुम हिच [tʰumʌ hitsʌ] Dha var. of नाहिच

थुम्तेन [tʰumtenʌ] Dha var. of लिङ्गलाप

थुम्ना [tʰumna] Dha var. of नाम्ना

थुम्पु [tʰumpu] ना. ओखली small mortar

थुम्योग [tʰumjogʌ] ना. मोर्चा frontline, trenches

थुराना [tʰurana] क्रि. प. सिलाएको

थुराहाते [tʰurahate] ना. तयारी पोसाक ready-made clothes

थुरखुबा [tʰu?kʰuba] ना. सुचिकार name of the tailor caste

थुन्मा [tʰu?ma] (1sg pres थुर्वाइ; 3sg past थुरु) क्रि. सिउनु sew, stitch

थुर्वा [tʰu?wa] ना. वीर्य semen, seminal fluid

थुर्वा लोम्मा [tʰu?wa lomma] (1sg pres थुर्वा लोन्मे; 3sg past थुर्वा लोन्दा) क्रि. प. वीर्य स्वलन हुनु ejaculation

थेकेकेक [tʰekekekʌ] (Dia. Var. थेकेके) अ. मू. १) थरथर shivering (due to anger, cold or weakness) २) मरणसन्

थेक्लुप [tʰeklupʌ] क्रि. प. एक चौथाइ one fourth

थेगो [tʰego] ना. बानीबेहोरा habit

थेन्दावाइ [tʰendawaɪ] ना. १) भलाद्मी honourable person २) व्यक्तित्व personality, individuality, self

थेन्दुना सेरनि [tʰenduna se?ni] ना. सुहाग रात honeymoon

थेन्फुइ [tʰenpʰuɪ] ना. गहना jewellery

थेन्मा [tʰenma] (1sg pres थेन्द्वाइ; 3sg past थेन्दु) क्रि. १) शोभा देखाउनु २) उचाल्नु raise, lift, carry ३) प्रशंसा गर्नु ४) सम्मान गर्नु

थेन्ल्याइ [tʰenljaɪ] ना. भूषण jewel, ornament, embroidery, adornment, decoration

थेन्सिखुबा [tʰensikʰuba] वि. सुहाउँदो suitable

थेन्सिहमा [tʰensi?ma] क्रि. सुहाउनु suit

थेप्ताना [tʰeptana] क्रि. प. ठोकेको

थेप्मा [tʰepma] (1sg pres थेप्त्वाइ; 3sg past थेप्नु) क्रि. ठोकनु beat, strike,

hammer
 थेप्पा [tʰemma] (1sg pres थेन्द्वाङ्; 3sg past थेन्दु) (Dia. Var. चोम्मा) क्रि. १) प्रोत्साहन गर्नु encourage २) उचाल्नु
 थोक [tʰoka] ना. १) समान goods २) जीवन life ३) किसिम kind
 थोकुम्बाठि [tʰokumbatʰi] ना. देवतालाई चढाइने तुङ्बा
 थोकमा [tʰokma] (1sg pres थोङ्मे; 3sg past थोगु) क्रि. गाई वा कुनै पशुले हान्नु gore, hit with the horn (cattle)
 थोकमा [tʰokma] (1sg pres थोक्त्वाङ्; 3sg past थोक्तु) क्रि. १) थुक्नु spit २) बुट्टा हान्नु embroider, exaggerate
 थोकलाफुङ् [tʰoklapʰuŋ] ना. सयपत्री फूल marigold
 थोक्सिलाङ् [tʰoksilaŋ] ना. १) चुरी घारी २) एक प्रकारको उन्युको घारी
 थोक्सिलाङ्मे [tʰoksilaŋme] ना. चुरी type of fern
 थोकहाक [tʰokhaka] (Dia. Var. जिवात) ना. १) जनावर animal, beast २) पशु beast, animal, cattle ३) प्राणी living creature, animal
 थोत्तोना [tʰottona] (Dia. Var. थोत्तोहा) वि. अररो stiff
 थोम्च्वा [tʰomtswa] (Dia. Var. वाह्वा) ना. १) जमेको पानी २) पोखरी lake, pool, pond
 थोम्बोरोम्बोरोम [tʰomboromboroma] अ. मू. सातो बोलाउँला भनिने शब्द word used when helping someone suffering

from shock
 थोम्मा [tʰomma] (1sg pres थोम्मे; 3sg past थोमा) क्रि. जम्नु freeze
 थोम्मा [tʰomma] (1sg pres थोन्वाङ्; 3sg past थोनु) क्रि. १) अडेस दिनु lean against ex. उचुन थोम्मानायो काङ्खेमेहना। राम्रो अडेस दिनु पर्छ है लङ्छ। २) आड दिनु
 थोम्मा [tʰomma] (1sg pres थोम्वाङ्; 3sg past थोमु) क्रि. जमाउनु freeze ex. रोपाबे माङ्च्वा थोम्मासिम्मेहना। खेतमा पानी जमाउनु हुँदैछ।
 थोम्मारि [tʰommari] ना. अडेस support
 थोयोङ् [tʰojon] अ. मू. अलि अलि हल्लिएको
 थोलोक [tʰoloka] ना. बाढी flood
 थोलोक्तुमा [tʰoloktuma] क्रि. रण घोर लडाई गर्नु
 थोलोकलोक [tʰolokloka] ना. १) भुतुतु उम्लिनु २) हुलदङ्गा uproar, fracas
 थोलोकलोक पोक्मा [tʰolokloka pokma] क्रि. प. १) विद्रोह गर्नु revolt २) आन्दोलन गर्नु
 थोहथो [tʰoʔtʰo] वि. १) अररो stiff, strong, tough २) दह्रो stout
 थोहमा [tʰoʔma] (1sg pres थोह्वा; 3sg past थोतु) क्रि. १) नरम चिज कडा हुनु २) जम्नु freeze
 थ्वा [tʰwa] ना. बाजी bet
 थ्वा एम्मा [tʰwa emma] (1sg pres थ्वा एम्; 3sg past थ्वा एन्दु) क्रि. प. बाजी लाउनु

थ्वाङ् पोक्खुबाचि [tʰwaŋ pokkʰubatsi] *ना.*
आन्दोलनकारी

थ्वासाला [tʰwasala] *ना.* वाक्युद्ध war of
words, verbal dispute

द

दाइत्या [daitja] *ना.* दैत्य demon, monster

दाङ् [daŋ] *ना.* १) ढुकुटी store-house,
treasury, granary, storage space for
grain २) भन्दार

दाङ्खालाक [daŋkʰalak] *ना.* डाँठ

दाङ्बा [daŋba] *ना.* मालिक owner, master

दाज [dadza] *ना.* १) करेज २) आँट
courage, bravery

दाधिचि [dadʰitsi] *ना.* काँस धातु bronze

दान्दा [danda] *ना.* दण्ड fine, punishment

दाम्काल [damkal] *ना.* दमकल fire engine

दिक [dika] (*Dhankuta Dia.* निप्पा) *ना.* गते
date

दिनोङ् [dinon] *वि.* दैनिक daily

दुरु [duru] *ना.* दूध milk

देक्मा [dekma] (*Dhankuta Dia.* देप्मा) *ना.*
१) खण्ड part, section २) कोठा room

देप्मा [depma] *पर्यायवाची* देक्मा

दोक्चे चोक्मा [doktse tsokma] (*1sg pres*

दोक्चे चोग्वाङ्: *3sg past* दोक्चे चोगु)

क्रि. प. थर्चानु cause to sit down
violently

दोङ्दोङ् [donɔŋ] *वि.* ठिङ्गो standing

दोना [dona] *ना.* पात गाँसेर बनाइएको
सानो दुना leaf cup

दोहेमा [dohema] (*Dia. Var.* छेम्हा) *ना.*

रक्सी alcohol, wine, spirit, rum

द्वाङ्द्वाङ् [dwaŋdwaŋ] *ना.* खालि only

ध

धाङ् [dʰaŋ] *ना.* पक्ष wing

-धाङ् [dʰaŋ] *प. स.* देखि by seeing,
obviously, apparently *ex.* काम्निभाक,
न्दा तोन्धाङ् आबा आउ। *मित्र, तपाईं*
माथिदेखि आउनुहोस् है।

धाताम्फोक [dʰatampʰok] (*Dhankuta Dia.*
थाथाम्फाक) *ना.* ठडेउरो outer covering of
bamboo

धाने [dʰane] *ना.* धनियाँ coriander seed

धामालि [dʰamali] *ना.* १) दाबि claim २)
जिकिर mention

धारमाच्या [dʰarAmatsja] *ना.* धर्मपुत्र god
son, adopted son

धारमाच्यामामु [dʰarAmatsjamamu] (*Dia.*
Var. च्यालेक्मा) *ना.* धर्मपुत्री adopted
daughter

धारमासाप्ला [dʰarAmasapla] *ना.* धर्मशास्त्र
scripture

धारमोति [dʰarAmoti] *ना.* धार्मिक religious,
pious, devout

धाराम [dʰarama] *ना.* धर्म virtue, religion,
duty, justice

धावाधावा [d^hawad^hawa] ना. हतार हतार
in a hurry or haste

धुमिरा [d^humira] ना. धमिरा termite

धोकोरोबे युङ्मा [d^hokorobe juŋma] (1sg
pres धोकोरोबे युक्स्वाङ्; 3sg past
धोकोरोबे युक्सु) क्रि. प. धोक्रोमा राख्नु

धोबे [d^hobe] ना. चोया बाट तयार गरिएको
डोको जस्तो एक प्रकारको सामान

धोमोरोमो [d^homoromo] ना. १) दुविधा
२) दोधार difficult situation, dilemma,
doubt, double-edged

न

ना_१ [na] १) ना. दिदी elder sister २)
सर्व. यो this, it

ना_२ [na] (Dhankuta Dia. थुम) सङ्. चार
four

ना खात्रला [na k^haʔla] क्रि. प. १) यता
here, this way, hither २) यता तिर

नाए [nae] (Dhankuta Dia. थुम इ) सङ्.
एकचालीस forty-one

नाक [nakʌ] ना. नाग सर्प cobra, serpent

नाकमा [nakma] (1sg pres नाक्त्वाङ्; 3sg
past नाक्तु) क्रि. १) माग्नु beg, ask for,
demand २) अनुरोध गर्नु

नाखा [nak^ha] सर्व. यो; कुनै पनि
चिजहरूलाई देखाउँदै भन्ने शब्द this, it

नाखात्रला [nak^haʔla] क्रि. प. यसरी thus, in
this way

नाखिङ् [nak^hiŋ] वि. यति भनेर अङ्कल
गरेर देखाउनु this much, so much

नाखे [nak^he] क्रि. प. यता here

नाखेङ् [nak^heŋ] (Dhankuta Dia. थुम डाङ्_२)
सङ्. चालीस forty

नागा [naga] सर्व. यसको

नागाख्याना [nagak^hjana] क्रि. प. १)
फाटेको २) च्यातिएको

नागासे [nagase] ना. १) व्यक्तिगत
personal, individual २) यसको मात्र

नाघाकमा [nag^hakma] (Dia. Var. नाहाकमा)
ना. सिँगान mucus of the nose, snot

नाङ सुम [naŋʌ sumʌ] Dha var. of पासु

नाङ् [naŋ] ना. १) हिउँ snow, ice २)
बरफ ice, snow, hailstone

नाङ्_१ [naŋ] Dha var. of पा_१

नाङ्_२ [naŋ] Dha var. of पा_२

नाङ् आङ् [naŋ aŋ] Dha var. of पाता

नाङ् इ [naŋ i] Dha var. of पाए

नाङ् इन्चामा [naŋ intsama] (1sg pres नाङ्
इन्चामेङ्; 3sg past नाङ् इचाया) क्रि. प.
हिउँ खेलनु

नाङ् खेङ् [naŋ k^heŋ] Dha var. of पाखेङ्

नाङ् डाङ् [naŋ ɲaŋ] Dha var. of पाफा

नाङ् छाङ् [naŋ ts^haŋ] Dha var. of पाया

नाङ् थुम [naŋ t^humʌ] Dha var. of पाना

नाङ् नाङ् [naŋ naŋ] Dha var. of पापा

नाङ् यात्रमि [naŋ jaʔmi] ना. हिउँ मान्छे

नाङ् साङ् [naŋ saŋ] Dha var. of पाला

नाङ् हिच [naŋ hitsʌ] Dha var. of पाहि

नाङ्कोङ [naŋkoŋ] (*Dhankuta Dia.*
 नाङ्फुलेन) *ना.* हिमाल snow-capped
 mountain

नाङ्कोङ्लाङ [naŋkoŋlaŋ] (*Dhankuta Dia.*
 नाङ्फुलेनलाङ) *ना.* हिमालको फेदी

नाङ्खेमा [naŋkʰeʔma] (*1sg pres नाङ्खेमे;*
3sg past नागाख्या) क्रि. फाट्नु tear,
 crack, separate, split

नाङ्खेमा [naŋkʰeʔma] (*1sg pres नाङ्खेमे;*
3sg past नागाख्या) क्रि. च्यातिनु be torn

नाङ्गोल्याङ [naŋgoŋlaŋ] *ना.* कुन्डल गहना
 earring

नाङ्चाखुबा [naŋtsakʰuba] *ना.* भिखारी
 beggar, mendicant,

नाङ्चामा [naŋtsama] *क्रि.* मागिखानु live by
 begging

नाङ्चि [naŋtʃi] *Dha var. of पाम्चि*

नाङ्चुप्पा [naŋtʃuppa] *ना.* हिउँको टुक्रा

नाङ्चोम [naŋtʃom] (*Dia. Var. न्हाङ्चोम)*
ना. हिमशिखर snow peak (of the
 Himalayas)

नाङ्छोम [naŋtʃʰom] *ना.* १) हिमशिखर
 snow peak (of the Himalayas) २)
 हिउँचुली

नाङ्तुक्नाम [naŋtʃuknam] *ना.* ग्रीष्म
 summer, heat, warmth

नाङ्पिक [naŋpika] *ना.* चौरी गाई yak

नाङ्फु [naŋpʰu] *Dha var. of नाङ्लेन*

नाङ्फुलेन [naŋpʰulen] *Dha var. of*
नाङ्कोङ

नाङ्फुलेनलाङ [naŋpʰulenlaŋ] *Dha var.*

of नाङ्कोङ्लाङ

नाङ्बुङ [naŋbuŋ] *ना.* हिउँको डल्लो ice
 ball

नाङ्मा [naŋma] *Dha var. of पाम्मा*

नाङ्ग्राङ [naŋgraŋ] *ना.* १) हिउँ परको ठाउँ
 (ठूलो) २) हिमाली भाग Himalayan part

नाङ्गरोक [naŋgrok] *ना.* तुषारो dew, frost,
 frozen shallow layer of snow, hoarfrost

नाङ्लाङ [naŋlaŋ] (*Dhankuta Dia.*
 नाङ्सेन्लुङ) *ना.* १) हिउँ परेको ठाउँ
 (सानो) २) हिमाली प्रदेश mountainous
 region

नाङ्लुङ [naŋluŋ] *ना.* हिम चट्टान

नाङ्लेन [naŋlen] (*Dhankuta Dia. नाङ्फु)*
ना. हिमालय place of snow peaks, the
 Himalaya mountains

नाङ्सेन्लुङ [naŋsenluŋ] *Dha var. of*
नाङ्लाङ

नाङ्सोलोम्वि [naŋsolomwi] *ना.* हिउँ
 चिप्ली ice skating

नाङ्होङ्मा [naŋhoŋma] *ना.* हिम नदी
 glacier

नाचिक [natsika] *ना.* १) अनुहार face,
 appearance, shape २) चेहरा face,
 appearance ३) मुद्रा

नाचिक लेत्नेम्मा [natsika letnemma] *वि.*
 १) खिन्न sad, weary, unhappy,
 desperate २) निन्याउरो sleepy,
 fatigued, tired

नाचिक लोलो [natsika lolo] *वि.* ठुस्स

नाचिक वासिन्मा [natsika wasiʔma] (*1sg*
pres नाचिक वासिन्वाङ; 3sg past

उनाचिक वासि) क्रि. प. मुख धनु
नाचिऱवा [natsi?wa] (Dia. Var. नागाचिऱवा)

ना. गिदी grey matter in the skull, brain,
cerebrum power for thought, wisdom

नाता [nata] (Dhankuta Dia. थुम आङ्) सङ्.
अङ्चालीस forty-eight

नातुप्लाम [natuplam] ना. १) चौबाटो
crossroad २) चार ओटा बाटो जोडिने
स्थान

नान [nan] Dha var. of नान्छा

नाना [nana] (Dhankuta Dia. थुम थुम) सङ्.
चवालीस forty-four

नानाम्मा [nanamma] ना. १) आमाजू
husband's elder sister, sister-in-law २)
श्रीमानको दिदी

नानुन्छा [nanunts^ha] ना. दिदी बहिनी
sisters

नान्छा [nants^ha] (Dhankuta Dia. नान) ना.
मीन राशि Pisces

नान्मा [nanma] (1sg pres नान्द्वाङ्; 3sg
past नान्दु) क्रि. १) मस्काउनु brighten
ex. आमाडा थालाखोरेक नान्मा
सिम्मेऱना। आमाले थाल कचौरा
मस्काउनु हुँदैछ। २) पिस्नु grind ex.
आनुन्छाडा डेङ्खा नान्मासिम्मेऱना। मेरी
बहिनीले जाँतो पिँध्दै छिन्।

नान्सिऱमा [nansi?ma] (1sg pres
नासिऱवाङ्; 3sg past नासि) क्रि. त्यागनु
abandon, forsake, divorce, avoid

नापा [napa] (Dhankuta Dia. थुम नाङ्) सङ्.
उन्चास forty-nine

नाप्निबा [napniba] ना. ठूली आमा सानी
आमाका छोराहरूका बीचमा बोलाइने
साइनो

नाप्निमा [napnima] ना. ठूली आमा सानी
आमाका छोरीका बीचमा बोलाइने
साइनो

नाप्मा [napma] (1sg pres नाप्त्वाङ्; 3sg
past नाप्) क्रि. १) खोस्नु take by force,
snatch, dismiss ex. छेप्सिङ् नाप्तु यो।
कलम खोस्नु है। २) बाँध्नु ex. वेनाम
नाप्मा चिन्दानि। नाम्लो लगाउनु वा
बाँध्नु सिक। ३) खोसाउनु

नाफा [nap^ha] (Dhankuta Dia. थुम डाङ्₁)
सङ्. पैतालीस forty-five

नाबे [nabe] (Dia. Var. न्हे) क्रि. प. यहाँ
here, in this place, hither, near ex.
आफाङ् नाबे युडामासाना। काका यहाँ
बस्नु भएको थियो।

नाभा चोकमा [nab^ha tsokma] (1sg pres
नाभा चोङ्मेङ्; 3sg past नाभा चोगा)
क्रि. प. नुहाउनु bathe ex. चुङ् ताया
हाकु नाभा चोकमा ड्यासिऱवान्हा।
जाडो आयो अब नुहाउन सकिन्दैन।

नाभाक [nab^haka] ना. कान ear

नाभाक कामा [nab^haka kama] (1sg pres
नाभाक कामे; 3sg past नाभाक काया)
क्रि. प. कान बज्नु

नाभाक तुक्मा [nab^haka tukma] (1sg pres
नाभाक तुङ्मे; 3sg past नाभाक तुगा)
क्रि. प. कान दुस्नु

नाभाक मेङ्खेम्मा [nab^haka menj^hemma]
3sg past नाभाक ड्खेप्सुन) क्रि. प. कान
नसुन्नु

नाभाक सेमा [nab^hak^a sema] (1sg pres
नाभाक से; 3sg past नाभाक सेसु) क्रि.
प. कान सफा गर्नु

नाभाकनाम [nab^haknam^a] ना. कानको लोति
ear lobe

नाभाकपे तामा [nab^hakpe tama] (1sg pres
नाभाकपे तामे; 3sg past नाभाकपे ताय) क्रि.
प. कानमा पुग्नु

नाभाकसुरुम्बा [nab^haksurumba] वि. १)
कान नसुन्ने २) बहिरो deaf, hard of
hearing, inattentive

नाभाक्कि [nab^hakhi] ना. काने गुजी ear wax

नाभाङ् [nab^han] ना. १) यहाँ देखि ex. मा
सोम्मा न्निङ्दा ओगाचायानुम, माभाङ्
खे का ओङ्चामा पिया। यो रुख सम्म
तिमीहरूले गरी खानु, यहाँ देखि यता
मलाई खेती गरी खान दिनुहोस्। २)
यसपछि

नाभुक [nab^huk^a] ना. नाक nose

नाभुक केरमा [nab^huk^a ke[?]ma] (1sg pres
नाभुक केवा; 3sg past नाभुक के) क्रि.
प. नाक लाग्नु

नाभुक खेरमा [nab^huk^a k^he[?]ma] (1sg pres
नाभुक खेमे; 3sg past नाभुक ख्या) क्रि.
प. बेइज्जत हुनु be insulted

नाभुक तुक्मा [nab^huk^a tukma] (1sg pres
नाभुक तुङ्मे; 3sg past नाभुक तुगा) क्रि.
प. १) नाक दुख्नु २) चित्त दुख्नु

नाभुक पेक्मा [nab^huk^a pekma] (1sg pres
नाभुक पेङ्मे; 3sg past नाभुक पेगा) क्रि.
प. १) नाकबाट रगत बग्नु २) नाथ्री
फुट्नु

नाभुक युङ्मा [nab^huk^a jugma] (1sg pres
नाभुक युक्स्वाङ्; 3sg past नाभुक युक्सु)
क्रि. प. इज्जत राख्नु

नाभुकफुङ् [nab^hukp^hun] ना. १) फुली
small flower-shaped ornament worn on
the nose २) ढुङ्ग्री type of earring

नाभुकहोङ् [nab^hukhoŋ] ना. नाकको प्वाल
nostril

नाभुदावा [nab^hudawa] ना. गैंडा rhinoceros
नाम [nam^a] ना. घाम sun

नाम आमा [nam^a ama] (1sg pres नाम
आमे; 3sg past नाम आया) क्रि. प. १)
घाम ढुब्नु sunset २) घाम अस्ताउनु

नाम इमा [nam^a ima] (1sg pres नाम इमे;
क्रि. प. सूर्य परिक्रमा गर्नु

नाम केरमा [nam^a ke[?]ma] (1sg pres नाम
केमे; 3sg past नाम क्या) क्रि. प. मध्य
दिन हुनु

नाम खोतोरोक [nam^a k^hotorok^a] ना. चुर्लुम
ex. नाम खोतोराक आनुङ् सोम्मा रोपाबे
वाइङ्। घाम चुर्लुम ढुबिन्जेल सम्म
खेतमा नै थियौं।

नाम चिरिक [nam^a tsirika] ना. असाध्य
चर्को घाम

नाम फेन्मा [nam^a p^henma] (1sg pres नाम
फेन्मे; 3sg past नाम फेना) क्रि. प. घाम
लाग्नु shine

नाम हुङ्चामा [nam^a huŋtsama] (1sg pres
नाम हुच्चाङ्; 3sg past नाम हुचाया) क्रि.
प. घाम ताप्नु sun bathe

नामसामे [namasame] ना. आँखामा लाग्ने
एक प्रकारको रोग type of disease

नामाङ्लुप्मा [namaŋlupma] (1sg pres
नामाङ् ल्वाङ्; 3sg past नामाङ्लु) क्रि.
केही कुरा ठीक छ भनी सोच्नु

नामिक [namika] ना. १) खिल callous,
area of hardened skin २) माछाको
आँखा

नाम्खुबा [namk^huba] ना. गन्ध आउने

नाम्खुबा चोकमा [namk^huba tsokma] (1sg
pres नाम्खुबा चोग्वाङ्; 3sg past
नाम्खुबा चोगु) क्रि. प. दुर्गन्धीत पार्नु

नाम्खेखुबा [namk^hek^huba] ना. बल पूर्वक
खोस्ने

नाम्चाखुबा [namtsak^huba] ना. १) लुटाहा
looter, robber २) लुच्चा ३) डाँका
robber

नाम्चि [namtsi] सङ्. चार वटा

नाम्चिमा [namtsi[?]ma] (Dia. Var.
नाम्चिकमा) ना. छहारी shade, shelter

नाम्चिमाबे एप्मा [namtsi[?]mabe epma]
(1sg pres नाम्चिमाबे एम्मेङ्; 3sg past
नाम्चिमाबे एप्ता) क्रि. प. छायाँमा बस्नु

नाम्चेङ् [namtseŋ] Dha var. of नाम्छेङ्

नाम्छापोक [namts^hapokΛ] ना. बुध Mercury

नाम्छु [namts^hu] ना. दुर्गन्ध bad odour or
smell, stench, stink

नाम्छुगेक्पा [namts^hugekpa] ना. दुर्गन्धीत
stinky

नाम्छुला [namts^hula] ना. पुदिना mint,
mentha spicata

नाम्छेङ् [namts^hen] (Dhankuta Dia. नाम्चेङ्)
(Dia. Var. नाम्च्याङ्) ना. गाला cheek

नाम्छेङ् चुन्मा [namts^hen tsu[?]ma] (1sg pres
नाम्छेङ् चुत्वाङ्; 3sg past नाम्छेङ् चुन्तु)
(Dia. Var. उवाचामा) क्रि. प. म्वाइ खानु
kiss

नाम्छोक [namts^hoka] वि. १) घमाइलो
sunny, having sunlight २) सूर्यको
किरण सिधा पर्ने ठाउँ

नाम्जोङ् [namdzon] ना. शिर head, noddle,
upper or foremost part

नाम्झिलिङ्मे [namdz^hiliŋme] (Dia. Var.
फिम्झिलिङ्मे) ना. इन्द्रेणी rainbow

नाम्ताप्पा [namtappa] ना. छाता umbrella

नाम्तुकनाम [namtuknama] (Dhankuta Dia.
लिप्चुक) ना. ग्रीष्म summer, heat,
warmth

नाम्तेता [namteta] ना. घाम आइसक्यो

नाम्दिप्मा [namdipma] (1sg pres नाम्दिमे;
3sg past नामाब्बा) क्रि. सङ्नु rot, decay,
putrefy, decompose

नाम्ना [namna] (Dhankuta Dia. थुम्ना) वि.
चौथा fourth

नाम्निभा [namnib^ha] ना. कमल कोठी कीरा

नाम्फाक [namp^hakΛ] ना. बनेल wild pig,
boar

नाम्फुङ् [namp^huŋ] ना. सूर्यमुखी फूल
sunflower

नाम्फुङ् किवा [namp^huŋ kiwa] ना. सूर्यमुखी
तेल

नाम्फेतुम्बा [namp^hetumba] ना. पतेरो insect
that damages leaves of plant

नाम्फोप्पा [namp^hoppa] (Dhankuta Dia.
साक्माङ्) (Dia. Var. साङ्गवारेन) ना. १)

अनिकाल famine २) भोकमरी suffering or death caused by lack of food, starvation	नाम्रो [namro] ना. हिउँद winter
नाम्फोर्माङ् [namp ^h o?maŋ] ना. खडेरी continuous dry weather, drought	नाम्लुम्बा [namlumba] (Dia. Var. फालुम्बा) वि. काहिँलो fourth son
नाम्बा [namba] ना. ससुरा father-in-law	नाम्लुम्मा [namlumma] (Dia. Var. फालुम्मा) वि. काहिँली fourth daughter
नाम्बातेन [nambatenΛ] ना. ससुराली father-in-law's house	नाम्लेन [namlenΛ] (Dhankuta Dia. नाम्लेप) ना. आइतबार Sunday
नाम्बुमा हाम्मेमा [nambuma hammema] (1sg pres नाम्बुमा हाम्मेत्वाङ्; 3sg past नाम्बुमा हाम्मेतु) क्रि. प. हिम्याउनु	नाम्लेप [namlepΛ] Dha var. of नाम्लेन
नाम्मा [namma] ना. १) आउँदो साल next year ex. नाम्मा गो काचा याङ् उब्वाङ्हा। आउँदो साल त म पनि पैसा कमाउँछु। २) सासु husband's or wife's mother, mother-in-law ex. न्नाम्मा हेरने खेक्साना? तिम्रो सासु कहाँ जान लाग्नु भएको हो?	नाम्लोन् [namlonΛ] ना. पूर्व east
नाम्मा, [namma] (1sg pres नाम्मे; 3sg past नाप्सु) (Dia. Var. नाऱ्मा) १) सङ्. चार पल्ट २) क्रि. गन्हाउनु stink, smell ३) क्रि. पिँध्नु mill	नाम्साम [namsamΛ] ना. १) साल year, afterbirth २) वर्ष year
नाम्मा, [namma] (1sg pres नाप्स्वाङ्; 3sg past नाप्सु) १) क्रि. सुँघ्नु smell २) ना. सासु husband's or wife's mother, mother-in-law	नाम्सामे [namsame] ना. १) एक प्रकारको आँखाको रोग type of eye disease २) ऐतिहासिक व्यक्ति legend
नाम्मोर्वा [nammo?wa] (Dia. Var. नाम्बा) ना. सिलाम small edible mustard-like seed	नाम्सालिङ् [namsaliŋ] ना. १) घमाइलो पाखा sunny २) इलामको नाम्सालिङ् गाउँको याक्खा भाषामा राखिएको नाम; घमाइलो पाखा name of Namsalin village in Ilam district; sunny place
नाम्युङ् [namjuŋ] ना. पश्चिम west	नाम्हाप [namhapΛ] ना. काल खण्ड time, period
नाम्योक [namjokΛ] ना. सूर्य ग्रहण solar eclipse	नाम्हाम [namhamΛ] ना. सूर्यमण्डल solar circle, solar orb, solar ring
	नाम्हाम इमा [namhamΛ ima] क्रि. प. सूर्यमण्डल परिक्रमा गर्नु
	नाया [naja] (Dhankuta Dia. थुम छाङ्) सङ्. छयालीस forty- six
	नारिवाल [nariwaΛ] ना. नरिवल coconut
	नाला [nala] (Dhankuta Dia. थुम साङ्) सङ्. सतचालीस forty-seven
	नालाङ्पोङ्गालिक [nalanpongaliΛ] ना. डन्डीफोर pimple, blemish

नालाङ्बे [nalanbe] क्रि. प. यहाँ निर
towards this, here

नालाङ्हा [nalanpha] ना. चौपाया four-
footed, four-footed beast

नालुमाङ् [naluman] ना. कुरिलो asparagus

नालुवा [naluwa] ना. १) उपमा illustration,
comparison २) त्यो जस्तो

नावा [nawa] ना. थिति custom, regulation

नासा [nasa] ना. माछा fish

नासा एप्माना [nasa epmana] (Dia. Var.
खिङ्बिरिक) ना. १) जाल net २)
जाली

नासा सिमा [nasa sima] (1sg pres नासा
सिस्वाङ्; 3sg past नासा सिसु) क्रि. प.
माछा मार्नु

नासात्ना [nasatna] क्रि. प. मापाको hot
tempered ex. नासात्ना कुचुमाचिडा
हामेहा। मात्तिएको कुरुरहरूले
टोक्छन्।

नासिङ् [nasinj] (Dia. Var. नाचिक) ना. १)
चेहरा face, appearance २) रूप

नासिन्याना [nasi?jana] क्रि. प. १)
छाडिएको २) त्यागिएको

नासु [nasu] (Dhankuta Dia. थुम सुम) (Dia.
Var. नासुम) सङ्. त्रिचालीस forty-three

नासेङ्गुङ् [nasenlung] ना. मुगा type of
insect living in warm seas, red mineral
found in the sea, coral

नासेन [nasena] १) वि. सक्कल original
२) ना. अनुहार face, appearance,
shape ३) ना. स्वरूप shape

नासेन्लाङ् [nasenlan] (Dia. Var.
फेक्सालाङ्) ना. उत्तर दिसा north

नास्पाति [naspati] ना. नास्पाती pear

नाहाबा चोक्मा [nahaba tsokma] (1sg pres
नाहाबा चोङ्मेङ्; 3sg past नाहाबा चोगा)
क्रि. प. नुहाइ दिनु

नाहिच [nahitsA] (Dhankuta Dia. थुम हिच)
(Dia. Var. नाहि) सङ्. बयालीस forty-two

नाहेन [nahenA] ना. १) ईर्ष्या envy,
jealousy २) आहारिस

नाहेन्खुबा [nahenk^huba] (Dia. Var. नाहेन्चा)
१) ना. ईर्ष्या गर्ने २) वि. ईर्ष्यालु
envious, jealous ३) ना. अभिमानी
proud, arrogant, haughty, egoistic,
conceited, high-minded, vain

नाहेम्मा [nahemma] (1sg pres नाहेम्मे; 3sg
past नाहेन्दा) क्रि. १) डाहा गर्नु be
zealous २) ईर्ष्या गर्नु

नाहोक [nahokA] (Dia. Var. साहोक
नाहोक) ना. १) क्षतिपूर्ति compensation
२) बिगो ३) सजाय punishment,
penalty, chastisement, fine

नाहनामा [na?nama] (1sg pres नाह्वाङ्;
3sg past नाओ) क्रि. छाड्नु leave,
forsake, relinquish, quit, die

नाहमासेक [na?masekA] ना. बेलुकी पख
evening time

नाह्यो [na?jo] क्रि. प. यता here

नाह्वा [na?wa] ना. १) ऋण debt, credit
२) शाखा branch

नाह्वाराङ्बा [na?warangba] ना. साहु
money-lender, trader

नि [ni] (*Dia. Var.* आनि) ना. १) फुपू
father's (elder or younger) sister; aunt
२) माइजु maternal aunt

निआखुबा [niak^huba] ना. १) ज्ञाता
knowledgeable २) विद्

निकलाम्बु [niklambu] (*Dia. Var.* मिर्लाम)
ना. १) जुक्ति plan २) उपाय mean

निखुबा [nik^huba] ना. १) जान्ने skillful ex.
निखुबा यागमिडा मेनिखुबाचि
चिन्माहाचि। जान्ने मान्छेले
नजान्नेहरुलाई सिकाउनु पर्छ। २) दक्ष
skilled

निखुमा [nik^huma] ना. १) पकाउने भान्से
cook २) देख्ने स्त्री

-निडा [niɳa] -खेरि while

निङ् [niŋ] ना. १) नाम name २) अर्थ
meaning, sense ३) मतलव

-निङ्, [niŋ] -खेरि while

-निङ्, [niŋ] प. स. १) -गर्दा ex. खाह्ला
चोक्मानिङ् इमिन लेङ्लोप्पि? यसो गर्दा
कसो होला? २) -हुँदा ex. तुबिङ्वानिङ्
साला लेन्दिबा। भेट हुँदा कुरा गरौँ न।

निङ् युङ्बिप्मा [niŋ juŋbipma] क्रि. प.
मान्यता दिनु

निङ्गाले [niŋgale] ना. निगाले small tiger

निङ्गुरे [niŋgure] ना. निगुरो edible fern

निङ्थाम [niŋt^hama] ना. प्रसिद्ध famous,
well-known

निङ्थामाना [niŋt^hamana] वि. प्रसिद्ध नाम
चलेको

निङ्थाम्मा [niŋt^hamma] क्रि. प्रसिद्ध हुनु be
famous

निङ्पिप्मा [niŋpipma] (1sg pres
निङ्पिवाङ्; 3sg past निङ्पि) क्रि.
उपाधि दिनु award a title

निङ्मा [niŋma] *Dha var.* of निम्साम

निङ्मा छिमा [niŋma ts^hima] (1sg pres
निङ्मा छिवा; 3sg past निङ्मा छि) क्रि.
प. बुद्धि छिपिनु

निङ्मा छिर्मा [niŋma ts^hi?ma] (1sg pres
निङ्मा छिवा; 3sg past निङ्मा छि) क्रि.
प. ज्ञान आउनु

निङ्मा नाप्निमा [niŋma napnima] क्रि. प.
१) ज्ञानको बाटो बन्द हुनु २)
एकोहोर्याउनु ३) मोहित पार्नु

निङ्माइमेइन्चा [niŋmaimeintsə] ना.
बुद्धिचाल खेल chess

निङ्माकेङ् [niŋmaken] ना. बुद्धि बङ्गारा
wisdom teeth

निङ्माथुक [niŋmat^huka] (*Dia. Var.*
निङ्वाथुक) ना. ज्ञानको मूल origin of
knowledge

निङ्मानिम [niŋmanima] (*Dhankuta Dia.*
निसाम) (*Dia. Var.* निङ्वानिम) ना. विद्या
knowledge, learning, study, science,
field of knowledge

निङ्माराङ् [niŋmaran] ना. १) ज्ञानको
खानी २) सम्झि बस्ने वा बुद्धि भएको
३) बुद्धिमान wise ४) मनकारी

निङ्मेनिङ्ना [niŋmenigna] ना. बेमतलब
meaningless, senseless, pointless

निङ्मेन्युङ्खुबा [niŋmenjuŋk^huba] ना.
अनैतिक immoral, not ethical

निङ्गुङ्खुबा [niŋjuŋk^huba] ना. नैतिकवान

निङ्युङ्मा [ninjunma] ना. गरिमा dignity,
weight, importance

निङ्ग्राङ् [niŋraŋ] (Dhankuta Dia. निङ्ग्राङ्)
ना. नामावली list, schedule

निङ्ग्ला [niŋla] ना. अस्तित्व existence

निङ्ग्लाखेनिमा [niŋlak^henima] ना. बर्खास्त

निङ्ग्लाङ् [niŋlaŋ] Dha var. of निङ्ग्राङ्

निङ्गवा [niŋwa] ना. १) मन desire २)
रिंगटा dizziness, giddiness, feel dizzy
३) विचार thought, consideration, idea,
notion

निङ्वा इन्चामेप्मा [niŋwa intsamepma]
(1sg pres आनिङ्वा इन्चामेत्वाङ्; 3sg
past निङ्वा इन्चामेतु) क्रि. प. १) मन
बहलाउनु २) मन खेलाउनु ३) मन
टोलाउनु

निङ्वा इमा [niŋwa ima] (1sg pres निङ्वा
इडिमे; 3sg past निङ्वा इडिसा) क्रि.
प. १) चक्कर लाग्नु vertigo, giddiness
२) मन घुम्नु

निङ्वा चाङ्मा [niŋwa tsanma] (1sg pres
निङ्वा चाक्स्वाङ्; 3sg past निङ्वा
चाक्सु) क्रि. प. अन्दाज गर्नु guess

निङ्वा चोम्बिप्मा [niŋwa tsombipma] (1sg
pres निङ्वा चोन्दुबिवाङ्; 3sg past
निङ्वा चोन्दुबि) क्रि. प. हौसला दिनु

निङ्वा छुम्मा [niŋwa ts^humma] क्रि. प. मन
बाँध्नु

निङ्वा तामा [niŋwa tama] (1sg pres
निङ्वा तामे; 3sg past निङ्वा ताया) क्रि.
प. १) चित्त बुभ्नु २) मन खुशी हुनु

निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma] (1sg pres
निङ्वा तुङ्मे; 3sg past निङ्वा तुगा) १)
क्रि. प. चित्त दुख्नु २) क्रि. प. मन दुख्नु
३) ना. गुनासो complaint, reproach,
disapproval, repentance, sorrow ४)
क्रि. प. पिर पर्नु

निङ्वा थाङ्मा [niŋwa t^hanma] (1sg pres
निङ्वा थाक्स्वाङ्; 3sg past निङ्वा
थाक्सु) क्रि. प. मन गर्नु

निङ्वा नाक्मा [niŋwa nakma] (1sg pres
निङ्वा नाक्त्वाङ्; 3sg past निङ्वा
नाक्तु) क्रि. प. अनुमति माग्नु

निङ्वा नाप्मा [niŋwa napma] (1sg pres
निङ्वा नाप्त्वाङ्; 3sg past निङ्वा नाप्ति)
क्रि. प. ध्यान आकर्षण गर्नु

निङ्वा पिखुबा [niŋwa pik^huba] ना. १)
सल्लाहकार adviser, consultant २)
सल्लाह दिने ३) विश्वासी faithful

निङ्वा पिप्मा [niŋwa pipma] (1sg pres
निङ्वा पिप्त्वाङ्; 3sg past निङ्वा पि)
क्रि. प. १) मन दिनु २) ध्यान दिनु ३)
सल्लाह दिनु

निङ्वा पुम्बिप्मा [niŋwa pumbipma] (1sg
pres निङ्वा पुतुबिवाङ्; 3sg past निङ्वा
पुतुबि) क्रि. प. साहस दिनु

निङ्वा मेन्दोङ्मा [niŋwa mendonma] 3sg
past निङ्वा न्दोडान) क्रि. प. मन वा
उद्देश्य नमिल्नु

निङ्वा युङ्मेखुबा [niŋwa juŋmek^huba] ना.
सन्तोषजनक

निङ्वा युङ्मेप्मा [niŋwa juŋmepma] (1sg
pres निङ्वा युङ्मेत्वाङ्; 3sg past निङ्वा
युङ्मेतु) क्रि. प. बुझाउनु explain

निड्वा लुकमा [niɟwa lukma] क्रि. प.
बेहोस हुनु

निड्वा लुकमेमा [niɟwa lukmema] (1sg
pres निड्वा लुकमेत्वाङ्; 3sg past
निड्वा लुकमेतु) क्रि. प. १) मन डुलाउनु
२) मन डुलाउनु

निड्वा लुमा [niɟwa luma] १) क्रि. प. पाप
प्रायश्चित्त गर्नु २) ना. पश्चाताप
repentance, regret, repent, regret ३)
ना. उदास sad, sombre, melancholy,
unemotional, indifferent, apathetic,
wasteful

निड्वा लेकमा [niɟwa lekma] (1sg pres
निड्वा लेक्त्वाङ्; 3sg past निड्वा
लेक्तु) क्रि. प. मन फेर्नु

निड्वा वान्मा [niɟwa wanma] (1sg pres
निड्वा वान्द्वाङ्; 3sg past निड्वा
वान्दु) क्रि. प. १) मन डुलाउनु २) मन
नदिनु

निड्वा हुप्मा [niɟwa hupma] (1sg pres
निड्वा हुप्त्वाङ्; 3sg past निड्वा हुसु)
क्रि. प. मन बाँध्नु

निड्वाआमा [niɟwaama] क्रि. थाहा हुनु

निड्वाएक्खुबा [niɟwaekkh^huba]
पर्यायवाचीलेम्काचाबा

निड्वाओम वाखुबा [niɟwaoma wak^huba]
ना. सुखी happy, pleased, delighted,
content

निड्वाताप्लिक [niɟwataplika] ना.
आत्मकथा autobiography

निड्वातियोक् [niɟwatijoka] ना. उद्गार
चिन्ह

निड्वाथुन्मा [niɟwat^hunma] क्रि. निर्णय गर्नु
decide

निड्वादाङ्बा [niɟwadaŋba] वि. भलाद्मी
gentleman, good or kindly or courteous
or honourable or prestigious or dignified
person

निड्वानाप्लुबा [niɟwanap^huba] ना. १)
मनमोहक enchanting heart or mind,
charming, attractive २) चित्त आकर्षक

निड्वानिशाम [niɟwaniʃam] ना. विज्ञान
acquired knowledge, science

निड्वानेक [niɟwanek] वि. नम्र humble

निड्वाफुमा [niɟwap^huma] (Dia. Var.
निड्वाभुमा) ना. परमेश्वर almighty, God

निड्वाबे [niɟwabe] ना. मनमनै

निड्वाबे उमा [niɟwabe uma] (1sg pres
निड्वाबे उमे; 3sg past निड्वाबे उया)
क्रि. प. मनमा घुस्नु

निड्वाबे मिप्मा [niɟwabe mipma] (1sg
pres निड्वाबे मित्वाङ्; 3sg past
निड्वाबे मितु) क्रि. प. १) मनमा लिनु
२) मनन गर्नु

निड्वाबे युङ्मा [niɟwabe juŋma] (1sg pres
निड्वाबे युक्त्वाङ्; 3sg past निड्वाबे
युक्सु) क्रि. प. १) ख्याल गर्नु care २)
मनमा राख्नु

निड्वाबे युन्चामा [niɟwabe juntsama] ना.
भित्री हाँसो

निड्वाबे साला लेम्मा [niɟwabe sala lemma]
(1sg pres निड्वाबे साला लेन्मेङ्; 3sg
past निड्वाबे साला लेन्दा) क्रि. प.
मनमनै कुरा खेलाउनु

निङ्वाबेतामा [niŋwabetama] (1sg pres
निङ्वाबेतामे; 3sg past निङ्वाबेताया)
क्रि. समाधान हुनु be solved

निङ्वाबेलुम्बुवा [niŋwabelum^huwa] ना.
तपस्वी ascetic, devotee

निङ्वाभाङ् मिप्मा [niŋwab^haŋ mipma] (1sg
pres निङ्वाभाङ् मित्वाङ्; 3sg past
निङ्वाभाङ् मितु) क्रि. प. भक्ति गर्नु

निङ्वामिक [niŋwamika] ना. दृष्टिकोण
point of view, viewpoint, perspective

निङ्वामिप [niŋwamipa] ना. उद्देश्य aim,
goal, motive

निङ्वामुया [niŋwamuja] ना. इच्छा शक्ति
will power

निङ्वामेफान्मा [niŋwamep^hanma] ना.
अपत्यारिलो not believable

निङ्वायुङ्बा [niŋwajun^hba] (1sg pres
निङ्वायुङ्बा; वि. चरित्रवान् virtuous, of
good character

निङ्वायुङ्सा हेमा [niŋwajunsa hema] ना.
विश्वासनियता

निङ्वायोक् [niŋwajoka] ना. १) आनन्द
pleasure, bliss, happiness २) मन पर्दो
३) मन जस्तै

निङ्वाराङ्बा [niŋwaran^hba] ना. १)
बुद्धिमानी wise २) ज्ञान विवेकको धनी
३) ज्ञान विवेकको धनी

निङ्वाराङ्मा [niŋwaranma] ना. ज्ञानकी
देवी goddess of knowledge

निङ्वाराङ्वा [niŋwaranwa] ना. दयावान्
merciful

निङ्वालु [niŋwalu] (Dia. Var. निङ्वा
लुङ्मा) ना. अनुभूति feeling, perception,
realisation, sensitivity

निङ्वाल्ला [niŋwalla] वि. १) उपकारी
beneficent, kind, beneficial, helpful २)
मनकारी generous, open-hearted,
liberal, charitable

निङ्वासाप्ला [niŋwasapla] ना. स्मृति पत्र

निङ्वासाम [niŋwasama] ना. १) सङ्कल्प
declaration of purpose, solemn promise,
vow २) भित्र दिल देखि

निङ्वासाम्बाङ् [niŋwasamban] ना.
वैज्ञानिक scientific, scientist

निङ्वासाला [niŋwasala] ना. १) मनोवृत्ति
२) आत्मा कथा

निङ्वाहिम्वा [niŋwahimwa] ना. काफल
चरी type of bird

निङ्सा [niŋsa] ना. प्रतिभा genius

निङ्साङ् [niŋsan] ना. १) आशावादी
optimist २) आशा hope, expectation,
greed, desire

निङ्हिङ् [niŋhiŋ] ना. कीर्ति fame, renown

निङ्हिसाना [niŋhisana] ना. १) प्रसिद्ध
famous, well-known २) प्रचलित
current, in vogue

निचिङ्खुबा [nitsiŋk^huba] ना. १) विद्यार्थी
student २) सिकने

निचिम [nitsima] (Dia. Var. चिम्माचोक) ना.
तालिम training, instruction

निचोक [nitsoka] ना. देखासिकी imitation,
mimicry

निचोकमा [nitsokma] क्रि. देखासिकी गर्नु

निछाड़ [nits^hañ] *ना.* चेतना consciousness

निछेम, [nits^hemΛ] *ना.* शिक्षा education,
teaching, instruction, schooling,
learning, study

निछेम₂ [nits^hemΛ] *Dha var. of ओम्निङ्वा*

निछेम्पाड़ [nits^hempan] *Dha var. of*
ओम्निङ्वापाड़

निथुड़ [nit^huŋ] *ना.* स्वभाव nature

निनियामे [niniame] *ना.* हुटिट्याउँ type of
crane or stork

निप [nipΛ] *ना.* १) हिसाब counting,
account, arithmetic २) गन्ती counting,
calculation

निछुसाड़ खेप्मा [nipts^husan k^hepma] (1sg
pres निछुसाड़ खेमेड़; 3sg past
निछुसाड़ ख्या) *क्रि. प.* नम्बर घटाउनु
decrease number

निछेप [nipts^hepΛ] *ना.* अङ्क number

निप्तिगेक [niptigekΛ] *ना.* सूची list, table

निप्दाड़ [nipdaŋ] *ना.* तालिका schedule

निप्दाड़ [nipdaŋ] (*Dia. Var.* चामा निप्माना)
ना. पकाउने भाँडा cooking pot

निप्ना [nipna] *Dha var. of दिक्*

निप्निङ् [nipniŋ] *ना.* मिति date

निप्मा [nipma] (1sg pres निवाड़; 3sg past
नि) *क्रि. प.* पकाउनु cook

निप्मापाड़ [nipmapaŋ] *ना.* भान्छा घर
kitchen

निप्हिक [niphiKΛ] *ना.* बाणिज्य commercial

निबा [niba] *ना.* वर्तमान present

निभाक [nib^hakΛ] (*Dia. Var.* निवाक) *ना.*
मीत close or lifelong friend

निभाड़ [nib^hañ] (*Dhankuta Dia.* एप्ताड़बा)
ना. प्रतिनिधि representative, agent,
deputy, substitute, delegate

निमा [nima] (1sg pres निस्वाड़; 3sg past
निसु) *क्रि. १)* जान्नु know, know how to
do, learn २) देख्नु see

निमाआमा [nimaama] (1sg pres निस्वाड़
आस्वाड़; 3sg past निसुआसु) *क्रि. १)*
थाहा पाउनु know २) जान्नु बुझ्नु

निमेप्मा पिप्मा [nimepma pipma] (1sg pres
निमेप्मा पिवाड़; 3sg past निमेप्मा पि)
क्रि. प. ज्ञापन दिनु

निमेऱमा [nime?ma] (1sg pres निमेत्वाड़;
3sg past निमेतु) *क्रि. १)* पढउनु teach
२) जान्न लगाउनु ३) देखाउनु show,
display, illustrate, guide, direct

निम्योक [nimtsokΛ] *ना.* रणनीति strategy

निम्तुम [nimtumΛ] (*Dhankuta Dia.* लेम्बोड़)
ना. आविष्कार discovery, invention

निम्साम [nimsama] (*Dhankuta Dia.* निङ्मा)
ना. ज्ञान बुद्धि

नियुङ्मा [nijujma] (1sg pres निसुनेस्वाड़;
(*Dia. Var.* निनुङ्मा) *क्रि.* देखि रहनु

नियोकफुड़ [nijokp^huŋ] *ना.* चिन्ह sign

निरिक [nirika] (*Dhankuta Dia.* निवा) *ना.*
१) सही true, real, right २) न्याय
justice, judgement

निरिक चोक्मा [nirika tsokma] (1sg pres
निरिक चोग्वाड़; 3sg past निरिक चोगु)
क्रि. प. न्याय गर्नु judge

निरिकदेक [nirikdekʌ] (*Dhankuta Dia.*
सोमाङ्लुङ्) *न.* अदालत कक्षा court
room

निरिकपाङ् [nirikpaŋ] (*Dhankuta Dia.*
सोमाङ्लुङ्पाङ्) *न.* १) अदालत घर
court २) न्यायालय court of law

निरिकराङ्बा [nirikraŋba] *न.* न्यायाधीश
judge

निरिकवाङ् [nirikwaŋ] *न.* न्याय मुर्ति
lawyer

निरिकहाङ् [nirikhaŋ] (*Dhankuta Dia.* तुम
सोखाङ्) *न.* प्रधान न्यायाधीश chief
justice

निलुम [niluma] *न.* १) विशेषता special
quality, characteristic, peculiarity २)
चालचलन custom ३) आदत habit,
nature, behaviour, conduct

निलेप, [nilepʌ] *न.* बिहिवार Thursday

निलेप, [nilepʌ] *Dha var. of* थिक्लेन

निलेमा [nilema] *न.* सीप skill

निवा [niwa] *पर्यायवाची* निरिक

निवाक लाप्मा [niwakʌ lapma] (*1sg pres*
निवाक लाप्त्वाङ्; *3sg past* निवाक
लाप्ता) *क्रि.* प. मित लगाउनु make close
friend

निवाकलुङ्वा [niwakʌluŋwa] *न.* मित्र भाव
friendly feeling, friendliness, friendly

निवाक्त्तोरोग्गि [niwakʌtoroŋgi] *न.* सारङ्गी
type of violin

निसाना [nisana] *क्रि.* प. १) देखिएको २)
चिनेको ३) जाने देखेको

निसाम [nisama] *Dha var. of* निङ्मानिम

निसाम निखुबा [nisama nikʰuba] *न.* विज्ञ
wise, prudent, adept, intelligent

निसुक्ताना [nisuktana] *न.* १) चेतना
consciousness २) महसुस feeling,
experience, understanding

निसुनुनिसुनुङ् [nisununisunuŋ] *न.* जानी
जानी

निसोम [nisoma] *न.* अध्ययन study,
reading

निरमा [niʔma] (*1sg pres* निरुवाङ्; *3sg*
past निरु) *क्रि.* गन्नु count, reckon,
calculate

निरवा [niʔwa] *न.* नियम rule, act of law,
principle, regulation, practice, custom
ex. कानिङ् घाक्डा निरवा येन्माहा।
हामी सबैले नियम पालन गर्नु पर्छ।

नु [nu] *न.* १) दूध milk, female breast,
chest २) असल good, excellent ३)
स्तन breast of a woman, nipple (of
breast), teat (of animals)

नु तामा लेङ्नि [nu tama leŋni] (*Dia. Var.*
नुनुङ्ताङ्) *न.* स्वागत छ welcome

नु पिप्मा, [nu pipma] (*1sg pres* नु पित्वाङ्;
3sg past नु पितु) *क्रि.* प. दूध चुस्नु

नु पिप्मा, [nu pipma] (*1sg pres* नु पिवाङ्;
3sg past नु पि) *क्रि.* प. दूध दिनु

नु पिम्मेप्मा [nu piʔmepma] (*1sg pres* नु
पिम्मेत्वाङ्; *3sg past* नु पिम्मेतु) *क्रि.* प.
दूध चुसाउनु suckle

नु फिम्या [nu pʰimma] (*1sg pres* नु
फिन्द्वाङ्; *3sg past* नु फिन्दु) *क्रि.* प.
दूध दुहुनु milk a cow

नुकमा [nukma] (1sg pres नुग्वाइ; 3sg past नुगु) (Dia. Var. नुग्मा) क्रि. १) माइनु knead, rub २) रगड्नु rub

नुखाम [nuk^hamA] ना. मलिलो माटो fertile soil

नुगु [nugu] ना. रगड act of rubbing

नुघाक [nug^hakA] ना. १) स्तन breast; nipple २) थुन nipple, teat, papilla

नुङ् [nuŋ] १) संयो. र and ex. उङ् नुङ् का सोरि वामेङ्चिङ्हा। उ र म सँगै बस्छौँ २) ना. सँग together, with ex. उङनुङ् कुचुमा चा ख्याना। उ सँग कुकुर पनि गयो।

नुचेन्या [nutse[?]ja] ना. १) अर्ती advice, moral २) उपदेश teaching, preaching, advice

नुचोक्ताइवा [nutsoktaŋwa] (Dhankuta Dia. काङ्सोनि) ना. इमानदार honest, faithful

नुछोम [nuts^homA] ना. स्तनको मुन्टा nipple

नुथाङ्छेङ् [nut^han^{ts}heŋ] ना. शुभ विवाह happy marriage

नुना [nuna] वि. १) राम्रो fine, well २) असल good, excellent

नुनाखाम [nunak^hamA] ना. राम्रो खेती योग्य जमिन

नुनाम्माफुङ् [nunammap^huŋ] ना. बुकी फूल type of flower

नुनिङ्मा [nunin[?]ma] Dha var. of केक

नुनिङ्वा [nunin[?]wa] ना. धन्यवाद thanks

नुनिङ्वा पिप्मा [nunin[?]wa pipma] (1sg pres नुनिङ्वा पिवाइ; 3sg past नुनिङ्वा पि)

क्रि. प. धन्यवाद दिनु thank

नुनुङ् [nunun[?]] ना. सकारात्मक positive

नुनुङ्लुङ् [nunun[?]luŋ] ना. शुभकामना good wishes, greetings

नुन्छा [nunts^ha] ना. १) भाइ younger brother, person who is younger than oneself २) बहिनी younger sister

नुन्छामामु [nunts^hamamu] ना. बहिनी younger sister

नुपाङ्निवाक [nupaŋniwakA] ना. असल छिमेकी good neighbour

नुमा [numa] (1sg pres नुमेङ्; 3sg past नुया) क्रि. सन्चो हुनु recover, become well

नुमुङ् [numuŋ] ना. छातीको रौं chest hair

नुमेन्मा [nume[?]ma] (1sg pres नुमेत्वाइ; 3sg past नुमेतु) क्रि. निको पार्नु cure

नुराङ्बा [nuraŋba] वि. असल good, excellent

नुलुन्मा [nulu[?]ma] (1sg pres नुलुवाइ; 3sg past नुलु) क्रि. तारिफ गर्नु praise

नुलोक [nulokA] वि. निर्दोष innocent, blameless, faultless, guiltless

नुसाला [nusala] ना. १) सु-समाचार good news २) असल समाचार good news

नेक [nekA] (Dia. Var. नेकनुङ्) वि. नरम soft, mild, flexible

नेक चोक्मा [nekA tsokma] (1sg pres नेक चोग्वाइ; 3sg past नेक चोगु) क्रि. प. सरलीकरण गर्नु simplify

नेकनुकमा [neknukma] (Dia. Var. मालिस चोक्मा) क्रि. मालिस गर्नु massage

नेक्मा [nekma] (1sg pres नेक्त्वाङ्; 3sg past नेक्त्) क्रि. १) दलनु rub, anoint, crush २) घस्नु rub

नेक्मुङ्सा [nekmunsa] Dha var. of खारायो

नेक्मोक [nekmoka] वि. नरम soft

नेक्लुङ् [neklun] ना. नरम वा फस्के ढुङ्गा

नेक्सा [neksa] ना. नरम स्नायु soft nerve

नेक्साहेलि [neksaheli] (Dhankuta Dia. ताप्पाछोङ्) ना. १) वंशावली family's genealogy, record of ancestors, pedigree २) वंश ३) वंश

नेक्हामुङ् [nekhamun] ना. नरम भुवा soft cotton

नेङा [neja] ना. तिते माछा bitter fish, type of fish

नेङालाम [nejalama] ना. तामाफोक गाउँको उत्तरपट्टि पर्ने तितेमाछा पाइने स्थानको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of a place to the north of Tamaphok village, where type of fish is found

नेत्मा [netma] (1sg pres नेत्वाङ्; 3sg past नेत्) क्रि. भेटी चढाउनु offer coin to God

नेथाम [net^hama] ना. ओछयान bed, bedstead

नेथाम लाम्पा [net^hama lapma] (1sg pres नेथाम लाम्मेङ्; 3sg past नेथाम लाबा) क्रि. प. १) ओछयान लाग्नु २) बिरामी भएर थलो पर्नु

नेपाल्या [nepalja] ना. नेपाली resident of Nepal, Nepali

नेप्नेप्ना [nepnepna] वि. १) अभै होचो २) होचो short

नेमा [nema] (1sg pres नेस्वाङ्; 3sg past नेसु) क्रि. बिउ छर्नु वा राख्नु sow seed

नेसाना [nesana] ना. १) मैदान plain, level land or ground २) फाँट

नेसार [nesara] ना. १) ओदाल type of tree २) ओदाने रुख

नोकोर [nokora] ना. नोकर servant

नोप्लोक [noploka] ना. लाख one hundred thousand, lakh

नोलेम [nolema] ना. एक प्रकारको ठूलो रातो च्याउ type of red mushroom

न्जात्तुनिन्ना [ndzattuninna] (Dia. Var. लुते) ना. दुर्बल weak, feeble, infirm, powerless

न्जिक्तुन्ना [ndziktunna] वि. १)

नछिपिएको २) कलिलो young, immature, inexperienced, soft, unripe

न्जिङ्दा [ndziŋda] सर्व. तिमीहरू you two

न्दा [nda] सर्व. तिमी you

न्ना [nna] १) क्रि. प. त्यो that ex. न्ना आका छेपताप ओम। that is my book. २) सर्व. त्यस

न्नाहाङ् [nnahan] (Dia. Var. न्हाङ्) क्रि. प. त्यसपछि then

न्निङ्गा [nniŋga] सर्व. तिमीहरूको

न्निङ्दा [nniŋda] सर्व. तिमीहरू you

न्निङ्पा [nniŋpa] ना. तिमीहरूको बुबा your father

न्नुनिन्नुङ् [nnuninnun] वि. नकारात्मक negative, denying, opposing

नलिनन्ना [nlininna] **वि.** गहुड नभएको not heavy, light
 न्वाक [nwakʌ] **ना.** चरा bird
 न्वाक किबा [nwakʌ kiba] **ना.** चारी बाघ
 न्वाकुच्या [nwakutsja] **ना.** बचरो young of a bird
 न्हाडा [nhaɟa] **संयो.** १) अनि and, then, thereafter **ex.** उनुन्छा चिन्मालाङ्गे

तिसोओ न्हाडा का पाङ्गे आबाङ्ग।
 उसको भाइलाई स्कुलमा पुर्यायो अनि
 म घरमा आयो। २) र and
 न्हाङ्गरो [nhaŋro] (*Dia. Var.* चुङ्खोक) **ना.**
 माघ महिना Magh (Jan-Feb), tenth
 month of Nepali the calendar
 न्हे [nhe] **ना.** यहाँ here, in this place

प

पा_१ [pa] (*Dhankuta Dia.* नाङ्_१) **ना.** पिता
 father, daddy
 पा_२ [pa] (*Dhankuta Dia.* नाङ्_२) सङ्. नौ
 nine
 पाङ्ग [paŋ] **ना.** मित बुबा
 पाङ्गो [paŋso] **ना.** पैँचो lending, loan,
 repayment of a loan
 पाङ्गो लोकमा [paŋso lokma] (*1sg pres*
 पाङ्गो लोग्वाङ्ग: *3sg past* पाङ्गो लोग्ग)
 क्रि. प. पैँचो माग्नु
 पाए [pae] (*Dhankuta Dia.* नाङ्ग इ) सङ्.
 एकानब्बे ninety-one
 पाकासाफुङ्ग [pakasapʰuŋ] **ना.** असुरोको
 फूल Malabar nut flower
 पाक्खाम [pakʰʌmʌ] **ना.** कमसल जग्गा
 पाक्खालुम्बा [pakʰʌlumba] (*Dia. Var.*
 पाक्खालुम्पा) **वि.** काइँलो fourth male
 sibling
 पाक्खालुम्मा [pakʰʌlumma] **वि.** काइँली
 fourth child (female)
 पाक्ना [pakna] **वि.** १) कान्छा youngest,
 person who is the youngest २) कान्छी

(of woman) youngest, woman who is the
 youngest, word used to address such a
 woman
 पाक्पाक [pakpakʌ] **ना.** खाल्डो valley
 पाक्मा [pakma] (*1sg pres* पाग्वाङ्ग: *3sg*
past पाग्गु) क्रि. १) खोस्निनु scratch २)
 पस्किनु cause to distribute cooked food
 पाक्लाङ्ग [paklaŋ] (*Dia. Var.* पाक्मासिङ्ग)
ना. पन्त्यु ladle
 पाक्लुम्बाक [paklumbakʌ] **वि.** गहिरो
 deep, profound
 पाखा [pakʰa] **ना.** बाहिर outside, out
 पाखेङ्ग [pakʰeŋ] (*Dhankuta Dia.* नाङ्ग खेङ्ग)
 सङ्. नब्बे ninety
 पाघ्याम [paɟʰjamʌ] **वि.** १) वृद्ध old, aged
 २) बुढो old, husband ३) पाको old
 पाङ्ग [paŋ] **ना.** १) घर house, home,
 residence, building २) भवन building,
 mansion
 पाङ्गुमा [paŋuma] (*Dia. Var.* पाङ्गुम) **ना.**
 घर पैँचो ceremony of first entrance in to
 a newly- constructed house

पाङ्खाम [paŋkʰamʌ] *ना.* घडेरी piece of land occupied by a building, site for building a house

पाङ्खि [paŋkʰi] *ना.* घर तरुल yam

पाङ्खिम [paŋkʰimʌ] (*Dia. Var.* पाङ्खेम) *ना.* घरबार arrangement of a house and land, marriage

पाङ्गे [paŋge] *ना.* कोदो millet

पाङ्गेहाम [paŋgehamʌ] *ना.* कोदाबारी millet field

पाङ्ग्याङ् [paŋtsjan] *ना.* घर देवता house god

पाङ्छोङ् [paŋtsʰoŋ] १) *ना.* घराना dynasty, clan २) *ना.* यो. घर माथि

पाङ्तुम्याहाङ् [paŋtumjahan] *ना.* गृहमन्त्री home minister

पाङ्दाङ्मा [paŋdaŋma] *ना.* घरकी मूली house chief

पाङ्देप्मा [paŋdepma] *ना.* १) भण्डार store २) ढुकुटी store-house, treasury, granary, storage space for grain

पाङ्धाक [paŋdʰakʌ] *ना.* आयुर्वेद traditional medicine

पाङ्निवा [paŋniwa] (*Dia. Var.* पाङ्गेङ्मे) *ना.* छिमेक neighbourhood, vicinity

पाङ्निवाक [paŋniwakʌ] (*Dia. Var.* पाङ्गेङ्मे) *ना.* छिमेकी neighbour

पाङ्मा [paŋma] (*1sg pres* पाक्स्वाङ्; *3sg past* पाक्सु) *क्रि.* १) पठाउनु send, despatch २) हात चलाउनु *ex.* मुक पाङ्मा इसाडा चिन्दुना? हात चलाउन कसले सिकायो?

पाङ्जुङ् [paŋjun] *ना.* घरपरिवार family

पाङ्लाङ् [paŋlan] *क्रि.* *प.* १) घर छेउ २) घर मुनि

पाङ्लाप [paŋlapʌ] *क्रि.* *प.* घर वरि परि

पाङ्लाम्धाङ् [paŋlamdʰaŋ] *ना.* घरबारी house property, plot of land around a house

पाङ्लुङ् [paŋluŋ] *ना.* १) ढुङ्गाको घर stone house २) तामाफोक गाउँको उत्तरपट्टि पर्ने याक्खा भाषा बाट राखिएको ठाउँको नाउँ name in Yakkhalanguage of a place to the north of tamaphok village

पाङ्लेन [paŋlenʌ] (*Dia. Var.* पोस्लेप) *ना.* बुधबार Wednesday

पाङ्हिङ् [paŋhiŋ] *ना.* घर पालुवा

पाङ्होङ् [paŋhoŋ] (*Dia. Var.* पाहोङ्) *ना.* घरभित्र

पाछाहा [patsʰaha] (*Dia. Var.* पेटि) *ना.* पिँढी seat near the main door of the house

पाछेम [patsʰemʌ] *ना.* १) ठट्टा गर्ने joker २) जिस्कने मानिस

पाता [pata] (*Dhankuta Dia.* नाङ् आङ्) सङ्. अन्ठानब्बे ninety-eight

पातापिताना [patapitana] *वि.* अस्पष्ट indistinct

पाताप्पा [patappa] *ना.* पिता पुर्खा forefathers

पाताराङ्मा [pataraŋma] *ना.* जगतकी देवी goddess of the world

पाना [pana] (*Dhankuta Dia.* नाङ् थुम) सङ्. चौरानब्बे ninety-four

पानेलो [panelo] **वि.** पनिलो watery
 पान्थे [pant^he] **ना.** जरिमाना fine
 पान्थेङ् [pant^hen] **ना.** सजाय punishment
 पापा [papa] (*Dhankuta Dia.* नाङ् नाङ्)
 सङ्: उनान्सय ninety-nine
 पापि, [papi] (*Dia. Var.* हिगोक) **ना.** पापी
 sinful, sinner
 पापि, [papi] **वि.** पापी depraved, sinful
 पाफा [pap^ha] (*Dhankuta Dia.* नाङ् डाङ्)
 सङ्: पन्चानब्बे ninety-five
 पाभाङ् [pab^han] **वि.** पैतृक ancestral
 पामेन्दोङ् [pamendoŋ] **वि.** १) असामान्य
 abnormal २) अमिल्लो
 पाम्चि [pamtsi] (*Dhankuta Dia.* नाङ्चि)
 सङ्: नौ वटा
 पाम्मा [pamma] (*Dhankuta Dia.* नाङ्मा)
 सङ्: नौ पल्ट nine times
 पाया [paja] (*Dhankuta Dia.* नाङ् छाङ्)
 सङ्: छयानब्बे nine times
 पारामा [parama] (*Dia. Var.* नाङ्कट्वा) **ना.**
 नडले काट्न सकिने एक जातको कोदो
 type of millet
 पारिसाङ् [parisan] **ना.** घिउ कुमारी aloe
 vera
 पारोङ् [paron] **ना.** नर्क; नरक hell
 पारोल [parola] **ना.** धानको पराल hay,
 straw
 पारोवा [parowa] **ना.** रानी चरी type of
 small bird
 पाला [pala] (*Dhankuta Dia.* नाङ् साङ्)
 सङ्: सन्तानब्बे ninety-seven

पालाम [palama] **ना.** काविता poem
 पालाम्राङ् [palamran] **ना.** १) काव्य poem
 २) कविता संग्रह
 पालेप [palep] (*Dia. Var.* पालेप्पा) **ना.**
 सौतेलो बाबु step-father
 पाल्टान [pal^han] **ना.** पल्टन battalion,
 regiment
 पावाङ् [pawaŋ] **ना.** जहान family
 पासु [pasu] (*Dhankuta Dia.* नाङ् सुम) (*Dia.*
Var. पासुम) सङ्: त्रियानब्बे ninety-three
 पास्टार [pas^har] **ना.** पास्टर pastor
 पाहि [pahi] (*Dhankuta Dia.* नाङ् हिच) (*Dia.*
Var. पाहिच) सङ्: बयानब्बे ninety-two
 पाहुबा [pahuba] **वि.** बुढो old, husband
 पाहुबा-माहुमा [pahuba-mahuma] **ना.** १)
 बाजे-बज्यै २) बुढा-बुढी मानिस
 पाहोङ् [pahon] **ना.** घर भित्र inside
 पाह्मा [pa^hma] (*1sg pres* पात्वाङ्; *3sg*
past पातु) **क्रि.** १) कुल्चिनु tread,
 trample २) मुछ्नु knead
 पाह्मापिह्मा [pa^hmapi^hma] (*1sg pres*
 पातुपित्वाङ्; *3sg past* पातुपितु) **क्रि.**
 लतार्नु drag
 पाह्वा [pa^hwa] **ना.** १) इनार well, deep
 cistern २) कुवा well
 पाह्वामाङ्च्वा [pa^hwamangtswa] **ना.** याइरेन
 गाउँमा रहेको पानीको मूलको याक्खा
 भाषाबाट राखिएको नाम। name of a
 water source in Yaiten village
 पिउरा [piura] **ना.** पिउरो type of tiny bird
 living on higher slopes of mountains

पिक [pikʌ] *न.* गाई cow, the national animal of Nepal

पिक च्याङ् [pikʌ tsjaŋ] *न.* १) गोठ पूजा
२) गोठमा गरिने पूजा

पिक हि [pikʌ hi] *न.* गोबर cow dung

पिकचोङ्वा [piktsoŋwa] *न.* पितृ पूजा

पिकछा [piktsʰa] *न.* वृष राशि Taurus zodiac

पिकयोङ् [pikjoŋ] (*Dia. Var.* पिकथोङ्) *न.* १) चौरी yak २) याक yak

पिकसा [piksa] *न.* गाईगोरूको मासु beef

पिचुङ्वा छेम [pitsuʔwa tsʰemʌ] *न.* मुक्तक lyrical poem

पिचोक [pitsokʌ] *न.* टुक्रा piece

पिच्चिक वाच्चिक [pittsikʌ wattsikʌ] *क्रि.* *प.* १) धुलो पिठो २) चकनाचुर

पिच्छा [pittsʰa] (*Dia. Var.* पिछा) *न.* १) बच्चा baby, child २) शिशु baby

पिछाचोक [pitsʰatsokʌ] *न.* शिशु ग्रह asteroid

पिछानाछा [pitsʰanatsʰa] *न.* बालबालिका children

पिछुक [pitsʰukʌ] *न.* काँस

पिट्छा [pittsʰa] *न.* नवजात शिशु newly born baby

पिनिक्ला [pinikla] *न.* वरदान gift

पिनिनिबा [pininiba] *न.* क्षुद्र

पिन्खाखुबा [pintsakʰuba] *वि.* शोषक drying, exploiting, rapacious, exploiter

पिन्नाहाङ्मा [pinnahaŋma] (*1sg pres* पिहाक्स्वाङ्; *3sg past* पिहाक्सु) १) *न.*

समर्पण dedication, handing over २) *क्रि.* दिई पठाउनु ३) *क्रि.* जिम्मा दिनु

पिपिसिङ् [pipisiŋ] *न.* तोड्बा चुस्ने पिपा barrel, cask

पिपोङ्गलिङ् सा [pipoŋliŋ sa] *न.* गाईको मासु beef

पिप्मा [pipma] (*1sg pres* पिवाङ्; *3sg past* पि) *क्रि.* दिनु give

पिसिक [pisikʌ] *न.* १) काँड arrow २) बाण

पिसिक आप्मा [pisikʌ apma] (*1sg pres* पिसिक आब्वाङ्; *3sg past* पिसिक आबु) *क्रि.* *प.* वाण हान्नु

पिछानिङ् [piʔtsʰaniŋ] *न.* १) बाल्यकाल infancy २) बाल्यावस्था childhood

पिङ्मा [piʔma] (*1sg pres* पिट्वाङ्; *3sg past* पितु) *क्रि.* पिउनु suck

पु [pu] *न.* जोडको चिन्ह plus

पुक्नुङ्मा [puknuŋma] *क्रि.* उफ्रेर भर्नु jumping down *ex.* फारोक पुक्तुकसाना। *भ्यागुतो उफ्रिएर भर्यो। The frog came jumping down.*

पुङ्खेङ्मा [puŋkʰeʔma] (*1sg pres* पुङ्खेमे; *3sg past* पुराख्या) *क्रि.* चुटिएर जानु be snatched

पुङ्दा [puŋda] *न.* जङ्गल forest, jungle

पुङ्दाकुचुमा [puŋdakutsuma] *न.* वन कुकुर wild dog

पुङ्दाखि [puŋdakʰi] *न.* जङ्गली तरुल wild yam

पुङ्दाङ् [puŋdaŋ] *न.* १) चौर meadow २) चरन field where cattle graze,

meadow, pasture

पुङ्दामोक्ला [puṇdamokla] *ना.* वन केरा
wild banana

पुङ्दाराङ् [puṇdaraṅ] *ना.* जङ्गली wild

पुङ्दाराङ्मा [puṇdaraṅma] *ना.* वनकी देवी
goddess of the forest

पुङ्गलिङ्वा [puṅliṅwa] *ना.* १) पुट्का २)
सानो मौरी

पुङ्सिङ् [puṅsiṅ] *ना.* वनस्पति rumex
dentatus

पुचोक [putsok] *ना.* कारखाना factory

पुछाक [putshak] *ना.* सर्प snake, serpent

पुत्लाभाक [putlabhak] *ना.* हात्तीपाइले
रुख pterospermum acerifolium

पुनास [punasa] *ना.* मृत्यु पछिको अर्को
जन्म; पुनर्जन्म renaissance

पुनासयाङ्गलि [punasajangli] *ना.* सतबिउ पल
बिउ

पुन्द्वा [puṇdwa] (*Dia. Var.* पुन्द्वाक) *ना.*
१) मुहान source or mouth (of a
stream), २) पानी निस्कने ठाउँ

पुपुप्ना [pupupna] *वि.* होचो वा मोटो
round, short and fat

पुप्मा [pupma] (*1sg pres* पुप्त्वाङ्; *3sg*
past पुमु) *क्रि.* १) डिल लगाउनु put mud
on the edge of a field २) चढाउनु

पुप्लिक वाप्लिक [puplik waplík] *अ.*
मू. गुदमुदु

पुप्साब्जाना [pupsabjana] (*Dia. Var.*
पुम्दिक) *वि.* कूँजो lame, crippled

पुभाङ् [pubhaṅ] *ना.* बाँदर monkey, ape

पुभाङ्च्याङ् [pubhaṅtsjan] *ना.* बाँदर देउ

पुम [puma] *ना.* बाजे grandfather

पुम-मुम [puma-muma] *ना.* हजुरबा-
हजुरआमा grandfather and mother

पुमा [puma] (*1sg pres* पुमेङ्; *3sg past*
पुसा) *क्रि.* १) बढ्नु increase, grow,
expand २) बढाउनु ३) फैलनु spread

पुमातियोक [pumatijok] *ना.* जोड चिन्ह
plus sign

पुमेन्मा [pumeṇma] (*1sg pres* पुमेत्वाङ्;
3sg past पुमेतु) *क्रि.* बढाउनु grow, rear

पुम्दिन्मा [pumdiṇma] (*1sg pres* पुम्दिमेङ्;
3sg past पुप्साब्ज्या) *क्रि.* कूँजो हुनु shrivel

पुम्बा [pumba] *ना.* पितृ deceased
forefathers, paternal ancestors

पुम्मा [pumma] *क्रि.* १) मुहानबाट पानी
उम्रनु stream out, flow out २) निचोर्नु
take a handful, squeeze in fist, roll
thread, fold

पुयुप्ना [pujupna] *वि.* ढुँडो maimed, having
lost a limb, cut-off or lost finger (s) or toe
(s), having lost hand (s) or wrist (s)

पुयुप्पा [pujuppa] *ना.* विशेष मगर
जातिलाई बुभाउने शब्द name of the
Magar people

पुराहासाला [purahasala] *ना.* १) फैसला
judgement, decision (of a case) २)
निष्कर्ष decision

पुरम्बुङ्ला [purembuṅla] *ना.* ढुङ्गे फूल

पुलिचाक्चि [pulitsakti] *क्रि.* प. तन्द्राङ्
तुन्द्रुङ् many pieces hanging

पुलिलि छुम्मा [pulili ts^hu[?]ma] क्रि. प. हतपत कसैले अलग गर्न नसक्ने गरी भुन्डिनु ex. उड्बे पिछाचि पुलिलि न्छुमेहाचि। उसमा केटाकेटी अचम्म तरिकाले भुन्डिन्छन्

पुवा [puwa] ना. मकैको पिठो तेलमा पकाएर तयार गरिएको परिकार fried maize cake

पुवाङ्ग्या [puwaŋgja] वि. पाखे rude, savage

पुसाङ् पुसाङ् [pusaŋ pusaŋ] क्रि. प. बढ्दै बढ्दै जाने प्रक्रिया activity of growing

पुसुमा [pusuma] ना. बिराली female cat

पुहिङ् [puhiŋ] ना. १) आरक्षण act of protecting २) आरक्ष reserve, area of land reserved (especially for nature conservation)

पुम्मा, [pu[?]ma] (1sg pres पुर्वाङ्; 3sg past पुरु) क्रि. १) काटेर छिनाउनु २) चुडाउनु

पुम्मा, [pu[?]ma] (1sg pres पुत्वा; 3sg past पुतु) क्रि. उम्लनु boil, bubble up

पेक [pekʌ] ना. १) गुणा multiplication २) गुणन को चिन्ह

पेकुलिन्वा [pekuli[?]wa] ना. १) जुरेली type of crested bird, lark २) लिम्बु जातिलाई बुझाउने सब्द name for the Limbu people

पेक्ताना [pektana] क्रि. प. पट्याइएको

पेक्तिजोक [pektijokʌ] ना. गुणन चिन्ह

पेक्थुङ्ग्लिक [pekt^huŋglikʌ] क्रि. प. पट्याएर properly folded

पेक्नेम्मा [pekneɪma] क्रि. फुटाएर भार्नु break and drop, break down

पेक्पेक्ना [pekpekna] वि. चेप्टो flat, smooth

पेक्मा, [pekma] क्रि. फुटाउनु break

पेक्मा, [pekma] (1sg pres पेक्त्वाङ्; 3sg past पेक्तु) क्रि. दोबार्नु double, fold over ex. तेक पेक्मा निस्वाम्चिन्गान्हा? लुगा पट्याउनु जान्दैनौ?

पेक्ला [pekla] ना. खुँडा flat-end sword, scimitar

पेगाना [pegana] क्रि. प. १) फुटेको २) चर्केको

पेग्मा [pegma] (1sg pres पेग्वाङ्; 3sg past

पेगु) क्रि. १) टुट्नु be broken २)

फुटाउनु break, separate ex. मुक्डा फिम्लाहोङ् वागिन पेग्मा छाक्ना। हातले निचरेर अण्ड फुटाउन गाहो छ।

पेङ्नाहाङ्मा [peŋna^haŋma] (1sg pres पेगाहाक्स्वाङ्; 3sg past पेगाहाक्सु) क्रि. १) फुटाइ पठाउनु २) फुटाएर सखाप पार्नु destroy

पेङ्मा [peŋma] (1sg pres पेङ्द्वाङ्; 3sg past पेङ्दु) क्रि. १) ताछ्नु peel, scrape २) बाहिरी भाग फाल्नु

पेङ्माना [peŋmana] ना. ताछ्ने

पेचिरिन्वा [petsiri[?]wa] ना. भँगेरो sparrow

पेचेन्या [petse[?]ja] (Dia. Var. पेक्चेन्या) ना. बहुभाषिक multilingual

पेचेन्वाफुङ् [petse[?]wap^huŋ] ना. भीरमा फुल्ने एक प्रकारको कुसुमे फूल type of flower

पेताना [petana] क्रि. प. भिजाएको

पेतोकना [petokna] ना. हाँस duck

पेदा [peda] ना. चेला pupil, disciple

पेन्दाराऱ्मा [pendara?ma] क्रि. १) उडेर

आउनु come flying ex. न्वाक

पेसारायाना। चरा उडेर आयो। २)

भिजेर आउनु be wet and come ex.

वासिकडा पेतारायाना। पानीले भिजूर

आयो। He came, wet from the rain.

पेन्दिऱ्मा [pendi?ma] (1sg pres पेन्दिमेङ्;

3sg past पेताऱ्या) क्रि. भिज्नु get wet, be soaked

पेन्नाहाङ्मा [pennaha?ma] (1sg pres

पेसाहाक्स्वाङ्; 3sg past पेसाहाक्सु) क्रि.

उडाइ पठाउनु

पेपेबा [pepeba] ना. सनही clarinet

पेमा, [pema] (1sg pres पेस्वाङ्; 3sg past

पेसा) क्रि. उडाउनु fly ex. उङ् चाङ्गा

पेमा चिन्मा सिम्मेऱ्ना। उ चङ्गा उडाउनु

सिकदैछ।

पेमा, [pema] (1sg pres पेमेङ्; 3sg past

पेसा) (Dia. Var. पेमाऱ्) क्रि. उङ्नु fly up,

soar ex. पेमागा लागि लाप

चाहान्जोङ्मेहा। उङ्नको लागि पखेटा

चाहिन्छ।

पेम्मा [pemma] (1sg pres पेन्वाङ्; 3sg past

पेनु) १) ना. मुर्छा faint २) क्रि. तुङ्बा

भर्नु fill in the tongba ex. आनाडा तोङ्बा

पेम्मासिम्मेऱ्ना। दिदीले तुङ्बा भर्दै

हुनुहुन्छ।

पेरछेऱ्वा [perats^he?wa] (Dia. Var.

पेरछोऱ्वा) ना. चट्याङ् lightning

पेरोङ्गुवा [peronguwa] (Dia. Var. पेलेलेबा)

ना. लामपुछे type of bird

पेलुलाऱ्लु [pelula?lu] अ. मू. जिउ थाम्म
नसक्नु

पेलुलाऱ्लु लेङ्मा [pelula?lu leŋma] अ. मू.

जिउ थाम्म नसक्ने हुनु

पेलेक्बुम [pelekkbumΛ] ना. बास्केटबल

basketball

पेलेले [pelele] अ. मू. जबर्जस्ती घिसार्नु

drag by force ex. मामु पेलेले न्साहेतुना।

केटीलाई जबर्जस्ती घिसारेर लगे।

पेल्लोऱ्वा [pello?wa] (Dia. Var. लाङ्वा)

ना. न्याउली चरा type of bird

पेसाना [pesana] क्रि. प. १) उडेको २)

उड्यो

पेऱ्मा [pe?ma] (1sg pres पेत्वाङ्; 3sg past

पेतु) क्रि. भिजाउनु soak, make wet,

moisten

पेऱ्लेम-पेऱ्लेम [pe?lema-pe?lema] क्रि. प.

तुन्दुङ् तुन्दुङ् dangling

पोक [pokΛ] ना. शब्द word

पोक ओक्मा [pokΛ okma] क्रि. प. प्वाक्क

ठुँगु

पोक्खुवाङ् [pokk^huwaŋ] ना. उम्मेदवार

candidate

पोक्चुमाङ् [poktsuməŋ] ना. नाइटे

पोक्चेङ् [poktseŋ] (Dhankuta Dia.

याऱ्मथिलेक) ना. आन्दोलन agitation,

movement

पोक्ता [pokta] (Dhankuta Dia. योङ्चि) ना.

भार shelf above the fire and used for

drying

पोकदाङ् [pokdaŋ] (Dhankuta Dia.

चेऱ्यायुङ्) (Dia. Var. चेऱ्युङ् ना. १)

शब्दकोश dictionary २) शब्द भण्डार
lexicon, word-stock

पोक्पोक्ना [pokpokna] **ना.** १) गिर्खा
swollen gland २) माथि उठेको भाग

पोक्फु [pokp^hu] **ना.** खरुकी

पोक्मा [pokma] (1sg pres **पोङ्मे**; 3sg past **पोगा**) **क्रि.** उम्रनु spring up, bubble up (as of a spring bubbling out of the ground), sprout **ex.** पाङ्गे याङ्लि मिमि पोक्मासिम्मेहा। कोदोको बिउ अलिअलि उम्रिंदैछ।

पोक्मा [pokma] (1sg pres **पोङ्मेङ्**; 3sg past **पोगा**) **क्रि.** उठ्नु stand up, rise, wake **ex.** कान्निभाक युडाभोङ् पोक्मा छाक्ना। साथी बस्यो भने उठाउन गाहो छ।

पोक्मेमा [pokmema] (1sg pres **पोक्मेत्वाङ्**; 3sg past **पोक्मेतु**) **क्रि.** १) उमार्नु grow, cause to grow २) उठ्न लगाउनु

पोक्युङ् [pokjuŋ] **ना.** उठबस

पोक्सा [poksa] **ना.** खरायो rabbit

पोगाना [pogana] **क्रि.** प. उठेको

पोगाहा [pogaha] **क्रि.** प. उम्रिएको

पोङ्क्यान [poŋkjaŋ] **ना.** भयाली

पोङ्खेत्मा [poŋk^he?ma] (1sg pres **पोङ्खेमे**; 3sg past **पोराख्या**) **क्रि.** ढल्नु fall down, lie down, be defeated

पोङ्गि [poŋgi] **ना.** १) घण्टी small bell
२) घुँघुरु

पोङ्मा [poŋma] (1sg pres **पोक्स्वाङ्**; 3sg past **पोक्सु**) **क्रि.** १) पङ्किनु **ex.** ना फाबु पोङ्मा चा यामे थाङ्थाङ्

चोगानियो। यो बाँस पङ्किनु पनि सक्छ होसियार गर है। २) पङ्काउनु **ex.** हेन तुम्बुक पोङ्माना। आज बन्दुक पङ्काउनु पर्छ।

पोङ्वा [poŋwa] **ना.** १) पेचा small round bamboo basket in which mustard powder is pressed in order to obtain oil
२) तेल पेल्ला प्रयोग गरिने सानो चोयाको डाली

पोत्लिङ् [potlin] **ना.** हाफ गन्जी

पोनिला [ponila] **ना.** १) रोजगार गर्ने २) मजदुर गर्ने labourer

पोप [pop] **ना.** पोप Pope

पोप्मा [popma] (1sg pres **पोप्मे**; 3sg past **पोप्ता**) **क्रि.** उडेर बस्नु

पोप्मे [popme] **ना.** कुरो type of sharp-pointed grass (or spear-grass)

पोम [pom] **ना.** अलछी idle, indolent, sloth

पोमा [poma] (1sg pres **पोमेङ्**; 3sg past **पोरा**) **क्रि.** ढल्नु fall down, lie down

पोम्ना [pomna] **वि.** आलस्य laziness, drowsiness

पोम्माकेक्हा [pommakekha] **वि.** अलछी लाग्दो

पोम्लेक [pomlek] **वि.** १) अलछी idle
२) सुस्त inert, sluggish, lazy, slow

पोरिकपोरिक [porikporik] **ना.** विभिन्न different, diverse, various, several, varied

पोरेक्साना [poreksana] *Dha var. of*
केङ्गेङ्ना

पोरोक [porokʌ] क्रि. प. कुनै पनि चिज
हवात्तै खन्याउनु pour, drop

पोरोरो [pororo] १) ना. व्यायाम physical
exercise, gymnastics २) अ. मू. अन्न
खन्याएको अर्थ बुझाउने अनुकरणत्मक
शब्द

पोलाचोक [polatsokʌ] Dha var. of येक्वा

पोलोबा [poloba] ना. १) उत्तर answer,
reply २) जवाफ

पोलोबा पिन्मा [poloba piʔma] (1sg pres
पोलोबा पिन्वाइ; 3sg past पोलोबा पि)
क्रि. प. १) अर्ती दिनु २) उत्तर दिनु

पोलोलो [pololo] वि. लामो वा खुकुलो be
larger or longer in size

पोलोवातिगेक [polowatigekʌ] ना. उत्तर
माला

पोसिप [posipa] ना. १) बान्ता vomiting,
nausea २) छान्द vomit

पोसिप्मा [posipma] (1sg pres पोसिमेइ;
3sg past पोसितु) क्रि. बान्ता गर्नु vomit

पोहेप [pohepʌ] अ. मू. घ्वाप्प

पोहोइ [pohog] वि. लोभी greedy,
covetous, avaricious, gluttonous,
rapacious, stingy

पोरपाइ [poʔpaŋ] ना. क्याम्पस campus,
college

पोरमा [poʔma] (1sg pres पोत्वाइ; 3sg
past पोरतु) (Dia. Var. पाग्मा) क्रि. मुछ्नु
knead, squeeze and press (flour, etc.)
ex. उडा खाबुत्ति पोतुहा। उनले पिठो
मुछिन।

पोरलोइ [poʔloŋ] ना. नातीको नाती great
great grandchild

प्याक [pjakʌ] वि. १) धेरै much, many
२) बढि more

प्याक पुसाइ लुप्मा [pjakʌ pusaj lupma]
(1sg pres प्याक पुसाइ ल्वाइ; 3sg past
प्याक पुसाइ लु) क्रि. प. बढाई चढाइ
भन्नु

प्याक मिना [pjakʌ mina] वि. धेरै सानो

प्याक लोत्वा [pjakʌ loʔwa] ना. धेरै जसो
generally, mostly

प्याक हिइमा [pjakʌ hiŋma] (1sg pres
प्याक हिइमेइ; 3sg past प्याक हिडा)
क्रि. प. दीर्घायु हुनु

प्याक्थाइछेइ [pjaktʰaŋtsʰeŋ] ना.
बहुविवाह polygamy, polyandry

प्याक्थेन [pjaktʰeŋʌ] (Dia. Var. लाज्यासुसु)
वि. ढर्रा unnecessary show, pompous
show, fashion

फ

फा, [pʰa] (Dhankuta Dia. डाइ) सङ्. पाँच
five

फा, [pʰa] ना. बार hedge, fence, barrier

फाइबु [pʰaibu] ना. खुट्टाको औंलाको
कापमा आउने एक प्रकारको घाउ

फाइम [pʰaimʌ] ना. १) सानो कुची २)
दाँत ब्रस

फाइमुङ [p^haimuŋ] **ना.** गोब्रे च्याउ
फाइरुम्बा [p^hairumba] **ना.** १) गन्धे भार
 २) गोब्रे कीरा
फाउदारि [p^haudari] **ना.** दङ्ग फसाद riot
फाए [p^hae] (*Dhankuta Dia*. डाइ इ) सङ्.
 एकाउन्न fifty-one
फाक [p^hakA] **ना.** सुँगुर domesticated pig
फाक सा [p^hakA sa] **ना.** सुँगुरको मासु pork
फाकुच्या [p^hakutsja] **ना.** सुँगुरको बच्चा
 piglet
फाक्खुबा [p^hakk^huba] **ना.** पुल वा साँघु
 थाप्ने व्यक्ति
फाक्खोङ् [p^hakk^hoŋ] *Dha var. of* कोङ्
फाक्खालुम्बा [p^hakts^halumba] **वि.** अन्तरे
 fifth eldest son or brother in a family
फाक्खालुम्मा [p^hakts^halumma] **वि.** अन्तरी
 fifth eldest daughter or sister in a family
फाक्ताङ् [p^haktan] **ना.** काँध shoulder
फाक्ताङ् तोङ्मा [p^haktan toŋma] (*1sg pres*
फाक्ताङ् तोक्स्वाङ्; *3sg past* **फाक्ताङ्**
तोक्सु) **क्रि.** प. बाहाँ जोङ्नु
फाक्ताङ्बे खुम्मा [p^haktanbe k^hu[?]ma] (*1sg*
pres **फाक्ताङ्बे ख्वाङ्**; *3sg past*
फाक्ताङ्बे खु) **क्रि.** प. काँधमा बोक्नु
फाक्ताङ्लुङ् [p^haktanluŋ] **ना.** कुम्भ कर्ण
 हिमाल
फाक्पाङ् [p^hakpan] **ना.** १) सुँगुरको
 छहारी २) सुँगुरको खोर pig house
फाक्मा [p^hakma] **क्रि.** पुल वा साँघु थाप्नु
 briage

फाक्लिङ् [p^hakliŋ] **ना.** संखुवासभाको
 आँखीभुईँ गाउँको एक ठाउँको याक्खा
 भाषाबाट राखिएको नाम name of place
 in Ankhhibhuin village Sankhuwasava
 district
फाक्लुङ् [p^hakluŋ] **ना.** १) खुँङ्किलो २)
 ढुङ्गाको सिँढी
फाक्साहा [p^haksaha] **क्रि.** प. गिलो हुनेगरी
 उसिनेको
फाक्सिक [p^haksika] **ना.** १) सुँगुरको जुम्रा
 louse of a pig २) आँखिभूईँ गा. बि. स.
 मा पर्ने एउटा सानो गाउँको नाम, जसको
 नाम याक्खा भाषाबाट राखिएको छ।
फाखेङ् [p^hak^hej] (*Dhankuta Dia*. डाइ
 खेङ्) सङ्. पचास fifty
फाङ् [p^haŋ] **ना.** काका father's younger
 brother, uncle
फाङ्मा, [p^haŋma] (*1sg pres* **फाङ्वाङ्**; *3sg*
past **फाङ्**) **क्रि.** बार्नु enclose, make a
 fence, industry **ex.** आप्पाडा लाम्बु
 फाङ्मा सिम्मेऱना। मेरो बुबाले बाटो
 बाँदै हुनुहुन्छ।
फाङ्मा, [p^haŋma] (*1sg pres* **फाक्स्वाङ्**;
3sg past **फाक्सु**) **क्रि.** बेसरी उमाल्नु boil
ex. खेम नाहाङ्तो इहा फाङ्मा
 सिम्मेऱना? अधि देखि के उमाल्दैछ?
फाङ्ग्राङ् [p^haŋraŋ] **ना.** डोको wicker
 basket
फाता [p^hata] (*Dhankuta Dia*. डाइ आङ्)
 सङ्. अन्ठावन्न
फात्तुर [p^hattura] **ना.** अभियोग blame

फाना [p^hana] (*Dhankuta Dia*. डाङ् थुम)

सङ्. चवन्न fifty-four

फानाबु [p^hanabu] ना. कटहर jack-fruit

फानिङ्वा [p^haniŋwa] *Dha var. of* थुकछेप

फानिङ्वा [p^haniŋwa] ना. १) विधान

constitution, regulation २) कार्यविधि

फान्दिमा [p^handi?ma] (1sg pres फान्दिमे;

3sg past फासाब्या) क्रि. १) मिसिनु be mixed, be united, be combined २) बाटो नपाउनु

फाप [p^hapΛ] ना. सहयोग co-operation,

joint operation

फापा [p^hapa] (*Dhankuta Dia*. डाङ् नाङ्)

सङ्. उनन्साठी fifty-nine

फाफ्फाप [p^happ^hapΛ] क्रि. प. कपाल

नकोरी लथालिङ्ग छोड्नु

फाप्मा [p^hapma] (1sg pres फावाङ्; 3sg

past फा) क्रि. १) बाट्नु plait (hair, string, etc.) २) बुन्नु knit, weave

फाप्माना [p^hapmana] ना. बुन्ने

फाप्सिङ् [p^hapsiŋ] *Dha var. of* डोकु

फाफा [p^hap^ha] (*Dhankuta Dia*. डाङ् डाङ्)

सङ्. पचपन्न fifty-five

फाबु [p^habu] ना. बाँस bamboo

फाबुगा ओच्चा [p^habuga ottsa] ना. बाँसको

चोया काङ्दा को बाहिरी पत्र

फाबुलाङ् [p^habulaŋ] ना. बाँसघारी bamboo

bush

फामा [p^hama] (1sg pres फास्वाङ्; 3sg

past फासु) क्रि. मिसाउनु mix, blend, mingle

फामि [p^hami] ना. बाँसको तामा bamboo

shoot

फाम्चि [p^hamtsi] (*Dhankuta Dia*. डाङ्चि)

सङ्. पाँच वटा five

फाम्ना [p^hamna] वि. १) पाँचौँ fifth २)

रातो red, rosy

फाम्ना खाम [p^hamna k^hamΛ] ना. रातो माटो

फाम्फुङ् [p^hamp^huŋ] ना. लालुपाते फूल

फाम्फुङ्बुला [p^hamp^huŋbula] ना. लाली

गुराँस rhododendron, the national flower of Nepal

फाम्मा [p^hamma] (1sg pres पान्द्वाङ्; 3sg

past पान्दुचि) क्रि. १) खुट्टा लर्बेरिनु २) अधि लाग्नु

फाम्लाबु [p^hamlabu] ना. लालुपाते रुख

फाम्लुङ् [p^hamluŋ] ना. माणिक्य ruby, gem,

jewel

फाम्सिप्माहा चेन्या [p^hamsipmaha tse?ja]

ना. भुलाउने कुरा

फाम्सिन्मा [p^hamsi?ma] (1sg pres

फाम्सिमेङ्; 3sg past फाप्सास्या) क्रि.

अलमलिनु be confused, be puzzled

फाम्हा [p^hamha] ना. रातो रङ् red colour

फाया [p^haja] (*Dhankuta Dia*. डाङ् छाङ्)

सङ्. छपन्न fifty-six

फायाना [p^hajana] क्रि. प. बुनेको;

बुनिएको woven

फायाहा [p^hajaha] क्रि. प. बुनेको वा

बनेको

फारक चोङ्नाहाङ्मा [p^harΛka

tsorŋnahaŋma] (1sg pres फारक

चोङ्नाहाक्स्वाङ्; 3sg past फारक

चोगाहाक्सु) क्रि. प. फरक गरी दिनु
 फारसे पिङ्मा [pʰarase piʔma] क्रि. प. १)
 मुक्त गर्नु free २) फुकका गर्नु free
 फारिको [pʰariko] ना. गोठ वा सानो बाटो
 बार्न प्रयोग गरिने बार जसलाई बोकेर
 यताउता सार्न सकिन्छ
 फारोक [pʰarokʌ] ना. भ्यागुतो frog
 फाला [pʰala] (Dhankuta Dia. डाङ् साङ्)
 सङ्. सन्ताउन्न fifty-seven
 फालिङ्फालिङ् [pʰalɪŋpʰalɪŋ] वि. हल्का
 रातो
 फालुम्बा [pʰalumba] वि. अन्तरे fifth eldest
 son or brother in a family
 फाल्लेक [pʰallekʌ] ना. फल्याक plank
 फासालावाङ् [pʰasalawaŋ] ना. अन्तर
 जातीय
 फासाहा [pʰasaha] क्रि. प. १) मिसाइएको
 २) गाभिएको
 फासु [pʰasu] (Dhankuta Dia. डाङ् सुम)
 (Dia. Var. फासुम) सङ्. त्रिपन्न fifty-three
 फासेतामा [pʰasetama] (1sg pres
 फासेतामेङ्; 3sg past फासेताया) क्रि. १)
 सम्मिलित हुनु २) सहभागी हुनु
 फाहि [pʰahi] (Dhankuta Dia. डाङ् हिच)
 (Dia. Var. फाहिच) सङ्. बाउन्न fifty-two
 फाङ्मा, [pʰaʔma] (1sg pres फावाङ्; 3sg
 past फातु) क्रि. सहयोग गर्नु help
 फाङ्मा, [pʰaʔma] (1sg pres फावाङ्; 3sg
 past फा) क्रि. १) चिरफार गर्नु do
 surgery २) बुन्नु; बाट्नु
 फाङ्माथाम [pʰaʔmatʰama] ना. अप्रेसन
 कोठा operation room

फाङ्माङ् [pʰaʔjaŋ] ना. अनुदान contribution
 (to finances), grant
 फाङ्मुम [pʰaʔjuma] ना. सुँगुरको जाँगर बाट
 बनाइएको कुची broom
 फाङ्वा [pʰaʔwa] ना. भाँडाकुँडा पखालेको
 फोहोर पानी
 फिकमा [pʰikma] (1sg pres फिङ्वाङ्; 3sg
 past फिगु) क्रि. १) थुत्नु snatch away
 २) बाहिर निकाल्नु pull out
 फिगायाङ्बा [pʰigajaŋba] (Dia. Var.
 साक्लाकुम्बा) ना. धामीको साथी friend
 of the "Manhanwa" shaman
 फिज [pʰidza] ना. फिँज foam
 फिन [pʰinʌ] ना. हुप सियो
 फिनिनि [pʰinini] क्रि. प. फनफनी
 फिनिनिबा [pʰininiba] ना. भुसुनो gnat,
 midge
 फिन्मा [pʰinma] (1sg pres फिन्द्वाङ्; 3sg
 past फिन्दु) क्रि. १) मुसार्नु touch gently,
 fondle २) निचर्नु ३) निमोढ्नु wring,
 squeeze
 फिन्सिङ्मा [pʰinsiʔma] (1sg pres
 फिन्दिसिङ्वाङ्; 3sg past फिन्दिसि) क्रि.
 घाँटीमा निचोरेर मार्नु
 फिप्मा [pʰipma] (1sg pres फित्वाङ्; 3sg
 past फितु) क्रि. १) च्याप्नु press, clasp,
 embrace २) भिर्नु put on or gird
 फिप्मासिङ् [pʰipmasiŋ] ना. सोइला
 फिफि [pʰipʰi] ना. १) सङ्कुचित
 compressed, contracted २) साँघुरो
 narrow
 फिबाक [pʰibakʌ] ना. कीरा insect

फिबाक आमा [p^hibak^Λ ama] (1sg pres

फिबाक इडामे; 3sg past फिबाक

इडाया) क्रि. प. कीरा पर्नु

फिबाककाछिक [p^hibakkats^hik^Λ] ना.

कीटनाशक insecticide

फिबिक्छा [p^hibikts^ha] ना. वृश्चिक राशि

फिम [p^him^Λ] वि. हरियो green

फिमा [p^hima] (1sg pres फिस्वाङ्; 3sg

past फिसु) क्रि. पाद पादनु

फिमाहा [p^himaha] क्रि. हरियो green

फिम्उहोङ् [p^himuhon] ना. ब्रह्माण्ड

universe, the world, the top of the head

फिम्याखुबा [p^himtsak^huba] ना. शाकाहारी

vegetarian, herbivorous

फिम्पाङ् [p^himpan] ना. निल गगन

फिमफिरुवा [p^himp^hiru[?]wa] ना. रिठ्ठा

soap plant

फिम्रो [p^himro] (Dia. Var. काह्वातुम) ना.

ज्येष्ठ month of Jeth (May-Jun), second month of the Nepali calendar

फिम्लाबाक [p^himlabak^Λ] ना. १) रायो वा

पसाइएको साग २) साग greens,

vegetable (s)

फिम्लुङ् [p^himluŋ] ना. पन्ना धातु

फियाबु [p^hijabu] (Dia. Var. फ्याबु) ना.

भिगाने बुट्यान type of small tree

फिलिङ्फिलिङ् [p^hiliŋp^hiliŋ] वि. १)

रङ्गिन coloured, painted, multi-coloured, motley २) हरियो न हरियो

फिलिङ्ग्राङ् [p^hiliŋraŋ] ना. कोइला खानी

फिलिन्वा [p^hili[?]wa] ना. १) तुमोक

सल्लेको मायाखोला किनारमा पर्ने

खेतको याक्खा भाषामा राखिएको नाम

name of a field on the banks of

Mayakhola in Tamaphok Salle २)

हरियाली; हराभरा

फिवाकिन [p^hiwakina] ना. मेथी fenugreek

फिसुन्वा [p^hisu[?]wa] (Dia. Var. फिसुन्वाक)

ना. १) छुरी dagger २) चक्कु pen

knife ३) कर्द small knife, often carried in the kukri (khukuri) sheath

फिन्फिलाम [p^hi[?]p^hilam^Λ] ना. साँघुरो बाटो

narrow passage

फिन्मा [p^hi[?]ma] ना. पाद fart

फिन्मा फिमा [p^hi[?]ma p^hima] (1sg pres

फिन्मा फिस्वाङ्; 3sg past फिन्मा फिसु)

क्रि. प. पादनु fart

फिन्माफोसाक [p^hi[?]map^hosak^Λ] ना. पादे

कीरा type of insect

फिन्वामुङ् [p^hi[?]wamuŋ] ना. पोके च्याउ

फिन्वारु [p^hi[?]waru] ना. १) भँगेरो जस्तै

एक प्रकारको सानो चरो type of bird २) कोटेरो

फिन्वालिङ् [p^hi[?]waliŋ] ना. पेरुङ्गो type of

flat basket made of bamboo strips

फु [p^hu] ना. १) दाजु elder brother २)

सेतो white

फुङ्चिक [p^huitsika] ना. भुमरी whirlwind,

eddy

फुङ्चिक पोक्मा [p^huitsika pokma] (1sg

pres फुङ्चिक पोङ्मे; 3sg past फुङ्चिक

पोक्तु) क्रि. प. भुमरी उठ्नु

फुओलाक [p^huolak^Λ] ना. १) जस्ता zinc

२) टिन tin

फुक्का [p^hukka] *ना.* थुक्क expression of contempt or rebuke

फुक्साख्याना [p^huksak^hjana] *क्रि. प.*
फुस्किएको

फुखुबा [p^huk^huba] *ना.* १) भारफुक गर्ने
मान्छे २) भारफुक exorcism, charms

फुङ [p^huŋ] *ना.* फूल flower

फुङ केङ्मा [p^huŋ keŋma] १) *क्रि. प.*
अनुचित हिसाबले बढाउनु २) *ना.*
बढाइ चढाइ

फुङ तिमा [p^huŋ tima] (1sg pres फुङ
तिस्वाङ्; 3sg past फुङ तिसु) *क्रि. प.*
फूल चढाउनु

फुङ थुङ्मा [p^huŋ t^huŋma] (1sg pres फुङ
थुक्स्वाङ्; 3sg past फुङ थुक्सु) *क्रि. प.*
फूल सिरउनु

फुङ याङ्मा [p^huŋ jaŋma] (1sg pres फुङ
याङ्स्वाङ्; 3sg past फुङ याङ्दु) *क्रि.*
प. १) फूल गोड्नु २) फूल छाँट्नु

फुङ लिप्मा [p^huŋ lipma] (1sg pres फुङ
लित्स्वाङ्; 3sg past फुङ लितु) *क्रि. प.*
फूल रोप्नु

फुङखेङ्मा [p^huŋk^heŋma] (1sg pres
फुङखेमेङ्; 3sg past फुक्साख्या) *क्रि.*
फुस्कनु

फुङ्ग [p^huŋga] *ना.* पैनी

फुङ्चोम [p^huŋtsoma] *ना.* मोहनी charm,
incantation

फुङ्तिगेक [p^huŋtigatek] *ना.* फूलमाला
garland

फुङ्थाप [p^huŋt^hapa] *ना.* फूलको बोट

फुङ्दाङ् [p^huŋdaŋ] *ना.* गमला flowerpot

फुङ्नाम [p^huŋnama] *ना.* वसन्त spring

फुङ्पाति [p^huŋpati] *ना.* फूलपाती flower
and leaf, the flower and leaf brought in
on the seventh day of the light half of
Ashwin (during Dashai), festival on the
seventh day of the light half of Ashwin

फुङ्पोकमेमा [p^huŋpokmemma] (1sg pres
फुङ्पोकमेत्वाङ्; 3sg past फुङ्पोकमेतु)
क्रि. फूल उमानु

फुङ्फेत्लाम [p^huŋp^hetlama] *ना.* बसन्त ऋतु

फुङ्फेवा [p^huŋp^hewa] *ना.* १) महिलाले
बोक्ने विशेष कोसेली २) तोरी

फुङ्फेवा [p^huŋp^he?wa] *ना.* तोरी mustard
plant or seed

फुङ्मा [p^huŋma] (1sg pres फुक्स्वाङ्; 3sg
past फुक्सु) *क्रि.* १) फुकाउनु loosen,
untie २) खुस्काउनु take off, untie

फुङ्याङ्लि [p^huŋjaŋli] *ना.* १) फूलको
बिरुवा २) फूलको बिउ

फुङ्गरो [p^huŋgro] (Dhankuta Dia. माखेन्ना)
ना. कार्तिक seventh month of the
Nepalese calendar

फुङ्गलिङ् [p^huŋliŋ] *ना.* १) फूल उम्रेको
ठाउँ place where flowers are growing
२) याक्खा भाषामा राखिएको
तामाफोक सिरानमा पर्ने एउटा सानो गाउँ

फुङ्वा [p^huŋwa] *ना.* फूलको रस

फुङ्सा [p^huŋsa] *ना.* फलफूल fruit

फुङ्साला [p^huŋsala] *ना.* भूमिका preface,
introduction

फुङ्साहाम [p^huŋsahama] *ना.* बगैँचा
garden

फुऱ्वाबा [p^hu?waba] *वि.* कान्छा youngest, junior (male)

फुऱ्वामा [p^hu?wama] *वि.* कान्छी youngest (woman)

फुऱ्वामाक [p^hu?wamak] *ना.* कदमको रुख

फेक्फेक [p^hekp^hek] *वि.* १) चेप्टो flat २) पातलो thin

फेक्फेक चोक्मा [p^hekp^hek] tsokma] (1sg pres फेक्वाङ्; 3sg past फेक्फेक चोगु) *क्रि.* प. चेप्ट्याउनु

फेक्मा, [p^hekma] (1sg pres फेक्वाङ्; 3sg past फेगु) *क्रि.* रुखको हाँगा लुछ्नु वा भाँच्नु

फेक्मा, [p^hekma] (1sg pres फेक्त्वाङ्; 3sg past फेक्तु) *क्रि.* १) बढार्नु sweep २) चङ्काउनु slap, give a slap

फेक्मे [p^hekme] (*Dia. Var.* फेन्मेक) *ना.* गहत type of grain

फेक्साङ् मुक [p^heksan muk] *ना.* देब्रे हात

फेक्साङ् लाम [p^heksanlam] *ना.* अवैध कामकाज

फेङ्खुबा [p^henkh^huba] *ना.* मिचाहा *ex.* दबाउने

फेङ्चेक्चि [p^hentsekti] *ना.* फालि ploughshare, blade of the plough

फेङ्छुप्सिङ् [p^hents^hupsin] *ना.* सोडला

फेङ्मा, [p^henma] (1sg pres फेङ्द्वाङ्; 3sg past फेङ्दु) *क्रि.* थिच्नु press down, suppress, compress, exploit

फेङ्मा, [p^henma] (1sg pres फेक्स्वाङ्; 3sg past फेक्सु) *क्रि.* जोत्नु plough *ex.*

न्सेहेक्साहा गोरुचिडा रोपा फेङ्मा छाक्हा। मर्न लागेका गोरुहरूले खेत जोत्नु गाहो हुन्छ।

फेङ्सिखुबा [p^hensik^huba] (*Dia. Var.* तुसिखुबा) *वि.* अत्याचारी tyrannical, oppressive, tyrant oppressor

फेङ्सिङ् [p^hensin] *ना.* हलो plough

फेच्चुलि [p^hettsuli] *ना.* बाँसको लिङ्गो काटेर बनाइने एक प्रकारको चुङ्गे, जसलाई याक्खा जातिमा गरिने पूजामा प्रयोग गरिन्छ

फेतावा [p^hetawa] (*Dia. Var.* फेताऱ्वा) *ना.* तिल sesame seed

फेत्तेरेक फेत्तेरेक [p^hetterek] p^hetterek] *अ. मू.* १) छटपटी uneasiness, agitation, illness, restlessness २) उकुसमुकुस

फेत्तेरेक्पा [p^hetterekpa] *वि.* १) बोलक्कड talkative २) छटपटे; खटपटे

फेदाङ्बा [p^hedanba] *Dha var. of* मुन्धुमराङ्बा

फेन साप्ला [p^hen] sapla] *ना.* सम्मान पत्र

फेन्दिक् [p^hendik] (*Dia. Var.* फेन्दिक्) *ना.* बन्चरो axe

फेन्दिक्डा ओक्मा [p^hendikpa okma] (1sg pres फेन्दिक्डा ओग्वाङ्; 3sg past फेन्दिक्डा ओगु) *क्रि.* प. बन्चरोले ठुङ्नु

फेन्दोङ् [p^hendon] *वि.* तेर्सो plain, not steep, diagonal, slanting

फेन्दोङ् आण्छामा [p^hendon apt^hama] *ना.* तेर्सो दलिन

फेन्दोङ लेङ्मा [pʰendon ɽɛŋma] (1sg pres
फेन्दोङ लेङ्मेङ्; 3sg past फेन्दोङ
लेक्स) क्रि. प. तेर्सो हुनु

फेन्नाहाङ्मा [pʰennahajma] (1sg pres
फेन्दाहाक्स्वाङ्; 3sg past फेन्नाहाक्सु)
क्रि. निलम्बन गर्नु

फेन्फेन चोकमा [pʰɛnpʰɛnɬ tsokma] (1sg
pres फेन्फेन चोग्वाङ्; 3sg past फेन्फेन
चोगु) क्रि. प. श्रद्धा गर्नु

फेन्मा [pʰɛnma] (1sg pres फेन्मे; 3sg past
फेना) क्रि. १) घाम लाग्नु sunshine ex.
हेन खिम्फुरुम्माडा नाम फेन्मा म्बिन्ना।
आज कुहिरोले घाम लाग्नु दिएन। २)
हुर्कुनु; जवानी हुनु

फेन्मा [pʰɛnma] (1sg pres फेन्वाङ्; 3sg
past फेन्दु) क्रि. लगाएको कपडा खोल्नु
ex. ना पिछाडा खेम्माहाङ्तो उते
फेन्मागा चोकमासिम्मेऱ्ना। यो बलकले
अघि देखि उसको लुगा फुकाल्नु
खोज्दैछ।

फेन्याङ् [pʰɛnjaŋ] (Dhankuta Dia. उतोक्)
ना. १) पुरस्कार reward, prize २)
पदक medal, badge ३) तक्मा medal,
badge

फेरुवा [pʰɛruwa] ना. कोटेरो type of small
bird like a sparrow

फेरेम [pʰɛremɬ] ना. फ्रेम

फेवा [pʰɛwa] ना. मुनिया चरो

फेहिङ्लुङ् [pʰɛhinlun] ना. पुनर्जीवन new
life, rebirth

फेऱ्नामा [pʰɛʔnama] क्रि. पुज्याएर जानु
bring here and leave

फेऱ्मा, [pʰɛʔma] (1sg pres फेमे; 3sg past
फेता) क्रि. १) फक्रनु flower, blossom,
open (of bud) २) फुल्नु flower, bloom

फेऱ्मा, [pʰɛʔma] (1sg pres फेऱ्वाङ्; 3sg
past फेरु) क्रि. आँखा च्यात्नु

फोक [pʰokɬ] ना. १) पेट belly, stomach,
abdomen २) भुँडी stomach, belly,
abdomen

फोक खुऱ्मा [pʰokɬ kʰuʔma] (1sg pres
फोक ख्वाङ्; 3sg past फोक खु) क्रि. प.
१) गर्भवती हुनु २) पेट बोक्नु

फोक खोङ्दिऱ्मा [pʰokɬ kʰoŋdiʔma] (1sg
pres फोक खोङ्दिमे; 3sg past फोक
खोक्सोब्या) क्रि. प. १) पेट गडबड हुनु
२) विचार नमिल्नु

फोक याक्मा [pʰokɬ jakma] (1sg pres
फोक याङ्मे; 3sg past फोक याक्नु) क्रि.
प. १) पेट बिभाउनु २) अपच भएर
पेट दुख्नु

फोक होङ्बे युन्चामा [pʰokɬ hoŋbe
juntsama] (1sg pres फोक होङ्बे
युन्चामेङ्; 3sg past फोक होङ्बे
युतुचाया) क्रि. प. भित्र भित्रै हाँस्नु

फोक होऱ्मा [pʰokɬ hoʔma] (1sg pres
फोक होत्वा; 3sg past फोक होतु) क्रि.
प. १) पेट घोच्नु २) च्वस च्वास पेट
दुख्नु

फोकदाङ्बा [pʰokɬdaŋba] वि. १)
हर्ताकर्ता २) कामदारी

फोकाऱ्वा [pʰokaʔwa] ना. १) भ्रूण
embryo, child in the womb २) ठूलो
भुँडी ३) चेपागाँडा young frog or toad,
tadpole

फोकिमा [pʰokima] *Dha var. of* फोखिमा

फोकगुरुम्बा [pʰokgurumba] *ना.* दमाहा type of large drum

फोकडा साऱ्मा [pʰokɟa saʔma] (1sg pres फोकडा सामे; 3sg past फोकडा सा) (*Dia. Var.* फोकसाऱ्मा) *क्रि. प.* पखाला लाग्नु

फोकचुक्माङ् [pʰoktsukmaŋ] *ना.* नाइटे ज्यामिर

फोकचुक्लिक [pʰoktsuklikʌ] (*Dia. Var.* फोकचुक्लिक) *ना.* नाइटो navel, downward tip of a churning stick

फोकचोङ्वा [pʰoktsɔŋwa] *वि.* स्वार्थी selfish, self-seeking, selfish person

फोकछुप [pʰoktsʰupʌ] *ना.* गोपनीय not to be revealed or disclosed, type of creeper

फोकछेप [pʰoktsʰepʌ] *ना.* १) देहाय list, table of contents २) विचारण

फोकताङ् [pʰoktaŋ] *ना.* १) घरायसी काम domestic work २) खानपिन

फोकताङ्वा [pʰoktaŋwa] (*Dia. Var.* फोकटाङ्वा) *ना.* रातो बारुलो red wasp

फोकनेम्माना [pʰoknemmana] *ना.* वियोगान्त drama, novel or story having a sad or tragic ending

फोकपेयुङ्मासाला [pʰokpejuŋmasala] *ना.* गोप्य राख्ने कुरा

फोकपेहा [pʰokpeha] *ना.* आन्तरिक internal, inner, mental

फोकपेऱ्ना पिच्छा [pʰokpeʔna pitʃʰa] *ना.* गर्भमा रहेको बच्चा

फोकयोग [pʰokjogʌ] *ना.* अभिप्राय purpose, intention, thought, opinion

फोक्राङ् [pʰokraŋ] (*Dia. Var.* काम्बुर) *ना.* कमर waist, loin

फोकलुङ् [pʰokluŋ] *ना.* १) व्यवसाय occupation, vocation, business, trade, commerce २) पेसा occupation, profession, trade ३) रोजगारी working, earning, one having work

फोकसाकरोक [pʰoksakorokʌ] *ना.* सीमा रेखा borderline

फोकसाना [pʰoksana] *ना.* १) खण्ड part, section २) छुटेको

फोकसाला [pʰoksala] *ना.* १) भित्री कुरा secret matter २) गोप्य कुरा

फोकसाला पेक्मा [pʰoksala pekma] *क्रि. प.* भित्री कुरा बहिरा आउनु

फोकसालुङ् [pʰoksaluŋ] *ना.* सीमा ढुङ्गा

फोकसेङ्मा [pʰokseŋma] (1sg pres फोकसेक्स्वा; 3sg past फोकसेक्सु) *क्रि.* पेट सफा गर्नु

फोखिमा [pʰokʰima] (*Dhankuta Dia.* फोकिमा) *ना.* पटुका waistband, girdle, belt, sash

फोङ् [pʰoŋ] *ना.* १) छुटकारा freedom, relief, discharge, rescue २) विभाजन division

फोङ्खाम [pʰoŋkʰamʌ] *ना.* पहिरो landslip, landslide

फोङ्खुदाङ्बा [pʰoŋkʰudangba] *ना.* उद्धारकर्ता

फोङ्खुबा [pʰoŋkʰuba] *ना.* १) मुक्तिदाता
giving freedom or salvation, saviour २)
छुटाउने ३) अलग गर्ने

फोङ्छेप [pʰoŋtʰepʌ] *पर्यायवाची*
फोङ्साप्ला

फोङ्मा [pʰoŋma] (1sg pres **फोक्स्वाङ्**;
3sg past **फोक्सु**) *क्रि.* १) छुटकारा दिनु
२) चिर्नु split ३) छुट दिनु ४) मुक्ति
दिनु ५) छोडिदिनु

फोङ्साप्ला [pʰoŋsapla] (*Dhankuta Dia.*
फोङ्छेप) *ना.* छोडपत्र

फोङ्साप्ला पिङ्मा [pʰoŋsapla piŋma] (1sg
pres **फोङ्साप्ला पिङ्वाङ्**; 3sg past
फोङ्साप्ला पि) *क्रि.* प. छोडपत्र दिनु

फोङ्होक्नाम [pʰoŋhoknamʌ] *ना.* १)
छुटकाराको चाड २) निस्तार चाड

फोन [pʰona] *ना.* फोन telephone

फोन्दिप्मा [pʰondiɸma] *क्रि.* बिथोल्नु
obstruct, hinder, hamper

फोप [pʰopa] *वि.* १) घोप्टो upside down
२) पोत

फोप फोप्मा [pʰopa pʰopma] (1sg pres
फोप फोप्मेङ्; 3sg past **फोप फोप्मा**) *क्रि.*
प. १) भुक्नु bow, stoop २) घोप्टो पर्नु

फोप सेमेप्मा [pʰopa semepma] (1sg pres
फोप सेमेत्वाङ्; 3sg past **फोप सेमेतु**)
क्रि. प. दण्डवत् गर्नु

फोप्चिबा [pʰoptsiba] *ना.* १) उल्लु owl
२) लाटोकोसेरो

फोप्नाबा [pʰopnaba] *ना.* एकले बारुलो

फोप्निमा [pʰopnima] (1sg pres
फोप्तिङ्वाङ्; 3sg past **फोप्ति**) *क्रि.* पोख्नु

spill, flow over

फोप्पा [pʰoppa] (*Dia. Var.* **फोप**) *ना.* टोपी
cap, hat

फोप्मा [pʰopma] (1sg pres **फोप्त्वाङ्**; 3sg
past **फोप्तु**) *क्रि.* छोप्नु cover, hide, fall
upon violently

फोप्लेक [pʰoplekʌ] *अ.* मू. घप्लक्क spill
suddenly *ex.* मोरवा थेरनाम्मास्याङ्ना
काकसाख्याङ्होङ् फोप्लेक
फोप्ताख्याहा। *चिया लिएर आउँदै थिएँ*
लडेर घप्लक्क पोखि गयो।

फोम [pʰoma] *ना.* असिना hail, hailstone

फोम तामा [pʰoma tama] (1sg pres **फोम**
तामे; 3sg past **फोम ताया**) *क्रि.* प.
असिना पर्नु

फोम्खेङ्मा [pʰomkʰeŋma] (1sg pres
फोम्खेमे; 3sg past **फोप्ताख्या**) *क्रि.*
पोखिनु be spilled

फोम्दिङ्मा [pʰomdiŋma] *क्रि.* पोखिनु spill

फोम्मा [pʰomma] (1sg pres **फोप्स्वाङ्**; 3sg
past **फोप्सु**) *क्रि.* १) ढाक्नु cover, wrap
२) टोपी ओढ्नु

फोम्ल्याङ् [pʰomljʌŋ] *ना.* छाल wave

फोम्सिप्मा [pʰomsipma] (1sg pres
फोम्सिमेङ्; 3sg past **फोप्तास्या**) *क्रि.* १)
आत्मा समर्पण गर्नु surrender २) भुक्नु;
दुःखले घेर्नु

फोयाहा [pʰojaha] *क्रि.* प. सुकाएको

फोराचोक [pʰoratsokʌ] *ना.* पोस्टमार्टम
postmortem

फोरुवा [pʰoruwa] *ना.* फोरुवा

फोरोचा [p^horotsa] (*Dia. Var.* थारा) **ना.**

थाल dish, plate

फोरोबा [p^horoba] **ना.** १) डबका २)

थाली small dish or plate

फोल्लेड् [p^hollen] **क्रि.** **प.** भुलुक्क with a sudden appearance, rising suddenly (as of the sun)

फोवाड् [p^howan] **ना.** सुर्ती खाएर निस्केको धुवा

फोसोक [p^hosokΛ] **ना.** कानेखुसी whisper, secret canvassing

फोसोक फोसोक [p^hosokΛ p^hosokΛ] **ना.** खासखुस whispering, secretly telling

फोऱ्मा [p^hoʔma] (*1sg pres* फवाड्; *3sg past* फो) १) **क्रि.** सुकाउनु dry **ex.** पोक्ताबे ते फोऱ्मा न्लेड्मेनिन्हा। **भारमा** कपडा सुकाउनु हुँदैँन। २) **ना.** मजेत्रो

wrap worn over the head and shoulders by women ३) **ना.** घुम्टो **ex.** चुड् तुगाभोड् फोऱ्मा हाप्सु। जाडो भयो भने मजेत्रो ओढ्नु।

फवा [p^hwa] **ना.** कागज paper

फवा चोक्मा [p^hwa tsokma] (*1sg pres* फवा चोग्वाड्; *3sg past* फवा चोगु) **क्रि.** **प.** कागज बनाउनु

फवाड् [p^hwan] १) **अ.** मू. स्वात्त entering or going out stealthily, finishing unexpectedly २) **ना.** भट्टै at once, instantly, immediately, without delay ३) **ना.** बास्ना आउनु

फवाड्नाम्कोक [p^hwanjamkokΛ] **ना.** धुप वेदी

फवाड्नाम्फुड् [p^hwanamp^hun] **ना.** चमेली फूल

ब

-बा [ba] **प.** स. नि **ex.** न्ना याऱ्मि ओम्बा। त्यही मान्छे हो नि।

बाइबोल [baibolΛ] **ना.** बाइबल Bible

बाइसाकि [baisaki] (*Dia. Var.* तुक्लाड्) **ना.** बैसाखी crutch

बाउदा [bauda] **ना.** बौद्ध pertaining to wisdom or Buddha, intellectual, follower of Buddhism

बाड् [ban] (*Dhankuta Dia.* काएम्मा) (*Dia. Var.* काएम्मा) **ना.** जात caste, kind

बात्ताल [battaΛ] (*Dia. Var.* बोटोल) **ना.** बोटल bottle

बाथान [bat^hanΛ] **ना.** बथान flock, herd, group of birds or animals

बादाम [badamΛ] **ना.** बादाम almond

बान्धक युड्मा [band^hakΛ juɟma] (*1sg pres* बान्धक युक्स्वाड्; *3sg past* बान्धक युक्सु) **क्रि.** **प.** बन्धक राख्नु

बाप्पुरा [bappura] **वि.** बिचरा

बाबु [babu] **ना.** १) लोग्ने मान्छे man, male २) केटो boy

बाबु काम [babu kamΛ] **ना.** केटा साथी boy friend

बायेर [bajera] **ना.** बयर jujube-tree, plum

बारिक [barikΛ] **ना.** प्रतिस्पर्धा competition

बारखि [bark^hi] (*Dia. Var.* बारखान्ता) *ना.*

काजक्रिया death rites

बालेसि [balesi] *ना.* छाना बाट भर्ने पानी

बाल्टिन [baltjin] *ना.* बाल्टी bucket, pail

बासिला [basila] *ना.* बसिला adze

बिख [bik^hʌ] *ना.* विष poison, venom

बिछुक [bits^hukʌ] *ना.* पछुतो repent

बिजु [bidzu] *ना.* एक किसिमको सिउँडी
cactus

बियार [bijarʌ] *ना.* बियर beer

बिरोङ् [biron] *ना.* १) भूल mistake २)
गलति mistake, error, misconception,
fault, negligence

बिस्नु [biʂnu] *ना.* विष्णु

बिस्वास [biswasʌ] *ना.* विश्वास
confidence, trust, faith, credence

बु [bu] *निपा.* १) अरे word used to
indicate that the preceding words were
said by someone else, exclamation of
anger, disrespect or surprise, Oh! २) रे
word used after a sentence to express
uncertainty

बुआमुङ् [buamun] *ना.* डल्ले च्याउ

बुगेक्पु [bugekpu] *ना.* १) रामरिट्ठा वृक्ष
२) पिठारी

बुङ् [bun] *ना.* १) बल ball २) भकुण्डो
ball

बुङ्गुर [bungurʌ] *ना.* बङ्गुर hybrid of the
wild boar and the domestic sow

बुङ्गलाप्खुबा [bunlapk^huba] *ना.* गोल रक्षक
goalkeeper

बुजुङ्बुजुङ् [budzunbudzun] *ना.* १)

कचकच prattling, babbling, useless talk
२) गनगन grumbling, murmuring

बुजुङ्बुजुङ् कामा [budzunbudzun kama]

(1sg pres बुजुङ्बुजुङ् कामेङ्; 3sg past
बुजुङ्बुजुङ् काया) *क्रि.* प. गन् गन् गर्नु

बुबुङ्गलाफुङ् [bubunlap^hun] *ना.* भोगटेको
फूल

बुम [bumʌ] *वि.* डल्लो knob

बुम्बुम्ना [bumbumna] *ना.* डल्लो परेको

बुरुक [burukʌ] *ना.* गोली bullet

बुरुक आप्मा [burukʌ apma] (1sg pres
बुरुक आब्वाङ्; 3sg past बुरुक आबु)
क्रि. प. गोली हान्नु shoot

बुरुक्चि [buruktsi] *ना.* सिसा lead

बुलुवाबु [buluwabu] *ना.* भोगटे pomelo

-बे [be] *प. स.* -मा suffix meaning in, into,
on, at, between, etc *ex.* पिछाचि चाराम्बे
ङ्ङिन्चामासिम्महे। नानीहरू आँगनमा
खेलिरहेका छन्।

-बे\पे [be\pe] *प. स.* -मा into, on

बेजु [bedzu] *ना.* प्याज onion

बेथाडा एम्मा [bet^haŋa eʔma] (1sg pres
बेथाडा एमे; 3sg past बेथाडा एतु) *क्रि.*
प. १) बेथा लाग्नु २) पिडा सुरु हुनु

बेथाडा नाङ्नामा [bet^haŋa naʔnama] (1sg
pres बेथाडा नाङ्नामे; 3sg past बेथाडा
नाओ) *क्रि.* प. पिडा मुक्त हुनु

बेद [bedʌ] *ना.* वेद any of the sacred

Hindu scriptures, the divine knowledge

बेला काकमा [bela kakma] (1sg pres बेला
काक्त्वा; 3sg past बेला काक्तु) *क्रि.* प.

१) समय काट्नु २) समय छल्नु
 बेलाउति [belauti] *ना.* अम्बा guava
 बेसार [besarA] *ना.* हर्दी turmeric
 बेसारेहा [besareha] *वि.* पहुँलो
 बेस्या [besja] *ना.* वेश्या prostitute, harlot,
 whore
 बोङ्गि [bonggi] *ना.* १) फोको blister,
 bubble २) मकै भुट्टा उठेको फूल
 बोङ्गबोङ्ग [boŋboŋ] *क्रि. प.* भुक्क उठेको
 embossed
 बोदोम्बा [bodomba] *वि.* जीउ ठूलो भएको
 ह्याब्रे
 बोन्सो [bonso] *ना.* भ्यास

बोलिहाङ् [bolihaŋ] १) *ना.* बलको राजा
 २) *ना.* पहलमान powerful ३) *वि.*
 शक्तिशाली powerful, capable, mighty,
 vigorous
 बोलो [bolo] *ना.* धुरी काठ
 बोण्याङ् [boŋjaŋ] *ना.* ज्याला wages,
 stipend, payment, labourer's pay
 बोहलेबोहले [bo?lebo?le] *क्रि. प.* लठेप्रो
 बोलि stammering, stuttering
 ब्याजु [bjadzu] (*Dia. Var.* बेजु) *ना.* छेपी
 ब्वाँ ब्वाँ [bwā bwā] *अ. मू.* गाई कराएको
 आवाज
 ब्वाँसो [bwāso] *ना.* ब्वाँसो wolf

भ

भाएम्बु [b^haembu] *ना.* भलायो
 -भाङ् [b^haŋ] *प. स.* १) देखि from, by,
 with *ex.* मिनुमा सिङ्छोङ्भाङ् मो खाम्बे
 तुयाना। बिरालो रुख माथि बाट तल
 भुईँमा उक्रियो। २) -बाट from
 भाछेङ्गोवा [b^hats^henrowa] *ना.* मुनाल
 Himalayan pheasant
 भामाबु [b^hamabu] *ना.* फुसे वृक्ष
 भाम्बुरा [b^hambura] *ना.* भमरो blackbee
 भिरिक [b^hirikA] *ना.* १) भिर precipice,
 steep slope २) पहरा
 भिरिङ्गि [b^hiringgi] *ना.* भिरुङ्गी syphilis
 भु/बु [b^hu/bu] *ना.* रुख tree
 भुक्भुक्ना [b^hukb^hukna] *वि.* बाक्लो thick,
 dense, coarse
 भुनुनु [b^hununu] *अ. मू.* मौरीको आवाज

भेङ्गुमाङ् [b^hengumaŋ] *ना.* नीलो चरा
 (चराहरूको राजा)
 भेडाफुङ् [b^hedap^huŋ] *ना.* गोदवारी फुल
 भेनिक [b^henikA] *ना.* बिहान morning,
 daybreak, dawn, in the morning, at
 daybreak, at dawn
 भोक्सि [b^hoksi] *ना.* १) धाँदो २) गहिरो
 खाडल
 भोक्से [b^hokse] *ना.* भोगटे pomelo
 भोगिसिङ् [b^hogisiŋ] *ना.* एक प्रकारको
 रुख type of tree
 भोङ् [b^hoŋ] *ना.* निम्ति for
 भोटो [b^hoto] *ना.* भित्र लगाउने भोटो
 भोरला [b^horAla] *ना.* ठूलो पात भएको एक
 प्रकारको बनस्पति

भोरोसा [b^horosa] *ना.* १) विश्वास faith
२) सहारा support

भोल [b^holA] *ना.* १) बाढी flood २) भेल
surge, torrent, spate, flood, rolling
motion of water in river

भोल ओम्मा [b^holA omma] (1sg pres भोल
ओन्द्वाङ्; 3sg past भोल ओन्दु) *क्रि.*
प. बाढी नियन्त्रण गर्नु

भोल लुकमा [b^holA lukma] (1sg pres भोल
लुङ्मे; 3sg past भोल लुक्ता) *क्रि.* प.
बाढी चलनु

भ्या [b^hja] (*Dia. Var.* थाङ्छेङ्) *ना.* बिहे
marriage, wedding

भ्याबा चोकमा [b^hjaba tsokma] (1sg pres
भ्याबा चोग्वाङ्; 3sg past भ्याबा चोगु)
क्रि. प. भ्याउनु afford time to do
something

म

मा [ma] *सर्व.* आमा mother

-मा [ma] *प.* स. -नु infinitive marker *ex.*
काम चोकमा। काम गर्नु।

माइ [mai] *ना.* १) बिफरको दाग २)
बिफर smallpox

माइक [maikA] *ना.* माइक mike,
microphone

माइङ् [maiŋ] *ना.* मित आमा

माइपोक्ता [maipokta] *ना.* ध्वाँसो soot,
smoke

माइमारा चोकमा [maimara tsokma] (1sg
pres माईमारा चोग्वाङ्; 3sg past
माइमारा चोगु) (*Dia. Var.* नान्सिन्मा) *क्रि.*
प. १) मन मार्नु २) माया मार्नु

माकाइ [makai] *ना.* मकै maize

माकाइ चामा [makai tsama] *ना.*
मकैकोभात

माकाइगा छुवा [makaiga ts^huwa] *ना.*
मकैको ढोड

माकाइमुङ् [makaimuŋ] *ना.* मकैको पिठो
corn flour

माकाभोवा [makab^howa] *ना.* भोल्लो type of
large-leafed creeper, bauhinia vahlii, the
leaves of which are used for making
leaf-umbrella (ghum or leaf-raincoat)

माकाल [makalA] *ना.* १) मकल movable
earthenware stove used for heating,
firepot २) चुली small fireplace or
hearth

माक्खुर [mak^hura] (*Dia. Var.* माक) *ना.*
कालो blackness, darkness

माक्खुरुप्पा [mak^huruppa] *ना.* काला जाति
black people

माक्छा [makts^ha] १) *वि.* जुवाई son-in-
law, sister's or daughter's husband २)
ना. छोरी चेली विवाह गर्नेलाई बोलाउने
साइनो

माक्छिङ्ख [makts^hiŋ] *ना.* १) काली चरो
type of bird २) कल्छुडा चरो

माक्छिङ्ख खाम [makts^hiŋ k^hamA] (*Dia. Var.*
माक्खाम) *ना.* कालो माटो

माक्छिङ्गोलेक [makts^hingeleka] *ना.* १) कोइला coal, charcoal २) अँगार
माक्ताकाबाङ् [maktakabaŋ] *ना.* काली माकुरा
माक्ताप [maktaɸa] *ना.* १) कालो पाटी २) लेख्ने पाटी
माक्फाम [makp^hama] *ना.* कलेजी रङ
माक्मा [makma] (1sg pres माक्त्वाङ्; 3sg past माक्तु) *क्रि.* सपना देख्नु dream
माक्लुङ्सिङ् [makluŋsiŋ] *ना.* १) हाँडे वृक्ष type of tree २) एक प्रकारको काँडेदार रुख
माक्लुपमाक्लुप [makluɸamaɸa] *वि.* कालो-कालो dark, blueish
माक्लेप [makleɸa] *ना.* कोठी mole, small spot or mark on the human skin
माक्वाङ् [makwaŋ] *वि.* कालो
माक्वालुङ् [makwaluŋ] *ना.* कालो शालिग्राम
माक्सा [maksa] *ना.* भालु bear
माक्सिङ् [maksin] *ना.* १) अफ्रिकाली African, inhabitant of Africa २) अफ्रिकी
माखामालिफुङ् [mak^hamalip^huŋ] *ना.* गोदावरी फूल
माखुर कुइम [mak^hura kuima] *ना.* पूर्ण अन्धकार
माखुरलेक [mak^huraɸeleka] *ना.* खैरो brown
माखेन्ना [mak^henna] *Dha var. of* फुङ्गो
माघ्याम [mag^hjam] *वि.* १) बुढी old woman २) पाकी ३) स्वास्नी wife

माङ् [maŋ] १) *ना.* देवता deity, god २) *ना.* भगवान god ३) *क्रि. प.* त्यतिकै ४) *निपा.* नै word used to give emphasis
माङ्आवा [maŋawa] *ना.* सारस crane
माङ्खु [maŋk^hu] *ना.* लसुन garlic
माङ्गा निङ् लात्मा [maŋga niŋ la^hma] (1sg pres माङ्गा निङ् लात्वाङ्; 3sg past माङ्गा निङ् लातु) *क्रि. प.* देउताको नाम भन्नु
माङ्गारनि [maŋgarani] *ना.* १) लट्टे Chinese spinach, amaranthus viridis २) लट्टे
माङ्चिखुबा [maŋtsik^huba] *ना.* खाते street child
माङ्चुमाङ् [maŋtsuman] *ना.* १) साधारण general, ordinary, simple, common २) मावली common, ordinary ३) साधा simple, ordinary
माङ्चुमाङ् चेक्मा [maŋtsuman tsekma] (1sg pres माङ्चुमाङ् चेङ्मेङ्; 3sg past माङ्चुमाङ् चेक्ता) *क्रि. प.* साधारण बोल्नु
माङ्चुवा [maŋtsuwa] (*Dia. Var.* माङ्च्वा) *ना.* १) पानी water, juice २) पवित्रजल holy water
माङ्च्वाकेन [maŋtswakena] (*Dia. Var.* वाराङ्) *ना.* सागर ocean, sea
माङ्च्वाकोलेक्पा [maŋtswakolekpa] *ना.* बाहुन जातिलाई बुभाउने शब्द
माङ्च्वाथोम [maŋtswat^homa] *ना.* ताल pool, pond, lake

माङ्च्वामाङ्गु [maŋtswamangu] *न.* सुनामी
tsunami

माङ्च्वालाम [maŋtswalam] *न.* १) कुलो
channel, canal २) पैनी canal, channel

माङ्च्वालाम थुम्मा [maŋtswalam t^humma]
(1sg pres माङ्च्वालाम थुन्द्वाङ्; 3sg
past माङ्च्वालाम थुन्दु) *क्रि.* प. बाँध
बाँध्नु

माङ्च्वालामि [maŋtswalami] *न.* धोबी
काठ

माङ्च्वाहि [maŋtswahi] *न.* १) काई
algae, green scum that grows in damp
place or on a tree २) लेउ green sum,
moss, lichen

माङ्च्वाहिखुबा [maŋtswahik^huba] *न.* पानी
छर्किने मान्छे

माङ्छालुम्बा [maŋts^halumba] *वि.* साइँलो

माङ्छालुम्मा [maŋts^halumma] *वि.* साइँली

माङ्छिमालाङ् [maŋts^himalaŋ] *न.* मारेक
गाउँको याक्खा भाषामा राखिएको नाम
name of a place in Marek village

माङ्छुक [maŋts^huka] *न.* याक्खा
माङ्हाङ्बा (धामी)हरूको स्थाई थान वा
मन्दिर permanent place of worship,
meditation of the "Manghangwa"
shaman

माङ्छेप [maŋts^hep] *न.* पवित्र लेख

माङ्तेफेन [maŋtep^hen] *न.* पुजारी पोसाक

माङ्थान [maŋt^han] *न.* देवीथान holy
place

माङ्दाक [maŋdaka] *न.* बाकस box

माङ्दाङ् [maŋdaŋ] *न.* देवस्थल

माङ्दिमा [maŋdi[?]ma] (1sg pres
माङ्दिमेङ्; 3sg past माक्सान्या) *क्रि.* १)
अलमलिनु be confused, be puzzled, be
detained २) छक्क पर्नु

माङ्दु [maŋdu] *न.* दूर far, distant

माङ्दुनिखुबा [maŋdunik^huba] *न.* दूरबिन
telescope, binoculars

माङ्दुनुङ् सालातिमा [maŋdunuŋ salatima]
न. दूरसञ्चार telecommunication

माङ्दुभ्याछेप [maŋdub^hjats^hep] *न.* दूर
लेख

माङ्ना [maŋna] *न.* १) व्यर्थ को २)
चुत्थो

माङ्पाङ् [maŋpaŋ] *न.* १) देवालय temple
२) मन्दिर temple

माङ्फा [maŋp^ha] *वि.* १) निकै; धेरै २)
ठूलो powerful, influential, loose, big,
wide, loud, tall, large, senior, serious,
important, powerful, high, great, too big,
severe ३) अलि little, somewhat,
slightly, more or less

माङ्फाना [maŋp^hana] *वि.* निकै ठुलो

माङ्फामाडा [maŋp^hamaɖa] *वि.* ज्यादा
ठूलो

माङ्माङ् [maŋmaŋ] *क्रि.* प. १) छक्क
surprised, amazed २) अकमक्क ३)
ट्वाल्ल in a puzzled way, gazing or
staring at

माङ्माङ् माङ्दिमा [maŋmaŋ maŋdi[?]ma]
(1sg pres माङ्माङ् माङ्दिमेङ्; 3sg past
माङ्माङ् माक्सान्या) *क्रि.* प. अकमक्क
पर्नु

माङ्मे [majme] *ना.* १) चील eagle २) बाज falcon, eagle, hawk

माङ्मेमुङ् [majmemuŋ] *ना.* एक प्रकारको माटोमा उम्रिने खान हुने च्याउ

माङ्मेरु [majmeru] *ना.* किम्बु mulberry

माङ्मोहआ [majmoʔa] *ना.* १) मैलो dirty, filthy, unclean, turbid २) मयल dirt, filth, muck

माङ्म्योक्ता [majmjokta] *ना.* ध्वाँसो fume, soot, black carbon, lamp black

माङ्जुम [majjum] *ना.* १) फच्चेड २) एक प्रकारको जडीबुटी

माङ्वा [majwa] *ना.* ठूलो भिर मौरी

माङ्वामिफामि [majwamipʰami] *ना.* खान हुने बाँसको तामा edible bamboo

माङ्सिलाम [majsilam] *ना.* एक प्रकारको अचानक लाग्ने बिमार

माङ्हाङ्बा [majhaŋba] *ना.* १) प्राकृतिक पूजक २) धामी sorcerer, wizard ३) पुजारी priest, one who conducts worship, person who earns his living by worshipping gods or goddess, worshipper, Hindu ४) मूर्तिपूजक idolater, person following Hindu religion ५) वेदान्ति

माचिचा [matsitsa] *ना.* डाँठ (रगत चुसेर खाने भिँगा) stalk

माचुकालामिफुङ् [matsukalamipʰuŋ] *ना.* धोबी फूल type of flower

माचेक्खुबाङ् [matsekkʰubāŋ] (*Dhankuta Dia.* कुमाङ्सुम्बा) *ना.* अधिवक्ता advocate

माच्छिफुङ् [mattsʰipʰuŋ] *ना.* खोर्सानी फूल blood flower

माच्छिलुङ्खाक [mattsʰiluŋkʰak] (*Dia.* *Var.* फेत्तुङ्) *ना.* सिलौटो small stone for grinding spices on with a roller

माच्छिहाम [mattsʰiham] *ना.* खुर्सानी बारी chilli field

माछाहा [matsʰaha] *ना.* पिँढी porch or step outside the wall of a house

माछुम [matsʰum] (*Dia.* *Var.* हाङ्छुम) *ना.* महासभा general assembly

माछुम्मा [matsʰumma] (*Dhankuta Dia.* छुम्लुङ्) *ना.* सम्मेलन conference, parley, seminar, gathering, meeting

माछेप्ताप [matsʰeptap] *ना.* ग्रन्थ books

माछेम [matsʰem] *ना.* महाकाव्य epic

माभिया [madzʰija] *ना.* पगरी, याक्खा जातिले भूमि जमिनको (मभिया) जिम्मावाल पगरी पाएका थिए। पल्लो किराँत प्रदेशको दस लिम्बुवान सत्र थुम मध्ये तीन थुम पाँच खपन, पाँच मभिया र दस मभिया क्षेत्रमा निश्चित व्यक्तिहरुलाई उक्त भूमिको याक्खा जातिले जिम्मा पाएपछि उक्त जमिनको प्रयोजन गरे बापत त्यहाँ बसोबास गर्ने याक्खा एवं गैर याक्खाबाट भूमिपोत (तिरो) असुल गर्ने जिम्मा सेन राजाको पालामा दिईएको थियो। title given to the Yakkha people. The Yakkha were given the title of "Jimmewan" in their lands (Majhiya). of the seventeen "thum" in Ten Limbuwan, far Kirant, after the Yakkhas were given the charge of three "Thum",

mainly the areas of five "Majhiya" and Ten "Majhiya", during the rule of the Sen kings, they were given the responsibility of raising taxes for the use of land within these 2 "Majhiya" from the Yakkha and other peoples who lived in the area .

माडा [maḍa] *वि.* ठूलो elder, big, large, superior, chief, important

माडा चोक्तोक [maḍa tsoktok] *ना.* विशेष अधिकार

माडा चोङ्खुबाक [maḍa tsonk^hubak] *ना.* सलह locust

माडा हिरुवा [maḍa hiru^hwa] *ना.* ठूलो आन्द्रा

माडाधाङ् [maḍad^haŋ] *ना.* जम्बो टिम

माडालुङ्मा [maḍaluŋma] (1sg pres माडालुङ्मा; *ना.* १) आँट dare, courage २) साहस courage, bravery, boldness

माडासाम [maḍasam] *ना.* ठूलो जरा

माताप्लिक [mataplik] *ना.* उपन्यास novel, fiction

मात्छि [matts^hi] *ना.* १) अचार pickle, relish, chutney २) खोर्सानी

मात्छिम्बाक [matts^himbak] *ना.* खुर्सानी chilli

मानाम्दा [manamda] *ना.* ठुलो चाड

मानिङ्वा [manigwa] *ना.* विज्ञ wise, prudent, adept, intelligent, discerning, learned, experienced, skillful

मानुङ् [manuŋ] *संयो.* १) नत्र or, nor, otherwise *ex.* खेमेकानाभोङ् ख्या मानुङ् का खेम्मेङ्ना। *जाने भए जाउ नत्र म*

जान्छु / २) त्यसो नभए

मानुङ्गो [manuŋgo] *संयो.* १) होइन भने otherwise *ex.* पिक चात्तुना खिबाकडा छुमाना मानुङ्गो खिबाक पुरेहेत्वाहोङ् चाबाक चोङ्वाहा। *गाईलाई बलियो डोरीले बाँध्नु पर्छ होइन भने डोरी चुडाइ लगेर धान खाइ सक्छ।* २) नभए

मान्दि [mandi] *पर्यायवाची* रोपा

मान्ना [manna] *वि.* छैन

माप्मा [mapma] (1sg pres मात्वाङ्; 3sg past मातु) *क्रि.* भट्याउनु say in certain tune

माफ नाक्मा [map^ha nakma] (1sg pres माफ नाङ्मेङ्; 3sg past माफ नाक्ता) *क्रि.* प. माफ मान्नु

मामाडा [mamaḍa] *वि.* सबै भन्दा ठूलो

मामु [mamu] *ना.* १) स्त्री female २) केटी girl

मामुकाम [mamukam] *ना.* केटी साथी girlfriend

मामुचिनुङ् वान्छाखुबा [mamutsinuŋ wantsak^huba] *ना.* व्यभिचार unchastity, impurity, infidelity, adultery, fornication

मामुपिछा [mamupits^ha] *ना.* बालिका little girl, virgin girl

मामुयाङ्मेन [mamujaŋmen] *ना.* नातिनी granddaughter

माम्माहा [mammaha] *वि.* ठुला ठुला

मारि [mari] (*Dhankuta Dia.* मुङ्गोरेक) *ना.* मुङ्गो club, hammer, mallet

मालाम [malam] *ना.* मूलबाटो main road

मालामि खेऱ्मा [malami k^heʔma] (1sg pres
मालामि खेऱ्मेङ्; 3sg past मालामि ख्या)
(Dia. Var. स्यालेम्काम खेऱ्मा) क्रि. प.
मलामी जानु

मालुङ् [maluŋ] ना. ठूलो ढुङ्गा

मालेङ्मा [maleŋma] (1sg pres मालेङ्मेङ्;
3sg past मालेक्सा) क्रि. ठूलो हुनु

मालेनि [maleni] ना. धोबी चरो

मावायाङ्गोक [mawajangoka] ना. जहाज
ship, sail, vessel

मासाबेहेक्सा [masabeheksa] क्रि. प.
हराउनु लागेको

मासाब्याहा [masabjaha] क्रि. प. हराएको

मासाल्याछेम [masaljats^hem] ना. दोहोरी
गीत

मासि [masi] ना. मासी marrow

मास्सुर [massura] वि. वयस्क adult, grown
up, mature

माहि [mahi] ना. मही

माहि सारमा [mahi saʔma] (1sg pres माहि
सावाङ्; 3sg past माहि सा) क्रि. प. मोही
पार्नु

माहुमा [mahuma] वि. वृद्धा elderly

माहुमासिङ् [mahumasiŋ] ना. एक प्रकारको
वनस्पति type of plant

माहोक्ता [mahokta] ना. महायज्ञ

माहोङ् [mahon] ना. १) सुरुङ् tunnel,
mine, underground passage २) गुफा
cave, cavern, den, grotto

माहोङ्मा [mahonma] ना. नदी river, stream

माहोम्बोक [mahomboka] सङ्. हजार
thousand

माहोऱ्लुम [mahoʔlum] ना. ठूलो खाडल

माऱ्निङ् [maʔniŋ] ना. १) नहुँदा २)
अर्थहिन ३) बिना without, musk, musk-
pod of the deer

माऱ्निमा [maʔnima] (1sg pres मासिऱ्वाङ्;
3sg past मासि) क्रि. १) हराउनु lose,
miss, bring about the defeat of, knock
down २) गुमाउनु lose, miss, be
deprived of, cease to have

माऱ्मा [maʔma] क्रि. १) बखान्नु relate,
describe २) भट्याउनु lead a chorus

मि [mi] १) ना. आगो fire, anger, wrath
२) वि. सानो small, little

मि तुप्मा [mi tupma] (1sg pres मि
तुप्त्वाङ्; 3sg past मि तुमु) क्रि. प. आगो
बाल्नु

मिक [mika] ना. आँखा eye

मिक एम्मा [mika emma] (1sg pres मिक
एन्द्वाङ्; 3sg past मिक एन्दु) क्रि. प.
आँखा लगाउनु

मिक खेक्खेक सोऱ्मा [mika k^hekk^heka
soʔma] क्रि. प. आँखा तरेर हेर्नु

मिकेक्मा [mikekma] क्रि. आँखा तर्नु

मिकेकेप [mikkepa] (Dia. Var. मिकसुप) ना.
चस्मा spectacles, glasses

मिक्खुप्पा [mikk^huppa] ना. आँखाको
ढकनी

मिक्ख्वाक [mikk^hwaka] ना. परेला eyelash

मिक्चिप्पा [miksippa] ना. कचेरा dried
secretion round the eyes, dirt

मिकचेक [miktsekΛ] (*Dia. Var.*
मिकडाचेकमा) *ना.* १) हाडभाउ २)
इसारा signal, wink

मिकच्या [miktʃja] (*Dia. Var.* मिकहाड्मा)
ना. आँखाको नानी pupil (of an eye)

मिकछुलुक [miktʃʱulukΛ] *ना.* आँखाको रोग

मिकताम्फवाक [miktampʱwakΛ] *ना.*
आँखीभौँ eyebrow

मिकतेमा [miktēma] *क्रि.* आँखा पल्टाउनु

मिकथुप [miktʰupΛ] *ना.* १) बाँसको
आँख्ला bamboo node २) बाँसको
गाँठो

मिकपुकमा [mikpukma] (*1sg pres*
मिकपुड्मे; *3sg past* मिकपुक्ता) *क्रि.*
आँखा फुर फुराउनु

मिकपुङ् [mikpuŋ] *ना.* परेला eyelashes

मिकफेरु [mikpʰeru] *ना.* बिउ छर चरा

मिकफेरमा [mikpʰeʔma] (*1sg pres*
मिकफेरवाङ्; *3sg past* मिकफेरु) *क्रि.*
आँखा च्याल्नु open eyes wide

मिकला [mikla] *ना.* मालिङगो

मिकलाभाक [miklabʱakΛ] *ना.* एक
प्रकारको रुख जसको पात दुःखको
कार्जेमा मात्र चालाउने गरिन्छ type of
tree

मिकलाम [miklamΛ] *ना.* दृष्टिकोण point of
view, viewpoint, perspective

मिकलिकमा [miklikma] *क्रि.* १) आँखा
गाड्नु २) नजर लगाउनु

मिकसाम्बाक [miksambakΛ] *ना.* परेला

मिकसिम [miksima] *ना.* १) जबर्जस्ती
force, violence, forced, by force २)

वाध्यता

मिकसिम नाक्सिम [miksima naksima] *वि.*
अन्धाधुन्दा; एकोहोरो persisting

मिकसुरुम [miksorumΛ] १) *ना.* अन्ध
विश्वास superstition, blind imitation in
conservative customs २) *क्रि.* प.
अन्धोले जस्तो पछ्याउनु

मिकसुरुम न्वाक [miksorumΛ nwakΛ] *ना.*
एक प्रकारको सानो कर्मी चरो type of
small bird

मिकसुरुम्बा, [miksorumba] *ना.* अन्धो
blind, benighted, dim, foolish, ignorant,
blind man

मिकसुरुम्बा, [miksorumba] (*Dia. Var.*
मिकसुम) *ना.* १) दृष्टि विहीन २)
अन्धो मान्छे वा व्यक्ति

मिक्हिक [mikhikΛ] *ना.* डढेलो fire, forest
fire

मिकहुप [mikhupΛ] *ना.* आँख्ला node

मिकह्वा [mikhwa] *ना.* पिलो boil, abscess

मिकह्वायोको [mikhwajokΛ] *ना.* पिलोको
दाग

मिखाह्वा [mikʰaʔwa] *ना.* आगो सहितको
कोइला coal with fire

मिखुह्वा [mikʰuʔwa] (*Dia. Var.* मिखोह्वा)
ना. धुवा smoke

मिख्वा [mikʰwa] *ना.* परेला eyelash

मिगाक [migakΛ] *ना.* जाड

मिगोक [migokΛ] *ना.* १) चाक मास्तिर
२) पिठ्युँको हड्डी

मिडाआम्मा [midaamma] (*1sg pres*
मिडाआम्वाङ्; *3sg past* मिडाआमु) *क्रि.*

आगोले सेकाउनु
मिङ् [min] **ना.** छिचिमिरो (stage of) white ant or termite which with its newly grown wings, comes out of its hole and immediately dies
मिङ्खेलेक [miŋk^helek^Δ] **ना.** धमिरा termite
मिङ्मा [miŋma] (1sg pres मिङ्दिमे; 3sg past मिक्सान्या) (Dia. Var. मिङ्दिमा) क्रि. मर्किनु sprain
मिचाकेन, [mitsaken^Δ] **ना.** चकमक flintstone
मिचाकेन, [mitsaken^Δ] *Dha* var. of चाक्मोक
मिचिक्मा [mitsikma] **ना.** आगोको प्रकाश light of a fire
मिचुक [mitsuk^Δ] (*Dia.* Var. यायेप) **ना.** चेतावनी warning
मिचुवा [mitsuwa] **ना.** राँको sheet or tongue of flame, tapering jet of flame, bamboo strips lit to guide one while walking at night
मिचोक [mitsok^Δ] **ना.** उल्का meteor, comet
मिताहा [mitaha] १) **ना.** कल्पित २) क्रि. प. सम्भेको ३) क्रि. प. याद आएको
मिताहालुवा [mitahalu[?]wa] **ना.** इच्छा पूर्वक
मितिमा [mitima] (1sg pres मितिस्वाङ्; 3sg past मितिसु) क्रि. आगो लगाउनु set fire
मितुरोकमा [miturokma] (1sg pres मितुरोक्तुङ्; 3sg past मितुरोक्तु) क्रि. १)

स्मरण गर्नु २) सम्भना आउनु
मिथ्वाङ्त्तुप्खुबा [mit^hwantupk^huba] **ना.** चारतिर आगो सल्काउने
मिना [mina] (*Dia.* Var. मि) वि. सानो small, little
मिना हिरुवा [mina hiru[?]wa] **ना.** सानो आन्द्रा
मिनापा [minapa] **ना.** सानो बाबु
मिनामा [minama] **ना.** सानो आमा
मिनालाम [minalam^Δ] **ना.** सानो बाटो trail
मिनालेङ्खुबा [minaleŋk^huba] **ना.** १) नम्र polite, humble, modest २) सानो नहुने
मिनालेङ्मा [minaleŋma] **ना.** विनम्र humble, modest, submissive, bent, bowed down
मिनासाप्ला [minasapla] **ना.** पर्चा pamphlet
मिनिङ् [miniŋ] **ना.** बाल्यकाल childhood
मिनुमा [minuma] (*Dia.* Var. पुसुमा) **ना.** बिरालो cat
मिनुमा लामाइ [minuma lamai] क्रि. प. १) बिरालोको चाल २) होसियारी पूर्वक हिँडाइ
मिनुमाच्याङ् [minumatsjaŋ] **ना.** बिरालोदेउ
मिनुङ्मा [minnuŋma] (1sg pres मितुनेस्वाङ्; क्रि. सोचि रहनु
मिन्नुमा ह्वा [minnuma hwa] **ना.** क्यान्सर cancer
मिन्फियाङ् [minp^hijaŋ] **ना.** देवले च्याउ
मिन्मा [minma] (1sg pres मिन्द्वाङ्; 3sg past मिन्दु) क्रि. छिन्कनु winnow, sift

मिप [mipΛ] *ना.* १) सम्भना memory, remembrance २) कल्पना fancy, imagination, presumption ३) इच्छा will, desire ४) सोचविचार

मिपोक [mipokΛ] *ना.* आगलागी catching fire, great and destructive fire

मिपोकमुङ् [mipokmuŋ] (*Dia. Var.* बारुस) *ना.* बारुद gunpowder

मिप्माडा-मिप्माडा [mipmaŋa-mipmaŋa] *ना.* सोच्दा-सोच्दा

मिप्माया [mipmaja] *ना.* स्मरण शक्ति power of memory, memory

मिप्मालाम [mipmalamΛ] *ना.* सोच्ने बाटो

मिप्मालेन्चोन [mipmalentsonΛ] *ना.* स्मृति दिवस

मिफिट्वा [mip^hi?wa] *ना.* आगो च्याप्ने चिम्टो tongs for fire

मिबुल्वाक [mibulwakΛ] *ना.* अगुल्टो piece of burning wood, firebrand

मिबोङ् पोङ्मा [mibon poŋma] (*1sg pres* मिबोङ् पोक्स्वाङ्; *3sg past* मिबोङ् पोक्सु) *क्रि. प.* गोलाबारी गर्नु bombard

मिमा [mima] *ना.* मुसा rat, mouse

मिमि आमा [mimi ama] (*1sg pres* मिमि आस्वाङ्; *3sg past* मिमि आसु) *क्रि. प.* अलि अलि बुभ्नु

मिमिक [mimikΛ] *ना.* १) अलिअलि २) साधारण general, ordinary, easy, simple, common

मिमिहा [mimiha] *वि.* स साना वा मसिना

मिराप [mirapΛ] *ना.* आगाको भुङ्ग्रो glowing charcoal

मिलाक [milakΛ] *ना.* पुछार tail

मिलाकचोक [milaktsokΛ] *ना.* लाम्पुछे तारा comet

मिलाज्या [miladzja] (*Dhankuta Dia.*

मेलाज्या) *वि.* १) इज्जतको वास्ता नगर्ने shameless २) बेइजति

मिलावा [milawa] (*Dia. Var.* मिऱ्या) *ना.* ज्वालामुखी volcano

मिलुम्बाक [milumbakΛ] *ना.* १) आगोको बीऊ २) आगो नमरोस भनि डुबाइ राखिइको अगुल्टो

मिलेम [milemΛ] (*Dhankuta Dia.* मिसेप) *ना.* ज्वाला flame, blaze, burning, heat

मिसाङ् खेप्मा [misaŋ k^hepma] (*1sg pres* मिसाङ् खेमेङ्; *3sg past* मिसाङ् ख्या) *क्रि. प.* सोचदै जानु

मिसिङ् [misiŋ] *ना.* पिठिउँ backbone, back

मिसिङ्लाङ् [misiŋlaŋ] *ना.* दक्षिण south, right

मिसिन [misinΛ] *ना.* मिसिन machine

मिसेप [misepΛ] *Dha var. of* मिलेम

मिहेक्साङ् [miheksaŋ] *क्रि. प.* एक छिन पछि

मिऱमा, [mi?ma] (*1sg pres* मिमेङ्; *3sg past* मिऱ्तु) *क्रि.* इच्छा गर्नु

मिऱमा, [mi?ma] (*1sg pres* मित्वाङ्; *3sg past* मितु) *क्रि. १)* सम्भिनु remember *ex.* खेप्सुङ्हा चेर्या मिऱमा ड्यास्वान्हा। सुनेको कुरा सम्भिनु सक्दैन। २)

चिताउनु think, conceive ३) आँट गर्नु ४) इच्छा गर्नु ५) अनुमान गर्नु ६) कल्पना गर्नु

मिहमाङ्से [miʔmaŋse] **ना.** थोरै मात्र
 मिहमिरिफुङ् [miʔmiripʰuŋ] **ना.** एक
 प्रकारको हल्का प्याजी रडमा फुल्ने फूल
 मिह्याङ् [miʔjaŋ] **वि.** थोरै little, few
 मिह्वा [miʔwa] **ना.** आँसु tears
 मिह्वातुरुक्पा [miʔwaturukpa] **वि.** रुन्चे
 addicted to crying
 मिह्वालेह्मा [miʔwaleʔma] **क्रि.** आँसु
 खसाउनु
 मिह्वासाङ्मा [miʔwasanma] **क्रि.** याक्खा
 जातिको मृत्यु भएमा मृतकको घरमा
 शुद्धयाङ्को कार्य समाप्त भएको बेलुकी
 मृतकको परिवार लगायत भाई
 बन्धुहरुको एवा, बिजुवा, छाम्बाद्वारा
 मुन्थुमबाट आँशु पुछिदिने कार्य ritual
 undertaken by a shaman in the house of
 the dead on the evening following the
 ending of the purification ceremony in
 order to alleviate the suffering of the
 surviving kin
 मुक [mukʌ] **ना.** १) अधिन dependent,
 subordinate, subject to or controlled **ex.**
 खा घाक यात्रमिचि मुकपे तात्रमाहाचि।
 यी सबै मानिसहरुलाई अधीनमा
 ल्याउनु पर्छ। २) हात hand
 मुक एम्मा [mukʌ emma] (1sg pres मुक
 एन्द्वाङ्; 3sg past मुक एन्दु) **क्रि.** प.
 हात लगाउनु
 मुक योङ्मा [mukʌ joŋma] (1sg pres मुक
 योङ्मे; 3sg past मुक योक्सु) **क्रि.** प.
 हात हल्लाउनु
 मुकाङ्बुङ् [mukʌŋbuŋ] **ना.** भलिबल
 volleyball

मुक्काम [mukkama] (*Dia. Var.* आप्चेङ्)
ना. हतियार weapon
 मुक्काम साङ्मा [mukkama saŋma] (1sg
 pres मुक्काम साक्स्वाङ्; 3sg past
 मुक्काम साक्सु) **क्रि.** प. हतियार उठाउनु
 मुक्खेह्वा [mukkeʔwa] **ना.** हातको औँला
 finger
 मुक्चाम [muktsama] (*Dia. Var.* मुक्पुम) **ना.**
 मुठी fist, clenched hand
 मुक्चोम्बोम्बो [muktsombombo] **ना.**
 भलिबल
 मुक्छुप्पा [muktsʰuppa] **ना.** हातेमालो
 embrace, having arms round each
 other's arms
 मुक्छेङ् [muktsʰeŋ] **ना.** १) हतकडी
 handcuff २) घडी
 मुक्छेप [muktsʰepʌ] **ना.** हस्त लेख
 मुक्छेप्निङ् [muktsʰepniŋ] (*Dia. Var.* मुछेप)
ना. हस्ताक्षर signature, autograph
 मुक्ताङ्बा [muktaŋba] **ना.** हक वाला
 rightful claimant; heir
 मुक्ताप [muktapʌ] **ना.** १) कला art, skill,
 accomplishment, trick २) हातको सीप
 मुक्तापि [muktapi] **ना.** हत्केला palm, paw
 मुक्तोङ्मा [muktoŋma] (1sg pres
 मुक्तोक्स्वाङ्; 3sg past मुक्तोक्सु) **क्रि.**
 हात मिलाउनु shake hand
 मुक्थुप [muktʰupʌ] **ना.** घुङ्गुरिङ् type of
 plant like sugar-cane, plait made by
 pressing the tip of a bamboo slab
 मुक्दाङ् [mukdaŋ] **ना.** १) पाखुरो arm २)
 सहायक helper, assistant

मुक्दाङ् चिङ्खुबा [mukdaŋ tɕiŋkʰuba] *ना.* सहायक प्रशिक्षक assistant coach

मुक्दाङ्बा [mukdaŋba] (*Dhankuta Dia.* केम्पा) *ना.* सचिव secretary

मुक्पिप्मा [mukpipma] (*1sg pres* मुक्पिवाङ्; *3sg past* मुक्पि) *अ.* मू हात बढाउनु

मुक्पुप्मा [mukpumma] (*1sg pres* मुक्चाम चोग्वाङ्; *3sg past* मुक्पुप्सु) (*Dia. Var.* मुक्चाम चोकमा) *क्रि.* मुठी पार्नु make fist

मुक्पे ताप्मा [mukpe tapma] (*1sg pres* मुक्पे तावाङ्; *3sg past* मुक्पे तामु) *क्रि.* प. १) ग्रहण गर्नु accept २) हातमा ल्याउनु

मुक्पेताप्मा [mukpetaʔma] (*1sg pres* मुक्पेतावाङ्; *3sg past* मुक्पेता) *क्रि.* १) आफ्नो हातमा लिनु २) अधीनमा लिनु take under control

मुक्फाक्मा [mukpʰakma] *क्रि.* हात जोड्नु *ex.* मुक् फाक्माहोङ् सेमेप्मा चिन्दानि। हात जोडेर ढोग गर्नु सिक।

मुक्मिक्लाक्मेमा [mukmiklakmemma] (*1sg pres* मुक्मिक्लाक्मेत्वाङ्चिङ्; *3sg past* मुक्मिक्लाक्मेतुचि) *क्रि.* मुख आँखाले इसारा देखाउनु

मुक्मुङ् [mukmuŋ] *ना.* हातको रौँ hair in hands

मुक्जुक्सिङ् [mukjuksin] *ना.* डेस्क desk

मुक्जुङ्मा [mukjuŋma] *क्रि.* १) कब्जामा राख्नु २) नियन्त्रण गर्नु ३) तह लगाउनु

मुक्साप [muksapa] *ना.* हस्तेरेखा lines appearing on the palm

मुक्सुप [muksupa] *ना.* पन्जा glove

मुक्सुप्मा [muksupma] *ना.* चोली upper part of a woman's dress

मुक्हुप [mukhupa] (*Dia. Var.* मुक्छुप) *ना.* कुहिना elbow

मुक्हुप्मा [mukhupma] (*1sg pres* मुक्हुप्त्वाङ्; *3sg past* मुक्हुसु) *क्रि.* हात बाँध्नु

मुङ् [muŋ] *ना.* १) उन wool २) रौँ hair ३) च्याउ mushroom

मुङ् पोक्मा [muŋ pokma] (*1sg pres* मुङ् पोङ्मे; *3sg past* मुङ् पोगा) *क्रि.* प. रौँ आउनु

मुङ्गरेक [muŋgerek] *पर्यायवाचीमारि*

मुङ्गुलु [muŋgu] *ना.* राडी home-spun coarse woollen blanket

मुच्चि [muttsi] *ना.* कोइरालो वृक्ष orchid tree, mountain ebony, bauhinia variegata

मुडा [muɖa] *ना.* मुढा bucket seat

मुत्निखुबा [mutnikʰuba] *ना.* बिसर्ने

मुत्थिङ्गिरिक [mutʰingirik] (*Dia. Var.* मुयाक) *क्रि.* प. जुरुक्क with a jerk, smartly

मुन्डुले [mundule] *ना.* तालुमा केस नभएको bald

मुन्थुम [muntʰuma] *ना.* वेद Veda, any of the sacred scriptures of the Hindus, knowledge, God

मुन्थुम्राङ्बा [muntʰumraŋba] *ना.* १) मुन्थुम ज्ञाता २) दार्शनिक philosopher, philosophical

मुन्दियाना [mundijana] *क्रि.* प. बिसर्नेको

मुन्धुमराङ्बा [mund^humaraŋba] (*Dhankuta*)

Dia. फेदाङ्बा) **ना.** शास्त्री versed in sacred scriptures or lore, holder of a graduate qualification in Sanskrit

मुन्धुम्साप्ला [mund^humsapla] **ना.** दर्शन

शास्त्र philosophy

मुण्ड [mupeŋ] **ना.** शङ्ख type of large

shell used for blowing, conch shell, conch-like skin mark on a finger-tip

मुभु [mub^hu] **ना.** बडहरको रुख monkey

jack, artocarpus lakoocha

मुम [muma] **ना.** १) चाल; हल्लाई

movement २) हजुरआमा grandmother

मुमुन्ना [mumunna] **वि.** १) तलको below

२) उ तलको

मुम्मा [mumma] **ना.** १) संस्कार

temperament, perfecting, finishing, purification, refining, inborn power or faculty, instinct, sanctifying or purification rite, investing with the sacred thread, sacred or purifying ceremony especially before burial or burning rites २) रिवाज custom

मुया [muja] **ना.** आत्मा soul, spirit

मुयातोङ् [mujaɔŋ] **ना.** एकता unity,

oneness, agreement

मुयावा [mujaɔwa] **ना.** मादी मूलखर्क र

तामाफोक को बीचमा पर्ने याक्खा भाषाबाट नामकरण गरिएको खोलाको नाम जसलाई माया खोला भनेर पनि चिनिन्छ name of a river between Tumoke and Madi Mulkharka

मुयासाङ्मा [mujaɔsaŋma] (*1sg pres*

मुयासाक्स्वाङ्; *3sg past* **मुयासाक्सु**)

क्रि. मृतात्मालाई बाटो लाउने अन्तिम विधि

मुस्लिम [muslima] **ना.** मुसलमान Muslim

मुहिङ्गुम [muhinguma] **ना.** ऋषिमुनि saint

मुननिमा [mu^hnima] (*1sg pres* **मुन्दिन्वाङ्**;

3sg past **मुन्दि**) **क्रि.** बिर्सनु forget

मुन्मा [mu^hma] (*1sg pres* **मुत्वाङ्**; *3sg past*

मुतु) (*Dia. Var.* **मुप्मा**) **क्रि.** १) फुक्नु २)

सासले फुकेर बजाउने बाजा बजाउनु

मुन्मामोकमा [mu^hmamokma] **क्रि.** गाउनु

बजाउनु

मुन्या [mu^hja] *Dha var. of* **इदुम्साङ्**

मेकेलेक [mekelek] **ना.** निमित्त्यान्न

completely finish, total absence,

complete, finish

मेक्चि [mektsi] *Dha var. of* **मेक्चिछा**

मेक्चिछा [mektsits^ha] (*Dhankuta Dia.*

मेक्चि) **ना.** मिथुन राशि Taurus (zodaic)

मेक्चेन [mektsen] (*Dhankuta Dia.* तिरो)

ना. १) तिरो payment, tax, levy २) कर

tribute, tax

मेख्वा [mek^hwa] **ना.** धुवाँ smoke

मेख्वादुम [mek^hwad^huma] (*Dia. Var.*

खिम्पुरुम्मा) **ना.** १) कुहिरो fog, mist,

haze, (of eyes) blue २) बादल cloud,

fog

मेङ्खेम्सु [meŋk^hemsu] **वि.** बहिरो deaf,

hard of hearing

मेङ्गाङ्मा [mengajma] **क्रि.** स्वीकार नगर्नु

reject

मेड्मा [meɟma] *क्रि.* बलजपती मर्काउनु
pull out by force

मेच्छा [metts^ha] *ना.* १) स्वास्नी जोई २)
महिला woman, lady

मेच्छाच्याङ् [metts^hatsjaŋ] *ना.* गर्भ रहँदा
आमा र बच्चाका निम्ति गरिने पूजा

मेच्छाछुम्माङ् [metts^hats^hummaŋ] *ना.*
महिला समूह

मेच्छाने [metts^hane] *ना.* व्यभिचारी
immoral, unchaste, adulterer,

मेच्छानेलेड्मा [metts^haneleɟma] *ना.* परस्त्री
गमन

मेच्छायोप्पा [metts^hajoppa] *ना.* परस्त्री
गमनकर्ता

मेच्याङ्फुङ् [metsjaŋp^huŋ] *ना.* निलरानी
फूल

मेतोक [metokΛ] *Dha var. of* मेतोक्छा

मेतोक्छा [metokts^ha] (*Dhankuta Dia.*
मेतोक) *ना.* मकर राशि

मेतोक्युङ्बा [metokjuŋba] *Dha var. of*
योलिङ्वाङ्

मेत्न्योङ् [metnjoŋ] *Dha var. of*
मेऱ्न्योङ्छा

मेत्मा [metma] *ना.* १) शिष्टता
courteousness, good behaviour,
politeness २) सम्मान honour, respect
३) आदर

मेथेन्खुबा [met^henk^huba] *ना.* आज्ञा पालन
नगर्ने

मेनिमा [menima] *ना.* नजानेको

मेनिमाना [menimana] (*Dia. Var.*

निमाबेन्दायान्ना) *ना.* १) अदृश्य
invisible, unseen २) नदेखिने

मेनिरिक [menirika] *ना.* अन्याय injustice

मेन्जामेड्बा, [mendzameɟba] *ना.* १) विष
poison, venom २) नास कपट

मेन्जामेड्बा, [mendzameɟba] *ना.* १) सुके
नास tuberculosis, non-infectious
disease causing one's body constantly
to weaken २) दर्शै बोलाउने कीरा पनि
भनिन्छ

मेन्जाले युड्मा [mendzale juɟma] (*1sg pres*
मेन्जाले युड्मेङ्; *3sg past* मेन्जाले युडा)
क्रि. *प.* उपवास बस्नु fast, abstain from
food

मेन्जेक्ले वामा [mendzekle wama] (*1sg*
pres मेन्जेक्ले वामेङ्; *3sg past* मेन्जेक्ले
वाया) *क्रि.* *प.* लाटो जस्तै भएर बस्नु

मेन्जोक्मा [mendzokma] *क्रि.* *प.* नगर्नु

मेन्दाना [mendana] *ना.* अन्त्य end, finish,
death

मेन्दिऱ्मा [mendi[?]ma] *क्रि.* सकिनु be
finished, be completed, come to an end

मेन्दोक्निमाना लेड्मा [mendoknimana
leɟma] *क्रि.* *प.* नछुने हुनु

मेन्दोङ् [mendonɟ] *ना.* असमान unequal,
dissimilar

मेन्दोङ्खुबा [mendonk^huba] *वि.* अमिल्दो
unfit, unsuitable

मेन्ध्वाक [mend^hwakΛ] (*Dia. Var.*

मेन्दुवाक, मेराभाक) *ना.* बाख्रा goat

मेन्ना [menna] वि. १) होइन no २) अहं
no

मेन्ना कामा [menna kama] (1sg pres मेन्ना
कामेङ्; 3sg past मेन्ना काया) क्रि. प.
हुँदै होइन भन्नु

मेन्नाम्बुबा [mennamk^huba] क्रि. प. १)
गन्ध मुक्त २) गन्ध विहीन

मेन्निमा [mennima] १) ना. अबोध
ignorant, innocent २) क्रि. नबुभ्नु

मेन्सिमा [mensima] ना. अमर undying,
deathless, immortal, eternal, living for
ever

मेप्मा [mepma] क्रि. कम्मरमा पटुका बेर्नु
tie cloth round he waist

मेमिप्मा [memipma] ना. अनिच्छा lack of
desire, indifference

मेमुर्निमाना [memu[?]nimana] ना. १) बिसर्न
नसकिने २) अविस्मरणीय
unforgettable, memorable, notable

मेमोग [memoga] ना. शान्तिमय peaceful

मेम्मा [memma] (Dia. Var. मेन्मा) क्रि. १)
सक्नु finish, end ex. हेन रोपाबेह्रा घाक
काम मेम्मा बाङ्ना। आज खेतको सबै
काम सक्नु पर्ने। २) सकिनु be finished,
be completed, come to an end

मेयुन्चाले वामा [mejuntsale wama] (1sg
pres मेयुन्चाले वामेङ्; 3sg past
मेयुन्चाले वाया) क्रि. प. नहाँसि बस्नु

मेयेन्खुबा [mejenk^huba] ना. आज्ञा पालन
नगर्ने

मेयेप्ले लुङ्नुङ्मा [mejeple lu[?]nun[?]ma] (1sg
pres मेयेप्ले लुनुङ्मेङ्; 3sg past मेयेप्ले

लुक्तामासा) क्रि. प. एकोहोरो दौडिरहनु

मेलज्या [meladzja] Dha var. of मिलाज्या

मेलेप्ले [melep[?]ple] वि. निरन्तर without
interval, incessant

मेरेचेङ्फुङ् [me[?]tse[?]pp^hu[?]ŋ] ना. १) मोनी
वृक्ष फूल २) याक्खाहरुले विभिन्न
कर्मकाण्डमा प्रयोग गर्ने एक प्रकारको
फुल

मेरेन्योङ्छा [me[?]njo[?]nts^ha] (Dhankuta Dia.
मेत्योङ्) ना. कन्या राशि

मेरेन्योङ्बा [me[?]njo[?]ŋba] (Dia. Var. वेन्चा)
ना. तन्नेरी young, youthful, in the prime
of youth

मेरेन्योङ्मा [me[?]njo[?]ŋma] वि. १) कन्या
unmarried girl, maiden, virgin, bride, girl
(especially below ten) not having yet
menstruated २) तरुनी (female) young,
youthful, adolescent

मो [mo] क्रि. प. तल down, under, below,
bottom, lowest part

मो तुमा [mo tuma] (1sg pres मो तुमेङ्; 3sg
past मो तुया) क्रि. प. तल फाल उफ्रनु
jump down

मोएक [moek[?]] क्रि. प. मुसुकक smiling
gently, with a smile

मोक छुम्वाङ् [mok[?] ts^humwa[?]ŋ] ना. वादक
मण्डली musical band

मोकखुबा [mokk^huba] (Dia. Var. केखुबा)
ना. १) बजाउने व्यक्ति २) वादक
instrumentalist

मोक्नेम [mok[?]ne[?]ma] ना. १) आक्रमण
attack, aggression, invasion २) हमला

attack, charge

मोक्नेम्मा [moknemma] *क्रि.* १) हमला गर्नु
२) आक्रमण गर्नु

मोक्मा [mokma] (1sg pres मोक्त्वाङ्; 3sg past मोक्तु) *क्रि.* १) हिकाउनु strike, beat, smite २) कुट्नु beat, hit, pound (of grain etc.) ३) बजाउनु cause to sound, play on a musical instrument

मोक्मुप [mokmup] (*Dia. Var.* मोक्मा मुप्मा) *ना.* बजाउने बाजाहरू

मोक्मुप युबाक [mokmup jubak] (*Dia. Var.* मोक्मा मुप्मा युबाक) *ना.* बजाउने सामग्री

मोक्साङ् काङ्साङ् [moksaj kajsaj] *ना.* हुलदङ्गा uproar, fracas

मोखाऱ्ला [mok^ha?la] *क्रि.* प. तलतिर prep downwards

मोग्मोग [mogmog] *ना.* १) सन्तुष्ट satisfied, pleased २) आनन्दित joyful, blissful

मोङ्गालिक [monggalik] *ना.* भालेमुङ्गो salamander

मोङ्सिन्मा [monsima] (1sg pres मोक्सिन्वाङ्; 3sg past मोक्सिसि) *क्रि.* कुटेर मार्नु

मोछेप [mots^hep] *ना.* तपसिल description, particulars, detail

मोजोक्डा [modzokja] *ना.* सजिलै

मोडिक [modik] *वि. बो.* अरे word used to indicate that the preceding words were said by someone else, exclamation of anger, disrespect or surprise, Oh!

मोति बिन्दु [moti bindu] *ना.* मोतियाबिन्दु night blindness

मोधेस [mod^hesa] *ना.* तराई Terai

मोधेसे [mod^hese] *ना.* १) मधिसे inhabitant of the plains २) तराई वासी

मोनाङ्लाम [monaŋlam] (*Dhankuta Dia.* तुप्छुयुक) *ना.* शरद ऋतु autumn

मोनापाङ् [monapaŋ] *ना.* तल्लो घर

मोनाम [monam] *ना.* महिना month

मोन्धाङ् [mond^haŋ] *क्रि.* प. तल देखि

मोन्सिन्ला फुङ् [monsinla p^huŋ] *ना.* १) मखमलको फुल २) अजम्मरी फूल

मोप्मा, [mopma] 3sg past मोत्तु (*Dia. Var.* मोत्त्वाङ्) *क्रि.* १) छुनु touch २) छोप्नु cover, hide, fall upon violently

मोप्मा, [mopma] 3sg past मोसु *क्रि.* धुमिनु become foggy, look morose, sulk, seem angry

मोमोना [momona] *वि.* तल्लो स्तरको

मोम्दालुङ् [momdalun] (*Dia. Var.* खाप) *ना.* घरको छानो

मोम्मा [momma] (1sg pres मोम्द्वाङ्; 3sg past मोप्पु) *क्रि.* ढाक्नु cover, wrap, surround, occupy, hide, conceal

मोम्लिङ् [momlin] *क्रि.* प. गुर्लुमै completely covering

मोयेक [mojek] *ना.* मुसुकक smiling gently, with a smile

मोयेक युन्चामा [mojek juntsama] (1sg pres मोयेक युन्चामेङ्; 3sg past मोयेक युत्तुचाया) *क्रि.* प. मुसुकक हाँस्नु

मोरो [moro] *ना.* मुर्दा; लाश corpse, dead body

मोरोक [morokA] *क्रि. प. १)* मुन्तिर downward २) परतिर beyond, farther, aside

मोरोकडा [morokɳa] *क्रि. प.* तल वा निकै तल

मोल [molA] *ना.* मल fertiliser, compost

मोला [mola] *ना.* मुला radish

मोवाइल [mowailA] *ना.* मोबाइल cellphone

मोसिमि [mosimmi] *ना.* साया petticoat, woman's loose undergarment

मोसो [moso] *ना.* मसिना भुसुनो gnat

मोहेन्दाइ [mohendanɳ] *क्रि. प.* तल्लो पट्टी

मोहोनिडा लेप्मा [mohoniɳa lepma] (1sg

pres मोहोनिडा लेप्त्वाइ; 3sg past

मोहोनिडा लेप्मु (Dia. Var. निइवाहिइमा)

क्रि. प. मोहनी लगाउनु hypnotise

मोहनाम [moʔnamA] (Dhankuta Dia.

तण्डुयुक) *ना.* शरद autumn

मोहमोरोक [moʔmorokA] *क्रि. प. १)*

तल्लिर under, down, below २) मुन्तिर

मोहवा [moʔwa] *ना. १)* तातो पानी २)

चिया tea

म्बा [mba] *ना.* तिम्रो बुबा your father

म्मुम [mmumA] *ना.* तिम्री हजुरआमा your grandmother

य

या, [ja] *ना.* मुख mouth, face, muzzle

या, [ja] (Dhankuta Dia. छाइ) सङ्. छ six

या थाक्मा [ja tʰakma] (1sg pres या थाक्वाइ; 3sg past या थागु) *क्रि. प.* मुख बाउनु

या मेन्दाम्सु [ja mendamsu] *ना.* बोलन नसक्ने

या लेह्मा [ja leʔma] (1sg pres या लेवाइ; 3sg past या ले) *क्रि. प.* मुख छाड्नु

या हेन्दिह्मा [ja hendiʔma] (1sg pres या हेन्दिह्मे; 3sg past या हेराब्बा) *क्रि. प.* मुख सुक्नु

याइतेन [jaitenA] (Dhankuta Dia. याइरेन) *ना.* धनकुटा डाँडा गाउँको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of Dandagaun village in Dhankuta district

याइरेन [jairenA] Dha var. of याइतेन

याए [jae] (Dhankuta Dia. छाइ इ) सङ्. एकसट्टी sixty-one

याक्खा छुम्वाइ [jakkʰa tsʰumwaɳ] *ना.* याक्खा समूह

याक्खाबा [jakkʰaba] *ना.* याक्खा पुरुष

याक्खाम [jakkʰama] (Dhankuta Dia.

याक्खालेन) *ना.* याक्खा भूमि Yakkha land

याक्खामा [jakkʰama] *ना.* याक्खा स्त्री female Yakkha

याक्खालेन [jakkʰalenA] Dha var. of याक्खाम, Dha var. of याक्खालेन

याक्खा [jaktsa] Dha var. of इडाक

याक्छिक [jaktʰikA] *ना.* विशेषता special quality, characteristic feature or

difference	grass, small bush
याक्थुनि [jakt ^h uni] (<i>Dia. Var.</i> होइ) क्रि. प. १) भयो २) पुग्यो Enough (i.e. I am full, after eating)	याकसालेन [jaksalen ^Λ] (<i>Dhankuta Dia.</i> याक्खालेन) ना. १) याक्खा को उद्गम स्थल २) याक्खा जातिको पुर्यौली मूल थलो
याक्निमा [jaknima] क्रि. गोडी सक्नु complete weeding	याक्सिगुम [jaksigum ^Λ] ना. रोदिघर place to meet
याक्पाङ् [jakpaŋ] ना. १) शिविर soldier's quarters, camp २) क्याम्प camp, compound	याखेङ् [jak ^h en] (<i>Dhankuta Dia.</i> छाङ् खेङ्) सङ्. साठी sixty
याक्पुचा [jakputsa] ना. दुम्सी porcupine	याग्मा [jagma] (1sg pres याङ्मेङ्; 3sg past यागा) क्रि. बास बस्नु take shelter ex. का न्हे याग्मा मिताडना। मलाई यहाँ बास बस्नु मन लाग्यो।
याक्मा [jakma] क्रि. १) खानेकुरा अपच भएर पेट दुख्नु ex. खिङ्हा चामयोङ्बाडा याक्मा चा ड्याक्त्वानना इमिन्ना याग्मि। यति धेरै खानाले अपच पनि हुँदैन कस्तो मान्छे। २) बास बस्नु stay for the night	याङाचुप्पा चोक्मा [janatsuppa tsokma] (1sg pres याङाचुप्पा चोग्वाङ्; 3sg past याङाचुप्पा चोगु) क्रि. प. १) म्वाइ खानु २) चुम्बन गर्नु
याक्युङ्लेन [jakjuŋlen ^Λ] <i>Dha var. of</i> ताङ्वालुङ्	याङ् [jan] (<i>Dia. Var.</i> उनिग्मा) ना. १) पैसा money २) रूपैयाँ money, rupee, wealth
याक्ला [jakla] ना. पिँडालु taro, calladium arumaciae	याङ् नाप्मा [jan napma] (1sg pres याङ् नाप्त्वाङ्; 3sg past याङ् नासु) क्रि. प. रूपैयाँ लुट्नु
याक्लेप [jaklep ^Λ] ना. संखुवासभा आँखीभुङ् मूलगाउँको कँवा खोला मुहानको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of the source of Kewa river in Ankhinbhuin village in Sankhuwasava district	याङ् लोन्चामा [jan lonsama] ना. नाफा profit, gain, advantage
याक्वा, [jakwa] ना. पाठ lesson, reading, study, chapter of a book, instruction	याङ् हुङ्मा [jan huŋma] (1sg pres याङ् हुङ्वाङ्; 3sg past याङ् हुडु) क्रि. प. पैसा तिर्नु
याक्वा, [jakwa] <i>Dha var. of</i> इदेप्मा	याङ्खामाङ् [jan ^h aman] ना. १) जाल net, snare, trap, trick, deceit, fraud २) भाङ्ग्रे भोला
याक्सा [jaksas] ना. डेरा temporary hut	याङ्खामासिङ् [jan ^h amasin] ना. ओदालको रुख type of tree
याक्साङ् [jaksan] ना. १) फारपात weeds mixed with fallen leaves २) फार weed,	

याङ्खेन्मा [jaŋkʰeʔma] (1sg pres याङ्खेमे;
3sg past याङेहेतु) क्रि. खोलाले बगाउनु

याङ्चुकुलिक [jaŋtsukulika] ना. सानो
कमिला

याङ्छान्निन्मा [jaŋtsʰansiʔma] क्रि. निरास
हुनु

याङ्छालुम्बा [jaŋtsʰalumba] वि. जन्तरे
sixth among brothers

याङ्छालुम्मा [jaŋtsʰalumma] वि. जन्तरी
sixth eldest daughter or sister, sixth

याङ्छास [jaŋtsʰasa] ना. १) निरास
disappointed, disheartened, hopeless,
frustrated २) नैराश्य despair,
depression

याङ्ताप्चि [jaŋtaptsi] ना. तैरिने साधन

याङ्थुङ्मेप्मा [jaŋtʰuŋmepma] (1sg pres
याङ्थुङ्मेत्वाङ्; 3sg past याङ्थुङ्मेतु)
क्रि. इनाम दिनु

याङ्दाङ् [jaŋdan] ना. भाँडो pot, utensil,
vessel

याङ्पाङ् [jaŋpan] ना. बैँक घर

याङ्फोक्सा [jaŋpʰoksa] ना. उद्वास्तु

याङ्फोक्सा याङ्दाङ् [jaŋpʰoksa jaŋdan]
ना. सेफ

याङ्बुयाङ्बु [jaŋbujajbu] क्रि. प. स्याँउ
स्याँउ

याङ्बेन [jaŋben] ना. भ्याउ lichen

याङ्मा, [jaŋma] (1sg pres याङ्मे; 3sg past
याङ्) क्रि. १) बगाउनु flow, wash away
२) बोक्नु carry ex. पिछा उमुक्पे
याङ्मा निस्वान्ना। नानीलाई हातमा
बोक्नु जान्दैन।

याङ्मा, [jaŋma] (1sg pres याङ्वाङ्; 3sg
past याङ्) क्रि. कुनै सामान भोलामा
हाल्नु ex. छिप्पाकेकेकना इन्चामाना
खेसुपे याङ्मा न्लेमेन्ना। घिन लाग्दो
खेलौना भोलामा हाल्नु हुँदैन।

याङ्मा, [jaŋma] (1sg pres याङ्द्वाङ्; 3sg
past याङ्दु) क्रि. गोड्नु weed, weed and
dig round plants ex. पिछाचिडा चाबाक
याङ्मा निस्वानिन्हा। केटाकेटीहरूले
धान गोड्नु जान्दैनन्।

याङ्मा, [jaŋma] (1sg pres याङ्मेत्वाङ्;
3sg past याङ्मेतु) क्रि. लाग्नु strike ex.
माङ्मे छिगिकडा आबुङ्ना याङ्मा
याङ्मा गो चोगु इस्खानिङ्गो
इयाक्सुन्ना। चिललाई गुलेलीले हानेको
लाग्नु लाग्नु त खोज्यो तर लागेन।

याङ्मेन [jaŋmen] ना. नाति grandson

याङ्मेन्चि [jaŋmentsi] ना. नाति नातिनी
grandchild

याङ्ग्राङ्बा [jaŋgraba] ना. पैसा वाल
मालिक owner

याङ्लि [jaŋli] (Dia. Var. याङ्लिक) ना.
बिउ seed; seedling; grain; kernel

याङ्लि एम्मा [jaŋli emma] (1sg pres
याङ्लि एन्वाङ्; 3sg past याङ्लि एनु)
क्रि. प. बिउ उखाल्नु

याङ्लि नेमा [jaŋli nema] (1sg pres याङ्लि
नेस्वाङ्; 3sg past याङ्लि नेसु) क्रि. प.
ब्याड राख्नु ex. कानिङ् चाबाक याङ्लि
नेमा सिङ्वाङ्हा। हामी धानको ब्याड
राख्दैछौँ।

याङ्लि लिप्मा [jaŋli lipma] (1sg pres
याङ्लि लिप्माङ्; 3sg past याङ्लि लिनु)

क्रि. प. बिरुवा सार्नु
 याङ्लि ह्वेप्मा [janli hwepma] (1sg pres
 याङ्लि ह्वेत्वाङ्; 3sg past याङ्लि
 ह्वेतु) क्रि. प. बिउ छर्नु
 याङ्लिक छेङ्लिक [janlik ts^henlik] ना.
 बिउ विजन
 याङ्लिहाम [janliham] ना. बेँसी lower part
 of a hill
 याङ्लोक [janlok] ना. पाइला foot
 याङ्लोकडा छिकमा [janlokɳa ts^hikma] (1sg
 pres याङ्लोकडा छिक्त्वाङ्; 3sg past
 याङ्लोकडा छिक्तु) क्रि. प. पाइलाले
 नाप्नु
 याङ्सा [jaŋsa] ना. १) धन wealth,
 property, riches, money, possessions
 २) सम्पत्ति wealth, property
 याङ्सा योक [jaŋsa jok] ना. सम्पत्ति रेखा
 याङ्सामारित [jaŋsamarita] ना. वैवाहिक
 नाता marriage relation
 याङ्सायुङ्बा [jaŋsajunba] ना. कोषाध्यक्ष
 treasurer
 याङ्सिङ्बु [jaŋsinbu] ना. चिलाउने रुख
 needlewood, schima wallichii
 याङ्सिन्मा [jaŋsi?ma] (1sg pres
 याङ्सिमेङ्; 3sg past याङ्सास्या) क्रि. १)
 थाक्नु become tired ex. ना पिछा
 इमिग्लेबा याङ्सिन्मा चा
 ड्याङ्सिमेन्ना। यो कस्तो हो थाक्नु पनि
 थाक्दैन। २) गोडेर सक्नु ex. हेनो
 माकाइ याङ्सिन्मा बाङ्ना इ लेङ्मे।
 आज त मकै गोडेर सक्नु भनेको के
 हुन्छ।

याचि तुमेप्माचि [jatsi tumepmatsi] क्रि. प.
 मुख मुख गर्नु
 याचिङ्गाल [jatsingal] ना. १) विरुद्धमा
 २) विवाद argument, debate, dispute
 ३) खिचलो quarrel, disturbance
 याचोक्दाङ्बा [jatsokɳba] ना. प्रमुख chief
 याचोत्खुबा [jatsok^huba] ना. नाइके सेवक
 याजेबा [jadzeba] वि. बोलक्कड; गफाडी
 talkative
 याता [jata] (Dhankuta Dia. छाङ् आङ्)
 सङ्. अठसठ्ठी sixty-eight
 याताता चेक्मा [jatata tsekma] (1sg pres
 याताता चेङ्मेङ्; 3sg past याताता
 चेक्ता) क्रि. प. मनपरी बोल्नु
 यातुनाम [jatunama] ना. हेमन्त ऋतु winter,
 cold season
 याना [jana] (Dhankuta Dia. छाङ् थुम) सङ्.
 चौसठ्ठी sixty-four
 यान्चिलिङ् [jantsiliŋ] ना. एक प्रकारको
 सानो बुट्यान
 यान्मा [janma] (1sg pres यान्द्वाङ्; 3sg
 past यान्दु) क्रि. सताउनु harass, trouble
 यान्सिन्मा [jansi?ma] (1sg pres यान्सिमेङ्;
 3sg past यान्दास्या) क्रि. कुतकुती लाग्नु
 याप [jap] वि. खस्रो coarse, rough,
 rugged
 यापा [japa] (Dhankuta Dia. छाङ् नाङ्)
 सङ्. उनान्सत्तरी sixty-nine
 याप्ना, [japna] वि. अभ निर्दयी
 याप्ना, [japna] वि. खस्रो coarse, rough,
 rugged
 याप्निप [japnip] Dha var. of याप्निमिप

याप्पा [jappa] (*Dia. Var.* योत) १) *वि.*
लोदर bad luck, misfortune २) *ना.*
फोहोरी dirty, filthy, unclean defiled,
nasty

याप्पामा [jappama] *ना.* अलच्छिनी (of
women) bad sign, evil women

याप्पा [japma] (*1sg pres* याम्चामेङ्; *3sg*
past याप्नु) *क्रि.* १) बिभाउनु २) खस्रो
हुनु rough

याप्पाचिभाङ् [japmatsib^han] *ना.* निजामती
civil

याप्सेन_१ [japsen₁] *ना.* समाज society,
association, meeting, gathering

याप्सेन_२ [japsen₂] *Dha var. of* एभालाङ्

याप्सेन्पाङ् [japsenpan] *ना.* १) सरकारी
घर २) सामुदायिक भवन

याफा [jap^ha] (*Dhankuta Dia.* छाङ् डाङ्)
सङ्. पैसट्टी sixty-five

याबा [jaba] *ना.* पछिको देख्ने

याबुकछेङ् [jabukts^hen] *ना.* मुङ्के चुरा

याबुलाक [jabulak₁] (*Dia. Var.* याबुला) *ना.*
ओठ lip

याबे युङ्मा [jabe juŋma] (*1sg pres* याबे
युक्स्वाङ्; *3sg past* याबे युक्सु) *क्रि.* प.
मुखमा राख्नु

याबेन_१ [jaben₁] (*Dia. Var.* चुमेक) *ना.* १)
दसी २) चिनो sign, signal, symbol

याबेन_२ [jaben₂] *Dha var. of* उला_१

याबेन खोम्मा [jaben₁ k^homma] *3sg past*
याबेन खोप्सु) *क्रि.* प. दसी जुटाउनु

याबोक [jabok₁] (*Dhankuta Dia.* चुमेक_२)
ना. प्रमाण proof, testimony

याबोकछेप [jabokts^hep₁] (*Dhankuta Dia.*
चुमेक्लेङ्) *ना.* प्रमाण पत्र certificate

यामा [jama] (*1sg pres* यास्वाङ्; *3sg past*
यासु) *क्रि.* सक्नु be able to do

यामालाबुङ् [jamalabun] *ना.* खोसे

यामिक इमा [jamika ima] (*1sg pres*
यामिक इस्वाङ्चिङ्; *3sg past* यामिक
इसुचि) *क्रि.* प. १) मुख आँखा बाट
इसारा गर्नु २) आँखा घुमाउनु

यामुङ् [jamun] *ना.* जुँगा moustache,
whiskers

यामेछु [jamets^hu] *ना.* धानको चामल rice

याम्जा [jamja] *ना.* मौखिक oral, spoken

याम्चि [jamtsi] (*Dhankuta Dia.* छाङ्चि)
सङ्. छ वटा

याम्ना [jamna] (*Dhankuta Dia.* छाम्ना) *वि.*
छैटौँ sixth

याम्फोक [jamp^hoka] *ना.* अबोध बालक

याम्मा [jamma] (*Dhankuta Dia.* छाङ्मा)
१) सङ्. छ पल्ट six times २) *क्रि.*
छक्याउनु ३) *क्रि.* सताउनु harass,
trouble, annoy, torment *ex.* पिछाचिडा
पाघ्याम याम्मा सोम्मा य्यान्दुना।
केटाकेटीहरूले बुढो मान्छेलाई सताउनु
सम्म सताए।

याम्याम [jamjama] *क्रि.* प. घिनाउँदै
disgusted *ex.* छिप्पाकेकेके निसुङ्होङ्
याम्याम एसाङ् चाङ्हा। घिनलागदो
देखेर घिनाउँदै खाएँ। I saw that it looks
disgusting, and ate hesitantly.

याया_१ [jaja] (*Dhankuta Dia.* छाङ् छाङ्)

सङ्: छैसट्ठी sixty-six

याया_२ [jaja] *ना.* मुखामुख act of facing one another, face-to-face *ex.* न्दाहाक्निङ् तोहा याहमिचिनुङ् याया लाचोङ्मेकाना । तँ भन्दा माथिको मान्छेहरू सँग मुखामुख लाग्छस् ।

यायाचोकमा [jajatsokma] 3sg past

यायाचोगा) *क्रि.* अनुकरण गर्नु imitate

यायेप्मा [jajepma] (1sg pres यायेत्वाङ्; 3sg past यायेता) (*Dia. Var.* यायेत्मा) *क्रि.* १) सचेत गराउनु make aware २) पूर्व होसियारी अपनाउनु ३) चेतावनी दिनु warn ४) खबर गर्नु; बोलाउनु

यायोङ्साङ् चेक्मा [jajonjan tsekma] (1sg pres यायोङ्साङ् चेङ्मेङ्; 3sg past यायोङ्साङ् चेक्ता) *क्रि.* प. अकमकाउदै बोल्नु

याराङ् [jaraŋ] *ना.* वास्ता concern, interest

याराप [jarap] (1sg pres याराप; *ना.* आप curse

याराप्मा [jarapma] (1sg pres याराप्त्वाङ्; 3sg past याराप्नु) *क्रि.* आप गालि दिनु curse

यारेप्माङ् [jarepman] *ना.* उनिउँ fern

यारो [jaro] (*Dhankuta Dia.* सेन्छेङ्ला) *ना.* मङ्सिर Mangsir (Nov-Dec), eighth month of the Nepali calendar

याला [jala] (*Dhankuta Dia.* छाङ् साङ्)

सङ्: सतसट्ठी sixty-seven

यालाक्मेमा [jalakmema] (1sg pres यालाक्मेत्वाङ्; 3sg past यालाक्मेतु) *क्रि.*

मुख बनाएर इसारा गर्नु

यालिक [jalik] *ना.* खेताला serf, farm labourer who works for daily wages, hire or use farm labourers

यालिङ् [jalinj] *ना.* १) प्रमोद २) सह; आनन्द

यालुम्मा [jalumma] *वि.* अन्तरी fifth eldest daughter or sister in a family

यावाङ्साला [jawaŋsala] (*Dhankuta Dia.* हिङ्लुङ्) *ना.* जीवनी life-story, biography

यावानावा [jawanawa] *ना.* रीतिथिति rituals

यावापिन्मा [jawapiŋma] *क्रि.* बलिदान दिनु sacrifice

यावारो [jawaro] (*Dia. Var.* ह्वासुक) *ना.*

वैशाख Baisakh (Apr-May), first month of the Nepalese calendar

यासाला [jasala] *ना.* मौखिक oral, spoken

यासु_१ [jasu] (*Dhankuta Dia.* छाङ् सुम) सङ्: त्रिसट्ठी sixty-three

यासु_२ [jasu] *क्रि.* सक्नु be able

यासोसोवा [jasosowa] *ना.* १) अभद्र impolite, indecent २) रूखो rude

याहिच [jahits] (*Dhankuta Dia.* छाङ् हिच) सङ्: बैसट्ठी sixty two

याहुदि [jahudi] *ना.* यहूदी Jew

याहुप [jahup] *ना.* १) आप curse २) गाली abuse, scolding, mistreatment, rebuke

याहनिमा [jaŋnima] (1sg pres याइवाङ्; 3sg past याहनि) *क्रि.* १) खतम गर्नु destroy २) कुनै काम वा केही गरेर सक्नु complete

याहमि [jaʔmi] (*Dia. Var.* याप्मि) ना. मानिस
man

याहमिछोङ् छुम्वाङ् [jaʔmitsʰon tʰumwan] ना. सामाजिक समूह

याहमिथोलेक [jaʔmitʰolekʌ] पर्यायवाची
पोक्चेङ्

याहमिथोलोक [jaʔmitʰolokʌ] ना. आन्दोलन
agitation, movement, commotion

याहमिथ्वाङ् पोक्मा [jaʔmitʰwan pokma]
(1sg pres याहमिथ्वाङ् पोक्त्वा; 3sg past
याहमिथ्वाङ् पोक्तु) क्रि. प. आन्दोलन
उठाउनु

याहमिनिप [jaʔminipʌ] (*Dhankuta Dia.*
याप्मिप) ना. जनगणना census, counting
of the number of persons

याहमिलुम [jaʔmilumʌ] ना. १) मानिसको
भिड २) समाज society ३) जमात
crowd, assembly

याहमिहाम्दाङ् [jaʔmihamdan] ना. शहर city,
town

यिसाबा [jisaba] (*Dia. Var.* इसाबा) ना.
भान्जा nephew

यिसामा [jisama] (*Dia. Var.* इसामा) ना.
भान्जी niece, sister's daughter

युङ्चा [juɪntsa] (*Dia. Var.* निङ्वाचोम) ना.
मनोरञ्जन entertainment, amusement

युक्थाम [juktʰamʌ] ना. १) मचान raised
seat or sleeping-platform, high platform
for storing wood, hay, etc २) बैठक
sitting room, living room ३) बस्ने ठाउँ
sitting place

युक्थाम खोन्मा [juktʰamʌ kʰonma] (1sg
pres युक्थाम खोन्द्वाङ्; 3sg past
युक्थाम खोन्दु) क्रि. प. जग खनु

युक्थाम्लेम [juktʰamlemʌ] (*Dia. Var.*
युक्थाम्लेम्मा) ना. बसाइ सराई

युक्पा [jukpa] *Dha var. of* युप्पा

युक्पाङ् [jukpaŋ] ना. आश्रम abode of a
hermit or devotee

युक्मा [jukma] क्रि. १) राखि दिनु put
something for someone २) बस्नको
लाग ओछ्याउनु

युक्लाम [juklamʌ] *Dha var. of* लाम्निवा

युक्साना [juksana] १) क्रि. प. प्रतिस्थापन
गरिएको २) क्रि. प. राखिएको ३) ना.
आयुक्त

युक्सिङ् [juksin] ना. बेन्च bench

युक्सुक [juksuka] ना. कास्य पदक

युक्सेन्दाना [juksendana] १) क्रि. प.
मान्यता respect, acceptance २) ना.
चलनमा ल्याएको

युङ् [juŋ] ना. १) वर्ग group, class २)
स्थापना erection, establishment, setting
up ३) आकार shape, form, aspect,
appearance

युङ्खाप्सिङ् [juŋkʰapsin] ना. ताला छान्ने
काठ

युङ्खाम [juŋkʰamʌ] ना. भूमि land, place,
area, region, cultivable field or land

युङ्छेक [juŋtsʰekʌ] ना. नियन्त्रण
governing, guiding, control, restraint,
restriction, limitation

युङ्छेक्मा [juŋtʃʰekma] *क्रि.* नियन्त्रण गर्नु
control

युङ्तेन [juŋtenA] *ना.* १) बसेको स्थान २)
बसेको गाउँ

युङ्नेम्मा [juŋnemma] (1sg pres युङ्नेम्मेङ्;
3sg past युडामासा) *क्रि.* स्थिर रहनु be
stable

युङ्पाङ् [juŋpaŋ] *ना.* बैठक बस्ने घर

युङ्बिप्मा [juŋbipma] (1sg pres
युक्सुबिवाङ्; 3sg past युक्सुबि) *क्रि.* १)
टक्राउनु २) राखि दिनु

युङ्मा, [juŋma] (1sg pres युक्स्वाङ्; 3sg
past युक्सु) *क्रि.* १) नियुक्ति गर्नु २)
राख्नु put, keep, place, hold, preserve,
save, set **ex.** छेप्सिङ् युङ्मा गो
खेसुप्पेन्माङ् युक्सुक्साङ्ना इमिन
मासाब्या मासाब्या। कलम राख्नु त
भोलामा नै राखेको थिएँ कसरी हरायो
हरायो।

युङ्मा, [juŋma] (1sg pres युङ्मेङ्; 3sg
past युडा) *क्रि.* बस्नु sit, sit down, live
ex. इरुमिपाकुमिचि नुङ् पिछानाछा
युङ्मा मि न्थेदिसिङ्वान्हा लोप्पि।
बूढापाकासँग केटाकेटी बस्न अलि
सुहाउँदैन होला।

युङ्माचि [juŋmatsi] *ना.* अनिवार्य राख्नु
पर्छ भनेर जोड दिएर बोलिने शब्द

युङ्माना [juŋmana] *ना.* १) राख्ने २)
बस्ने sitting place

युङ्मेम्मा [juŋmeʔma] (1sg pres
युङ्मेत्वाङ्; 3sg past युङ्मेतु) *क्रि.*
थिग्याउनु

युङ्याङ् [juŋjaŋ] *ना.* भाडा rent, hire

युङ्याम्चि [juŋjamtsi] *ना.* राख्ने वा बस्ने
ठाउँ

युङ्ला [juŋla] *ना.* बिँड haft, handle, hilt of
a sword, long strip of utensils

युङ्लावा [juŋlawā] *ना.* विराम चिन्ह
punctuation mark (such as comma,
semicolon, full stop)

युङ्वाम [juŋwamA] *ना.* १) बासस्थान २)
निवास dwelling, residence, house

युङ्हाम [juŋhamA] *ना.* छाउनी cantonment

युन्चा [juŋtsa] *ना.* हाँसो laughter,
laughing, joke, ridicule

युन्चाइन्चा [juŋtsaintsa] *ना.* १) विनोद
entertainment, amusement २) हाँस
खेल

युन्चाइन्चावाङ् [juŋtsaintsawāŋ] *ना.*
रङ्गशाला stadium

युन्चाखुबा [juŋtsakʰuba] *ना.* हाँस्ने

युन्चानुङ्मा [juŋtsanuŋma] (1sg pres
युन्चानुङ्मेङ्; *क्रि.* १) हाँसिरहनु २)
लगातार हाँसि रहनु

युन्चामा [juŋtsama] (1sg pres युन्चामेङ्;
3sg past युतुचाया) *क्रि.* हाँस्नु laugh, be
glad, deride, mock

युन्चामाकेकेक [juŋtsamakekekA] *वि.* हाँस
उठ्दो

युन्चामाचोक [juŋtsamatsokA] *ना.* १)
रमाइलो pleasant, pleasing, agreeable
२) ठट्टा joke, fun

युन्चामाना [juŋtsamana] *ना.* उपहास
laughter, ridicule

युन्चामेखुबा [juntsamek^huba] *ना.* १)

हँसाउने २) प्रहसन कर्ता

युन्चामेप्मा [juntsamepma] (1sg pres

युन्चामेत्वाइ; 3sg past युन्चामेतु) *क्रि.*

हँसाउनु cause to laugh or smile

युन्चियुन्चि [juntsijuntsi] *ना.* १) हाँसि

हाँसि २) ३) मुसुमुसु

युपासाखि [jupasak^{hi}] *ना.* तान को सामान्य

बुनोट

युप्पा [juppa] (*Dhankuta Dia.* युक्पा) *ना.*

चाँदी silver

युप्पायाइ [juppajan] *ना.* चाँदीको सिक्का

silver coin

युप्मा [jupma] (1sg pres युब्वाइ; 3sg past

युबु) १) *ना.* निद्रा sleep, slumber *ex.* हेन

तुक्नुइ आयुप्मा ड्युसाहाचि। आज

असाध्य निन्द्र लाग्यो २) *क्रि.* गिँड्नु *ex.*

खिइ माडा सिइ युप्मा यामेन्नागो? यति

ठूलो रुख गिँड्न सकिन्छ के?

युप्मायुमा [jupmajuma] *क्रि.* निन्द्रा लाग्नु be

tired

युप्मालुलुप [jupmalulupa] *क्रि.* प. निन्द्रा

लागेको sleepy

युप्मासुलुप [jupmasulupa] *ना.* निद्रामै

युप्साला [jupsala] *ना.* उखान तुक्का

proverb and titbit

युबाक [jubak^Λ] *ना.* १) भाँडाकुँडा २)

सरसामान materials, goods, articles

युबाक्थिइखाक [jubakt^{hi}ɪk^hak^Λ] *ना.*

सरसामान materials, goods, articles

युबाक्दाइ [jubakdaɪ] *ना.* सामान राख्ने

भाँडो

युम [jum^Λ] (*Dia. Var.* ओहेक) *ना.* नुन salt

युमा, [juma] (1sg pres युस्वाइ; 3sg past

युसु) *क्रि.* रक्सि पार्नु make alcohol *ex.*

छेमाहा युमा सिम्मेकाना? रक्सि पादैछौ?

युमा, [juma] (1sg pres ड्युमे; *क्रि.* निन्द्रा

लाग्नु feel sleepy

युमेप्मा [jumeɸma] *ना.* समाधान solution,

resolution (of a doubtful matter)

युम्बेन्मा [jumk^he?ma] *क्रि.* चुँडिएर जानु go

to pieces *ex.* खिबाक युबाख्याना। डोरी

चुँडिएर गयो। The rope went to pieces.

युम्चिक [jumsik^Λ] *ना.* शरीरमा आउने मुसा

mole

युम्चुरु-युम्चुरुक [jumsuru-jumsuruk^Λ] *क्रि.*

प. पोका पोका packed, in heaps, in

bunches

युम्चुरुक [jumsuruk^Λ] *वि.* १) एकै ठाउँ

खाँदाखाँद २) बाक्लो thick, frozen,

deep, dense, coarse

युम्हाइमा [jumnhaɸma] *ना.* विच्छेदन गर्न

युम्बुरुक [jumburuk^Λ] *ना.* १) पल्टन

brigade, battalion २) गण group, troop,

company

युम्बे [jumbe] *क्रि.* प. नजिक near

युम्बे खेन्मा [jumbe k^he?ma] (1sg pres युम्बे

खेमेइ; 3sg past युम्बे ख्या) *क्रि.* प.

छेउमा जानु

युम्बे तामा [jumbe tama] (1sg pres युम्बे

तामेइ; 3sg past युम्बे ताया) *क्रि.* प.

नजिक आउनु

युम्बे निमा [jumbe nima] (1sg pres युम्बे

निस्वाइ; 3sg past युम्बे निसु) *क्रि.* प.

नजिक देख्नु
युम्बे युङ्मा [jumbeu juŋma] (1sg pres युम्बे युङ्मेङ्; 3sg past युम्बे युङ्मा) क्रि. प. छेउमा बस्नु
युयुन्ना, [jujunna] सर्व. त्यो that, there ex. आना युयुन्ना पेक्लामा ङ्गा ओम खेतुयो। दिदी त्यो खुर्पा तपाईंको हो लानुहोस् है।
युयुन्ना, [jujunna] क्रि. प. १) उ त्यो २) अलि परतिर को
युयो [jujo] क्रि. प. १) उ पर २) अलि पर
युवा [juwa] ना. चोप (बिरुवाको जीवन रस) resin
युवाक्राङ् [juwakraŋ] ना. सरसामान भण्डार गर्ने ठाउँ
युम्मा [ju?ma] (1sg pres युत्वाङ्; 3sg past युतु) क्रि. उध्याउनु sharpen
युम्मा फोन्सिम्बिम्मा [ju?ma p^honsimbi?ma] (1sg pres युम्मा फोसिबिन्वाङ्चिङ्; 3sg past युम्मा फोतिसिबिचि) क्रि. प. निन्द्रा बिगारीदिनु
युम्माचिम्मा [ju?matsimma] क्रि. निन्द्रा पुग्नु get enough sleep
येक्वा [jekwa] (Dhankuta Dia. पोलाचोक) ना. पाठ lesson, reading, study, chapter of a book, instruction, preaching, inspiration
येक्ससायाना [jeksasjana] ना. शारीरिक सम्बन्ध गरिएको
येङ् [jeŋ] ना. १) ध्वनि sound, tone, tune, resonance २) आवाज sound, voice,

speech
येङ्दुना [jeŋduna] १) वि. फुर्तिलो smart, brisk, active, alert, quick २) ना. काम गर्ने ३) ना. च्याम्पियन ४) वि. आँटी daring, bold ५) वि. साहसी brave, gallant
येङ्मा [jeŋma] (Dia. Var. लिङ्मा) क्रि. सम्भोग गर्नु have sex
येछा [jets^ha] ना. १) भतिजा २) भतिजी brother's daughter, niece
येछामामु [jets^hamamu] ना. भतिजी brother's daughter, niece
येनाना [jenana] ना. सर्वमान्य universally honoured, generally accepted
येन्खुबा [jenk^huba] ना. आज्ञाकारी obedient, obedient person
येन्दा [jenda] ना. जाँडको छोक्रा residue left after brewing alcohol
येन्दासुम्माङ् [jendasu?maŋ] ना. १) भित्ति २) माउसुली type of reptile, gecko, house lizard
येन्ना [jenna] वि. १) लाग्ने sharp, having a sharp blade, shrewd २) धारिलो sharp, keen-edged
येन्मा [jenma] (1sg pres येन्वाङ्; 3sg past येनु) क्रि. पालना गर्नु follow
येन्साङ्वामा [jensaŋwama] (1sg pres येन्साङ्वामेङ्; 3sg past येन्साङ्वाया) क्रि. नियन्त्रणमा बस्नु
येप [jep^a] ना. बडाबा father's elder brother, uncle

येप्मा [jepma] (1sg pres येप्मेइ; 3sg past

येबा) क्रि. १) उभिनु stand, stand up

२) विश्राम लिनु ३) अडान लिनु

येप्मेमा [jepmema] (1sg pres येप्मेत्वाइ;

3sg past येप्मेतु) क्रि. १) रोक्नु stop २)

अड्याउनु ३) उभ्याउनु cause to stand up; erect

येम [jem] ना. १) बढी आमा father's

elder brother's wife, aunt २) आमाको

दिदी mother's elder sister

येप्मेम्मा [jemnemma] (1sg pres येप्मेम्मेइ;

3sg past येबामासा) क्रि. उभि रहने

येप्मा [jemma] (1sg pres येन्वाइ; 3sg past

येनु) क्रि. १) स्वीकार गर्नु accept २)

भनेको कुरा मान्नु

येप्मा [jemma] (1sg pres येन्वाइ; 3sg past

येनु) क्रि. आदेश पालन गर्नु

यो [jo] क्रि. प. १) उता २) पर distance,

far, remote, strange, other, beyond, at a distance

=यो [jo] निपा. है word used in reply to

someone's call from a distance, yes,

word used at the end of a statement to

convey a request ex. हाकु नाहाइतो

उइचिगा लेक्साख्यानायो। अब देखि

उनीहरूको भयो है।

योक् [jok] ना. १) नक्कल imitation,

copy, transcription, duplicate २) खोज

search, quest ३) गोहो track or path

made by cows, trail formed by walking,

footprint, paw print ४) पाइला

योक्खुबा [jokk^huba] ना. अनुसन्धानकर्ता

researcher

योक्चेक [joktsek] पर्यायवाचीचेयुक्ला

योक्चेखुबा [joktsek^huba] ना. नाटक

देखाउने

योक्चोक [joktsok] ना. नक्कल imitation,

copy, transcription, duplicate

योक्चोकमा [joktsokma] 3sg past योक्चोक

चोगा) क्रि. नक्कल गर्नु imitate

योक्चोइ [joktson] ना. आयोजक

organiser, convener

योक्छेप्खुबा [jokts^hepk^huba] ना. नाटक

लेख्ने

योक्तुमा [joktuma] ना. अभिनेत्री actress,

heroine

योक्थावा [jokt^hawa] (Dia. Var. योक्थोत्रवा)

ना. १) खोजतलास curiosity, inquiry,

investigation २) याक्खा युवती कुनै

कुटुम्ब सँग राजीखुशीले पोइला गएमा

त्यसका निम्ति खोजी गर्न जाने कार्य

योक्नेम्मा [joknemma] क्रि. १) ओराल्नु

take down, take food of stove २)

ओतार्नु ex. चामा योडेन्दु। खान उतार।

Take the rice from the stove.

योक्नोक्तोक्नोक [joknoktoknok] ना.

उद्धरण चिन्ह quotation marks

योक्पाइ [jokpaɪ] ना. १) नाट्यशाला

theatre २) नाचघर dance or ballroom,

theatre

योक्पापाइ [jokpapaj] ना. मानिस बस्न

छाडेको पुरानो घर abandoned house

योक्मा [jokma] (1sg pres योग्वाइ; 3sg

past योगु) क्रि. १) खोज्नु search, seek,

look for २) खोजी गर्नु ३) अन्वेषण गर्नु

४) घोच्नु pierce

योक्मेऱ्मा [jokmeʔma] क्रि. थाहा पाएको
कुरा कसैलाई भन्नु tell someone what
one knows

योक्योक् [jokjokʌ] ना. १) थपक्क easily,
without hesitation, caution ex. युक्थाम
होराखेक्साना योक्योक् युडानियो। बस्ने
ठाउँ भत्कन लागेको छ थपक्क बस है।
२) सन्तुलित balanced

योक्योक् वामा [jokjokʌ wama] (1sg pres
योक्योक् वामेङ्; 3sg past योक्योक्
वाया) क्रि. प. केही नगरी बस्नु

योक्लाक्पाङ् [joklakpaŋ] ना. फिल्म हल
film hall

योक्लुक [joklukʌ] Dha var. of लिङ्गेन

योक्सोप [joksopʌ] ना. अनुसन्धान search,
investigation, enquiry, research

योखे [jokʰe] क्रि. प. १) यताउता hither
and thither, here and there, in all
directions २) वरपर here and there,
around, in neighbourhood

योखेलुकमा [jokʰelukma] (1sg pres
योखेलुङ्मेङ्; 3sg past योखेलुक्ता) क्रि.
यताउता दौडिनु run here and there

योखेसो [jokʰeso] ना. हाउभाउ movement
of eyes

योग [jogʌ] ना. खोज search, quest, pursuit

योगाना [jogana] क्रि. प. खोजिएको

योगेन्मा [jognemma] (1sg pres
योगेन्द्वाङ्; 3sg past योगेन्दु) क्रि. पत्ता
लगाउनु find out

योडाना [jonana] क्रि. प. १) उतारिएको
२) हल्लियो

योङ् [jon] ना. कोक्रो cradle

योङ्घोऱ्मा [jonḡhoʔma] (1sg pres
योगुघोन्द्वाङ्; 3sg past योगुघोन्दु) क्रि.
खोज तलास गर्नु

योङ्चि [jonʈsi] पर्यायवाची पोक्ता

योङ्चेङ्ला [jonʈsenla] ना. सुगन्धवाल फुल

योङ्दिऱ्मा [jonʈdiʔma] (1sg pres
योङ्दिमेङ्; 3sg past योङ्दाब्बा) (Dia. Var.
योङ्तिप्मा) क्रि. १) तर्सिनु be
frightened; be afraid २) बिच्किनु

योङ्दोक्ला [jonʈdokla] ना. चुहाको बोट

योङ्निमा [jonnimma] ना. देउरानी husband's
younger brother's wife, sister-in-law

योङ्नेम्मा [jonnemma] (1sg pres
योङ्नेमेङ्; 3sg past योङ्मासा) क्रि. १)
चल्दै गर्नु continue moving २) हल्लि
रहनु

योङ्मा, [jonma] (1sg pres योङ्वाङ्; 3sg
past योङ्) क्रि. उतार्नु make free from a
burden, take off

योङ्मा, [jonma] (1sg pres योङ्मेङ्; 3sg
past योङ्) क्रि. काम्नु shiver, quiver,
waver, tremble

योङ्मा, [jonma] (1sg pres योक्स्वाङ्; 3sg
past योक्सु) क्रि. हल्लाउनु shake, move

योङ्मा, [jonma] (1sg pres योङ्मे; 3sg past
योङ्) क्रि. हल्लिनु move ex. सिङ्गा
उलाभाक हिट्वाङ् योङ्मा
चोक्मासिम्मेऱ्ना। रुखको पात हावाले
हल्लिनु खोज्दैछ।

योङ्मेऱ्मा [jonmeʔma] (1sg pres
योङ्मेत्वाङ्; 3sg past योङ्मेतु) क्रि. १)
हल्लिन लगाउनु २) अगेनामा बालिएको
भाँडालाई चुलो बाट उतार्न लगाउनु
योत [jotʌ] वि. १) लोदर something
unpleasant २) अभासी ३) अशुभ
संकेत
योतो [joto] क्रि. प. यताउता hither and
thither, here and there, in all directions
योनाखे [jonakʰe] क्रि. प. यता ना उता
योनापाङ् [jonapan] ना. पल्लो घर
योनावा [jonawa] ना. बल्छी चरो type of
bird
योनिङ्खेनिङ् [joninʰenin] क्रि. प. १)
यताउता hither and thither, in all
directions २) ओहोर दोहोर coming and
going, giving and taking ३) टहल्नु
योन्धाङ् [jondʰaŋ] ना. विपक्ष opposition
योप्पारिक [jopparika] ना. पारिपट्टि on the
other side
योप्पारिक खेप्पारिक [jopparika
kʰepparika] ना. वारिपारि on this side or
that, right across, from one side to
another
योबुक्ला [jobukla] ना. असारे फुल
योमा [joma] (1sg pres योस्वाङ्; 3sg past
योसु) क्रि. मकै छोडाउनु separate maize

grains
योमुक्ला [jomukla] ना. असारेको पोथ्रो
type of bush
योम्बुबा [jomkʰuba] ना. १) तानाशाही
dictatorship, autocracy, tyranny २) दार्ने
योम्दाना [jomdana] १) ना. पीडित
afflicted, tortured, distressed, oppressed,
sick, ill २) क्रि. प. दारिएको
योयोवामा [jojowama] (1sg pres
योयोवामेङ्; 3sg past योयोवाया) क्रि.
अलग बस्नु
योरोक लेङ्मा [joroka leŋma] क्रि. प.
महिनावारी हुनु menstruate
योरोप्खोरोप [joropkʰoropʌ] १) क्रि. प.
कर्याककुरूक्क कुक्कुक्क २) ना. सोहोर
पटार
योलिङ्वाङ् [jolinwaŋ] (Dhankuta Dia.
मेतोक्कुङ्बा) ना. गैर नागरिक non-citizen
योलेम्खेलेम चोकमा [jolemkʰelema tsokma]
(1sg pres योलेम्खेलेम चोङ्मेङ्; 3sg past
योलेम्खेलेम चोगा) क्रि. प. दोधार गर्नु
be in 2 minds
योत्रयोयुङ्मा [joʔjojuŋma] क्रि. पृथक हुनु
be separated
योत्रयोरोक [joʔjoroka] क्रि. प. परतिर
beyond, farther, aside

र

राङ् [raŋ] ना. १) थलो place, land, place
where cattle are tied, temporary site
where the son of the deceased stays to

observe funeral rites, site of an incident
or accident, earth, land २) घारी dense
thicket

राङ्किवा [raŋkiwa]	ना. खानीको तेल oil from mine
राङ्गा [raŋga]	ना. राँगा male buffalo
राङ्दाङ् [raŋdaŋ]	ना. फराकिलो
राङ्बा [raŋba]	ना. १) खानी वाला २) भण्डारे store-keeper
राङ्ह्वाङ्सु [raŋhwaŋsu]	ना. खानी ग्याँस gas from mine
राछेसिमुया [rats ^h esimuja]	ना. राक्षसी आत्मा demon-like spirit
राजि [radzi]	ना. प्रकृति nature, the order of the universe
राजिमाङ्वाम [radzimaŋwama]	ना. प्राकृतिक जन्म natural birth
राजिमुन्थुम [radzimunt ^h um]	ना. प्राकृतिक धर्म
राजिराङ्मा [radziraŋma]	ना. प्रकृति की देवी
रेडियो [redjjo]	ना. रेडियो radio
रेन [ren]	ना. १) वस्ती २) सानो बस्ती
रोग खोकमा [rog ^Λ k ^h okma]	(1sg pres रोग खोक्त्वाङ्; 3sg past रोग खोक्तु) क्रि. प. १) रोग पत्ता लगाउनु २) खुट्याउनु

identify, find out

रोग तुम्मा [rog ^Λ tumma]	(1sg pres रोग तुप्स्वाङ्; 3sg past रोग तुप्सु) क्रि. प. १) रोग खुट्याउनु २) रोग भेटाउनु
रोगि लेङ्मा [rogi leŋma]	(1sg pres रोगि लेङ्मेङ्; 3sg past रोगि लेक्सा) क्रि. प. रोगी हुनु
रोनाम [ronam]	ना. मौसम weather, season, appropriate time
रोपा [ropa]	(Dhankuta Dia. मान्दि) ना. खेत field (especially paddy-field)
रोपा ओक्मा [ropa okma]	(1sg pres रोपा ओग्वाङ्; 3sg past रोपा ओगु) क्रि. प. खेत खन्नु
रोपा फेङ्मा [ropa p ^h eŋma]	(1sg pres रोपा फेक्स्वाङ्; 3sg past रोपा फेक्सु) (Dia. Var. चाबाकहाम फेङ्मा) क्रि. प. खेत जोत्नु
रोपा सेङ्मा [ropa seŋma]	(1sg pres रोपा सेक्स्वाङ्; 3sg past रोपा सेक्सु) क्रि. प. खेत सफा गर्नु
रोपान्वाक [ropanwak]	ना. धुइरे चरो

ल

ला, [la]	ना. चन्द्रमा moon
ला, [la]	(Dhankuta Dia. साङ्) सङ्. सात seven
ला लोम्मा [la lomma]	(1sg pres ला लोन्मे; 3sg past ला लोन्दा) क्रि. प. १) जुन भुल्किनु २) जुन उदाउनु

लाआम [laam]	Dha var. of लाताम
लाआमा [laama]	(1sg pres लाआमे; 3sg past लाआया) क्रि. चन्द्रमा अस्ताउनु
लाइडम [laiim]	Dha var. of लाएएम
लाइथुम [lait ^h um]	Dha var. of लाइनाम

लाइनाम [lainamΛ] (*Dhankuta Dia.* लाइथुम)

ना. चतुर्दशी

लाइसुम [laisumΛ] (*Dhankuta Dia.* लासुम)

ना. त्रयोदशी thirteenth lunar day

लाइहिम [laihimΛ] (*Dhankuta Dia.* लाहिम_२)

ना. द्वादशी twelfth day of a lunar

fortnight

लाए [lae] (*Dhankuta Dia.* साङ् इ) सङ्.

एकहत्तर seventy-one

लाएएम [laemΛ] (*Dhankuta Dia.* लाइम)

ना. एकादशी eleventh day of the lunar

fortnight

लाएप [laepΛ] (*Dhankuta Dia.* लाकुम) ना.

औंसी last day of a dark fortnight of a lunar month

लाएम [laemΛ] ना. प्रतिपदा first day of a

lunar fortnight

लाक [lakΛ] १) ना. नाच separate, apart

२) वि. चर्को salty

लाकुम [lakumΛ] *Dha var. of* लाएप

लाक्खुबा [lakkhuba] ना. १) नाच्ने व्यक्ति

२) नर्तक dancer

लाक्खोक्खाम [laktsoḱḱamΛ] ना. स्टेज

stage

लाक्खुम्वाङ् [lakts^humwaŋ] ना. नाच टोली

लाक्नुङ् [laknuŋ] वि. १) चर्को salty २)

नुनिलो salty, salted

लाक्पाङ् [lakpaŋ] (*Dia. Var.* लाक्मापाङ्)

ना. नाचघर dance or ballroom, theatre

लाक्फेक [lakp^hekΛ] ना. १) सानो जुका

small leech २) घाँसमा हुने जुका ३)

चुसाहा

लाक्मा [lakma] (*1sg pres* लाङ्मेङ्; *3sg*

past लाक्ता) क्रि. नाच्नु dance

लाक्हा माङ्चुवा [lakha maŋtsuwa] ना.

नुनिलो पानी

लाखेङ् [lak^hetŋ] (*Dhankuta Dia.* साङ् खेङ्)

सङ्. सत्तरी seventy

लाखेम [lak^hemΛ] (*Dia. Var.* लाङ्खेम) ना.

दशमी tenth day of a lunar fortnight

लागान [laganΛ] ना. लगन marriage

ceremony

लाग्वा [lagwa] ना. चमेरो bat

लाङाम, [laŋamΛ] ना. पञ्चमी तिथि fifth

day of lunar calander

लाङाम_२ [laŋamΛ] *Dha var. of* लाफाम

लाङोकालि [laŋokali] ना. छेपारी calf (of the leg)

लाङ् [laŋ] ना. १) खुट्टा foot, feet, leg,

legs २) इलाका area, region ३) दिशा direction

लाङ् पाम्मा [laŋ pamma] (*1sg pres* लाङ्

पान्वाङ्चिङ्; *3sg past* लाङ् पान्दुचि)

क्रि. प. खुट्टा लर्बराउनु

लाङ् फाक्मा [laŋ p^hakma] (*1sg pres* लाङ्

फाक्त्वाङ्; *3sg past* लाङ् फाक्तु) क्रि.

प. फङ्को मार्नु

लाङ्गेम्मा [laŋgemma] क्रि. समहित हुनु;

हात हाल्नु

लाङ्काङ्बुम [laŋkaŋbumΛ] (*Dia. Var.*

हिङ्वाबुम) ना. १) फुटबल football २)

भकुण्डो

लाङ्केङ्गेना [laŋkeŋgeŋna] (*Dia. Var.*

लाङ्केया) वि. लामो खुट्टा भएको

लाङ्केच्या [laŋkentsa] ना. पाइडल pedal
 लाङ्कोरोक [laŋkorokA] ना. अन्तिम रेखा
 last line
 लाङ्खेऱ्वा [laŋkʰeʔwa] ना. खुट्टाको
 ओंला toes
 लाङ्खोप [laŋkʰopA] ना. जुत्ता shoes
 लाङ्गेच्या [laŋgentsa] ना. तान बुन्दा धागो
 तल माथि पारं खुट्टाले चलाइने काठ
 लाङ्घाम्बा [laŋgʰamba] ना. सिपाही soldier
 लाङ्घेम्पा [laŋgʰempa] ना. जर्नल journal
 लाङ्घेम्बा [laŋgʰemba] ना. जवान young,
 vigorous
 लाङ्घेम्बाहाड [laŋgʰembahan] ना. प्रधान
 सेनापति commander-in-chief
 लाङ्डा आक्मा [laŋga akma] (1sg pres
 लाड्डा आक्त्वाड्; 3sg past लाङ्डा
 आक्तु) क्रि. प. लात हान्नु
 लाङ्चेम्पा [laŋtsepma] (1sg pres
 आलाङ्चेप्त्वाड्; 3sg past लाङ्चेसु) क्रि.
 खुट्टा बजार्नु
 लाङ्छुक [laŋtsʰukA] (Dia. Var. लाङ्हुप)
 ना. घुंटा knee
 लाङ्छुकपे युङ्मा [laŋtsʰukpe juŋma] (1sg
 pres लाङ्छुकपे युङ्मेड्; 3sg past
 लाङ्छुकपे युडा) (Dia. Var.
 लाङ्छुकपेयेम्पा) क्रि. प. घुंटा टेक्नु
 लाङ्छुले [laŋtsʰule] ना. खुट्टा बाट
 जन्मिएको बच्चा
 लाङ्छेड् [laŋtsʰeŋ] ना. कल्ली silver
 anklet, cluster or sheaf of hay
 लाङ्छेड्युङ् [laŋtsʰeŋjuŋ] ना. उपरखुट्टी
 लाएर बस्नु

लाङ्छेन्दिक [laŋtsʰendikA] ना. खुट्टाको
 नड toenail
 लाङ्छोक [laŋtsʰokA] १) क्रि. प. पैताला
 मनि २) ना. सरण ३) ना. कोख lap
 लाङ्छोकि [laŋtsʰoki] ना. १) विपरीत
 opposite २) उल्टो तिर
 लाङ्तापि [laŋtapi] ना. पैताला foot
 लाङ्तापिकोक [laŋtapikokA] ना. खुट्टाको
 गेडी
 लाङ्थेन [laŋtʰenA] ना. ताल sound of
 clapping of the hands, timing of the
 beating of a drum, tune in music, rhythm
 लाङ्थेन्बे छेम लुप्मा [laŋtʰenbe tsʰema
 lupma] (1sg pres लाङ्थेन्बे छेम लुत्वाड्;
 3sg past लाङ्थेन्बे छेम लुतु) क्रि. प.
 तालमा गाउनु
 लाङ्थेन्मा [laŋtʰenma] (1sg pres
 लाङ्थेन्द्वाड्; 3sg past लाङ्थेन्दु) क्रि.
 खुट्टा उचाल्नु
 लाङ्धोड् [laŋdʰoŋ] ना. हात्ती elephant
 लाङ्धोड्योक [laŋdʰoŋjokA] ना.
 हात्तीपाइले type of disease that causes
 swelling of the feet
 लाङ्निबा [laŋniba] वि. विधुर widower,
 separated (from one's wife)
 लाङ्निमा [laŋnima] वि. बिधुवा widow
 लाङ्फिकमा [laŋpʰikma] क्रि. खुट्टा भिक्नु
 लाङ्फिला [laŋpʰila] ना. १) तिघ्रा thigh
 २) फिला
 लाङ्मा [laŋma] (1sg pres लाक्स्वाड्; 3sg
 past लाक्सु) क्रि. धान, कोदोलाई
 ढिकीमा कुटेर फलाउनु separate grain

from chaff by pounding in amortar

लाङ्मिक [laŋmika] **ना.** गोलिगाँठो ankle

लाङ्मुक [laŋmuka] **ना.** हातखुट्टा hand and legs

लाङ्मुङ् [laŋmun] **ना.** खुट्टाको रौँ hair on legs

लाङ्याङ्साङ्फुङ् [laŋjaŋsaŋpʰuŋ] **ना.** सुनसुरी फूल

लाङ्योक [laŋjok] **ना.** पैतालाको डोब footprint

लाङ्लाम्बा [laŋlamba] **ना.** चालक driver, conductor

लाङ्लिङ् [laŋliŋ] **ना.** इलाका area, region

लाङ्वाम्पा [laŋwampa] **ना.** पाउजु anklet, ornament for the ankles

लाङ्साङ्मा [laŋsaŋma] १) **क्रि.** परेड खेलनु २) **ना.** कवाज parade

लाङ्सुम्पा [laŋsupma] **ना.** सुरुवाल trousers

लाङ्हिङ्वापा [laŋhiŋwapa] **ना.** सेनापति army chief

लाङ्हिम्बा [laŋhimba] **ना.** सेना army

लाङ्हुप [laŋhup] **ना.** १) घुँडा knee २) गोलिगाँठो ankle

लाङ्हेप [laŋhep] **ना.** १) जुराफ socks २) मोजा socks, hose, stockings

लाचोकि [latsoki] **ना.** सप्तर्षि seven great stars (supposed to be seven sages) of the Great Bear

लाचोकमा [latsokma] (1sg pres

लाचोङ्मेङ्; 3sg past लाचोगा) **क्रि.** लाग्नु feel **ex.** भेनिक लाचोकमा पोर्ने इजाङ्

न्जोगागान्ना? बिहान बाटो लाग्नु पर्ने किन लागेनौ?

लाछाम [latsʰam] **Dha var. of** लायाम

लाज्यालाङ्मा [ladzjalaŋma] **ना.** लाजमा पार्नु

लाज्यासुसु [ladzjasusu] (*Dia. Var.* आलाज्यासुइसुइ १) **वि. बो.** खिल्लि उडाउनु २) **वि.** लाजमर्दो ashamed, abashed

लाज्याहोप्मा [ladzjahopma] **क्रि.** बेइज्जत गर्नु insult

लाज्येलाङ्मा [ladzjelaŋma] (1sg pres लाज्येलात्वाङ्; 3sg past लाज्येलातु) **क्रि.** विभिन्न कुरा द्वारा लाजमा पार्नु

लाता [lata] (*Dhankuta Dia.* साङ् आङ्) सङ्. अठहत्तर seventy-eight

लाताम [latama] (*Dhankuta Dia.* लाआम) **ना.** अष्टमी eighth day of the solar or lunar fortnight

लात्माहा [latmaha] **ना.** पढाइ study

लाथुम [latʰum] (*Dhankuta Dia.* लासाम) **ना.** सप्तमी seventh day of a lunar fortnight, (grammar) the locative case

लादोरि [ladori] **ना.** चन्द्र राज्य

लाना [lana] (*Dhankuta Dia.* साङ् थुम) सङ्. चौहत्तर seventy-four

लानाम [lanama] (लाथुम) *fr. var. of* लापाम

लान्नाहाङ्मा [lannahaŋma] (1sg pres लासाहाक्स्वाङ्; 3sg past लासाहाक्सु) **क्रि.** फर्काइ दिनु

लान्सिप्मा [lansipma] (1sg pres लासिन्वाङ्; 3sg past लासि) क्रि. १) ओभ्याउनु २) बलिरहेको दाउरा तानेर आगो निभाउनु काम गर्नु

लाप [lapa] ना. १) पखेटा wing, fin, feather, one of the two sides of a roof २) छेउ broader

लापलाप [laplapa] ना. चकचक fickleness, fidgeting

लापा [lapa] (Dhankuta Dia. साङ् नाङ्) सङ्. उनासी seventy-nine

लापाम [lapama] (Dhankuta Dia. लानाम) ना. नवमी ninth day of dark or bright fortnight (according to lunar month)

लाप्खाम [lapk^hama] ना. सिमाना border

लाप्खुबा [lapk^huba] ना. १) समाउने २) पुलिस policeman, police-constable

लाप्थुक [lapthuka] ना. प्वाँख quill, feather

लाप्थुम [lapthuma] Dha var. of लानाम

लाप्मा [lapma] (1sg pres लाब्वाङ्; 3sg past लाबु) क्रि. १) समाउनु catch २) समात्नु catch ३) अँठ्याउनु grab

लाप्मा [lapma] (1sg pres लाप्त्वाङ्; 3sg past लाप्तु) क्रि. आरोप लगाउनु

लाप्माना [lapmana] ना. समात्ने

लाप्मापिप्मा [lapmapipma] (1sg pres लाप्मापिवाङ्; 3sg past लाप्मापि) क्रि. समाउन दिनु

लाप्मायोक्मा मेन्तोक्मा [lapmajokma mentokma] ना. विपत्ति disaster, adversity, distress, agony, misfortune, trouble, pain, grief, suffering

लाप्मासिङ् [lapmasinj] ना. अनौ handle of a plough

लाफा [lap^ha] (Dhankuta Dia. साङ् डाङ्) सङ्. पचहत्तर seventy-fifth

लाफाम [lap^hama] (Dhankuta Dia. लाडाम २) ना. पन्चमी

लाब्रे [labre] ना. लार्भा larva

लाभाक [lab^haka] (Dia. Var. लाबाक) ना. पात leaf

लामा [lama] (1sg pres लामेङ्; 3sg past लासा) क्रि. १) फिर्नु come back, return, turn back २) फर्किनु

लाम्खेप्मा [lamk^hepma] (1sg pres लाभेत्वाङ्; 3sg past लाभेतु) क्रि. १) अपहरण गरेर लानु kidnap २) पक्रेर लानु arrest

लाम्खेन्मा [lamk^he?ma] (1sg pres लाम्खेमेङ्; 3sg past लामाख्या) क्रि. हिँडि जानु go right away

लाम्चामा [lamtsama] क्रि. १) शारीरिक सम्बन्ध राख्नु have sex with २) समातेर खानु

लाम्चामा मिप्मा [lamtsama mipma] 3sg past लाम्चामा मित्ता) क्रि. प. सम्भोग गर्न मन हुनु

लाम्चि [lamtsi] (Dhankuta Dia. साङ्चि) सङ्. सात वटा

लाम्छेक [lamts^hek] ना. १) गेट get २) तगारो

लाम्छेक्मा [lamts^hekma] (1sg pres लाम छेक्त्वाङ्; 3sg past लाम छेक्तु) क्रि. बाटो छेक्नु

लाम्दिक [lamdikʌ] (*Dia. Var. कोन्चा*) *ना.*

यात्रा journey, trip, excursion, travel

लाम्दिहमा [lamdiʔma] (*1sg pres*

लाम्दिमेङ्; *क्रि.* हिँडि हाल्नु

लाम्धाङ् [lamdʰaŋ] *ना.* बारी field (dry),

orchard, vegetable garden

लाम्धाङ् ओक्मा [lamdʰaŋ okma] (*1sg pres*

लाम्धाङ् ओग्वाङ्; *3sg past* लाम्धाङ्

ओगु) *क्रि.* प. बारी खन्नु

लाम्ना [lamna] *वि.* १) सातौं seventh २)

कामुक showing an excessive interest in
and desire for sexual pleasure ३)

चकचके restless, unsteady

लाम्ना लेङ्मा [lamna leŋma] *3sg past*

लाम्ना लेक्सा) *क्रि.* प. १) कामुक हुनु

२) चकचक गर्नु

लाम्निवा [lamniwa] (*Dhankuta Dia.*

युक्लाम) *ना.* पद्धति path, way, system,
method

लाम्नुङ्मा [lamnuŋma] (*1sg pres*

लाम्नुङ्मेङ्; *क्रि.* निरन्तर हिँडि रहनु

लाम्नेहेङ्मा [lamneheŋma] (*1sg pres*

लाम्नेहेङ्मेङ्; *क्रि.* हिँड्दै गर्नु

लाम्फोङ् [lampʰoŋ] *ना.* नेता leader,

chieftain

लाम्बु [lambu] *ना.* १) बाटो way, path,

road, way, method, means, mode of life

२) पथ ३) मुहान source (of a stream)

लाम्बु काक्मा [lambu kakma] (*1sg pres*

लाम्बु काक्त्वाङ्; *3sg past* लाम्बु

काक्तु) *क्रि.* प. बाटो काट्नु

लाम्बु तोह्मा [lambu toʔma] (*1sg pres*

लाम्बु त्वाङ्; *3sg past* लाम्बु तो) *क्रि.* प.

बाटो बनाउनु

लाम्बु फाप्निमा [lambu pʰapnima] (*1sg*

pres लाम्बु फाप्सिह्वाङ्; *3sg past* लाम्बु

फाप्सि) *क्रि.* प. बाटो बिराउनु

लाम्बु मुहनिमा [lambu muʔnima] (*1sg pres*

लाम्बु मुन्दिह्वाङ्; *3sg past* लाम्बु मुन्दि)

क्रि. प. बाटो भुल्नु

लाम्बु योक्मा [lambu jokma] (*1sg pres*

लाम्बु योग्वाङ्; *3sg past* लाम्बु योगु)

क्रि. प. १) बाटो खोज्नु २) विकल्प

खोज्नु

लाम्बु सोनुङ्मा [lambu sonuŋma] (*1sg pres*

लाम्बु सोनेस्वाङ्; *क्रि.* प. १) बाट कुरी

रहनु २) आशा गर्नु

लाम्बु सोप्मेमा [lambu sopmema] (*1sg pres*

लाम्बु सोप्मेत्वाङ्; *3sg past* लाम्बु

सोप्मेतु) *क्रि.* प. १) निर्देशन गर्नु २)

बाटो देखाउनु

लाम्बुमोपारिक [lambumoparikʌ] *क्रि.* प.

बाटोको मुनि

लाम्बुलाङ्बे [lambulaŋbe] *क्रि.* प. बाटो

मुनि

लाम्बुसोप्मा [lambusopma] (*1sg pres*

लाम्बुस्वाङ्; *3sg past* लाम्बुसो) *क्रि.* १)

बाटो हेर्नु २) कसैको प्रतीक्षा गर्नु

लाम्मा [lamma] (*1sg pres* लाम्मेङ्; *3sg*

past लामा) १) *क्रि.* हिँड्नु walk, pace,

travel on foot, move २) *क्रि.* बग्नु flow

३) सङ्. सात पल्ट

लाम्मा योग्मा [lamma jogma] (*1sg pres*

लाम्मा योङ्मे; *3sg past* लाम्मा योगा)

क्रि. प. सङ्गत गर्न चाहनु
 लाम्मेम्मा [lamme²ma] (1sg pres
 लाम्मेत्वाङ्; 3sg past लाम्मेतु) क्रि.
 हिँडाउनु cause to walk
 लाम्सु युङ्मा [lamsu juŋma] (1sg pres
 लाम्सु युङ्मेङ्; 3sg past लाम्सु युङा)
 क्रि. प. अगाडि बस्नु
 लाया, [laja] ना. १) सेतो जुनेलो २)
 मान्छे मर्दा प्रयोग गरिने भुटेको धान
 लाया, [laja] (Dhankuta Dia. साङ् छाङ्)
 सङ्. छयहत्तर seventy-six
 लायाम [lajama] (Dhankuta Dia. लाछाम)
 ना. षष्ठी he, (grammar) possessive
 case, sixth day of a lunar fortnight,
 लायोक [lajoka] ना. चन्द्र ग्रहण lunar
 eclipse
 लाराम [larama] ना. प्रतिष्ठा respect,
 honour, regard, reputation
 लारिक [larika] १) ना. जुनेली moonlight
 २) वि. खाइलाग्दो
 लाला [lala] (Dhankuta Dia. साङ् साङ्)
 सङ्. सतहत्तर seventy-seven
 लालाङ्दाङ् [lalaŋdan] वि. उत्तानो flat on
 one's back, lying on one's back, supine,
 flat (as of pan, etc.)
 लालाभाक [lalab^haka] ना. ठुलो फट्याङ्ग्रो
 लालाम [lalama] (Dhankuta Dia. लासाम)
 ना. सप्तमी seventh day of a lunar
 fortnight, (grammar) the locative case
 लालामे [lalame] ना. १) छायाँ वा फोटो
 shade, shadow २) आकृति figure,
 image

लालामेक [lalameka] (Dia. Var. हिङ्लावा)
 ना. प्रतिविम्ब reflection, shadow, image,
 picture
 लालामेपाङ् [lalamepaŋ] ना. चित्रालय
 picture hall
 लालामेलुङ् [lalameluŋ] ना. मूर्ति idol,
 status
 लालामेलुङ् हाङ्खुबा [lalameluŋ haŋk^huba]
 ना. मूर्ति पूजक image-worshipping,
 (one) following Hindu religion
 लालामेलुङ् हाङ्मा [lalameluŋ haŋma] ना.
 मूर्ति पूजा image-worship
 लालामे? [lalame?] ना. १) प्रतिविम्ब
 reflection, likeness २) छायाँ shadow,
 reflected image
 लालुम्बा [lalumba] वि. जन्तरे sixth among
 brothers
 लालुम्मा [lalumma] वि. जन्तरी sixth eldest
 daughter or sister, sixth
 लालेन [lalen] ना. सोमबार Monday
 लालेप [lalepa] ना. पूर्णिमा full moon day
 लालेप्माङ् [lalepmaŋ] (Dia. Var. लालेप)
 ना. १) जुनेली moonlight २) चन्द्रमाको
 उज्यालो
 लाल्यातुमेप्मा [laljatumeppma] ना.
 भालेजुधाइ cock fight
 लाल्लाभाक [lallab^haka] ना. पखेटा भएको
 सलह
 लावा [lawaa] ना. १) सातो २) चेतना
 consciousness
 लास [lasa] (Dia. Var. सोला) ना. लास
 dead body, corpse, carcass

लासाम [lasamΛ] Dha var. of लाथुम,
Dha var. of लालाम

लासु, [lasu] (Dhankuta Dia. साङ् सुम)

सङ्. त्रिहत्तर seventy-three

लासु, [lasu] क्रि. फर्काउ

लासुम [lasumΛ] Dha var. of लाइसुम

लाहि [lahi] (Dhankuta Dia. साङ् हिच)

(Dia. Var. लाहिच) सङ्. बहत्तर seventy-two

लाहिम, [lahimΛ] ना. द्वितीय तिथि second

लाहिम, [lahimΛ] Dha var. of लाइहिम

लाहनाम्मा [laʔnamma] (1sg pres

लाहनाम्मेङ्; 3sg past लासा) क्रि. १)

फर्कि आउनु २) फर्किनु

लाहनिमा [laʔnima] (1sg pres लाइवाङ्;

3sg past लाइ) क्रि. १) हटाउनु move

away or aside, remove, separate, put on one side २) भिक्नु take out, bring out, dismiss

लाहमिक [laʔmikΛ] ना. तिथि solar or lunar

day or date, solemnized occasion

लाहला [laʔla] क्रि. प. अलग separate,

apart

लाहलालेङ्मा [laʔlaleŋma] (1sg pres

लात्ताललेङ्मेङ्; 3sg past लात्ताललेसा)

क्रि. परपर हुनु

लि [li] ना. १) लिङ्ग penis, sign of male

sex २) पुरुष ज्ञानेन्द्रिय

लिक्निमा [liknima] १) क्रि. प. खन्याइ

सक्नु having poured २) क्रि. एउटा

वस्तुमा रहेको पदार्थको गुण अर्कै

वस्तुमा सार्दा पनि पहिलेको वस्तुमा

रहिरहनु smell that remains in a container even after the container has been emptied

लिकमा, [likma] (1sg pres लिक्त्वाङ्; 3sg past लिक्त्तु) क्रि. १) खन्याउनु pour, empty २) खाली गर्नु ३) गाड्नु

लिकमा, [likma] (1sg pres लिङ्मे; क्रि. चिल्नु sting, prick

लिकलिङ्फुङ् [likliŋpʰuŋ] ना. तीतेपाती mugwort, Indian wormwood fleabane, type of plant having bitter leaves, artemisia indica

लिखेङ् [likʰeŋ] Dha var. of लिघेङ्

लिघेङ् [ligʰeŋ] (Dhankuta Dia. लिखेङ्) ना. अण्ड कोष scrotum, testicle

लिङ्खाम [liŋkʰamΛ] ना. क्षेत्र region, zone

लिङ्खु [liŋkʰu] ना. १) सलह locust २) बथाने कीरा

लिङ्गेन [liŋgeŋΛ] (Dhankuta Dia. योक्लुक)

ना. १) अवस्था state, condition, circumstances, situation, stage २)

बनावट structure, building, construction, shape

लिङ्ग्वाक [liŋgwakΛ] (Dia. Var. लिङ्ग्वा)

ना. १) इस्कुसको मुन्टा २) डुकु

tender stem of radish or greens with its flowers and shoot ३) मुना

लिङ्थोपि [liŋtʰopi] ना. १) बाता (packet of) bamboo strips or bands; (packet of) split cane २) घर छाउँदा प्रयोग गरिने चोया

लिङ्बुमाफुङ् [linɓumap^huŋ] (*Dia. Var.*
लिङ्बुमाभुङ्) *ना.* कालो भोगटेनी variety
of citrus (tree)

लिङ्मा [linɓma] (*1sg pres* लिङ्द्वाङ्; *3sg*
past लिङ्दु) *क्रि.* १) रुख चढ्नु climb
tree २) सम्भोग गर्नु have sex with

लिङ्मि [linɓmi] *ना.* खर dry grass, straw

लिङ्मि हेरमा [linɓmi he?ma] (*1sg pres*
लिङ्मि हेत्वाङ्; *3sg past* लिङ्मि हेतु
क्रि. प. खर काट्नु

लिङ्लाप [linɓlap] (*Dhankuta Dia.* थुम्तेन)
ना. इलाका area, region, jurisdiction

लिङ्वाङ् तोक्साप्ला [linɓwaŋ toksapla]
(*Dhankuta Dia.* तोक्युङ् चुमेक्लेङ्) *ना.*
नागरिकताको प्रमाण पत्र

लिङ्वाङ्तोक [linɓwaŋtok] *ना.* नागरिकता
citizenship

लिथुर्वा [lit^hu?wa] *ना.* लिङ्बाट निस्कने
शुक्रकीट sperm

लिना [lina] *वि.* १) गह्रौं heavy, weighty,
ponderous २) धेरै तौल भएको

लिन्युर्वा [lintsu?wa] *ना.* १) अङ्कुर
shoot, sprout २) गुदी kernel essence

लिन्वाङ् [linwaŋ] *ना.* देशी नागरिक citizen

लिप्चुक [liptsuka] *Dha var. of* नाम्तुक्नाम

लिप्मा [lipma] (*1sg pres* लित्वाङ्; *3sg*
past लितु) *क्रि.* रोप्नु plant

लिम [lim] *ना.* गुलियो sweet, sugary,
honeyed, sweet taste

लिमासुबु [limasubu] *ना.* बिमिरो variety of
citrus (tree)

लिमुङ् [limuŋ] *ना.* १) पुरुषको लिङ्गको
भुत्ला २) जाँटा hair grown around the
genitals, pubic hair, term of abuse
addressed to the man

लिम्चोक [limtsoka] *ना.* गुलियो जस्तो

लिम्दाङ्ग्या [limdangja] *ना.* १) जादुगर
magician, sorcerer, conjurer २) बेहुली
पट्टिको अगुवा

लिम्ना [limna] *वि.* गुलियो sweet, sugary,
honeyed, sweet taste

लिम्वा [limwa] *ना.* गुलियो पानी

लिम्हा [limha] *वि.* गुलियो sugary

लिहुङ्मा [lihuŋma] *क्रि.* हस्त मैथुन गर्नु
masturbate

लु [lu] १) *ना.* मान्द्रो cane mat, mat made
of bamboo-strips २) *निपा.* लौ

लुक [luk] *ना.* दौड race, running

लुकाप [lukap] (*Dia. Var.* कायाङ्) *ना.*
निमन्त्रण calling, invitation

लुककुसाचामा [lukkusatsama] *ना.* बक्सिङ्
boxing

लुक्ताखाम [luktak^ham] *ना.* पहिरो
landslip, landslide

लुक्तिहा [luktiha] *ना.* ठोकाएको

लुक्निमा [luknima] (*1sg pres* लुक्तिर्वाङ्;
3sg past लुक्ति) *क्रि.* ठोकाउनु

लुकपा [lukpa] *ना.* १) लोप
disappearance, omission २) मासिने

लुक्मा [lukma] (*1sg pres* लुक्त्वाङ्; *3sg*
past लुक्तु) *क्रि.* १) हान्नु hit, smite २)
धक्का दिनु ३) ठोकाउनु

लुक्मा_२ [lukma] (1sg pres लुङ्मेङ्; 3sg past लुक्ता) क्रि. १) कुद्नु run, sprint, run away २) दौडिनु ३) भागनु walk away, run away

लुक्माआप्मातेम्मा [lukmaapmatemma] ना. खेल्ने कुद्ने ठाउँ

लुक्मेऱ्मा [lukmeʔma] (1sg pres लुक्मेत्वाङ्; 3sg past लुक्मेतु) क्रि. कुदाउनु

लुक्लिबा [lukliba] (Dia. Var. खाम्बोङ्योङ्मा) ना. भुइँचालो earthquake

लुक्लिबा [lukliba] (Dia. Var. लुप्लिबा) ना. भुकम्प earthquake

लुक्लुक [lukluk] ना. १) छोटो short, mean, small-minded २) होचो low, short

लुक्लुकना [luklukna] वि. छोटो short

लुक्लुक्लेङ्मा [luklukleŋma] क्रि. छोटो हुनु

लुक्साङ् [luksaŋ] ना. दौडँदै

लुखुरि [lukʰuri] ना. हावालाई बोलाउने शब्द

लुङ् [luŋ] ना. पत्थर stone

लुङ्खाक [luŋkʰak] ना. लुङ्गा stone, rock, pebble, bit of rock

लुङ्खुमालाङ् [luŋkʰumalaŋ] ना. तामाफोक गाउँको सिरानमा पर्ने सानो गाउँको भाषाबाट राखिएको नाम name of a place in Tamaphok village

लुङ्खेऱ्मा [luŋkʰeʔma] (1sg pres लुङ्खेमेङ्; 3sg past लुक्ताख्या) क्रि. दौडी जानु

लुङ्गेक्सो [luŋgekso] ना. तामाफोक गाउँको उत्तरपश्चिममा पर्ने टोलको याक्खा भाषामा राखिएको नाम

लुङ्चि [luŋtʃi] ना. १) कर्णफूल ear pendant or stud, earring २) चेप्टे सुन

लुङ्छुप्ल्याङ् [luŋtʃʰupljɑŋ] ना. चम्किलो पत्थर जोडिएको गरगहना

लुङ्छेक [luŋtʃʰek] ना. किल्ला fort, fortress, border

लुङ्छेङ् [luŋtʃʰeŋ] ना. पर्खाल wall

लुङ्छेङ्बा [luŋtʃʰeŋba] ना. डकर्मी mason, bricklayer

लुङ्छेप [luŋtʃʰep] ना. शिलालेख rock inscription

लुङ्ढाङ् [luŋdʱaŋ] ना. गुफा cave, cavern, den, grotto

लुङ्तुक्माफुङ् [luŋtukmapʰuŋ] ना. प्रेमको फूल(यो पहेँलो रङको हुन्छ)

लुङ्धिङ्मा [luŋdʱiŋma] ना. मल्लिँडो type of plant

लुङ्ध्या [luŋdʱja] ना. संवेदनशील sensitive

लुङ्पिरिक [luŋpirik] ना. बालुवा sand

लुङ्मा [luŋma] ना. १) कलेजो liver २) माया love ३) प्रेम love, affection

लुङ्मा तुक्मा_१ [luŋma tukma] (1sg pres लुङ्मे; 3sg past लुङ्मा तुगा) क्रि. प. मुटु दुख्नु

लुङ्मा तुक्मा_२ [luŋma tukma] क्रि. माया गर्नु love

लुङ्मा तोङ्मा [luŋma toŋma] 3sg past लुङ्मा तोक्सु क्रि. प. १) दिल मनाउनु २) मन मिलाउनु

लुङ्मा नाग्मा [luŋma nagma] क्रि. प. सहानुभूति दिनु
 लुङ्मा पुमा [luŋma puma] (1sg pres लुङ्मा पुस्वाङ्; 3sg past लुङ्मा पुसु) क्रि. प. हिम्मत गर्नु
 लुङ्मा पेत्मा [luŋma petma] ना. वेदना pain
 लुङ्मा माऱनिङ्ना [luŋma maʔniŋna] वि. निर्दयी cruel, harsh, heartless, pitiless, hard-hearted
 लुङ्मा सिमा [luŋma sima] (1sg pres लुङ्मा सिस्वाङ्; 3sg past लुङ्मा सिसु) क्रि. प. माया मार्नु
 लुङ्मा हिम्मा [luŋma himma] (1sg pres लुङ्मा हिम्मे; क्रि. प. १) विरक्त लाग्नु २) प्रेममा पागल हुनु ३) शोक लाग्नु
 लुङ्माइमा [luŋmaima] ना. कल्पना fancy, imagination, presumption
 लुङ्माकाम [luŋmakama] ना. घनिष्ट मित्र
 लुङ्मागा [luŋmaga] ना. मनको स्थिति
 लुङ्माचिम्मा [luŋmatsimma] (1sg pres लुङ्माचिम्मे; 3sg past लुङ्माचिप्सु) क्रि. चित्त बुझ्नु
 लुङ्माचोन [luŋmatsona] वि. रमाइलो pleasant, pleasing, agreeable, entertainment, pleasure
 लुङ्मातुक [luŋmatuka] ना. माया लाग्दो
 लुङ्मातुकमा [luŋmatukma] (1sg pres लुङ्मातुक्त्वाङ्; 3sg past लुङ्मातुक्तु) क्रि. १) माया गर्नु २) प्रेम गर्नु love ३) दया गर्नु kind
 लुङ्मातुग [luŋmatuga] ना. हृदय विदारक heart-rending

लुङ्मानिङ्वा [luŋmaniŋwa] ना. १) भावना feeling २) तत्त्व ज्ञान ३) मन mind, heart, soul, desire, wish, inclination, fondness, liking, nature, character, temperament, disposition, intention, view, idea ४) मनोभाव attitude, disposition, mentality
 लुङ्मानुङ् [luŋmanuŋ] ना. मायालु loving, full of love, lover, beloved, darling
 लुङ्मापेमा [luŋmapema] ना. कल्पना fancy, imagination, presumption, fine creation, adornment
 लुङ्माफामा [luŋmapʰama] (1sg pres लुङ्माफास्वाङ्; 3sg past लुङ्माफासु) (Dia. Var. लुङ्मा तुक्मा) क्रि. प्रेम गर्नु
 लुङ्माबे उङ्खेऱमा [luŋmabe uŋkʰeʔma] (1sg pres लुङ्माबे उङ्खेमेङ्; 3sg past लुङ्माबे उयाख्या) क्रि. प. मायामा डुब्नु
 लुङ्माबे साला वान्मा [luŋmabe sala wanma] (1sg pres लुङ्माबे साला वान्द्वाङ्; 3sg past लुङ्माबे साला वान्दु) क्रि. प. मनमा कुरा खेलाउनु
 लुङ्माभाङ् सेमेप्मा [luŋmabʰaŋ semepma] (1sg pres लुङ्माभाङ् सेमेत्वाङ्; 3sg past लुङ्माभाङ् सेमेतु) क्रि. प. श्रद्धा गर्नु
 लुङ्मामानिङ्ना [luŋmamaniŋna] वि. १) कठोर cruel, merciless २) निर्दयी cruel, harsh, heartless, pitiless, hard-hearted, insensitive, unfeeling
 लुङ्माराङ्बा [luŋmaran̄ba] ना. प्रेम गर्ने
 लुङ्माराङ्मा [luŋmaran̄ma] ना. १) मायालु (केटी) २) प्रेमीका lover, beloved

लुङ्माराङ्लेन [luŋmaranlen] **ना.** प्रेम दिवस
 लुङ्मासाला [luŋmasala] **ना.** १) धारणा
 २) हृदयको कुरा
 लुङ्माहाम [luŋmaham] **ना.** १) प्रेमी lover
 २) प्रेमीका lover, beloved
 लुङ्माहिमहिम [luŋmahimahim] **वि.** १)
 विरह २) विरक्त exasperated
 लुङ्माहिम्मा [luŋmahimma] (1sg pres
 लुङ्माहिम्मे; 3sg past लुङ्माहिमा) **क्रि.**
 १) विरह चलनु २) विरक्त लाग्नु
 लुङ्मुङ् [luŋmuŋ] **ना.** ढुङ्गाको च्याउ type
 of mushroom that grows on stone
 लुङ्जुङ् [luŋjuŋ] (*Dia. Var.* सोप्माहेप्मा) **ना.**
 १) दया kindness, pity, mercy, favour,
 charity २) कृपा favor, kindness
 लुङ्जुङ्बा लेङ्बा [luŋjuŋba leŋba] (1sg
 pres लुङ्जुङ्बा लेङ्मेङ्; 3sg past
 लुङ्जुङ्बा लेक्सा) **क्रि.** प. दयालु हुनु
 लुङ्जुङ्वा [luŋjuŋwa] **वि.** १) मायालु
 loving, lover २) दयालु kind, merciful,
 compassionate, pitiful
 लुङ्ग्राङ् [luŋgraŋ] **ना.** चट्टान rock
 लुङ्गुङ्मा [luŋguŋma] **ना.** ढुङ्गा जस्तो मन
 लुङ्लेप [luŋlep] **ना.** मङ्गलबार Tuesday
 लुङ्लेपन्चा [luŋlepintsa] **ना.** खेलो round
 shot, game played by throwing a heavy
 stone
 लुङ्सिङ्मा [luŋsiŋma] (1sg pres
 लुङ्सिमेङ्; 3sg past लुक्तास्या) **क्रि.**
 ठक्कर खानु

लुथुक लुथुक हाप्मा [lut^huk^h lut^huk^h
 hapma] (1sg pres लुथुक लुथुक हाम्मेङ्;
 3sg past लुथुक लुथुक हाबा) **क्रि.** प.
 धुरुधुरु रनु
 लुथुङ्मा [lut^huŋma] **क्रि.** घोक्नु read or say
 over and over again, cause to learn by
 rote
 लुना [luna] **क्रि.** प. उसले उसलाई भन्यो
 He told him
 लुनेन [lunen] **ना.** १) जानकारी
 information २) सूचना information,
 notice, report, warning
 लुन्चामा [luntsama] (1sg pres लुच्चाङ्;
 3sg past लुन्चो) **क्रि.** १) विरोध गर्नु
 protest २) भनि खानु ३) निन्दा गर्नु
 लुप्छेप [lupts^hep] **ना.** १) पढाइ लेखाई
 reading and writing २) लेखपढ्
 लुप्मा [lupma] (1sg pres लुप्त्वाङ्; 3sg
 past लुप्तु) **क्रि.** १) पुर्न fill in (ditch) २)
 छोप्नु cover, hide, fall upon violently
 लुप्माहा येन्मा [lupmaha jenma] (1sg pres
 लुप्माहा येन्वाङ्; 3sg past लुप्माहा येनु)
क्रि. प. भनेको मान्नु
 लुप्माङ् [lupmaŋ] (*Dia. Var.* पोलोवा) **ना.**
 जवाफ reply, answer, response
 लुप्मे [lupme] **ना.** सियो needle
 लुप्मेडा योक्मा [lupmeŋa jokma] (1sg pres
 लुप्मेडा योङ्मे; 3sg past लुप्मेडा योक्तु)
क्रि. प. सियोले घोच्नु
 लुप्लाक [luplak] (*Dhankuta Dia.*
 चोन्तुप्मा) **ना.** उत्सव festival, ceremony
 लुप्लुङ् [lupluŋ] **ना.** गुफा cave, den

लुप्साना [lupsana] क्रि. प. डुबाइएको

लुम [lumA] ना. १) केन्द्र centre, headquarters २) मध्य centre, middle, midst

लुम-लुम [lumA-lumA] क्रि. प. ड्याम-ड्याम deafening, loudly

लुमा, [luma] (1sg pres लुसुस्वाहा; 3sg past लुसु) क्रि. लाग्नु test whether salty or sweet (in curry or tea) ex. खिउबे युमडा लुसुकुसुहा। तरकरीमा नुन लागेछ।

लुमा, [luma] (1sg pres लुस्वा; 3sg past लुसु) क्रि. १) गर्जनु roar, murmur ex. टुम्बुक पोक्सानिङ्ग वालेङ्ग तेन लुसुना। बन्दुक पङ्किँदा मादी गाउँ नै गर्जियो। २) थर्किनु vibrate

लुम्चोक्तोक [lumtsoktokA] (Dhankuta Dia. तोचेन्याङ्ग) ना. अध्यादेश proposed law

लुम्चोक्तोक पिप्मा [lumtsoktokA pipma] (1sg pres लम्चोक्तोक पिवाङ्ग; 3sg past लुम्चोक्तोक पि) (Dhankuta Dia. तोचेन्याङ्ग पिप्मा) क्रि. प. अध्यादेश दिनु

लुम्फापमा [lump^hapma] (1sg pres लुफात्वाङ्ग; क्रि. बोली दिएर सहयोग गर्नु

लुम्फुङ्ग [lump^huŋ] ना. जुठेन refuse-heap, dung-hill

लुम्फोङ्ग [lump^hoŋ] ना. टाँडे घरमा कसिङ्गर छिराउन बनाएको प्वाल

लुम्बे युङ्गमा [lumbe juŋma] (1sg pres लुम्बे युङ्गमेङ्ग; 3sg past लुम्बे युङ्गडा) क्रि. प. १) छेउमा बस्नु २) तटस्थ रहनु ३) बीचमा बस्नु

लुम्भाङ्ग नात्नाखुबा [lumb^haŋ natnak^huba] ना. बीच बाटोमा छाडी दिने

लुम्मा, [lumma] (1sg pres लुन्द्वाङ्ग; 3sg past लुन्दु) क्रि. निल्नु swallow

लुम्मा, [lumma] (1sg pres लुम्वाङ्ग; 3sg past लुमु) क्रि. पुर्नु fill up, decision

लुम्मा, [lumma] (1sg pres लुप्स्वाङ्ग; 3sg past लुप्सु) क्रि. डुबाउनु sink, cause to sink, submerge, lose

लुम्वाङ्ग [lumwaŋ] ना. १) मध्यस्थकर्ता रे फ्री mediator २) मध्यस्थकर्ता

लुम्साला [lumsala] ना. १) गोप्य कुरा secret २) भित्री कुरा confidential

लुम्साला योक्मेमा [lumsala jokmema] (1sg pres लुम्साला योक्मेत्वाङ्ग; 3sg past लुम्साला योक्मेतु) क्रि. प. १) भित्री कुरा बताउनु २) गोप्य कुरा बताउनु

लुम्सिर्मा [lumsi[?]ma] (1sg pres लुम्सिर्मावाङ्ग; 3sg past लुम्सिसि) क्रि. पानीमा डुबाइ मार्नु

लुयुक्ताना [lujuktana] ना. किम्बदन्ती

लुयुक्त्हा [lujuktha] ना. १) विवरण २) शाब्दिक परम्परा ३) कहानी saying, adage, proverb, story

लुयुक्सहा [lujuksaha] ना. उखान proverb, aphorism, maxim

लुलु [lulu] वि. लटरम्म; भय्यापै

लुलुमुङ्ग [lulumuŋ] ना. मुन्द्रे च्याउ type of mushroom

लुलेङ्वा [luleŋwa] ना. १) खिल्लि २) ख्यालठट्टा

लुलेङ्वा चोङ्बिप्मा [luleŋwa tsoŋbipma] (1sg pres लुलेङ्वा चोक्तुबिवाङ्; 3sg past लुलेङ्वा चोक्तुबि) क्रि. प. खिल्ली उडाउनु

लुलेम्मा [lulemma] ना. किस्सा

लुवा [luwa] वि. जस्तो like, as

लुवामिप्मा [luwamipma] (1sg pres लुवामित्वाङ्; 3sg past लुवामितु) क्रि. अनुमान गर्नु estimate

लुसाङ् खेम्मा [lusəŋ kʰeʔma] (1sg pres लुसाङ् खेम्मेङ्; 3sg past लुसाङ् ख्या) क्रि. प. १) व्याख्या गर्दै जानु २) व्याख्या गर्नु

लुसाहेमा [lusahema] (1sg pres लुसाहेस्वाङ्; 3sg past लुसाहेसु) क्रि. घोकेर कण्ठ पार्नु learn by heart

लुह्या येन्मा [luhja jenma] (1sg pres लुह्या येन्वाङ्; 3sg past लुह्या येनु) क्रि. प. आज्ञाकारी हुनु

लुम्मा, [luʔma] (1sg pres लुत्वाङ्; 3sg past लुतु) क्रि. गाउनु sing

लुम्मा, [luʔma] (1sg pres ल्वाङ्; 3sg past लु) क्रि. १) भन्नु say, tell २) आदेश दिनु ३) उत्तर दिनु

लुम्मा येम्मा [luʔma jemma] (1sg pres लुम्मा येन्वाङ्; 3sg past लुम्मा येनु) क्रि. प. १) अनुशासित हुनु २) आदेश पालना गर्नु

लुम्माङ् [luʔmaŋ] ना. पानी जुका leech that is found in water

लुम्माचोकमा [luʔmatsokma] क्रि. सम्बोधन गर्नु

लुम्मालाकमा [luʔmalakma] क्रि. उत्सव मनाउनु

लुम्मे [luʔme] ना. सियो needle

लुम्मेमा [luʔmema] (1sg pres लुम्मेत्वाङ्; 3sg past लुम्मेतु) क्रि. भन्न लगाउनु

लुम्म्हा [luʔmha] ना. उच्चारण pronunciation, enunciation, utterance

लुम्वा [luʔwa] पर्यायवाची लोम्वा

ले [le] निपा. पो word used for emphasis in a sentence

लेकुमाङ् [lekumaŋ] ना. काखी armpit

लेकुमाङ् मोकमा [lekumaŋ mokma] (1sg pres लेकुमाङ् मोत्वाङ्; 3sg past लेकुमाङ् मोक्तु) क्रि. प. काखी बजाउनु

लेक्पा [lekpa] ना. प्रतिस्थापन substitution

लेक्मा, [lekma] (1sg pres लेग्वाङ्; 3sg past लेगु) क्रि. चाट्नु lick, lap

लेक्मा, [lekma] (1sg pres लेक्त्वाङ्; 3sg past लेक्तु) क्रि. फेरबदल गर्नु

लेक्लेक्पा [leklekpa] ना. तामाफोक गाउँको पश्चिम तर्फ पर्ने खेतको याक्खा भाषाबाट राखिएको नाम name of a field to the west of Tamaphok village

लेक्सा [leksa] ना. भयो

लेक्सबा [leksaba] ना. हुन्छ

लेखिमाङ् [lekʰimaŋ] ना. एक प्रकारको भार type of grass

लेङ्टा [leŋʈa] ना. १) असहाय friendless, helpless २) नपुङ्सक ३) खालि only

लेङ्नाहाङ्मा [leŋnahajma] (1sg pres लेक्साहाक्स्वाङ्; 3sg past लेक्साहाक्सु)

क्रि. खारेज गर्नु
 लेङ्मा [leŋma] (1sg pres लेङ्मेङ्; 3sg past लेक्सा) क्रि. पल्टनु lie down ex. पिछा हेन्हाङ्तो लेङ्मा तारोक्तुकसुना। नानी आज देखि पल्टिनु थालेछ।
 लेङ्मा, [leŋma] (1sg pres लेङ्मे; 3sg past लेक्सा) क्रि. हुनु be, happen, become
 लेङ्मा, [leŋma] (1sg pres लेङ्वाङ्; 3sg past लेङ्) क्रि. १) लिप्नु smear, daub २) प्लास्टर गर्नु
 लेङ्मेत्ना [leŋmetna] ना. हुन्छ
 लेङ्लुप [leŋlup] ना. स्वीकृति acceptance
 लेङ्लोत्वा [leŋloʔwa] ना. सम्भावना possibility, probability
 लेङ्वा [leŋwa] ना. ज्याल saliva
 लेङ्वा युमा [leŋwa juma] (1sg pres लेङ्वा ड्युमे; 3sg past लेङ्वा युसा) क्रि. प. १) र्याल आउनु २) थुकथुकी लाग्नु ३) उल्टि आउन खोज्नु
 लेङ्वादाङ् [leŋwadaŋ] ना. र्याल ग्रन्थि salivary gland
 लेङ्सिखुबा [leŋsik^huba] (Dia. Var. थासाकि) १) ना. ठूलो हुँ भन्ने २) वि. घमन्डी
 लेङ्सिप्मा [leŋsipma] (1sg pres लेङ्सिमेङ्; 3sg past लेक्सास्या) क्रि. घमन्ड गर्नु
 लेङ्सिर्मा [leŋsiʔma] ना. १) बडापन २) ढर्ग
 लेत [let] Dha var. of लेन
 लेत मेन्दाले वामा [let mendale wama] (1sg pres लेत मेन्दाले वामे; 3sg past

लेत मेन्दाले वाया) क्रि. प. दिन नपुगि जन्मनु
 लेत्सा [letsa] (Dia. Var. लेत्होक) ना. दिवाभोज lunch
 लेत्नाम्चुक [letnamtsuk] ना. दिनभरि all day long
 लेत्निङ् [letniŋ] (Dhankuta Dia. लेत्नि) क्रि. प. १) दिउँसो daytime २) अपरान्ह afternoon
 लेत्मा [letma] क्रि. १) बौरिनु; पुनरुत्थान resurrect २) मरेर पुन जीवित हुनु be raised from death
 लेन [len] (Dhankuta Dia. लेत) (Dia. Var. लेप) ना. १) दिन day, daytime २) बार
 लेन्डा न्थेन्दुन्ना [lenŋa nt^hendunna] ना. जन्मको खोट
 लेन्चोन [lentson] ना. दिवस day
 लेन्देन चोकमा [lenden tsokma] (1sg pres लेन्देन चोङ्मेङ्; 3sg past लेन्देन चोगा) क्रि. प. लेनदेन गर्नु
 लेन्मा [lenma] क्रि. साटासाट गर्नु exchange ex. चाबाकडा साम्बाखि लेन्मा ड्यामेहा। धानले आलु साट्न सकिन्छ।
 लेन्लुम [lenlum] ना. मध्यान्ह noon
 लेन्लेन [lenlen] ना. दिनदिन daily
 लेन्सोखुबा याग्मि [lensok^huba jaʔmi] ना. १) साइत हेर्ने २) जुराउने मान्छे
 लेन्हाङ्मा [lenhaŋma] (1sg pres लेहाक्स्वाङ्; 3sg past लेहाक्सु) क्रि. १) जनमतबाट धपाउनु २) बहिष्कार गर्नु ३) छाड्नु release
 लेप [lep] ना. बार

लेप्तिजाना [leptijana] क्रि. प. त्यागिएको

लेप्तिजाना [leptijana] ना. परित्यक्त

forbidden, forsaken, given up

लेप्ति [lepti] ना. सन्यास abandonment of worldly attachment, renunciation, asceticism, profound meditation

लेप्तिमा [leptima] (1sg pres लेप्तिवाइ; 3sg past लेप्ति) क्रि. १) छाड्नु abandon २) त्याग्नु abandon, forsake, desert, divorce, avoid, offer, submit ३) छोडपत्र दिनु

लेप्पा [leppa] ना. स्वास्नी जार गरेर लाने मान्छे

लेप्पा, [lepma] (1sg pres लेवाइ; 3sg past ले) क्रि. छोड्नु leave

लेप्पा, [lepma] (1sg pres लेप्त्वाइ; 3sg past लेप्पा) १) क्रि. टाल्नु patch २) क्रि. हान्नु cast, throw away ३) ना. सौता co-wife, rival wife

लेप्पा, [lepma] (1sg pres लेवाइ; 3sg past लेवा) क्रि. १) माफ दिनु pardon २) छुटकारा दिनु

लेप्पा नुन्छा [lepma nunts^ha] ना. सौतेनी बहिनी

लेप्पालुङ्ग [lepmaalun] ना. खेलौ round shot, game played by throwing a heavy stone

लेप्लामा [leplama] ना. पुर्खाहरूको प्रतीक थान

लेभु [leb^hu] १) ना. जताततै भुलि हिँड्ने २) वि. भुलक्कड

लेम [lema] ना. जिब्रो tongue

लेम वाइदिमा [lema waidi^hma] (1sg pres

लेम वाइदिमे; 3sg past लेम वाक्साब्बा)

क्रि. प. बोली लर्बिरिनु

लेम हाहमा [lema ha^hma] 3sg past लेम हा)

क्रि. प. जिब्रो टोकनु

लेम्काचा [lemkatsa] (Dia. Var. लेम्चाखुबा)

ना. १) धोकेबाज २) ढँटुवा liar, tending to lie, prone to falsehood, untruthful

लेम्काचाबा [lemkatsaba] (Dhankuta Dia.

निङ्वाएक्खुबा) वि. विश्वास घाती

लेम्खुबा [lemk^huba] ना. १) फकाउने २)

रोटी पोल्ने व्यक्ति

लेम्चाखुबा, [lemtsak^huba] ना. १) छल गर्ने

२) ढाँट्ने liar ३) धोका दिने ४)

बेइमान dishonest, unfaithful,

treacherous ५) छलि tricky, fraudulent, dishonest

लेम्चाखुबा, [lemtsak^huba] ना. भुक्क्याउने

लेम्चानाहाइमा [lemtsanahajma] (1sg pres

लेमुचाहाक्स्वाइ; 3sg past लेमुचाहाक्सु)

क्रि. छलेर पठाउनु

लेम्चामा, [lemtsama] (1sg pres लेमुच्चाइ;

3sg past लेमुचो) क्रि. १) झुटो बोल्नु lie

२) ढाँट्नु lie, falsify, practise deceit ३)

छल गर्नु

लेम्चामा, [lemtsama] (1sg pres लेमुच्चाइ;

3sg past लेमुचो) क्रि. विश्वासघात गर्नु

deceive

लेम्ताप्लिक [lemtaplika] ना. दन्त्यकथा

folk or fairy tale

लेम्नाहाङ्मा [lemnahanma] (1sg pres
लेप्ताहाक्स्वाङ्; 3sg past लेप्ताहाक्सु)
क्रि. १) फ्याँकि दिनु २) मिल्काइ दिनु

लेम्पोङ्मा [lemponma] (1sg pres
लेम्पोक्स्वाङ्; 3sg past लेम्पोक्सु) क्रि.
जिब्रो पङ्काउनु

लेम्फि [lemphⁱ] ना. उदेक complete
surprise, wonder, amazement,
bewilderment

लेम्फेलेङ्मा [lemph^eelenma] ना. अप्रत्याशित
घटना

लेम्बोङ् [lemboŋ] पर्यायवाचीनिम्तुम

लेम्मा, [lemma] (1sg pres लेम्वाङ्; 3sg
past लेमु) क्रि. फकाउनु persuade, flatter,
coax, seduce ex. उनाडा उनुन्छा लेम्मा
सिम्मेरना। दिदीले भाइलाई फकाउँदै
छिन्।

लेम्मा, [lemma] (1sg pres लेप्स्वाङ्; 3sg
past लेप्सु) क्रि. रोटी पोल्नु be ground,
cook bread ex. आमाडा चालेप्पा लेम्मा
चिन्द्वाचिहा। मेरी आमाले रोटी पोल्नु
सिकाउनु हुन्छ।

लेम्माङ् [lemman] ना. दिवा सपना
daydream

लेम्माहेमा [lemmahema] (1sg pres
लेम्मायास्वाङ्; 3sg past लेम्माहेसु) क्रि.
मनाउन सक्नु

लेम्सुरुम्बा [lemsurumba] ना. लाटो dumb

लेवामा [lewama] ना. सिम कुखुरा

लेरनाम्युक [le?namtsuka] ना. दिनभरि all
day long

लेरनि [le?ni] पर्यायवाचीलेत्तिङ्

लेरनेम्मा [le?nemma] (1sg pres लेएन्द्वाङ्;
3sg past लेएन्दु) (Dia. Var. आरनेम्मा)
क्रि. खसाल्नु cause to fall, drop, degrade

लेरमा, [le?ma] (1sg pres लेवाङ्; 3sg past
ले) क्रि. १) भुकाउनु २) छोड्नु omit,
resign

लेरमा, [le?ma] (1sg pres माफ पिवाङ्; 3sg
past माफ पि) क्रि. माफ दिनु pardon

लेरवा [le?wa] ना. १) सिम damp land,
marsh २) हिलो mud, slime, muddy,
clayey

लेरवा खाम [le?wa k^hama] ना. लेदो माटो
mud

लेरवाकिबा [le?wakiba] ना. १) चितुवा
panther, leopard २) निगाले बाघ

लेरवादुकुकिमा [le?waq^hukq^hukima] ना.
सिम कुखुरा type of bird

लेरवाबुन्जिक [le?wabundzik] ना.
गँडचौला earthworm

लेरवालुङ्मा [le?waluŋma] ना. तामाफोक
गाउँको उत्तरपूर्वमा पर्ने खोलाको याक्खा
भाषाबाट राखिएको नाम name of a river
to the north-east of Tamaphok village

लेरवालोकपा [le?walokpa] Dha var. of
वासिरो

लो लो [lo lo] ना. लौ लौ word used to
request someone take up something
very soon, word used for making ditto

लोक [lok] (Dia. Var. छिक) ना. रीस
anger, wrath, resentment

लोकखोरमा [lokak^ho?ma] क्रि. रिस उठ्नु
be angry

लोकि [loki] *न.* १) दौरा type of long shirt (part of Nepali national dress), official visit to a place २) वस्त्र clothes

लोकोन्दा [lokonda] *न.* १) याक्खा विवाहमा दुलाहालाई छाता ओढाउने जवान person who holds an umbrella over the groom during the Yakkha marriage ceremony २) बेहुलीका माइतीहरु

लोकोन्दि [lokondi] *न.* १) बेहुलीलाई छाता ओढाउने युवती person who holds an umbrella over the bride during the Yakkha marriage ceremony २) बेहुलीका साथीहरु

लोक्खोन्मा [lokkʰoʔma] (1sg pres लोक्खोमे; 3sg past लोक्खोता) *क्रि.* रिसाउनु grow angry, fly into passion

लोक्फा [lokpʰa] *न.* १) भालु बाँस species of thick bamboo २) ठूलो एक जातको बाँस

लोक्मा [lokma] (1sg pres लोक्त्वा; 3sg past लोक्तु) *क्रि.* उम्लिनु boil, simmer *ex.* खिउ लोक्मा सिम्मेहा। तिहुन उम्लिरहेको छ।

लोक्मा [lokma] (1sg pres लोग्वाइ; 3sg past लोगु) *क्रि.* १) सपाट लिनु borrow *ex.* याइ लोक्मा चा न्दोइमेन। पैसा सापट लिनु पनि पाइन्दैन। २) पैचो लिनु

लोकमेमा [lokmema] (1sg pres लोकमेत्वाइ; 3sg past लोकमेतु) *क्रि.* उमाल्नु boil

लोक्राइबा [lokraɪba] *न.* रिसाहा angry, infuriated, apt to anger

लोकलोक [loklɔk] *अ.* मू. उम्लिँदाको आवाज sound made when water is boiled

लोकलोन्मा [loklɔnma] *न.* विद्रोही प्रदर्शन

लोकसा [loksa] *न.* पूर्व तयारी pre-preparation

लोकसाह [loksah] *न.* तयार ready, prepared

लोकहोइ [lokhɔɪ] *न.* क्रोधी angry

लोइखेन्मा [loɪkʰeʔma] (1sg pres लोइखेमेइ; 3sg past लोन्दाख्या) *क्रि.* निस्क जानु leave right away

लोइमा [loɪma] (1sg pres लोइमेइ; 3sg past लोक्सा) *क्रि.* १) तयारी हुनु be ready *ex.* थाइछेइबे खेन्मागा लोइमा सिम्मेन्मा। विवाहमा जानलाई तयारी हुँदैछ। २) तयार गर्नु make ready ३) कसैको साथमा आफै पनि जानु go with

लोइमा [loɪma] *क्रि.* साथमा लिएर हिँड्नु take somebody or something along

लोइलेइ [loɪleɪ] १) *वि.* अपाङ्ग bodiless, disembodied, maimed, disabled २) *वि.* कूँजो lame, crippled ३) *न.* जङ्गली ठूलो जुका big leech

लोत्लि [lotli] *न.* खजुरो centipede

लोत्लिगालाक [lotligalak] *न.* नाङ्गो naked

लोत्लो [lotlo] *न.* १) डल्लै २) डल्लो

लोन्खुबा [lonkʰuba] *न.* उद्धारक deliverer, saviour, the Supreme Being

लोन्चोक [lontsɔk] *क्रि.* प. दुप्लुक्क unexpectedly, in the nick of time

लोन्छुक [lonts^hukʌ] **क्रि.** प. थोरै देखिनु
glancing out

लोन्दाहाक्साना [londahaksana] **ना.**
निर्वासित exiled, banished

लोन्दाहोङ् [londahon] **ना.** निस्केर

लोन्नाहाङ्मा [lonnahama] (1sg pres
लोन्दाहाक्सवाङ्; 3sg past लोन्दाहाक्सु)
क्रि. छुटकारा दिनु

लोन्मा, [lonma] (1sg pres लोन्मेङ्; 3sg
past लोन्दा) **क्रि.** १) निस्कनु grow,
produce, appear, emerge **ex.** आफाङ्
आछिम्माबे चा खाऱला लोन्मा
मितामासाङ्ना नाम आयाब्याहोङ्
नलोन्दाडान्ना। काका काकीहरू कहाँ
पनि निस्कनु सोचेको थिएँ समय
गडसकेका ले निस्कँन। २) देखा पर्नु

लोन्मा, [lonma] (1sg pres लोन्द्वाङ्; 3sg
past लोन्दु) **क्रि.** १) प्रकाशन गर्नु
publish **ex.** एको छेप्ताप लोन्मा सिम्मेङ्
घाकडा इन्दाब्यायो। एउटा पुस्तक
प्रकाशन गर्दैछु सबैले किनिदिनु है। २)
उपस्थित हुनु be present

लोन्मा, [lonma] (1sg pres लोन्मे; 3sg past
लोन्दा) **क्रि.** चुहुनु leak, drip **ex.** गाग्रि
लोन्मा तारोक्तुकसुना। गाग्रो चुहुनु
थालेछ।

लोन्मेप्मा [lonmepma] (1sg pres
लोन्मेत्वाङ्; 3sg past लोन्मेतु) **क्रि.**
प्रदर्शन गर्नु demonstrate

लोप [lopʌ] **क्रि.** प. अहिले now, at present

लोपकालोप [lopʌkalopʌ] **क्रि.** प. तुरुन्त;
अहिल्यै immediately

लोप्ना [loɲna] **वि.** भर्खरको recent, fresh,
growing, young, adolescent

लोप्नाकिमेक [loɲnakimekʌ] **ना.** कन्या
virgin, bride, girl (especially below ten)
not having yet menstruated

लोप्नाबाबु [loɲnababu] **ना.** भर्खर को
जवान केटा adult

लोप्पि [loppi] **वि.** सायद; होला भन्ने
बुझाउँछ likely

लोप्माङ् [loɲman] **क्रि.** प. भर्खर just, just
now, a moment ago

लोप्लोप [loɲlopʌ] **क्रि.** प. भर्खर just, just
now, a moment ago

लोप्लोप्से [loɲlopse] **क्रि.** प. अहिले
अहिले मात्रै

लोम्फि [lomɸi] (Dia. Var. नेथाम) **ना.**
ओछ्यान bed, bedstead

लोम्फिसुप [lomɸisupʌ] **ना.** तन्ना covering
for a bed, bed sheet

लोम्वा [lomwa] **ना.** सहभागी sharing, co-
worker, partner, shareholder

लोलिघाक्पा [lolig^hakpa] **ना.** प्युपा pupa

लोलिप्टुक [lolipdukʌ] **ना.** मुला radish

लोलिम्बु [lolimbu] **ना.** घिरौँला sponge-
gourd

लोलोबु [lolobu] **ना.** लौका gourd bottle

लोऱ्मा [loɪma] **क्रि.** गालि गर्दा वा कुट्दा
छुलुकक मुत्तु वा हम्नु **ex.** उप्पाडा
उहिडा लोतुनुङ् मोक्तुकसुना। उसको
बाबुले गुहु छेरुन्जेल पिटेछ।

लोऱ्योक [loɪjokʌ] **ना.** प्रतिलिपि copy,
duplicate, facsimile

लोहलि [loʔli] **ना.** १) खजुरो centipede
२) खाना सँगै पकाउने कोदोको
पिठोको एक परिकार

लोहलिघालाक [loʔlig^halakA] **वि.** शरीरमा
केही नभएको

लोहलोना [loʔlona] **ना.** गोलिलो spherical

लोहवा [loʔwa] (*Dhankuta Dia.* लुहवा) **वि.**
१) जस्तै as an example २) त्यस्तै
exactly like that, just like that

लोहोटा [lhoʔa] (*Dia. Var.* भाउना) **ना.**
लोहोटा small metal water-pot, small
water vessel

व

वा [wa] **ना.** १) कुखुरा hen २) तरल
liquid, watery ३) जल water ४) शायद
५) होला

वा कामा [wa kama] (*1sg pres* वा कामे;
3sg past वा काया) **क्रि.** प. भाले बास्नु

वाइ [wai] **ना.** पासो

वाइ केन्मा [wai keʔma] (*1sg pres* वाइ
केवाइ; *3sg past* वाइ के) **क्रि.** प. पासो
थाप्नु

वाइन्दुम्बा [waindumba] **ना.** सल्ले च्याउ

वाकाबुसिङ् [wakabusin] **ना.** चुलेत्रो

वाकुरिक [wakurikA] **ना.** बाङ्गो bent,
crooked, twisted, untoward

वाकुरिक इम्मा [wakurikA imma] (*1sg pres*
वाकुरिक इम्मेङ्; *3sg past* वाकुरिक
इप्सा) **क्रि.** प. कुप्रो परेर सुत्नु

वाकुरिकना फिबाक [wakurikna p^hibakA]
ना. अङ्कुसे कीरा hookworm

वाकोकछेन [wakokts^henA] **ना.** शङ्ख shell

वाक्खाक [wakk^hakA] **अ.** मू. फलकक

वाक्खि [wakk^hi] **ना.** सुटुनी sweet potato,
type of sweet yam

वाक्मा [wakma] (*1sg pres* वाग्वाइ; *3sg*
past वागु) **क्रि.** उघाउनु lift up, draw up,

raise a collection

वाक्माना [wakmana] **ना.** १) उगाउने २)
अङ्कुसे goad, spur, hook used to seize
something ३) उघाउने

वाक्मिक [wakmikA] **वि.** टेढो आँखा
transversed eye

वाक्किमुङ् [wakrimuŋ] **ना.** टिके च्याउ type
of mushroom having spots on it

वाक्केया [wakreja] **ना.** असारमा फल्ले
बोडी

वाक्कलाम [waklamA] **ना.** चौडाइ width,
breadth

वाक्कुप्मे [waklupme] **ना.** बलछी fish-hook

वाक्वाक [wakwakA] १) **ना.** बाङ्गो bent,
crooked, twisted २) **वि.** बक्र

वाक्वाक्ला [wakwakla] **ना.** बाङ्गे चन्द्र

वाक्खाम [wak^hamA] **ना.** टापु island

वागाक्पा [wagakpa] **ना.** १) चेप्ते सिमी
२) सिमी bean

वागाबु [wagabu] **ना.** दुधिलो वृक्ष milky
tree

वागुच्या [wagutsja] **ना.** १) चल्ला chicken
२) कुखुराको चल्ला

वागेक [wagekʌ] *ना.* घाम डुब्न लाग्दा पारी देखिने घामको छायाँ shadow

वागोया [wagoja] *ना.* सामा barnyard millet, echinocloa crus-galli

वाग्मासिङ् [wagmasiŋ] *ना.* डाडु ladle, big spoon

वाडाचिगा [waɟatsiga] *ना.* जातीय racial

वाङ्निप [waŋnipʌ] *ना.* जनसंख्या population

वाङ्मा [waŋma] (1sg pres वाक्स्वाङ्; 3sg past वाक्सु) *क्रि.* बाङ्गो बनाउनु bend

वाचिप्पा [watsippa] *ना.* तिते (कुखुराको भुल्ला, पखेटा, खुट्टा पकाएर तयार पारिएको परिकार)

वाचेक [watsekʌ] *ना.* पौडी swimming

वाचेक्मा [watsekma] (1sg pres वाचेक्मेङ्; *क्रि.* पौडी खेलनु swim

वाचोम [watsomʌ] (Dia. Var. चोम) *ना.* पिँध bottom, base

वाजिन्दिरिक [wadžindirika] *ना.* सिमसाग

वाजिम्बुङ् [wadžimbuŋ] *Dha var. of छ्वाङ्गो*

वातुकनाम [watuknamʌ] (Dhankuta Dia. तुप्छुयुक) *ना.* वर्षा ऋतु summer or rainy season, monsoon, late summer or early autumn

वाथेङ् [watʰeŋ] *ना.* मर्चामा प्रयोग गरिने एक प्रकारको जडीबुटी

वानिङ् [waniŋ] *ना.* तर्कुले

वान्दिक [wandika] १) *ना.* भविष्य future २) *क्रि.* प. पछि after, later, afterwards

वान्दिकडा [wandikɟa] *क्रि.* प. भोलि tomorrow, day after today, the next day

वान्मा [wanma] *क्रि.* फिट्नु; चलाउनु stir

वान्सिन्मा [wansiŋma] 3sg past वायास्या) *क्रि.* १) जन्मे साथ मर्नु २) गोलमाल पार्नु ३) बिथोल्नु

वाप्पा [wappa] *वि.* हाप्सिलो flesh-eating animals like a wolf-hyena, voracious, gluttonous

वाप्पा_१ [wapma] (1sg pres वाप्त्वाङ्; 3sg past वाप्पु) *क्रि.* १) खोस्नु २) कोतर्नु nibble *ex.* मिनुमाडा पिछा वाप्पागा चोगुना। बिरालोले बालकलाई कोतार्नु खोज्यो।

वाप्पा_२ [wapma] (1sg pres वावाङ्; 3sg past वा) (Dia. Var. वात्मा) *क्रि.* १) लगाउनु wear *ex.* न्नुन्छा तेक वात्मासिमिन्ना। तिम्नो भाईले लुगा लगाउँदैछ। २) पहिरनु wear, clothe, costume, dress, decorate, grab

वाफोरोङ् [wapʰoroŋ] *ना.* तान बुन्दा प्रयोग गरिने पानीको भाँडो

वाबिक [wabika] *ना.* काँक्रो cucumber

वाम [wama] (Dia. Var. वामारि) *ना.* १) जन्म birth, parturition २) घोल

वामा_१ [wama] (1sg pres वामे; 3sg past वाया) *क्रि.* जन्मनु be born, be brought forth, come to the world

वामा_२ [wama] (1sg pres वामेङ्; 3sg past वाया) *क्रि.* १) बस्नु live २) रहनु stay, remain

वामाइदुम [wamaidum] *ना.* जन्म संस्कार
birth rituals

वामालेन्चोन [wamalentson] *ना.* जन्म
दिवस birthday

वामिङ् [wamiŋ] *ना.* ठुलो छिचिमिरो

वामुङ्, [wamuŋ] *ना.* कुखुरे केश

वामुङ्, [wamuŋ] *ना.* काने च्याउ
mushroom

वाम्छेक [wamts^hek] *ना.* जन्म साइत birth
time

वाम्मा [wamma] *क्रि.* चलाउनु spread
grains

वायाक्चा [wajaktsa] *क्रि. प.* अलिक पनि
हल्लिएन

वायाङ्गोक काङ्सोबोक [wajaŋgok
kaŋsobok] *ना.* नाउ सेना

वायाना [wajana] *क्रि. प.* जन्मेको

वायाना छेप्युङ्मा [wajana ts^hepjuŋma] *ना.*
जन्म दर्ता

वायुक्साहा [wajuksaha] *ना. १)* संस्कार
perfecting, finishing, purification,
refining, inborn power or faculty, instinct,
sanctifying or purification rite, investing
with the sacred thread, sacred or
purifying ceremony especially before
burial or burning rites २) परम्परा देखि
चलिआएको

वायुङ्मा [wajuŋma] (*1sg pres* वायुङ्मेङ्;
क्रि. संलग्न रहनु be included

वायुम [wajum] (*Dia. Var.* मुक्वाचेता) *ना.*
तान बुन्दा कपडा भिजाउन प्रयोग गरिने
कुची

वारा [wara] *ना.* लामो तान तान्ने डोरी

वाराङ्मा [waraŋma] *ना.* जलकी देवी
goddess of water

वारिङ्वा [wariŋwa] *ना. १)* टमाटर
tomato २) राम भेडा

वारो [waro] *ना.* वर्षा याम rainy season

वाला [wala] *ना.* मोती pearl

वालाप्युक [walapt^huka] *ना.* प्वाँख feather

वालाम [walam] *ना.* कुलो channel, canal

वालाम काङ्बा [walam kaŋba] *ना.* जल
सेना navy, naval force

वालाम्बुङ् [walambuŋ] (*Dhankuta Dia.*
वालुम्सिङ्) (*Dia. Var.* वालाम) *ना. १)*
दैलो door २) ढोका gate, door,
entrance

वालाम्लुङ्जुङ्बा [walamlunjuŋba] *ना. १)*
चौकीदार watchman २) पाले
watchman, sentry, warder, sentinel,
guard

वालिम्वालिम्हा [walimwalimha] *वि.* नुनिलो
नुनिलो

वालुक [waluk] *ना.* जवानी youth, prime

वालुकि [waluki] *ना.* कुखुराको हैजा
cholera (of hens)

वालुङ्स्वाक [waluŋk^hwak] *ना.* लोहोरो
stone used for grinding something on a
flat slab

वालुप [walup] *ना.* पाहा type of big frog

वालुम्सिङ् [walumsin] *Dha var. of*
वालाम्बुङ्

वालुम्मा [walu?ma] **ना.** फुल पार्न लागेको कुखुराको पोथी

वालेक्ताना [walektana] **क्रि.** प. १) शुद्ध गरिएको २) पखालिएको

वालेक्पा_१ [walekpa] **ना.** भाद्र महिना
Bhadra (Aug-Sep), fifth month of the
Nepali calendar

वालेक्पा_२ [walekpa] *Dha var. of* कुइम्रो

वालेक्मा [walekma] (1sg pres
वालेक्त्वाइ; 3sg past वालेक्तु) **क्रि.** १) बगाइ लानु २) चोख्याउनु ३) पखाल्नु
wash, cleanse with water, backbite,
exterminate

वालेङ् [walen] **ना.** मादी मूलखर्क को याक्खा भाषामा राखिएको नाउँ

वालेन [walen] **ना.** जन्म दिन birthday

वालोक [walok] (*Dia. Var.* पारो) **ना.** स्वर्ग
heaven

वालोकलाम्बा [waloklamba] **ना.** स्वर्ग दूत
angel

वालोकलुङ् [waloklun] **ना.** हिरा crystal,
diamond

वासागा [wasaga] **ना.** पानीको भैंसे कीरा

वासाङ् [wasan] **ना.** कुखुराको प्वाँख बाट बनाइएको धामी भाँक्रीले प्रयोग गर्ने सामग्री

वासाङ्मा [wasanma] (1sg pres
वासाक्स्वाइ; 3sg past वासाक्सु) **क्रि.**
पखाल्नु wash, cleanse with water,
backbite, exterminate

वासिक [wasika] **ना.** १) वर्षाको पानी
rainwater **ex.** हेनिङ् तुक्नुङ् वासिक

तामासिम्रेना। यो साल असाध्य पानी पर्दैछ। २) सुलसुले louse of fowl ३)

सुलसुले type of small beetle (often found on the body of poultry); shining moth that eats up paper; creeping creature (like ringworm; snakes; etc.)

ex. वासिकडा आरमि चा हामेहा।

सुलसुलेले मानिसलाई पनि टोक्छ।

वासिक तान्नुङ्मा [wasika tannunma] (1sg pres
वासिक तानेम्मे; 3sg past वासिक
तायामासा) **क्रि.** प. पानी परि रहनु

वासिक तामा [wasika tama] (1sg pres
वासिक तामे; 3sg past वासिक तायामा)
क्रि. प. वर्षा हुनु

वासिक लामा [wasika lama] (1sg pres
वासिक लामे; 3sg past वासिक लासा)
क्रि. प. पानी रहनु

वासिक लामेम्मा [wasika lame?ma] (1sg pres
वासिक लामेत्वाइ; 3sg past
वासिक लामेतु) **क्रि.** प. परिरेको
पानीलाई रोक्नु

वासिकिछक [wasikts^hika] **ना.** ब्यारोमिटर
barometer

वासिरो [wasiro] (*Dhankuta Dia.*

लेहवालोकपा) **ना.** असाढ Asadh/Asar
(Jun-Jul), third month of Nepali the
calendar

वासिर्मा [wasi?ma] (1sg pres वासिर्वाइ;
3sg past वासि) **क्रि.** धुनु wash, cleanse,
rinse

वाहाक [wahaka] (*Dia. Var.* ह्वाक) **ना.**
१) शाखा branch २) हाँगा

वाहिरवा [wahi?wa] **ना.** जलवायु climate

वे [we] १) ना. भारी load २) ना. अर्थ
वजन ३) क्रि. छ

वेक्पु [wekpu] ना. नेभारो fig tree

वेखुबा [wek^huba] ना. उत्ताउलो rash,
impetuous, hasty, coquettish,
shameless, showy

वेनाम [wenam] ना. नाम्लो jute strap worn
on the forehead and used to carry loads
on one's back

वेनाम्फिबाक [wenamp^hibak] (Dia. Var.
माहाड्माड्) ना. नाम्ले कीरा tapeworm

वेन्खुमामेच्छा [wenk^humametts^ha] ना. छाडा
आइमार्ड

वेन्चा [wentsa] ना. १) कन्या केटा २)
तरुण young, youth ३) युवा young,
youthful, adolescent, pubescent, youth
४) तन्नेरी in the prime of youth, (one)
reaching puberty or maturity

वेन्चाकाम [wentsakam] ना. तन्नेरी साथी

वेन्चाखुमा [wentsak^huma] ना. तमास गरी
हिँड्ने नारी

वेन्चायाहाक्सिहाड् [wentsajahaksihan] ना.
युवा क्लब

वेप्दाड् [wepdan] ना. पड्खा fan

वेप्मा [wepma] (1sg pres वेप्त्वाड्; 3sg
past वेप्त्तु) १) क्रि. धान बताउनु winnow
२) ना. तिर्खा thirst, earnest desire ३)
क्रि. हम्काउनु fan, give air to

वेप्माड्सिमा [wepmansima] (1sg pres
वेप्माड्सिमेट्; 3sg past वेप्मास्या) क्रि.
तिर्खाउनु feel thirsty

वेप्माना [wepmana] ना. बताउने

वेप्सिड् [wepsin] ना. हम्काउने चिज fan

वेमे [weme] ना. लिङ्ग gender

वेम्मा [wemma] क्रि. १) मात्तिनु
intoxicated, drunk, insolent ex. न्दा
प्याक वेन्मा सिम्मेकाना। तिमी धेरै
मात्तिदैछौ। २) चढिनु

वेऱ्ना [we[?]na] क्रि. प. छ six

वेऱ्मा [we[?]ma] (Dia. Var. वेप्माड्) ना.
तिर्खा thirst, earnest desire ex. नाम्डा
फोयाहोड् लोप्पि तुक्नुड् वेप्माड्
तुगाना। घामले पोलेर होला असाध्य
तिर्खा लाग्यो।

वेऱ्माड् सिप्मा [we[?]ma[?] sipma] (1sg pres
वेऱ्माड् सिप्त्वा; 3sg past वेऱ्माड्
सिप्त्तु) क्रि. प. तिर्खा मेट्नु

वेऱ्मासिमा [we[?]masima] (1sg pres
वेऱ्मासिमेट्; 3sg past वेऱ्मास्या) क्रि.
प. तिर्खाउनु feel thirsty

वेऱ्वेऱ् पोएपोए [we[?]we[?] poepoe] ना. १)
अमन unwilling २) अपच indigestion

वोयेम्फा [wojemp^ha] ना. पुरुष male, man,
husband

व्हानिड् [whani[?]n] ना. आँत heart, intestine

स

सा [sa] १) ना. मासु meat २) क्रि. घिसार

सा खोक्मा [sa k^hokma] (1sg pres सा
खोक्त्वाड्; 3sg past सा खोक्त्तु) क्रि. प.

मासु काट्नु
 सा हुन्चामा [sa hunsama] (1sg pres सा हुचावाइ; 3sg past सा हुचो) क्रि. प. मासु पोली खानु
 साइतान [saitana] ना. शैतान devil, Satan
 साइद्वाहा [saidwaha] ना. १) साँढा २) मण्डुलि
 साइनो [saino] ना. साइनो relation
 साक [sakA] ना. भोक hunger, appetite, earnest wish or desire
 साक तुक्मा [sakA tukma] (1sg pres साक तुङ्मे; 3sg past साक तुगा) क्रि. प. भोक लाग्नु be hungry ex. साकडा स्यागानाइ? तिमीलाई भोक लाग्यो? Are you hungry?
 साकेन्छा [sakentsha] ना. सन्तान offspring, descendants, progeny, family, clan, dynasty
 साक्फा [sakp^ha] ना. जङ्गलमा पाईने एक प्रकारको बाँस type of bamboo
 साक्माइ [sakman] Dha var. of नाम्फोप्पा
 साक्माबुहाम [sakmabuhama] ना. मसानघाट place for burning the dead body
 साक्माभु [sakmab^hu] ना. जागिर dead soul, ghost, spirit
 साक्लुम फेम्मा [saklumA p^hemma] (1sg pres साक्लुम फेम्मे; 3sg past साक्लुम फेना) क्रि. प. बिछुक लाग्नु be disappointed, be frustrated ex. आसाक्लुमचिसे म्फेनास्याहाचि। बिछुक मात्रा लाग्यो। I was so disappointed (because I did not get it).

साक्लेप [saklepA] ना. १) कोख womb, uterus २) पानी पेट
 साक्लेप्मुङ् [saklep^hmuŋ] ना. कोखको रौँ hair at armpit
 साक्सिङ्बु [saksinbu] पर्यायवाची चेक्चिबु
 साक्सेम [saksemA] ना. १) स्वास्थ्य health, soundness of body, good health २) आराम ३) कुशल
 साखि [sak^hi] ना. धागो thread
 साखिबाक [sak^hibakA] ना. १) हल्लुड २) नारा twisted leather strap or rope for connecting the yoke to the plough
 साखुबा [sak^huba] ना. घिसार्ने व्यक्ति
 साखेन्वा [sak^he[?]wa] ना. परेवा pigeon
 साधुलो [sag^hulo] ना. फाइदा जनक नै भयो
 साइ [saŋ] Dha var. of ला₂
 साइ आइ [saŋ aŋ] Dha var. of लाता
 साइ इ [saŋ i] Dha var. of लाए
 साइ खेइ [saŋ k^heŋ] Dha var. of लाखेइ
 साइ डाइ [saŋ ŋaŋ] Dha var. of लाफा
 साइ छाइ [saŋ ts^haŋ] Dha var. of लाया₂
 साइ थुम [saŋ t^huma] Dha var. of लाना
 साइ नाइ [saŋ naŋ] Dha var. of लापा
 साइ साइ [saŋ saŋ] Dha var. of लाला
 साइ सुम [saŋ sumA] Dha var. of लासु₁
 साइ हिच [saŋ hitsA] Dha var. of लाहि
 साइखा [saŋk^ha] (Dia. Var. मुप्पइ) ना. शङ्ख type of large shell used for blowing, conch shell, conch-like skin

mark on a finger-tip, very large number

साङ्खा मुन्मा [saŋk^ha mu[?]ma] (1sg pres
साङ्खा मुत्वाङ्; 3sg past साङ्खा मुतु)
क्रि. प. १) शङ्ख बजाउनु २) फुक्नु

साङ्खाम [saŋk^hama] ना. १) पाखा २)
बाहिर outside, out, outwards, away,
abroad, outside

साङ्खालाम [saŋk^halam] ना. १)
उदाहरण example २) अनुमान guess,
inference, estimate ३) आकाशवाणी
wireless, oracle

साङ्खेप्मा [saŋk^hepma] (1sg pres
साङ्हेत्वाङ्; 3sg past साहेतु) क्रि.
घिसारेर लैजानु

साङ्गा [saŋga] ना. पालुवामा बस्ने गन्धे
कीरा gundi bug

साङ्गिभुङ्मा [saŋgib^huŋma] ना. ताडको
रुख

साङ्गोङ् [saŋgoŋ] (Dia. Var. साङ्घोङ्) ना.
पिरा wooden seat

साङ्गोङ् [saŋgoŋ] Dha var. of साङ्घोङ्, २

साङ्घोङ् [saŋg^hoŋ] ना. पिका stoll, seat

साङ्घोङ् [saŋg^hoŋ] (Dhankuta Dia.
साङ्गोङ्) ना. पिरा wooden seat

साङ्चि [saŋtʃi] Dha var. of लाम्चि

साङ्दाङ्गाम्मा [saŋdaŋgama] ना. १)
धनकी देवी २) लक्ष्मी Laxmi, the
goddess of fortune and wife of Vishnu

साङ्मा [saŋma] (1sg pres साक्स्वाङ्; 3sg
past साक्सु) क्रि. प्रयोग गर्नु

साङ्मा [saŋma] (1sg pres साक्स्वाङ्; 3sg
past साक्सु) क्रि. सुकिनु lift (a fist, a

stick, etc.)

साङ्लेत [saŋleṭa] Dha var. of साङ्लेन

साङ्लेन [saŋlen] (Dhankuta Dia. साङ्लेत)
ना. हप्ता week

साङ्वा [saŋwa] ना. भैंसी buffalo

साङ्सेरेम्बा [saŋseremba] ना. तान बुन्दा
धायो मिलाउने काँइयो

साचाखुबा [satsak^huba] ना. मासु मात्र खाने

साजिवा [sadziwa] ना. १) तन्तु tissue २)
कोष cell ३) “ओछोडा” पूजा गर्दा सुँगुर
मारे पछि चढाउन को लागि निकालिने
सासना मासुका टुक्रा

साथुर [sat^hur] १) ना. दुस्मन enemy, foe,
adversary २) वि. विरोधी hostile,
antagonistic, contentious, opponent,
enemy

सानिङ् [saniŋ] ना. पेट र फिलाको बीचको
भाग

सानिङ्गो [saniŋgo] ना. तुमोक गाउँको
उत्तरपश्चिमतर्फ पुच्छारमा पर्ने खेतको
याक्खा भाषामा राखिएको नाम name of
a field to the northwest of Tumok village

सान्जोक [sandzoka] ना. संयोग union,
intercourse

सान्ता [santa] ना. सन्त ascetic, devotee,
mendicant, pious person

सान्दि हाङ्मा [sandi haŋma] (1sg pres
सान्दि हाक्वाङ्; 3sg past सान्दि हाक्सु)
क्रि. प. सन्देश पठाउनु

सान्दिछेप्हाम्बुबा [sandits^hephamk^huba] ना.
चिठी बाँड्ने

सान्दिपात [sandipata] ना. सन्निपात ज्वरो

सान्दिसा [sandisa] **ना.** १) कोसेली present, gift २) सौगात gift, present, customary fee

सान्दिसाला [sandisala] **ना.** समाचार news, information, report, message

साप [sapA] १) **वि.** हलुका light २) **ना.** मन ३) **ना.** हृदय

सापे [sape] १) **वि.** अपाङ्गग crippled २) **ना.** शरीरको कुनै अङ्ग नचल्ने

साप्ताप्लिक [saptaplikA] **ना.** लोककथा folk tale

साप्याक्ताना [sapt^haktana] **क्रि.** प. मन पराइएको

साप्याक्मा [sapt^hakma] (1sg pres साप्याक्त्वाङ्; 3sg past साप्याक्तु) **क्रि.** मन पराउनु

साप्याङ् [sapt^han] **ना.** १) जनप्रिय popular, favourite २) लोकप्रिय popular

साप्याङ्ना [sapt^han^a] **वि.** १) जनप्रिय popular, favourite २) मन पर्दो liked, popular, favoured

साप्या [sapna] **वि.** १) हलुका २) कम तौल भएको

साप्याम्फुङ् [sapnamp^hun] **ना.** नागेश्वरी

साप्या [sapja] **ना.** दही curds, yoghurt

साप्ला [sapla] **ना.** १) लेख composition, script, piece of writing, article in a magazine २) दस्तावेज manifesto ३) शास्त्र book dealing with religion, or any branch of knowledge, sacred book, sacred scriptures, faculty

साप्लाङ् [saplan] **ना.** १) विज्ञान science २) भौतिक विषयको तत्व

साप्लाराङ्बा [saplaraŋba] **ना.** पत्रकार journalist, correspondent, news reporter

साप्सिक [sapsika] **ना.** किर्ना tick

साप्सिप [sapsipa] **ना.** पनाति paternal or maternal grandson

साप्हा [sapha] **वि.** हलुका light

साप्हाङ्मा [saphaŋma] **ना.** प्रियतमा (of woman) dearest, most beloved, wife, beloved

साबुन [sabuna] **ना.** साबुन soap

साभाचोकमा [sab^hatsokma] (1sg pres साभाचोग्वाङ्; 3sg past साभाचोगु) **क्रि.** सहनु bear, tolerate, endure, suffer, have patience

साम [sama] **ना.** १) जरा root **ex.** माम्माहा सिङ्गा उसाम चा माङ्दु खेमेहा। ठूला ठूला रुखहरूको जरा पनि टाढा गएको हुन्छ। २) फेद root (of a tree), bottom (of a hill) ३) शुरुवात

सामारित [samarita] **ना.** १) सम्बन्ध connection, affiliation, link, relationship (of blood or marriage), kindred, affinity, alliance २) नाता relation, relative, kinship, relationship

सामारित्फोङ् [samaritp^hon] **ना.** १) सम्बन्ध बिछोड divorce २) परचुके

सामारित्साम [samaritsama] **ना.** नातागोता relations, kith and kin

सामुङ् [samun] **ना.** १) भेडा sheep २) गुरुङ जातिलाई बभाउने शब्द

सामुङ्छा [samuɟsʰa] *न.* मेष राशि
Aries (1st sign of the zodiac)

सामेल्लिङ् [sametliŋ] (*Dia. Var.* सामेल्छोङ्) *न.* गोत्र sub-division of caste group,
clan

साम्चेऱ्या [samtseʔja] *न.* सुरुवात start

साम्दाङ्ग्या लेङ्मा [samdangja leŋma] (*1sg pres* साम्दाङ्ग्या लेङ्मेङ्; *3sg past* साम्दाङ्ग्या लेक्सा) *क्रि.* प. लमी हुनु

साम्दाङ्ग्या [samdangja] *न.* दुलहा पट्टीको कलिया लमी matchmaker

साम्नाम [samnam] *न.* १) बेला time, occasion २) समय time, occasion, period, turn, opportunity, season, date

साम्निङ्होन्निमा [samniŋhonnima] *क्रि.* अर्थ्याउनु explain, clarify

साम्फि [sampʰi] *न.* अदुवा ginger

साम्बा [samba] *न.* भोटे Tibetan tribe, relating to Tibetan

साम्बाखि [sambakʰi] *न.* आलु potato

साम्बान्वाक [sambanwak] *न.* गिद्ध vulture

साम्बाफुङ् [sambapʰuŋ] *न.* तिब्बती फूल Tibetan flower

साम्बालु [sambalu] *न.* गलैँचा carpet

साम्बेक [sambek] *न.* तलवार sword

साम्बोक [sambok] *न.* दुबो Bermuda grass, sacred grass

साम्बोग्लाङ् [samboglaŋ] *न.* चौर meadow, field

साम्ब्याक [sambjak] *न.* तरबार sword

साम्मेङ्गुङ् [sammeŋluŋ] *न.* स्वर्ण जयन्ती golden jubilee

साम्याङ् [samjaŋ] (*Dia. Var.* साम्मेङ्) *न.* सुन gold

साम्याङ् खोपिरिक [samjaŋ kʰopirik] *न.* सुन टिकी कीरा

साम्याङ् फुङ् [samjaŋ pʰuŋ] *न.* सुनको फूल

साम्याङ्केक्फि [samjaŋkekpʰi] *न.* सुनको किलिप clip

साम्याङ्गोल्याङ् [samjaŋgoljaŋ] *न.* कान दुङ्ग्री coin-like earring worn by women

साम्याङ्गोल्याङ् [samjaŋgoljaŋ] *न.* काने मुन्द्रो earring

साम्याङ्तिगेक [samjaŋtigek] *न.* १) सुनको माला २) सिक्री chain

साम्याङ्फुङ् [samjaŋpʰuŋ] *न.* शिरमा लगाउने शिरबन्दी variety of gold ornament worn by women in their head

साम्याङ्ग्राङ् [samjaŋgraŋ] *न.* सुन खानी goldmine

साम्याङ्लुङ् [samjaŋluŋ] *न.* कञ्चनजङ्गा

साम्याङ्ल्याङ् [samjaŋljaŋ] *न.* सुन्तला orange

साम्युक [samjuk] *न.* स्वर्ण पदक gold medal

साम्लुवाचि [samluwatsi] *न.* पित्तल धातु brass

साम्लेत [samlet] *न.* स्वर्णिम दिन golden day

साम्साद [samsad] *न.* संसद parliament

साम्साला [samsala] *न.* पूर्व वृत्तान्त

साम्सेरा [samsera] ना. च्याङ्ग्रा
 साया [saja] ना. १) आत्मबल २) सिर
 उठाउने ३) पेटीकोट petticoat, woman's
 loose undergarment of dress length,
 worn hanging from the waist
 साया पोङ्गिबन्मा [saja poŋbiʔma] (1sg pres
 साया पोक्तुबिवाङ्; 3sg past साया
 पोक्तुबि) क्रि. प. शिर उठाइदिनु
 सायाहा [sajaha] ना. मोही
 सारान नाक्मा [saranΛ nakma] (1sg pres
 सारान नाक्त्वाङ्; 3sg past सारान
 नाक्ता) क्रि. प. सरण मागनु
 सारेरिवाङ् [sareriwan] ना. दौतैरी mate
 साला [sala] ना. १) राम्रो परामर्श दिनु २)
 कुरा talk, conversation ३) सल्लाह
 advice, counsel, opinion, union
 साला कोप्मा छेप्मा [sala kopma tsʰepma]
 क्रि. प. टिप्पणी गर्नु
 साला खुन्चाखुबा [sala kʰuntsakʰuba] ना.
 गुप्तचर
 साला निमेप्मा [sala nimepma] ना. विज्ञापन
 notice, announcement
 साला निसाहा [sala nisaha] ना. नालिस
 complaint, suit, lawsuit
 साला पाप्मा [sala papma] क्रि. प.
 वादविवाद गर्नु
 साला पालाम [sala palama] ना. गद्दा
 कविता
 साला युङ्मा [sala juŋma] (1sg pres साला
 युक्त्वाङ्; 3sg past साला युक्सु) क्रि. प.
 १) प्रस्ताव राख्नु २) गुनासो गर्नु

साला लेन्चामा [sala lentsama] (1sg pres
 साला लेन्चामेङ्; 3sg past साला
 लेन्दुचाया) क्रि. प. गफ गर्नु
 साला लेन्मा [sala lenma] (1sg pres साला
 लेन्मेङ्; 3sg past साला लेन्दा) क्रि. प.
 १) वार्ता गर्नु २) बात मार्नु
 साला हाक्मा [sala hakma] (1sg pres साला
 हाक्त्वाङ्; 3sg past साला हाक्तु) क्रि.
 प. कुरा पठाउनु
 साला हिमा [sala hima] (1sg pres साला
 हिस्वाङ्; 3sg past साला हिसु) क्रि. प.
 १) सञ्चार गर्नु २) प्रचार गर्नु ३) पोल
 खोल्नु
 सालातिमा [salatima] ना. प्रवचन speaking
 सालाथुम्पाङ् [salatʰumpan] ना.
 व्यवस्थापिका
 सालापुला, [salapula] ना. १) बातचित
 conversation, dialogue २) कुराकानी
 talk, conversation ३) छलफल
 वादविवाद
 सालापुला, [salapula] Dha var. of
 चेन्यानाङ्वा
 सालामेल्लेप्मा [salamellepma] क्रि.
 विषयमा अडि रहनु
 सालायुङ्मा [salajuŋma] (1sg pres
 सालायुक्त्वाङ्; 3sg past सालायुसु) क्रि.
 बिचार राख्नु
 सालाहिमा [salahima] (1sg pres
 सालाहिस्वाङ्; 3sg past सालाहिसु) क्रि.
 प्रसारण गर्नु broadcast
 सालाहोन्नाहाङ्खुबा [salahonnanahakʰuba]
 ना. धोका दिने

सालुङ् [saluŋ] (*Dia. Var.* यावाङ्) *ना.* शरीर
body, person, figure

सालुङ् उम्मा [saluŋ umma] (*1sg pres*
सालुङ् उन्द्वाङ्; *3sg past* सालुङ् उन्दु)
क्रि. प. आङ् तान्नु

सालुङ् लिनुङ् लेङ्मा [saluŋ linuŋ leŋma]
(*1sg pres* सालुङ् लिनुङ् लेङ्मे; *3sg past*
सालुङ् लिनुङ् लेक्स) *क्रि.* प. जिउ गहौं
हुनु

सालेन [salena] (*Dhankuta Dia.* हाक्साला)
ना. खबर news, information, message,
report

सालेन छेप [salena tsʰepa] *ना.* समाचार पत्र
newspaper

सालोक [saloka] (*Dia. Var.* स्लोप) *ना.*
लगत्तै immediately, instantly

सावा [sawa] *ना.* नासो legacy

सासिङ् [sasiŋ] *ना.* दाँदि wooden harrow
(for dragging overploughed land to
break up the earth)

सासिन्चा [sasintsa] *ना.* शिकार chase,
game, hunting

सासिन्चामा [sasintsama] *क्रि.* शिकार खेल्लु
hunt

सासिमामा [sasimama] *ना.* मासु काट्ने ठाउँ

साहाबा चोकमा [sahaba tsokma] (*1sg pres*
साहाबा चोग्वाङ्; *3sg past* साहाबा
चोगु) *क्रि.* प. धैर्य हुनु

साहो [saho] *ना.* १) प्राण soul २) आत्मा
spirit

साहोराङ्मा [sahorajma] *ना.* माया प्रेमकी
देवी goddess of love

सान्खि [saʔkʰi] *ना.* १) धागो thread २)
कपास cotton

सान्खि वाखुबा [saʔkʰi wakʰuba] *ना.* क्षेत्री
बाहुनलाई बुझाउने शब्द

सान्खि साहमा [saʔkʰi saʔma] (*1sg pres*
सान्खि सावाङ्; *3sg past* सान्खि सा)
क्रि. प. धागो कात्नु

साहमा [saʔma] (*1sg pres* सावाङ्; *3sg past*
सा) *क्रि.* १) घिसार्नु drag, haul २) मोही
पार्नु *ex.* वान्दिक्डा माहि साहमा
हिक्त्वाहा। भोलि त मही पार्ने बेल
हुन्छ। ३) घिस्याउनु *ex.* हेन सिङ्
साहमा पोरने। आज काठ घिस्याउनु
जानु पर्ने।

साह्वा [saʔwa] *ना.* कालो अरिङ्गाल black
hornet

सि [si] *ना.* योनि vagina, the female sexual
organ

सि मुङ् [si muŋ] *ना.* योनिको रौं

सिइम [siima] *ना.* मृत्यु death

सिइम युम्मा [siima jumma] *ना.* मृत्यु
संस्कार

सिक [sika] *ना.* जुम्रा louse, lice

सिक पोक्मा [sika pokma] (*1sg pres*
सिक्डा पोक्ताङ्; *3sg past* सिक्डा
पोक्तु) *क्रि.* प. जुम्रा पर्नु

सिकार चामा [sikara tsama] (*1sg pres*
सिकार चामेङ्; *3sg past* सिकार चाया)
क्रि. प. सिकार गर्नु hunt

सिकिलिकना [sikilikna] *वि.* सुन्दर
beautiful, fair, handsome, fine, pretty,
charming, attractive

सिकमा [sikma] (1sg pres सिकत्वाङ्; 3sg past सिक्तु) क्रि. १) छिराउनु pierce, penetrate, thread २) सिरिनु

सिकमायाङ्मा [sikmajajma] (1sg pres सिकमायाङ्मेङ्; 3sg past सिकमायाङ्मा) क्रि. १) बहाना गर्नु pretend २) ठग्न

सिकला [sikla] ना. १) गुरु pretend २) ज्ञान knowledge, understanding, wisdom

सिकलाम्फेक [siklamp^hek] ना. वृहस्पति Jupiter

सिक्लिक [siklik] ना. ठहरे

सिखुबा [sik^huba] ना. १) हत्यारा killer २) मात लाग्ने ३) मार्ने व्यक्ति killer

सिगिकमा [sigikma] ना. १) काँड्यो comb २) तान बुन्दा धागो दायाँबायाँ छिराउने काँड्यो

सिगु [sigu] ना. निर्जीव lifeless, dead, inanimate, inorganic

सिगुम्ला तेम्मा [sigumla temma] 3sg past सिगुम्ला तेन्दु क्रि. प. १) भुत लाग्नु २) नराम्रो आत्ममा लाग्नु

सिगुयालाङ् [sigujalan] ना. चिहान घारी

सिगुन्या [sigu[?]ja] ना. मृतात्मा spirit of death, dispirited, depressed, disheartened

सिडोलि [sigoli] ना. सिमाली

सिङ् [sin] ना. १) रुख tree २) दाउरा firewood ३) काठ wood, firewood

सिङ् फेङ्मा [sin p^henma] (1sg pres सिङ् फेक्स्वाङ्; 3sg past सिङ् फेक्सु) क्रि. प. दाउरा चिर्नु

सिङ् हिङ्मा [sin hiŋma] (1sg pres सिङ् हिङ्वाङ्; 3sg past सिङ् हिङ्गु) क्रि. प. १) रुख जोगाउनु २) रुख हुर्काउनु

सिङ्ओक [sinok] ना. बसिला adze

सिङ्काचाबा [sin^hkatsaba] वि. १) दुष्ट wicked, bad, immoral, depraved, sinful, scoundrel, trickster, rascal, rouge २) धूर्त sly, cunning, deceitful, crafty, crafty person

सिङ्केप्चा [sin^hkepts] वि. १) दुष्ट naughty, wicked २) खराब bad

सिङ्खाम्वा [sin^hamwa] ना. सिकर्मी carpenter

सिङ्खेप्मा [sin^hepma] (1sg pres सिङ्खेप्मे; 3sg past स्याख्या) क्रि. पिल्सिनु be cooked inside (in the heat or warmth of fire), be slightly burnt, be worried or very anxious

सिङ्चोन्मा [sin^hso[?]ma] (1sg pres सिङ्चोत्वाङ्; 3sg past सिङ्चोत्तु) क्रि. रुख ओसारु carry tree away

सिङ्थाप [sin^hap] ना. रुखको बोट tree

सिङ्मा [sinma] (1sg pres सिकस्वाङ्; 3sg past सिक्सु) क्रि. छिँवल्नु trim

सिङ्मात्छि [sin^hmatts^hi] ना. अकबरे खुर्सानी type of very hot chilli

सिङ्मुङ् [sinmuŋ] ना. काठको च्याउ type of mushroom that grows in the forest

सिङ्लुङ् [sinluŋ] ना. १) रुख पात २) दुङ्गा मुढा

सिङ्सालिक [sin^hsalik] ना. १) चिउँडो chain २) च्यापु chin

सिङ्सिप्मा [sɪŋsɪpma] क्रि. १) पिल्सिनु
२) घाटा लाग्नु deficit

सितामोल [sitamolə] ना. सितामोल

सिथुङ्वा [sitʰuʔwa] ना. योनि बाट
निस्किएको तरल पदार्थ sperm

सिदाक्पाङ् [sidakpaŋ] (Dia. Var.
सिधाक्पाङ्) ना. अस्पताल hospital

सिधाक [sidʰakʌ] (Dia. Var. सिदाक) ना.
औषधि medicine, effort, attempt

सिधाक चोक्मा [sidʰakʌ tsokma] (1sg pres
सिधाक चोग्वाङ्; 3sg past सिधाक
चोगु) क्रि. प. उपचार गर्नु

सिधाक नेक्मा [sidʰakʌ nekma] (1sg pres
सिधाक नेक्त्वाङ्; 3sg past सिधाक
नेक्तु) क्रि. प. दबाइ दल्नु

सिधाक पाङ्धाक [sidʰakʌ paŋdʰakʌ] ना.
औषधोपचार medicinal treatment

सिधाक पिङ्मा [sidʰakʌ piʔma] (1sg pres
सिदाक पिवाङ्; 3sg past सिधाक पि)
क्रि. प. औषधि दिनु

सिधाक होम्मा [sidʰakʌ homma] (1sg pres
सिधाक होप्स्वाङ्; 3sg past सिधाक
होप्सु) क्रि. प. औषधि पिउनु

सिधाक्पाङ् [sidʰakpaŋ] पर्यायवाची
तुक्पाङ्

सिधाक्काङ्बा [sidʰakraŋba] ना. १) वैद्य
physician, Ayurvedic doctor २) डाक्टर
doctor

सिनिमिसाङ्सोप्मा [sinimisəŋsopma] ना.
गिद्धे दृष्टि

सिनुभुङ् [sinubʰuŋ] (Dia. Var. तुम्पिफुङ्)
ना. मेलको रुख type of tree

सिनेमापाङ् [sinemapəŋ] ना. सिनेमा हल
film hall

सिन्चाखुबा [sintsakʰuba] ना. सिकारी
hunter, huntsman, fowler

सिपि [sɪpi] ना. सिपी shell

सिपिरिङ्ग [sipiringʌ] ना. सोली डोको
bamboo basket carried on the back

सिप्मा [sɪpma] (1sg pres सिप्त्वा; 3sg past
सिप्तु) क्रि. सुक्नु dry, dry up

सिप्लिक [sɪplɪkʌ] ना. उडुस bedbug

सिमा [sɪma] (1sg pres सिमेङ्; 3sg past
स्या) क्रि. १) मर्नु die २) मृत्यु हुनु die

सिमा ना हिङ्मा चोक्मा [sɪma na hiŋma
tsokma] (1sg pres सिमा ना हिङ्मा
चोग्वाङ्; 3sg past सिमा ना हिङ्मा चोगु)
क्रि. प. १) मरणासन्न पार्नु २) मर्नु ना
बाँच्नु

सिमा पिङ्मा [sɪma piʔma] (1sg pres सिमा
पिवाङ्; 3sg past सिमा पि) क्रि. प. मर्न
दिनु

सिमाइदुम [sɪmaiduma] ना. मृत्यु विधि
death rites

सिमापेम्मा [sɪmapemma] (1sg pres
सिमेपेम्मे; क्रि. १) मरिहत्ते गर्नु २)
मरिमेट्नु

सिमाभाङ् एप्माना [sɪmabʰaŋ epmana] (1sg
pres सिमाभाङ् एप्त्वाङ्; 3sg past
सिमाभाङ् एप्सु) क्रि. प. १) खतराबाट
बचाउनु २) मर्नबाट बचाउनु

सिमाराङ् [sɪmarəŋ] ना. खतरा danger, risk,
possible harm, terror, doubt

सिमालिङ् [sɪmalɪŋ] ना. मृतलोक

सिमाहोङ् पोङ्गेप्मा [simahon pongepma]

(1sg pres सिमेङ्होङ् पोङ्गेमेङ्; 3sg

past स्याहोङ् पोगाक्या) क्रि. प.

पुनरुत्थान हुनु

सिमेप्मा [sime?ma] (1sg pres सिमेत्वाङ्;

3sg past सिमेतु) क्रि. मार्न लगाउनु cause

to kill

सिम्मा_१ [simma] (1sg pres सिप्स्वाङ्; 3sg

past सिप्सु) क्रि. आँखा चिम्लिनु close

eyes ex. एकछिन चा म्मिक सिम्मा

इयास्वान्चिगान्हा? एक छिन पनि

आँखा चिम्लनु सक्दैनौ?

सिम्मा_२ [simma] (1sg pres सिन्द्वाङ्; 3sg

past सिन्दु) क्रि. सिन्का वा राँको चिर्नु

saw ex. माल्बासका मिचुत्वा सिम्मा

उचुन लेङ्मेहा। मालबाँसको राँको चिर्नु

राम्रो हुन्छ।

सिमि [simmi] ना. साडी sari

सिमि चोली [simmi tsolo] ना. साडी चोली

सिमिक [simmika] ना. १) आँखा चिम

नगरी २) एक निमेष ३) एक निमेष

सिमिगा उलाप [simmiga ulap] ना.

साडीको फेरो

सिम्लेप्माङ् [simlepma] पर्यायवाची

आङ्गुर

सियाङ् [sijai] ना. मृत्युको प्रकार

सियालाङ् [sijalan] ना. मसान घाट

सिराङ्मा [sirajma] ना. १) भगवती

goddess, epithet of Durga or Saraswati,

reverential woman, (of woman) we, alth,

prosperous, well-to-do २) देवी

goddess, consecrated queen, lady

सिलिङ्लिङ् [siliglin] १) अ. मू. थरथर

२) ना. कम्प quake, slight shaking or

trembling, tremor

सिविक्किराङ् [siwikkiran] ना. १) ठूलो

भीड २) हुल crowd, group, herd,

throng, flock, swarm

सिविक्किक् [siwikwika] ना. भिड crowd,

gathering

सिसाना [sisana] क्रि. प. मारिएको

सिहाङ्लेन [sihanlen] (Dhankuta Dia.

इलेप) (Dia. Var. इलेप) ना. शनिबार

Saturday

सिहाम्पोक [sihampoka] ना. शनि Saturn

सिहनिमा [si?nima] (1sg pres सिसिह्वाङ्;

3sg past सिसि) क्रि. मारि हाल्नु

सु [su] (Dhankuta Dia. सुम) (Dia. Var. सुम)

सङ्. तीन three

सुङ्क [suika] ना. सुगा parrot

सुए [sue] (Dhankuta Dia. सुम इ) (Dia. Var.

सुम्प) सङ्. एकतीस thirty-one

सुकुर्धुन्धुन [sukurd^hund^huna] ना. उदास

sad, sombre, melancholy, unemotional,

indifferent

सुकमा [sukma] (1sg pres सुक्त्वाङ्; 3sg

past सुक्तु) क्रि. १) ताक्नु have

something in one's mind, aim, wait for a

chance २) चिताउनु think, conceive

सुकलुक [sukluka] अ. मू. अति छोटो

समय जनाउने शब्द ex. आसेन सेहनि

सुकलुक से इप्साख्यामासाङ्ना पिछाडा

चेन्दास्याङ्ना। हिजो राती हल्का

निदाएको मात्र थिएँ नानीले बिउँझाइ

हाली।

सुकलुक इम्खेप्मा [sukluka imk^hepma] क्रि.

प. भिमिक्क निदाउनु go to sleep

सुखेइ [suk^hen] (Dhankuta Dia. सुम खेइ)

सइ. तीस thirty

सुखेलेइ [suk^helen] ना. महिना monthसुचिऱवा [sutsi[?]wa] ना. १) गिटो air

potato, potato yam, dioscorea bulbifera

२) गिट्टो ३) एक प्रकारको तरुल

सुजिन्दिरिक [sudzindirika] ना. गुन्दुक

fermented and dried vegetable leaves

used to make soup or pickle

सुजेरो [sudzero] ना. सानो भोला small bag

सुड [sud] ना. सूँड trunk of an elephant,

proboscis of mosquito

सुइडा [sud^hda] ना. गधा ass, donkeyसुत्थिमा [sut^hima] ना. अमिलो sour, tart,

acid

सुथिमा [sut^hima] ना. निबुवा type of big

lime

सुथुरुक्पा [sut^hurukpa] ना. डोरी, नाम्लो

आदिको सुकें गाँठो type of kont

सुना, [suna] (Dia. Var. सुम्ना) वि. अमिलो

sour, tart, acid

सुना, [suna] (Dhankuta Dia. सुम थुम) सइ.

चौतीस thirty-four

सुनाउलि [sunauli] ना. सुनौली

सुनामा [sunama] ना. अमिलो स्वाद भएको

एक प्रकारको जडीबुटी sour tasting

herb

सुन्चामा [suntsama] (1sg pres सुन्चामे; 3sg

past सुसुचाया) क्रि. चिलाउनु itch

सुन्चामाडा याइमा [suntsamaja janma]

(1sg pres सुन्चामाडा याइमे; 3sg past

सुन्चामाडा याक्सु) क्रि. प. चिलाउने रोग

लागनु

सुन्चामाह लोम्मा [suntsamaha lomma] (1sg

pres सुन्चामाह लोम्मे; 3sg past

सुन्चामाह लोन्दा) क्रि. प. चिलाउने

निस्कनु

सुन्ताला [suntala] ना. सुन्तला orange

सुन्ताला उवा [suntala uwa] ना. सर्वत पानी

सुपा [supa] (Dhankuta Dia. सुम नाइ) (Dia.

Var. सुम्पा) सइ. उन्चालीस thirty-nine

सुप्ते [supte] ना. सिरक वा सिरानीको

खोल cover

सुप्मा [supma] (1sg pres सुब्वाइ; 3sg past

सुबु) (Dia. Var. तुनेम्मा चोक्मा) क्रि. १)

आक्रमण गर्नु attack २) सुर्काउनु

सुप्लाक [suplak] अ. मू. स्वात्त entering

or going out stealthily, finishing

unexpectedly

सुफा [sup^ha] (Dhankuta Dia. सुम डाइ)

(Dia. Var. सुम्फा) सइ. पैतीस thirty-five

सुबुक्लाम [subuklama] ना. सुत्केरी मृत्यु

सुबुक्लाम खेन्मा [subuklama k^he[?]ma] 3sg

past सुबुक्लाम ख्या) क्रि. प. सुत्केरी

व्यथाले मर्नु

सुबेलेक [subeleka] ना. एक तिहाइ one

third

सुबोक [suboka] ना. जागित्र dead soul,

ghost

सुब्लेक [subleka] ना. लुसुक्क walking in

or out secretly

सुम [sumΛ] *Dha var. of सु*

सुम इ [sumΛ i] *Dha var. of सुए*

सुम खेइ [sumΛ kʰeɲ] *Dha var. of सुखेइ*

सुम डाइ [sumΛ ɲaɲ] *Dha var. of सुफा*

सुम छाइ [sumΛ tʰaɲ] *Dha var. of सुया*

सुम थुम [sumΛ tʰumΛ] *Dha var. of सुना₂*

सुम नाइ [sumΛ naɲ] *Dha var. of सुपा*

सुम साइ [sumΛ saɲ] *Dha var. of सुला*

सुम हिच [sumΛ hitsΛ] *Dha var. of सुहि*

सुमि [sumi] *ना. अमिलो बनाइएको तामा*

सुमिल्याइ [sumiljaɲ] *ना. कागती lime tree, small lime, lemon*

सुम्चि [sumtsi] *सङ्. तीन वटा*

सुम्चेत्मा [sumtsetma] *ना. तीनपाते बुनोट*

सुम्चोकि [sumtsoki] *ना. तीन तारा*

सुम्ना [sumna] *वि. तेस्रो third*

सुम्निमा पारुहाइलुङ [sumnima paruhaɲluɲ] *ना. गौरी शिखर*

सुम्पु [sumpu] *ना. बेल wood apple*

सुम्फाक [sumpʰakΛ] *ना. पात leaf*

सुम्फाकखोप्माना [sumpʰakkʰopmana] *ना. पत्ती हेर्ने खेल*

सुम्बाइ वामा [sumbaɲ wama] (1sg pres

सुम्बाइ इवामे; 3sg past सुम्बाइ

इवाया) *क्रि. प. तिम्ल्याहा जन्मनु*

सुम्मा [summa] (1sg pres सुम्द्वाइ; 3sg past सुम्दु) १) *सङ्. तीन पटक २) क्रि.*

मोहोर्नु cover with a piece of leather ३)

क्रि. बेर्नु wind round, twist round, wrap up, roll up

सुम्माना [summana] *ना. साप्ने चिज*

सुम्लिङ् [sumliɲ] (*Dia. Var. सोम्लेइ*) *ना.*

१) भयाम्म २) सबै ढाक्ने गरी ३)

भयाम्म

सुम्लुङ् [sumluɲ] *ना. चुलढुङ्गा*

सुम्वाइ [sumwai] *ना. त्रिपासा*

सुम्सिक [sumsika] *ना. त्रिशूल trident, any three-pronged instrument*

सुया [suja] (*Dhankuta Dia. सुम छाइ*) (*Dia. Var. सुम्प्या*) *सङ्. छत्तीस thirty-six*

सुराक तोक्मा [surakΛ tokma] (1sg pres

सुराक तोक्त्वाइ; 3sg past सुराक

तोक्तु) *क्रि. प. सुईको पाउनु*

सुरिङ्दिङ् सेम्ला [suriɲɲiɲ semla] *ना.*

सुरिलो स्वर

सुरितिति [surititi] *अ. मू. एक्कासी भन्दिनु वा आक्रमण गर्नु*

सुला [sula] (*Dhankuta Dia. सुम साइ*) (*Dia. Var. सुम्ला*) *सङ्. सैंतीस thirty-seven*

सुलाक [sulakΛ] *ना. सुईको secret information, hint, clue*

सुलिमा [sulima] *ना. रातो अरिङ्गाल red hornet*

सुलु [sulu] *ना. अम्लिसो field broom*

सुलुलुबा [sululuba] *ना. मुरली fife, pipe*

सुलेम [sulemΛ] *वि. कमजोर weak*

सुसु [susu] (*Dia. Var. सुम सुम*) *सङ्. तेत्तीस thirty-three*

सुसुवा [susuwa] *ना. गौँथली swallow*

सुसुहवा [susuʔwa] *ना. सुसेलि whistling, whistling sound made by the wind (as being blown through pine leaves)*

सुसुन्वा लुमा [susu?wa lu?ma] (1sg pres

सुसुन्वा लुमेइ; 3sg past सुसुन्वा लु)

क्रि. प. सुसेल्लु whistle

सुसोइ [suson] ना. शान्ति सुरक्षा

सुहा [suha] वि. अमिलो स्वाद sour

सुहि [suhi] (Dhankuta Dia. सुम हिच) (Dia.

Var. सुम्हिच) सइ. बत्तीस thirty-two

सुन्मा, [su?ma] (1sg pres सुत्वाइ; 3sg

past सुतु) क्रि. छेनु suffer from diarrhoea

सुन्मा, [su?ma] (1sg pres सुमेइ; 3sg past

सुता) क्रि. चिप्लिनु glide, slip, slide

से [se] क्रि. प. १) मात्र only, merely,

exclusively, barely, solely २) मात्रै

solely, merely, only, exclusively

सेउला [seula] ना. स्याउला twigs

सेक्निइ [seknij] ना. चुनाव election

सेक्मा [sekma] (1sg pres सेग्वाइ; 3sg past

सेगु) क्रि. १) छान्नु choose, select, sort,

sift २) चुन्नु select ३) रोज्नु choose,

select, prefer, pick out, cull, elect

सेक्सेकुम्मे [seksekumme] ना. १) भाद्र

असोज तिर कराउने एकप्रकारको कीरा

२) हरियो किश्रा

सेगाना [segana] क्रि. प. छानेको

सेगुम्पाक [segumpak] ना. विशेष कामको

लागि छानेर पठाइएको व्यक्ति

सेङ्ख्वाक [seŋk^hwak] ना. हड्डी bone,

skeleton

सेङ्ख्वाक्का ह्वा [seŋk^hwakka hwa] ना.

हड्डीको क्यान्सर

सेङ्गुन्माइ [seŋgu?maŋ] ना. ठोट्ने

vegetable smart weed, aconogonum

molle, type of sour stalk of a vegetable

सेङ्मा [seŋma] (1sg pres सेक्स्वाइ; 3sg

past सेक्सु) क्रि. १) वनस्पति छाँट्नु

२) छान्नु choose, select, sort ३)

छुट्याउनु separate, sever, set apart ४)

सफा गर्नु ५) फाँड्नु cut down trees,

stir, churn

सेङ्लाम [seŋlam] ना. १) निर्दोष साबित

गर्नु २) हाडनाता relation by blood ३)

नमिसिएको ४) पवित्र holy, sacred,

pure

सेङ्सामारित [seŋsamarit] ना. हाडनाता

relation by blood

सेत [seta] Dha var. of सेन

सेतलेत [setalet] Dha var. of सेन्लेन

सेतुपा [setupa] ना. १) सौतेलो बुवा step-

father २) दोस्रो बुवा second father

सेतुमा [setuma] ना. सौतिनी आमा step-

mother

सेत्सा [settsa] (Dia. Var. सेत्होक) ना.

रात्रीभोज main meal eaten in the

evening, dinner

सेत्निइ [setnij] ना. राती night

सेत्निमेन्निमा [setnimennima] (Dia. Var.

सेत्मिक्सुरुम्बा) ना. रतन्धो affected with

night-blindness, person who is unable to

see properly in the dark or in dim light

सेन [sen] (Dhankuta Dia. सेत) ना. रात

night, darkness

सेन्चि [sentsi] ना. १) इच्छा will, wish,

desire २) दर्शन vision ३) कल्पना

imagination

सेन्चियुक्मा [sentsijukma] (1sg pres
सेन्चियुक्त्वाङ्; 3sg past सेन्चियुक्त्तु)
१) क्रि. कल्पना गर्नु २) ना. अनन्य
इच्छा

सेन्चिरिक्वा [sentsiri?wa] ना. फिस्टा जस्तै
सानो चिरबिरे चरो type of bird

सेन्छेङ्ला [sentsʰeŋla] Dha var. of यारो

सेन्लुम [senlum] ना. मध्यरात midnight,
dead of night

सेन्लेङ्फुङ् [senleŋpʰuŋ] ना. रातोरानी फूल
type of flower

सेन्लेन [senlen] (Dhankuta Dia. सेतलेत)
ना. दिनरात day and night

सेन्सिप्मा [sensipma] (1sg pres
सेसिसिक्त्वाङ्; 3sg past सेसिसि) क्रि. १)
पशुहरूलाई खसी पार्नु २) केलाउनु
सेन्सेन [sensen] ना. साँभपख towards
evening

सेपेक्पेक [sepekpek] ना. १) जतातै
everywhere, far and near, far and wide
२) छापछापती

सेप्सेप [sepsep] वि. नसप्रिएको not
prosperous, not healthy

सेमा [sema] (1sg pres सेस्वाङ्; 3sg past
सेसु) क्रि. १) सफा गर्नु २) केलाउनु
sift, winnow ex. छिक्वा सेमा सिम्मेङ्ना।
सिस्नु केलाउँदैछ। ३) खसी पार्नु

सेमि [semi] ना. दियो small earthenware
lamp, small copper lamp

सेमेप्पाङ् [semeppaŋ] (Dia. Var. माङ्पाङ्)
ना. १) मन्दिर temple २) गुम्बा
Buddhist monastery

सेमेप्मा [semepma] (1sg pres सेमेत्वाङ्;
3sg past सेमेत्तु) क्रि. १) नमस्कार गर्नु
greet २) आदर गर्नु ३) बिन्ती गर्नु ४)
ढोग्नु bow down, salute, greet

सेमेसाङ् नाक्मा [semesaŋ nakma] (1sg
pres सेमेसाङ् नाक्त्वाङ्; 3sg past
सेमेसाङ् नाक्त्तु) क्रि. प. बिन्ती गर्दै माग्नु

सेमेसाङ् लुप्मा [semesaŋ lupma] (1sg pres
सेमेसाङ् लुक्त्वाङ्; 3sg past सेमेसाङ् लु)
क्रि. प. बिन्ती गर्नु

सेम्फाना [sempʰana] वि. १) भर्खरको
young, adolescent २) जवान young,
vigorous ३) कलिलो young, immature,
inexperienced, soft, unripe

सेम्मा [semma] (1sg pres सेप्स्वाङ्; 3sg
past सेप्सु) क्रि. १) टिप्नु pluck २)
बोटबाट भार्नु

सेम्माङ् [semmaŋ] ना. सपना dream,
reverie, fantasy

सेम्ला [semla] ना. १) स्वर sound, noise,
voice, tone, tune, (grammar) vowel २)
आवाज sound, voice, speech

सेम्लासाङ्वाङ् [semlasaŋwaŋ] (Dhankuta
Dia. सेलुपा) ना. गायक singer

सेम्सिया [semsija] ना. विभिन्न प्रकारका
बोडी beans

सेम्सिलिङ्मे [semsiliŋme] ना. मस्याम

सेम्सेराङ्मा [semseraŋma] ना. जडिबुटीकी
देवी goddess of herbs

सेम्सेलिफुङ् [semselipʰuŋ] ना. बेली फूल
winter jasmine

सेला [sela] ना. स्याल jackal

सेलिङ् [seliŋ] (*Dhankuta Dia.* केरिक) ना.

लहरा creeper

सेलुपा [selupa] *Dha* var. of

सेम्लासाङ्वाङ्

सेल्लेक्ना [sellekna] वि. चम्किलो shining,

bright, radiant, brilliant

सेवापिखुबा [sewapik^huba] ना. कृपालु kind,

merciful

सेवायो [sewajo] (*Dhankuta Dia.* चिफाक्यो)

(*Dia.* Var. चिफाक्यो) ना. १) नमस्कार

greeting, compliment, respectful

salutation २) नमस्कार है

सेसाब्जा [sesabja] ना. बासी stale, musty,

mouldy, kept for a long time

सेसाब्जाहा [sesabjaha] वि. बासी

सडेगलेको

सेसाहा [sesaha] वि. केलाई सकिएको

sifted

सेननाम्फोक [se[?]namph^hoka] क्रि. प. रात

भरी whole night

सेनलुक्पा [se[?]lukpa] ना. १) माओवादी

Maoist २) रातमा काम गर्ने

सोकपा [sokpa] ना. १) बन मान्छे wild

man, chimpanzee २) चिम्पान्जी

सोकमा [sokma] (1sg pres सोकत्वाङ्; 3sg

past सोकतु) १) क्रि. खाँदनु press down,

be severe, squeeze २) ना. सास breath

३) क्रि. धोक्र्याउनु thrust out by the

nape of the neck

सोकमा [sokma] ना. प्राण soul

सोकमा लेन्मा [sokma le[?]ma] (1sg pres

सोकमा लेवाङ्; 3sg past सोकमा ले) क्रि.

प. सास फाल्नु

सोकमा हिम्मा [sokma himma] (1sg pres

सोकमा हिम्मे; क्रि. प. सास थुन्नु

सोकमाडा मेहिकमा [sokma[?] mehikma]

क्रि. प. सासले नभ्याउनु

सोकमामुप्मा [sokmamupma] ना. खलाँती

bellows

सोकमासाला [sokmasala] ना. खासखुस

whispering, secretly telling

सोकमाहिम्हिम्मा [sokmahimhimma] वि.

सास थुन्दो

सोकसाम [soksama] ना. १) साहस

courage, bravery, boldness, venture,

fearlessness, fortitude २) आँट dare,

courage, bravery, dare, encourage

सोखेम [sok^hema] ना. सूचना information,

notice, report

सोगोप [sogopa] अ. मू. स्वाट्ट

सोघेक [sogh^heka] ना. १) प्रेतात्मा spirit of

dead २) भूत आत्मा

सोघेक्लाम [sogh^heklama] ना. आत्मा हत्या

सोडारबा [sonaraba] ना. किसान farmer,

peasant, ploughman

सोङ्खेन्मा [sonk^he[?]ma] क्रि. चिप्लोमा

घस्तिनु slip, slide

सोङ्मा [sonma] क्रि. चट्पटिनु move

सोङ्सोङ् [sonson] १) क्रि. प. खै खै २)

प्र. वा. हेरौँ हेरौँ

सोतोतो [sototo] वि. नरोकि एकोहोरो

सोत्थोर [sott^hora] ना. १) बन्सो type of

plant eaten by cattle २) सबै ढल्नु

सोथे [sot^he] **ना.** ढुङ्ग्रो (bamboo) pipe or tube
 सोथोरोक [sot^horokA] **ना.** सर्वनाश
 complete destruction or ruin
 सोन्थिरिक [sont^hirikA] **ना.** १) खिसिक्क
 (state of) despair or hopelessness २)
 लमतन्न with hands and feet stretched
 (while sleeping), stretched, extended
 सोन्सोन [sonsonA] **ना.** लम्पसार lying at full
 length
 सोप [sopA] **ना.** जाँच test, examination,
 trial
 सोप्निङ् [sopniŋ] **ना.** ज्योतिष शास्त्र
 astronomy
 सोप्मानिङ् [sopmaniŋ] **क्रि.** प. १) स्पर्श
 ज्ञान २) हेर्दा
 सोप्मेखुबा [sopmek^huba] **ना.** प्रदर्शक
 guide, witness, instructor
 सोप्पोङ् [sopjoŋ] **Dha var. of** चोकपोक
 सोबोक्पोक [sobokpokA] **ना.** १) हुलदङ्गा
 uproar, fracas २) जर्याकजुरुक
 सोबोङ्बोङ् [sobogboŋ] **अ. मू.** १) मजाले
 फुलिनु २) सनन फुलिनु swell
 सोबोतो [soboto] **ना.** हुल crowd
 सोमा [soma] (1sg pres सोस्वाङ्; 3sg past
 सोसु) **क्रि.** पसार्नु
 सोमाइ [somai] **ना.** १) मौसम weather,
 season, appropriate time २) समय
 time, occasion, period
 सोमाङ्गुङ् [somanŋuŋ] **Dha var. of**
 निरिक्देक

सोमाङ्गुङ्पाङ् [somanŋunpaŋ] **Dha var.**
 of निरिक्पाङ्
 सोमेप्मा [somepma] (1sg pres सोमेत्वाङ्;
 3sg past सोमेतु) **क्रि.** पसार्न लाउनु cause
 to lie down
 सोमोन्थोरोक [somont^horokA] **वि.** १) एक
 रुपको २) एक रुप ता uniformity
 सोम्बिप्मा [sombipma] (1sg pres
 सोतुबिवाङ्; 3sg past सोतुबि) **क्रि.**
 हेरविचार गर्नु take care
 सोम्मा [somma] (1sg pres सोप्स्वाङ्; 3sg
 past सोप्सु) **क्रि.** छाम्नु feel, touch, grope
 सोयाइ [sojai] **ना.** १) दृष्टि look, glance,
 eyesight, vision, view २) हेराइ looking,
 gazing, look, glance
 सोयुङ्गला [sojuŋla] **ना.** आकर्षण attraction
 सोरि [sori] **ना.** यो. सँग together, in
 company, with
 सोरिकाङ्गोरेन् [sorikaŋsoren] **ना.** सहयोग
 दाता
 सोरिकोन्चामा [sorikontsama] (1sg pres
 सोरिकोन्चामेङ्; 3sg past
 सोरिकोतुचाया) **क्रि.** १) उसँगै घुम्नु २)
 सँगै डुल्नु
 सोरिचोक्खुबाचि [soritsokk^hubatsi] **ना.**
 सहकार्य
 सोरिलाम्खुबा [sorilamk^huba] **ना.** सहपाठी
 fellow-student, class-mate
 सोरोठि लाक [soro^hi lakA] **ना.** सोरठी नृत्य
 सोरोरोरो [sorororo] **ना.** सरसर
 सोला [sola] **ना.** चिता cremation ground,
 funeral pyre

सोला तिमा [sola tima] (1sg pres सोला तिमे; 3sg past सोला तिसु) क्रि. प. १) लास चढाउनु २) चितामा चढाउनु

सोला होत्मा [sola ho?ma] (1sg pres सोला होत्वा; 3sg past सोला होतु) क्रि. प. चस्किनु

सोलेङ् [soleŋ] ना. ज्यामिर variety of lemon

सोलोक [soloka] ना. १) बित्तिकै immediately, at the moment of २) तुरुन्तै ३) लगत्तै

सोलोम्बि [solombi] (Dia. Var. सोसोलोम्बि) ना. चिप्लेटी

सोलोम्बि चामा [solombi tsama] (1sg pres सोलोम्बि चामेङ्; 3sg past सोलोम्बि चाया) क्रि. प. चिप्लेटी खेलनु

सोलोलो [sololo] अ. मू. नबिसाइ पिउनु

सोल्याङ् [soljaŋ] ना. काली ज्यामिर citrus junos

सोसाङ् [sosaj] ना. सावधानी carefulness, awareness, attentiveness, caution, vigilance, watchfulness

सोसाङ् योक्साङ् [sosaj joksaŋ] ना. अनुसन्धान search, investigation, enquiry, research

सोसोत्र [soso?] ना. हेर त ex. चाराम्बे इसाले तायाना सोसोत्र। आँगनमा को पो आयो हेर त।

सोस्तो [sosto] वि. सस्तो cheap

सोत्रखुबा [so?k^huba] ना. १) सुसारे attendant, servant, nurse २) दर्शक showing, visitor

सोत्रमा [so?ma] (1sg pres स्वाङ्; 3sg past सो) क्रि. हेर्नु look, watch, care, look after

सोत्रमेमा [so?mema] (1sg pres सोत्रमेत्वाङ्; 3sg past सोत्रमेतु) क्रि. १) देखाउनु show २) हेराउनु

स्कुल [skulA] ना. स्कुल school

स्कुससाम [skusAsama] ना. इस्कुसको जरा

स्याङ्ना [sjaŋna] ना. मरें

स्याना योक्मेत्रमा [sjana jokme?ma] (1sg pres स्याना योक्मेत्वाङ्; 3sg past स्याना योक्मेतु) क्रि. प. मृत्यु सूचना दिनु

स्याना लोत्र्वा लेङ्मा [sjana lo?wa leŋma] (1sg pres स्याना लोत्र्वा लेङ्मेङ्; 3sg past स्याना लोत्र्वा लेक्सा) क्रि. प. मरे जस्तो हुनु

स्यालाम्सा [sjalamsa] ना. स्यालको मासु नखाने

स्यालेम्काम [sjalemkama] ना. मलामी mourner at a funeral, person (s) taking part in funeral procession

स्वाक [swakA] ना. चुप silent, quiet, remain silent, keep quiet ex. न्निङ्दा घाक स्वाक वायानि। तिमीहरू सबै चुप लाग।

स्वाक युङ्मा [swakA juŋma] (1sg pres स्वाक युङ्मेङ्; 3sg past स्वाक युङा) क्रि. प. चुपचाप बस्नु

स्वाक वामेत्रमा [swakA wame?ma] (1sg pres स्वाक लामेत्वाङ्; 3sg past स्वाक वामेतु) क्रि. प. शान्त पार्नु

स्वाक्चाखुबा [swaktsak^huba] ना. घुस खोरी

स्वाकछालुम्बा [swakts^halumba] ना. ठाहिल्लो
fifth by birth, fifth eldest son or brother

स्वाकना सेम्ला [swakna semla] ना. मधुर वा
शान्त आवाज

स्वाक्पियाहा [swakpijaha] ना. घुस bribe,
bribery

स्वाकसेस्वाकसे [swakseswakse] ना. चुप
चुप quit

स्वाङ्चोक [swaŋtsokʌ] ना. १) ढाँचा
form, appearance, style, framework,
specimen, stylish fashion, pomp २)
ठट्टा ३) ढर्रा

स्वाचिप [swatsipʌ] (Dhankuta Dia. केम्पा)
ना. सचिव secretary, minister

ह

हाकु [haku] ना. अब now, nowadays, from
now on, after this

हाकुचातोङ् [hakutsaton] ना. पुनर्मिलान

हाकुचातोङ्मा [hakutsatonma] क्रि.
पुनर्मिलन हुनु reunite

हाकुनाहाङ्तो [hakunahanjto] क्रि. प. अब
देखि from now on

हाकुन्नि [hakunni] (Dia. Var. हाकुन्निउ)
ना. १) एक छिन short time २) पख
पख ३) एक छिन

हाकुलेक्पा [hakulekpa] ना. १) भर्खर just,
just now, a moment ago २) अलि अधि

हाकुसे [hakuse] ना. १) भरेमात्र २)
अबमात्र

हाक्खाखुबा [haksak^huba] ना. हकदार
claimant, owner

हाक्छा [haktsh^a] Dha var. of उहाक्दाङ्,
Dha var. of हाप्दाङ्

हाक्छिङ् [haktsh^hin] ना. हाच्छिउँ sound of
sneezing, sneeze

हाक्ताक्माङ् [haktakmaŋ] ना. चुलेत्रो

हाक्मा [hakma] (1sg pres हाक्त्वाङ्; 3sg
past हाक्तु) क्रि. १) फड्क मार्नु २)
खुट्टा फार्नु spread one's legs ३)
पठाइदिनु send ex. म्बाडा छेप्सिङ्
हाक्तामागाना। तिम्रो बुबाले कलम
पठाइदिनु भएको छ।

हाक्सानाछेप्लाफा [haksanats^heplap^ha] ना.
पठाइएको पत्र

हाक्साला [haksala] पर्यायवाची सालेन

हाक्सिङ् [haksin] (Dia. Var. हाक्निङ्) ना.
भन्दा than

हाखुसा [hak^husa] ना. टोकाटोक biting
each other

हाखोक [hak^hoka] ना. भरे later, later in the
afternoon or evening, in future

हाङ् [haŋ] ना. १) शासक ruler, governor,
administrator २) पिरो pungent or hot
(taste) ३) राजा king, monarch,
sovereign

हाङ्एप [haŋ^hepʌ] ना. शान्ति सुरक्षा peace
and security

हाङ्किबा [haŋkiba] ना. सिंह lion

हाङ्केन [haŋkenΛ] *Dha var. of* हाङ्तायेन

हाङ्कोक [haŋkokΛ] (*Dia. Var.* हाङ्माना कोक) *ना.* वेदी place prepared for a sacrifice, altar, open raised area (like a platform)

हाङ्खुबा [haŋk^huba] *ना.* १) बल्ने वा बाल्ने २) पुजारी one who worships, person who earns his living by worshipping Gods, worshipper

हाङ्खेलेक [haŋk^helekΛ] *ना.* राज कमिला drone

हाङ्गुम्बा [haŋgumba] १) *ना.* नेता leader, chieftain, main character (in a drama) २) *ना.* अगुवा leader, guide ३) *वि.* प्रमुख chief, principal, salient, remarkable, prominent

हाङ्गेरेकपु [haŋgerekpu] (*Dia. Var.* वागेबु) *ना.* गोगुनको रुख type of tree

हाङ्चाङ्के [haŋtsaŋke] *ना.* साम्राज्य group of countries or states under a single ruler, supreme power of a country, sovereignty

हाङ्च्याबा [haŋtsjaba] *Dha var. of* तुम्हाङ्छाहाङ्

हाङ्च्यामा [haŋtsjama] *Dha var. of* हाङ्छामाहाङ्मा

हाङ्छा [haŋts^ha] *ना.* युवराज crown prince

हाङ्छाबा [haŋts^haba] *ना.* राजकुमार prince

हाङ्छाबाङ् [haŋts^haban] *ना.* अधिराजकुमार prince

हाङ्छामा [haŋts^hama] *ना.* युवराज्ञी crown princess

हाङ्छामाहाङ्मा [haŋts^hamahajma]

(*Dhankuta Dia.* हाङ्च्यामा) *ना.* अधिराज कुमारी princess

हाङ्छुम्मा [haŋts^humma] (*Dhankuta Dia.* एमाङ्गुङ्) *ना.* राष्ट्रिय सभा national assembly

हाङ्तायेन [haŋtajenΛ] (*Dhankuta Dia.* हाङ्केन) *ना.* शासन rule

हाङ्तेन [haŋtenΛ] *ना.* १) राजधानी capital, capital city, royal city, metropolis २) मुलगाउँ

हाङ्तेफेन [haŋtep^henΛ] *ना.* राजाले लगाउने पोशाक royal robe

हाङ्थाङ्सु [haŋt^hansu] *ना.* राना मौरी queen bee

हाङ्दाङ्धाङ् [haŋdaŋd^haŋ] *ना.* राज पत्राङ्कित gazetted

हाङ्गनिरिक [haŋgnirikΛ] *ना.* संविधान constitution, management

हाङ्गनिलाम [haŋgnilamΛ] (*Dhankuta Dia.* खाम्फुयोक्) *ना.* राजनीति politics, policy, diplomacy

हाङ्गनिलाम छुम्बाङ् [haŋgnilamΛ ts^humban] (*Dhankuta Dia.* खाम्फुयोक् छुम्बाङ्) *ना.* राजनीतिक दल

हाङ्गुङ् [haŋgung] १) *वि.* पिरो pungent or hot (taste) २) *unknown* राजासँग

हाङ्पाआङ् [haŋpaan] *ना.* राजपरिवार royal family

हाङ्पाङ् [haŋpan] *ना.* राजदरबार royal palace, royal levee

हाङ्बा [haŋba] **ना.** १) भगवान god २) प्रभु lord, master, owner, ruler, lord, God ३) मालिक master

हाङ्बाहाङ् [haŋbahan] **ना.** सम्राट emperor

हाङ्बु [haŋbu] **ना.** राज वृक्ष cassia fistula (the tree, the fruit of which is called amalats)

हाङ्मा, [haŋma] **क्रि.** खुर्सीनीले पिरो हुनु feel hot after eating a chilli **ex.** उङ् माच्छिडा तुक्नुङ् हाङ्दुना। उसलाई खुर्सीनीले असाध्यै पिरायो।

हाङ्मा, [haŋma] (1sg pres हाक्स्वाङ्; 3sg past हाक्सु) १) **ना.** म्याडम २) **ना.** श्रीमती illustrious or beautiful woman, wife, Mrs ३) **ना.** रानी queen ४) **क्रि.** पठाउनु send, despatch, cause to be sent or despatched **ex.** याङ् हाङ्मा सिम्मेकाना ? पैसा पठाउँदैछौ ? ५) **ना.** राजकीय royal, regal, kingly, imperial, princely, concerning a government ६) **क्रि.** पूजा गर्नु worship **ex.** आफाङ्डा च्याङ् हाङ्मा सिम्मेना। काकाले पूजा गर्दै हुनुहुन्छ।

हाङ्मा, [haŋma] (1sg pres हाङ्वाङ्; 3sg past हाङ्) **क्रि.** पकाउनु cook **ex.** उडा येन्दा हाङ्मा न्निस्वान्हा। उसले जाँड पकाउनु जान्दैन।

हाङ्माङ् [haŋmaj] **ना.** पेटको जुका worm in stomach

हाङ्माङ् [haŋmaj] **ना.** शाही royal, kingly, monarchic

हाङ्मापोक [haŋmapok] **ना.** वेदी place prepared for a sacrifice, altar

हाङ्मुक्दाङ् [haŋmukdan] **पर्यायवाची**
हाङ्मुङ्ला

हाङ्मुङ्ला [haŋjungla] (*Dhankuta Dia.*

हाङ्मुक्दाङ् **ना.** सरकार government, ruling authority, sovereign power, administration

हाङ्रेन [haŋren] **ना.** १) अधिराज्य empire, sovereignty, supreme sway २) राज्य kingdom, state, nation

हाङ्लामारेन [haŋlamaren] (*Dia. Var.*
हाङ्लामारेन) **ना.** आँखीभुईँ होम्बोङ् गाउँको सामेऱलिङ् sub-clan of Ankhinbhuin village in Sankhuwasava district

हाङ्लाम्बा [haŋlamba] **ना.** राजदूत ambassador, envoy

हाङ्लाम्बापाङ् [haŋlambapan] **ना.** राजदूतावास embassy

हाङ्लाम्बु [haŋlambu] **ना.** राजमार्ग royal road, highway

हाङ्लिङ् [haŋling] **ना.** राजधानी capital

हाङ्लुम [haŋlum] **ना.** १) धराप trap, snare २) ढुङ्गाको पासो

हाङ्लेन [haŋlen] **ना.** राष्ट्रपति president, head of a republic

हाङ्लेन [haŋlen] **ना.** राष्ट्रपति president, head of a republic

हाङ्हा [haŋha] **ना.** पिरो स्वाद hot

हाङ्हाङ् [haŋhan] **ना.** सुरक्षा security, protection

हाङ्हाङ् [haŋhan] **ना.** १) शान्ति peace, quietness, tranquility, stillness, silence,

comfort, propitiation, indifference,
patience, consolation, condolence २)
चनाखो wakeful, alert, smart

हाङ्हाङ् लेङ्मा [haŋhaŋ leŋma] (1sg pres
हाङ्हाङ् लेङ्मेङ्; 3sg past हाङ्हाङ् लेक्सा)
क्रि. प. शान्ति हुनु

हाङ्हाङ्ना [haŋhaŋna] ना. शान्तिमय
peaceful

हाज [hadzʌ] ना. हज

हातापात्ता [hatapatta] क्रि. प. हतार हतार

हातेरडा चेम्मा [haterɽa tsemma] (1sg pres
हातेरडा चेन्वाङ्; 3sg past हातेरडा चेनु)
क्रि. प. हतियारले काट्नु

हानि [hani] क्रि. प. १) छिटो quick,
quickly २) चाँडो soon, fast

हान्याखुबा [hantsak^huba] १) ना. बोक्सा
witch २) वि. टोकुवा

हान्याखुमा [hantsak^huma] ना. बोक्सी
witch, enchantress, hellcat

हान्यामा [hantsama] (1sg pres हाच्वाङ्;
3sg past हाचो) क्रि. १) नोक्सान
पुर्याउनु harm २) टोकेर खानु

हान्छुर [hants^hurʌ] ना. छपनी sieve (to filter
malt)

हान्मा [hanma] (1sg pres हान्द्वाङ्; 3sg
past हान्दु) क्रि. १) अनुमान गर्नु २)
अन्दाज गर्नु ३) अङ्कल गर्नु ४) बाल्नु
burn, kindle, light ५) थर्कमान बनाउनु
६) मूल्य निर्धारण गर्नु

हाप [hapʌ] ना. भाग part, portion, share,
section, division, fraction

हापारेछाबोक [haparets^habokʌ] ना.

कुभिन्डो type of white gourd-melon,
benincasa cerifera

हाप्दाङ् [hapdaŋ] (Dhankuta Dia. हाक्छा)

ना. विभाग division, department, section,
portion, allotment, distribution,
separation, lot, part, chapter (as of a
book)

हाप्पिप [happipʌ] ना. दाइजो bridal gift,
dowry

हाप्मा [hapma] (1sg pres हाम्मेङ्; 3sg past
हाबा) क्रि. रुनु cry, weep

हाप्ला [hapla] ना. १) जाँड राख्ने ठाउँ
२) जाँडको ओथारा

हाप्साइ [hapsai] क्रि. प. १) बाँड्ने तरिका
२) भागी

हाप्साना [hapsana] ना. विभाजित divided,
distributed, separated, partitioned

हाप्साहा [hapsaha] ना. विभाजन division,
distribution, partition

हाम्किवा [hamkiwa] (Dia. Var. खाम्किवा)
ना. मट्टीतेल kerosene

हाम्मा [hamma] (1sg pres हप्स्वाङ्; 3sg
past हाप्सु) क्रि. १) ओड्नु ex. पिछाडा
फोहमा हाम्मा न्निमुन्ना। नानीले मजेत्रो
ओड्नु जानिनु। २) बाँड्नु divide,
share, allot, distribute ex. सा हाम्मा चा
चेम्माना ताबेक माङ् मान। मासु बाँड्नु
पनि काट्ने खुकुरी नै छैन। ३)
अंशबन्डा गर्नु

हाम्माते [hammate] ना. ओढ्ने कपडा

हारागोति [haragoti] **ना.** कपर्दी type of game in which the player trying to catch his opponents has to hold his breath while uttering the word kapardi

हाला [hala] **ना.** हलो plough

हावा [hawa] **ना.** लाहाचे

हात्मा [haʔma] (1sg pres हावाङ्; 3sg past हा) **क्रि.** टोकनु bite, snap at

हात्लो [haʔlo] **वि. बो.** बोलचालमा प्रयोग गरिने थेंगो slang, popular usage

हात्वा [haʔwa] **ना.** खोले thick soup made of vegetables with a little rice and flour, porridge, gruel for feeding cattle, slack, not tight, not smart

हि, [hi] **ना.** दिसा excreta, stool **ex.** हि हिगोक्थाम्बे से एमाहा। दिसा चर्पीमा मात्र गर्नुपर्छ।

हि, [hi] (Dhankuta Dia. हिच) सङ्. दुई two
हिए [hie] (Dhankuta Dia. हिच इ) सङ्. एककाइस twenty-one

हिकाचाबा [hikatsaba] **ना.** १) पाखण्डी heretical, renegade, hypocritical, insincere २) एउटा भन्ने अर्को गर्ने

हिकमा [hikma] (1sg pres हिक्त्वा; **क्रि.** १) बेला हुनु be time २) आयु पुगनु

हिक्लिक्पा [hiklikpa] **वि.** एकलकाटि of peculiar nature, away from the company of others, secluded, isolated, not associating with others

हिकसाख्याना [hiksakʰjana] **क्रि.** प. १) बाङ्गिएको २) दिमाग खुस्किएको ३) फर्कियो

हिकस्याना [hiksjana] **वि.** बाङ्गो bent, crooked, twisted, untoward

हिखुबा [hikʰuba] **ना.** फैलाउने

हिखेङ् [hikʰen] (Dhankuta Dia. हिच खेङ्) (Dia. Var. हिचखेङ्) सङ्. बीस twenty

हिगोक्थाम [higokʰama] **ना.** चर्पी latrine, lavatory

हिङ्गिनुङ् [higinun] **ना.** १) जीवन रहञ्जेल सम्म २) जीवनभर lifetime

हिङ्खुबा [hiŋkʰuba] **ना.** १) श्रीमान husband २) पाल्ने पुरुष ३) सजीव having life, living, animate, alive, lively, spirited, living thing ४) संरक्षक

हिङ्खुबा हिङ्खुमा [hiŋkʰuba hiŋkʰuma] **ना.** श्रीमान श्रीमती

हिङ्खुमा [hiŋkʰuma] **ना.** १) श्रीमती wife २) पाल्ने स्त्री ३) जीवनसंगिनी

हिङ्खेप्मा [hiŋkʰepma] १) **क्रि.** मन फर्कि जानु २) **ना.** तितरबितर being scattered here and there

हिङ्गिलिक [hiŋgilika] **ना.** १) जिउँदो living, lively २) जीवित alive

हिङ्गिलिकमाङ् [hiŋgilikmaŋ] (Dia. Var. सेक्सेके) **ना.** सिन्दुरे कीरा type of insect

हिङ्गुत्था [hiŋguʔja] **ना.** जीवात्मा soul, spirit, vital principle in the body

हिङ्गेप्मा [hiŋgepma] (1sg pres हिङ्गेमेङ्; 3sg past हिङ्गाक्या) **क्रि.** पुनर्जीवित हुनु

हिङ्गेरमा [hiŋgeʔma] (1sg pres हिङ्गेमेङ्; 3sg past हिङ्गाक्या) **क्रि.** बौरिनु be conscious

हिङ्ताप्लिक [hiŋtaplika] **ना.** जीवन काहानि

हिङ्दाराप्मा [hiŋdarapma] (1sg pres हिक्सुरावाङ्; क्रि. सच्याउनु correct, put right, rectify, amend, improve

हिङ्दाऱ्मा [hiŋdaʔma] (1sg pres हिङ्दामेङ्; 3sg past हिङ्दाराया) क्रि. पुनर्जीवित हुनु get a new life

हिङ्नुङ् [hiŋnuŋ] **ना.** आजीवन lifelong

हिङ्नुङ्मा [hiŋnuŋma] (1sg pres हिङ्नुङ्मेङ्; 3sg past हिङ्दामासा) (Dia. Var. हिङ्नुङ्मा) क्रि. बाँचिरहुनु

हिङ्नेङ्खुबा [hiŋneŋk^huba] **ना.** जीवित alive

हिङ्नेम [hiŋnem] (Dia. Var. हिङ्मेन) **ना.** जिन्दावाद live long

हिङ्मा [hiŋma] (1sg pres हिङ्मेङ्; 3sg past हिडा) क्रि. १) जिउनु live, survive, subsist २) पाल्नु feed, bring up, foster, nurse, breed **ex.** उडा प्याक साङ्वा हिङ्मा यास्वाचिहा। उसले धेरै भैंसी पाल्नु सक्छ। ३) जीवित हुनु ४) फर्कनु come back, turn back, turn **ex.** योखाऱ्ला हिक्सारुयाना। परतिर फर्केर गयो। ५) बाँच्नु live, survive, escape (death), be saved, be protected **ex.** कानिङ् हिङ्मागा लागि तुखि चोकमाहा। हामी बाँच्नको लागि दुख गर्नुपर्छ। ६) बङ्ग्याउनु bend, curve **ex.** पाक्नाडा चेऱ्या हिङ्मा चोकमासिमोऱ्ना। कान्छोले कुरा बङ्ग्याउनु खोज्दैछ।

हिङ्मानुङ् [hiŋmanuŋ] **ना.** १) बाँच्नुजेल २) बाँच्नुजेल सम्म

हिङ्मासुमा [hiŋmasuma] **ना.** पालनपोषण support, nourishment, nurture, sustenance

हिङ्मेखुबा [hiŋmek^huba] **ना.** बचाउने वाला

हिङ्मेऱ्मा [hiŋmeʔma] (1sg pres हिङ्मेत्वाङ्; 3sg past हिङ्मेतु) (Dia. Var. हिङ्मेप्मा) क्रि. १) बचाउनु save, guard, rescue, defend, protect, preserve, redeem, hoard २) रक्षा गर्नु

हिङ्याएम [hiŋjaem] **ना.** जोखिम risk, danger, jeopardy

हिङ्रोवा [hiŋrowa] (Dia. Var. नाङ्) **ना.** हिउँ snow, ice

हिङ्लावा [hiŋlawa] **पर्यायवाची** खोङ्लालामे

हिङ्लुङ् [hiŋluŋ] **ना.** जीवन life, existence, living, livelihood

हिङ्लुङ् [hiŋluŋ] **Dha var. of** यावाङ्साला

हिङ्लोक [hiŋloka] **ना.** जीवनस्तर lifestyle, standard of living

हिङ्साङ् [hiŋsaŋ] **ना.** संरक्षण protection, safeguard, tutelage, defended, guarded, preserved

हिच [hitsa] **Dha var. of** हि_२

हिच आङ् [hitsa aŋ] **Dha var. of** हिता

हिच इ [hitsa i] **Dha var. of** हिए

हिच खेङ् [hitsa k^hɛŋ] **Dha var. of** हिखेङ्

हिच डाङ् [hitsa ŋaŋ] **Dha var. of** हिफा

हिच छाङ् [hitsa ts^haŋ] **Dha var. of** हिया

हिच थुम [hitsa t^hum] **Dha var. of** हिना

हिच नाङ् [hitsa naŋ] *Dha var. of* हिपा
 हिच साङ् [hitsa saŋ] *Dha var. of* हिला
 हिच सुम [hitsa sum] *Dha var. of* हिस्_२
 हिच हिच [hitsa hitsa] *Dha var. of* हिहि
 हिचिचि [hitsitsi] *ना.* दुवै both
 हिचुप्पा [hitsuppa] *ना.* नीच mean, vile,
 base, low-minded, despicable, dwarfish
 mean or base person
 हिचिचि [hittsi] सङ्. दुई वटा two
 हिचिचिनिङ्वा [hittsiniŋwa] *ना.* १) दोधार
 difficult situation or dilemma, doubt,
 double-edged २) दुविधा
 हिचिनिङ्वा [hitsniŋwa] *ना.* दोधार dilemma
 हिच्लाम्बु [hitslambru] *ना.* दोबाटो meeting
 of two roads, crossroads, by path
 हिच्चाएम्मा [hitswaemma] (1sg pres
 हिच्चाएन्द्वाङ्; 3sg past हिच्चाएन्दु)
 क्रि. मलजल गर्नु manure and water
 हिता [hita] (*Dhankuta Dia.* हिच आङ्) (*Dia.*
Var. हिच्ता) सङ्. अठ्ठाइस twenty-eight
 हिना [hina] (*Dhankuta Dia.* हिच थुम) सङ्.
 चौबीस twenty-four
 हिनाम [hinam] *ना.* १) उपहास laughter,
 fun, ridicule २) बदनाम of ill repute,
 notorious, disreputable
 हिनामिङ् [hinamniŋ] (*Dhankuta Dia.*
 इसिरलिङ्) *ना.* कुख्यात notorious,
 infamous, disreputable
 हिन्दु [hindu] १) *ना.* हिन्दु follower of the
 religious books such as the Vedas, the
 Puranas, etc., person whose religion is
 Hinduism, of the Hindus २) *unknown*

तर्साउ
 हिन्दुबाङ् [hindubag] *ना.* हिन्दु वाद
 Hinduism
 हिन्नाहाङ्मा [hinnaŋma] (1sg pres
 हिसाहाक्स्वाङ्; 3sg past हिसाहाक्सु)
 क्रि. १) छरपस्ट पार्नु २) भ्रष्ट पार्नु
 make corrupt
 हिन्मा [hinma] (1sg pres हिन्द्वाङ्; 3sg
 past हिन्दु) क्रि. १) बिथोल्नु obstruct,
 hinder, hamper २) बिच्काउनु
 हिन्मा [hinma] (1sg pres हिन्द्वाङ्; 3sg
 past हिन्दु) क्रि. थर्काउनु threaten
 हिन्माहान्मा [hinmahanma] (1sg pres
 हिन्द्वाङ्हान्द्वाङ्; 3sg past हिन्दुहान्दु)
 क्रि. चेतावनी दिनु warn
 हिपा [hipa] (*Dhankuta Dia.* हिच नाङ्) सङ्.
 उन्तीस twenty-nine
 हिपापाङ् [hipapaŋ] *ना.* दुवै जना
 हिपुचुक [hiputsuk] *ना.* आउँ
 हिपुसुक्वा [hipusu?wa] *ना.* कटुसको फल
 chestnut
 हिप्पाङ् [hippaŋ] सङ्. दुई जना two
 persons
 हिप्मा [hipma] (1sg pres हिब्वाङ्; 3sg
 past हिबु) १) सङ्. दुई पटक २) क्रि.
 खुर्काउनु
 हिप्ला [hipla] *ना.* ताली clapping, eyelid,
 small lock
 हिप्लुछेम [hipluts^hema] *ना.* युगल गीत
 duet
 हिफा [hip^ha] (*Dhankuta Dia.* हिच डाङ्)
 (*Dia. Var.* हिच्फा) सङ्. पचीस twenty-

five

हिबिबि फेम्मा [hibibi p^hemma] ना. सरर

हावा चल्लु blow (air)

हिबुम्बा [hibumba] ना. १) गोब्रे कीरा

beetle २) गुहुको डल्ला

हिमा [hima] (1sg pres हिस्वाङ्; 3sg past

हिसु) क्रि. १) फैलिनु spread, extend, be

diffused २) छर्नु scatter

हिमातिमा [himatima] ना. प्रचार प्रसार

हिम्ना [himna] वि. दोस्रो second, the other,
next

हिम्बुलिम्मा [himbulimma] ना. १) लिङ्गो

पिङ्ग swing (the ropes for which are
hung from the joined top of four bamboo
poles) २) बिथोल्लु frighten, disturbहिम्मा, [himma] (1sg pres हिप्स्वाङ्; 3sg
past हिप्सु) क्रि. छडी लगाउनु beat,
thrash with a stickहिम्मा, [himma] क्रि. १) बिथोल्लु frighten,
disturb २) बिच्काउनु

हिम्लेक [himlek] ना. पित्तल धातु brass

हिम्सिप्मा [himsipma] (Dia. Var. हिम्सिन्मा)
क्रि. सर्कनु choke, go the wrong way (of
food), choke while eating, be puffed up
with prideहिया [hija] (Dhankuta Dia. हिच छाङ्) (Dia.
Var. हिच्या) सङ्. छब्बीस twenty-six

हिरापालिक [hirapalik] ना. नरक hell

हिरुवा [hiru?wa] (Dia. Var. हिरुवा) ना.

आन्द्रा intestines, bowels

हिर्दोक [hirdok] ना. १) बिजोग २)

बडो दुख ३) घिटीघिटी breathing with

difficulty; at death's door

हिला [hila] (Dhankuta Dia. हिच साङ्)

(Dia. Var. हिच्ला) सङ्. सत्ताईस twenty-
seven

हिलुम [hilum] (Dia. Var. हिछिन्मा होङ्)

ना. गुप्ताङ्ग genitals

हिवाकेक्ताम [hiwakektam] ना. भयाल
window

हिसाहा [hisaha] ना. छरिएको

हिसु, [hisu] (Dia. Var. हिचसुम) क्रि. छार

हिसु, [hisu] (Dhankuta Dia. हिच सुम) सङ्.
तेइस twenty-threeहिसुतामा [hisutama] (1sg pres तुसे येम्मेङ्;
3sg past तुसे येबा) क्रि. भ्मन्तनु protestहिसुन्मा [hisu?ma] (1sg pres हि सुत्वाङ्;
3sg past हि सुतु) क्रि. गुहु छेर्नु pass
loose motionहिहि [hihi] (Dhankuta Dia. हिच हिच) (Dia.
Var. हिचिहच) सङ्. बाइस twenty-two

हिन्मा [hi?ma] सङ्. दुई पल्ट two times

हिन्माङ् [hi?man] ना. वातावरण
atmosphere, environment, surroundings,
situation, circumstances, conditionहिन्वा [hi?wa] ना. १) हावा air, wind २)
बतास wind, air

हिन्वाइम [hi?waim] ना. पङ्ख fan

हिन्वाएप्सिङ् [hi?waepsin] ना. बतासी
roof-timber, ridge-pole, swiftहिन्वाकाङ्सोरे [hi?wakaṅsore] (Dhankuta
Dia. आप्चुङ्बा) ना. हवाई सेनाहिन्वापाङ् [hi?wapan] ना. १) ग्यास घर
२) हावा घर

हिप्वापुङ् [hiʔwapuŋ] ना. हावाको भाँडो

हिप्वापेहोङ्बा [hiʔwapehoŋba] ना.

हवाईजहाज aeroplane, aircraft, airliner

हिप्वापेहोङ्बाम्बा [hiʔwapehoŋlamba] ना.

हवाईजहाज चालक

हिप्वालाङ् [hiʔwalaŋ] ना. वायुमण्डल

atmosphere

हिप्वालाम् [hiʔwalamʌ] ना. हावा पानी

climate

हिप्वालाम् काङ्सोरे [hiʔwalam kaŋsore]

ना. वायु सेना

हिप्वालुक [hiʔwalukʌ] ना. हावाको गति

हुखुसाहाखुसा चामा [hukʰusahakʰusa

tsama] क्रि. प. एक अर्कामा ठेलमठेल गर्नु

हुङ्मा, [huŋma] (1sg pres हुङ्वाङ्; 3sg

past हुङ्) क्रि. १) पूर्ति गर्नु fulfill २)

तिर्नु pay, pay back, repay ex. हाकु

मित्र्याङ् हुङ्मा वान्नेहा। अब थोरै तिर्नु बाँकी छ।

हुङ्मा, [huŋma] (1sg pres हुक्स्वाङ्; 3sg

past हुक्सु) क्रि. घोप्ट्याउनु upset,

overthrow ex. पिछाडा माङ्चुवा घाक

हुक्साहाक्सुहा। नानीले पानी सबै

घोप्ट्याङ् पठायो।

हुच्चेरेप चेप्मा [huttserəp tsepma] (1sg

pres हुच्चेरेप चेप्त्वाङ्; 3sg past हुच्चेरेप

चेप्तु) क्रि. प. एकै पल्टमा भ्यात्त पछार्नु

हुजिन्जाङ् [hudzindzaŋ] ना. छरपस्ट

scattered, strewn

हुथाक सिङ् [hutʰakʌ siŋ] ना. धुपी रुख fir

tree, pine tree

हुन्नाहाङ्खुबा [hunnahakʰuba] ना.

ध्वाङ्सु गर्ने

हुन्नाहाङ्मा [hunnahaŋma] (1sg pres

हुहाक्स्वाङ्; 3sg past हुहाक्सु) क्रि. १)

जलाउनु burn, cremate, light २) डढाउनु

scorch, burn, sunburn

हुन्सिप्मा [hunsipma] (1sg pres

हुतुसिप्त्वाङ्; 3sg past हुतिसि) क्रि.

बुच्याउनु trim

हुन्सिर्मा [hunsirʔma] क्रि. पोलि मार्नु

हुप [hupʌ] ना. गाँठो knot, knob, ball, bulb,

joint

हुप्चेर्या [huptseʔja] ना. गाँठी कुरा crux

हुप्नासा [hupnasa] ना. जोर्नीको स्नायु

nerve of joint

हुप्पेहोम्मा [huppehomma] (1sg pres

हुप्पेहोम्द्वा; 3sg past हुप्पेहोम्दु) क्रि.

गाँठोमा सुनिनु

हुप्मा, [hupma] (1sg pres हुप्त्वाङ्; 3sg

past हुप्तु) क्रि. गाँठो पार्नु make a knot

ex. उडा खिबाक हुप्मा सिम्मेरना। उसले

डोरी गाँठो पाउँछ।

हुप्मा, [hupma] (1sg pres हुत्वाङ्; 3sg past

हुतु) क्रि. प्वाल बुच्याउनु close a hole

ex. उडा आहोङ् हुप्मा न्निस्वान्ना

लोप्पि। उसले प्वाल बुच्याउनु जान्दैन

होला।

हुप्मानिङ्ना [hupmanigŋa] ना. नपुङ्सक

impotent

हुप्वा [hupwa] ना. रसायन chemistry,

chemical compound, medicine, dribbling or oozing

हुमेला [humela] *ना.* व्यापक आन्दोलन
हुम्दाङ् [humdan] (*Dia. Var.* सियापाङ्) *ना.*
चिहान grave, tomb, cemetery, burial
ground

हुम्मा [humma] (*1sg pres* हुम्द्वाङ्; *3sg past* हुम्दु) *क्रि.* १) गाड्नु bury, stab, penetrate, drive in २) पुर्नु fill up

हुया सा [huja sa] *ना.* पोलेको मासु
हुराकपेताक [hurakpetak] *ना.* अति दुखिया
हुरि [huri] (*Dhankuta Dia.* छुम्वाङ्गाङ्) *ना.*
१) समूह group २) मण्डल ३) भुण्ड
४) जमात crowd, assembly, collection,
party

हुरुप्पा [huruppa] *ना.* पिठोको खोले flour
broth

हुल [hul] *ना.* हुल crowd, group, herd,
throng, flock, swarm

हुवा [huwa] *ना.* १) पिप pus २) घाउ
पाकेर निस्कने बाक्लो तरल

हुस्से [husse] *ना.* हुस्सु mist, haze

हुर्मा [hu?ma] (*1sg pres* हुवाङ्; *3sg past*
हु) *क्रि.* १) पोल्नु inflame, burn, scorch,
sear २) डढाउनु scorch, burn, sunburn

हुर्मासा [hu?masa] *ना.* पोलेको मासु
roasted meat

हुर्लुङ् [hu?lun] *ना.* चुल्हो fireplace, oven

हुर्वामुर्वा [hu?wamu?wa] *ना.* अछिता
भेटी mixture of grainsthrown while a
shaman recites from the Munthum (done
to cast off one's sins)

हे [he] *ना.* जीत victory, winning, conquest,
triumph

हेकुक्पा [hekukpa] *ना.* बाडुली hiccup

हेकुक्पा केर्मा [hekukpa ke?ma] (*1sg pres*
हेकुक्पा केम्मे; *3sg past* हेकुक्पा क्या)
क्रि. प. बाडुली आउनु

हेकुक्पाडा एर्मा [hekukpaṇa e?ma] (*1sg*
pres हेकुक्पाडा एमेङ्; *3sg past*
हेकुक्पाडा एतु) *क्रि.* प. बाडुली लाग्नु

हेकोना [hekona] (*Dia. Var.* एकोहा) *ना.*
अर्को other, another, other, another,
second, next, latter, different

हेकोन्दाङ् खेर्मा [hekondan k^he?ma] (*1sg*
pres हेकोन्दाङ् खेर्मेङ्; *3sg past*
हेकोन्दाङ् ख्या) *क्रि.* प. अर्को दिशातिर
जानु

हेक्निमा [heknima] *ना.* काटिन

हेक्मा, [hekma] (*1sg pres* हेग्वाङ्; *3sg past*
हेगु) *क्रि.* काट्नु cut *ex.* सिङ् हेक्मा
तारोक्नुना। रुख काट्नु सुरु गर्यो।

हेक्मा, [hekma] (*1sg pres* हेङ्मे; *3sg past*
हेक्तु) *क्रि.* घाँटीमा अड्किनु be stuck
ex. नासा उचुन मेन्सेङ्ले चामाचि भोङ्
उतिङ्डा हेक्माचा यामेहा। माछा राम्ररी
नकेलाइ खायो भने त्यसको काँडाले
अड्किनु पनि सक्छ।

हेक्माना [hekmana] *ना.* १) काट्ने हतियार
२) काट्ने cutting, be cut, making numb
(as caused by cold) cutting weapon

हेक्साङ् [heksan] *ना.* पछि after, later,
afterwards, later on, in the absence of

हेक्साङ् चोक्मा [heksan tsokma] (*1sg pres*
हेक्साङ् चोग्वाङ्; *3sg past* हेक्साङ्
चोगु) *क्रि.* प. पछाडि पार्नु

हेक्साङ् लेङ्मा [heksaŋ leŋma] (1sg pres
हेक्साङ् लेङ्मेङ्; 3sg past हेक्साङ्
लेक्सा) क्रि. प. ढिलो हुनु

हेक्साङ् हिङ्मा [heksaŋ hiŋma] (1sg pres
हेक्साङ् हिङ्मेङ्; 3sg past हेक्साङ्
हिक्सा) क्रि. प. पछाडि फर्कनु

हेक्साङ्ना [heksaŋna] ना. पछिल्लो latter

हेक्साङ्लाम [heksaŋlam] ना. पछाडिको
बाटो

हेक्सालाङ् [heksalaŋ] (Dia. Var. हेसालाम)
ना. यो. पछाडि behind, at the back of,
the back

हेक्सालाम [heksalam] (Dia. Var.

हेक्सालाङ्) ना. पछाडिपट्टि

हेक्सिङ् [heksiŋ] (Dia. Var. हेगाहासिङ्)
ना. काठ wood

हेक्हेक [hekhek] ना. बाङ्गो bent,
crooked, twisted, untoward,
unfavourable, perverse

हेक्हेक्ना [hekhekna] वि. १) बाङ्गो bent,
crooked, twisted, untoward,
unfavourable, perverse २) टेढो
crooked, bent, curved

हेङ्थाङ्सु [heŋtʰaŋsu] (Dia. Var.

हेङ्वाथाङ्सु) ना. भिर मौरी

हेङ्मा [heŋma] (1sg pres हेक्स्वाङ्; 3sg
past हेक्सु) क्रि. १) काट्नु cut ex.
आप्पाडा सिङ् हेक्मा चिन्द्वाचिहा।
बुबाले काठ काट्नु सिकाउनु हुन्छ। २)
तार्नु cook/boil in oil or ghee ex. आमाडा
फाक्का उछाछिबोक हेङ्मा सिम्मेना।
आमाले सुँगुरको बोसो ताँदै हुनुहुन्छ।

हेङ्माना [heŋmana] ना. काट्ने cutting, be
cut, cutting weapon

हेचायाहा [hetsajaha] ना. पराजय defeat,
beating

हेचायाहाक्साना [hetsajahaksana] ना.
परास्त defeated, conquered, beaten,
vanquished

हेचोम [hetsoma] (Dia. Var. हेमाडा) ना.
मलद्धार anus

हेतुकसुहा [hetuksuha] ना. अवरोध
obstacle, blockade, blockage, siege,
confinement

हेत्निङ् [hetniŋ] प्र. वा. कहिले at what
time, when

हेत्निङ्चा [hetniŋtsa] क्रि. प. १) कहिले
पनि २) जहिले पनि

हेत्निङ्चाबा [hetniŋtsaba] ना. कहिले पनि
never

हेत्ने [hetne] क्रि. प. कहाँ in what place,
where, quite different

हेत्नेइहेत्ने [hetneihetne] ना. १) कहाँ हो
कहाँ २) कहाँ हो कहाँ

हेत्नेचाबा [hetnetsaba] ना. कतै पनि
nowhere

हेन [hen] क्रि. प. आज today, this day,
present time ex. हेन् Today is very cold.

हेनाम [henama] (Dia. Var. हेन्दिलेन) ना.
खडेरी continuous dry weather, drought

हेनिङ् [heniŋ] ना. यो साल

हेनिङ्चाबा [heniŋtsaba] ना. कहिले पनि
never

हेनुङ् [henuŋ] ना. सुक्ने गरी

हेन्चा [hentsa] ना. १) विजय victory २)
जित victory ३) आज्ञा पनि

हेन्चा तोक्मा [hentsa tokma] (1sg pres
हेन्चा तोक्त्वाङ्; 3sg past हेन्चा तोक्तु)
क्रि. प. जय पाउनु

हेन्चाखुबा [hentsak^huba] ना. १) विजयी
victorious, triumphant, victor, conqueror,
vanquisher २) विजेता victor, conqueror

हेन्चाखुबा लेङ्मा [hentsak^huba leŋma] (1sg
pres हेन्चाखुबा लेङ्मेङ्; 3sg past
हेन्चाखुबा लेक्सा) क्रि. प. विजेता हुनु
be the winner

हेन्चान्सिप्मा [hentsansipma] क्रि. पराजित
हुनु be defeated

हेन्चामा [hentsama] (1sg pres हेच्वाङ्; 3sg
past हेचो) क्रि. विजयी हुनु be victorious

हेन्चामाहा ताप्लिक [hentsamaha taplika]
ना. नीति कथा

हेन्डिसाङ् खेरमा [hendisaŋ k^heʔma] (1sg
pres हेन्डिसाङ् खेरमेङ्; 3sg past
हेन्डिसाङ् ख्या) क्रि. प. १) सुक्दै जानु
२) सुक्खा हुँदै जानु

हेन्डिरमा [hendiʔma] (1sg pres हेन्दिमे;
क्रि. १) खडेरी जानु २) सुक्नु dry, dry
up, become dry

हेन्सिमा [hensima] ना. अङ्को hindrance,
obstacle

हेन्सिरमा [hensiʔma] (1sg pres हेन्सिमेङ्;
3sg past हेतिसि) क्रि. अल्भिनु be
obstructed, be entangled, be implicated,
be fastened, be distracted

हेन्सेन्हाछेम [hensenhats^hema] ना.

आधुनिक गीत modern song

हेप्काम [hepkama] ना. इष्टमित्र friends,
acquaintances

हेप्खुबा [hepk^huba] ना. १) समर्थक
supporter, adherent, follower २)
सहयोगी assistant, helper ३) उपकारी
beneficent, kind, beneficial, helpful,
benefactor

हेप्मा [hepma] (1sg pres हेप्वाङ्; 3sg past
हेसु) क्रि. १) अङ्कमाल गर्नु embrace
२) मित्रता बाँध्नु be friendly

हेप्मासिङ् [hepmasiŋ] ना. छेस्किनी latch,
metal bolt

हेप्वाभाक [hepwab^haka] ना. खोल case,
covering

हेमा [hema] (1sg pres हेस्वाङ्; 3sg past
हेसु) (Dia. Var. यामा) क्रि. १) सुक्नु dry,
dry up, become dry, wither २) फुट्नु
break, crack, explode, burst, separate,
have dissension or dispute ३) चित्त
दुख्नु

हेमेप्मा [hemepma] (1sg pres हेमेत्वाङ्;
3sg past हेमेतु) क्रि. १) सुक्न लगाउनु
२) औकात competence, capacity,
state, position

हेमेहा [hemeha] ना. सहज easy, simple

हेमेरमा [hemeʔma] (1sg pres हेमेत्वाङ्;
3sg past हेमेतु) क्रि. सुकाउनु dry, make
dry

हेरा [hera] ना. सुक्खा dry

हेरासा [herasa] ना. सुकुटी मासु dry meat

हेराहा [heraha] क्रि. प. सुकेको dry
 हेरो [hero] (Dia. Var. नाम्छुलुक) ना. चैत्र
 Chaitra (Mar-Apr), twelfth month of the
 Nepali calander
 हेलाम [helam] (Dia. Var. सावा) ना. नसो
 nerve, vein, sinew
 हेलि [heli] ना. रगत blood
 हेलि छाप्मा [heli ts^hapma] (1sg pres हेलि
 स्वाङ्; 3sg past हेलि सो) क्रि. प. रगत
 जाँच्नु
 हेलि पिन्मा, [heli pi^hma] क्रि. प. रगत दिनु
 हेलि पिन्मा, [heli pi^hma] (1sg pres हेलि
 पित्वाङ्; 3sg past हेलि पितु) क्रि. प.
 रगत चुस्नु
 हेलिगा ह्वा [heliga hwa] ना. रगतको
 क्यान्सर blood cancer
 हेलिचाखुबा [helitsak^huba] ना. रक्त पिपासु
 blood sucker
 हेलिमेनिङ् [helime^hniŋ] ना. रक्त अल्पता
 anaemia
 हेलिम्पोक [helimpok] (Dhankuta Dia.
 खेवाङ्) ना. मङ्गल ग्रह Mars
 हेलिलाम्मा [helilamma] क्रि. रक्त सञ्चार
 हुनु blood circulation
 हेलिलेन [helilen] (Dia. Var. लुङ्लेप) ना.
 मङ्गलबार Tuesday
 हेलिलोम्मा [helilomma] क्रि. रगत बग्नु
 bleed
 हेलिसामरित [helisamarita] ना. रगत नाता
 blood relation
 हेलो [helo] ना. पहेँलो yellow

हेलोपुङ् [helopuŋ] ना. केसरी saffron,
 saffron- coloured, yellow
 हेसेन [hesen] (Dia. Var. हेन्सेन) ना. १)
 अहिले now, at present २) हाल
 present, situation
 हेसेन्ना [hesenna] ना. अहिलेको currently
 हेन्ना [he^hna] सर्व. कुन which, who, what,
 tip of a barley plant ex. हेन्ना जन्तुचेन
 न्साप थाकतुना ? which animal do you
 like?
 हेन्नेचा [he^hnetsa] क्रि. प. जहाँ पनि
 wherever
 हेन्नेम्मा [he^hnemma] (1sg pres हेतेन्द्वाङ्;
 3sg past हेतेन्दु) (Dia. Var. छुन्नेम्मा) क्रि.
 कुनै सामान भुन्ड्याउनु hang
 हेन्नेसोम्मा [he^hnesomma] ना. कहाँ सम्म
 हेन्मा, [he^hma] (1sg pres हेत्वाङ्; 3sg past
 हेतु) क्रि. भुन्ड्याउनु hang, suspend
 हेन्मा, [he^hma] (1sg pres हेमेङ्; 3sg past
 हेतु) क्रि. १) अल्भिनु obstructed;
 entangled ex. चिन्मालाङ्बे खेन्मा का
 इडा चा हेन्मा ड्यामेडान्ना। २) बाधा
 हाल्नु ३) अड्किनु
 होइ [hoi] (Dia. Var. नाना) ना. १) भयो
 word denoting unbelief, hatred, Enough!
 No more! २) पुग्यो
 होक [hok] पर्यायवाची होक्नाम
 होकालिक [hokalika] ना. छेपारो lizard,
 chameleon
 होक्ता [hokta] ना. भोज feast, banquet ex.
 होक्ताबे प्याक लाम्मा उचुन मेन्हा।
 भोजमा धेरै हिँड्नु राम्रो होइन।

होक्ता एम्मा [hokta emma] (1sg pres
होक्ता एन्द्वाङ्; 3sg past होक्ता एन्दु)
क्रि. प. १) उत्सव मनाउनु २) भोज
लगाउनु

होक्तानाम्दा [hoktanamda] ना. भोज भतेर
feast, banquet

होक्नाम [hoknam] (Dhankuta Dia. होक)
ना. चाड festival, feast, festivity,
celebration

होक्मा [hokma] (1sg pres होङ्मे; 3sg past
होक्ता) क्रि. १) भुक्नु bark २) बढी
बोल्नु

होक्सारख्याना [hoksak^hjana] ना. प्वाल
परेको

होक्साना [hoksana] क्रि. प. १) खोपिएको
२) प्वाल पारिएको

होक्सिङ् [hoksij] ना. टिम्पुर zanthoxylum
alatum

होगोप [hogopa] क्रि. प. १) भुत्तुकक
being very angry or dissatisfied, with
much tiredness, dying all of a sudden
ex. भेनिक नाहाङ्तो कोन्दारिक
ओग्माडा ओक्माडा हागोप लेक्साङ्ना।
बिहान देखि कोदालो खन्दा खन्दा
भुत्तुकक भएँ। २) हैरान; लखतरान

होगोप याङ्सिन्मा [hogopa jaŋsiɾma] (1sg
pres होगोप याङ्सिमेङ्; 3sg past होगोप
याडास्या) क्रि. प. १) गलेर भुत्तुकक हुनु
२) गलेर थकित हुनु

होङ् [hoŋ] ना. १) भित्री inward, inner,
internal, interior ex. मिनुमा पाङ्होङ्बे
चुमाब्याना। बिरालो घर भित्र लुक्थो।
२) पछि भन्ने बुझाउने शब्द

होङ् [hoŋ] ना. १) दुलो hole ex. मिमाडा
होङ् खोन्दुक्मुना। मुसाले दुलो पारेछ।

२) सुरुङ tunnel, mine, underground
passage ३) प्वाल hole ४) भए देखि
५) खाडल pit, ditch, hollow, trench

-होङ् [hoŋ] प. स. पछि after, then, as

होङ्केन [hoŋken] Dha var. of तुम्याहाङ्

होङ्केन्पाङ् [hoŋkenpaŋ] Dha var. of
तुम्याहाङ्पाङ्

होङ्खेप्मा [hoŋk^hepma] (1sg pres
होङ्खेमे; 3sg past होराख्या) क्रि. भत्कनु

होङ्खेप्मा पिप्मा [hoŋk^hepma pipma] (1sg
pres होङ्खेप्मा पिवाङ्; 3sg past होङ्खेप्मा
पि) क्रि. प. भत्किन दिनु

होङ्गाक [hoŋgak] ना. बामे crawling (like
a baby)

होङ्गाक फाक्मा [hoŋgak p^hakma] (1sg
pres होङ्गाक फाङ्मेङ्; 3sg past
होङ्गाक फाक्ता) क्रि. प. चार पाउले
हिँड्नु

होङ्गात्वा [hoŋgaɾwa] (Dia. Var.

वायाङ्गोक) ना. १) नाउ boat, sailing
vessel २) डुङ्गा boat, canoe

होङ्चा [hoŋtsa] संयो. भए पनि ex. कानिङ्
हेन इमिन होङ्चा पाङ् तामाना। हामी
आज जसरी भए पनि घर पुग्नु पर्छ।

होङ्चेन्या लोन्मा [hoŋtseɾja lonma] (1sg
pres होङ्चेन्या लोन्द्वाङ्; 3sg past
होङ्चेन्या लोन्दु) क्रि. प. रहस्य खोल्नु

होङ्तासिङ् [hoŋtasiŋ] ना. ढोकाको पल्ला
door pan

होङ्दुरुप [hondurup^Λ] **ना.** याक्खा प्रचलन
अनुसार विहाको पछि दुलहा पक्षले
दुलहीको घरमा रीत बुभाउन जाँदा
बोकेर लाने सुँगुर

होङ्निङ्वा [honniŋwa] **ना.** सङ्कल्प

होङ्बे [honbe] **ना.** भित्र in, inside, within,
into, mind, heart, inner apartment

होङ्मा [honma] (1sg pres होक्स्वाङ्; 3sg
past होक्सु) १) **क्रि.** प्वाल पार्नु **ex.**
सिङ् होङ्मागा चोगुङ्ना ड्यासुडान्ना।
काठ प्वाल पर्नु खोजेको सकिँन। २)
क्रि. खोप्नु make a hole, pierce, prick,
vaccinate ३) **क्रि.** छेड्नु taunt, insult
४) **ना.** खोला river **ex.** नासा लाप्से
होङ्माबे ख्या। माछा पक्रन खोलामा
जाउ।

होङ्मा काक्मा [honma kakma] (1sg pres
होङ्मा काक्त्वाङ्; 3sg past होङ्मा
काक्तु) **क्रि.** प. खोला तर्नु

होङ्माइहोङ्मा [honmai^hhonma] **क्रि.** प.
खोलै खोला along the river

होङ्मान्वाक [honmanwaka] **ना.** तारी चरो
type of bird

होङ्ग्राङ् [hongranj] **ना.** चाल्नी sieve

होङ्गलिङ्वा [hongliŋwa] **ना.** खोलाको
पानीमा बस्ने गडेला

होङ्सा [hon^ssa] (1sg pres होङ्सा; **ना.** भित्र
मासु

होचेङ्बुसिङ् [hotseŋbusiŋ] **ना.** आङ्खाफोर
नामक वृक्ष

होत्लुम [hotlum^Λ] (*Dia. Var.* होत्लुम) **ना.**
खाडल pit, ditch, hollow, trench

होन [hona] (*Dhankuta Dia.* उण्डुके) **वि.**
स्वतन्त्र free

होनेक [honeka] **ना.** १) नक्कल imitation,
copy, transcription, duplicate २) ख्याल
ख्याल joking, carelessness

होनेक्का [honekka] **वि.** १) बनावटी
bogus, imitation २) नक्कली false,
counterfeit, forged, not real or genuine,
artificial, unnatural

होन्थाङ् [honthaŋ] **ना.** भ्याल window

होन्दाना [hondana] **ना.** खुला open,
exposed, uncovered, unclouded,
unopposed

होन्दिमा [hondi^hma] (1sg pres होन्दिमे;
3sg past होरि) **क्रि.** बिग्रनु spoil, be
damaged, be spoilt, be destroyed, go
bad

होन्नाहाङ्मा [honnahaŋma] (1sg pres
होराहाक्स्वाङ्; 3sg past होराहाक्सु) **क्रि.**
१) बिगार्नु destroy २) भत्काउनु
dismantle ३) नोक्सान पार्नु

होन्मा, [honma] (1sg pres होन्द्वाङ्; 3sg
past होन्दु) **क्रि.** १) प्रकट गर्नु **ex.** ना
वालाम्बुङ् होन्मा निस्वागाना? यो ढोका
खोल्नु जान्दछौ? २) खोल्नु open ३)
छुटकारा दिनु

होन्मा, [honma] (1sg pres होम्मेङ्; 3sg
past होन्दु) **क्रि.** अटाउनु be contained,
be held, be fitted into, be pounded **ex.**
ना भाकारिबे चाबाक होन्मा गो
होन्द्वाहा लोप्पि। यो भकारीमा धान
अटाउनु त अटाउँछ होला।

होन्याङ् [honjan] **ना.** भ्याल window

होन्होन [honhon^Λ] १) *वि.* स्वतन्त्र
independent, uncontrolled, autonomous,
free, unrestrained, self-willed, separate,
individual २) *ना.* खुला open, exposed,
uncovered, unclouded, unopposed

होप [hop^Λ] *ना.* १) खोल case, covering
२) गुँड nest

होपोङ्गि [hopongⁱ] *ना.* अंजुलि

होप्पा [hoppa] *ना.* लापरबाही
carelessness

होप्मा [hopma] (1sg pres होत्वाङ्; 3sg
past होतु) *क्रि.* घोच्नु thrust, prick,
pierce, hurt the feeling of **ex.**
छोम्लाकिडा फाक होप्माभोङ्
सिम्मेङ्ना। भालाले सुँगुरलाई घोच्नु भने
मर्छ।

होप्लोक [hoplok^Λ] सङ्. दश अर्ब

होप्सेना [hopsena] *ना.* खाली भाडा empty
utensil

होप्होप [hophop^Λ] *वि.* भुप्रो hut, cottage

होब्रोक् [hobrok^Λ] *क्रि.* प. १) खुत्रुक्क
२) एकै थुप्रो

होमा [homa] (1sg pres होस्वाङ्; 3sg past
होसु) *क्रि.* १) खोल्नु open **ex.**
वालाम्बुङ् होमा ड्यामेन्ना। ढोका
खोल्नु सकिन्दैन। २) उघार्नु open,
uncover

होम्बेन्मा [homk^he?ma] *क्रि.* मक्किनु be
damaged, be rotten

होम्दुना [homduna] *क्रि.* प. सुनिएको

होम्बु [hombu] *ना.* बरको वृक्ष banyan tree

होम्बोक [hombok^Λ] (*Dhankuta Dia.* खुक)
सङ्. सय hundred

होम्मा, [homma] (1sg pres होप्स्वाङ्; 3sg
past होप्सु) *क्रि.* पिउनु drink **ex.** का
मोह्वा होम्मा सिम्मेङ्ना। म चिया
पिउँदैछु

होम्मा, [homma] (1sg pres होम्द्वा; 3sg
past होम्दु) *क्रि.* १) सुन्निनु swell, gain
volume २) मोटाउनु grow fat, be
corpulent or fleshy, fatten, grow rich, be
well-off, be wealthy

होम्मा, [homma] *क्रि.* अटाउनु fit into **ex.**
नासाचि फुर्लुङ्बे ड्होन्दुन्चिन्हा। माछा
फुर्लुङ्मा आँटेन। The fish do not fit into
the basket.

होम्साङ् खेम्मा [homsaŋ k^he?ma] 3sg past
होम्साङ् ख्या) *क्रि.* प. सुनिँदै जानु

होयेप्मा [hojepma] (1sg pres होयेत्वाङ्;
3sg past होयेतु) *क्रि.* १) छर्किनु २)
छचाप्नु splash, spatter **ex.** पिछाचिडा
लाम्बुबे माङ्च्वाडा होयेप्मा चोगाहोङ्
का गो लुक्ताखयाङ्ना। केटाकेटीले
बाटोमा पानी छयाप्नु खोजेको ले म त
दौडिएर गएँ। ३) कुनै चिज खानु अघि
देउतालाई चढाउनु **ex.** चाबाक
होयेप्माहोङ् से चामा लेङ्मेहा। धान
चढाउनु पर्छ अनि मात्र खानु हुन्छ।

होरोरो [hororo] *अ.* मू. ह्वार् ह्वार्

होलुप्मा [holupma] *ना.* ठूलो मुख भएको
चिन्डो type of gourd-like earthen vessel,
having a wide body and narrow neck

होलोप्माफुङ् [holopmap^huŋ] *ना.* धोक्रे फूल

होल्मेक [holmekA] **ना.** तामाफोक गाउँको पुछारमा पर्ने खेतहरू भएको ठाउँ

होस मानिमा [hosa maʔnima] (1sg pres होस मासिन्वाङ्; 3sg past होस मासि) **क्रि.** प. १) बिचेत हुनु २) चेत गुमाउनु ३) बेहोस हुनु

होस लामा [hosa lama] (1sg pres होस लामे; 3sg past होस लासा) **क्रि.** प. होस फर्किनु

होस्सोप [hossopa] **ना.** शिलान्यास laying of a foundation-stone

होत्मा, [hoʔma] (1sg pres होर्वाङ्; 3sg past होरु) **क्रि.** भत्काउनु destroy **ex.** पाङ् होत्मा बाङ्ना काम्निभाक्चिमाङ् न्दायानिन्हा। घर भत्काउनु भनेको साथीहरू नै आएनन्।

होत्मा, [hoʔma] (1sg pres होमेङ्; 3sg past होता) **क्रि.** खोक्नु cough **ex.** हेन तुक्नुङ् होत्मा सिम्मेत्ना। आज असाध्य खोक्दैछ।

होत्मा केत्मा [hoʔma keʔma] (1sg pres होत्मा केमे; 3sg past होत्मा क्या) **क्रि.** प. खोकी लाग्नु

होत्मासिङ् [hoʔmasin] **ना.** भाला spear

होत्लुम खोम्मा [hoʔlumA kʰomma] (1sg pres होत्लुम खोन्द्वाङ्; 3sg past होत्लुम खोन्दु) **क्रि.** प. खाडल खन्नु

ह्वा [hwa] **ना.** १) घाउ wound, bruise, sore, hurt, injury, cut २) चोटपटक

ह्वाङ्कोरोक [hwaikorokA] **ना.** याक्खा मुन्थुममा आउने एक प्रकारको रुख type of tree

ह्वाक [hwakA] **ना.** १) हाँगा branch २) शाखा branch, stem

ह्वाकुम [hwakumA] **ना.** १) हाइ yawn, act of yawning **ex.** ना यात्रमिगा इखिङ् ह्वाकुम चाङ्गेमेहा लेबा॥ यो मान्छेको कति हाइ पनि आएको होला। २) निद्रा लाग्दा आउने हाइ

ह्वाक्नि [hwakni] **क्रि.** प. १) खुच्चिङ् expression of satisfaction at the suffering of others **ex.** ह्वाक्नि, हाकुचा खुस्वाचा? खुच्चिङ्, अभै चोर्ने काम गर्छस्? २) कसैलाई ठिक्क पर्यो भनेर भन्नु

ह्वाक्साम [hwaksamA] **ना.** हाँगा जरा

ह्वाक्ह्वाक [hwakhwakA] १) अ. मू. दनदन with a flare, firing bullets constantly **ex.** मि ह्वाक्ह्वाक हान्दुनेसुना। आगो दनदन बलिरहेको छ। २) वि. रापिलो

ह्वाङ्गाइ [hwangai] **वि.** सबै देखिने

ह्वाङ्गुम [hwangumA] (Dhankuta Dia. एमाङ्गुलुङ्) **ना.** संसद parliament

ह्वाङ्गुम्छुम्मा [hwangumtsʰumma] **ना.** प्रतिनिधिसभा legislative assembly, the House of Representatives, Lower Chamber, Lower House

ह्वाङ्गुम्बा [hwangumba] (Dhankuta Dia. तिकलाम्बा) (Dia. Var. तिकलाम्बा) **ना.** १) नाइके leader, chief guide २) अगुवा leader

ह्वाङ्बा [hwanba] **ना.** १) अभिभावक guardian २) धनी owner, proprietor, master ३) घर मूली

ह्वाङ्मा [hwaŋma] *ना.* १) बाफ vapour, steam २) पसिना sweat **ex.** हेन तुक्नुङ् ह्वाङ्मा तुगाना। आज असाध्य गर्मी भयो। ३) स्त्री धनी वा मालिकनी **ex.** ना साम्याङ्गा ह्वाङ्मा इसा ओम? यो सुनको धनी को हो?

ह्वाङ्मा [hwaŋma] (*1sg pres ह्वाङ्द्वाङ्; 3sg past ह्वाङ्दु*) १) *क्रि.* उसिन्नु cook by boiling, steam **ex.** फाक्का सा इमा ह्वाङ्माहोङ्से निन्चामा उचुन लेङ्मेहा। सुँगुरको मासु एक पल्ट उसिन्नु पछि अनि मात्र पकाइ खानु राम्रो हुन्छ। २) *ना.* पसिना sweat, perspiration, vapour, water **ex.** काम चोक्मानिङ् ह्वाङ्मा लोन्मेहा। काम गर्दा पसिना आउँछ।

ह्वाङ्मा तुक्मा [hwaŋma tukma] *क्रि.* गर्मी हुनु be hot

ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक [hwaŋma pirikpirika] *क्रि. प.* पसिना खलखल **ex.** उङ् ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक काम चोङ्नुङ्मेहना। उ पसिना खलखल काम गरिरहन्छ।

ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक लेङ्मा [hwaŋma pirikpirika leŋma] (*1sg pres ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक लेङ्मेङ्; 3sg past ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक लेक्सा*) *क्रि. प.* पसिना खलखल हुनु

ह्वाङ्सा [hwaŋsa] *ना.* १) बाफ vapour, steam २) ग्यास

ह्वाप्मा [hwapma] (*1sg pres ह्वाप्त्वाङ्; 3sg past ह्वाप्सु*) *क्रि.* धुनु wash, cleanse, rinse

ह्वाप्मा खिप्मा [hwapma k^hipma] (*1sg pres ह्वाप्त्वाङ् खित्वाङ्; 3sg past ह्वाप्सु खितु*) *क्रि. प.* धुनु कोर्नु

ह्वारिक [hwarika] *ना.* १) बोक्रा tough skin of fruit, bark of tree २) छाला skin, leather, tough skin of fruit, bark of tree

ह्वेप्मा [hwepma] (*1sg pres ह्वेत्वाङ्; 3sg past ह्वेतु*) *क्रि.* १) छर्कनु sprinkle, scatter in drops २) खानेकुरा चढाउनु ३) बिउ छर्नु **ex.** आनुन्छाडा याङ्लि ह्वेह्मा सिम्मेहना। मेरो भाइले बिउ छर्दैछ।

नेपाली - याक्खा

Nepali - Yakkha

अ

अँगार माक्छिङ्गेलेक ना.
 अँठचाउनु लाप्मा, क्रि.
 अँध्यारो कुय्युम ना.
 अंग नचल्ने सापे ना.
 अंजुलि होपोङ्गि ना.
 अकबरे खुर्सानी सिङ्मात्छि ना.
 अकमकाउदै बोल्नु यायोङ्साङ् चेक्मा
 क्रि. प.
 अकमक्क माङ्माङ् क्रि. प.
 अकमक्क पर्नु माङ्माङ् माङ्दिमा क्रि.
 प.
 अकासिनु चाम्मा, क्रि. प.
 अक्षर छेप ना.
 अखबार तिसालेन ना.
 अगस्त खानु खिङ्मा क्रि.
 अगाडि ओन्दाङ् क्रि. प.
 अगाडि बस्नु लाम्सु युङ्मा क्रि. प.
 अगुल्टो मिबुल्वाक ना.
 अगुवा हाङ्गुम्बा ना. ; ह्वाङ्गुम्बा ना.
 अगुवाङ् गर्नु तिकमा क्रि.
 अगेना आफ्लुम ना.
 अगौटे फल तुम्फुङ्सा ना.
 अग्लो चान्चान वि. ; चोन्चोन्न वि.
 अग्लो आसन कोकोछोङ् ना.
 अघाउनु खामा क्रि.
 अधि खेम क्रि. प.
 अधि नै खेम्बा क्रि. प.
 अङ्क निष्छेप ना.

अङ्कमाल गर्नु हेष्मा क्रि.
 अङ्कुर लिनचुवा ना.
 अङ्कुशे ओक्तारिक ना.
 अङ्कुसे वाक्माना ना.
 अङ्कुसे कीरा वाकुरिकना फिबाक ना.
 अङ्गुर आङ्गुर (पर्यायवाची सिम्लेष्माङ्)
 ना.
 अचम्म तोत्ते ना.
 अचानक थाप्थुम्बे क्रि. प.
 अचार मात्छि ना.
 अछुत तोक्निमा न्नुमेन्ना ना.
 अछेता आछिता ना.
 अजमरी फूल मोन्सिन्ला फुङ् ना.
 अभ्र निर्दयी याप्ना, वि.
 अभ्रै माथि तोतोरोकडा क्रि. प.
 अटाउनु होन्मा, क्रि. ; होम्मा, क्रि.
 अटेर आङ्धिङ् वि.
 अठसट्ठी याता सङ्.
 अठहत्तर लाता सङ्.
 अठार एता सङ्.
 अठासी ताता सङ्.
 अठ्ठाइस हिता सङ्.
 अडान लिनु येष्मा क्रि.
 अडेस थोम्मारि ना.
 अडेस दिनु थोम्मा, क्रि.
 अङ्कल गर्नु हान्मा क्रि.
 अङ्किनु हेक्मा, क्रि. ; हेरमा, क्रि.
 अङ्को तेन्दिष्मा ना. ; हेन्सिमा ना.

अङ्गालीस नाता सङ्.
 अङ्गाउनु तोन्मा क्रि. ; येप्मेमा क्रि.
 अण्ड कोष लिघेङ् ना.
 अण्डा इन ना.
 अण्डा पर्नु इन्मा क्रि.
 अण्डाशय इन्याङ्दाङ् ना.
 अति चलाख चेन्दुना वि.
 अति जाडो चुङ्खोक्खोक ना.
 अति राम्रो उचुन्माच्याक वि.
 अति सुन्दर चोप्लेकना वि.
 अतीत एन्छो ना.
 अत्यन्त तुक्नुङ् वि.
 अत्याचारी फेङ्सिखुबा वि.
 अदल तायेन ना.
 अदालत कक्षा निरिक्देक ना.
 अदालत घर निरिक्पाङ् ना.
 अदुवा साम्फि ना.
 अदृश्य मेनिमाना ना.
 अधमरो ओक्पा वि.
 अधमरो पार्नु सिमा ना हिङ्मा चोकमा क्रि.
 प.
 अधिकार चोक्तोक ना.
 अधिकारी चोक्तोकबा ना.
 अधिन चोक्तोकहोङ् ना. ; तायेन ना. ; मुक ना.
 अधिराज कुमारी हाङ्छामाहाङ्मा ना.
 अधिराजकुमार हाङ्छाबाङ् ना.
 अधिराज्य हाङ्गेन ना.
 अधिवक्ता माचेक्खुबाङ् ना.
 अधीनमा लिनु मुक्पेताङ्मा क्रि.

अध्यक्ष खाङ्खाङ्बा ना. ; छुम्माहाङ्बा ना.
 अध्ययन निसोम ना.
 अध्ययन गर्नु चिचोकमा क्रि. ; चिमिप्मा क्रि. ; चिम्मा क्रि.
 अध्यादेश लुम्चोक्तोक ना.
 अध्यादेश दिनु लुम्चोक्तोक पिप्मा क्रि.
 प.
 अध्याय छेप्थाक ना.
 अनन्त एल्लोक ना.
 अनन्त जीवन एल्लोक हिङ्गुङ् ना.
 अनन्य इच्छा सेन्चियुक्मा ना.
 अनावश्यक आचाकालिक वि.
 अनि न्हाडा संयो.
 अनि पोङ्खोङ्ले वि. बो.
 अनि मात्र खोङ्से संयो.
 अनिकाल नाम्फोप्पा ना. ; साक्माङ् ना.
 अनिच्छा मेमिप्मा ना.
 अनुकरण गर्नु यायाचोकमा क्रि.
 अनुगमन कोङ्सोङ् ना.
 अनुच्छेद ओक्छोम ना.
 अनुदान फाङ्गाङ् ना.
 अनुभूति निङ्वाल् ना.
 अनुमति दिनु चोकमा पिप्मा क्रि. प.
 अनुमति माग्नु निङ्वा नाक्मा क्रि. प.
 अनुमान साङ्खालाम ना.
 अनुमान गर्नु मिङ्मा क्रि. ; लुवामिप्मा क्रि.
 अनुयायी इक्खुबा ना.
 अनुरोध गर्नु नाक्मा क्रि.
 अनुशासन तायेन ना.

अनुशासनमा ल्याउनु तायेन्बे ताप्मा क्रि. प.

अनुशासित हुनु लुप्मा येम्मा क्रि. प.

अनुसन्धान योक्सोप ना. ; सोसाङ् योक्साङ् ना.

अनुसन्धानकर्ता योक्खुबा ना.

अनुहार नाचिक ना. ; नासेन ना.

अनेक इहाइइहा ना.

अनैतिक निङ्मेन्युङ्खुबा ना.

अनौ लाम्पासिङ् ना.

अनौठो उपाम्या ना.

अनौठो देखिनु गिङ्गिङ् अ. मू.

अन्टानब्बे पाता सङ्.

अन्टावन्न फाता सङ्.

अन्तर जातीय फासालावाङ् ना.

अन्तरा छेम्लुम ना.

अन्तरी फाकछालुम्मा वि. ; यालुम्मा वि.

अन्तरे फाकछालुम्बा वि. ; फालुम्बा वि.

अन्तिम रेखा लाङ्कोरोक ना.

अन्त्य मेन्दाना ना.

अन्दाज गर्नु निङ्वा चाङ्मा क्रि. प.

अन्ध विश्वास मिक्सुरुम ना.

अन्धाधुन्दा मिक्सिम नाक्सिम वि.

अन्धो मिक्सुरुम्बा ना. ; मिक्सुरुम्बा ना.

अन्न चा ना. ; चाचिऱ्या ना.

अन्न भण्डार चाचिऱ्याराङ् ना.

अन्नको सह चालावा ना.

अन्य खाल्हामाङ् ना.

अन्याय इसिनिरिक ना. ; मेनिरिक ना.

अन्वेषण गर्नु योक्मा क्रि.

अपच आगास्ति ना. ; वेऱ्वेऱ पोएपोए ना.

अपत्यारिलो निङ्वामेफान्मा ना.

अपराध इसिऱ ना.

अपराधी इसिखुबा ना.

अपरान्ह लेत्तिङ् (पर्यायवाची लेऱनि) क्रि. प.

अपरिचित चिनान्दोक्तान्ना वि.

अपरिचित ठाउँ इदेनएल्लोक क्रि. प.

अपरिपक्वता ओलेऱवा वि.

अपहरण कर्ता उन्खुबा ना.

अपहरण गर्नु उन्खेप्मा क्रि. ; लाम्खेप्मा क्रि.

अपाङ्ग लोङ्लेङ् वि. ; सापे वि.

अप्रत्याशित घटना लेम्फेलेङ्मा ना.

अप्रेषण कोठा फाऱ्माथाम ना.

अफ्रिकाली माक्सिङ् ना.

अफ्रिकी माक्सिङ् ना.

अब हाकु ना.

अब देखि हाकुनाहाङ्तो क्रि. प.

अबमात्र हाकुसे ना.

अबेर तेता ना.

अबोध मेन्निमा ना.

अबोध बालक याम्फोक ना.

अभद्र यासोसोवा ना.

अभासी योत वि.

अभिनय ओयोक् ना.

अभिनेत्री योक्तुमा ना.

अभिप्राय फोक्योग ना.

अभिभावक ह्वाङ्बा ना.

अभिमानी नाहेन्खुबा ना.

अभियोग आप्दिक ना. ; छुल ना. ; फात्तुर
 ना.
 अभिलेख छेप्साला ना.
 अभ्यास चिचोक ना. ; चोङ्नुङ ना.
 अभ्यास गर्नु चिचोक्मा क्रि.
 अभ्रक छेखोम्लुङ ना.
 अमन वेऱवेऱ पोएपोए ना.
 अमर आन्चिल ना. ; मेन्सिमा ना.
 अमला आङ्ङोरा ना.
 अमिलो सुत्थिमा ना. ; सुना वि. ; सुहा वि.
 अमिल्दो पामेन्दोङ् वि. ; मेन्दोङ्खुबा वि.
 अमूल परिवर्तन चिन्लेङ् खोन्लेङ् ना.
 अमृत छुखुम ना.
 अम्बा बेलाउति ना.
 अम्बिसो सुलु ना.
 अररीको फूल तिङ्किफुङ ना.
 अररो थोत्तोना वि. ; थोऱथो वि.
 अरुचि चामा मेमिऱमा ना.
 अरे ओमि वि. बो. ; बु निपा. ; मोडिक
 वि. बो.
 अरो आम्बि वि. बो.
 अर्को हेकोना ना.
 अर्ती नुचेऱया ना.
 अर्ती दिनु पोलोबा पिऱमा क्रि. प.
 अर्थ तुम्बिला ना. ; निङ् ना.
 अर्थ खुलाउनु तुम्बिला होम्मा क्रि. प.
 अर्थ बताउनु तुम्बिला योक्मेमा क्रि. प.
 अर्थहिन माऱनिङ् ना.
 अर्थ्याउनु साम्निङ्होन्निमा क्रि.
 अर्ध पागल खोम्बिलिङ्गया ना.

अर्ध विराम तिखोक ना.
 अर्पण गर्नु छेछेङ लुप्मा क्रि. प.
 अलग लाऱला क्रि. प.
 अलग बस्नु योयोवामा क्रि.
 अलग हुनु छोलेङ्दिमा क्रि.
 अलच्छिनी याप्पामा ना.
 अलमलिनु फाम्सिऱमा क्रि. ; माङ्दिऱमा
 क्रि.
 अलि माङ्फा वि.
 अलि अधि हाकुलेकपा ना.
 अलि तीतो खिक्चोक वि.
 अलि पर युयो क्रि. प.
 अलिअलि मिमिक ना.
 अलैची चोक्चेरु ना.
 अल्छी पोम ना. ; पोम्लेक वि.
 अल्छी लाग्दो पोम्माकेक्हा वि.
 अल्छिनु हेन्सिऱमा क्रि. ; हेऱमा क्रि.
 अल्प विराम खोएक ना.
 अल्पिनु चुपाङ्गालिक क्रि.
 अल्लो चिछिऱवा ना. ; जाक्खिमा ना.
 अवरोध हेतुकसुहा ना.
 अवरोध गर्नु ओन्सिऱमा क्रि. ; छेक्मा क्रि.
 अवसर जोभान ना. ; तोक्नाम ना.
 अवस्था लिङ्गेन ना.
 अविस्मरणीय मेमुऱनिमाना ना.
 अशिष्टचार इसिचेऱया ना.
 अशुङ् इसिऱना वि.
 अशुभ संकेत योत वि.
 अष्टमी लाताम ना.

असमान मेन्दोङ् ना.
 असल उचुन वि. ; नु ना. ; नुना वि. ;
 नुराङ्बा वि.
 असल छिमेकी नुपाङ्निवाक ना.
 असल समाचार नुसाला ना.
 असहाय लेङ्टा ना.
 असाढ वासिरो ना.
 असाध्य आगधुर वि.
 असाध्य गनाउनु ढ्वाङ् नाम्मा क्रि. प.
 असाध्य चिसो एच्चिएच्चि वि.
 असाध्य राम्रो उचुन्माच्याक वि.
 असाध्य सेतो फुरुङ्दाङ्दाङ् वि.
 असामान्य पामेन्दोङ् वि.
 असारे फुल योबुक्ला ना.
 असारेको पोथ्रो योमुक्ला ना.
 असाला माछा एन्नुनासा ना.
 असिना फोम ना.
 असिना पर्नु फोम तामा क्रि. प.
 असी ताखेङ् सङ्.

असुरो तारचिप्माङ् ना.
 असुरोको फूल पाकासाफुङ् ना.
 अस्कोट आस्कोट ना.
 अस्तव्यस्त खोक्सा सोक्सा वि.
 अस्तायो आयाना क्रि. प.
 अस्ति एन्छो वि.
 अस्तित्व निङ्ला ना.
 अस्तु चिथाप ना.
 अस्त्र आप्मासिङ् ना.
 अस्पताल सिदाक्पाङ् ना.
 अस्पष्ट खिचिलिङ्मिचिलिङ् ना. ;
 पातापिताना वि.
 अस्पातल तुक्पाङ् (पर्यायवाची
 सिधाक्पाङ्) ना.
 अहँ मेन्ना वि.
 अहङ्कार काडान वि.
 अहिले लोप क्रि. प. ; हेसेन ना.
 अहिलेको हेसेन्ना ना.
 अहिल्यै लोपकालोप क्रि. प.

आ

आँखा मिक ना.
 आँखा गाड्नु मिक्लिक्मा क्रि.
 आँखा घुमाउनु यामिक इमा क्रि. प.
 आँखा चिम्लिनु सिम्मा, क्रि.
 आँखा तर्नु मिक्एक्मा क्रि.
 आँखा पल्टाउनु मिक्तेमा क्रि.
 आँखा लगाउनु थान्सिप्मा क्रि. ; मिक
 एम्मा क्रि. प.
 आँखाको ढकनी मिक्खुप्पा ना.

आँखाको नानी मिक्च्या ना.
 आँखाको रोग नाम्सामे ना. ; मिक्छुलुक
 ना.
 आँखीभौँ मिक्ताम्पवाक ना.
 आँख्ला मिक्हुप ना.
 आँगन चाराम ना.
 आँट दाज ना. ; माडालुङ्मा ना. ; सोक्साम
 ना.
 आँट गर्नु मिङ्मा, क्रि.

आँट हार्नु खोम लेह्मा क्रि. प.
 आँटी येड्दुना वि.
 आँत वहानिङ् ना.
 आँधी बेरी कुहिक ना.
 आँप आम्बिबु ना.
 आँसु मिह्वा ना.
 आँसु खसाउनु मिह्वालेह्मा क्रि.
 आ-आफ्नो आङ्गा आङ्गि सर्व.
 आइतबार नाम्लेन ना.
 आइरहनु तायुङ्मा क्रि.
 आउँ हिपुचुक ना.
 आउँदो तायेत्ना क्रि. प.
 आउँदो साल नाम्मा ना.
 आउनु आप्मा, क्रि. ; तामा, क्रि.
 आकर्षण उन्मा ना. ; सोयुङ्ला ना.
 आकस्मिक थाप्थुम ना.
 आकस्मिक घटना तोत्तेलेङ् ना.
 आकार युङ् ना.
 आकाश ताङ्खेङ् ना.
 आकाश खुल्लु ताङ्खेङ् ओह्मा क्रि. प.
 आकाश गंगा खेङ्चोकिलाम ना.
 आकाशवाणी साङ्खालाम ना.
 आकृति लालामे ना.
 आक्रमण मोक्नेम ना.
 आक्रमण गर्नु मोक्नेम्मा क्रि. ; सुप्मा क्रि.
 आक्रमणकारी तुनेन्खुबाचि ना.
 आगन्तुक कोस्ता वि.
 आगलागी मिपोक ना.
 आगाको भुङ्ग्रो मिराप ना.

आगो मि ना.
 आगो बाल्लु तुप्मा, क्रि. ; मि तुप्मा क्रि.
 प.
 आगो लगाउनु मितिमा क्रि.
 आगोको प्रकाश मिचिकमा ना.
 आगोको बीऊ मिलुम्बाक ना.
 आड तान्नु सालुङ् उम्मा क्रि. प.
 आङ्खाफोर ढोङ्गुम्माङ् ना.
 आचरण चोकओक ना.
 आज हेन क्रि. प.
 आजीवन हिङ्नुङ् ना.
 आज्ञाकारी येन्खुबा ना.
 आज्ञाकारी हुनु लुह्या येन्मा क्रि. प.
 आठ ता सङ्.
 आठ पल्ट ताम्मा सङ्.
 आठ वटा ताम्मि सङ्.
 आठौं ताम्मा वि.
 आतङ्ककारी किसिप्मेखुबा ना.
 आतुर ओक्खिपिक्खि वि.
 आतेजाते आप्माखेप्मा क्रि.
 आत्था आत्था वि. बो.
 आत्मकथा निङ्वाताप्लिक ना.
 आत्मबल साया ना.
 आत्मा मुया ना. ; साहो ना.
 आत्मा कथा निङ्वासाला ना.
 आत्मा समर्पण गर्नु फोम्सिप्मा क्रि.
 आत्मा हत्या सोधेक्लाम ना.
 आदत ओयोक्थोक ना. ; निलुम ना.
 आदर ताङ्छोक (पर्यायवाची तोह्युङ्)
 ना.

आदर गर्नु चोम्मा क्रि. ; तोह्युङ्मा क्रि. ;
सेमेप्मा क्रि.

आदिवासी खाम्फोङ्बा ना. ; खाम्बोङ्सा
ना.

आदेश दिनु लुङ्मा क्रि.

आधा चाबेलेक वि.

आधी उचाबेलेक वि.

आधुनिक गीत हेन्सेन्हाछेम ना.

आनन्द निङ्वायोक् ना.

आनन्दित खुम्दुनुङ् क्रि. प. ; मोग्मोग ना.

आनन्दित हुनु चोम्बोक लेङ्मा क्रि. प.

आनीबानी उयाक्छिक् ना.

आनो ओहेमाचुक ना.

आन्तरिक फोक्पेहा ना.

आन्दोलन पोक्चेङ् (पर्यायवाची
यात्रमिथोलेक) ना. ; यात्रमिथोलोक ना.

आन्दोलन उठाउनु यात्रमिथ्वाङ् पोक्मा
क्रि. प.

आन्दोलन गर्नु थोलोकलोक पोक्मा क्रि.
प.

आन्दोलनकारी थ्वाङ् पोक्खुबाचि ना.

आन्द्रा हिरुङ्वा ना.

आपूर्ति गर्नु खोत्रमेमा क्रि.

आफन्त चिहुक्पेना ना.

आफै भाँचिनु एङ्खेङ्मा क्रि.

आबद्ध हुनु केङ्मा क्रि.

आमा मा सर्व.

आमाकी दिदी आएम् ना.

आमाको दिदी येम ना.

आमाजू नानाम्मा ना.

आमाशय खाङ्माभुक ना.

आमोद चामा उङ्माबे उमा ना. प.

आम्दानी ताकेन (पर्यायवाची तायाहा) ना.

आम्मै आम्बाङ् क्रि. प.

आया ताकेन (पर्यायवाची तायाहा) ना.

आयु पुगु हिक्मा क्रि.

आयुक्त युक्साना ना.

आयुर्वेद पाङ्धाक ना.

आयोजक योक्चोङ् ना.

आयोजना कातुङ्ला ना.

आरक्ष पुहिङ् ना.

आरक्षण पुहिङ् ना.

आरा चेन्तेलि ना.

आराम साक्सेम ना.

आरी आरि (पर्यायवाची भेङ्गा) ना.

आरु खाम्बुत्ति ना.

आरोप लगाउनु लाम्मा क्रि.

आरोहण मार्ग थाङ्लाम्बु ना.

आरोही थाङ्खुबा ना.

आलस्य पोम्मा वि.

आलु साम्बाखि ना.

आलोचना गर्नु चेङ्ग्या खोक्मा क्रि. प.

आवतजावत तासाङ्खेसाङ् ना.

आवतजावत गर्नु ताम्पाखेप्मा क्रि.

आवश्यक पर्नु चाहावा चोक्मा क्रि. प.

आवाज येङ् ना. ; सेम्ला ना.

आविष्कार खोम्बोङ्मा ना. ; निम्तुम
(पर्यायवाची लेम्बोङ्) ना.

आविष्कार गर्नु खोन्दाराहाङ्मा क्रि.

आशा निङ्साङ् ना.
 आशावादी निङ्साङ् ना.
 आशीर्वाद केक ना.
 आशीर्वाद दिनु केक पिप्मा क्रि. प.

आश्चर्य उपाम्या ना. ; तोत्ते ना.
 आश्रम युक्पाङ् ना.
 आश्विन ओम्पो ना.

इ

इँजार इन्जार ना.
 इकार इकिरक ना.
 इच्छा मिप ना. ; सेन्चि ना.
 इच्छा गर्नु मिहमा क्रि. ; मिहमा क्रि.
 इच्छा पूर्वक मिताहालुङ्वा ना.
 इच्छा शक्ति निङ्वामुया ना.
 इज्जत आब्रुक ना.
 इज्जत राख्नु नाभुक युङ्मा क्रि. प.
 इटा इटा ना.
 इतिहास उथुकसाला ना.
 इतिहास कार उथुकछेप्युङ्बा ना.

इतिहासविद् उथुकछेप्युङ्बा ना.
 इनाम दिनु याङ्थुङ्मेप्मा क्रि.
 इनार पाङ्वा ना.
 इन्द्रेणी नाम्भिलिङ्मे ना.
 इमानदार नुचोक्ताङ्वा ना.
 इलाका लाङ् ना. ; लाङ्लिङ् ना. ;
 लिङ्लाप ना.
 इष्टमित्र हेष्काम ना.
 इसारा मिक्चेक ना.
 इस्कुसको जरा स्कुससाम ना.
 इस्कुसको मुन्टा लिङ्गवाक ना.
 इस्पात इस्पात ना.

ई

ईर्ष्या इघु ना. ; नाहेन ना.
 ईर्ष्या गर्नु नाहेम्मा क्रि.

ईर्ष्यालु नाहेन्खुबा वि.

उ

उ उङ् सर्व.
 उ यो युयुन्ना क्रि. प.
 उँट ओओक ना.
 उकाउनु ओक्मा क्रि.
 उकार उकिरक ना.
 उकालो उथामालाङ् ना.

उकास्नु तोन्मा क्रि.
 उकुसमुकुस फेत्तेरेक फेत्तेरेक अ. मू.
 उकलानु ओक्सुरुप क्रि.
 उखान ताप्चेऱ्या ना. ; लुयुक्सहा ना.
 उखान तुक्का युप्साला ना.
 उखालेर लानु एङ्खेन्मा क्रि.

उखु छुवा ना.
 उखेलिमानु एन्सिन्मा क्रि.
 उखेलिसक्नु एन्निमा क्रि.
 उखेल्लु एन्मा क्रि.
 उगाउने वाक्माना ना.
 उग्र छोरेतेत्ते वि.
 उघाउनु वाक्मा क्रि.
 उघाउने वाक्माना ना.
 उघार्नु होमा क्रि.
 उचाइ चान्चान ना.
 उचाल्लु चोम्मा क्रि. ; थेन्मा क्रि. ; थेम्मा क्रि.
 उच्च भाग ठुङ्खा ना.
 उच्च स्वर ओक्सेम्ला वि.
 उच्च स्वर्ग तोना वालोक ना.
 उच्चारण लुम्हा ना.
 उछिट्टिनु तुङ्खेन्मा क्रि.
 उछिन्नु ओन्चामा क्रि.
 उजिन्डो उनाम ना.
 उजुरी गर्नु चेन्या तिमा क्रि. प.
 उज्यालो ओम्मा वि. ; ओरोङ्दोङ्दोङ् वि.
 उज्यालो प्रकाश भिल्लिक अ. मू.
 उज्यालो हुनु ओम्लेङ्मा क्रि.
 उठबस पोक्नु ना.
 उठाउनु इक्मा क्रि.
 उठाउने इक्खुबा ना.
 उठाएर फ्याँक्नु इङ्नाङ्मा क्रि.
 उठाएर राख्नु इङ्नुङ्मा क्रि.
 उठ्ठन लगाउनु पोक्मेमा क्रि.

उठ्ठनु पोक्मा क्रि.
 उडाउनु पेमा क्रि.
 उडुस सिप्लिक ना.
 उडेर आउनु पेन्दाराङ्मा क्रि.
 उडेर बस्नु पोप्मा क्रि.
 उङ्नु पेमा क्रि.
 उता यो क्रि. प.
 उतारिएको योङाना क्रि. प.
 उतार्नु योङ्मा क्रि.
 उतिसको रुख चेक्चिबु (पर्यायवाची साक्सिङ्बु) ना.
 उत्खनन खोम्बोङ्मा ना.
 उत्तम उचुन्ना वि.
 उत्तर नासेन्लाङ् ना. ; पोलोबा ना.
 उत्तर दिनु पोलोबा पिन्मा क्रि. प. ; लुम्मा क्रि.
 उत्तर माला पोलोवातिगेक ना.
 उत्ताउलो वेखुबा ना.
 उत्तानो लालाङ्दाङ् वि.
 उत्तेजित पार्नु चोम्मा क्रि. ; चोम्मेप्मा क्रि.
 उत्पति उथुक ना.
 उत्सव लुप्लाक ना.
 उत्सव मनाउनु लुम्मालाक्मा क्रि. ; होक्ता एम्मा क्रि. प.
 उत्साह चोकपोक ना.
 उत्साहित चोम्बोक ना.
 उदास छुङ्छुङ् वि. ; निङ्वा लुमा ना. ; सुकुरधुन्धुन ना.
 उदाहरण साङ्खालाम ना.
 उदेक उपाम्या ना. ; लेम्फि ना.

उद्गार चिन्ह निङ्वातियोक ना.
 उद्देश्य तुम्माना ना. ; तोकयोक ना. ;
 निङ्वामिप ना.
 उद्भरण चिन्ह योक्नोक्तोक्नोक्त ना.
 उद्भार उन्केप ना.
 उद्भार गर्नु ताङ्मा क्रि.
 उद्भारक लोन्खुबा ना.
 उद्भारकर्ता फोङ्खुदाङ्बा ना.
 उध्याउनु युग्मा क्रि.
 उनको उका सर्व.
 उनन्साठी फापा सङ्.
 उनान्नब्बे तापा सङ्.
 उनान्सत्तरी यापा सङ्.
 उनान्सय पापा सङ्.
 उनासी लापा सङ्.
 उनिउँ यारेप्माङ् ना.
 उनी उङ् सर्व.
 उन्चालीस सुपा सङ्.
 उन्चास नापा सङ्.
 उन्तीस हिपा सङ्.
 उन्नती गर्नु चोङ्चामा क्रि.
 उन्नाइस एपा सङ्.
 उपकारी निङ्वाल्ला वि. ; हेप्खुबा ना.
 उपचार थिम्छिक ना.
 उपचार गर्नु सिधाक चोकमा क्रि. प.
 उपदेश नुचेण्या ना.
 उपद्रव ओल्याहा वि.
 उपन्यास माताप्लिक ना.
 उपभोग गर्नु चालाचोकमा क्रि.

उपमा नालुवा ना.
 उपयुक्त तोङ्खुबा वि.
 उपयोग ओचोक ना.
 उपरखुट्टी बस्नु लाङ्छेङ्गुङ् ना.
 उपवास बस्नु मेन्जाले युङ्मा क्रि. प.
 उपस्थित हुनु लोन्मा क्रि.
 उपहार थुङ्फुङ् ना.
 उपहास युन्चामाना ना. ; हिनाम ना.
 उपाधि दिनु निङ्पिप्मा क्रि.
 उपाय निकलाम्बु ना.
 उपियाँ तेपुरकि ना.
 उप्काउनु ओल्मा क्रि.
 उफ् उखुङ् वि. बो.
 उफ्रिनु तुमा क्रि.
 उबारेर खानु डोन्चामा क्रि.
 उबारु डोम्मा क्रि.
 उभिनु येप्मा क्रि.
 उभ्याउनु येप्मेमा क्रि.
 उमार्नु पोकमेमा क्रि.
 उमाल्नु लोकमेमा क्रि.
 उमेर खाएको खोक वि.
 उम्मेदवार पोकखुवाङ् ना.
 उम्रनु पोकमा क्रि.
 उम्लनु पुग्मा क्रि.
 उम्लिँदाको आवाज लोकलोक अ. मू.
 उम्लिनु लोकमा क्रि.
 उलटपुलट चिल्लेङ्खोल्लेङ् वि.
 उल्का मिचोक ना.
 उल्टी आउनु ओमा क्रि.

उल्टो ओतेरेसाङ्ग *वि.*
 उल्टो तिर लाङ्छोकि *ना.*
 उल्टोसुल्टा चिल्लेङ्खोल्लेङ्ग *वि.*
 उल्लु फोप्चिबा *ना.*

उसँगै घुम्नु सोरिकोन्चामा *क्रि.*
 उसको उका *सर्व.*
 उसिन्नु ह्वाङ्मा *क्रि.*
 उस्तै इक्ले *वि.*

ऊ

ऊन उमुङ्ग *ना.*

ऋ

ऋण नाप्वा *ना.*
 ऋण तिर्नु छिक्मा *क्रि.*

ऋतु इमारिङ्ग *ना.* ; तुइमारिङ्ग *ना.*
 ऋषिमुनि मुहिङ्गुम *ना.*

ए

एउटा एको *सङ्.*
 एक ए *सङ्.* ; एको *सङ्.*
 एक गज एहाक्मा *ना.*
 एक चौथाइ थेक्लुप *क्रि. प.*
 एक छिन हाकुन्नि *ना.* ; हाकुन्नि *ना.*
 एक छिन पछि मिहेक्साङ्ग *क्रि. प.*
 एक तला एथावा *ना.*
 एक तिहाइ सुबेलेक *ना.*
 एक निमेष सिम्मिक *ना.* ; सिम्मिक *ना.*
 एक पल्ट इमा *सङ्.*
 एक रुप ता सोमोन्थोरोक *वि.*
 एक रुपको इक्ले *वि.* ; सोमोन्थोरोक *वि.*
 एक हुनु एलेङ्मा *क्रि.*
 एककदम एहाक्लाङ्ग *क्रि. प.*
 एकचालीस नाए *सङ्.*
 एकता एकतोङ्ग *ना.* ; एलेङ्ग *ना.* ; मुयातोङ्ग *ना.*

एकतीस सुए *सङ्.*
 एकत्रित हुनु छुम्दुरापमा *क्रि.*
 एकरूपता इक्ले *वि.*
 एकल कोक्लेक्पा *ना.*
 एकलकाँटे तोतिङ्गालाक *वि.* ;
 हिक्लिक्पा *वि.*
 एकलै कासे *वि.* ; तोखुमाक *वि.*
 एकलौटी एकचोक *वि.*
 एकसट्टी याए *सङ्.*
 एकहत्तर लाए *सङ्.*
 एकाउन्न फाए *सङ्.*
 एकाङ्गी चयुक्ला (*पर्यायवाची* योक्चेक)
ना.
 एकादशी लाएएम *ना.*
 एकानब्बे पाए *सङ्.*
 एकार एक्किरक *ना.*
 एकासी ताए *सङ्.*

एकीकृत काप्चिरिक ना.
 एकैछिन घारि क्रि. प. ; छोट्लेङ ना.
 एकोहोरो चि वि. ; मिक्सिम नाक्सिम वि.
 एकोहोरो सोच्नु चिमिप्मा क्रि.
 एकोहोर्याउनु निङ्मा नाप्निमा क्रि. प.
 एक्काइस हिए सङ्.
 एक्कासि थाप्थुम्बे क्रि. प.
 एक्युपङ्चर एक्युपान्चार ना.

एक्ले बारुलो फोप्नाबा ना.
 एक्लो तोखुमाक वि.
 एघार एए सङ्.
 एघारौँ इङ्म्मा वि.
 एङ्स एङ्स ना.
 एम्बुलेन्स एम्बुलेन्स ना.
 एसियाली थावाङ ना.

ऐ

ऐसैलु खाम्बुन्माङ ना.
 ऐंभेरु चिकनाकाचा ना.
 ऐतिहासिक उथुक्साला वि.
 ऐतिहासिक काल उङ्ले क्रि. प.

ऐतिहासिक प्रमाण थुक्काबोक ना.
 ऐतिहासिक व्यक्ति नाम्सामे ना.
 ऐना आङना ना.

ओ

ओ हो आम्बिङ्ग वि. बो.
 ओइ ओए ना.
 ओइलनु चोप्मा क्रि.
 ओइलिन चोम्दिन्मा ना.
 ओकार ओक्कि ना.
 ओखर खिबु ना.
 ओखल ओखुलि ना.
 ओखली थुम्पु ना.
 ओछयान नेथाम ना. ; लोम्फि ना.
 ओछयान लाग्नु नेथाम लाप्मा क्रि. प.
 ओछ्याउनु थिङ्मा क्रि.
 ओछ्याउने कपडा थिङ्माते ना.
 ओभ्याउनु लान्सिप्मा क्रि.
 ओठ याबुलाक ना.

ओङ्गु हाम्मा क्रि.
 ओङ्गे कपडा हाम्माते ना.
 ओतार्नु योक्नेम्मा क्रि.
 ओथारा ओहोप ना.
 ओथार्नु कुप्मा क्रि.
 ओदाने रुख नेसार ना.
 ओदाल नेसार ना.
 ओदालको रुख याङ्खामासिङ् ना.
 ओरालो उङ्मालाङ् ना.
 ओराल्नु योक्नेम्मा क्रि.
 ओलम्पिक ओलाम्पिक ना.
 ओसार्नु चोन्मा क्रि.
 ओहोर दोहोर योनिङ्खेनिङ् क्रि. प.
 ओहोरदोहोर तायुङ्मा खेयुङ्मा ना.

औँटी खेत्वाल्याङ ना.

औँला खेत्वा ना.

औँलाले हिँड्नु खेत्वाडा लाम्मा क्रि. प.

औल्याउनु छोकमा क्रि.

औँसी लाएप ना.

औकात हेमेप्मा क्रि.

औँलोलो आउलो ना.

औषधि सिधाक ना.

औषधि दिनु सिधाक पिन्मा क्रि. प.

औषधि पिउनु सिधाक होम्मा क्रि. प.

औषधोपचार सिधाक पाङ्धाक ना.

क

क का ना.

कक्रक्क खेक्मा क्रि.

कक्ष इदाक ना.

कचकच बुजुङ्बुजुङ ना.

कचेरा मिक्चिप्पा ना.

कछुवा काछ्वा ना.

कञ्चनजङ्गा साम्याङ्लुङ ना.

कटहर फानाबु ना.

कटुसको फल हिपुसुत्वा ना.

कटुसको रुख चिकापु ना.

कठिन एत्छाक एत्छाक वि. ; छाक, वि. ;

छाक्नुङ वि. ; छाक्हा वि.

कठिन पर्नु छाक्नुङ तामा क्रि. प.

कठोर छाक्नुङ वि. ; लुङ्मामानिङ्ना वि.

कठचौरी खोसुमाङ ना.

कडा ढुङ्गा छाक्नालुङ ना.

कण्ठ्य स्पर्स खुत्खु ना.

कति इखिङ् प्र. वा.

कतिको इखिङ्गा प्र. वा.

कतै पनि हेत्नेचाबा ना.

कत्ला ओखोप ना. ; खोप ना.

कत्ले माछा कात्ले नासा ना. प.

कथन चेक्ताहा ना.

कथा ताप्लिक ना.

कथा भन्नु ताप्लिक लुप्मा क्रि. प.

कथा संग्रह ताप्लिकराङ ना.

कथाकार तापालिक तिखुबा ना. ;

ताप्लिकराङ्बा ना.

कदमको रुख फुत्वामाक ना.

कनिका उपिचुत्वा ना.

कन्जुस छिक्ना वि.

कन्नु थिङ्मा क्रि.

कन्न्य केटी केनामे वि.

कन्य च्याउ एन्नुमुङ ना.

कन्या मेन्न्योङ्मा वि. ; लोप्नाकिमेक ना.

कन्या केटा वेन्चा ना.

कन्या राशि मेन्न्योङ्छा ना.

कन्याउनु खोत्मा क्रि.

कपट किहि ना.

कपटी किहिकाप्खुबा वि.

कपडा तेक ना.

कपडा खोल्नु फेन्मा क्रि.

कपडा टाँगु थाम्मा क्रि.

कपडा बुन्ने तान तेताङ्लुङ ना.

कपर्दी हारागोति ना.

कपाकप क्वाप क्वाप अ. मू.

कपाल ताम्पवाक ना.

कपाल काट्नु ताम्फोक हेक्मा क्रि. प.

कपाल फुल्नु ताम्फोक फुत्मा क्रि. प.

कपालको जरा ताम्पवाक्साम ना.

कपास साह्रि ना.

कपि छेप्फा ना.

कप्लक्क खानु कोप्लेक क्रि. प.

कफिन ताप्चि ना.

कफी काफि ना.

कमजोर सुलेम वि.

कमर फोकराङ् ना.

कमिला खेलेक ना.

कम्प सिलिङ्लिङ् ना.

कम्पनी काम्छुप्मा ना.

कम्पास इम्छोक ना.

कर मेक्चेन (पर्यायवाची तिरो) ना.

कर तिर्नु तिरो हुङ्मा क्रि. प.

करङ् काराङ् ना.

करमको रुख काराम्बु ना.

कराउन लगाउनु ओक्मेत्मा क्रि. प.

कराउनु ओक्मा, क्रि.

करार थुक्कुङ् ना.

कराही काराइ ना.

करिब भान्नेङ् ना.

करेज दाज ना.

करेन्ट भेल्लेङ् ना.

कर्कट राशि खोबेक्छा ना.

कर्णफूल लुङ्चि ना.

कर्तव्य चोक्थाङ् ना.

कर्द फिसुत्वा ना.

कर्नी कार्नि ना.

कर्म खोटी तुवापेगाना ना.

कर्याककुरूक्क कुक्रुक्क योरोप्खोरोप
क्रि. प.

कस्याङ्कुरुङ् डोरोत्वा ना.

कलकलाउँदो खिलिक खिलिक वि.

कला छेम्फुङ् ना. ; मुक्ताप ना.

कलिलो न्जिक्तुन्ना वि. ; सेम्फाना वि.

कलेजी रङ् माक्फाम ना.

कलेजो लुङ्मा ना.

कल्चुडा चरो माक्छिङ् ना.

कल्पना मिप ना. ; लुङ्माइमा ना. ;

लुङ्मापेमा ना. ; सेन्चि ना.

कल्पना गर्नु मिर्मा, क्रि. ; सेन्चियुक्मा
क्रि.

कल्पित मिताहा ना.

कल्ल लाङ्छेङ् ना.

कवाज लाङ्साङ्मा ना.

कविता संग्रह पालाम्राङ् ना.

कसम खानु किरि एकमा क्रि. प.

कसरी इमिन प्र. वा.

कसले इसाडा प्र. वा.

कसिलो छिङ्छिङ् ना.

कसैको साथमा आफै पनि जानु लोङ्मा,
क्रि.

कस्तो इमिन्ना प्र. वा.

कस्नु छिङ्मा क्रि.

कहाँ इबे प्र. वा. ; हेत्ने क्रि. प.
 कहाँ सम्म हेत्नेसोम्मा ना.
 कहानी लुयुक्त्हा ना.
 कहिले हेत्तिङ् प्र. वा.
 कहिले नमर्ने आन्चिल ना.
 कहिले पनि हेत्तिङ्चा क्रि. प. ;
 हेत्तिङ्चाबा ना. ; हेन्डिङ्चाबा ना.
 काँइयो ताङ्सेरेम्बा ना. ; सिगिकमा ना.
 काँक्रो वाबिक ना.
 काँचुली ओयोत ना.
 काँचो ओलेत्वा वि.
 काँड पिसिक ना.
 काँडा छोन ना. ; तिङ् ना.
 काँडे फूल तिङ्फुङ् ना.
 काँडेदार तिङ्वाल्ला ना.
 काँध फाक्ताङ् ना.
 काँधमा बोक्नु फाक्ताङ्बे खुम्मा क्रि. प.
 काँस दाधिचि ना. ; पिछुक ना.
 काँइली पाक्छालुम्मा वि.
 काँइलो पाक्छालुम्बा वि.
 काँई माङ्च्वाहि ना.
 काउनु छाम्मा ना.
 काउलो खोसेङ्बु ना.
 काउसो कोक्थाबु ना.
 काका फाङ् ना.
 काकी छिम ना.
 काखी लेकुमाङ् ना.
 काखी बजाउनु लेकुमाङ् मोक्मा क्रि. प.
 काग आत्वा ना.

कागज कागात ना. ; फवा ना.
 कागज बनाउनु फवा चोक्मा क्रि. प.
 कागजात छेप्दाङ् ना.
 कागती सुमिल्याङ् ना.
 काङ्गारु काङ्गारु ना.
 काजक्रिया बारखि ना.
 काटिएको इम्दाना ना.
 काटिन हेक्निमा ना.
 काटी मार्नु चेन्सिम्मा क्रि.
 काटेर छिनाउनु पुग्मा, क्रि.
 काट्नु खोक्मा, क्रि. ; चेम्मा क्रि. ; हेक्मा,
 क्रि. ; हेङ्मा क्रि.
 काट्ने हेक्माना ना. ; हेङ्माना ना.
 काट्ने व्यक्ति चेन्खुबा ना.
 काठ सिङ् ना. ; हेक्सिङ् ना.
 काठको च्याउ सिङ्मुङ् ना.
 कात्रो ताप्चिते ना.
 कान नाभाक ना.
 कान ढुङ्ग्री साम्याङ्गोल्याङ् ना.
 कान दुख्नु नाभाक तुक्मा क्रि. प.
 कान नसुन्नु नाभाक मेङ्खेम्मा क्रि. प.
 कान सुत्लो केक्कि ना.
 कानको लोति नाभाक्नाम ना.
 कानमा पुग्नु नाभाक्पे तामा क्रि. प.
 कानुन थुक ना.
 काने गुजी नाभाक्कि ना.
 काने च्याउ वामुङ् ना.
 कानेखुसी फोसोक ना.
 कान्छा पाक्ना वि. ; फुत्वाबा वि.

कान्छी पाक्ना वि. ; फुहवामा वि.
 काफल चरी निङ्वाहिम्वा ना.
 काब्य पालाम्वा ना.
 काब्रो खाहवा ना.
 काम चोक ना.
 काम गर्ने येङ्दुना ना.
 काम बाट विदा हुनु ओङ्मा क्रि.
 कामदारी फोकदाङ्वा वि.
 कामुक लाम्ना वि.
 काम्नु योङ्मा क्रि.
 कारखाना पुचोक ना.
 कारागार छेक्पाङ् ना.
 कारिन्दा काम चोकखुबा ना. प.
 कार्ड छेप्थाप ना.
 कार्तिक फुङ्गो ना.
 कार्य गर्नु काम चोकमा क्रि. प.
 कार्यक्रम चोकछोकलाम ना.
 कार्यदल चोकछुम्वाङ् ना. ; चोकदाङ्वाचि ना.
 कार्यपालिका चोकसाम्मापाङ् ना.
 कार्यविधि फानिङ्वा ना.
 कार्यालय चेछेम्वालुङ् ना. ; चोकदाङ् ना.
 काल खण्ड नाम्हाप ना.
 काला जाति माक्खुरुप्पा ना.
 कालिज तिहवा ना.
 काली चरो माक्छिङ् ना.
 काली ज्यामिर सोल्याङ् ना.
 काली माकुरा माक्ताकाबाङ् ना.
 कालो माक्खुर ना. ; माक्वाङ् वि.

कालो अरिङ्गाल साहवा ना.
 कालो पाटी माक्ताप ना.
 कालो भोगटेनी लिङ्बुमाफुङ् ना.
 कालो माटो माक्छिङ् खाम ना.
 कालो शालिग्राम माक्वालुङ् ना.
 कालो-कालो माक्लुपमाक्लुप वि.
 काविता पालाम ना.
 कास्य पदक युक्सुक ना.
 काहिँली नाम्लुम्मा वि.
 काहिँलो नाम्लुम्बा वि.
 किचकिच काचेङ्काचेङ् ना. ; चिगेचिगे ना.
 किताब छेप्ताप ना.
 किश्रो किरछुवा ना.
 किन इजाङ् प्र. वा.
 किनबेच इम्हाइन्चाम्हा ना.
 किनभने इजाङ्बाङ्निङ् संयो.
 किनी खानु इन्चामा क्रि.
 किनु पोङ्मा क्रि.
 किन्नु इन्मा क्रि.
 किन्ने इन्खुबा ना.
 किम्बदन्ती लुयुक्ताना ना.
 किम्बु माङ्मेरु ना.
 किराँत वेद किरात मुन्थुम ना. प.
 किर्ना साप्सिक ना.
 किलकिले इक्लाम ना.
 किला घोच्चा ना.
 किला गाङ्नु थुक्मा क्रि.
 किलिप साम्याङ्केक्वि ना.

किल्ला एप्लुङ ना. ; लुङ्छेक ना.
 किशोरी किमेक वि.
 किसान टोऱ्वा ना. ; सोडारबा ना.
 किसिम थोक ना.
 किस्ताबन्दी खाप्लुक ना.
 किस्सा लुलेम्मा ना.
 कीटनाशक फिबाक्काछिक ना.
 कीनीमा किनामा ना.
 कीरा फिबाक ना.
 कीरा पर्नु फिबाक आमा क्रि. प.
 कीर्ति निङ्हिङ् ना.
 कीर्तिमान चोम्चोक ना.
 कुइनेटो छेक्छेक्पा ना.
 कुकुर कुचुमा ना.
 कुकुर दाहिना कोङ्छालिक ना.
 कुखुरा वा ना.
 कुखुराको हैजा वालुकि ना.
 कुखुरे केश वामुङ् ना.
 कुख्यात हिनाम्निङ ना.
 कुची फाऱ्युम ना.
 कुचो छेचेलेङ ना.
 कुटनीति कालेन्निलाम ना. ; चुम्साला ना.
 कुटेर मोङ्सिऱमा क्रि.
 कुटो ओक्पारा ना. ; कुटि ना.
 कुट्नु मोक्मा क्रि.
 कुतकुती लाग्नु यान्सिऱमा क्रि.
 कुदाउनु लुक्मेऱमा क्रि.
 कुद्नु लुक्मा क्रि.
 कुन हेऱना सर्व.

कुना छुक ना.
 कुनिउँ कुन्युङ ना.
 कुन्डल नाङ्गोल्याङ ना.
 कुपोषण चामा मेन्दोक्मा ना.
 कुप्रि पर्नु उकुरिक उङ्मा क्रि. प.
 कुप्रो उकुरिक वि.
 कुप्रो सुत्नु वाकुरिक इम्मा क्रि. प.
 कुभिन्डो फुत्ते छाबोक ना. ;
 हापारेछाबोक ना.
 कुमार थाङ्सिङ्बा ना.
 कुमारी थाङ्सिङ्मा ना.
 कुमाले खाम उप्खुबा ना. प.
 कुम्भ कर्ण हिमाल फाक्ताङ्लुङ ना.
 कुरा चेऱ्या ना. ; साला ना.
 कुरा काट्नु चेऱ्या खोक्मा क्रि. प.
 कुरा खेलाउनु निङ्वाबे साला लेम्मा क्रि.
 प. ; लुङ्माबे साला वान्मा क्रि. प.
 कुरा छिनाउनु चेऱ्या पुऱ्मा क्रि. प.
 कुरा पठाउनु साला हाक्मा क्रि. प.
 कुराउटे चेऱ्याखुखुबा ना. ; छुल्याहा वि.
 कुराउनी कोरोङ्नि ना.
 कुराकानी चेक ना. ; चेऱ्यानाऱ्वा ना. ;
 सालापुला ना.
 कुरान कुरान ना.
 कुरिलो कुरिक्ला ना. ; नालुमाङ ना.
 कुरुवा कुखुबा ना.
 कुरूप इसित्ना ना. ; इसिसि वि.
 कुरो पोप्मे ना.
 कुरौटे फुऱ्खुबा वि.
 कुल काहाक ना. ; छोङ ना.

कुलो माङ्चवालाम ना. ; वालाम ना.

कुल्चिनु तुम्मा क्रि. ; पाऱ्मा क्रि.

कुवा कुपाक ना. ; पाऱ्वा ना.

कुशल साक्सेम ना.

कुष्ठ रोगी कोरि ना.

कुष्ठरोग कोर ना.

कुस्ती चुङ्मा ना.

कुहाउनु किन्दिमेप्मा क्रि.

कुहिना मुक्हुप ना.

कुहिनु किन्दिम्मा क्रि.

कुहिरो कुइरो ना. ; मेस्वाधुम ना.

कूँजो पुप्साब्याना वि. ; लोङ्लेङ् वि.

कूँजो हुनु पुम्दिम्मा क्रि.

कूटनीतिक कोलेन्लाम्भाङ् ना.

कृति चोन्चोक ना.

कृत्रिम चोक्युङ् ना.

कृपा लुङ्युङ् ना.

कृपालु सेवापिखुबा ना.

कृयाकलाप चोक्लाम ना.

कृषि तोफोक ना.

के इ ना. ; इना वि. बो.

केटा साथी बाबु काम ना.

केटी मामु ना.

केटी साथी मामुकाम ना.

केटो बाबु ना.

केन्द्र लुम ना.

केराको पात तेल्ला ना.

केराको बोट चामोक्लाथाप ना.

केलाउनु छोन्मा क्रि. ; सेन्सिप्मा क्रि. ;
सेमा क्रि.

केश ताम्पवाक ना.

केश उम्नु ताम्फोक पोक्मा क्रि. प.

केसरी हेलोपुङ् ना.

केही पनि ओ चा क्रि. प.

केही हल्का उज्यालो ओम-ओम क्रि. प.

कैंची उतार ना.

कैद गर्नु छेक्मा क्रि.

कैदी छेक्पावाङ् ना.

को -का प. स. ; इसा प्र. वा.

कोइरालो वृक्ष मुच्चि ना.

कोइला माक्छिङ्गेलेक ना.

कोइला खानी फिलिङ्ग्राङ् ना.

कोइली चरी खुऱ्वा ना.

कोक्याउने खोक्ना वि.

कोक्रो योङ् ना.

कोख लाङ्छोक ना. ; साक्लेप ना.

कोख पूजा च्याराङ्मा च्याङ् ना. प.

कोखको राँ साक्लेप्मुङ् ना.

कोचार चिन्खुबा ना.

कोट कोट ना. ; छोङ्सुप ना.

कोटेरो फेरुवा ना.

कोट्याउनु खोऱ्मा क्रि.

कोठा इदेप्मा ना. ; देक्मा (पर्यायवाची
देप्मा) ना.

कोठी माक्लेप ना.

कोठी कीरा नाम्निभा ना.

कोतर्नु वाप्मा, क्रि.

कोदाबारी पाङ्गेहाम ना.

कोदाली चापाराक ना.
 कोदालो कोन्दारिक ना. ; चापाराक ना.
 कोदो पाङ्गे ना.
 कोपिला चुचुवा ना.
 कोरली गाई कोरोड्वा ना.
 कोरा बस्तु छाक्युड्मा क्रि.
 कोरेको चित्र छेप्चिक ना.
 कोर्नु खिप्मा क्रि.
 कोला चामोक्ला ना.
 कोलाहल कायाक्कायाक ना.
 कोलेन कोलेम वि.
 कोल्टो केङ्गेड् ना.
 कोष साजिवा ना.
 कोषाध्यक्ष याड्सायुड्बा ना.
 कोष्ठ खोप्चिक ना.
 कोसिस चोड्नुड् ना.
 कोसेली सान्दिसा ना.
 कोही पनि इसाचा सर्व.
 कौडा कोकछेड् ना.
 क्यान्सर मिन्नुमा ह्वा ना.

क्याप्टेन केप्टेन ना.
 क्याप्पै चिखेक क्रि. प.
 क्याप्सुल ट्याब्लेट ना.
 क्यामरा केमारा ना.
 क्याम्प याक्पाड् ना.
 क्याम्पस पोन्पाड् ना.
 क्रम संख्या तोड्निप सड्.
 क्रान्ति चिन्लेड् ना.
 क्रान्तिकारी चिन्लेड् चोक्खुबा क्रि. प.
 क्रुस कुरुस ना.
 क्रोधी लोकहोड् ना.
 क्लब छुम्वाड्दाड् ना.
 क्षति छुसाक्सुहा ना.
 क्षतिपूर्ति नाहोक ना.
 क्षमा दिनु छेमा पिप्मा क्रि. प.
 क्षितिज खास्ताप ना.
 क्षुद्र पिनिनिबा ना.
 क्षेत्र लिङ्खाम ना.
 क्षेत्री खास्या ना.

ख

खकार खाइक्माड् ना.
 खगोल शास्त्र चोक्चोकिसाला साप्ला ना.
 प.
 खचाखच चिहुक क्रि. प.
 खजुरो खाजुरा ना. ; लोट्लि ना. ; लोहलि ना.
 खटनपटन आदाल ना.
 खटपटे फेत्तेरेक्पा वि.

खडेरी नाम्फोन्माड् ना. ; हेनाम ना.
 खडेरी जानु हेन्दिन्मा क्रि.
 खण्ड देक्मा (पर्यायवाची देप्मा) ना. ;
 फोक्साना ना.
 खण्डन गर्नु इसिलुप्मा क्रि.
 खतम ठ्वाड् ना.
 खतम गर्नु याहनमा क्रि.
 खतरा सिमाराड् ना.

खतराबाट बचाउनु सिमाभाङ्ग एप्माना क्रि. प.
 खनाति खाप्सिक ना.
 खन्न लगाउनु ओक्मेन्मा क्रि.
 खन्नु ओक्मा क्रि.; खोन्मा क्रि.
 खन्याइ सक्नु लिक्निमा क्रि. प.
 खन्याउनु तुक्मा क्रि.; तुङ्मा क्रि.;
 लिक्मा क्रि.
 खन्यू खोक्पु ना.
 खप्नु आङ्मा क्रि.
 खप्पर तुवा ना.
 खबटा खापेटा ना.
 खबर सालेन (पर्यायवाची हाक्साला) ना.
 खबर गर्नु यायेप्मा क्रि.
 खर लिङ्मि ना.
 खर काट्नु लिङ्मि हेन्मा क्रि. प.
 खरानी छुबुक ना.
 खराब इसित्ना वि.; सिङ्केप्चा वि.
 खराबी चिताउनु इसिलेङ्गिनिमिप्मा क्रि.
 खरायो खारायो ना.; पोक्सा ना.
 खरी खारि ना.
 खरुकी पोक्फु ना.
 खर्च गर्नु चालाचोकमा क्रि.
 खलबले चरो खोवामे ना.
 खलाँती सोक्मामुप्मा ना.
 खल्लो कोचेक्हा वि.
 खसाउनु आन्नेम्मा क्रि.
 खसाल्नु लेन्नेम्मा क्रि.
 खसी पार्नु उम्सिप्मा क्रि.; सेमा क्रि.
 खसेको आयाख्याना क्रि. प.

खस्न लागेको आयुक्सेक्साना क्रि. प.
 खस्नु आत्नुङ्मा क्रि.; आन्नुङ्मा क्रि.
 खस्रो याप वि.; याप्ना वि.
 खस्रो हुनु याप्मा क्रि.
 खा पुरुष याक्खाबा ना.
 खाँदु सोक्मा क्रि.
 खाङ्ग्रङ्ग खेरेरे ना.
 खाजा खारचा ना.
 खाट इम्ताम ना.; खाट ना.
 खाडल ओहोङ् ना.; होङ् ना.; होत्लुम ना.
 खाडल खन्नु होत्लुम खोम्मा क्रि. प.
 खाते माङ्चिखुबा ना.
 खानदानी थुङ्दुना ना.
 खानपिन फोक्ताङ् ना.
 खानपिन गर्नु चामाउङ्मा क्रि.
 खाना चा ना.
 खाना नपाउनु चामा मेन्दोक्मा क्रि. प.
 खानी ग्याँस राङ्हवाङ्सु ना.
 खानी वाला राङ्बा ना.
 खानीको तेल राङ्किवा ना.
 खानु चामा क्रि.
 खानु पिउनु चामा उङ्मा क्रि. प.
 खानेकुरा चामेङ्बा ना.; चाम्योङ्बा ना.
 खानेकुरा चढाउनु ह्वेप्मा क्रि.
 खानेकुरा थप्नु एन्मा क्रि.
 खारेज गर्नु लेङ्नाहाङ्मा क्रि.
 खालि द्वाङ्द्वाङ् ना.; लेङ्टा ना.
 खाली ओहोप्पालिक क्रि. प.

खाली गर्नु लिक्मा, क्रि.
 खाली भाडा होप्सेना ना.
 खाल्डो पाक्पाक ना.
 खासखुस खुसुखुसु क्रि. प. ; फोसोक
 फोसोक ना. ; सोक्मासाला ना.
 खिँचनु खिचाचोकमा क्रि.
 खिचडी चिचाबाङ ना.
 खिचलो याचिङ्गाल ना.
 खिचातानी उम्आआम्मा ना.
 खिचनु उन्मा क्रि.
 खितिति इहिहि अ. मू.
 खिन्न छुङ्छुङ वि. ; नाचिक लेत्नेम्मा वि.
 खिया ओखेङ ना.
 खियाउनु खोग्मा, क्रि.
 खिल उलिङ ना. ; नामिक ना.
 खिल्लि लुलेङ्वा ना.
 खिल्लि उडाउनु लाज्यासुसु वि. बो.
 खिल्ली उडाउनु आलाज्यासुइसुइ वि.
 बो. ; लुलेङ्वा चोङ्बिबम्मा क्रि. प.
 खिम्रिक सोन्थिरिक ना.
 खीर खिरिचामा ना.
 खुँडा पेक्ला ना.
 खुँङ्किलो फाक्लुङ ना.
 खुकुरी ताबेक ना.
 खुकुलो आवावा वि.
 खुच्चिङ उहाक्वि वि. बो.
 खुच्चिङ ह्वाक्वि क्रि. प.
 खुच्चिङ ओहाक्वि ना.
 खुटकिलो थाकालिकपा ना.
 खुट्टा लाङ ना.

खुट्टा उचाल्नु लाङ्थेन्मा क्रि.
 खुट्टा भिक्नु लाङ्फिक्मा क्रि.
 खुट्टा फार्नु हाक्मा क्रि.
 खुट्टा बजार्नु लाङ्चेप्मा क्रि.
 खुट्टा लर्बार्नु फाम्मा क्रि.
 खुट्टाको औँला लाङ्खेवा ना.
 खुट्टाको गेडी लाङ्तापिकोक ना.
 खुट्टाको नङ लाङ्छेन्दिक ना.
 खुट्टाउनु चिनातोकमा क्रि. ; रोग खोकमा
 क्रि. प.
 खुनुक्क काक्कुलिक क्रि. प. ; होब्रोक्
 क्रि. प.
 खुबी चुलोम्वा ना.
 खुम्ले कीरा खाम्भुमाङ ना.
 खुर खुर ना.
 खुर्कनु खोग्मा, क्रि.
 खुर्काउनु हिप्मा क्रि.
 खुर्किनु खिक्मा क्रि.
 खुर्पा ओखुमाक ना.
 खुर्सानी मात्छिम्बाक ना.
 खुर्सानी बारी माच्छिहाम ना.
 खुला होन्दाना ना. ; होन्होन ना.
 खुवाउनु चामेम्मा क्रि.
 खुशी चोन्सि ना.
 खुशी भएको चोन्दास्याना क्रि. प.
 खुशी हुनु चोन्सिप्मा क्रि.
 खुस्काउनु फुङ्मा क्रि.
 खेत रोपा (पर्यायवाची मान्दि) ना.
 खेत खन्नु रोपा ओक्मा क्रि. प.
 खेत जोत्नु रोपा फेङ्मा क्रि. प.

खेताला यालिक ना.
 खेती तोफोक ना.
 खेदाउँदै जानु इक्साङ् खेप्मा क्रि. प.
 खेदो गरी रहनु इङ्नुङ्मा क्रि.
 खेदुनु इक्मा क्रि.
 खेरि -निडा; -निङ्
 खेल इन्चा ना.
 खेलाउनु इन्चामेप्मा क्रि.
 खेलाडी इन्चाखुबा ना.; इन्चावाङ् ना.
 खेलिरहनु इन्चाटेप्मा क्रि.
 खेलौना इन्चामासिङ् ना.
 खेल्ल इन्चामेप्मा क्रि.
 खेल्लु इन्चामा क्रि.
 खै खै सोङ्सोङ् क्रि. प.
 खैजडी चेङ्कुन्चि ना.
 खैरो माखुरलेक ना.
 खैरो आँखा छेमिक ना.
 खोकी लाग्नु होत्रमा केत्रमा क्रि. प.
 खोक्नु होत्रमा क्रि.
 खोङ्गी काङ्योङ् ना.
 खोच्याङ्खोच्याङ् एकछोक एकछोक क्रि.
 प.
 खोज योक ना.; योग ना.
 खोजतलास योक्थावा ना.
 खोजी गर्नु योक्मा क्रि.
 खोज्नु योक्मा क्रि.

खोट हुनु खोटि लेङ्मा क्रि. प.
 खोप खोलि ना.
 खोप्नु खोन्मा क्रि.; होङ्मा क्रि.
 खोयो खोया ना.
 खोर्सानि मात्छि ना.
 खोर्सानि फूल माच्छिफुङ् ना.
 खोल ओखोप ना.; खोप ना.; सुप्ते ना.;
 हेप्वाभाक ना.; होप ना.
 खोला होङ्मा ना.
 खोला तर्नु होङ्मा काक्मा क्रि. प.
 खोलाले बगाउनु याङ्खेप्मा क्रि.
 खोले हात्रा ना.
 खोलै खोला होङ्माइहोङ्मा क्रि. प.
 खोल्लु होन्मा क्रि.; होमा क्रि.
 खोल्ला खोल्लि ना.
 खोसाउनु नाप्मा क्रि.
 खोस्टो ओखोप ना.
 खोस्नु नाप्मा क्रि.
 खोस्नि पाक्मा क्रि.
 खोस्ने यामालाबुङ् ना.
 ख्याप्पै चिखेक क्रि. प.
 ख्याल ख्याल होनेक ना.
 ख्याल ख्याल ओनेनेक ना.
 ख्याल गर्नु निङ्वाबे युङ्मा क्रि. प.
 ख्यालठट्टा लुलेङ्वा ना.

ग

गँगटे भ्रार खोबेक याक्साङ् ना. प.
 गँगटो खोबेक ना.

गँडेला छेङ्छेङ्वा ना.
 गँडचौला लेत्राबुन्जिक ना.

गँवार फूल खेत्वाला ना.
 गगलेतो भार कोङ्फिमाङ् ना. ;
 कोम्फिमाङ् ना.
 गडचाङ्गुडुङ् घुरुङ्घुरुङ् अ. मू.
 गण युम्बुरुक ना.
 गते दिक ना.
 गद्दा कविता साला पालाम ना.
 गधा सुङ्डा ना.
 गनगन बुजुङ्बुजुङ् ना.
 गन्जागोल जिलिङ्बिलिङ् ना.
 गन्तव्य तामाना ना.
 गन्ती निप ना.
 गन्ध आउने नाम्बुबा ना.
 गन्ध मुक्त मेन्नाम्बुबा क्रि. प.
 गन्ध विहीन मेन्नाम्बुबा क्रि. प.
 गन्धे कीरा साङ्गा ना.
 गन्धे भार फाइरुम्बा ना.
 गन्नु निरमा क्रि.
 गन्हाउनु नाम्मा क्रि.
 गफ गर्नु साला लेन्चामा क्रि. प.
 गफाडी ओक्पा वि. ; याजेबा वि.
 गम चिकेप्पा ना.
 गमक्क ढोकढोक ना.
 गमला फुङ्दाङ् ना.
 गरिब तुक्खिसुम्बा ना.
 गरिब हुनु तुक्खिसुम्बा लेङ्मा क्रि. प.
 गरिमा निङ्गुङ्मा ना.
 गरिरहुनु चोङ्नेम्मा क्रि.
 गरी खानु चोङ्चामा क्रि.

गर्जनु लुमा क्रि.
 गर्जित घुरुरु क्रि. प.
 गर्दा -निङ् प. स.
 गर्नु आचोकमा क्रि. ; चोकमा क्रि.
 गर्भवती हुनु फोक खुत्मा क्रि. प.
 गर्भाशय च्यादाङ् ना.
 गर्मी कुनाम ना. ; कुहाक वि.
 गर्मी हुनु ह्वाङ्मा तुक्मा क्रि.
 गल गाल ना.
 गल लगाउनु एमा क्रि.
 गलगौड खोम्तोता ना.
 गलबन्दी खोम्सुम्ते ना. ; गाम्छा ना.
 गलैँचा साम्बालु ना.
 गल्लि बिरोङ् ना.
 गल्ली इसिसि वि. ; खोक्सा ना.
 गहत फेक्मे ना.
 गहना थेन्फुङ् ना.
 गहना कमाउनु उप्मा क्रि.
 गहिरो पाक्लुम्बाक वि.
 गहिरो खाडल भोक्सि ना.
 गहिरो सोच्नु चिडामिप्मा क्रि.
 गहुँ गाउङ् ना. ; ताम्या ना.
 गहुँगोरो फुलेक्फुलेक्ना वि.
 गहौँ लिना वि.
 गाँठी कुरा हुप्चेन्या ना.
 गाँठो हुप ना.
 गाँठो पार्नु हुप्मा क्रि.
 गाँठोमा सुनिनु हुप्पेहोम्मा क्रि.
 गाँड चाखोन ना.

गाई पिक ना.

गाईको मासु पिपोरलिङ् सा ना.

गाईगोरूको मासु पिकसा ना.

गाउँ तेन ना.

गाउँ पूजा तेन ताम्मा क्रि. प.

गाउँ प्रमुख तेन्हाङ् ना.

गाउनु छेम लुम्मा क्रि. प.; लुम्मा क्रि.

गाउनु बजाउनु मुम्मामोकमा क्रि.

गाडी गाडि ना.

गाङ्नु हुम्मा क्रि.

गाङ्नु लिक्मा क्रि.

गायक सेम्लासाङ्वाङ् ना.

गायन भुण्ड छेम्हुरि ना.

गायिका छाम्मा ना.; छेम्माङ्मा ना.

गाला नाम्छेङ् ना.

गालि गर्नु थिन्मा क्रि.

गाली याहुप ना.

गाली गर्नु गालि याङ्मा क्रि. प.

गाहो छाक्हा वि.

गाहो लगाउनु छेङ्मा क्रि.

गाँङ्नु युप्मा क्रि.

गिजा केङ्गुयुक्थाम ना.

गिज्याउनु उलाङ् चोङ्बिप्मा क्रि. प.

गिट्टो सुचिक्वा ना.

गिठो सुचिक्वा ना.

गितार तोरोङ्गि ना.

गिदी नाचिक्वा ना.

गिद्ध गिद्धा ना.; साम्बान्वाक ना.

गिद्धे दृष्टि सिनिमिसाङ्सोप्मा ना.

गिर्खा पोक्पोक्ना ना.

गिलो कोरेक ना.

गीत छेम ना.

गीत रचना गर्नु छेम्काङ्मा क्रि. प.

गीता गिता ना.

गीति संग्रह छेम्माङ् ना.

गुँड ओहोप ना.; होप ना.

गुदुमुदु पुप्लिक वाप्लिक अ. मू.

गुङ्नु काङ्मा क्रि.

गुण उयाक्छिक ना.

गुणान पेक ना.

गुदी उलिन्च्वाक ना.; लिन्चुक्वा ना.

गुनासो निङ्वा तुक्मा ना.

गुनासो गर्नु साला युङ्मा क्रि. प.

गुन्द्री थियुङ् ना.

गुन्द्री बुन्नु थियुङ् आक्मा क्रि. प.

गुन्दुक सुजिन्दिरिक ना.

गुपचुप खुसालेन्दाङ् ना.

गुप्तचर साला खुन्चाखुबा ना.

गुप्ताङ्ग हिलुम ना.

गुफा माहोङ् ना.; लुङ्ढाङ् ना.; लुप्लुङ् ना.

गुमाउनु माङ्निमा क्रि.

गुम्बा सेमेप्पाङ् ना.

गुम्साउनु किम्मा क्रि.

गुराँस थुङ्फेत्ला ना.; फाम्फुङ्बुला ना.

गुरिल्ला गोरिल्ला ना.

गुरु चिन्खुबा ना.; सिक्ला ना.

गुरुङ जाति सामुङ् ना.

गुरुत्व आकर्षण उन्ताकेन ना.
 गुर्लुम्मै मोम्लिङ् क्रि. प.
 गुलाबी फुफाम्लेक वि.
 गुलियो लिम ना. ; लिम्ना वि. ; लिम्हा वि.
 गुलियो जस्तो लिम्चोक ना.
 गुलियो पानी लिम्वा ना.
 गुलेली छिगिक ना.
 गुलेली हान्नु छिगिक आप्मा क्रि. प.
 गुहार आङ्गेन्चा ना.
 गुहेली खालाबुक ना.
 गृहमन्त्री पाङ्तुम्याहाङ् ना.
 गेट लाम्छेक ना.
 गेडागुडी खानु खेङ्मा क्रि.
 गैँडा गाइडा ना. ; नाभुदावा ना.
 गैर नागरिक योलिङ्वाङ् ना.
 गो मिक्ला ना.
 गोगुनको रुख हाङ्गेरेक्पु ना.
 गोजीमा हाल्नु तेङ्मा, क्रि.
 गोटी कोप्प्याङ्लुङ् ना.
 गोठ गोठा ना.
 गोठ पूजा पिक च्याङ् ना.
 गोडी सक्नु याक्निमा क्रि.
 गोडेर सक्नु याङ्सिन्मा क्रि.
 गोङ्नु याङ्मा, क्रि.
 गोत्र सामेत्लिङ् ना.
 गोदवारी फुल भेडाफुङ् ना.
 गोदावरी फूल माखामालिफुङ् ना.
 गोधूलि कुचिक कुचिक क्रि. प.
 गोपनीय फोक्छुप ना.

गोप्य ओहोङ् साला वि.
 गोप्य कुरा फोक्साला ना. ; लुम्साला ना.
 गोप्य कोठा चुम्देप्मा ना.
 गोबर पिक हि ना.
 गोब्रे कीरा फाइरुम्बा ना. ; हिबुम्बा ना.
 गोब्रे याड फाइमुङ् ना.
 गोमन सर्प गोमान ना.
 गोरा फुबाङ् ना.
 गोरु इप्छापिक ना.
 गोरेटो मिनालाम ना.
 गोरो फुत्तिरिक्पा वि. ; फुना वि.
 गोल रक्षक बुङ्लाप्खुबा ना.
 गोलभैँडा काचिरिडा ना.
 गोलमाल पार्नु वान्सिन्मा क्रि.
 गोलाबारी गर्नु मिबोङ् पोङ्मा क्रि. प.
 गोलि बुरुक ना.
 गोलिगाँठो लाङ्मिक ना. ; लाङ्हुप ना.
 गोलिलो लोत्रलोना ना.
 गोली हान्नु बुरुक आप्मा क्रि. प.
 गोलो इघुरुम वि. ; टोङ्नाबुम ना. ; तोङ्ना वि.
 गोलो लाम्चो गोत्रलि ना.
 गोही गोहि ना.
 गोहीको आवाज क्वा क्वा अ. मू.
 गोहो ओयोक ना. ; योक ना.
 गोहोरो खोरोन्माङ् ना.
 गौँथली सुसुवा ना.
 गौरी शिखर सुम्निमा पारुहाङ्लुङ् ना.
 ग्यास ओसोकमा ना. ; ह्वाङ्सा ना.

ग्यास घर हिवापाङ ना.
 ग्रन्थ माछेप्ताप ना.
 ग्रह इक्सापोक ना. ; चोक ना.
 ग्रह मण्डल चोकचोकिकेक ना.

ग्रहण गर्नु मुक्पे ताप्मा क्रि. प.
 ग्रीष्म नाङ्तुकनाम ना. ; नाम्तुकनाम ना.
 ग्रीष्म ऋतु लिप्चुक ना.

घ

घचेट्नु चोमा क्रि.
 घटना छुम्लेङ ना.
 घटाउ छु ना.
 घटाउनु छुमा क्रि.
 घट्ट डेङखामा ना.
 घट्नु छुन्दिहमा क्रि.
 घडी घाडि ना.
 घडेरी पाङ्खामा ना.
 घण्टी पोङ्गि ना.
 घत चेवा ना.
 घनिष्ट मित्र लुङ्माकाम ना.
 घप्लक्क फोप्लेक अ. मू.
 घमन्द गर्नु लेङ्सिप्मा क्रि.
 घमन्डी लेङ्सिखुबा वि.
 घमाइलो नाम्छोक वि. ; नाम्सालिङ ना.
 घर पाङ ना.
 घर छेउ पाङ्लाङ क्रि. प.
 घर तरुल पाङ्खि ना.
 घर देवता पाङ्च्याङ ना.
 घर पालुवा पाङ्हिङ ना.
 घर पैँचो पाङ्उमा ना.
 घर मुनि पाङ्लाङ क्रि. प.
 घर मूली ह्वाङ्बा ना.
 घरकी मूली पाङ्दाङ्मा ना.

घरको कुना छुकछुकमा ना.
 घरको छानो मोम्दालुङ ना.
 घरपरिवार पाङ्युङ ना.
 घरबार पाङ्खिम ना.
 घरबारी पाङ्लाम्धाङ ना.
 घरभिन्न पाङ्होङ ना.
 घराना पाङ्छोङ ना.
 घरायसी आप्ताङ्फेताङ वि.
 घरायसी काम फोक्ताङ ना.
 घरेलु खिम वि.
 घरेलु मेसिन तेताङ्लुङ ना.
 घस्नु नेक्मा क्रि.
 घाँटी खोम ना. ; छेक्छेक्ना ना.
 घाँटी तन्काएर हेर्नु ओओङ् सोहमा क्रि.
 प.
 घाँटी बटार्नु खोमइङ्मा क्रि.
 घाँस काट्नु घास तुप्मा क्रि. प. ; घास
 हेहमा क्रि. प.
 घाइते खाजा वि.
 घाउ ह्वा ना.
 घाटा लाग्नु सिङ्सिप्मा क्रि.
 घाटु नाच घाटुलाक ना.
 घाम नाम ना.
 घाम डुब्नु नाम आमा क्रि. प.

घाम ताप्नु नाम हुङ्चामा क्रि. प.
 घाम लाग्नु नाम फेन्मा क्रि. प.; फेन्मा
 क्रि.
 घामको किरण छुरिरि वि.
 घामको छायाँ वागेक ना.
 घर थाङ्सुपाङ ना.
 घारी राङ ना.
 घिउ कुमारी पारिसाङ ना.
 घिटीघिटी हिरदोक ना.
 घिन छिप्पा ना.
 घिन लाग्दो छिप्पाकेकेक वि.
 घिनाउँदै याम्याम क्रि. प.
 घिनाउनु छिप्पाकेन्मा क्रि.
 घिरौँला तोरेङ ना.; लोलिम्बु ना.
 घिर्नी इघुरुम्बा ना.
 घिसारेर लैजानु साङ्खेप्मा क्रि.
 घिसार्नु सारमा क्रि.
 घिसार्ने व्यक्ति साखुबा ना.
 घिस्याउनु सारमा क्रि.
 घुँघुरु पोङ्गि ना.
 घुँडा लाङ्छुक ना.; लाङ्हुप ना.
 घुँडा टेक्नु लाङ्छुकपे युङ्मा क्रि. प.
 घुइँचो चिहुकराङ ना.
 घुङ्गिड मुक्थुप ना.
 घुम खाप्ताप ना.
 घुम ओढ्नु खाप्ताप हाम्मा क्रि. प.
 घुमन्ते कोखुबा ना.; कोन्चाखुवा ना.
 घुमफिर गर्नु कोन्चामा क्रि.
 घुमि रहनु इन्नेम्मा क्रि.

घुमि हिँड्नु इङ्घोन्मा क्रि.
 घुमेको इसाना क्रि. प.
 घुम्दो फोन्मा ना.
 घुम्नु इमा क्रि.; कोन्मा क्रि.
 घुराइ घानात्वा ना.
 घुर्नु घानात्वा लात्मा क्रि. प.
 घुर्मिस ओप्चिक ना.
 घुस स्वाक्पियाहा ना.
 घुस खोरी स्वाक्चाखुबा ना.
 घुसार्नु तेङ्मा क्रि.
 घुस्त्रि पस्त्रि चिहुक ना.
 घूस उखुम ना.
 घृणा छिप्पा ना.
 घेरा मार्छ ओन्देक्त्वा क्रि. प.
 घेराउ हाल्नु इघुरिङ्ओन्मा क्रि.
 घेर्नु ओम्मा क्रि.
 घैला घाइला ना.
 घोक्नु लुथुङ्मा क्रि.
 घोक्प्राउनु सोक्मा क्रि.
 घोगो घोगा ना.
 घोचपेच चिहोक्वाहोक ना.
 घोच्नु योक्मा क्रि.; होप्मा क्रि.
 घोडा ओन ना.; ओन्पा ना.
 घोडा दौड ओन्लुक ना. प.
 घोडापुछे ओक्मिलाङ्घोक ना.
 घोप्टो फोप वि.
 घोप्टो पर्नु फोप फोप्मा क्रि. प.
 घोप्ट्याउनु हुङ्मा क्रि.
 घोरल घोराल ना.

घोल वाम ना.

घोषक ओक्खुबा ना.

घोषणा काखेम ना.

घोषणा गर्नु ओक्नेम्मा क्रि.

घ्यू चोखेन ना.

घ्वाप्प पोहेप अ. मू.

च

चकचक छुरिछुरि वि.; छोछोलाप्लाप
ना.; लापलाप ना.

चकचक गर्नु लाम्ना लेङ्मा क्रि. प.;
लाम्ना लेङ्मा क्रि. प.

चकचके लाम्ना वि.

चकनाचुर पिच्चिक वाच्चिक क्रि. प.

चकमक चाक्मोक ना.; मिचाकेन ना.

चक्कर लाग्नु निङ्वा इमा क्रि. प.

चक्कु फिसुवा ना.

चट्टान लुङ्गाङ ना.

चट्टी थियुङ ना.

चट्पटिनु सोङ्मा क्रि.

चट्याङ पेरछेक्वा ना.

चङ्काउनु फेक्मा क्रि.

चढाउनु तिमा क्रि.; पुप्मा क्रि.

चढिनु वेम्मा क्रि.

चढ्नु थाङ्मा क्रि.

चतुर्थ तिथि लानाम ना.

चतुर्दशी लाङनाम ना.

चनाखो चेन ना.; चेन्ना वि.; थाङ्थाङ्
वि.; हाङ्हाङ् ना.

चन्द्र ग्रहण लायोक् ना.

चन्द्र राज्य लादोरि ना.

चन्द्रमा ला ना.

चन्द्रमा अस्ताउनु लाआमा क्रि.

चन्द्रमाको उज्यालो लालेप्माङ ना.

चन्द्रहार खोम्ल्याङ ना.

चपाउनु खाम्मा क्रि.

चपाएर खानु खाम्चामा क्रि.

चप्पल चेप्पाल ना.

चमत्कार तोत्ते ना.

चमेरो लाग्वा ना.

चमेली फूल फ्वाङ्नाम्फुङ ना.

चम्किलो छेम वि.; छेरेरेङ् वि.;
भेल्लेक्ना वि.; सेल्लेक्ना वि.

चम्किलो गरगहना लुङ्छुप्ल्याङ ना.

चम्चा चाम्चि ना.

चरन पुङ्दाङ ना.

चरा न्वाक ना.

चराउनु कोप्मा क्रि.

चरित्र चोक्ओक ना.

चरित्रवान् निङ्वायुङ्बा वि.

चर्को लाक वि.; लाक्नुङ् वि.

चर्खा जारखा ना.

चर्पी हिगोक्थाम ना.

चलचित्र खोङ्लालामे (पर्यायवाची
हिङ्लावा) ना.

चलचित्र घर खोङ्लालामे पाङ् ना. प.

चलन इमारिक ना.

चलाउनु वान्मा क्रि.; वाम्मा क्रि.

चलाख चेन्दुना वि. ; चोम्बु वि. ;
 थाड्थाड्बा वि.
 चलेको नाम खेप्सानानिङ् ना.
 चलदै गर्नु योङ्नेम्मा क्रि.
 चल्ला वागुच्या ना. ; वागुच्या ना.
 चल्ला काढ्नु ओन्मा क्रि.
 चवन्न फाना सङ्.
 चवालीस नाना सङ्.
 चस्किनु सोला होन्मा क्रि. प.
 चस्मा चेस्मा ना. ; मिककेप ना.
 चाँडो हानि क्रि. प.
 चाँदी युप्पा ना.
 चाँदीको सिक्का युप्पायाङ् ना.
 चाउरि परेको छुक्साना क्रि. प.
 चाउरी छुङ्छुङ् ना.
 चाक तोक्चाकालिक ना.
 चाका थाङ्सुखोप ना.
 चार्लु चाखा चोक्मा क्रि. प.
 चाट चुट तोलेक वालेक अ. मू.
 चाट्नु लेक्मा क्रि.
 चाड होक्नाम (पर्यायवाची होक) ना.
 चाड चाड मानाम्दा ना.
 चाबी लगाउनु छेक एम्मा क्रि. प.
 चामल चासाक ना.
 चामलको बियाँ उयालिङ्ग्वाक ना.
 चाप्ने च्याउ छेनामुङ् ना.
 चाया ताङ्ख्वाक ना.
 चार ना सङ्.
 चार पल्ट नाम्मा सङ्.

चार वटा नाम्चि सङ्.
 चारपाउले हिँड् होङ्गाक फाक्मा क्रि. प.
 चारी बाघ न्वाक किबा ना.
 चाल मुम ना.
 चाल चलन चोक्ओक्मुम्मा ना.
 चालक थाड्थाड्बा ना. ; लाङ्लाम्बा ना.
 चालचलन इसाम्भाराम ना. ; निलुम ना.
 चालीस नाखेङ् सङ्.
 चाल्नो होङ्ग्राङ् ना.
 चिउँडो सिङ्सालिक ना.
 चिउरा खोङ्ब्याक ना.
 चिउरीको वृक्ष इङ्बु ना.
 चिउला उलिङ्ग्वा ना.
 चिच्याउनु ओक्मा क्रि.
 चिठी पत्र चेहाङ् ना.
 चिठी बाँड्ने सान्दिछेप्हाम्बुबा ना.
 चिण्डे चिचाम्बु ना.
 चिता सोला ना.
 चिताउनु मिन्मा क्रि. ; सुक्मा क्रि.
 चितामा चढाउनु सोला तिमा क्रि. प.
 चितुवा लेक्वाकिबा ना.
 चित्त दुर्लु नाभुक तुक्मा क्रि. प. ; निङ्वा
 तुक्मा क्रि. प.
 चित्त नु हेमा क्रि.
 चित्त बुभ्नु निङ्वा तामा क्रि. प. ;
 लुङ्माचिम्मा क्रि.
 चित्र चिङ्छेप ना.
 चित्रालय लालामेपाङ् ना.
 चिनाउनु चिना तोक्मेम्मा क्रि. प.
 चिनी छुलिम ना.

चिनेको निसाना क्रि. प.
 चिनो उला ना. ; याबेन ना.
 चिनो लगाउनु तियोक युङ्मा क्रि. प.
 चिन्डो फुम ना.
 चिन्नु चिनातोक्मा क्रि.
 चिन्ह चिङ्गो ना. ; तियोक ना. ;
 नियोक्फुङ ना.
 चिप्लिनु सुङ्मा क्रि.
 चिप्ले कोलेङ्वा ना.
 चिप्ले कीरा कोकछेन ना.
 चिप्लेटी सोलोम्बि चामा क्रि. प. ;
 सोलोम्बि ना.
 चिप्लो कोलेम वि. ; चोलेङ्ग वि.
 चिप्लो पान कोलेम्हा वि.
 चिप्लोमा घस्रिनु सोङ्खेङ्मा क्रि.
 चिभे चरा घेङ्चुक ना.
 चिमोट्नु छिक्मा क्रि.
 चिम्टा काम्बाङ ना.
 चिम्टो मिफिङ्वा ना.
 चिम्पान्जी सोक्पा ना.
 चिया मोङ्वा ना.
 चिरफार गर्नु फाङ्मा क्रि.
 चिराइतो एकखेन ना.
 चिर्नु फोङ्मा क्रि. ; सिम्मा क्रि.
 चिलाउनु सुन्चामा क्रि.
 चिलाउने निस्कनु सुन्चामाह लोम्मा क्रि.
 प.
 चिलाउने रुख याङ्सिङ्बु ना.
 चिल्नु लिक्मा क्रि.
 चिसो चिना वि. ; चिनुङ्ग वि. ; चिहा वि.

चिसो बनाउनु चिमा क्रि.
 चिहान हुम्दाङ ना.
 चिहान घारी सिगुयालाङ ना.
 चील माङ्मे ना.
 चुँडिएर जानु युम्खेङ्मा क्रि.
 चुच्चो छोम्ना वि.
 चुटिएर जानु पुङ्खेङ्मा क्रि.
 चुङ्की खेङ्वाला ना.
 चुत्थो माङ्ना ना.
 चुनाब सेक्निङ ना.
 चुन्नु सेक्मा क्रि.
 चुप स्वाक ना.
 चुप चुप स्वाक्सेस्वाक्से ना.
 चुपचाप बस्नु स्वाक युङ्मा क्रि. प.
 चुम्बन गर्नु याङाचुप्पा चोक्मा क्रि. प.
 चुरा छेङ ना.
 चुरी थोक्सिलाङ्मे ना.
 चुरी घारी थोक्सिलाङ ना.
 चुरोट चुरुक ना.
 चुरोट बेर्नु चुरुक किप्मा क्रि. प.
 चुर्लुम नाम खेतोरोक ना.
 चुलढुङ्ग सुम्लुङ ना.
 चुलबुल छुरिछुरि वि.
 चुलबुले चिचोङ ना.
 चुलि चोम्चोम ना.
 चुली माकाल ना.
 चुलेत्रो वाकाबुसिङ ना. ; हाक्ताक्माङ ना.
 चुलो आफ्लुम ना.
 चुल्हो हुल्गुङ ना.

चुसाहा लाक्फेक ना.
 चुहाको बोट योड्दोक्ला ना.
 चुहुनु लोन्मा, क्रि.
 चेत गुमाउनु होस माऱनिमा क्रि. प.
 चेतना चेत ना.; निछाड् ना.; निसुक्ताना ना.; लावा ना.
 चेतावनी मिचुक ना.
 चेतावनी दिनु यायेप्मा क्रि.; हिन्माहान्मा क्रि.
 चेपागाँडा फोकाऱवा ना.
 चेप्टे सिमी वागाक्पा ना.
 चेप्टे सुन लुङ्चि ना.
 चेप्टो पेक्पेक्ना वि.; फेक्फेक वि.
 चेप्ट्याउनु फेक्फेक चोक्मा क्रि. प.
 चेला चिङ्खुबा ना.; पेदा ना.
 चेली तेप्मा ना.; तेऱमा ना.
 चेलीबेटी तेप्मा ना.
 चेस् खेल ओन्सिप्माइन्चा ना.
 चेहरा नाचिक ना.; नासिङ् ना.
 चैत्र हेरो ना.
 चोखो चोखो वि.
 चोटपटक ह्वा ना.
 चोप युवा ना.
 चोया ए ना.
 चोया बाँस एफाबु ना.
 चोर खुसुबाङ् ना.
 चोर औँला खुसुबाङ् खेऱवा ना. प.
 चोर बाटो खुन्चालाम ना.
 चोरी खानु खुन्चामा क्रि.
 चोरेर लानु खुङ्खेप्मा, क्रि.

चोर्नु खुमा क्रि.
 चोली मुक्सुप्मा ना.
 चौंतीस सुना सङ्.
 चौंरी नाङ्पिक ना.; पिक्योङ् ना.
 चौकीदार कुखुबा ना.; वालाम्लुङ्गुबा ना.
 चौकीदार गर्नु उचुन सोप्मा क्रि. प.
 चौडाइ वाक्लाम ना.
 चौतारा चाउतारा ना.; चाउतारा ना.
 चौतारो थाक्थाक्पा ना.
 चौथा नाम्ना वि.
 चौथाइ एथेग्लुप ना.
 चौध एना सङ्.
 चौपाया नालाङ्हा ना.
 चौबाटो नातुप्लाम ना.
 चौबीस हिना सङ्.
 चौर पुङ्दाङ् ना.; साम्बोग्लाङ् ना.
 चौरानब्बे पाना सङ्.
 चौरासी ताना सङ्.
 चौलानी चासाक्पा ना.
 चौसट्ठी याना सङ्.
 चौहत्तर लाना सङ्.
 च्याउ मुङ् ना.
 च्याङ्ग्रो चेङ्गारा ना.
 च्यातिनु नाङ्खेऱमा क्रि.
 च्यात्नु छिम्मा, क्रि.
 च्याप च्याप केप्चोक केप्चोक वि.
 च्यापु सिङ्सालिक ना.
 च्याप् च्याप् चिकेप चिकेप वि.

च्याप्नु फिप्मा क्रि.
च्याप्ने चिप्हिप्पा ना.

च्याबुड केइ ना.
च्याम्पियन येइदुना ना.

छ

छ या सइ; वे क्रि.; वेऱना क्रि. प.
छ पल्ट याम्मा सइ.
छक्क माइमाइ क्रि. प.
छक्क पर्नु माइदिमा क्रि.
छक्याउनु याम्मा क्रि.
छटपटी फेत्तेरेक फेत्तेरेक अ. मू.
छटपटे फेत्तेरेकपा वि.
छट्टु चोम्बु वि.
छट्टपट ओक्खिपिक्खि ना.
छडी लगाउनु हिम्मा क्रि.
छत्तीस सुया सइ.
छनक पाउनु चिङ्गो तोक्मा क्रि. प.
छपनी हान्छुर ना.
छपन्न फाया सइ.
छब्बीस हिया सइ.
छयहत्तर लाया सइ.
छयानब्बे पाया सइ.
छयालीस नाया सइ.
छयासी ताया सइ.
छरपस्ट छाछाभुत्ता वि.; छाताछुल्ला ना.
छरपस्ट हुजिन्जाइ ना.
छरपस्ट पार्नु हिन्नाहाइमा क्रि.
छरिएको हिसाहा ना.
छर्कनु ह्वेप्मा क्रि.
छर्किनु होयेप्मा क्रि.
छर्नु हिमा क्रि.

छल चुम्चा ना.
छल गर्नु लेम्चामा क्रि.
छल गर्ने लेम्चाखुबा ना.
छलफल गर्नु चेऱ्या वाम्मा क्रि. प.
छलि लेम्चाखुबा ना.
छलेर पठाउनु लेम्चानाहाइमा क्रि.
छल्लु एम्माहाइमा क्रि.; छालाचोक्मा क्रि.
छहारी नाम्चिन्मा ना.
छाँगो छ्वाइरो ना.
छाउँदै खाप्साइ क्रि. प.
छाउनी क्याम्प ना.; युइहाम ना.
छाउनु खाप्मा क्रि.
छाउरा उप्पाछाक ना.
छाउरी उमाछाक ना.
छाडा आइमाई वेन्खुमामेच्छा ना.
छाड्नु नाऱ्नामा क्रि.; लेन्हाइमा क्रि.;
लेप्निमा क्रि.
छाता खाप्ते ना.; नाम्ताप्पा ना.
छाती पाता कोम्फुएप्पा ना.
छातीको रौं नुमुइ ना.
छाते चुरा कोकछेइ ना.
छाद पोसिप ना.
छाड्नु ओमा क्रि.
छानिएको जाँड इक्साहाच्चा ना.
छानो खाप ना.

छान्नु इङ्मा क्रि. ; सेक्मा क्रि. ; सेङ्मा क्रि.

छाप चिङ्थेप ना.

छापछापती सेपेक्पेक ना.

छाम्नु सोम्मा क्रि.

छायँ लालामे ना. ; लालामेठ ना.

छायँमा बस्नु नाम्चिह्माबे एप्मा क्रि. प.

छारेरोग खिरिरिबा ना.

छाल छाल ना. ; फोम्ल्याङ ना.

छाला ह्वारिक ना.

छाला काढ्नु ओक्मा क्रि.

छिँवल्लु सिङ्मा क्रि.

छिचिमिरो मिङ ना.

छिटो हानि क्रि. प.

छिनो छिनो ना.

छिन्कनु मिन्मा क्रि.

छिपिँदै जानु चिक्साङ् खेह्मा क्रि. प.

छिप्पिनु चिक्मा क्रि.

छिमल्लु चेम्मा क्रि.

छिमेक पाङ्निवा ना.

छिमेकी पाङ्निवाक ना.

छिराउनु सिक्मा क्रि.

छिरेर जानु उङ्खेह्मा क्रि.

छुचुन्द्रो छुङ्माङ ना.

छुट दिनु फोङ्मा क्रि.

छुटकारा फोङ ना.

छुटकारा दिनु फोङ्मा क्रि. ; लेप्मा क्रि. ;

लोन्नाहाङ्मा क्रि. ; होन्मा क्रि.

छुटकाराको चाड फोङ्होक्नाम ना.

छुटाउने फोङ्खुबा ना.

छुटेको फोक्साना ना.

छुट्याउनु सेङ्मा क्रि.

छुनु तोक्निमा क्रि. ; मोप्मा क्रि.

छुरा छुरा ना.

छुरी फिसुह्वा ना.

छेउ लाप ना.

छेउ धुरी उलाप्सिङ ना.

छेउमा जानु युम्बे खेह्मा क्रि. प.

छेउमा बस्नु युम्बे युङ्मा क्रि. प. ; लुम्बे युङ्मा क्रि. प.

छेक्नु ओन्मा क्रि. ; ओन्सिह्मा क्रि. ; ओम्मा क्रि.

छेडी चिहुक्लाम ना.

छेङ्नु होङ्मा क्रि.

छेपारी लाडोकालि ना.

छेपारो होकालिक ना.

छेपी ब्याजु ना.

छेर्नु सुह्मा क्रि. ; हिसुह्मा क्रि.

छेलो लुङ्लेङ्गन्चा ना. ; लेप्मालुङ ना.

छेस्किनी हेप्मासिङ ना.

छैटौँ याम्ना वि.

छैन मान्ना वि.

छैसट्ठी याया सङ्.

छोटो लुकलुक ना. ; लुकलुकना वि.

छोटो समय तोसोक क्रि. प.

छोटो हुनु लुकलुकलेङ्मा क्रि.

छोडपत्र फोङ्साप्ला (पर्यायवाची फोङ्छेप) ना.

छोडपत्र दिनु फोङ्साप्ला पिह्मा क्रि. प.

छोडपत्र दिनु लेप्निमा क्रि.

छोडिदिनु फोड्मा क्रि.
 छोडिनु छोन्नेक्मा क्रि.
 छोड्नु लेप्मा, क्रि. ; लेप्मा, क्रि.
 छोप्नु एप्मा क्रि. ; खुप्मा क्रि. ; फोप्मा
 क्रि. ; मोप्मा, क्रि. ; लुप्मा क्रि.

छोरा च्याबाबु ना.
 छोरी च्यामामु ना.
 छ्याप्नु होयेप्मा क्रि.

ज

जँड्याहा च्वादाड्बा ना.
 जंघिया जाङ्ग्या ना.
 जग खन्नु युक्थाम खोन्मा क्रि. प.
 जगतकी देवी पाताराड्मा ना.
 जगन्नाथ फूल तिङ्किफुङ् ना.
 जग्गा धनी खाम्दाड्बा ना.
 जग्गाको नाप खाम्छिक ना.
 जङ्गल पुङ्दा ना.
 जङ्गली पुङ्दाराङ् ना.
 जङ्गली ठूलो जुका लोङ्लेङ् ना.
 जङ्गली तरुल पुङ्दाखि ना.
 जडिबुटी खाम्बेत्ला ना.
 जडिबुटीकी देवी सेम्सेराङ्मा ना.
 जताततै सेपेक्पेक ना.
 जति इखिङ् क्रि. प.
 जथाभाबी छाछाभुत्ता क्रि. प.
 जनगणना याप्निप ना. ; यात्रमिनिप ना.
 जनप्रिय साप्थाङ् ना. ; साप्थाङ्ना वि.
 जनसंख्या वाङ्निप ना.
 जनसङ्ख्या याप्निप ना.
 जनावर थोकहाक ना.
 जन्तर जान्तारा ना.
 जन्तरी लालुम्मा वि.

जन्तरी याङ्छालुम्मा वि.
 जन्तरे याङ्छालुम्बा वि. ; लालुम्बा वि.
 जन्ती काल्या ना.
 जन्म वाम ना.
 जन्म दर्ता वायाना छेप्युङ्मा ना.
 जन्म दिन वालेन ना.
 जन्म दिवस वामालेन्चोन ना.
 जन्म संस्कार वामाइदुम ना.
 जन्म साइत वाम्छेक ना.
 जन्मको खोट लेन्डा न्थेन्दुन्ना ना.
 जन्मनु वामा, क्रि.
 जन्मेको वायाना क्रि. प.
 जब जोबो क्रि. प.
 जबर्जस्ती मिक्सिम ना.
 जमदार जाम्दार ना.
 जमाउनु थोम्मा, क्रि.
 जमात यात्रमिलुम ना. ; हुरि (पर्यायवाची
 छुम्वाङ्राङ्) ना.
 जमिन खाम ना. ; खाम्लुङ् ना. ; ताप्खाम
 ना.
 जम्काभेट हुनु तुम्सिप्मा क्रि.
 जम्नु खाक्मा, क्रि. ; खेक्मा क्रि. ; थोम्मा,
 क्रि. ; थोप्मा क्रि.

जम्बो टिम माडाधाङ् ना.
जम्मा पर्नु छुम्मा क्रि.
जम्मा पार्नु खोम्मा क्रि.
जय पाउनु हेन्चा तोकमा क्रि. प.
जरा उसाम ना. ; साम ना.
जरायो ताराबाङ् ना.
जरिमाना पान्थे ना.
जर्नल लाङ्घेम्पा ना.
जर्याकजुरुक सोबोकपोक ना.
जल वा ना.
जल प्रलय छेलेले ना.
जल सेना वालाम काङ्बा ना.
जलकी देवी वाराङ्मा ना.
जलवायु वाहिवा ना.
जलाउनु हुन्नाहाङ्मा क्रि.
जवान लाङ्घेम्बा ना. ; लोप्नाबाबु ना. ;
सेम्फाना वि.
जवानी वालुक ना.
जवानी हुनु फेन्मा क्रि.
जवाफ पोलोबा ना. ; लुप्मा ना.
जसरी इमिन क्रि. प.
जसरी पनि इमिन होङ्चा क्रि. प.
जसले इसाडा प्र. वा.
जसोतसो आताङ्फेताङ् अ. मू.
जस्ता फुओलाक ना.
जस्तै खात्ना क्रि. प. ; लोप्वा (पर्यायवाची
लुप्वा) वि.
जस्तो लुवा वि.
जहाँ पनि हेर्नेचा क्रि. प.
जहाज मावायाङ्गोक ना.

जहान पावाङ् ना.
जाँगर चोक्योक ना.
जाँगरिलो चोङ्नेखुबा वि.
जाँच छाप ना. ; सोप ना.
जाँटा लिमुङ् ना.
जाँड च्वा ना.
जाँड पकाउनु एन्दा हाङ्मा क्रि. प.
जाँड राख्ने ठाउँ हाप्ला ना. ; हाम्मा क्रि.
जाँडको ओथारा हाप्ला ना.
जाँडको छोक्रा उसिप ना.
जाँडको छोक्रानाम येन्दा ना.
जाँतो डेङ्खा ना.
जाई लाग्नु तुमा लाप्मा क्रि. प.
जाग चेन्चेन ना.
जागा रहनु चेन्चेन वामा क्रि. प.
जागिर साक्माभु ना. ; सुबोक ना.
जागिर चोचोङ् ना.
जाङ मिगाक ना.
जाङ मौसम चुङ्याम ना.
जाङो चुङ् वि.
जाङो मौसम चुङ्नाम ना.
जाङो लाग्नु चुङ् तुक्मा क्रि. प.
जाङो हुनु चुङ् तुक्मा क्रि. प.
जात बाङ् ना.
जातीय वाडाचिगा ना.
जादु जादु ना.
जादुगर लिम्दाङ्ग्या ना.
जानकारी था ना. ; लुनेन ना.
जानकारी दिनु चेन्चा होन्मा क्रि. प.

जानी जानी निसुनुनिसुनुङ् ना.

जानु खेन्मा क्रि.

जान्न लगाउनु निमेन्मा क्रि.

जान्नु आमा, क्रि. ; निमा क्रि.

जान्ने आखुबा वि. ; निखुबा ना.

जाल नासा एप्माना ना. ; याङ्खामाङ् ना.

जाली नासा एप्माना ना.

जालो खिङ् ना.

जिउँदो हिङ्गिलिक ना.

जिउनु हिङ्मा क्रि.

जिकिर धामालि ना.

जिखिक जिङ्गिरिङ् अ. मू.

जित हेन्चा ना.

जिद्दी जिगिरि ना.

जिन्दावाद हिङ्नेम ना.

जिब्रो लेम ना.

जिब्रो टोक्नु लेम हाप्मा क्रि. प.

जिब्रो पङ्काउनु लेम्पोङ्मा क्रि.

जिम्मा दिनु पिन्नाहाङ्मा क्रि.

जिम्मेवार ताङ्छोङ् वि.

जिम्मेवारी चोक्थाङ् ना.

जिस्काउँदै छेम्वि-छेम्वि क्रि. प.

जिस्किनु खोङ्मा क्रि.

जिस्क्याउनु छेम्वामा क्रि.

जीत हे ना.

जीरा जिरा ना.

जीव जिवात ना.

जीवन थोक ना. ; हिङ्लुङ् ना.

जीवन काहानि हिङ्ताप्लिक ना.

जीवन रहुञ्जेल हिङ्गिनुङ् ना.

जीवनसंगिनी हिङ्खुमा ना.

जीवनस्तर हिङ्लोक ना.

जीवनी यावाङ्साला ना.

जीवात्मा हिङ्गुन्या ना.

जीवित हिङ्गिलिक ना. ; हिङ्नेङ्खुबा ना.

जीवित हुनु हिङ्मा क्रि.

जुँगा यामुङ् ना.

जुका लुप्माङ् ना.

जुक्ति निक्लाम्बु ना.

जुठेन लुम्फुङ् ना.

जुठो पार्नु चान्सिप्मा क्रि.

जुत्ता लाङ्खोप ना.

जुन उदाउनु ला लोम्मा क्रि. प.

जुनेली लारिक ना. ; लालेप्माङ् ना.

जुनेलो एङ्खेलेक ना.

जुम्रा सिक ना.

जुम्रा पर्नु सिक पोक्मा क्रि. प.

जुम्ल्याहा काप्पा ना.

जुराउने मान्छे लेन्सोखुबा यात्रमि ना.

जुराफ लाङ्हेप ना.

जुरुक्क मुथिङ्गिरिक क्रि. प.

जुरेली पेकुलिङ्ना ना.

जुरो चोम्बुक ना.

जुलुस ओपोक्लाम ना.

जुवा कोङ्सिङ् ना.

जुवा खेल्नु कोक्छेङ् चामा क्रि. प.

जुवाई माक्छा वि.

जूनकीरी ओप्चेङ्मे ना.
 जेठाजु फुनाम्बा ना.
 जेठी स्वास्नी तुम्ना हिङ्खुमा ना.
 जेठो तुम्ना वि.
 जेल छेक्पाङ् ना.
 जैन जाइन ना.
 जो कोही इसाहोङ्चा सर्व.
 जो पनि इसाचा सर्व.
 जोखिम हिङ्ग्याएम ना.
 जोख्नु थाक्मा क्रि.
 जोगाउनु एप्मा क्रि. ; ओप्मा क्रि.
 जोड चिन्ह पुमातियोक ना.
 जोडको चिन्ह पु ना.
 जोडि काप्पा ना.
 जोतार छुखिवाक ना.
 जोत्नु फेङ्मा क्रि.
 जोर्नीको स्नायु हुप्नासा ना.
 जोस चढ्नु चोम पोक्मा क्रि. प.
 जौ चिचामा ना.
 ज्ञाता निआखुबा ना.
 ज्ञान निङ्मा ना. ; निसाम ना. ; सिकला ना.

ज्ञान आउनु निङ्मा छिङ्मा क्रि. प.
 ज्ञान बुद्धि निम्साम ना.
 ज्ञानकी देवी निङ्ग्वाराङ्मा ना.
 ज्ञानको खानी निङ्ग्वाराङ् ना.
 ज्ञानको मूल निङ्माथुक ना.
 ज्ञापन दिनु निमेप्मा पिप्मा क्रि. प.
 ज्यादा आचाकालिक ना.
 ज्यादा ठूलो माङ्फामाडा वि.
 ज्यामिर सोलेङ् ना.
 ज्याला ओमेन ना. ; बोण्याङ् ना.
 ज्येष्ठ फिम्रो ना.
 ज्योति ओम्ला ना.
 ज्योति ओम्ना ना.
 ज्योतिष शास्त्र सोप्निङ् ना.
 ज्योतिषी ओम्निखुबा ना. प.
 ज्वरो जोरो ना.
 ज्वरो आउनु जोरो तामा क्रि. प.
 ज्वाउँ ताबाङ् ना.
 ज्वाला मिलेम ना.
 ज्वालामुखी मिलावा ना.

भ

भगडा खि ना.
 भगडा गर्नु खिमा क्रि. ; चुङ्मा क्रि.
 भगडिया खिखुबा वि.
 भगडे खिखुबा ना.
 भट्केलो तायाछा ना.
 भट्केलो भाइ तायानुछा ना.
 भट्टै प्वाङ् ना.

भण्डा तुप्ला ना.
 भण्डा चिकोक ना.
 भण्डै आम्बाङ् क्रि. प. ; ओल्लोबाङ् क्रि. प.
 भम्तु ओङ्मा क्रि.
 भम्पल भोम्पोल ना.
 भरभराउँदो छेरेरेङ् वि.

भरना छ्वाङ्गरो ना.
 भराउनु आऱनेम्मा क्रि.
 भर्नु आत्नुङ्मा क्रि. ; आऱनुङ्मा क्रि.
 भलककै भिल्लिक अ. मू.
 भलक्क देखिनु भिल्लिक अ. मू.
 भस्किनु भास्केचोकमा क्रि.
 भाँक्रि भाङ्किरि ना.
 भाँक्री स्याउली चाम्चिम ना.
 भाँट्नु चेप्मा क्रि.
 भार याक्साङ् ना.
 भारपात याक्साङ् ना.
 भारफुक फुखुबा ना.
 भारफुक गर्ने फुखुबा ना.
 भिँगटी भिङ्कुटि ना.
 भिँगा चिचा ना.
 भिँगे माछा चिचा नासा ना. प.
 भिक्नु लाऱनिमा क्रि.
 भिक्को भिकारा ना.
 भिगाने बुटयान फियाबु ना.
 भिल्ली खिङ्बिरिवा ना.
 भुकाउनु लेऱमा क्रि.
 भुकुनु उग्मा क्रि. ; फोप फोप्मा क्रि. प. ;
 फोम्सिप्मा क्रि.
 भुक्याउने लेम्चाखुबा ना.

भुटो ओनेनेक वि.
 भुटो बोलु लेम्चामा क्रि.
 भुण्ड हरि (पर्यायवाची छुम्वाङ्ग्राङ्) ना.
 भुण्डिएर मर्नु छुन्सिऱमा क्रि.
 भुन्डिनु छुऱमा क्रि.
 भुन्ड्याउनु छुऱनेम्मा क्रि. ; हेऱनेम्मा क्रि. ;
 हेऱमा क्रि.
 भुन्ड्याएर मर्नु छुन्सिऱमा क्रि.
 भुप्पे तारा खोयोम ना.
 भुप्रो होप्होप वि.
 भुप्रो आमदाते ना.
 भुलुक्क छोल्लेक अ. मू. ; फोल्लेङ् क्रि.
 प.
 भुल्लु तुखुवा लाऱमा क्रि. प.
 भेली भ्याम्टा भोत्ता ना.
 भोल उवा ना.
 भोला खेसुप ना.
 भ्याउ याङ्बेन ना.
 भ्याउँकिरी केनेनेमे ना.
 भ्याप्पै लुलु वि.
 भ्याम्म सुम्लिङ् ना. ; सुम्लिङ् ना.
 भ्याल हिवाकेक्ताम ना. ; होन्थाङ् ना. ;
 होन्याङ् ना.
 भ्याली पोङ्क्यान ना.
 भ्यास बोन्सो ना.

ट

टकटक्याउनु आम्मा क्रि.
 टक्राउनु युङ्बिप्मा क्रि.
 टपरी टोपाराक ना.

टपरी गाँसु खाक्मा क्रि.
 टप्प टिप्पा कोप्लेक वाप्लेक अ. मू.
 टमाटर वारिङ्वा ना.

टरों थुप्पा वि. ; थुप्हा ना.
 टरों टरों थुप्लेक ना.
 टाँकी चिगेन्बु (पर्यायवाची टाङ्चिबु) ना.
 टाँडे घर चोम्पाङ् ना.
 टाँसु केप्पा क्रि.
 टाउको टुखुरुक ना. ; तुखुरुक ना.
 टाउको दुखुनु तुखुरुक तुक्मा क्रि. प.
 टाउको हल्लाउनु टुखुरुक योङ्मा क्रि. प.
 टाउकोमा सिउरिनु थुङ्मा क्रि.
 टाटे पाङ्ग्रे तिकलोक वि.
 टाढा माङ्दु ना.
 टापु वाखाम ना.
 टाल्नु लेप्पा क्रि.
 टावर चोङ्सोप्पादाङ् ना.
 टिकट कोकेप ना.
 टिके च्याउ वाक्किमुङ् ना.
 टिन फुओलाक ना.
 टिपि पठाउनु कोम्माहाङ्मा क्रि.
 टिप्नु कोप्पा क्रि. ; सेम्मा क्रि.
 टिप्पणी कोप्चेक ना.
 टिप्पणी गर्नु साला कोप्पा छेप्पा क्रि. प.
 टिम टिम ना.
 टिम्मुर होक्सिङ् ना.
 टीका त्वाफुङ् ना.
 टुक्रा पिचोक ना.
 टुक्रुक्क टोकटोक क्रि. प.
 टुक्रुक्क बस्नु चोचोन्दाङ् युङ्मा क्रि. प. ;
 टोकटोक युङ्मा क्रि. प.
 टुङ्ग्याउनु टुङ्गे चोक्मा क्रि. प.

टुटी टुटि ना.
 टुट्नु पेग्मा क्रि.
 टुना इम्दाना ना.
 टुना मुना फुङ्खुबा ना.
 टुनेमुने फुङ्खुबा ना.
 टुपी ताङ्चुक्लि ना.
 टुप्पा ओछोम ना.
 टुप्पो छोम ना.
 टुप्लुक्क लोन्चोक क्रि. प.
 टुसा उलिङ्गवा ना.
 टुहुरी टुहुरिमे ना.
 टुहुरो टुहुराबाङ् ना.
 टेको दिनु तोन्मा क्रि.
 टेढो हेक्हेक्का वि.
 टेढो आँखा वाक्किमक वि.
 टेनिस टेनिस ना.
 टेबल टेबुल ना.
 टेलिग्राम टेलिगाराम ना.
 टेलिफोन टेलिफोन ना.
 टेलिभिजन टेलिभिजन ना.
 टेवा तोत्मा ना.
 टोकाटोक हाखुसा ना.
 टोकेर खानु हान्चामा क्रि.
 टोक्नु हाप्मा क्रि.
 टोटोला रुख कोकोमेन्ताङ् ना.
 टोपी फोप्पा ना.
 टोपी ओढ्नु फोम्मा क्रि.
 टोलाउनु निङ्वा इन्चामेप्पा क्रि. प.
 टचाङ्ककी टेङ्कि ना.

ट्वाल्ल माङ्माङ् क्रि. प.

ठ

ठँस्स ट्वाङ् अ. मू.
 ठक्कर खानु लुङ्सिन्मा क्रि.
 ठग्नु सिकमायाङ्मा क्रि.
 ठटाउनु कोक्मा क्रि.
 ठट्टा उलाङ् ना. ; युन्चामाचोक ना.
 ठट्टा गर्ने पाछेम ना.
 ठडेउरो धाताम्फोक (पर्यायवाची
 थाथाम्फाक) ना.
 ठङ्गाउनु तोन्मा क्रि.
 ठन्डा चुङ् वि.
 ठहरै सिक्किलक ना.
 ठाउँ ठोङ् ना.
 ठाउँमा ल्याउनु तोङ्मा, क्रि.
 ठाडो ओओक वि. ; चेङ् वि. ; तोन्दोन्ना
 वि.
 ठाहींलो स्वाक्छालुम्बा ना.
 ठिङ्ग उभिनु चेङ् येप्मा क्रि. प.
 ठिङ्गो दोङ्दोङ् वि.
 ठीक ओम ना.
 ठुङ्नु ओग्मा क्रि.
 ठुला ठुला माम्माहा वि.

ठुलो छिचिमिरो वामिङ् ना.
 ठुलो ढोल च्याङ्घुर्म्बा ना.
 ठुस्स नाचिक लोलो वि.
 ठूली आमा आएम् ना.
 ठूलो आग्धुर वि. ; माङ्फा वि. ; माडा वि.
 ठूलो आन्द्रा माडा हिरुक्वा ना.
 ठूलो कमिला गाङ्गाऱ्याङ् खेलक ना. प.
 ठूलो खाडल माहोऱ्लुम ना.
 ठूलो जरा माडासाम ना.
 ठूलो डल्लो खाम्बुम्बा ना.
 ठूलो ढुङ्गा मालुङ् ना.
 ठूलो बुवा आएप ना.
 ठूलो भुँडी फोकाऱ्वा ना.
 ठूलो हुनु मालेङ्मा क्रि.
 ठेउला ठेउला ना.
 ठेउवा आङ्देऱ्वा ना.
 ठेगाना खेनिप ना.
 ठेल्लु चोमा क्रि.
 ठोकाउनु लुक्किन्मा क्रि. ; लुकमा, क्रि.
 ठोक्नु थेप्मा क्रि.
 ठोट्ने सेङ्गुऱ्माङ् ना.

ड

डकमी लुङ्छेङ्बा ना.
 डढाउनु हुन्नाहाङ्मा क्रि. ; हुऱ्मा क्रि.
 डढेलो मिक्किहक ना.
 डढ्नु तुन्दिऱ्मा क्रि. ; तुन्मा क्रि.

डण्डी डाङ्गाक ना.
 डन्डीफोर नालाङ्पोङ्गालिक ना.
 डबका फोरोबा ना.
 डम्फु तोम्बेलेक ना.

डर किसिप ना.
 डर लागदो किसिप्मालुलु वि.
 डरपोक किसिखुबा वि.
 डरमदो छुलछुल ना.
 डरसरी छुलछुल ना.
 डराउनु किसिप्मा क्रि. ; किप्मा क्रि.
 डल्ले याउ बुआमुङ ना.
 डल्लै लोत्लो ना.
 डल्लो बुम वि. ; लोत्लो ना.
 डस्टर तुक्मासि ना.
 डाँका नाम्चाखुबा ना.
 डाँठ दाङ्खालाक ना. ; माचिचा ना.
 डाँडा कोङ्गु ना.
 डाँडाको बाटो कोङ्गलाम ना.
 डाक्टर सिधाक्राङ्बा ना.
 डाडु खोत्लाङ ना. ; खोल्लाङ ना. ;
 वाग्मासिङ ना.
 डाम्नु आम्मा क्रि.
 डाहा इघु ना.

डाहा गर्नु नाहेम्मा क्रि.
 डिक ताङ्तिरिङ ना.
 डिल लगाउनु खाम पुप्मा क्रि. प. ; पुप्मा
 क्रि.
 डुँड खोङ्ग ना.
 डुँडो पुयुप्मा वि.
 डुकु लिङ्गवाक ना.
 डुङ्गा होङ्गाङ्वा ना.
 डुबाइएको लुप्माना क्रि. प.
 डुबाउनु लुम्मा क्रि.
 डुल्लु कोप्मा क्रि.
 डेरा याक्सा ना.
 डेस्क मुक्कुक्सिङ ना.
 डोको डोकु ना. ; फाङ्गाङ ना.
 डोरी खिबाक ना.
 डोरी बाटुनु खिबाक इप्मा क्रि. प.
 ड्याम-ड्याम लुम-लुम क्रि. प.
 ड्याम्म ड्याम्म गुम गुम अ. मू.
 ड्रम डुङ्गरुम्बा ना.

ढ

ढँटुवा लेम्काचा ना.
 ढकनी उखुप्मा ना.
 ढङ्ग चोकलेङ ना.
 ढडिया थाङ्वा ना.
 ढर्रा प्याक्थेन वि. ; लेङ्सिप्मा ना. ;
 स्वाङ्चोक ना.
 ढल्लन लागेको केङ्गेङ्ना क्रि. प.
 ढल्लु पोङ्खेप्मा क्रि. ; पोमा क्रि.
 ढाँचा स्वाङ्चोक ना.

ढाँटुनु लेम्चामा क्रि.
 ढाँट्ने लेम्चाखुबा क्रि.
 ढाका कपडा आक्लाम ना.
 ढाक्नु एप्मा क्रि. ; फोम्मा क्रि. ; मोम्मा
 क्रि.
 ढाल एप्ताप ना.
 ढिँडो चागाङ्वा ना.
 ढिँडो मस्काउनु किम्मा क्रि.
 ढिकी ढेकि ना.

ढिकी कुट्नु ताङ्मा, क्रि.
 ढिलो हुनु हेक्साङ् लेङ्मा क्रि. प.
 ढुकढुकी चुवापुक ना.
 ढुकुटी चायुक्थाम ना. ; दाङ ना. ;
 पाङ्देप्मा ना.
 ढुकुर ढुकुवा ना.
 ढुकुनु कुमा क्रि.
 ढुङ्गा लुङ्खाक ना.
 ढुङ्गा मुढा सिङ्गलुङ ना.
 ढुङ्गाको घर पाङ्गलुङ ना.
 ढुङ्गाको च्याउ लुङ्मुङ ना.
 ढुङ्गाको पासो हाङ्गलुम ना.

ढुङ्गाको सिँढी फाक्लुङ ना.
 ढुङ्गे फूल पुरेम्बुङ्ला ना.
 ढुङ्ग्री नाभुक्फुङ ना.
 ढुङ्ग्रो ढोङ्गुरु ना.
 ढुङ्ग्रो सोथे ना.
 ढेडु ढेडु ना.
 ढोका वालाम्बुङ ना.
 ढोकाको पल्ला होङ्तासिङ ना.
 ढोगु सेमेप्मा क्रि.
 ढोल केङ ना.
 ढोल नाच केङलाक ना.

त

त गो निपा.
 तँछाडमछाड ओङ्चाखुपाङ्चाखु क्रि. प.
 तकदिर तुवाछेप ना.
 तक्मा फेन्याङ ना.
 तगारो लाम्छेक ना.
 तटस्थ रहनु लुम्बे युङ्मा क्रि. प.
 तताउनु कुमा क्रि.
 तत्काल तोसोक क्रि. प.
 तत्व ज्ञान लुङ्मानिङ्वा ना.
 तन्काउनु उम्मा क्रि. ; खिङ्मा क्रि.
 तन्तु साजिवा ना.
 तन्दुरुस्त खिलिक खिलिक वि.
 तन्ना लोम्फिसुप ना.
 तन्नेरी मेन्न्योङ्बा ना. ; वेन्चा ना.
 तन्नेरी साथी वेन्चाकाम ना.
 तप तपे तोप्तोपे ना.

तपतप चोकचोक अ. मू.
 तपसिल मोछेप ना.
 तपस्वी निङ्वाबेलुम्बुवा ना.
 तबेला ओन्पाङ ना.
 तम्बु तेपाङ ना.
 तयार लोकसाह ना.
 तयार गर्नु लोङ्मा, क्रि.
 तयारी पोसाक थुराहाते ना.
 तयारी हुनु लोङ्मा, क्रि.
 तर ङ्खाङ्निङ्गो संयो.
 तरकारी खिउ ना.
 तरङ्ग किरुङ ना.
 तरबार केङ्ताबेक ना. ; साम्ब्याक ना.
 तरर तुरु रु क्रि. प.
 तरल उवा ना. ; वा ना.
 तराई मोधेस ना.

तराई वासी मोधेसे ना.
 तराजु थाखुङ् ना.
 तरिका जान्नु चोकमानिमा क्रि.
 तरुण वेन्चा ना.
 तरुनी किमेक वि. ; मेहन्योङ्मा वि.
 तरुनी साथी किमेकाम ना.
 तरुल खि ना.
 तर्क चेन्याओ ना.
 तर्कुले वानिङ् ना.
 तर्साउनु छेम्चामा क्रि.
 तर्सिनु किसिप्मा क्रि. ; योङ्दिप्मा क्रि.
 तल मो क्रि. प.
 तल आउनु उङ्मा क्रि.
 तल उफ्नु मो तुमा क्रि. प.
 तल देखि मोन्धाङ् क्रि. प.
 तल ल्याउनु उक्मा क्रि.
 तलको मुमुन्ना वि.
 तलतिर मोखात्ला क्रि. प.
 तलवार साम्बेक ना.
 तल्लिर मोहमोरोक क्रि. प.
 तल्लो घर मोनापाङ् ना.
 तल्लो पट्टी मोहेन्दाङ् क्रि. प.
 तल्लो स्तरको मोमोना वि.
 तह लगाउनु तायेन ना.
 तहसनहस चिल्लेङ्खोल्लेङ् वि.
 तहैतह छेङ्गालिक छेङ्गालिक ना.
 ताक्नु सुक्मा क्रि.
 तागत वाला चात्तुना वि.
 ताछि इभाराङ् ना.

ताछुनु पेङ्मा क्रि.
 ताछुने पेङ्माना ना.
 ताडको रुख साङ्गिभुङ्मा ना.
 तातो कु वि. ; कुनुङ् वि. ; कुहा वि. ;
 कुहाक वि.
 तातो पानी मोह्वा ना.
 तातोपना कुवाहाक वि.
 तान आक्माना ना.
 तान बुन्नु ते आक्मा क्रि. प.
 तान लगाउनु ते थाङ्मा क्रि. प. ; थाङ्मा क्रि.
 तानाशाही योम्बुबा ना.
 तानिपठाउनु उन्नाहाङ्मा क्रि.
 तानिल्याउनु उन्दाराप्मा क्रि.
 तानेर लानु उन्खेप्मा क्रि.
 तान्नु उम्मा क्रि.
 तापक्रम बढ्नु कुहाक पुमा क्रि. प.
 तामा खोङ् ना.
 तामा पत्र खोङ्छेप ना.
 तामाफोक गाउँको उत्तरपट्टि पर्ने याक्खा
 भाषा बाट राखिएको ठाउँको नाउँ।
 पाङ्लुङ् ना.
 तारा चोकचोकि ना.
 तारिफ गर्नु थाक्मा क्रि. ; नुलुप्मा क्रि.
 तारी चरो होङ्मान्वाक ना.
 तार्किक छोम्लेक ना.
 तार्नु हेङ्मा क्रि.
 ताल माङ्च्वाथोम ना. ; लाङ्थेन ना.
 तालमा गाउनु लाङ्थेन्बे छेम लुप्मा क्रि.
 प.

तालिका निप्दाङ् ना.

तालिम निचिम ना.

तालिम केन्द्र चोक्चिन्मालुप ना.

तालिम दाता चोक्माचिम्मेखुबा ना.

तालिम दिनु चिन्मा क्रि. ; चोक्लेमा चिन्मा
क्रि. प.

तालिम प्राप्त चिन्दाना ना.

ताली हिप्ला ना.

तालु मुन्दुले ना.

तास तास ना.

ति इखा वि.

तिखार्नु छोम्मा क्रि.

तिघ्रा लाङ्फिला ना.

तितरबितर हिङ्खेप्मा ना.

तिते खिक्पा ना.

तिते माछा नेडा ना.

तितो खिक्नुङ् वि.

तितो हुनु खिक्मा क्रि.

तिथि लार्गमिक ना.

तिनीहरू इखाचि सर्व.

तिब्बती फूल साम्बाफुङ् ना.

तिमी न्दा सर्व.

तिमीहरू न्जिङ्दा सर्व. ; न्जिङ्दा सर्व.

तिमीहरूको न्जिङ्गा सर्व.

तिम्री हजुरआमा म्मुम ना.

तिम्रो ङ्गा सर्व.

तिम्रो बुबा म्बा ना.

तिम्ल्याहा जन्मनु सुम्बाङ् वामा क्रि. प.

तिरो मेक्चेन (पर्यायवाचीतिरो) ना.

तिर्खा वेप्मा ना. ; वेङ्मा ना.

तिर्खा मेट्नु वेङ्माङ् सिप्मा क्रि. प.

तिर्खाउनु वेप्माङ्सिमा क्रि. ; वेङ्मासिमा
क्रि. प.

तिर्नु हुङ्मा क्रि.

तिल फेतावा ना.

तिहुन खिउ ना.

तीखो छोम वि. ; छोम्मा वि.

तीखो बनाउनु छोम चोक्मा क्रि. प.

तीतेपाती लिक्लिङ्फुङ् ना.

तीतो खिक ना.

तीन सु सङ्.

तीन तारा सुम्चोकि ना.

तीस सुखेङ् सङ्.

तुङ्बा तोङ्बा ना.

तुङ्बा भर्नु पेम्मा क्रि.

तुरुन्त लोपकालोप क्रि. प.

तुरुन्तै सोलोक ना.

तुल राशि थाचोक्छा ना.

तुलना गर्नु तोङ्मा क्रि.

तुलो थाक्मासिङ् ना.

तुवाँलो तुहुक ना.

तुषारो छेक ना. ; नाङ्गरोक ना.

तुहिनु आम्सिन्मा क्रि.

तृतीय तिथि लासुम ना.

तेइस हिनु सङ्.

तेत्तीस सुसु सङ्.

तेर्सो फेन्दोङ् वि.

तेर्सो हुनु फेन्दोङ् लेङ्मा क्रि. प.

तेल किवा ना.
 तेल पेल्लु किवा युमा क्रि. प.
 तेस्रो सुम्मा वि.
 तेह एसु सङ्.
 तैपनि इखोइचा संयो.
 तैरिने साधन याइताप्चि ना.
 तोरी तोराया ना. ; फुङ्फेऱवा ना.
 त्यति इखिङ् वि.
 त्यसपछि न्नाहाङ् क्रि. प.
 त्यसरी इखाऱला क्रि. प.
 त्यस्तै लोऱवा (पर्यायवाची लुऱवा) वि.
 त्यही समयमा इखिङ्बेलाऱडा क्रि. प.
 त्यागिएको नासिरयाना क्रि. प. ;
 लेप्तिरयाना क्रि. प.

त्यागनु नान्सिरमा क्रि. ; लेप्तिमा क्रि.
 त्यो न्ना क्रि. प.
 त्रयोदशी लाइसुम ना.
 त्रिचालीस नासु सङ्.
 त्रिपन्न फासु सङ्.
 त्रिपासा सुम्वाइ ना.
 त्रिफला किसोक ना.
 त्रियानब्बे पासु सङ्.
 त्रियासी तासु सङ्.
 त्रिशूल छोम्सुम ना. ; सुम्सिक ना.
 त्रिसट्ठी यासु सङ्.
 त्रिहत्तर लासु सङ्.

थ

थकित हुनु होगोप याइसिरमा क्रि. प.
 थर्चार्नु दोक्चे चोक्मा क्रि. प.
 थपक्क योक्योक् ना.
 थप्पडी थाप्पाडि ना.
 थर छोङ् ना.
 थरथर थेकेकेक अ. मू. ; सिलिङ्लिङ् अ.
 मू.
 थर्कमान बनाउनु हान्मा क्रि.
 थर्काउनु हिन्मा क्रि.
 थर्किनु लुमा. क्रि.
 थर्मामिटर कुछिक ना.
 थलो राङ् ना.
 थाकैथाक छेङ्गालिक छेङ्गालिक ना.
 थाक्नु याइसिरमा क्रि.

थाङ्ना छेऱलुङ् ना.
 थान लेप्लामा ना.
 थाप्नु ताप्मा क्रि.
 थामिनु ओङ्मा. क्रि.
 थाम् छिङ्दाङ् ना.
 थाल थारा ना. ; फोरोचा ना.
 थालनी तारोक ना.
 थाली फोरोबा ना.
 थाहा पाउनु निमाआमा क्रि.
 थाहा हुनु निङ्वाआमा क्रि.
 थिग्याउनु युङ्मेऱमा क्रि.
 थिचुनु चिम्मा. क्रि. ; फेङ्मा. क्रि.
 थिति नावा ना.
 थुँगा उफेताराक ना.

थुकथुकी लाग्नु लेङ्वा युमा क्रि. प.
 थुकक फुकका ना.
 थुक्नु थोकमा क्रि.
 थुत्नु फिकमा क्रि.
 थुन नुघाक ना.
 थुनिमार्नु छेङ्सिन्मा क्रि.
 थुन्नु छेक्मा क्रि.
 थुन्से छोकपु ना.
 थुरी थालि ना.

थूक खोकमा ना.
 थूकदानी खोकमादाङ् ना.
 थेगो हाङलो वि. बो.
 थोप्लो तियोक ना.
 थोरै चुकुरिक वि. ; मित्र्याङ् वि.
 थोरै देखिनु लोन्छुक क्रि. प.
 थोरै मात्र मित्र्याङ्से ना.
 थोलि खुसिङ् ना.
 थ्याच्च तोभेनेक अ. मू.

द

दक्ष निखुबा ना.
 दक्षिण छुप्तालाङ् ना. ; मिसिङ्लाङ् ना.
 दङ्ग फसाद फाउदारि ना.
 दण्ड दान्दा ना.
 दण्डवत् गर्नु फोप सेमेप्मा क्रि. प.
 दनदन ह्वाक्ह्वाक अ. मू.
 दन्त्यकथा लेम्ताप्लिक ना.
 दबाइ दल्नु सिधाक नेक्मा क्रि. प.
 दब्रे हात फेक्साङ् मुक ना.
 दमकल दाम्काल ना.
 दमनकारी तुत्सिखुबा ना.
 दमाहा फोक्गुरुम्बा ना.
 दया लुङ्युङ् ना.
 दया गर्नु लुङ्मातुक्मा क्रि.
 दयामाया नभएको चिना वि.
 दयालु लुङ्युङ्वा वि.
 दयालु हुनु लुङ्युङ्बा लेङ्बा क्रि. प.
 दयावान निङ्वाराङ्वा ना.
 दर्जन थाप्नु केमा क्रि.

दर्जा भेन ना.
 दर्जा दिनु भेन्पिप्मा क्रि.
 दर्भ उतुम्लुम ना.
 दर्शक सोरखुबा ना.
 दर्शन सेन्चि ना.
 दर्शन शास्त्र मुन्धुम्साप्ला ना.
 दर्सिन ढुङ्गा छेङ्गोरोक (पर्यायवाची
 छेङ्गोरोक) ना.
 दलिन आप्छामा ना.
 दल्नु नेक्मा क्रि.
 दश एखेङ् सङ्.
 दश अर्ब होप्लोक सङ्.
 दश पल्ट एखेम्मा सङ्.
 दश वटा एखेङ्चि सङ्.
 दशमी लाखेम ना.
 दसी याबेन ना.
 दसौँ एखेम्मा वि.
 दस्तावेज साप्ला ना.
 दस्तुर ओथेम ना.

दही साप्या ना.
 दहो थोऱ्थो वि.
 दाँत केङ् ना.
 दाँत ब्रस फाइम ना.
 दाँत भाँचिनु केङ् एकमा क्रि. प.
 दाँत भाँचु केङ् एग्मा क्रि. प.
 दाँदे सासिङ् ना.
 दाइजो हाप्पिप ना.
 दाउरा सिङ् ना.
 दाउरा चिर्नु सिङ् फेङ्मा क्रि. प.
 दाग खात ना.
 दाजु फु ना.
 दाजु भाइ फुनुन्छा ना.
 दाद खोरेप्माङ् ना.
 दाप उसुप ना.
 दाबि धामालि ना.
 दाबिलो खोत्लाङ् वि.
 दाम्लो खिबाक ना.
 दायौ छुप्ताङ् ना.
 दारा किट्नु केङ् छिम्मा क्रि. प.
 दार्शनिक मुन्थुम्राङ्बा ना.
 दिउँसो लेत्निङ् (पर्यायवाची लेहनि) क्रि. प.
 दिक्क पर्नु तुखि पिप्मा क्रि. प.
 दिदी ना ना.
 दिदी बहिनी तेप्मा ना. ; नानुन्छा ना.
 दिन लेन ना.
 दिनदिन लेन्लेन ना.
 दिनभरि लेत्नाम्युक ना. ; लेहनाम्युक ना.

दिनु पिप्मा क्रि.
 दियो सेमि ना.
 दिल मनाउनु लुङ्मा तोङ्मा क्रि. प.
 दिवस लेन्चोन ना.
 दिवा सपना लेम्माङ् ना.
 दिवाभोज तेत्चा ना. ; लेत्चा ना.
 दिशा लाङ् ना.
 दिसा हि ना.
 दिसा गर्नु एमा क्रि.
 दिनरात सेन्लेन ना.
 दीर्घायु हुनु प्याक हिङ्मा क्रि. प.
 दुःख दिनु तुखि पिप्मा क्रि. प.
 दुःखी तुक्खिसुम्बा ना.
 दुई हि सङ्.
 दुई जना हिप्पाङ् सङ्.
 दुई पटक हिप्मा सङ्.
 दुई पल्ट हिम्मा सङ्.
 दुई वटा हिच्चि सङ्.
 दुख गर्नु तुक्खि चोकमा क्रि. प.
 दुख भोग्नु तुखि चामा क्रि. प.
 दुखिया हुराक्पेताक ना.
 दुखी तुखि ना.
 दुख्नु तुक्मा, क्रि.
 दुधिलो खेसेप्ला सिङ् ना.
 दुधिलो वृक्ष वागाबु ना.
 दुना दोना ना.
 दुबी फुचिरिक ना.
 दुबो साम्बोक ना.
 दुम्सी याक्पुचा ना.

दुर्गति इसित्ता वि.
 दुर्गन्ध नाम्छु ना.
 दुर्गन्धीत नाम्छुगेक्पा ना.
 दुर्गन्धीत पार्नु नाम्छुबा चोकमा क्रि. प.
 दुर्घटना इसिलेङ्मा ना.; कान्सि ना.
 दुर्घटनामा पर्नु कान्सिमा क्रि.
 दुर्दशा इसित्तालेन्साम ना.
 दुर्बल न्जात्तुनिन्ना ना.
 दुर्भाग्य तुवापेगाना ना.
 दुलहा थाङ्स्योङ्बा ना.
 दुलही थाङ्स्योङ्मा ना.
 दुलो ओहोङ् ना.; होङ् ना.
 दुविधा धोमोरोमो ना.; हिच्चिनिङ्वा ना.
 दुवै हिचिचि ना.
 दुवै जना हिपापाङ् ना.
 दुष्ट सिङ्काचाबा वि.
 दुस्मन साथुर ना.
 दूध दुरु ना.; नु ना.
 दूध चुसाउनु नु पिम्मेप्पा क्रि. प.
 दूध चुस्नु नु पिम्पा क्रि. प.
 दूध दिनु नु पिम्पा क्रि. प.
 दूध दुहुनु नु फिम्मा क्रि. प.
 दूर लेख माङ्दुभ्याछेप ना.
 दूरबिन माङ्दुनिखुबा ना.
 दूरसञ्चार माङ्दुनुङ् सालातिमा ना.
 दृश्य ओताना ना.
 दृष्टान्त ताप्चेत्या ना.
 दृष्टि सोयाइ ना.
 दृष्टि विहीन मिक्सुरुम्बा ना.

दृष्टिकोण निङ्वामिक ना.; मिक्लाम ना.
 देउरानी योङ्निमा ना.
 देखा पर्नु लोन्मा क्रि.
 देखाउनु इन्चा सोप्मेमा क्रि. प.; ओम्मा क्रि.; निमेम्मा क्रि.; सोम्मेमा क्रि.
 देखासिकी निचोक ना.
 देखासिकी गर्नु निचोकमा क्रि.
 देखि -धाङ् प. स.; -भाङ् प. स.
 देखि रहनु नियुङ्मा क्रि.
 देखिएको निसाना क्रि. प.
 देख्नु निमा क्रि.
 देव ओम्माङ्बा ना.
 देवता च्याङ् ना.; माङ् ना.
 देवले च्याउ मिन्फियाङ् ना.
 देवस्थल माङ्दाङ् ना.
 देवालय माङ्पाङ् ना.
 देवी ओम्माङ्मा ना.; च्याङ् ना.; सिराङ्मा ना.
 देवीथान माङ्थान ना.
 देश खाम्युक ना.
 देशी नागरिक लिन्वाङ् ना.
 देहाय फोकछेप ना.
 दैत्य दाइत्या ना.
 दैनिक दिनोङ् वि.
 दैलो वालाम्बुङ् ना.
 दोधार धोमोरोमो ना.; हिच्चिनिङ्वा ना.; हिच्चिङ्वा ना.
 दोधार गर्नु योलेम्खेलेम चोकमा क्रि. प.
 दोधारमा पर्नु तोम्सिमा क्रि.
 दोबाटो तुप्लाम्बु ना.; हिच्लाम्बु ना.

दोबार्नु पेक्मा क्रि.
 दोभान तोङ्नाम ना.
 दोष आप्दिक ना. ; इसिचोक ना. ; खोट ना.
 दोष लगाउनु छोकमा क्रि.
 दोस्रो हिम्मा वि.
 दोस्रो बुवा सेतुपा ना.
 दोहोरी गीत मासाल्याछेम ना.
 दौतरी सारेरिवाङ् ना.

दौड लुक ना.
 दौडैँदै लुकसाङ् ना.
 दौडिनु लुकमा क्रि.
 दौडी जानु लुङ्खेमा क्रि.
 दौरा लोकि ना.
 द्वादशी लाइहिम ना.
 द्वितीय लाहिम ना.
 द्वन्द्व गर्नु तुमा क्रि.

ध

धकेल्लु चोमा क्रि.
 धक्का दिनु लुकमा क्रि.
 धङ्कन चुवापुक ना.
 धन याङ्ना ना.
 धनकी देवी साङ्दाङ्ना ना.
 धनसार चायुकथाम ना.
 धनियाँ धाने ना.
 धनी उहाङ्बा ना. ; थुङ्दुना ना. ; ह्वाङ्बा ना.
 धनी हुनु थुङ्दुना लेङ्मा क्रि. प.
 धनु आप्मारि ना.
 धनु राशि छिगिक्छा ना.
 धन्यवाद नुनिङ्वा ना.
 धमिरा धुमिरा ना. ; मिङ्खेलेक ना.
 धम्कि दिनु ओक्मा क्रि.
 धयैँरो वृक्ष चेकेन्वा ना.
 धरती ताप्खाम ना.
 धरती पुत्र खाम्बोङ्वाङ् ना.
 धरती फाट्नु खाम पेक्मा क्रि. प.

धरतीको नियम खाम्दोरि इदुम ना. प.
 धराप आवावा ना. ; हाङ्लुम ना.
 धर्को तिम ना.
 धर्म धाराम ना.
 धर्मपुत्र धारमाच्या ना.
 धर्मपुत्री धारमाच्यामामु ना.
 धर्मशास्त्र धारमासाप्ला ना.
 धर्सो किरुङ् ना.
 धाँदो भोक्सि ना.
 धाक मान्नु चेक्मा मेयामा क्रि. प.
 धागो साखि ना. ; साखि ना.
 धागो कात्तु साखि साह्मा क्रि. प.
 धागोको डल्लो खिबुम ना.
 धातुको काम गर्ने उप्खुबा ना.
 धान चाबाक ना.
 धान कुट्नु चाबाक ताङ्मा क्रि. प.
 धान नाच चाबाक लाक क्रि. प.
 धान बताउनु चाबाक वेप्मा क्रि. प. ;
 वेप्मा क्रि.

धानको चामल यामेछु ना.
 धानको भुस खानिङ् ना.
 धानचमरा उतितिलिङ्मे ना.
 धानबारी चाबाक्कहाम ना.
 धामी छाम्बा ना.; फेदाङ्बा ना.;
 माङ्हाङ्बा ना.
 धामीको साथी फिगायाङ्बा ना.
 धारणा लुङ्मासाला ना.
 धारिलो येन्ना वि.
 धार्मिक धारमोति ना.
 धितो एप्युक ना.
 धीक मारुन् खाएच्चिप्मा क्रि.
 धुङ्धुङ् खोजु ओक्खिपिक्खि योक्मा क्रि.
 प.
 धुङ्गे चरो रोपान्वाक ना.
 धुनु वासिङ्मा क्रि.; ह्वाप्मा क्रि.
 धुनु कोर्नु ह्वाप्मा खिप्मा क्रि. प.
 धुप वेदी फ्वाङ्नाम्कोक ना.
 धुपी रुख हुथाक सिङ् ना.
 धुम्मिनु मोप्मा क्रि.
 धुरा लागु केङ्मा क्रि.
 धुरी काठ बोलो ना.
 धुरुधुरु रुनु लुथुक लुथुक हाप्मा क्रि. प.
 धुलो खाम्पिरिक ना.

धुलो पिठो पिच्चिक वाच्चिक क्रि. प.
 धुवा मिखुङ्वा ना.
 धुवाँ मेख्वा ना.
 धुवाँ लागु थाक्मा क्रि.
 धुवाँले पिरोलु थाक्मा क्रि.
 धूर्त चाङ्थाङ्वा वि.; सिङ्काचाबा वि.
 धेरै इब्बेबे वि.; प्याक वि.
 धेरै जसो प्याक लोङ्वा ना.
 धेरै सानो प्याक मिना वि.
 धैर्य हुनु साहाबा चोक्मा क्रि. प.
 धोका दिने एन्सिखुबा ना.; लेम्चाखुबा,
 ना.; सालाहोन्नाहाङ्खुबा ना.
 धोकेबाज लेम्काचा ना.
 धोकेवाज एन्सिखुबा ना.
 धोक्रे फूल होलोप्माफुङ् ना.
 धोक्रोमा राख्नु धोकोरोबे युङ्मा क्रि. प.
 धोबी काठ माङ्चवालामि ना.
 धोबी चरो मालेनि ना.
 धोबी फूल माचुकालामिफुङ् ना.
 ध्यान दिनु निङ्वा पिप्मा क्रि. प.
 ध्यान लगाउनु चिपिप्मा क्रि.
 ध्वनि येङ् ना.
 ध्वाँङ्स गर्ने हुन्नाहाङ्खुबा ना.
 ध्वाँसो माङ्पोक्ता ना.; माङ्म्योक्ता ना.

न

नकारात्मक न्नुनिन्नुङ् वि.
 नक्कल छोङ्मे ना.; योक ना.; योकचोक
 ना.; होनेक ना.
 नक्कल गर्नु योकचोक्मा क्रि.

नक्कली होनेक्का वि.
 नक्कली स्त्री छोङ्मेक ना.
 नक्सा उछेप ना.
 नखरमाउली छोङ्मेक ना.

नगर्नु मेन्जोक्मा क्रि. प.
 नड छेन्दिक ना.
 नचिनेको चिनान्दोक्तान्ना वि.
 नछुने हुनु मेन्दोक्निमाना लेङ्मा क्रि. प.
 नजर लगाउनु मिक्लिक्मा क्रि.
 नजिक युम्बे क्रि. प.
 नजिक आउनु युम्बे तामा क्रि. प.
 नजिक देख्नु युम्बे निमा क्रि. प.
 नजिक बस्नु चिहुप युङ्मा क्रि. प.
 नतिजा तुम्लो न.
 नत्र मानुङ् संयो.
 नदी माहोङ्मा ना.
 नपत्याउनु आलाज्यासुइसुइ वि. बो.
 नपुङ्सक लेङ्टा ना. ; हुप्मानिङ्ना ना.
 नबिसाइ पिउनु सोलोलो अ. मू.
 नबुभ्नु मेन्निमा क्रि.
 नब्बे पाखेङ् सङ्.
 नभए मानुङ्गो संयो.
 नमस्कार सेवायो (पर्यायवाची चिफाक्यो)
 ना.
 नमस्कार गर्नु सेमेप्मा क्रि.
 नमस्कार है सेवायो (पर्यायवाची
 चिफाक्यो) ना.
 नमिठो बास्न एनाम्छु एनाम्छु वि.
 नमिसिएको सेङ्लाम ना.
 नम्र निङ्वानेक वि. ; मिनालेङ्खुबा ना.
 नयाँ ओछोडा वि. ; ओछोङ्वा वि.
 नरक पारोङ् ना. ; हिरापालिक ना.
 नरम नेक वि. ; नेकमोक वि.
 नरम भुवा नेक्हामुङ् ना.

नरम स्नायु नेक्सा ना.
 नराम्रो इसित्ना वि. ; इसिसि वि. ; इसिर
 वि.
 नराम्रो व्यवहार इस्चुक ना.
 नराम्रो सँग इसिन्नुङ् क्रि. प.
 नरिवल गाट्टा ना. ; नारिवाल ना.
 नरिवल सुकाउनु गाट्टा फोह्मा क्रि. प.
 नरोकि एकोहोरो सोतोतो वि.
 नर्क पारोङ् ना.
 नर्तक लाक्खुबा ना.
 नर्स तुखाबाङ् सोङ्खुमा ना.
 नवमी लापाम ना.
 नसप्रिएको सेप्सेप वि.
 नसो हेलाम ना.
 नहुँदा माह्निङ् ना.
 नाइके तिक्खुबा ना. ; ह्वाङ्गुम्बा ना.
 नाइके सेवक याचोत्खुबा ना.
 नाइटे पोक्चुमाङ् ना.
 नाइटे ज्यामिर फोक्चुक्माङ् ना.
 नाइटो फोक्चुक्लिक ना.
 नाइट्रोजन चिह्निवा ना.
 नाई नाई नाना ना.
 नाउ होङ्गाह्वा ना.
 नाउ सेना वायाङ्गोक काङ्सोबोक ना.
 नाक नाभुक ना.
 नाक दुख्नु नाभुक तुक्मा क्रि. प.
 नाक लाग्नु नाभुक केह्मा क्रि. प.
 नाकको प्वाल नाभुक्होङ् ना.
 नाग सर्प नाक ना.

नागरिक खाम्बोड्सा ना. ; तोक्युड्वा वि. ;
 लिड्बा ना.
 नागरिकता तोक्युक ना. ; लिड्वाड्तोक
 ना.
 नागरिकताको प्रमाण पत्र लिड्वाड्
 तोकसाप्ला ना.
 नागेश्वरी साप्नाम्फुड् ना.
 नाधिसक्नु काक्निमा क्रि.
 नाघेर जानु काङ्खेत्मा क्रि.
 नाघ्नु काक्मा क्रि.
 नाङ्गे डाँडा कोककोकपा ना.
 नाङ्गो लोट्लिगालाक ना.
 नाङ्लो थाप्पु ना.
 नाच लाक ना.
 नाच टोली लाक्छुम्वाड् ना.
 नाचघर छेम्लाकपाड् ना. ; योक्पाड् ना. ;
 लाक्पाड् ना.
 नाचु लाक्मा क्रि.
 नाच्ने व्यक्ति लाक्खुबा ना.
 नाटक चयुक्ला (पर्यायवाची योक्चेक)
 ना.
 नाटक देखाउने योक्चेखुबा ना.
 नाटक लेख्ने योक्छेप्खुबा ना.
 नाट्यशाला योक्पाड् ना.
 नाठो उप्पाछाक ना.
 नाता सामारित ना.
 नातागोता सामारित्साम ना.
 नाति याङ्मेन ना.
 नाति नातिनी याङ्मेन्चि ना.
 नातिनी मामुयाङ्मेन ना.

नानी च्या ना.
 नानीको आमा च्याराड्मा (पर्यायवाची
 चेराड्मा) ना.
 नाप छिक ना.
 नाप्नु छिक्मा क्रि.
 नाप्ने छिक्माना ना.
 नाफा याड् लोन्चामा ना.
 नाम निङ् ना.
 नामावली निङ्ग्राड् ना.
 नाम्ले वेनाम्फिबाक ना.
 नाम्लो वेनाम ना.
 नायक तिक्खुबा ना.
 नारा साखिबाक ना.
 नारा लगाउनु ओक्मा क्रि.
 नालिस साला निसाहा ना.
 नास कपट मेन्जामेड्बा क्रि. ना.
 नासो सावा ना.
 नास्पाती छुलिम्बु ना. ; नास्पाति ना.
 नि -बा प. स.
 निकाल्नु ताड्मा क्रि.
 निकै धेरै माड्फा वि.
 निकै ठुलो माड्फाना वि.
 निको पार्नु नुमेत्मा क्रि.
 निकोर्सि ओकोम्फाक क्रि. प.
 निखार्नु छिप्मा क्रि.
 निगार छुवा ना.
 निगाले निङ्गाले ना.
 निगालो एङ्खेलेक ना.
 निगुरो निङ्गुरे ना.

निचर्नु फिन्मा क्रि.
 निचोरेर मारु फिन्सिमा क्रि.
 निचोर्नु पुम्मा क्रि.
 निजामती याप्माचिभाङ् ना.
 निजी कागा वि.
 निदाउरो इम्सु वि.
 निदाल आप्छामा ना.
 निद्रा युप्मा ना.
 निधार तुवा ना. ; त्वा ना.
 निन्दा गर्नु लुन्चामा क्रि.
 निन्द्रा लागु युप्मायुमा क्रि.
 निन्द्राले भुल्लु तुखुवा लाग्मा क्रि. प.
 निन्याउरो इम्सु वि.
 निन्याउरो नाचिक लेत्नेम्मा वि.
 निफन्नु थाप्मा क्रि.
 निबन्ध चेछेप्ला ना.
 निबुवा सुथिमा ना.
 निमन्त्रण लुकाप ना.
 निमिट्चान्न मेकेलेक ना.
 निमोट्नु छिक्मा क्रि. ; फिन्मा क्रि.
 निम्ति भोङ् ना.
 निम्न माध्यमिक खाम्चोङ् ओम्पाङ् ना.
 प.
 नियन्त्रण युङ्छेक ना.
 नियन्त्रण गर्नु युङ्छेक्मा क्रि.
 नियन्त्रण मुक्त छाडा ना.
 नियन्त्रणमा बस्नु येन्साङ्वामा क्रि.
 नियम निम्वा ना.
 नियाल्लु उचुन सोप्मा क्रि. प.

नियुक्ति गर्नु युङ्मा क्रि.
 निरङ्कुश एकचोक वि.
 निरन्तर मेलेप्निले वि.
 निरन्तरता दिनु चोङ्नुङ्मा क्रि.
 निरास याङ्छास ना.
 निरास हुनु याङ्छान्तिमा क्रि.
 निरोगी चात्तुना वि.
 निर्जीव सिगु ना.
 निर्णय छुडाहा ना.
 निर्णय गर्नु निङ्वाथुन्मा क्रि.
 निर्देयी लुङ्मा माङ्निङ्ना वि. ;
 लुङ्मामानिङ्ना वि.
 निर्देश गर्नु छोङ्बिन्मा क्रि.
 निर्देशक ओम्मेखुबा ना.
 निर्देशन छोक ना.
 निर्देशन गर्नु लाम्बु सोप्मेमा क्रि. प.
 निर्दोष नुलोक वि.
 निर्वासित लोन्दाहाक्साना ना.
 निल गगन फिम्पाङ् ना.
 निलम्बन गर्नु फेन्नाहाङ्मा क्रि.
 निलरानी फूल मेच्याङ्फुङ् ना.
 निल्लु लुम्मा क्रि.
 निवास युङ्वाम ना.
 निवेदन छेप्लोक ना.
 निश्चित ताथ्ये ना.
 निश्चित समय खानिङ् क्रि. प.
 निश्चेतन चिना निङ्वा क्रि. प.
 निषेध गर्नु छेक्मा क्रि.
 निष्कर्ष पुराहासाला ना.

निष्कलङ्क इसित्नामेन्ना वि.
 निष्पक्ष ड्खुयान्ना ना.
 निसाना उला ना. ; तुप्ला ना.
 निस्कनु लोन्मा, क्रि.
 निस्कि जानु लोङ्खेत्मा क्रि.
 निस्केर लोन्दाहोङ् ना.
 निस्तार चाड फोङ्होक्नाम ना.
 निहुरिनु उग्मा क्रि.
 नीच हिचुप्पा ना.
 नीति कथा हेन्चामाहा ताप्लिक ना.
 नीम खिक्बु ना.
 नु कुप्पा, क्रि.
 नुन युम ना.
 नुनिलो लाक्नुङ् वि.
 नुनिलो पानी लाक्हा माङ्चुवा ना.
 नुहाइ दिनु नाहाबा चोक्मा क्रि. प.
 नुहाउनु नाभा चोक्मा क्रि. प.
 नेता लाम्फोङ् ना. ; हाङ्गुम्बा ना.
 नेतृत्व तिक्लुङ् ना.

नेतृत्व गर्नु तिकमा क्रि.
 नेपाली नेपाल्या ना.
 नेभारो वेक्पु ना.
 नेवार जाति खिक्चोक्पा ना.
 नै माङ् निपा.
 नैतिकवान निङ्गुङ्खुबा ना.
 नैराश्य याङ्छास ना.
 नोकर चोङ्बिखुबा ना. ; नोकोर ना.
 नोक्सान पार्नु होन्नाहाङ्मा क्रि.
 नोक्सान पुर्याउनु हान्चामा क्रि.
 नौ पा सङ्.
 नौ पल्ट पाम्मा सङ्.
 न्याउली चरा पेल्लोत्वा ना.
 न्याय निरिक् (पर्यायवाची निवा) ना.
 न्याय गर्नु निरिक् चोक्मा क्रि. प.
 न्याय मुर्ति निरिक्वाङ् ना.
 न्यायाधीश निरिक्वाङ्बा ना.
 न्यायालय निरिक्पाङ् ना.

प

पकाउनु निप्मा क्रि. ; हाङ्मा, क्रि.
 पकाउने भाँडा निप्दाङ् ना.
 पक्की घर चात्तुपाङ् ना.
 पक्क्रीएर लानु लाम्खेप्मा क्रि.
 पक्ष धाङ्, ना.
 पक्षाघात खोन्चेलेङ् ना.
 पख पख हाकुन्नि ना.
 पखाला लाग्नु फोक्डा सात्मा क्रि. प.
 पखालिएको वालेक्ताना क्रि. प.

पखाल्नु वालेक्मा क्रि. ; वासाङ्मा क्रि.
 पखेटा लाप ना.
 पङ्क्ति छेप्तिगेक ना.
 पङ्ख हिङ्वाइम ना.
 पङ्खा वेप्दाङ् ना.
 पचपन्न फाफा सङ्.
 पचहत्तर लाफा सङ्.
 पचास फाखेङ् सङ्.
 पचासी ताफा सङ्.

पचीस हिफा सङ्.

पछाडि उछुबिताङ् क्रि. प. ; हेक्सालाङ्
ना. यो.

पछाडि पार्नु हेक्साङ् चोकमा क्रि. प.

पछाडि फर्कनु हेक्साङ् हिङ्मा क्रि. प.

पछाडिपट्टि हेक्सालाम ना.

पछार्नु चेप्मा क्रि.

पछि -होङ् प. स. ; वान्दिक क्रि. प. ;
हेक्साङ् ना.

पछिको देख्ने याबा ना.

पछिल्लो हेक्साङ्ना ना.

पछुतो बिछुक ना.

पछ्याइ लानु इङ्खेम्मा क्रि.

पछ्याई हिँड्नु इङ्घोरमा क्रि.

पछ्याउँदै जानु इक्साङ् खेप्मा क्रि. प.

पञ्च भलाद्मी छारिपागारि

पञ्चमी लाडाम ना.

पटुका फोखिमा ना.

पठाइएको पत्र हाक्सानाछेप्लाफा ना.

पठाइदिनु हाक्मा क्रि.

पठाउनु पाङ्मा क्रि. ; हाङ्मा क्रि.

पङ्काउनु पोङ्मा क्रि.

पढउनु निमेम्मा क्रि.

पढाइ लात्माहा ना.

पढाइ लेखाई लुण्छेप ना.

पढ्नु चेक्लाम्मा क्रि.

पतेरो नाम्फेतुम्बा ना.

पत्ता लगाउनु खोकमा क्रि. ; तुम्मा क्रि. ;
तोकमा क्रि. ; योनेन्मा क्रि.

पत्थर लुङ् ना.

पत्रकार चेल्छेप्मा ना. ; साप्लाराङ्बा ना.

पथ लाम्बु ना.

पद छेप्टोबा ना. ; भेन ना.

पदक फेन्याङ् ना.

पदम चाल चितुमा ना.

पद्धति युक्लाम ना. ; लाम्निवा ना.

पनाति साप्सिप ना.

पनि चा क्रि. प.

पनिलो पानेलो वि.

पन्चमी लाफाम ना.

पन्चानब्बे पाफा सङ्.

पन्जा मुक्सुप ना.

पन्ध्र एफा सङ्.

पन्ना धातु फिम्लुङ् ना.

पन्यु पाक्लाङ् ना.

पर यो क्रि. प.

परचुके सामारित्फोङ् ना.

परतिर मोरोक क्रि. प. ; योत्रोरोक क्रि.
प.

परदेश इदेन ना.

परदेशी तालिङ्वाङ् ना.

परपर हुनु लाङ्गलालेङ्मा क्रि.

परमेश्वर निङ्वाफुमा ना.

परम्परागत उलिप्पा वि.

परस्त्री गमन मेच्छानेलेङ्मा ना. ;
मेच्छायोप्पा ना.

पराकाष्ठा हुनु तुक्नुङ्लेङ्मा क्रि.

पराघौँ छिम्मा ना.

पराजय हेचायाहा ना.

पराजित हुनु हेन्चान्सिप्मा क्रि.

परार खोप्निङ् ना.

परारको साल छिम्निङ् क्रि. प.

पराल पारोल ना.

परास्त हेचायाहाक्साना ना.

परिक्रमा गर्नु इमा क्रि.

परिचय चिनातोक ना.

परिचय गराउनु चिना तोक्मेप्मा क्रि. प.

परिचय गर्नु चिनातोक्खुसा चामा क्रि. प. ;
चिनातोकमा क्रि.

परिचय पत्र चिनातोक साप्ला ना. प.

परिणाम चोक्तोङ् ना. ; तुम्लोन ना.

परित्यक्त लेप्प्याना ना.

परिवर्तन चिल्लेङ् ना.

परिश्रम गर्नु तुक्खि चोकमा क्रि. प.

परिषद खोम्मायुङ्दाङ् ना. ; चोक्छुम्वाङ्
ना. ; छुम्पाङ् ना.

परीक्षा गर्नु छाप्ला क्रि.

परेड खेल्नु लाङ्साङ्मा क्रि.

परेला मिक्ख्वाक ना. ; मिक्पुङ् ना. ;
मिक्साम्बाक ना. ; मिक्खा ना.

परेवा साखेऱवा ना.

पर्खाल लुङ्छेङ् ना.

पर्खि रहनु कुन्नुङ्मा क्रि.

पर्खिनु कुमा क्रि.

पर्चा छेप्पिरिक ना. ; मिनासाप्ला ना.

पर्दा तेएप ना.

पर्नु आमार् क्रि.

पर्यटक कोखुबा ना.

पर्लक्क चिल्लेङ् अ. मू.

पर्सि उचुम्फाक क्रि. प.

पलङ् इम्ताम ना.

पल्किनु काम्दिऱमा क्रि.

पल्टन पाल्टान ना. ; युम्बुरुक ना.

पल्टनु काङ्मा क्रि. ; लेङ्मा क्रि.

पल्लो घर योनापाङ् ना.

पवित्र चुनुङ् वि. ; सेङ्लाम ना.

पवित्र आत्मा एन्नुनिङ्वा ना.

पवित्र लेख माङ्छेप ना.

पवित्रजल माङ्चुवा ना.

पशु जिवात ना. ; थोक्हाक ना.

पश्चाताप निङ्वा लुमा ना.

पश्चिम नाम्युङ् ना.

पष्ट ओम्छेम वि.

पसारु सोमा क्रि.

पसिना ह्वाङ्मा ना. ; ह्वाङ्मा ना.

पसिना खलखल ह्वाङ्मा पिरिक्पिरिक
क्रि. प.

पस्किनु पाक्मा क्रि.

पस्नु उमार् क्रि.

पहरा भिरिक ना.

पहलमान बोलिहाङ् ना.

पहाड चोम्कोङ् ना.

पहिरनु वाप्मा क्रि.

पहिरो फोङ्खाम ना. ; लुक्ताखाम ना.

पहिलो इम्मा वि.

पहैलो बेसारेहा वि. ; हेलो ना.

पाँच फा सङ्.

पाँच ट फाम्मा सङ्.

पाँच वटा फाम्चि सङ्.

पाँचौं फाम्ना वि.
 पाइडल लाङ्केन्चा ना.
 पाइला याङ्लोक ना. ; योक ना.
 पाइलाले नाप्नु याङ्लोकडा छिक्मा क्रि.
 प.
 पाउजु लाङ्गाम्पा ना.
 पाकी माघ्याम वि.
 पाकेको तुमाना वि.
 पाको तुम्ना वि. ; पाघ्याम वि.
 पाक्नु उमा, क्रि. ; तुम्मा, क्रि.
 पाक्ने गरी उनुङ् क्रि. प.
 पाखण्डी छोङ्छोङ्नाखुबा वि. ;
 हिकाचाबा ना.
 पाखा साङ्खाम ना.
 पाखुरो मुक्दाङ् ना.
 पाखे पुवाङ्ग्या वि.
 पागल खाङ्गिबलिङ् वि.
 पाङ्ग्रा आङ्गोलेक ना.
 पाङ्ग्रे फुन्नो छेतान वि.
 पाटी केप्मासिङ् ना.
 पाठ इनिङ्वा ना. ; याक्वा ना. ; येक्वा ना.
 पाठ सक्नु आद्दिदि क्रि.
 पाठशाला चिन्मापाङ् ना.
 पाठेक्री केनामे वि.
 पात उलाभाक ना. ; लाभाक ना. ; सुम्फाक ना.
 पातलो फेक्फेक वि.
 पातलो दिशा कोरेक्हि ना.
 पाताले च्याउ चाङ्क्मुङ् ना.
 पाते वृक्ष तोलोङ्बुसिङ् ना.

पाथी चोन्दाङ् ना.
 पाद फिऱमा ना.
 पादे कीरा फिऱमाफोसाक ना.
 पाद्नु फिमा क्रि. ; फिऱमा फिमा क्रि. प.
 पाना ताप ना.
 पानी माङ्चुवा ना.
 पानी पेट साक्लेप ना.
 पानी रहनु वासिक लामा क्रि. प.
 पापी पापि, ना. ; पापि, वि.
 पारिपट्टि योप्पारिक ना.
 पार्नु आमेऱमा क्रि.
 पालनपोषण हिङ्मासुमा ना.
 पालना गर्नु येन्मा क्रि.
 पाले वालाम्लुङ्गुङ्बा ना.
 पाल्नु हिङ्मा क्रि.
 पाल्ने स्त्री हिङ्गुमा ना.
 पासो वाइ ना.
 पासो थाप्नु वाइ केऱमा क्रि. प.
 पास्टर पास्टर ना.
 पास्नी चामा चामेऱमा ना.
 पाहा वालुप ना.
 पाहुना खोलोङ्बा (पर्यायवाची ताङ्दाम्बा)
 ना. ; तोक्सोङ्बा ना.
 पाहुना कोठा खोलोङ्बादेक ना.
 पिँडालु याक्ला ना.
 पिँढी पाछाहा ना. ; माछाहा ना.
 पिँध चोम ना. ; वाचोम ना.
 पिंजडा काङ्गोङ् ना.
 पिंथु नाम्मा, क्रि.

पिउनु उङ्मा, क्रि. ; पिन्मा क्रि. ; होम्मा, क्रि.

पिउरो पिउरा ना.

पिछा गर्नु इक्मा, क्रि.

पिट्ने उप्खुबा ना.

पिठारी बुगेक्पु ना.

पिठिउँ मिसिङ् ना.

पिठो खाबोति ना. ; खोरमुङ् ना.

पिठोको खोले हुरुप्पा ना.

पिठ्युँको हङ्डी मिगोक ना.

पिता पा ना.

पिता पुर्खा पाताप्पा ना.

पितृ पुम्बा ना.

पितृ पूजा पिक्चोङ्वा ना.

पित्त उखिङ् ना. ; खिङ् ना.

पित्त थैली खिङ्बुर्वा ना.

पित्तल साम्लुवाचि ना. ; हिम्लेक ना.

पित्रा खोक वि.

पिप हुवा ना.

पिपल गेम्बु ना.

पिपा पिपिसिङ् ना.

पियाउनु उङ्मेप्मा क्रि.

पिर पर्नु निङ्वा तुक्मा क्रि. प.

पिरा सङ्घोङ् ना. ; साङ्गोङ् ना.

पिरो हाङ् ना. ; हाङ्नुङ् वि. ; हाङ्हा ना.

पिर्का साङ्घोङ् ना.

पिलो मिक्ह्वा ना.

पिलोको दाग मिक्ह्वायोक् ना.

पिल्सिनु सिङ्खेप्मा क्रि. ; सिङ्सिप्मा क्रि.

पिसाब छिप्मा, ना.

पिसाब गर्ने छिखुबा ना.

पिसाब थैली छिप्माबुङ् ना.

पिसाब फेर्नु छिप्मा छिमा क्रि.

पिसाबले च्याप्नु छिप्माडा लोन्मा क्रि.

प.

पिस्नु नान्मा क्रि.

पीडित योम्दाना ना.

पुगेर आउनु तान्नामा क्रि.

पुगु तामा, क्रि.

पुग्यो होङ् ना.

पुग्यो याक्थुनि क्रि. प.

पुच्छार गाउँ उलाङ्तेन ना.

पुछार मिलाक ना.

पुछ्नु तुग्मा क्रि.

पुजारी माङ्हाङ्बा ना. ; हाङ्खुबा ना.

पुजारी पोसाक माङ्तेफेन ना.

पुट्का पुङ्लिङ्वा ना.

पुतला चिथाप ना.

पुतली कोकोमेक ना.

पुदिना नाम्छुला ना.

पुनरुत्थान लेत्मा क्रि.

पुनरुत्थान हुनु सिमाहोङ् पोङ्गेप्मा क्रि.

प.

पुनर्जन्म पुनास ना.

पुनर्जीवन फेहिङ्लुङ् ना.

पुनर्जीवित हुनु हिङ्गेप्मा क्रि. ; हिङ्दारमा क्रि.

पुनर्मिलन हुनु हाकुचातोङ्मा क्रि.

पुनर्मिलान हाकुचातोङ् ना.

पुरस्कार फेन्याङ् ना.
 पुरा खोबेलेक क्रि. प.
 पुरा गर्नु आदिरि क्रि.
 पुरा हुनु थुप्मा क्रि.
 पुराण ताप्पा चेन्या ना.
 पुरानो उलिप्पा वि.
 पुरानो विचार ताप्पिङ्वा ना.
 पुरुष वोयेम्फा ना.
 पुरुष ज्ञानेन्द्रिय लि ना.
 पुर्खा ताप्पा ना.
 पुर्जी खेक्साप्ला ना.
 पुर्न लुप्मा क्रि.
 पुर्नु लुम्मा, क्रि. ; हुम्मा क्रि.
 पुर्याउनु तिहनामा क्रि.
 पुर्याउनु खुम्मा, क्रि. ; तिमा क्रि.
 पुर्ज्याएर जानु फेननामा क्रि.
 पुर्लुक्का काक्कुलिक क्रि. प.
 पुल थाक्लुङ् ना. ; फाक्मा क्रि.
 पुल बनाउनु थाक्लुम फाक्मा क्रि. प.
 पुलिङ्ग उप्पाछाक ना.
 पुलिनु थाङ्दिहमा (पर्यायवाची छाङ्छाङ्)
 क्रि.
 पुलिस लाप्खुबा ना.
 पूजा गर्नु ताम्मा क्रि. ; हाङ्मा, क्रि.
 पूर्ण अन्धकार माखुर कुइम ना.
 पूर्ण विराम छेकिरक ना.
 पूर्णिमा टोङ्ला ना. ; लालेप ना.
 पूर्ति गर्नु हुङ्मा, क्रि.
 पूर्व नाम्लोन ना.

पूर्व तयारी लोकसा ना.
 पूर्व वृत्तान्त साम्साला ना.
 पूर्वज ताप्पा ना.
 पृथक हुनु योह्योयुङ्मा क्रि.
 पृथ्वी खाम्बोक ना. ; ताम्दाङ्फुमा ना.
 पेच कस छिङ्फि ना.
 पेचा पोङ्वा ना.
 पेट फोक ना.
 पेट गडबड हुनु फोक खोङ्दिहमा क्रि. प.
 पेट घोचु फोक होहमा क्रि. प.
 पेट दुख्नु फोक याक्मा क्रि. प.
 पेट बिभाउनु फोक याक्मा क्रि. प.
 पेट बोक्नु फोक खुम्मा क्रि. प.
 पेटको जुका हाङ्माङ् ना.
 पेटी थालिङ्गोक ना.
 पेटीकोट साया ना.
 पेट्रोल खाम्किवा ना. प.
 पेट्रोल पम्प किवापाङ् ना.
 पेरुङ्गो फिह्वालिङ् ना.
 पेसा फोक्लुङ् ना.
 पैँचो पाइचो ना.
 पैँचो मागु पाइचो लोकमा क्रि. प.
 पैँचो लिनु लोकमा, क्रि.
 पैँतालीस नाफा सङ्.
 पैँतीस सुफा सङ्.
 पैँसट्ठी याफा सङ्.
 पैताला लाङ्तापि ना.
 पैतालाको डोब लाङ्ग्योक ना.
 पैतृक पाभाङ् वि.

पैदल सेना खाम काङ्सोरे ना. प.
 पैनी फुङ्ग ना. ; माङ्चवालाम ना.
 पैयुँ ओङ्खुङ्बु ना.
 पैसा याङ ना.
 पैसा तिर्नु याङ हुङ्मा क्रि. प.
 पो ले निपा.
 पोइल जानु थाङ्खेप्मा क्रि.
 पोका पोका युम्चुरु-युम्चुरुक क्रि. प.
 पोके च्याउ फिङ्गामुङ ना.
 पोको पर्नु छुङ्मा क्रि.
 पोखरी च्वाथोम ना. ; थोम्च्वा ना.
 पोखिनु फोम्खेङ्मा क्रि. ; फोम्दिङ्मा क्रि.
 पोख्लु फोन्जिमा क्रि.
 पोथी उमाछाक ना.
 पोथी मलसाँप्रो ओओमाङ ना.
 पोप पोप ना.
 पोल खोल्लु साला हिमा क्रि. प.
 पोलि मार्नु हुन्सिङ्मा क्रि.
 पोलियो खोन्चेलेङ ना.
 पोलेको मासु हुया सा ना. ; हुङ्मासा ना.
 पोल्नु हुङ्मा क्रि.
 पोसाक तेफेन ना.
 पोस्टमार्टम फोराचोक ना.
 पौडी वाचेक ना.
 पौडी खेल्लु वाचेक्मा क्रि.
 पौष चुङ्गो ना.
 प्याज बेजु ना.
 प्युपा लोलिघाक्पा ना.
 प्रकट गर्नु होन्मा क्रि.

प्रकाश ओम ना. ; ओम्ला ना.
 प्रकाशन गर्नु छेप लोन्मा क्रि. प. ; लोन्मा क्रि.
 प्रकाशित छेप्लोन्दाहा ना.
 प्रकृति राजि ना.
 प्रकृति देवी राजिराङ्मा ना.
 प्रकृया चोक्मालाम ना.
 प्रकोप तोत्तेलेम्फे ना.
 प्रचलित खेप्सानानिङ ना. ; निङ्गिसाना ना.
 प्रचार गर्नु फुङ्मा क्रि. ; साला हिमा क्रि. प.
 प्रचार प्रसार हिमातिमा ना.
 प्रजातन्त्र कायाङ्मितोक ना.
 प्रतिकार गर्नु तुसे येब्मा क्रि. प.
 प्रतिद्वन्द्वी तुखुबा ना.
 प्रतिनिधि निभाङ ना.
 प्रतिनिधिसभा ह्वाङ्गुम्छुम्मा ना.
 प्रतिपदा लाएम ना.
 प्रतिबन्ध चोक्मा मेम्बिप्मा ना.
 प्रतिभा चुलोम्वा ना. ; निङ्सा ना.
 प्रतियोगिता तुछुम ना.
 प्रतिरोध चुङ्माकाङ्मा क्रि.
 प्रतिरोध गर्नु तुमा लाप्मा क्रि. प. ;
 हिसुतामा क्रि.
 प्रतिलिपि लोन्योक् ना.
 प्रतिविम्ब लालामेक ना. ; लालामेङ ना.
 प्रतिवेदक छेप्ताहाथाङ्खुबा ना. ; छेफुप्पा ना.
 प्रतिवेदन छेफुप ना.

प्रतिशत एखिङ् होम्बोक क्रि. प.
 प्रतिष्ठा लाराम ना.
 प्रतिस्थापन लेकपा ना.
 प्रतिस्पर्धा बारिक ना.
 प्रत्याक्रमण गर्नु खिरिक हिङ्मा
 (पर्यायवाची तुन्सिमातामा) क्रि.
 प्रत्येकले आङ्गा आङ्गि सर्व.
 प्रदर्शक सोप्मेखुबा ना.
 प्रदर्शन गर्नु लोन्मेप्मा क्रि.
 प्रधान न्यायाधीश निरिक्हाङ् ना.
 प्रधान सेनापति लाङ्घेम्बाहाङ् ना.
 प्रधानमन्त्री तुम्होङ्केन ना. ; तोतुम्याहाङ्
 ना.
 प्रबन्ध तोङ्खुम ना.
 प्रभु हाङ्बा ना.
 प्रमाण चुमेक ना. ; याबोक ना.
 प्रमाण पत्र याबोकछेप ना.
 प्रमुख याचोक्दाङ्बा ना. ; हाङ्गुम्बा वि.
 प्रमोद यालिङ् ना.
 प्रयोग ओचोक ना.
 प्रयोग गर्नु साङ्मा क्रि.
 प्रयोगशाला चोक्लुङ् ना.
 प्रवचन सालातिमा ना.
 प्रविधि चोकाप ना.
 प्रवेश गर्नु उमा क्रि.
 प्रशंसा थाङ्साप ना.
 प्रशंसा गर्नु चोन्मा क्रि. ; थाक्मा क्रि. ;
 थाङ्साप्मा क्रि. ; थेन्मा क्रि.
 प्रशस्त इब्बेबे वि.
 प्रशस्त खोप्मा ना.

प्रशिक्षक चिन्खुबा ना.
 प्रशिक्षण केन्द्र चिङ्गुङ् ना.
 प्रश्न छिम्योक ना.
 प्रसङ्ग उतुम्लुम ना.
 प्रसारण गर्नु चेङ्गा तिमा क्रि. प. ;
 सालाहिमा क्रि.
 प्रसिद्ध निङ्थाम ना. ; निङ्गिसाना ना.
 प्रसिद्ध हुनु निङ्थाम्मा क्रि.
 प्रस्ताव राख्नु चेङ्गा युङ्मा क्रि. प. ;
 साला युङ्मा क्रि. प.
 प्रहरी किथिरिकपा ना.
 प्रहसन कर्ता युन्चामेखुबा ना.
 प्राकृतिक जन्म राजिमाङ्गवाम ना.
 प्राकृतिक धर्म राजिमुन्थुम ना.
 प्राकृतिक पूजक माङ्हाङ्बा ना.
 प्राचीन उलिप्पा वि. ; एन्छो वि.
 प्राचीन समय उडले ना.
 प्राण साहो ना. ; सोक्मा ना.
 प्राणी थोक्हाक ना.
 प्राध्यापक चिन्चावाङ् ना.
 प्रान्त चोबेलेक्लिङ् ना.
 प्राप्त गर्नु तोक्मा क्रि.
 प्रायद्वीप खाम्चोक ना.
 प्रायश्चित्त गर्नु निङ्वा लुमा क्रि. प.
 प्रार्थना गर्नु थाक्मा नाक्मा क्रि. प.
 प्रियतमा साप्हाङ्मा ना.
 प्रेतात्मा सोधेक ना.
 प्रेम लुङ्मा ना.
 प्रेम गर्नु लुङ्मातुक्मा क्रि. ; लुङ्माफामा
 क्रि.

प्रेम गर्ने लुङ्माराङ्बा ना.
 प्रेम दिवस लुङ्माराङ्लेन ना.
 प्रेमी लुङ्माहाम ना.
 प्रेमीका लुङ्माराङ्मा ना. ; लुङ्माहाम ना.
 प्रेरणा चोम ना.
 प्रोत्साहन चोचोम ना.
 प्रोत्साहन गर्नु थेम्मा क्रि.

प्रोत्साहन दिनु चोचोम्मा क्रि.
 प्लास्टर गर्नु लेङ्मा क्रि.
 प्वाँख लाप्युक ना. ; वालाप्युक ना.
 प्वाल ओहोङ ना. ; होङ ना.
 प्वाल पारिएको होक्साना क्रि. प.
 प्वाल पार्नु होङ्मा क्रि.
 प्वाल बुच्याउनु हुप्मा क्रि.

फ

फकाउनु लेम्मा क्रि.
 फकाउने लेम्खुबा ना.
 फक्रनु फेम्मा क्रि.
 फक्रिएको फूल ओफेत्ताराक ना.
 फक्लक्क वाक्खाक अ. मू.
 फच्चेङ माङ्युम ना.
 फट्याङ्ग्रा ओत्थु ना.
 फट्याङ्ग्रो चोङ्खुबाक ना.
 फङ्क मार्नु हाक्मा क्रि.
 फङ्को मार्नु लाङ् फाक्मा क्रि. प.
 फनक्क खिरिक अ. मू.
 फनक्क फर्किनु खिरिक हिङ्मा
 (पर्यायवाची तुन्सिमातामा) क्रि.
 फनफनी किरलिक अ. मू. ; फिनिनि क्रि.
 प.
 फरक बुभ्नु ओतेरेसाङ्तुम्मा क्रि.
 फर्कनु हिङ्मा क्रि.
 फर्काइ दिनु लान्नाहाङ्मा क्रि.
 फर्किनु लामा क्रि. ; लान्नाम्मा क्रि.
 फर्लक्क चिल्लेङ् अ. मू.
 फर्सी छाबोक ना.

फल उसा ना.
 फलफूल फुङ्सा ना.
 फलाँट केक्बु ना.
 फलाउनु केङ्मेप्मा क्रि.
 फलाक्नु फुम्मा क्रि.
 फलाम चेक्चि ना.
 फलामको मैला चेक्चिहि ना.
 फलेदोको रुख छोइसिङ् ना.
 फल्नु केङ्मा क्रि.
 फल्याक फाल्लेक ना.
 फसाउनु एन्सिम्मा क्रि.
 फाँट नेसाना ना.
 फाँड्नु सेङ्मा क्रि.
 फाटेको नागाख्याना क्रि. प.
 फाट्नु नाङ्खेम्मा क्रि.
 फापर खारिकमाङ् ना.
 फालि फेङ्चेक्चि ना.
 फाल्गुण कुहाकरो ना.
 फिँज उपुतुमे ना. ; फिज ना.
 फिट्नु वान्मा क्रि.
 फित्ता छिक्माना ना.

फिर्नु लामा क्रि.
 फिला लाङ्फिला ना.
 फिल्म हल योक्लाक्पाङ ना.
 फिस्टा चरो कोङ्लिवा ना.
 फिस्टे चरा चिचिङ्खुटे ना.
 फुकाउनु फुङ्मा क्रि.
 फुकका गर्नु फारसे पिङ्मा क्रि. प.
 फुकुनु मुङ्मा क्रि. ; साङ्खा मुङ्मा क्रि. प.
 फुटबल लाङ्काङ्बुम ना.
 फुटाउनु पेक्मा, क्रि. ; पेङ्मा क्रि.
 फुट्नु हेमा क्रि.
 फुपाजु कु ना.
 फुपू नि ना.
 फुक्क्याउनु चोन्चामा क्रि.
 फुर्तिलो चोङ्नेखुबा वि. ; येङ्दुना वि.
 फुल रोप्नु फुङ् लिप्मा क्रि. प.
 फुली नाभुकफुङ ना.
 फुलो पर्नु फुला पोक्मा क्रि. प.
 फुल्नु फेङ्मा, क्रि.
 फुस्किनु फुङ्खेङ्मा क्रि.
 फुसे वृक्ष भामाबु ना.
 फुस्रो दाग छुबुकलेप ना.
 फूल फुङ ना.
 फूल उमार्नु फुङ्पोक्मेमा क्रि.
 फूल गोङ्नु फुङ् याङ्मा क्रि. प.
 फूल चढाउनु फुङ् तिमा क्रि. प.
 फूल छाँट्नु फुङ् याङ्मा क्रि. प.

फूल सिउरनु फुङ् थुङ्मा क्रि. प.
 फूलको कोपिला ओपोङ्गालिक ना.
 फूलको बिउ फुङ्याङ्लि ना.
 फूलको बिरुवा फुङ्याङ्लि ना.
 फूलको बोट फुङ्थाप ना.
 फूलको रस फुङ्वा ना.
 फूलपाती फुङ्पाति ना.
 फूलबारी फुङ्हाम ना.
 फूलमाला फुङ्तिगेक ना.
 फेटा ताङ्जोङ् ना.
 फेद उसाम ना. ; साम ना.
 फेदाङ् छाम्बा ना.
 फेरबदल गर्नु लेक्मा, क्रि.
 फेसो केप्मासिङ् ना. ; छोपेक ना.
 फैलनु पुमा क्रि.
 फैलाउने हिखुबा ना.
 फैलिनु हिमा क्रि.
 फैसला पुराहासाला ना.
 फोको बोङ्गि ना.
 फोक्सो ओसोम ना.
 फोगट इनाङ्गा ना.
 फोन फोन ना.
 फोरुवा फोरुवा ना.
 फोहोरी याप्पा ना.
 फौज काङ्सोबोक ना.
 फ्याँक्नु लेम्नाहाङ्मा क्रि.
 फ्रेम फेरेम ना.

ब

बक्र वाक्वाक वि.

बक्सिड लुककुसाचामा ना.

बखान गर्नु चेऱ्या ओमा क्रि. प.
 बखान्नु माऱ्मा क्रि.
 बगाउनु याङ्मा क्रि.
 बगैचा फुङ्साहाम ना. ; फुङ्साहाम ना.
 बगु लाम्मा क्रि.
 बङ्गुर बुङ्गुर ना.
 बङ्ग्याउनु हिङ्मा क्रि.
 बचत गर्नु डोम्मा क्रि.
 बचरो न्वाकुच्या ना.
 बचाउनु हिङ्मेऱ्मा क्रि.
 बचाउने वाला हिङ्मेखुबा ना.
 बच्चा च्या ना. ; पिच्छा ना.
 बच्चा जन्मनु तोक्मा क्रि.
 बच्छयुँ इऱ्वामा ना.
 बजाउनु मोक्मा क्रि.
 बजाउने सामग्री मोक्मुप युबाक ना.
 बजार छुम्दाङ् (पर्यायवाची इन्डन्चा) ना.
 बज्जु एङ्मा क्रि.
 बटार बुटुर इप्लिक्वाप्लिक अ. मू.
 बटार्नु इङ्मा क्रि. ; इप्मा क्रि.
 बटुल्लु खोम्मा क्रि.
 बट्टाइ इप ना.
 बडहरको रुख मुभु ना.
 बडापन लेङ्सिऱ्मा ना.
 बडाबा येप ना.
 बडाबावु आएप ना.
 बढाइ चढाइ फुङ् केङ्मा ना.
 बढाउनु पुमा क्रि. ; पुमेऱ्मा क्रि.
 बढार्नु फेक्मा क्रि.

बढि प्याक वि.
 बढी आमा येम ना.
 बढी बोल्नु होक्मा क्रि.
 बढ्नु पुमा क्रि.
 बताउने वेप्माना ना.
 बतास हिऱ्वा ना.
 बतासी हिऱ्वाएप्सिङ् ना.
 बत्ती कुप्पि ना.
 बत्तीस सुहि सङ्.
 बथान बाथान ना.
 बथाने कीरा लिङ्खु ना.
 बदनाम हिनाम ना.
 बदमास ओल्याहा वि.
 बदाम बादाम ना.
 बन मान्छे सोक्पा ना.
 बनाउनु चोक्मा क्रि.
 बनावट लिङ्गेन ना.
 बनावटी होनेक्का वि.
 बनेल नाम्फाक ना.
 बन्चरो फेन्दिक ना.
 बन्द गर्नु छुप्मा क्रि.
 बन्द हुनु छुम्दिऱ्मा क्रि.
 बन्दा कोपी छुप्तोना ना.
 बन्दुक तुम्बुक ना.
 बन्दुक पङ्काउनु तुम्बुक आप्मा क्रि. प.
 बन्धक राख्नु बान्धक युङ्मा क्रि. प.
 बन्सो सोत्थोर ना.
 बयर बायेर ना.
 बयानब्बे पाहि सङ्.

बयालीस नाहिच सङ्.
 बयासी ताहि सङ्.
 बरको वृक्ष होम्बु ना.
 बरफ नाङ् ना.
 बराबर इखिङ्खिङ् ना.
 बराबर हुनु तोङ्मा क्रि.
 बरिष्ठ तुम्मिहाङ् वि.
 बर्खास्त निङ्लाखेनिमा ना.
 बल चात्तु ना.; बुङ् ना.
 बलको राजा बोलिहाङ् ना.
 बलजपती मर्काउनु मेङ्मा क्रि.
 बलिदान दिनु यावापिङ्मा क्रि.
 बलियो चात्तु वि.; चात्तुना वि.
 बलो ताप्मासिङ् ना.
 बल्छी वाक्लुप्मे ना.
 बल्छी चरो योनावा ना.
 बसन्त ऋतु फुङ्फेत्लाम ना.
 बसाइ सराई युक्थाम्लेम ना.
 बसाई सार्नु चोङ्खेङ्मा क्रि.
 बसिला बसिला ना.
 बसिला बसिला सिङ्ओक ना.
 बसेको गाउँ युङ्तेन ना.
 बसेको स्थान युङ्तेन ना.
 बस्ती प्रमुख तेन्हाङ् ना.
 बस्नु युङ्मा क्रि.; वामा क्रि.
 बस्ने युङ्माना ना.
 बस्ने ठाउँ युक्थाम ना.
 बहत्तर लाहि सङ्.
 बहाना चोगाहालुवा ना.

बहाना गर्नु सिक्मायाङ्मा क्रि.
 बहिदार छेप्खुबा (पर्यायवाची छेप्पाङ्बा) ना.
 बहिनी नुन्छा ना.; नुन्छामामु ना.
 बहिरो नाभाक्सुरुम्बा वि.; मेङ्खेम्सु वि.
 बहिष्कार गर्नु लेन्हाङ्मा क्रि.
 बहुभाषिक पेचेङ्मा ना.
 बहुलाउनु कोङ्गु काक्मा क्रि. प.
 बहुविवाह प्याक्थाङ्छेङ् ना.
 बाँचिरहुनु हिङ्नुङ्मा क्रि.
 बाँचुन्जेल हिङ्मानुङ् ना.
 बाँचुन्जेल सम्म हिङ्मानुङ् ना.
 बाँचु हिङ्मा क्रि.
 बाँड्नु हाम्मा क्रि.
 बाँड्ने तरिका हाप्साइ क्रि. प.
 बाँदर पुभाङ् ना.
 बाँदर देउ पुभाङ्च्याङ् ना.
 बाँध बाँध्नु माङ्च्वालां थुम्मा क्रि. प.
 बाँध्नु छुङ्मा क्रि.; थुन्मा क्रि.; नाप्मा क्रि.
 बाँस फाबु ना.
 बाँसको जुट खुङ्खुङ्बा ना.
 बाँसको तामा फामि ना.
 बाँसघारी फाबुलाङ् ना.
 बाँसुरी फुलुलुवा ना.
 बाइबल बाइबोल ना.
 बाइस हिहि सङ्.
 बाउन्न फाहि सङ्.
 बाकस माङ्दाक ना.

बाक्लो चिथेक वि. ; भुक्भुक्ना वि. ;
 युम्चुरुक वि.
 बाख्रा मेन्ध्वाक ना.
 बाघ किबा ना.
 बाघ चाल किबाछेक्माना ना.
 बाङ्गिएको हिकसाख्याना क्रि. प.
 बाङ्गे चन्द्र वाक्वाक्ला ना.
 बाङ्गो वाकुरिक ना. ; वाक्वाक् ना. ;
 हिकस्याना वि. ; हेक्हेक ना. ; हेक्हेक्ना
 वि.
 बाङ्गो बनाउनु वाङ्मा क्रि.
 बाङ्ग्रा उमाकेङ् ना.
 बाज माङ्मे ना.
 बाजी थ्वा ना.
 बाजी लाउनु थ्वा एम्मा क्रि. प.
 बाजे पुम ना.
 बाजेका बाजे केकु ना.
 बाजे-बज्यै पाहुबा-माहुमा ना.
 बाभाबाभ खिखिलुलु ना.
 बाभ्नु खिमा क्रि.
 बाभ्नु जुभ्नु खिमातुमा क्रि.
 बाभ्ने निहुँ खिमारुङ् ना.
 बाट -भाङ् प. स.
 बाटो ओयोक् ना. ; लाम्बु ना.
 बाटो काट्नु लाम्बु काक्मा क्रि. प.
 बाटो खोज्नु लाम्बु योक्मा क्रि. प.
 बाटो छेक्नु लाम्छेक्मा क्रि. ; लाम्दिहमा
 क्रि.
 बाटो देखाउनु तिकमा क्रि. ; लाम्बु सोप्मेमा
 क्रि. प.

बाटो नपाउनु फान्दिहमा क्रि.
 बाटो बनाउनु लाम्बु तोहमा क्रि. प.
 बाटो बिराउनु लाम्बु फान्निमा क्रि. प.
 बाटो भुल्नु लाम्बु मुहनिमा क्रि. प.
 बाटो मुनि लाम्बुमोपारिक क्रि. प. ;
 लाम्बुलाङ्बे क्रि. प.
 बाटो हेर्नु लाम्बुसोप्मा क्रि.
 बाट्नु इप्मा क्रि. ; फाप्मा क्रि.
 बाट्नु फाहमा क्रि.
 बाटो चेन्दुना वि.
 बाडुली हेकुक्पा ना.
 बाडुली आउनु हेकुक्पा केहमा क्रि. प.
 बाडुली लाग्नु हेकुक्पाडा एहमा क्रि. प.
 बाढी थोलोक ना. ; भोल ना.
 बाढी चल्लु भोल लुक्मा क्रि. प.
 बाण पिसिक ना.
 बाणिज्य निह्कि ना.
 बात मार्नु चेक्लाम्मा क्रि. ; साला लेन्मा
 क्रि. प.
 बातचित सालापुला ना.
 बाता लिङ्थोपि ना.
 बादल मेख्वाधुम ना.
 बाधा हाल्लु हेहमा क्रि.
 बानी ओक ना.
 बानी बदल्लु चोङ्चि लेन्मा क्रि. प.
 बानी बेहोरा ओयोक्थोक ना.
 बानी व्यवहार चोङ्चि ना.
 बानीबेहोरा थेगो ना.
 बान्ता पोसिप ना.
 बान्ता गर्नु पोसिप्मा क्रि.

बाफ ह्वाङ्मा ना. ; ह्वाङ्सा ना.
 बाबरी फूल ओन्दोङ्ला ना.
 बामे होङ्गाक ना.
 बार चावाम्पाङ् (पर्यायवाची
 चाम्योङ्वालुङ्) ना. ; छेक ना. ; फा ना. ;
 फाछेक ना. ; लेन ना.
 बारी लाम्धाङ् ना.
 बारी खन्नु लाम्धाङ् ओक्मा क्रि. प.
 बारुद मिपोक्मुङ् ना.
 बारुलो चिक्चिङ्वा ना.
 बारेमा उतुम्बे ना.
 बार्नु फाङ्मा, क्रि.
 बालबालिका पिछानाछा ना.
 बालिका मामुपिछा ना.
 बालुवा लुङ्पिरिक ना.
 बाल्टी बाल्टिन ना.
 बाल्नु हान्मा क्रि.
 बाल्यकाल पिछानिङ् ना. ; मिनिङ् ना.
 बाल्यावस्था पिछानिङ् ना.
 बास बस्नु याक्मा क्रि. ; याग्मा क्रि.
 बासस्थान युङ्वाम ना.
 बासी सेसाब्या ना.
 बासी सडेगलेको सेसाब्याहा वि.
 बास्केटबल पेलेक्बुम ना.
 बास्ना आउनु फ्वाङ् ना.
 बाहाँ जोङ्नु फाक्ताङ् तोङ्मा क्रि. प.
 बाहिर ओछोङ् ना. ; पाखा ना. ; साङ्खाम
 ना.
 बाहिर निकाल्नु फिक्मा क्रि.
 बाहिर बाहिर ओछोङ् ओछोङ् ना. यो.

बाह एहि सङ्.
 बाहखरी तारोक्छेप ना.
 बिँड उयुङ्ला ना. ; युङ्ला ना.
 बिउ याङ्लि ना.
 बिउ उखाल्नु याङ्लि एम्मा क्रि. प.
 बिउ छर्नु नेमा क्रि. ; याङ्लि ह्वेप्मा क्रि.
 प. ; ह्वेप्मा क्रि.
 बिउ विजन याङ्लिक छेङ्गिलक ना.
 बिउँभिनु चेन्मा क्रि.
 बिक्नु छुक्मा क्रि.
 बिक्री हुनु छुक्मा क्रि.
 बिख छिक ना.
 बिगार्नु खोक्निमा क्रि. ; होन्नाहाङ्मा क्रि.
 बिगार्ने खोक्निखुबा ना.
 बिगुल तुतुरुबा ना.
 बिगो नाहोक ना.
 बिग्रनु होन्दिर्मा क्रि.
 बिग्रिनु खोङ्दिर्मा क्रि.
 बिग्रेको खोक्साब्याना क्रि. प.
 बिच गाउँ उलुम्तेन ना.
 बिचरा बाप्पुरा वि.
 बिचार राख्नु सालायुङ्मा क्रि.
 बिचारु छप्मा क्रि.
 बिचेत हुनु होस मात्रनिमा क्रि. प.
 बिच्च हिन्मा क्रि.
 बिच्काउनु हिम्मा, क्रि.
 बिच्चिनु योङ्दिर्मा क्रि.
 बिछुक लाग्नु साक्लुम फेम्मा क्रि. प.
 बिजुली भेल्लेङ्वा ना.

बिजुवा फेदाङ्बा ना.
 बिजोग हिर्दोक ना.
 बिभाउनु याप्मा क्रि.
 बिट ओकोङ्गालिक ना.
 बित्तिकै सोलोक ना.
 बिथोलु फोन्दिप्मा क्रि. ; वान्सिप्मा क्रि. ;
 हिन्मा क्रि. ; हिम्बुलिम्मा ना. ; हिम्मा क्रि.
 बिधुवा लाङ्निमा वि.
 बिना माऱनिङ ना.
 बिना अर्थको इनाचामाऱनिङ वि.
 बिना मूल्य ड्खाऱला ना.
 बिनायो आङ्गुम ना.
 बिन्ती गर्दै माऱनु सेमेसाङ् नाकमा क्रि. प.
 बिन्ती गर्नु सेमेप्मा क्रि. ; सेमेसाङ् लुप्मा क्रि. प.
 बिफर माइ ना.
 बिमार तुक ना.
 बिमारी स्त्री तुक्खुमा ना.
 बिमिरो लिमासुबु ना.
 बियर बियार ना.
 बियाँ उल्वाक ना. ; ओल्वाक ना.
 बिरामी जाँच्नु तुखाबाङ् सोऱ्मा क्रि. प.
 बिरामी मान्छे तुक्खाबाङ ना.
 बिरामी हेर्ने तुखाबाङ् सोऱ्खुमा ना.
 बिराली पुसुमा ना.
 बिरालो मिनुमा ना.
 बिरालोको चाल मिनुमा लामाइ क्रि. प.
 बिरालोदेउ मिनुमाच्याङ ना.
 बिरुवा सार्नु याङ्लि लिप्मा क्रि. प.

बिकोँ उखुप्पा ना.
 बिसन नसकिने मेमुऱनिमाना ना.
 बिसनु मुऱनिमा क्रि.
 बिसने मुत्तिखुबा ना.
 बिलौना तुक्हाप ना.
 बिस्तारै बिस्तारै ताम्बाताम्बा ना.
 बिहान भेनिक ना.
 बिहानको भिसमिस ओम्बाक ओम्बाक ना. प.
 बिहिबार थिक्लेन ना. ; निलेप ना.
 बिहे थाङ् ना. ; भ्या ना.
 बीच उलुम ना.
 बीच गाउँ तेन्लुम ना.
 बीच थाम उलुम्छिङ्दाङ ना.
 बीस हिक्खेङ सङ्.
 बुकी फुल चिबुङ्मा ना.
 बुकी फूल नुनाम्माफुङ ना.
 बुच्चो लाउनु खुप्मा क्रि.
 बुच्याउनु हुन्सिप्मा क्रि.
 बुभाउनु निङ्वा युङ्मेप्मा क्रि. प.
 बुभ्नु आमा क्रि.
 बुटका खोरेक ना.
 बुट्टा हान्नु थोक्मा क्रि.
 बुढी माघ्याम वि.
 बुढो पाघ्याम वि. ; पाहुबा वि.
 बुढचौली तुम्हाङ ना.
 बुद्धि निङ्मा ना.
 बुद्धि छिपिनु निङ्मा छिमा क्रि. प.
 बुद्धि बङ्गारा निङ्माकेङ ना.

बुद्धिचाल खेल निङ्माइमेइन्चा ना.

बुद्धिमान आखुबा वि. ; निङ्माराङ् ना.

बुद्धिमानी निङ्वाराङ् बा ना.

बुध नाम्छापोक ना.

बुधबार पाङ्लेन ना.

बुनेको फायाना क्रि. प.

बुन्नु आक्मा, क्रि. ; फाप्मा क्रि. ; फाप्मा, क्रि.

बुन्ने फाक्खुबा ना.

बुन्ने व्यक्ति आक्खुबा ना.

बुबा आपा ना.

बुरुक-बुरुक फुत्तुरुक-फुत्तुरुक क्रि. प.

बुवाको दाजु आएप ना.

बुहारी ताङ्मे (पर्यायवाची तागुम्मे) ना. ;
ताङ्मेक ना.

बूढापाका इरुमिपाकुमि ना.

बूढिऔँला ठेठु ना. ; तुम्खेत्वा ना.

बैँसी याङ्लिहाम ना.

बेइजति मिलाज्या वि.

बेइज्जत गर्नु लाज्याहोप्मा क्रि.

बेइज्जत हुनु नाभुक खेप्मा क्रि. प.

बेइमान लेम्चाखुबा, ना.

बेकार इनाइगा वि.

बेचु इन्चामा, क्रि.

बेत ति ना.

बेथा लाग्नु बेथाडा एप्मा क्रि. प.

बेन्च युक्सिङ् ना.

बेमतलब निङ्मेनिङ्ना ना.

बेरुवा सुर्ती चुरुक ना.

बेर्नु किप्मा क्रि. ; सुम्मा क्रि.

बेल सुम्पु ना.

बेला साम्नाम ना.

बेला हुनु हिक्मा क्रि.

बेली फूल सेम्सेलिफुङ् ना.

बेलुकी पख नाप्मासेक ना.

बेल्या खाम्खोत्लाङ्ग ना.

बेवकुफ घोएरा वि.

बेसरी उमाल्नु फाङ्मा, क्रि.

बेसरी हल्लाउनु चिलिक्लिक अ. मू.

बेहोस हुनु निङ्वा लुकमा क्रि. प. ; होस
माप्निमा क्रि. प.

बैँक घर याङ्पाङ् ना.

बैठक युक्थाम ना.

बैठक गृह छुम्पाङ् ना.

बैठक घर युङ्पाङ् ना.

बैसठ्ठी याहिच सङ्.

बैसाखी बाइसाकि ना.

बोकाउनु खुप्मेमा क्रि.

बोके टिम्पुर एनुमाङ् ना.

बोकेर लानु खुङ्खेप्मा, क्रि.

बोक्नु काप्मा क्रि. ; खुप्मा, क्रि. ; याङ्मा,
क्रि.

बोक्रा ह्वारिक ना.

बोक्सा हान्चाखुबा ना.

बोक्सी हान्चाखुमा ना.

बोट थाप ना.

बोटबाट भार्नु सेम्मा क्रि.

बोडी केरिमिक ना. ; सेम्सिया ना.

बोतल बात्ताल ना.

बोलक्कड फेत्तेरेक्पा वि. ; याजेबा वि.

बोलाउनु काऱ्मा क्रि. ; यायेप्मा क्रि.
 बोली लर्बेरिनु लेम वाङ्गिदऱ्मा क्रि. प.
 बोल्नु चेक्मा क्रि.
 बोल्ने शैली चेक्मानेप्मा ना.
 बोसे मासु कोलेन्सा ना.
 बोसो छाछिबोक ना.
 बौद्ध बाउदा ना.
 बौरिनु लेत्मा क्रि. ; हिङ्गेऱ्मा क्रि.

बौलाहा हुनु कोङ्गु काक्मा क्रि. प.
 ब्याउनु आप्मा क्रि.
 ब्याड राख्नु याङ्गलि नेमा क्रि. प.
 ब्यारोमिटर वासिक्छिक ना.
 ब्रह्मज्ञान ख्याङ्गसाम्निङ्वा ना.
 ब्रह्माण्ड फिम्टहोङ् ना.
 ब्लाउज ठुटेचोली ना.
 ब्वाँसो ब्वाँसो ना.

भ

भँगरो पेचिरिऱ्वा ना.
 भकिम्लो इसुबुक ना.
 भकुण्डो बुङ् ना. ; लाङ्काङ्बुम ना.
 भक्ति गर्नु निङ्वाभाङ् मिप्मा क्रि. प.
 भगवती सिराङ्मा ना.
 भगवान माङ् ना. ; हाङ्बा ना.
 भटमास चेम्बेक ना.
 भट्याउनु माप्मा क्रि.
 भट्याउनु माऱ्मा क्रि.
 भण्डार पाङ्देप्मा ना.
 भण्डारे चादाङ्बा ना. ; राङ्बा ना.
 भताभुङ्ग छारास्ता वि.
 भतिज एछा ना.
 भतिजा येछा ना.
 भतिजी येछा ना. ; येछामामु ना.
 भत्कनु होङ्खेप्मा क्रि.
 भत्काउनु होन्नाहाङ्मा क्रि. ; होऱ्मा क्रि.
 भत्किन दिनु होङ्खेप्मा पिप्मा क्रि. प.
 भदौ कुङ्मरो ना.
 भद्र तोङ्गुत्तुम्याङ् वि.

भनि खानु लुन्चामा क्रि.
 भनेको मान्नु लुप्माहा येन्मा क्रि. प.
 भन् दाङ् ना.
 भन्दा हाक्सिङ् ना.
 भन्न लगाउनु लुम्मेमा क्रि.
 भन्नु कामा क्रि. ; लुम्मा क्रि.
 भमरो भाम्बुरा ना.
 भयो होङ् ना.
 भरि चोम्चोम ना.
 भरिया खुर्खुबा ना.
 भरे हाखोक ना.
 भरेमात्र हाकुसे ना.
 भर्खर लोप्माङ् क्रि. प. ; लोप्लोप क्रि.
 प. ; हाकुलेक्पा ना.
 भर्खरको लोप्मा वि. ; सेम्फाना वि.
 भर्त्सना गर्नु इसिओक्मा क्रि. ; इसिलुप्मा क्रि.
 भर्नु इप्मा क्रि.
 भर्ने भाँडा चोन्दाङ् ना.
 भज्याड थावा ना.

भलादमी तोड्नुत्याङ् वि.
 भलादमी थेन्दावाङ् ना. ; निङ्वादाङ्बा
 वि.
 भलायो काक्भालायो (पर्यायवाची
 आह्वासिङ्) ना. ; भाएम्बु ना.
 भलिबल मुकाङ्बुङ् ना. ; मुक्चोम्बोम्बो
 ना.
 भवन पाङ् ना.
 भवितव्य तोत्तेलेम्फे ना.
 भविष्य वान्दिक ना.
 भाँच्नु एकमा क्रि.
 भाँडाकुँडा उयाङ्दाङ् ना. ; युबाक ना.
 भाँडो याङ्दाङ् ना.
 भाइ नुन्छा ना.
 भाउजू फुमा ना.
 भाग हाप ना.
 भागी हाप्साङ् क्रि. प.
 भागु खुङ्खेन्मा क्रि. ; लुक्मा क्रि.
 भाग्य तुवा ना.
 भाग्य जमाउनु तुवासोम्मा क्रि.
 भाग्य शाली तुवाथुङ् ना.
 भाग्यमानी तुवाथुङ् ना.
 भाङ्ग्रे सिस्नु चिछिन्वा ना.
 भाडा युङ्ग्याङ् ना.
 भात चामा ना.
 भातको माप्री उपुसुम ना.
 भाद्र वालेकपा ना.
 भान्छा घर निम्पापाङ् ना.
 भान्जा उइसाबा ना. ; यिसाबा ना.
 भान्जी इसामा ना. ; यिसामा ना.

भान्सा कोठा चाम्देप्मा ना.
 भान्से चामा निखुबा ना. प. ; निखुमा ना.
 भार पोक्ता (पर्यायवाची योङ्चि) ना.
 भारी कोक ना. ; वे ना.
 भारी बोक्नु कोक खुप्मा क्रि. प.
 भाला छोप्लोम्फि ना. ; होन्मासिङ् ना.
 भालु माक्सा ना.
 भालु बाँस लोकफा ना.
 भाले तितिलिङ्वा ना.
 भाले बास्नु वा कामा क्रि. प.
 भालेजुधाइ लाल्यातुमेप्मा ना.
 भालेमुङ्ग्रो मोङ्गालिक ना.
 भावना लुङ्मानिङ्वा ना.
 भाषा चेन्ना ना.
 भाषाको जरा चेहोङ् (पर्यायवाची
 चेन्नासाम) ना.
 भाषिका ओव्हाक चेन्ना ना. प.
 भिखारी नाङ्चाखुबा ना.
 भिजाउनु चिप्मेमा क्रि. ; पेन्मा क्रि.
 भिजेर आउनु पेन्दाराह्मा क्रि.
 भिज्नु पेन्दिह्मा क्रि.
 भिङ् सिविक्विक ना.
 भित्ति येन्दासुह्माङ् ना.
 भित्र पाहोङ् ना. ; होङ्बे ना.
 भित्र मासु होङ्सा ना.
 भित्री होङ् ना.
 भित्री कुरा ओहोङ् साला वि. ; फोकसाला
 ना. ; लुम्साला ना.
 भित्रै हाँस्नु फोक होङ्बे युन्चामा क्रि. प.

भिमसेनपाती तुप्याफुङ् (पर्यायवाची
 तुप्याभुङ्) ना.
 भिर भिरिक ना.
 भिर मौरी माङ्वा ना. ; हेङ्थाङ्सु ना.
 भिरालो केङ्गेङ् ना.
 भिरूङ्गी भिरिङ्गि ना.
 भिर्नु फिप्मा क्रि.
 भुँडी फोक ना.
 भुईँ कटहर खाम्फानाबु ना.
 भुईँ घर खाम्पाङ् ना.
 भुईँ तला खाम ना.
 भुईँचम्पा खाम्बेत्ला ना.
 भुईँचालो लुक्लिबा ना.
 भुईँ अरिङ्गाल खाम्सुलिमा ना.
 भुकम्प लुक्लिबा ना.
 भुकक उठेको बोङ्बोङ् क्रि. प.
 भुकनु होक्मा क्रि.
 भुटेर खानु डोन्चामा, क्रि.
 भुट्नु डोप्मा क्रि.
 भुत लाग्नु सिगुम्ला तेम्मा क्रि. प.
 भुतुकक होगोप क्रि. प.
 भुतुकक हुनु होगोप याङ्सिन्मा क्रि. प.
 भुत्ला उमुङ् ना.
 भुनी सुँगुर उमाफाक ना.
 भुमरी फुङ्चिक ना.
 भुमरी उठ्नु फुङ्चिक पोक्मा क्रि. प.
 भुलक्कड लेभु वि.
 भुलाउने कुरा फाम्सिप्माहा चेऱ्या ना.
 भुसुनो फिनिनिबा ना.

भूत आत्मा सोधेक ना.
 भूमि युङ्खाम ना.
 भूमि विज्ञान खाम्बोङ् निसाम ना. प.
 भूमिका फुङ्साला ना.
 भूमिको मालिक खाम्पाङ्बा ना.
 भूमिगत खाम्होङ् ना.
 भूल बिरोङ् ना.
 भूषण थेन्त्याङ् ना.
 भूस उखोप ना.
 भेटघाट गर्नु तुप्मा ताप्मा क्रि. प.
 भेटाउनु छिन्मा, क्रि.
 भेटाए तुप्सुङ्ना ना.
 भेटी चढाउनु नेत्मा क्रि.
 भेट्न जानु तुम्से खेप्मा क्रि. प.
 भेट्नु तुप्मा, क्रि. ; तुम्मा, क्रि.
 भेट्नो उकेप ना.
 भेडा सामुङ् ना.
 भेदभाव तोमोसोप ना.
 भेल भोल ना.
 भेला हुनु छुम्मा क्रि.
 भैँसी साङ्वा ना.
 भोक साक ना.
 भोक लाग्नु साक तुक्मा क्रि. प.
 भोकमरी नाम्फोप्पा ना.
 भोगटे बुलुवाबु ना. ; भोकसे ना.
 भोगटेको फूल बुबुङ्लाफुङ् ना.
 भोज होक्ता ना.
 भोज भतेर होक्तानाम्दा ना.
 भोज लगाउनु होक्ता एम्मा क्रि. प.

भोट वर्मेली जोङ्लिङ् ना.
 भोटे साम्बा ना.
 भोर्लो माकाभोवा ना.
 भोलि वान्दिक्डा क्रि. प.
 भौतारिनु इङ्घोप्मा अ. मू.
 भौतिक शास्त्र खाम्साला साप्ला ना. प.
 भ्याउनु भ्याबा चोकमा क्रि. प.
 भ्याकुर खिचवालेक ना.

भ्याकुरो चरा ओक्लिघोङ्मे ना.
 भ्यागुतो फारोक ना.
 भ्यागुतोको आवाज ट्वार ट्वार अ. मू.
 भ्रमण गर्नु कोन्चामा क्रि.
 भ्रष्ट पार्नु हिन्नाहाङ्मा क्रि.
 भ्रूण फोकावा ना.
 भ्वाइलेन तोरोङ्गि ना.
 भ्वाड ओहोङ् ना.

म

म का सर्व.
 मकर राशि मेतोक्छा ना.
 मकल माकाल ना.
 मकालु ताङ्वालुङ् ना.
 मकिनु आम्दिन्मा क्रि.
 मकै चालोङ् ना. ; माकाइ ना.
 मकै छोडाउनु योमा क्रि.
 मकैको ढोड माकाइगा छुवा ना.
 मकैको पिठो माकाइमुङ् ना.
 मकैको भात माकाइ चामा ना.
 मक्किनु होम्खेन्मा क्रि.
 मखमलको फुल मोन्सिन्ला फुङ् ना.
 मङ्गल ग्रह हेलिम्पोक ना.
 मङ्गलबार लुङ्लेप ना. ; हेलिलेन ना.
 मङ्गोलियान थाङ्लिङ्बा ना.
 मङ्सिर यारो ना.
 मचान युक्थाम ना.
 मजदुर पोनिना ना.
 मजाक उलाङ् ना.
 मजाले फुलिनु सोबोङ्बोङ् अ. मू.

मजिटो काङ्धुक ना.
 मजेत्रो फोन्मा ना.
 मभेरी आप्तान्दि ना.
 मट्टितेल खाम्किवा ना.
 मट्टीतेल हाम्किवा ना.
 मट्याङ्ग्रो खाम्बुरुक ना.
 मण्डलनाम हुरि (पर्यायवाची छुम्वाङ्ग्राङ्) ना.
 मण्डली छुम्वाङ् ना.
 मण्डुलि साङ्द्वाहा ना.
 मतलव निङ् ना.
 मधिसे मोधेसे ना.
 मध्य लुम ना.
 मध्यरात सेन्लुम ना.
 मध्यस्थकर्ता लुम्वाङ् ना. ; लुम्वाङ् ना.
 मध्यान्ह लेन्लुम ना.
 मन निङ्वा ना. ; लुङ्मानिङ्वा ना. ; साप ना.
 मन खेलाउनु निङ्वा इन्चामेप्मा क्रि. प.
 मन गर्नु निङ्वा थाङ्मा क्रि. प.

मन घुम्नु निङ्वा इमा क्रि. प.
 मन जस्तै निङ्वायोक् ना.
 मन डुलाउनु निङ्वा लुकमेमा क्रि. प. ;
 निङ्वा लुकमेमा क्रि. प. ; निङ्वा वान्मा
 क्रि. प.
 मन दिनु निङ्वा पिप्मा क्रि. प.
 मन दुख्नु निङ्वा तुक्मा क्रि. प.
 मन नदिनु निङ्वा वान्मा क्रि. प.
 मन पराइएको साप्थाक्ताना क्रि. प.
 मन पराउनु साप्थाक्मा क्रि.
 मन पर्दो निङ्वायोक् ना. ; साप्थाङ्ना वि.
 मन फेर्नु निङ्वा लेक्मा क्रि. प.
 मन बहलाउनु निङ्वा इन्चामेप्मा क्रि. प.
 मन बाँध्नु निङ्वा छुम्मा क्रि. प. ; निङ्वा
 हुप्मा क्रि. प.
 मन मार्नु माइमारा चोक्मा क्रि. प.
 मन मिलाउनु लुङ्मा तोङ्मा क्रि. प.
 मनका कुरा चेत्यानिङ्वा ना.
 मनकारी निङ्माराङ् ना. ; निङ्वाल्ला वि.
 मनको स्थिति लुङ्मागा ना.
 मनतातो कुमोक वि. ; चिनाकु वि.
 मनन गर्नु निङ्वाबे मिप्मा क्रि. प.
 मनपरी गर्नु त्हा त्हा चोक्मा क्रि. प.
 मनपरी गर्ने छाडा ना.
 मनपरी बोल्नु याताता चेक्मा क्रि. प.
 मनमनै निङ्वाबे ना.
 मनमा घुस्नु निङ्वाबे उमा क्रि. प.
 मनमा राख्नु निङ्वाबे युङ्मा क्रि. प.
 मनमा लिनु निङ्वाबे मिप्मा क्रि. प.
 मनमोहक निङ्वानाप्लुबा ना.

मनाउन सक्नु लेम्माहेमा क्रि.
 मनोभाव लुङ्मानिङ्वा ना.
 मनोरञ्जन युङ्ना ना.
 मनोवृत्ति निङ्वासाला ना.
 मन्तव्य चेत्यानिङ्वा ना.
 मन्त्रालय तुम्पाहाङ्पाङ् ना.
 मन्त्री तुम्पाहाङ् ना.
 मन्द गति ताम्बा ना.
 मन्दिर माङ्पाङ् ना. ; सेमेप्पाङ् ना.
 मयल माङ्मोङ्ना ना.
 मयूर तारावा ना.
 मरणसन्न थेकेकेक अ. मू.
 मरणासन्न पार्नु सिमा ना हिङ्मा चोक्मा
 क्रि. प.
 मरिमेट्नु सिमापेम्मा क्रि.
 मरिहत्ते गर्नु सिमापेम्मा क्रि.
 मरें स्याङ्ना ना.
 मर्किनु मिङ्मा क्रि.
 मर्चा खावा ना.
 मर्न दिनु सिमा पिङ्मा क्रि. प.
 मर्नबाट बचाउनु सिमाभाङ् एप्माना क्रि.
 प.
 मर्नु तुया ओक्से खेङ्मा क्रि. प. ; सिमा
 क्रि.
 मल मोल ना.
 मलजल गर्नु हिच्चाएम्मा क्रि.
 मलझार हेचोम ना.
 मलामी स्यालेम्काम ना.
 मलामी कीरा तुङ्खुरुम्बा ना.
 मलामी जानु मालामि खेङ्मा क्रि. प.

मलिलो माटो नुखाम ना.
 मल्लिँडो लुङ्धिङ्मा ना.
 मसान घाट सियालाङ ना.
 मसानघाट साकामाबुहाम ना.
 मसिना फिल्ली खिङ्बिरिङ्वा ना.
 मसिना भुसुनो मोसो ना.
 मसी छेप्वा ना.
 मस्काउनु नान्मा क्रि.
 मस्याम सेम्सिलिङ्मे ना.
 मह थाङ्सुवा ना.
 महँगो खिकना वि.
 महत्वपूर्ण चाहाचोगाना ना.
 महसुस निसुकताना ना.
 महाकाव्य माछेम ना.
 महामारी उमुरुङ ना.
 महायज्ञ माहोक्ता ना.
 महासभा माछुम ना.
 महिना मोनाम ना.; सुखेलेङ ना.
 महिनावारी हुनु योरोक लेङ्मा क्रि. प.
 महिला मेच्छा ना.
 महिला समूह मेच्छाछुम्माङ ना.
 मही माहि ना.
 मा -बे प. स.; -बोपे प. स.
 माइक माइक ना.
 माइजु नि ना.
 माइती छेबा ना.
 माउ उमा, ना.
 माउसुली येन्दासुम्माङ ना.
 माओवादी सेऱलुकपा ना.

माकुरा ताकामाङ ना.
 मागिखानु नाङ्चामा क्रि.
 मागु आङ्गेन्चा नाकमा क्रि. प.; नाकमा क्रि.
 माघ महिना न्हाङ्गरो ना.
 माछा नासा ना.
 माछा मारु नासा सिमा क्रि. प.
 माछाको आँखा नामिक ना.
 माटो खाम ना.
 माटो मुनि खाम्होङ्, ना.
 माटोको डल्ला खाम्फोङ्वा ना.
 माइनु नुकमा क्रि.
 माणिक्य फाम्लुङ ना.
 मात लाग्ने सिखुवा ना.
 मातृभूमि ताम्दाङ्फुमा ना.
 मात्तिनु तोऱ्मा, क्रि.; थुकमा, क्रि.; वेम्मा क्रि.
 मात्र से क्रि. प.
 मात्रै से क्रि. प.
 माथि ओछोङ ना.; छोङ ना.; छोङ्बे ना.; तो क्रि. प.
 माथि चढ्नु तो थाङ्मा क्रि. प.
 माथि पठाउनु तो तिन्हाङ्मा क्रि. प.
 माथि राख्नु तो तिमा क्रि. प.
 माथिको आतोऱ्ना क्रि. प.
 माथितिर तोखाऱ्ला क्रि. प.
 माथिपट्टि तोतोरोक क्रि. प.
 माथिल्लो तोना क्रि. प.; तोरोक्ना क्रि. प.
 माथिल्लो घर तोनापाङ ना.

माथिल्लो स्तरको तोतोना वि.
 मादल तोङ्नाक ना.
 मान आब्रुक ना. ; ताङ्छोक (पर्यायवाची
 तोङ्गुङ्ग) ना.
 मान गर्नु चोम्मा क्रि.
 मानि हाल्नु काङ्दिन्मा क्रि.
 मानिस यात्रमि ना.
 मानिसको भिड यात्रमिलुम ना.
 मान्द्रे बुनोट खेस ना.
 मान्द्रो लु ना.
 मान्नु काङ्मा क्रि.
 मान्यता युक्सेन्दाना क्रि. प.
 मान्यता दिनु निङ् युङ्बिप्मा क्रि. प.
 माफ दिनु लेप्मा क्रि. ; लेन्मा क्रि.
 माफ माग्न माफ नाक्मा क्रि. प.
 मामा कोङ्बा ना.
 मामूली माङ्चुमाङ् ना.
 माया लुङ्मा ना.
 माया गर्नु लुङ्मा तुक्मा क्रि. ; लुङ्मातुक्मा
 क्रि.
 माया प्रेमकी देवी साहोराङ्मा ना.
 माया मार्नु माइमारा चोकमा क्रि. प. ;
 लुङ्मा सिमा क्रि. प.
 माया लाग्दो लुङ्मातुक ना.
 मायामा डुब्नु लुङ्माबे उङ्खेन्मा क्रि. प.
 मायालु लुङ्मानुङ् ना. ; लुङ्माराङ्मा ना. ;
 लुङ्गुङ्ग वि.
 मारि हाल्नु सिङ्निमा क्रि.
 मारिएको सिसाना क्रि. प.
 मार्न लगाउनु सिमेन्मा क्रि.

मार्ने व्यक्ति सिखुबा ना.
 मालसाँप्रो ओओबाङ् ना.
 माला तिगेक ना.
 माला उन्नु तिग्मा क्रि.
 मालिक उहाङ्बा ना. ; दाङ्बा ना. ;
 याङ्ग्राङ्बा ना. ; हाङ्बा ना.
 मालिकनी ह्वाङ्मा ना.
 मालिस गर्नु नेक्नुक्मा क्रि.
 मास तुया ना.
 मास छर्न जानु तुया ओक्से खेन्मा क्रि. प.
 मासिने लुकपा ना.
 मासी मासि ना.
 मासु ओनेक्सा ना. ; सा ना.
 मासु काट्नु सा खोक्मा क्रि. प.
 मास्तिर तोरोक क्रि. प.
 माहिली छाऱ्लुम्मा वि.
 माहिलो छाऱ्लुम्बा वि.
 माहुरी थाङ्सु ना.
 मिचाहा फेङ्खुबा ना.
 मिठो खुम्दु वि. ; छुनुङ् वि. ; छुवा ना.
 मिठो बासना खुम्नाम वि.
 मिठो बोल्नु खुम्दुनुङ् चेक्मा क्रि. प.
 मित आमा माइङ् ना.
 मित बुबा पाइङ् ना.
 मित लगाउनु निवाक लाप्मा क्रि. प.
 मिति निप्पिङ् ना.
 मित्र काम्निभाक ना.
 मित्र भाव निवाकलुन्वा ना.
 मित्रता बाँध्नु हेप्मा क्रि.

मिथुन राशि मेक्चिछा ना.
 मिरमिरे उज्यालो ओम्लेक ओम्लेक ना.
 प.
 मिलन तोङ ना.
 मिलन स्थान तुम्मासिङ ना.
 मिलनसार तोङ्खुबा वि.
 मिलाउनु तोङ्मा, क्रि.
 मिलाप तोङ ना.
 मिलापत्र तोङ्ताप ना.
 मिल्काइ दिनु लेम्नाहाङ्मा क्रि.
 मिल्दो तोङ्खुबा वि.
 मिल्नु तोङ्मा, क्रि.
 मिसाउनु केक्मा क्रि. ; फामा क्रि.
 मिसिनु फान्दिन्मा क्रि.
 मीत निभाक ना.
 मीन राशि नान्छा ना.
 मुकाबिला तुमायेप्मा ना.
 मुक्त गर्नु फारसे पिन्मा क्रि. प.
 मुक्तक पिचुन्वा छेम ना.
 मुक्ति दिनु फोङ्मा क्रि.
 मुक्तिदाता फोङ्खुबा ना.
 मुख या ना.
 मुख उघार्नु थाक्मा, क्रि.
 मुख छाड्नु या लेन्मा क्रि. प.
 मुख धुनु नाचिक वासिन्मा क्रि. प.
 मुख बाउनु या थाक्मा क्रि. प.
 मुख लाग्नु चेन्या ओङ्मा क्रि. प.
 मुख सुक्नु या हेन्दिन्मा क्रि. प.
 मुखमा राखेर चुस्नु उम्मा क्रि.

मुखमा राख्नु याबे युङ्मा क्रि. प.
 मुखामुख याया ना.
 मुखिया चोक्दाङ्वा ना.
 मुगा नासेङ्लुङ ना.
 मुङ्गो मारि (पर्यायवाची मुङ्गेरेक) ना.
 मुछ्नु पात्मा क्रि. ; पोत्मा क्रि.
 मुटु चुवा ना.
 मुटु दुख्नु लुङ्मा तुक्मा, क्रि. प.
 मुटुको चोट चुवाहुवा ना.
 मुठी मुक्चाम ना.
 मुठी पार्नु मुक्पुम्मा क्रि.
 मुङ्कीले हिराउनु उप्मा क्रि.
 मुङ्के चुरा याबुकछेङ ना.
 मुढा मुडा ना.
 मुतुवा छिखुबा ना.
 मुत्ते छिखुबा ना.
 मुद्दा उतुम ना. ; खिमरुङ ना.
 मुद्रा नाचिक ना.
 मुना उलिङ्ग्वा ना. ; चुचुन्वा ना. ;
 लिङ्ग्वाक ना.
 मुनाल भाछेङ्गोवा ना.
 मुनिया चरो फेवा ना.
 मुन्तिर मोरोक क्रि. प. ; मोन्मोरोक क्रि.
 प.
 मुन्द्री गोल्याङ ना.
 मुन्द्रे च्याउ लुलुमुङ ना.
 मुन्द्रो साम्याङ्गोल्याङ ना.
 मुन्धुम ज्ञाता मुन्थुम्माङ्वा ना.
 मुरली सुलुलुबा ना.
 मूर्चुङ्गा चेक्चिगुम ना.

मुर्छा पेम्मा ना.
 मुर्ति लालामेलुङ ना.
 मुर्दा मोरो ना.
 मुल खम्बा उलुम्छिङ्दाङ ना.
 मुल बासी खाम्बोक्वाङ ना.
 मुलगाउँ हाङतेन ना.
 मुला मोला ना. ; लोलिप्टुक ना.
 मुसलमान मुस्लिम ना.
 मुसा मिमा ना. ; युम्चिक ना.
 मुसार्नु फिन्मा क्रि.
 मुसुक्क मोयेक ना.
 मुसुक्क मोएक क्रि. प.
 मुसुक्क हाँस्नु मोयेक युन्चामा क्रि. प.
 मुहान पुन्द्वा ना. ; लाम्बु ना.
 मूर्ख ओदोङ वि. ; ओलेभाराङ वि.
 मूर्ति पूजक लालामेलुङ हाङ्खुबा ना.
 मूर्ति पूजा लालामेलुङ हाङ्मा ना.
 मूर्तिपूजक माङ्हाङ्बा ना.
 मूल खम्बा छिङ्दाङ ना.
 मूल धुरी कोयु ना.
 मूलबाटो मालाम ना.
 मूली उहाङ्गुम्मा ना.
 मूल्य निर्धारण गर्नु हान्मा क्रि.
 मूल्याङ्कन गर्नु ओमेन युङ्मा क्रि. प.
 मृग किसान ना.
 मृगौले घाँस कोङ्गोछि ना.
 मृतलोक सिमालिङ ना.
 मृतात्मा सिगुह्या ना.
 मृत्यु सिङ्मा ना.

मृत्यु विधि सिमाइदुम ना.
 मृत्यु संस्कार सिङ्मा युम्मा ना.
 मृत्यु हुनु सिमा क्रि.
 मृदुभाषी खुम्दु चेक्खुबा ना. प.
 मेजर तुम्काङ्हाङ पा ना.
 मेट्ने तुक्मासि ना.
 मेथी फिवाकिन ना.
 मेरी आमा आमा, ना.
 मेरो आ- पू. स. ; आका सर्व.
 मेरो मालिक आहाङ्बा ना.
 मेलको रुख सिनुभुङ ना.
 मेलमिलाप तोङ्छुप ना. ; पाया ना.
 मेला छुम्वा ना.
 मेलो मेसो तारतुम्बि (पर्यायवाची
 चोक्निङ्वा) ना.
 मेष राशि सामुङ्छा ना.
 मेषिन मिसिन ना.
 मेहनत गर्नु छाक्मा क्रि.
 मैदान इन्चाटेम्मा ना. ; ओटेम्मा वि. ; तेम्मा
 ना. ; नेसाना ना.
 मैना उचुन्वा ना.
 मैना काठ चिउचिउबु ना.
 मैलो माङ्मोहना ना.
 मोजमज्जा चासाङ्लाक्साङ ना.
 मोजा लाङ्हेप ना.
 मोटाउनु होम्मा, क्रि.
 मोतियाबिन्दु मोति बिन्दु ना.
 मोती वाला ना.
 मोनी वृक्ष मेहचेङ्फुङ ना.
 मोबाइल मोवाइल ना.

मोर्चा थुम्योग ना.
 मोल राख्नु ओमेन युङ्मा क्रि. प.
 मोहनी फुङ्चोम ना.
 मोहनी लगाउनु मोहोनिडा लेप्मा क्रि. प.
 मोहित पार्नु निङ्मा नाप्निमा क्रि. प.
 मोही फुसायाह ना.; सायाहा ना.
 मोही पार्नु माहि सारमा क्रि. प.; सारमा क्रि.
 मोहोर्नु सुम्मा क्रि.
 मौका जोभान ना.; तोक्नाम ना.

मौखिक याम्डा ना.; यासाला ना.
 मौवा चामोका ना.
 मौसम रोनाम ना.; सोमाइ ना.
 म्याउँ म्याउँ ड्याउ ड्याउ अ. मू.
 म्याच इन्चाथवा ना.
 म्याडम हाङ्मा ना.; हान्मा क्रि.; हान्मा क्रि.
 म्वाइ उम्मा ना.; चुप्पा ना.
 म्वाइ खानु नाम्छेङ् चुप्पा क्रि. प.;
 याडाचुप्पा चोकमा क्रि. प.

य

यता खे क्रि. प.; ना खाऱला क्रि. प.;
 नाखे क्रि. प.; नाऱ्यो क्रि. प.
 यता आउनु खे आऱमा क्रि. प.
 यता तिर ना खाऱला क्रि. प.
 यता ना उता योनाखे क्रि. प.
 यताउता योखे क्रि. प.; योतो क्रि. प.;
 योनिङ्खेनिङ् क्रि. प.
 यताउता दौडिनु योखेलुकमा क्रि.
 यतातिर खेखाऱला क्रि. प.
 यतापट्टि खेन्धाङ् क्रि. प.
 यति धेरै खिडाहा वि.
 यति नै खिङ्नुङ् क्रि. प.
 यति बेला इखिङ्बेलाऱडा क्रि. प.
 यतिकै माङ् क्रि. प.
 यथार्थ जेप्पा वि.
 यमराज जेमाराज ना.
 यस न्ना सर्व.
 यसपछि नाभाङ् ना.

यसरी खाऱला क्रि. प.; नाखाऱला क्रि. प.
 यसो नभए मानुङ् संयो.
 यसो भने खाऱलाभोङ् क्रि. प.
 यस्तै खाऱल्हामाङ् वि.
 यस्तो खाऱलाह क्रि. प.
 यहाँ नाबे क्रि. प.; न्हे ना.
 यहाँ देखि नाभाङ् ना.
 यहाँ निर नालाङ्बे क्रि. प.
 यहुदी याहुदि ना.
 याँउ याँउ याङ्बुयाङ्बु क्रि. प.
 याक पिक्योङ् ना.
 याक्खा भूमि याक्खाम ना.
 याक्खा समूह याक्खा छुम्वाङ् ना.
 याक्खा स्त्री याक्खामा ना.
 याङ् साम्सेरा ना.
 यातायात कोऱ्थाङ् ना.
 यात्रा लाम्दिक ना.
 यिनीहरू खाचि सर्व.

युगल गीत हिप्लुछेम ना.
 युद्ध काङ् ना.
 युद्ध इलाका काङ्लाङ् ना.
 युद्ध गर्नु तुमा क्रि.
 युद्ध भूमि काङ्टेम्मा ना. ; तुम्तेम्मा ना.
 युद्ध समय काङ्नाम ना.
 युद्धबन्दी काङ्छेक्पा ना.
 युनिट एनिप ना.
 युवराज हाङ्छा ना.
 युवराजाधिराज तुम्हाङ्छाहाङ् ना.

युवराज्ञी हाङ्छामा ना.
 युवा वेन्चा ना.
 युवा क्लब वेन्चायाहाक्सिहाङ् ना.
 यो ना सर्व. ; युयुन्ना, सर्व.
 यो साल हेनिङ् ना.
 योजना चोक्मियुङ् ना.
 योजना बदल्नु चोक्मियुङ्फेन्मा क्रि.
 योद्धा काङ्खुबा ना. ; काङ्सोरे ना.
 योनि सि ना.

र

र नुङ् संयो. ; न्हाडा संयो.
 रँगाउनु चिङ्मा क्रि.
 रक्त अल्पता हेलिमेरनिङ् ना.
 रक्त पिपासु हेलिचाखुबा ना.
 रक्त सञ्चार हुनु हेलिलाम्मा क्रि.
 रक्षा गर्नु हिङ्मेन्मा क्रि.
 रक्सि कोलोन्थि ना.
 रक्सि पार्नु युमा, क्रि.
 रक्सी छेम्हा ना. ; दोहेमा ना.
 रक्सी पार्नु छेम्हा युमा क्रि. प.
 रगड नुगु ना.
 रगड्नु नुक्मा क्रि.
 रगत हेलि ना.
 रगत चुस्नु हेलि पिन्मा, क्रि. प.
 रगत जाँच्नु हेलि छाप्ला क्रि. प.
 रगत दिनु हेलि पिन्मा, क्रि. प.
 रगत नाता हेलिसामरित ना.
 रगत बग्नु हेलिलोम्मा क्रि.

रगतको क्यान्सर हेलिगा ह्वा ना.
 रङ् चिङ् ना.
 रङ् बदल्नु चिङ् लेन्मा क्रि. प.
 रङ् लगाउनु चिङ् एम्मा क्रि. प.
 रङ्गमञ्च इन्चापाङ् ना.
 रङ्गशाला युन्चाइन्चावाङ् ना.
 रङ्गिन फिलिङ्फिलिङ् वि.
 रचना छेप्चोक ना.
 रचु छेम्कात्मा क्रि.
 रण क्षेत्र काङ्टेम्मा ना.
 रणनीति निम्चोक ना.
 रतन्धो सेत्तिमेन्निमा ना.
 रमाइलो युन्चामाचोक ना. ; लुङ्माचोन वि.
 रमाउनु चोन्सिप्मा क्रि. ; चोम पोक्मा क्रि. प.
 रस उवा ना.
 रसायन हुप्वा ना.

रसायन शास्त्र खाम युबाक मुन्थुम ना. प.
 रसिद छेसिप ना.
 रसिलो छुना वि. ; छुवा वि.
 रहनु छोन्नेक्मा क्रि. ; वामा क्रि.
 रहस्य खोल्लु होङ्चेरया लोन्मा क्रि. प.
 राँको मिचुवा ना.
 राँगा राङ्गा ना.
 राक्षस छेत ना.
 राक्षसी आत्मा राछेसिमुया ना.
 राखि दिनु युक्मा क्रि. ; युङ्बिप्मा क्रि.
 राख्नु युङ्मा क्रि.
 राख्ने युङ्माना ना.
 राज कमिला हाङ्खेलेक ना.
 राज पत्राङ्कित हाङ्दाङ्धाङ् ना.
 राज पोसाक हाङ्तेफेन ना.
 राज वृक्ष हाङ्बु ना.
 राजकीय हाङ्मा ना.
 राजकुमार हाङ्छाबा ना.
 राजदरबार हाङ्पाङ् ना.
 राजदूत हाङ्लाम्बा ना.
 राजदूतावास हाङ्लाम्बापाङ् ना.
 राजधानी हाङ्तेन ना. ; हाङ्गिलङ् ना.
 राजनीति खाम्फुयोक ना. ; हाङ्गिलाम ना.
 राजनीतिक दल हाङ्गिलाम छुम्बाङ् ना.
 राजपरिवार हाङ्पाआङ् ना.
 राजमार्ग हाङ्लाम्बु ना.
 राजा हाङ् ना.
 राज्य हाङ्गेन ना.
 राडी मुङ्गु ना.

रात सेन ना.
 रात भरी सेरनाम्फोक क्रि. प.
 राती सेन्निङ् ना.
 रातो फाम्ना वि.
 रातो अरिङ्गाल सुलिमा ना.
 रातो बारुलो फोक्ताङ्वा ना.
 रातो माटो फाम्ना खाम ना.
 रातो रङ्ग फाम्हा ना.
 रातोरानी फूल सेन्लेङ्गुङ् ना.
 रात्रीभोज सेत्वा ना.
 राना मौरी हाङ्थाङ्गु ना.
 रानी हाङ्मा ना.
 रानी चरी पारोवा ना.
 राम भेडा वारिङ्वा ना.
 रामरिट्ठा वृक्ष बुगेक्पु ना.
 राम्ररी उचुनुङ् क्रि. प.
 राम्री केटी चोम्लेक ना.
 राम्रो उचुन वि. ; उचुन्ना वि. ; नुना वि.
 राम्रो सँग उचुन्माङ् क्रि. प.
 रायोको साग यारो ना.
 रायोसाग फिम्लाबाक ना.
 राशि कुमाङ्छा ना.
 राष्ट्रपति लिङ्गुम्बा ना. ; हाङ्गेन ना.
 राष्ट्रिय गान लिङ्गहाम्छेम ना.
 राष्ट्रिय सभा हाङ्छुम्मा ना.
 रासायनिक पदार्थ खाम्पुवाक ना.
 रिंगटा निङ्वा ना.
 रिट्ठा फिम्फिरुवा ना.
 रिवाज मुम्मा ना.

रिस छिक ना.
 रिस उट्दो छिएएकना वि.
 रिस उट्नु छिक एकमा क्रि. प.
 रिसाउनु लोकखोहमा क्रि.
 रिसाहा खिखिलुलु वि. ; लोकराङ्ग ना.
 रीति इदुम ना.
 रीतिथिति यावानावा ना.
 रीतिरिवाज थुकिरदुम ना.
 रीस लोक ना.
 रुख भु/बु ना. ; सिङ्ग ना.
 रुख ओसारु सिङ्गोहमा क्रि.
 रुख चढ्नु लिङ्गमा क्रि.
 रुख जोगाउनु सिङ्ग हिङ्गमा क्रि. प.
 रुख ढाल्नु इम्मा क्रि.
 रुख पात सिङ्गुङ्ग ना.
 रुख हुर्काउनु सिङ्ग हिङ्गमा क्रि. प.
 रुखको बोट सिङ्गथाप ना.
 रुङ्गु कुमा क्रि.
 रुची चालेसोप्मा ना.
 रुढीवादी ताप्पिङ्ग ना.
 रुनु हाप्मा क्रि.
 रुन्चे मिह्वातुरुक्पा वि.
 रुप नासिङ्ग ना.
 रुपी चिचिउवा ना.
 रुमाल तेक्चोक ना.

रूखो खोरोक ना. ; यासोसोवा ना.
 रूगाखोकी उलाम्फाङ्ग ना.
 रूपैयाँ याङ्ग ना.
 रूपैयाँ लुट्नु याङ्ग नाप्मा क्रि. प.
 रे बु निपा.
 रेखा कोरोक ना. ; तिरिङ्ग ना.
 रेडियो रेडियो ना.
 रोकावट ओन्चोक ना.
 रोक्नु ओन्मा क्रि. ; ओम्मा क्रि. ; छेक्मा क्रि. ; येप्मेमा क्रि.
 रोग खुट्याउनु रोग तुम्मा क्रि. प.
 रोग भेटाउनु रोग तुम्मा क्रि. प.
 रोगी तुक्खाबाङ्ग ना. ; तुक्खुबा ना. ; तुक्खाबाङ्ग वि.
 रोगी हुनु रोगि लेङ्गमा क्रि. प.
 रोजगार गर्ने पोनिना ना.
 रोजगारी फोक्लुङ्ग ना.
 रोज्नु सेक्मा क्रि.
 रोटी चालेप्पा ना.
 रोटी पकाउनु चालेप्पा लेम्मा क्रि. प.
 रोटी पोल्नु लेम्मा क्रि.
 रोदिघर याक्सिगुम ना.
 रोप्नु लिप्मा क्रि.
 रौँ उमुङ्ग ना. ; मुङ्ग ना.
 र्याल लेङ्ग ना.
 र्याल ग्रन्थि लेङ्गवादाङ्ग ना.

ल

ल आउ निपा.
 लक्ष तुम्माना ना.

लक्षण चिङ्गो ना.
 लक्ष्मी साङ्गदाङ्गना ना.

लक्ष्य तामाना ना.
 लखपति एडाइखेड्बा ना.
 लखेट्नु इक्मा क्रि.
 लगत्तै सालोक ना. ; सोलोक ना.
 लगन लागान ना.
 लगभग आम्बाइ क्रि. प.
 लगाइसक्नु एहनिमा क्रि.
 लगाउनु एम्मा क्रि. ; वाप्मा क्रि.
 लगानी गर्नु तिमा क्रि.
 लगि दिनु खुम्मा क्रि.
 लजाइ लजाइ डोन्सिडोन्सि क्रि. प.
 लजाउनु डोन्सिप्मा क्रि.
 लजालु डोन्सिखुबा वि.
 लज्जा पूर्ण डोन्सिमाच्याक ना.
 लटरम्म लुलु वि.
 लट्टे माङ्गारनि ना.
 लट्टे माङ्गारनि ना.
 लट्ठी डाङ्गाक ना.
 लठेप्रो ओतोप वि.
 लडाइ पठाउनु काङ्नाहाङ्मा क्रि.
 लडाइरहनु काङ्नेम्मा क्रि.
 लडाई गर्नु तुमाकाङ्मा क्रि.
 लडाकू काङ्सोरे ना.
 लडीबुडी काङ्गुलिङ् वाङ्गुलिङ् अ. मू.
 लङ्नु काङ्खेम्मा क्रि. ; चेम्सिम्मा क्रि. ;
 तुमा क्रि.
 लत ओयोक्थोक ना.
 लतार्नु पाङ्मापिङ्मा क्रि.
 लमक्क लमक्क कोबेङ्कोबेङ् अ. मू.

लमतन्न सोन्थिरिक ना.
 लमी कुटुनि ना. ; साम्दाङ्ग्या ना.
 लमी हुनु साम्दाङ्ग्या लेङ्मा क्रि. प.
 लम्पसार सोन्सोन ना.
 लम्बाइ उकेङ्फे ना. ; थाङ्ग्लाम ना.
 लय छेम्साम ना.
 लर्बराउनु लाङ् पाम्मा क्रि. प.
 लसुन माङ्खु ना.
 लस्कर तिगिरिक ना.
 लस्सा दार चिकेप वि.
 लहरा सेलिङ् ना.
 लहरे खोकी केङ्गे होप्मा ना. प.
 लाइन तिगिरिक ना.
 लाक्पा खेल्लु चुङ्मा क्रि.
 लाख नोप्लोक ना.
 लागि पर्नु चोङ्नेम्मा क्रि.
 लागु केप्मा वि.
 लाग्नु एहमा क्रि. ; याङ्मा क्रि. ;
 लाचोकमा क्रि. ; लुमा क्रि.
 लाग्ने येन्ना वि.
 लाछा ताङ्छुङ्मा ना.
 लाजमर्दो लाज्यासुसु वि.
 लाजमा पार्नु लाज्यालाङ्मा ना.
 लाटो लेम्सुरुम्बा ना.
 लात हान्नु लाङ्ङा आक्मा क्रि. प.
 लात्तीले हान्नु आक्मा क्रि.
 लानु खेप्मा क्रि.
 लापरबाही होप्मा ना.
 लाभ्रे कीरा तिरकुमाङ् ना.

लामखुट्टे केङ्लाङ्बाक ना.
 लामपुछे पेरोङ्गुवा ना.
 लामो केङ्गे वि.
 लामो कदम केङ्गे हाक ना. प.
 लाम्पाते तोरुम्बु ना.
 लाम्पुछे तारा मिलाकचोक ना.
 लार्भा लाब्रे ना.
 लालुपाते फूल फाम्फुङ ना.
 लालुपाते रुख फाम्लाबु ना.
 लाश मोरो ना.
 लास लास ना.
 लास चढाउनु सोला तिमा क्रि. प.
 लाहाचे हावा ना.
 लाही कीरा तुहि ना.
 लिङ्ग छाक् ना.
 लिखित छेप्साला ना.
 लिङ्ग वेमे ना.
 लिङ्ग लि ना.
 लिङ्गा उलिङ ना.
 लिङ्गे पिङ हिम्बुलिम्मा ना.
 लिप्नु लेङ्मा क्रि.
 लिप्नु थावा ना.
 लिप्नु छेउ थावालाङ ना.
 लिप्नुको खुङ्किलो थावामिक ना.
 लुकाइपठाउनु चुम्नाहाङ्मा क्रि.
 लुकाउनु चुम्मा क्रि.
 लुकाउने ठाउँ एप्पेडाङ ना.
 लुकेको चुमाना क्रि. प.
 लुगा तेक ना.

लुगा फेर्नु तेक लेक्मा क्रि. प.
 लुगा बुन्नु ते आक्मा क्रि. प.
 लुच्चा नाम्चाखुबा ना.
 लुटाहा नाम्चाखुबा ना.
 लुतो खोप्माङ ना.; खोऱ्माङ ना.
 लुसुक्क सुब्लेक ना.
 ले -डा प. स.
 लेउ माङ्च्वाहि ना.
 लेकाली ठुङ्खाबेऱ्ना वि.
 लेख छेप ना.; साप्ला ना.
 लेख निकाल्नु छेप लोन्मा क्रि. प.
 लेख बङ्ग छेप्नुक्ताहा ना.
 लेखक छेप्नुबा (पर्यायवाची छेप्पाङ्बा)
 ना.
 लेखन विषय छेप्पोङ ना.
 लेखपद् लुप्छेप ना.
 लेखाई छेप्त्हा ना.
 लेखाउनु छेप्मेऱ्मा क्रि.
 लेखोट छेप्त्हा ना.; छेप्फाक ना.
 लेखोट राख्नु छेप्युङ्मा क्रि.
 लेख्नु छेप्मा क्रि.
 लेख्ने पाटी माक्ताप ना.
 लेदो माटो लेऱ्वा खाम ना.
 लेनदेन गर्नु लेन्देन चोक्मा क्रि. प.
 लेप्सिनु केक्केप क्रि.
 लोक नृत्य तेन्लाक ना.
 लोककथा साप्ताप्लिक ना.
 लोकप्रिय साप्थाङ ना.
 लोखर्के थाक्पा ना.

लोगने मान्छे बाबु ना.
लोदर याप्पा वि. ; योत वि.
लोप लुकपा ना.
लोभ गर्नु कुप्पा क्रि.
लोभी छिङ्छिङ्ना वि. ; पोहोङ् वि.
लोहोटा ल्होटा ना.
लोहोरो वालुङ्खाक ना.

लौ क्वा क्रि. प.
लौ लौ लो लो ना.
लौका फुम ना. ; लोलोबु ना.
लौर डोरोङ्खालुङ् ना.
लौरो डाङ्गाक ना.
ल्याउनु ताम्रा क्रि.
ल्याउने आप्खुमा ना.

व

वंश छोङ् ना. ; नेक्साहेलि (पर्यायवाची
ताप्पाछोङ्) ना.
वंशावली नेक्साहेलि (पर्यायवाची
ताप्पाछोङ्) ना.
वकिल चेङ्बिखुबा ना.
वक्ता चेक्खुबा ना.
वचन राख्नु चेन्ना युङ्मा क्रि. प.
वजन्दार वस्तु लिना वि.
वतन्त्र उपुङ्के वि.
वन कुकुर पुङ्दाकुचुमा ना.
वन कुखुरा खेवा ना.
वन केरा पुङ्दामोकला ना.
वन घिरौला तुतुम्भि ना.
वनकी देवी पुङ्दाराङ्मा ना.
वनढाडे तुप्पे ना.
वनस्पति तुम्सिङ् ना. ; पुङ्सिङ् ना.
वयस्क मास्सुर वि.
वरदान पिनिक्ला ना.
वरिपरी इधुरुम क्रि. प. ; खिरिरि क्रि. प.
वरिपरी बेर्नु किरलिक अ. मू.
वर्ग युङ् ना.

वर्णन गर्नु फुङ्मा क्रि.
वर्णमाला छेप्तिगेक ना.
वर्णविन्यास छिपाङ्गुङ् ना.
वर्तमान निबा ना.
वर्ष नाम्साम ना.
वर्षा ऋतु वातुक्नाम ना.
वर्षा याम वारो ना.
वर्षा हुनु वासिक ताम्रा क्रि. प.
वर्षाको पानी वासिक ना.
वल्लो खेना वि.
वल्लो घर खेनापाङ् ना.
वसन्त फुङ्नाम ना.
वस्ती रेन ना.
वस्त्र लोकि ना.
वहस गर्नु चेक्मा क्रि.
वाक्य चेन्नालुङ् ना.
वाक्यांश ओक्पिरिक ना.
वाक्युद्ध थासााला ना.
वाङ्गोटिङ्गो कुङ्लिङ्वाङ्लिङ् वि.
वाण हान्नु पिसिक आप्मा क्रि. प.
वातावरण हिङ्माङ् ना.

वादक मोक्खुबा ना.
 वादक मण्डली मोक छुम्वाङ् ना.
 वादविवाद खिमारुङ् रुङ् ना.
 वादविवाद गर्नु साला पाप्मा क्रि. प.
 वाध्यता मिक्सिम ना.
 वायु सेना हिङ्वालाम् काङ्सोरे ना.
 वायुमण्डल हिङ्वालाङ् ना.
 वारिपारि योप्पारिक खेप्पारिक ना.
 वार्ता गर्नु साला लेन्मा क्रि. प.
 वास्ता याराङ् ना.
 वास्तु याङ्फोक्सा ना.
 विगत एन्छो क्रि. प.
 विचार चेवा ना. ; निङ्वा ना.
 विजय हेन्चा ना.
 विजयी हेन्चाखुबा ना.
 विजयी हुनु हेन्चामा क्रि.
 विजेता हेन्चाखुबा ना.
 विजेता हुनु हेन्चाखुबा लेङ्मा क्रि. प.
 विज्ञ निसाम निखुबा ना. ; मानिङ्वा ना.
 विज्ञान निङ्वानिशाम ना. ; निसाम ना. ;
 साप्लाङ् ना.
 विज्ञापन साला निमेप्मा ना.
 विदाको दिन ओक्सालेन क्रि. प.
 विदेश इदेन ना.
 विदेशी एल्लोक यात्रमि वि.
 विद् निआखुबा ना.
 विद्या निङ्मानिम ना.
 विद्यार्थी निचिङ्खुबा ना.
 विद्यालय चिन्मापाङ् ना.

विद्रोह खोत्लेङ् ना.
 विद्रोह गर्नु थोलोकलोक पोक्मा क्रि. प.
 विद्रोही खोत्लेङ्बा ना.
 विद्रोही प्रदर्शन लोकलोन्मा ना.
 विधान थुक्छेप ना. ; फानिङ्वा ना.
 विधुर लाङ्निबा वि.
 विध्य निसाम ना.
 विनम्र ताम्सुमाङ् ना. ; मिनालेङ्मा ना.
 विनोद युन्चाङ्ना ना.
 विपक्ष योन्धाङ् ना.
 विपत्ति लाप्मायोक्मा मेन्तोक्मा ना.
 विपना ओम्माङ् ना.
 विपरीत ओतेरेसाङ् वि. ; लाङ्छोकि ना.
 विप्लव चिन्लेङ् खोन्लेङ् ना.
 विभाग उहाक्दाङ् ना. ; हाप्दाङ् ना.
 विभाजन फोङ् ना. ; हाप्साहा ना.
 विभाजित हाप्साना ना.
 विभिन्न पोरिक्पोरिक् ना.
 विभेद गर्नु तो मो सोप्मा क्रि. प.
 विमोचन फुङ्सोप ना.
 वियोगान्त फोक्नेम्माना ना.
 विरक्त लुङ्माहिमहिम वि.
 विरक्त लाग्नु लुङ्मा हिम्मा क्रि. प. ;
 लुङ्माहिम्मा क्रि.
 विरह चल्लु लुङ्माहिम्मा क्रि.
 विराम चिन्ह युङ्लावा ना.
 विरुद्धमा याचिङ्गाल ना.
 विरोध कुसाप ना.
 विरोध गर्नु इसिलुप्मा क्रि. ; चोक्मा
 मेम्बिप्मा क्रि. प. ; लुन्चामा क्रि.

विरोधी साथुर वि.
 विलाप तुक्हाप ना.
 विवरण काएन्दा ना. ; लुयुक्त्हा ना.
 विवाद खिमरुड् ना. ; याचिङ्गाल ना.
 विवाद गर्नु खिमा क्रि.
 विवारण फोकछेप ना.
 विवाह थाङ् ना. ; थाङ्छेङ् ना.
 विवाह गर्नु थाङ्छेङ्मा क्रि.
 विवाह संस्कार थाङ्इदुम ना.
 विवेचना छेन्चोक ना.
 विशिष्ट आसन कोकोछोङ् ना.
 विशेष अधिकार माडा चोक्तोक ना.
 विशेषता निलुम ना. ; याक्छिक ना.
 विश्राम दिन ओङ्मालेन ना. प.
 विश्राम लिनु येप्मा क्रि.
 विश्व कायुङ्देन ना.
 विश्व चित्र खाम्बोक्चिङ् ना.
 विश्वास भोरोसा ना.
 विश्वास बिस्वास ना.
 विश्वासघात गर्नु लेम्चामा क्रि.
 विश्वासघाती लेम्काचाबा (पर्यायवाची
 निङ्वाएक्खुबा) वि.
 विश्वासनियता निङ्वायुङ्सा हेमा ना.
 विश्वासी निङ्वा पिखुबा ना.
 विष बिख ना. ; मेन्जामेङ्बा ना.
 विष खुवाउनु छिक पिन्मा क्रि. प.
 विष तान्नु छिक उम्मा क्रि. प.
 विष थैली छिक्याङ्दाङ् ना.
 विषय उतुम ना. ; तुम ना.

विषय वस्तु तुम्बिला ना.
 विषयमा अडिनु तुम्बेयेप्मा क्रि.
 विषयवस्तु उला ना.
 विषयसूची उतुम्लुङ् ना. ; उतुलुङ् ना.
 विषयुक्त चामेङ्बाछिक ना.
 विष्णु बिस्नु ना.
 विसर्ग काप्तियोक ना.
 विस्राम दिन आराम चोक्माना लेन ना.
 वीर्य थुक्वा ना.
 वीर्य स्वलन थुक्वा लोम्मा क्रि. प.
 वृत्त टोङ्ना ना.
 वृत्त बनाउनु टोङ्ना चोक्मा क्रि. प.
 वृद्ध पाघ्याम वि.
 वृद्धा खोक वि. ; माहुमा वि.
 वृश्चिक राशि फिबिक्छा ना.
 वृष राशि पिकछा ना.
 वृहस्पति सिक्लाम्फेक ना.
 वेद बेद ना. ; मुन्थुम ना.
 वेदना लुङ्मा पेत्मा ना.
 वेदान्ति माङ्हाङ्बा ना.
 वेदी थान ना. ; हाङ्कोक ना. ; हाङ्मापोक
 ना.
 वेश्या बेस्या ना.
 वैज्ञानिक निङ्वासाम्बाङ् ना.
 वैद्य सिधाकराङ्बा ना.
 वैमनस्य छिएक ना.
 वैवाहिक नाता याङ्सामारित ना.
 वैशाख यावारो ना. ; युङ्माचिम्मा क्रि.
 व्यक्तिगत ङ्गासे सर्व. ; तोखुम वि. ;
 नागासे ना.

व्यक्तित्व थेन्दावाङ् ना.
 व्यङ्ग्य चिह्नक वि.
 व्यभिचार मामुचिनुङ् वान्चाखुबा ना.
 व्यभिचारी मेच्छाने ना.
 व्यर्थ को माङ्ना ना.
 व्यवसाय फोक्लुङ् ना.
 व्यवस्था तोङ्गुङ् ना.
 व्यवस्था गर्नु तोङ्मा क्रि.
 व्यवस्थापन तारतुम्बि (पर्यायवाची
 चोक्निङ्वा) ना.
 व्यवस्थापन गर्नु तारतुम्बि तोङ्मा क्रि. प.

व्यवहार बदल्नु चोक्ओक लेक्मा क्रि. प.
 व्याकरण चेहोङ् (पर्यायवाची चेन्यासाम)
 ना.
 व्याख्या गर्नु फुन्मा क्रि. ; लुसाङ् खेन्मा
 क्रि. प.
 व्याख्या गर्ने चेक्खुबा ना.
 व्याङ्ग्या चेत्योक ना.
 व्याङ्ग्य चिह्नोक्वाहोक ना.
 व्यापार संस्था इन्चा छुम्मा ना. प.
 व्यापारी इन्चाखुबा ना.
 व्यायाम पोरोरो ना.

श

शंका गर्नु इसिप्मा क्रि.
 शक्ति चात्तु ना.
 शक्तिशाली चात्तुना वि. ; बोलिहाङ् वि.
 शङ्कास्पद ओम्मेन लुङ्वाना ना. प.
 शङ्ख मुण्णङ् ना.
 शङ्ख साङ्खा ना.
 शङ्ख वाकोक्छेन ना.
 शङ्ख बजाउनु साङ्खा मुन्मा क्रि. प.
 शताब्दी इहुप्लुङ् ना. ; इहुप्लुङ् ना.
 शनि ग्रह सिहाम्पोक ना.
 शनिबार सिहाङ्लेन ना.
 शब्द पोक ना.
 शब्द तत्त्व ओक्चुवा ना.
 शब्द भण्डार पोकदाङ् ना.
 शब्दकोश पोकदाङ् ना.
 शरद मोन्नाम ना.
 शरद ऋतु मोनाङ्लाम ना.

शरीर सालुङ् ना.
 शर्मा पार्नु डोन्सिमेप्मा क्रि.
 शहर शहर याऱ्मिहाम्दाङ् ना.
 शाकाहारी फिम्चाखुबा ना.
 शाखा नाऱ्वा ना. ; वाहाक ना. ; ह्वाक
 ना.
 शान्त पार्नु स्वाक वामेन्मा क्रि. प.
 शान्ति हाङ्हाङ् ना.
 शान्ति सुरक्षा हाङ्एप ना.
 शान्ति हुनु हाङ्हाङ् लेङ्मा क्रि. प.
 शान्तिमय मेमोग ना. ; हाङ्हाङ्ना ना.
 शायद वा ना.
 शासक तायेन्राङ्बा ना. ; हाङ् ना.
 शासन हाङ्तायेन ना.
 शास्त्र साप्ला ना.
 शास्त्री मुन्धुमराङ्बा ना.
 शाही हाङ्माङ् ना.

शिकार सासिन्चा ना.
 शिकार खेल्लु सासिन्चामा क्रि.
 शिक्षक चिन्खुबा ना.
 शिक्षण संस्थान ओम्निङ्वाराङ् छुम्पाङ् ना. प.
 शिक्षा ओम्निङ्वा ना. ; निछेम ना.
 शिक्षालय ओम्निङ्वापाङ् ना.
 शिर दुखुरुक ना. ; नाम्जोङ् ना.
 शिर निहुराउनु तुखुरुक उग्मा क्रि. प.
 शिरबन्दी ताङ्छुङ्ल्याङ् ना. ; साम्याङ्फुङ् ना.
 शिरोपर ताङ्छोक (पर्यायवाची तोत्युङ्) ना.
 शिलान्यास होस्सोप ना.
 शिलालेख लुङ्छेप ना.
 शिविर याक्पाङ् ना.
 शिशिर ऋतु चुङ्नाम ना.
 शिशु पिच्छा ना. ; पित्छा ना.
 शिशु ग्रह पिच्छाचोक ना.
 शिष्टता मेत्मा ना.
 शिष्टाचारी खुम्दु चेक्खुबा ना. प.
 शीतल चिनुनुङ् वि.
 शीर्षक तुफुङ् ना.
 शुक्र छाम्बाचोक ना.

शुक्रकीट लिथुन्वा ना.
 शुक्रबार ताङ्लेन ना.
 शुद्ध चुनुङ् वि. ; चोख्खो वि. ; वालेक्ताना क्रि. प.
 शुद्धीकरण कोलेक्मा ना.
 शुभ विवाह नुथाङ्छेङ् ना.
 शुभकामना नुनुङ्लुङ् ना.
 शून्य खेङ् सङ्.
 शृङ्गार गृह चोम्लेक्दाङ् ना.
 शैतान साइतान ना.
 शोक लागु लुङ्मा हिम्मा क्रि. प.
 शोभा देखाउनु थेन्मा क्रि.
 शोषक पिन्चाखुबा वि.
 शौचालय छिप्माथाम ना.
 श्रद्धा गर्नु फेन्फेन चोक्मा क्रि. प. ;
 लुङ्माभाङ् सेमेप्मा क्रि. प.
 श्राप याराप ना. ; याहुप ना.
 श्राप दिनु याराप्मा क्रि.
 श्रीमती हाङ्मा ना. ; हिङ्खुमा ना.
 श्रीमान हिङ्खुबा ना.
 श्रीमान श्रीमती हिङ्खुबा हिङ्खुमा ना.
 श्रीमानको दिदी नानाम्मा ना.
 श्रेणी इखिङ्तो वि.
 श्रोता खेम्खुबा ना.

ष

षष्ठी लायाम ना.

स

सँग नुङ् ना. ; सोरि ना. यो.

सँगै डुल्लु सोरिकोन्चामा क्रि.

संक्षिप्त चुइक्साला ना.
 संघ छुम्वाड्दाङ् ना.
 संघर्ष चिहुक्काङ् ना.
 संयुक्त एकतोङ् ना.
 संयोग थाप्थुम ना. ; सान्जोक ना.
 संयोगान्त तुम्नेम्माना ना.
 संरक्षण हिङ्साङ् ना.
 संलग्न रहनु वायुङ्मा क्रि.
 संविधान छेप्निङ् ना. ; हाङ्निरिक ना.
 संवेदनशील लुङ्ध्या ना.
 संसद साम्साद ना. ; ह्वाङ्गुम ना.
 संसार कायुङ्देन ना.
 संस्कार इदुम ना. ; मुम्मा ना. ; वायुक्साहा ना.
 संस्कृति इदुम्साङ् ना.
 सकारात्मक नुनुङ् ना.
 सकिनु मेन्दिङ्मा क्रि. ; मेम्मा क्रि.
 सक् सक् चिगेचिगे अ. मू.
 सक्कल नासेन वि.
 सक्खरको डल्लो छुखोङ्आ ना.
 सक्नु मेम्मा क्रि. ; यामा क्रि.
 सखुवा छुबु ना.
 सगरमाथा चोमोलुङ् ना.
 सङ्कल्प निङ्वासाम ना. ; होङ्निङ्वा ना.
 सङ्कल्प गर्नु चोक्मा मिप्मा क्रि. प.
 सङ्कुचित फिफि ना.
 सङ्केत चिङ्गो ना.
 सङ्गठन छुम्मा ना.
 सङ्गठित छुप्साकेताहा ना.

सङ्गठित हुनु छुम्वाङ् लेङ्मा क्रि. प.
 सङ्गमर्मर छेङ्गोक (पर्यायवाची छेङ्गोरोक) ना.
 सङ्गी छिम्निभाक वि.
 सङ्गीत छेम्काम ना.
 सङ्गीत भ्रुण्ड छेम्काम्पुरि ना.
 सङ्गीतकार केङ्मा तोङ्खुबा ना. प.
 सङ्गीतालय छेम्काम्पाङ् ना.
 सङ्गलो हुनु छेमा क्रि.
 सचिव मुक्दाङ्बा ना. ; स्वाचिप ना.
 सचिवालय छुप्छुम्मा ना.
 सचेत चेन्चेन ना. ; थाङ्निवा ना.
 सचेत गराउनु यायेप्मा क्रि.
 सच्याउनु तोङ्मा, क्रि. ; हिङ्दाराप्मा क्रि.
 सजाय नाहोक ना. ; पान्थेङ् ना.
 सजिलै मोजोकडा ना.
 सजीव हिङ्खुबा ना.
 सञ्चार गर्नु साला हिमा क्रि. प.
 सडाउनु किन्दिमेप्मा क्रि.
 सडिनु आम्दिङ्मा क्रि.
 सङ्नु किन्दिङ्मा क्रि. ; नाम्दिप्मा क्रि.
 सतचालीस नाला सङ्.
 सतरन्ज ओन्सिप्माङ्न्चा ना.
 सतसट्ठी याला सङ्.
 सतहत्तर लाला सङ्.
 सताउनु यान्मा क्रि. ; याम्मा क्रि.
 सतासी ताला सङ्.
 सत्कार चुत्मा ना.
 सत्कार गर्नु चुमातुमा क्रि. ; तुमा क्रि.

सत्तरी लाखेड् सङ्.
 सत्ताईस हिला सङ्.
 सत्य कथा जेप्पा ताप्पिक ना.
 सत्र एला सङ्.
 सदस्य एप्तोड्वा ना.
 सदुपयोग आचोकमा क्रि.
 सनन फुलिनु सोबोड्बोड् अ. मू.; सोमेप्पा क्रि.
 सनही पेपेबा ना.
 सन्चो हुनु नुमा क्रि.
 सन्त सान्ता ना.
 सन्ताउन्न फाला सङ्.
 सन्तान छा ना.; साकेन्छा ना.
 सन्तानब्बे पाला सङ्.
 सन्तुलित योक्कोक ना.
 सन्तुष्ट मोग्मोग ना.
 सन्तोषजनक निड्वा युड्मेखुबा ना.
 सन्देश पठाउनु सान्दि हाड्मा क्रि. प.
 सन्धि तोड्चोक ना.
 सन्निपात ज्वरो सान्दिपात ना.
 सन्यास लेप्पि ना.
 सपना सेम्माड् ना.
 सपना देख्नु माक्मा क्रि.
 सपाट लिनु लोकमा क्रि.
 सप्तमी लाथुम ना.; लालाम ना.
 सप्तर्षि लाचोकि ना.
 सफलता तामायामा ना.; तोक्नेम्मा ना.
 सफा उचुन्ना वि.
 सफा गर्नु सेड्मा क्रि.; सेमा क्रि.

सबै काहाक वि.; घाक वि.
 सबै ढल्नु सोत्थोर ना.
 सबै देखिने ह्वाड्गाड वि.
 सबैतिर घुम्नु काहाक कोन्मा क्रि. प.
 सभा कोठा छुम्देप्मा ना.
 सभा घर छुम्पाड् ना.
 सभा विधि छुम्मालाम ना.
 सभागृह छुम्पाड् ना.
 सभापति छुम्वागुम्बा ना.
 समय साम्नाम ना.; सोमाड ना.
 समय काट्नु बेला काक्मा क्रि. प.
 समय छल्नु बेला काक्मा क्रि. प.
 समर्थक हेप्खुबा ना.
 समर्पण पिन्नाहाड्मा ना.
 समस्या छाक्नुड् ना.
 समाउन दिनु लाप्पापिप्पा क्रि.
 समाउनु लाप्पा क्रि.
 समाउने लाप्खुबा ना.
 समाचार सान्दिसाला ना.
 समाचार पत्र सालेन छेप ना.
 समाज एभालाड् ना.; याप्सेन ना.;
 यात्रमिलुम ना.
 समातेर खानु लाम्चामा क्रि.
 समात्नु लाप्पा क्रि.
 समात्ने लाप्माना ना.
 समाधान चोक्नेन्मा ना.; युमेप्पा ना.
 समाधान हुनु निड्वाबेतामा क्रि.
 समान इक्ले वि.
 समानता एक्तोड् ना.

समुन्द्र च्वाराङ् ना.
 समूह छुम ना. ; हुरि (पर्यायवाची
 छुम्वाङ्ग्राङ्) ना.
 सम्भना मिप ना.
 सम्भना आउनु मितुरोकमा क्रि.
 सम्भाउनु चेन्ना चामेप्मा क्रि. प.
 सम्भिनु मिर्मा क्रि.
 सम्भेको मिताहा क्रि. प.
 सम्भौता तोङ्छुप ना. ; तोङ्साला ना.
 सम्भिनी इच्छामा ना.
 सम्धी इच्छाबा ना.
 सम्पति कमाउनु उप्मा क्रि.
 सम्पत्ति याङ्सा ना.
 सम्पदा खाम्याङ्गला ना.
 सम्पन्न थुङ्गुना ना.
 सम्पादक छेप्सोताङ्गबा ना.
 सम्पादकीय छेप्तोक्साला ना.
 सम्पूर्ण काहाक वि.
 सम्बन्ध सामारित ना.
 सम्बन्ध बिछोड सामारित्फोङ् ना.
 सम्बोधन गर्नु लुम्माचोकमा क्रि.
 सम्भावना लेङ्गलोङ्गना ना.
 सम्भोग गर्नु येङ्मा क्रि. ; लिङ्मा क्रि.
 सम्म परेको भूभाग ओटेम्मा ना.
 सम्मान मेत्मा ना.
 सम्मान गर्नु चुन्मा क्रि. ; चोन्मा क्रि. ;
 तोचोम्मा क्रि. ; तोङ्गुङ्मा क्रि. ; थेन्मा
 क्रि.
 सम्मान पत्र फेन साप्ला ना.
 सम्मिलित हुनु फासेतामा क्रि.

सम्मेलन छुम्लुङ् ना. ; माछुम्मा ना.
 सम्म्याउनु तोन्मा क्रि.
 सम्राट हाङ्गबाहाङ् ना.
 सय होम्बोक सङ्.
 सयपत्री फूल थोक्लाफुङ् ना.
 सरकार हाङ्गुङ्गला (पर्यायवाची
 हाङ्गुमुक्दाङ्) ना.
 सरकारी घर तोङ्छुम्पाङ् ना. ; याप्सेन्पाङ्
 ना.
 सरण लाङ्छोक ना.
 सरण मागनु सारान नाक्मा क्रि. प.
 सरलीकरण गर्नु नेक चोकमा क्रि. प.
 सरसर सोरोरोरो ना.
 सरसामान युबाक ना. ; युबाक्थिङ्गुक्
 ना.
 सरि जानु चोङ्खेन्मा क्रि.
 सर्केनु हिम्सिप्मा क्रि.
 सर्प पुछाक ना.
 सर्बत सुन्ताला उवा ना.
 सर्बोच्च तुम्मिहाङ् वि.
 सर्वनाश सोथोरोक ना.
 सर्वमान्य काहाकपाहाङ् येनाना ना. प. ;
 येनाना ना.
 सर्वसाधारण काहाक्वाङ् ना.
 सर्वहारी काहाक चाखुबा क्रि. प.
 सर्वाधिक काहाक्प्याक क्रि. प.
 सर्वोच्च निकाय तोङ्गसोमेनुङ् ना.
 सलह माडा चोङ्खुबाक ना. ; लिङ्खु ना.
 सल्लाघारी आङ्गुबुराङ् ना. ; आङ्गुहाम
 ना.

सल्लाह तोड्‌सालुक ना. ; साला ना.
 सल्लाह दिनु निड्‌वा पिप्पा क्रि. प.
 सल्लाहकार निड्‌वा पिखुबा ना.
 सल्ले च्याउ वाइन्दुम्बा ना.
 सल्लो आड्‌बु ना.
 ससुरा नाम्बा ना.
 ससुराली नाम्बातेन ना.
 सस्तो सोस्तो वि.
 सहकारी तोड्‌छुम ना.
 सहकार्य तोड्‌चोक ना. ; सोरिचोकखुबाचि ना.
 सहज आइसा वि. ; हेमेहा ना.
 सहधर्मी एकोनिड्‌वाचिगा ना.
 सहनशील आड्‌माहेखुबा वि.
 सहनु आड्‌मा क्रि. ; साभाचोकमा क्रि.
 सहपाठी सोरिलाम्खुबा ना.
 सहभागी लोम्बा ना.
 सहभागी हुनु फासेतामा क्रि.
 सहयात्री तोड्‌कोप ना.
 सहयोग फाप ना.
 सहयोग गर्नु फाट्‌मा क्रि.
 सहयोग दाता सोरिकाड्‌सोरेन् ना.
 सहयोगी हेप्खुबा ना.
 सहानुभूति दिनु लुड्‌मा नाग्मा क्रि. प.
 सहायक मुक्दाड्‌ ना.
 सहायक प्रशिक्षक मुक्दाड्‌ चिड्‌खुबा ना.
 सहारा भरोसा ना.
 सही निरिक् (पर्यायवाची निवा) ना.
 सही बाटो जेप्पालाम ना.

साँघु थाक्लुम ना.
 साँघु थाट्‌लुड्‌ ना.
 साँघुरो छुट्‌छुना वि. ; फिफि ना.
 साँघुरो बाटो फिट्‌फिलाम ना.
 साँच्चै जेप्पा वि.
 साँभपख सेन्सेन ना.
 साँढा साइद्‌वाहा ना.
 साइँली माड्‌छालुम्मा वि.
 साइँलो माड्‌छालुम्बा वि.
 साइत हेर्ने लेन्सोखुबा यात्रमि ना.
 साइनो साइनो ना.
 साउन ख्याड्‌हाम्रो ना.
 साक्षरता छेनिखुबा ना.
 साग जिन्दिरिक् ना. ; फिम्लाबाक् ना.
 सागर च्वाराड्‌ ना. ; माड्‌च्वाकेन ना.
 सागसब्जी खिउनेत्नु ना.
 साङ्‌गीतिक छेम्केट्‌नुड्‌ ना.
 साङ्‌ले कोट्‌लिड्‌वा ना.
 साज केलेक्पु ना.
 साटासाट गर्नु लेन्मा क्रि.
 साठी याखेड्‌ सड्‌.
 साडी सिमि ना.
 साडी चोली सिमि चोलो ना.
 साडीको फेरो सिमिगा उलाप ना.
 सात ला सड्‌.
 सात पल्ट लाम्मा सड्‌.
 सातो लावा ना.
 सातौं लाम्ना वि.

साथी काम ना. ; काम्निभाक ना. ;
 काम्निमाक ना.
 साथी बनाउनु कामलाप्मा क्रि.
 साधा माङ्चुमाङ् ना.
 साधारण माङ्चुमाङ् ना. ; मिमिक ना.
 साधारण बोल्नु माङ्चुमाङ् चेक्मा क्रि. प.
 सानीमा कोङ्मा ना.
 सानो मि वि. ; मिना वि.
 सानो अंश चिह्वा ना.
 सानो आन्द्रा मिना हिरुवा ना.
 सानो आमा मिनामा ना.
 सानो कमिला याङ्चुकुलिक ना.
 सानो कुची फाइम ना.
 सानो गल्ली चिहुक्लाम ना.
 सानो जुका लाक्फेक ना.
 सानो भोला सुजेरो ना.
 सानो ढुकुर चाकारबुत्ति ना.
 सानो बाबु मिनापा ना.
 सानो भाग चिह्वा ना.
 सानो मौरी पुङ्लिङ्वा ना.
 सानो हाँडी छिक्पुरुवा ना.
 साप्ने चिज सुम्माना ना.
 साप्राङ् थिक्निबा ना.
 साबुन साबुन ना.
 सामन्ती इसिथुङ्दुम्बा ना.
 सामा वागोया ना.
 सामाजिक एभालाङ्नुङ् ना.
 सामाजिक समूह यात्रमिछोङ् छुम्वाङ् ना.
 सामान थोक ना.

सामाना गर्नु तुमा लाप्मा क्रि. प.
 सामान्य पहिरो उप्ताखाम ना.
 सामुदायिक भवन याप्सेन्पाङ् ना.
 सामूहिक काम काहाक्काचोक ना.
 साम्राज्य हाङ्चाङ्के ना.
 सायद लोप्पि वि.
 साया मोसिमि ना.
 सारङ्गी निवाक्तरोङ्गी ना.
 सारस माङ्आवा ना.
 सार्नु तिमा क्रि.
 सार्वजनिक काहाक्पेलोन्मा ना.
 साल नाम्साम ना.
 सालक फुसा ना.
 सालनाल उछामेलेङ् ना.
 सालो डाप ना.
 सावधानी सोसाङ् ना.
 सास सोक्मा ना.
 सास थुन्दो सोक्माहिम्हिम्मा वि.
 सास थुन्नु सोक्मा हिम्मा क्रि. प.
 सास फाल्नु सोक्मा लेप्मा क्रि. प.
 सासले नभ्याउनु सोक्माडा मेहिकमा क्रि.
 प.
 सासु नाम्मा ना. ; नाम्मा ना.
 साहस माडालुङ्मा ना. ; सोक्साम ना.
 साहस दिनु निङ्वा पुम्बिप्मा क्रि. प.
 साहसी येङ्दुना वि.
 साहु नाह्वाराङ्बा ना.
 साहो छाक्ना वि. ; छाक्नुङ् वि. ; छाक्हा
 वि. ; तुक्नुङ् वि.
 सिँगान नाघाक्मा ना.

सिँढी थाक्लुङ ना.
 सिंह हाङ्किबा ना.
 सिंह राशि किबाक्छा ना.
 सिउँडी बिजु ना.
 सिउँदो तुवा ना.
 सिउनु थुम्मा क्रि.
 सिउरिनु सिकमा क्रि.
 सिकर्मी सिङ्खाम्बा ना.
 सिकाउनु चिन्मा क्रि.
 सिकार गर्नु सिकार चामा क्रि. प.
 सिकारी सिन्चाखुबा ना.
 सिकुवा ओम्फु ना.
 सिक्नु चिम्मा क्रि.
 सिकने निचिङ्खुबा ना.
 सिकने तरिका चिम्मालाम ना.
 सिकने व्यक्ति चिइन्खुबा ना.
 सिक्री साम्याङ्तिगेक ना.
 सिङ टाङ ना.
 सिङ्गो एको वि.
 सिटामोल सितामोल ना.
 सित्तै इखाऱला ना.
 सिदान छेडा ना.
 सिनेमा हल सिनेमापाङ ना.
 सिन्दुरे कीरा हिङ्गिलिकमाङ ना.
 सिपाही तिलिङ्ग ना. ; लाङ्घाम्बा ना.
 सिपी सिपि ना.
 सिम लेऱवा ना.
 सिम कुखुरा लेवामा ना. ;
 लेऱवादुकदुकिमा ना.

सिमल टेङ्गु ना. ; तेङ्गु ना.
 सिमल तरुल तेङ्गुखि ना.
 सिमसाग वाजिन्दिरिक ना.
 सिमाना लाप्खाम ना.
 सिमाला डोरोऱवाहि ना.
 सिमाली सिङोली ना.
 सिमी सिमी वागाक्पा ना.
 सियो लुप्मे ना. ; लुप्मे ना.
 सियोले घोचु लुप्मेडा योक्मा क्रि. प.
 सिरानी ताङ्गोक्मा ना.
 सिरानी लगाउनु कोङ्मा क्रि.
 सिरु छोन्साङ ना.
 सिलबर फुत्ते ना.
 सिलाम नाम्मोऱवा ना.
 सिलौटो माच्छिलुङ्खाक ना.
 सिसा बुरुक्चि ना.
 सिसा कलम छेप्सिङ ना.
 सिस्नु छिऱवा ना.
 सिस्नु घारी छिऱवाहाम ना.
 सीप उमुऱवा ना. ; चोक्मानि ना. ; निलेमा
 ना. ; मुक्ताप ना.
 सीमा दुङ्गा फोक्सालुङ ना.
 सीमा रेखा फोक्साकोरोक ना.
 सुँगुर फाक ना.
 सुँगुरको खोर फाक्पाङ ना.
 सुँगुरको छहारी फाक्पाङ ना.
 सुँगुरको जुम्रा फाक्सिक ना.
 सुँगुरको जुवा कोङ ना.
 सुँगुरको पाठा उपाफाक ना.

सुँगुरको बच्चा फाकुच्या ना.
 सुँगुरको मासु फाक सा ना.
 सुँघु नाम्मा क्रि.
 सुँडिनी चामोलुम्मा ना.
 सुईको सुलाक ना.
 सुईको पाउनु सुराक तोक्मा क्रि. प.
 सुकाउनु फोऱ्मा क्रि.; हेमेऱ्मा क्रि.
 सुकाएको फोयाहा क्रि. प.
 सुकुटी हेरासा ना.
 सुकुटी मासु तियो ना.
 सुकुल गाजारा ना.; थियुङ् ना.
 सुके नास मेन्जामेङ्बा ना.
 सुकेको हेराहा क्रि. प.
 सुक्खा हेरा ना.
 सुक्दै जानु हेन्डिसाङ् खेऱ्मा क्रि. प.
 सुक्नु सिप्मा क्रि.; हेन्दिऱ्मा क्रि.; हेमा क्रि.
 सुक्रकीट सिथुऱ्वा ना.
 सुखी निङ्वाओम वाखुबा ना.
 सुगन्ध खुम्नाम वि.; छुनुङ् ना.
 सुगन्धवाल फुल योङ्चेङ्ला ना.
 सुगा चेक्वा ना.; सुइक ना.
 सुचिकार थुऱ्खुबा ना.
 सुटक्क खुसुक्काइ क्रि. प.
 सुठुनी वाक्खि ना.
 सुत्केरी च्याराङ्मा (पर्यायवाची चेराङ्मा) ना.
 सुत्केरी मृत्यु सुबुक्लाम ना.
 सुत्तु इम्मा क्रि.
 सुन साम्याङ् ना.

सुन खानी साम्याङ्नाङ् ना.
 सुन टिकी कीरा साम्याङ् खोपिरिक ना.
 सुनको फूल साम्याङ् फुङ् ना.
 सुनको माला साम्याङ्तिगेक ना.
 सुनसान ठाउँ खेङ् युक्थाम ना. प.
 सुनसुरी फूल लाङ्ग्याङ्साङ्फुङ् ना.
 सुनाउनु खेम्मेऱ्मा क्रि.
 सुनाखरी ओम्लाबुङ् ना.
 सुनामी माङ्चवामाङ्गु ना.
 सुनिँदै जानु होम्साङ् खेऱ्मा क्रि. प.
 सुनुवाइ खेम्मा ना.
 सुनौँ है खेप्सुम्यो क्रि. प.
 सुनौली सुनाउलि ना.
 सुन्तला साम्याङ्ल्याङ् ना.; सुन्ताला ना.
 सुन्दर उचुन्ना वि.; सिकिलिकना वि.
 सुन्दरी चोम्लेकना वि.
 सुन्निनु होम्मा क्रि.
 सुन्नु खेम्मा क्रि.
 सुन्ने व्यक्ति खेम्खुबा ना.
 सुबिचार एन्नुनिङ्वा ना.
 सुरक्षा एप्ताप ना.; हाङ्हाङ् ना.
 सुरक्षित आप्थाक ना.; आप्थाकना वि.; एप्पना ना.
 सुरक्षित गरिएको ओप्ताहा क्रि. प.
 सुरिलो तोन्दोन्ना वि.
 सुरिलो स्वर सुरिङ्दिङ् सेम्ला ना.
 सुरु तारोक ना.
 सुरु गर्नु तारोकमा क्रि.
 सुरु घण्टी तारोकपोङ् ना.

सुरुड माहोड ना. ; होड ना.
 सुरुवात साम्चेऱ्या ना.
 सुरुवाल लाड्सुप्मा ना.
 सुर्काउनु सुप्मा क्रि.
 सुर्किनु साड्मा क्रि.
 सुर्यमुखी तेल नाम्फुड किवा ना.
 सुर्यमुखी फूल नाम्फुड ना.
 सुलसुले वासिक ना. ; वासिक ना.
 सुव्यवस्थित उचुन्युकसेन्दाना क्रि. प.
 सु-समाचार नुसाला ना.
 सुसारे सोऱ्खुबा ना.
 सुसेलि सुसुऱ्वा ना.
 सुसेल्लु सुसुऱ्वा लुऱ्मा क्रि. प.
 सुस्त पोम्लेक वि.
 सुस्तररी ताम्बा ना.
 सुहाउँदो तोड्खुबा वि. ; थेन्सिखुबा वि.
 सुहाउनु थेन्सिऱ्मा क्रि.
 सुहाग रात थेन्दुना सेऱ्नि ना.
 सुँड सुँड ना.
 सूचना लुनेन ना. ; सोखेम ना.
 सूची छोक्ताहा ना. ; निप्तिगेक ना.
 सूचीपत्र छोक्छेप ना.
 सूर्य ग्रहण नाम्योक ना.
 सूर्यमण्डल नाम्हाम ना.
 सृजना चोक्ताड् ना.
 सृजनात्मक चोक्नेम ना. ; चोक्लेन्वाबा ना.
 सृष्टि उथुक ना.
 सृष्टिकर्ता उथुकदाड्बा ना. ; उथुक्युड्बा ना.

सेकाउनु एम्मा क्रि.
 सेखी काडान वि.
 सेतो फु ना. ; फुना वि.
 सेतो जुनेलो लाया ना.
 सेतो दुड्गा फुनालुड ना.
 सेतो फूल फुफुड वि.
 सेतो शालिग्राम फुवालुड ना.
 सेना लाडहिम्बा ना.
 सेनापति लाडहिड्वापा ना.
 सेप्रो उसिप वि.
 सेफ याड्फोकसा याड्दाड् ना.
 सेलाउनु चिन्दिऱ्मा क्रि.
 सेवक चुत्खुबा ना.
 सेवा चुत्मा ना.
 सेवीका चुत्खुमा ना.
 सैतीस सुला सड्.
 सैनिक काड्सोबोक ना.
 सैनिक सड्गठन काड्सोबोक छुम्मा ना.
 प.
 सैन्य दल काड्सोबोक छुम्बाड् ना. प.
 सोइला फिप्मासिड् ना. ; फेड्छुप्सिड् ना.
 सोचविचार मिप ना.
 सोचि रहनु मिन्नुड्मा क्रि.
 सोच्दा-सोच्दा मिप्माडा-मिप्माडा ना.
 सोच्दै जानु मिसाड् खेप्मा क्रि. प. ; मिसेप ना.
 सोच्ने बाटो मिप्मालाम ना.
 सोधपुछ छिम्माछापमा ना.
 सोध्नु छिम्मा क्रि.
 सोमबार लालेन ना.

सोरठी नृत्य सोरोठि लाक ना.
 सोली डोको सिपिरिङ्ग ना.
 सोल्टी डोटेट्बा ना.
 सोल्टीनी डोटेट्मा ना.
 सोहोर पटार योरोप्खोरोप ना.
 सोहोर्नु खोम्मा क्रि.
 सोह एया सङ्.
 सौगात सान्दिसा ना.
 सौता लेप्मा ना.
 सौतिनी आमा सेतुमा ना.
 सौतेनि बहिनी लेप्मा नुन्छा ना.
 सौतेलो बाबु पालेप ना.
 सौतेलो वुवा सेतुपा ना.
 स्कुल स्कुल ना.
 स्टार फिस चोकचोकि नासा ना. प.
 स्टेज लाकचोकधाम ना.
 स्ट्रेचर ताप्चि ना.
 स्तन नुघाक ना.
 स्तनको मुन्टा नुछोम ना.
 स्तर तोमो ना.
 स्तरीय थुङ्दुना ना.
 स्त्री मामु ना.
 स्त्री घोडा ओन्मा ना.
 स्थापना युङ् ना.
 स्थिर रहनु युङ्नेम्मा क्रि.
 स्पर्श गर्नु तोकिनमा क्रि.
 स्पर्श ज्ञान सोप्मानिङ् क्रि. प.
 स्पष्ट उचुन वि.
 स्मरण गर्नु मितुरोकमा क्रि.

स्मरण शक्ति मिप्माया ना.
 स्मृति दिवस मिप्मालेन्चोन ना.
 स्मृति पत्र निङ्वासाप्ला ना.
 स्याउला सेउला ना.
 स्याल सेला ना.
 स्याल फुस्रे ताक्बुसिङ् ना.
 स्रष्टा चोक्ताङ्बाङ् ना.
 स्रोत तायुक ना.
 स्वच्छ उचुन्ना वि.
 स्वतन्त्र आपुङ्ख्या ना.; होन वि.; होन्होन वि.
 स्वतन्त्रता उपुङ्केङ् ना.
 स्वदेश गान एङ्गाछेम ना.
 स्वभाव इसाम्भाराम ना.; निथुङ् ना.
 स्वर सेम्ला ना.
 स्वर सुक्नु चोम्दिमा ना.
 स्वरूप नासेन ना.
 स्वर्ग वालोक ना.
 स्वर्गदूत वालोकलाम्बा ना.
 स्वर्ण जयन्ती साम्मेङ्लुङ् ना.
 स्वर्ण पदक साम्युक ना.
 स्वर्णिम दिन साम्लेत ना.
 स्वस्थ खिलिक खिलिक ना. प.
 स्वागत छ नु तामा लेङ्नि ना.
 स्वाट्ट सोगोप अ. मू.
 स्वात्त फ्वाङ् अ. मू.; सुप्लाक अ. मू.
 स्वादिलो खुम्दुनुङ् क्रि. प.
 स्वार्थी कासेमिखुबा वि.; फोक्चोङ्वा वि.
 स्वास्थ्य साक्सेम ना.

स्वास्नी माघ्याम वि.
 स्वास्नी मेच्छा ना.
 स्वीकार गर्नु येम्मा क्रि.
 स्वीकार नगर्नु मेङ्गाङ्मा क्रि.

स्वीकृत लिनु काङ्मेम्मा क्रि.
 स्वीकृति लेङ्लुप ना.
 स्वेच्छा एनिङ्वा ना.

ह

हँसाउनु युन्चामेप्मा क्रि.
 हँसाउने युन्चामेखुबा ना.
 हँसिया काच्याक ना.
 हक वाला मुक्ताङ्बा ना.
 हकदार तोक्लाङ्वा ना. ; हाक्चाखुबा ना.
 हज हाज ना.
 हजार माहोम्बोक सङ्.
 हजुरआमा आमम ना. ; मुम ना.
 हजुरबा हजुरआमा पुम-मुम ना.
 हटाउनु लाहनिमा क्रि.
 हङ्डी सेङ्ख्वाक ना.
 हङ्डीको क्यान्सर सेङ्ख्वाकका ह्वा ना.
 हतकडी मुक्छेङ् ना.
 हतार हतार धावाधावा ना. ; हातापात्ता क्रि. प.
 हतियार मुक्काम ना.
 हतियार उठाउनु मुक्काम साङ्मा क्रि. प.
 हतियारले काट्नु हातेरडा चेम्मा क्रि. प.
 हत्केला मुक्तापि ना.
 हत्यारा सिखुबा ना.
 हप्काउनु थिन्मा क्रि.
 हप्ता साङ्लेन ना.
 हमला मोक्नेम ना.
 हमला गर्नु मोक्नेम्मा क्रि.

हम्काउनु वेप्मा क्रि.
 हम्काउने चिज वेप्सिङ् ना.
 हरफ खेरेरे ना.
 हरहिसाब छेप्निप ना.
 हराउनु चुपाङ्गालिक वि. ; माहनिमा क्रि.
 हराएको मासाब्याहा क्रि. प.
 हराभरा फिलिङ्वा ना.
 हरियाली फिलिङ्वा ना.
 हरियो फिम वि. ; फिमाहा क्रि.
 हरिस उन्मासिङ् ना. ; उम्मासिङ् ना.
 हरू -चि प. स.
 हर्ताकर्ता फोकदाङ्बा वि.
 हर्दी बेसार ना.
 हर्छो तुङ्गुवा ना.
 हर्षित चोम्बोक वि.
 हलुका साप वि. ; साप्ना वि. ; साप्हा वि.
 हलेसो तोलुम्वा ना.
 हलो फेङ्सिङ् ना. ; हाला ना.
 हल्का उज्यालो ओम्बाक ओम्बाक ना.
 हल्का रातो फालिङ्फालिङ् वि.
 हल्ला कायाक्कायाक ना.
 हल्ला गर्नु ओक्मा, क्रि.
 हल्लाई मुम ना.
 हल्लाउनु योङ्मा, क्रि.

हल्लि रहनु योङ्नेम्मा क्रि.
 हल्लिन लगाउनु योङ्मेम्मा क्रि.
 हल्लिनु योङ्मा क्रि.
 हल्लियो योङाना क्रि. प.
 हल्लुड साखिबाक ना.
 हवाइजहाज हिङ्वापेहोङ्बा ना.
 हवाइजहाज चालक हिङ्वापेहोङ्लाम्बा ना.
 हवाई सेना हिङ्वाकाङ्सोरे ना.
 हस्त लेख मुक्छेप ना.
 हस्तक्षेप गर्नु चोकमा मेम्बिप्मा क्रि. प.
 हस्तमैथुन गर्न लिहुङ्मा क्रि.
 हस्तरेखा मुक्साप ना.
 हस्ताक्षर मुक्छेप्निङ् ना.
 हाँगा वाहाक ना.; ह्वाक ना.
 हाँगा काट्नु आङ्मा क्रि.
 हाँगा जरा ह्वाक्साम ना.
 हाँगा लुछ्नु फेक्मा क्रि.
 हाँडी खेक्पु ना.; छिक्पु ना.
 हाँडे वृक्ष माक्लुङ्सिङ् ना.
 हाँस डावा ना.; पेतोकना ना.
 हाँस उद्दो युन्चामाकेकेक वि.
 हाँस खेल युन्चाइन्चा ना.
 हाँसि हाँसि युन्चियुन्चि ना.
 हाँसिरहनु युन्चानुङ्मा क्रि.
 हाँसो युन्चा ना.
 हाँसु युन्चामा क्रि.
 हाँस्ने युन्चाखुबा ना.
 हाइ ह्वाकुम ना.

हाउभाउ मिक्चेक ना.; योखेसो ना.
 हाकिम खाङ्खाङ्बा ना.
 हाच्छिउँ हाक्छिङ् ना.
 हाङनाता सेङ्लाम ना.; सेङ्सामारित ना.
 हात एमुक ना.; मुक ना.
 हात नु जोङ् मुक्फाक्मा क्रि.
 हात बढाउनु मुक्पिप्मा अ. मू.
 हात बाँध्नु मुक्हुप्मा क्रि.
 हात मिलाउनु मुक्तोङ्मा क्रि.
 हात लगाउनु मुक् एम्मा क्रि. प.
 हात हल्लाउनु मुक् योङ्मा क्रि. प.
 हातको औँला मुक्खेङ्वा ना.
 हातको रौँ मुक्मुङ् ना.
 हातखुट्टा लाङ्मुक ना.
 हातमा लिनु मुक्पेताङ्मा क्रि.
 हातेमालो मुक्छुप्मा ना.
 हात्ती लाङ्धोङ् ना.
 हात्तीपाइले लाङ्धोङ्योक् ना.; लाङ्मुङ् ना.
 हात्तीपाइले रुख पुत्लाभाक ना.
 हान्नु आप्मा क्रि.; थोक्मा क्रि.; लुक्मा क्रि.; लेप्मा क्रि.
 हाप्सिलो वाप्पा वि.
 हाफ गन्जी पोत्लिङ् ना.
 हामी कानिङ् सर्व.
 हामी (दुईको) आन्चिङ्गा सर्व.
 हामी दुई काङ्चिङ् सर्व.; कान्चिङ् सर्व.
 हाम्रो आनिङ्गा सर्व.; एङ्गा सर्व.
 हाल हेसेन ना.
 हाल्लु एत्मा क्रि.; एम्मा क्रि.

हावा हिऱ्वा ना.
 हावा घर हिऱ्वापाङ् ना.
 हावाको गति हिऱ्वालुक ना.
 हावाको भाँडो हिऱ्वापुङ् ना.
 हावापानी हिऱ्वालाम ना.
 हिँडाउनु लाम्मेऱ्मा क्रि.
 हिँडि जानु लाम्खेऱ्मा क्रि.
 हिँड्दै गर्नु लाम्नेहेङ्मा क्रि.
 हिँड्नु लाम्मा क्रि.
 हिंसा तुप्सिमा ना.
 हिउँ नाङ् ना. ; हिङ्गोवा ना.
 हिउँ खेलु नाङ् इन्चामा क्रि. प.
 हिउँ चिप्ली नाङ्सोलोम्बि ना.
 हिउँ मान्छे नाङ् यान्मि ना.
 हिउँको टुक्रा नाङ्चुप्पा ना.
 हिउँको डल्लो नाङ्बुङ् ना.
 हिउँचुली नाङ्छोम ना.
 हिउँद नाम्रो ना.
 हिउँदे चरी चुयुङ् ना.
 हिजो आसेन क्रि. प.
 हिन्दु हिन्दु ना.
 हिन्दु वाद हिन्दुबाङ् ना.
 हिम चट्टान नाङ्लुङ् ना.
 हिम नदी नाङ्होङ्मा ना.
 हिमशिखर नाङ्चोम ना. ; नाङ्छोम ना.
 हिमाल नाङ्कोङ् ना.
 हिमाल पर्वत फुफुजोङ् नेनेन्जोङ् ना.
 हिमालय नाङ्लेन ना.
 हिमाली प्रदेश नाङ्लाङ् ना.

हिमाली भाग नाङ्ग्राङ् ना.
 हिम्मत चोकमाया ना.
 हिम्मत गर्नु लुङ्मा पुमा क्रि. प.
 हिम्मती चोकमा पोक्खुबा ना. प.
 हिरा वालोकलुङ् ना.
 हिराउनु मोक्मा क्रि.
 हिलो लेऱ्वा ना.
 हिलो माटो कोरेक्खाम ना.
 हिसाब निप ना.
 हिसाबकिताब छेप्पि ना.
 हिस्याउनु नाम्बुमा हाम्मेमा क्रि. प.
 हुँदा -निङ् प. स.
 हुचिल चिडाऱ्वा ना.
 हुटिट्याउँ निनियामे ना.
 हुन्छ लेक्साबा ना. ; लेङ्मेत्ना ना.
 हुप सियो फिन ना.
 हुर्हुर् जुलुलु अ. मू.
 हुरीबतास कुहिक ना.
 हुर्कुनु फेन्मा क्रि.
 हुल सिक्किराङ् ना. ; सोबोतो ना. ; हुल ना.
 हुलदङ्गा थोलोकलोक ना. ; मोक्साङ् काङ्साङ् ना. ; सोबोक्पोक ना.
 हुलाक छेप्हाङ् ना.
 हुलाकी छेप्सान्दि खुखुबा ना.
 हुस्सु हुस्से ना.
 हृदय चुवा ना.
 हृदय विदारक लुङ्मातुग ना.
 हृदयको कुरा लुङ्मासाला ना.
 हृदयङ्गम गर्नु चुवाबे युङ्मा क्रि. प.

हष्ट पुष्ट छिङ्छिङ्ना वि.
 हेपेर बोल्लु खिसिखिसि क्रि. प.
 हेमन्त यातुनाम ना.
 हेमन्त ऋतु चुङ्सेङ्नाम ना.
 हेर त सोसोः ना.
 हेरविचार गर्नु सोम्बिप्मा क्रि.
 हेराइ सोयाइ ना.
 हेराउनु सोऱ्मेमा क्रि.
 हेरौँ हेरौँ सोङ्सोङ् प्र. वा.
 हेर्नु सोऱ्मा क्रि.
 हेलमेट एप्फोप ना.
 हेला गर्नु इसिप्मा क्रि.
 है =यो निपा. ; आउ निपा.
 हो ओम ना.

होइन मेन्ना वि.
 होइन भने मानुङ्गो संयो.
 होचो नेप्नेप्मा वि. ; लुकलुक ना.
 होटल चावाम्पाङ् (पर्यायवाची
 चाम्योङ्वालुङ्) ना.
 होला वा ना.
 होस फर्किनु होस लामा क्रि. प.
 होसियार थाङ्थाङ् ना.
 होहल्ला खाल्याङ्वाल्याङ् अ. मू.
 हौसला दिनु चोम्मा क्रि. ; निङ्वा
 चोम्बिप्मा क्रि. प.
 ह्याकुलो ओकोम्फु ना.
 ह्वात्तै खन्याउनु पोरोक क्रि. प.
 ह्वार ह्वार होरोरो अ. मू.

English – Yakkha

अङ्ग्रेजी - याक्खा

A a

a एको [eko] *Num.*

a moment घारि [g^hari] *adv*

abandon लेप्निमा [lepni^{ma}] *v*; लेप्निमा [lepni^{ma}] *v*

abashed लाज्यासुसु [ladzjasusu] *adj*

abbreviated चुइक्साला [tsuiksala] *n*

abdomen खाइमाभुक [k^hajmab^huk^Λ] *n*; फोक [p^hok^Λ] *n*; फोक [p^hok^Λ] *n*

ability चुलोम्वा [tsulomwa] *n*

able चेन्दुना [tsenduna] *adj*; चोम्बु [tsombu] *adj*

able यासु [jasu] *v*

abnormal पामेन्दोङ् [pamendon] *adj*

abode युक्पाङ् [jukpaŋ] *n*

abort आम्सिमा [amsi^{ma}] *v*

abounding चोम्चोम [tsomtsoma] *n*

about इखिङ् [ik^hiŋ] *adv*; उतुम्बे [utumbe] *n*; ओल्लोबाङ् [ollobaŋ] *adv*; भान्नेङ् [dz^hanneŋ] *n*

above ओछोङ् [ots^hoŋ] *n*; तो [to] *adv*; तोखात्रला [tok^ha[?]la] *adv*; तोरोक [toroka] *adv*

abridged चुइक्साला [tsuiksala] *n*

abundant खोप्म्हा [k^hopmha] *n*

abuse याहुप [jahupa] *n*

accept मुक्पे ताप्मा [mukpe tapma] *vp*; येम्मा [jemma] *v*

acceptance युक्सेन्दाना [juksendana] *adv*; लेङ्लुप [lenjlu^Λ] *n*

accident इसिलेङ्मा [isileŋma] *n*; कान्सि [kansi] *n*

accidental तोत्तेलेम्फे [tottelemph^e] *n*; थाप्थुम [t^hapt^huma^Λ] *n*

account छेप्निप [ts^hepni^Λ] *n*; निप [nip^Λ] *n*

account book छेप्निप [ts^hepni^Λ] *n*

accountant छेप्बुबा [ts^hepk^huba] *n*

accumulate डोम्मा [ɽomma] *v*

accurate ओम [oma] *n*

accusation आप्दिक [apdik^Λ] *n*; आप्दिक [apdik^Λ] *n*; इसिचोक [isitsok^Λ] *n*; छुल [ts^hula] *n*

ache तुक्मा [tukma] *v*

acid सुत्थिमा [sutthi^{ma}] *n*; सुना [suna] *adj*

acquaintances हेप्काम [hepkam^Λ] *n*

acrid खिक [k^hik^Λ] *n*

act of yawning ह्वाकुम [hwakuma^Λ] *n*

acting ओयोक् [ojok^Λ] *n*

action चोन्चोक [tsontsok^Λ] *n*

active चेन्दुना [tsenduna] *adj*; चोङ्नेखुबा [tsonek^huba] *adj*; चोम्बु [tsombu] *adj*; येङ्दुना [jeŋduna] *adj*

activity चोक्चोक [tsokjok^Λ] *n*; चोक्लाम [tsoklam^Λ] *n*

actress योक्तुमा [joktuma] *n*

actual जेप्पा [dzeppa] *adj*

actually जेप्पा [dzeppa] *adj*

acupuncture एक्युपान्चार [ekjupantsarʌ] *n*

adage लुयुक्त्हा [lujuktha] *n*

addiction ओयोक्थोक [ojoktʰokʌ] *n*

address खेनिप [kʰenipʌ] *n*

adherent इक्खुबा [ikkʰuba] *n* ; हेप्खुबा [hepkʰuba] *n*

adhesive चिकेप [tsikepʌ] *adj*

adina cordifolia काराम्बु [karambu] *n*

adjust तोङ्मा [toŋma] *v*

administrator हाङ् [haŋ] *n*

adolescent लोप्ना [lopna] *adj* ; वेन्चा [wentsa] *n*

adopted daughter धारमाच्यामामु [dʰaramatsjamamu] *n*

adopted son धारमाच्या [dʰaramatsja] *n*

adroit चेन्दुना [tsenduna] *adj*

adult मास्सुर [massura] *adj* ; लोप्नाबाबु [lopnababu] *n*

adultery मामुचिनुङ् वान्चाखुबा [mamutsinuŋ wantsakʰuba] *n*

adversary साथुर [satʰura] *n*

adversity लाप्मायोक्मा मेन्तोक्मा [lapmajokma mentokma] *n*

advice तोङ्सालुक [toŋsalukʌ] *n* ; नुचेऱ्या [nutseʔja] *n* ; नुचेऱ्या [nutseʔja] *n* ; साला [sala] *n*

adviser निङ्वा पिखुबा [niŋwa pikʰuba] *n*

advocate चेङ्बिखुबा [tseŋbikʰuba] *n* ; माचेक्खुबाङ् [matsekkʰuban] *n*

adze बासिला [basila] *n* ; सिङ्ओक [siŋokʌ] *n*

aeroplane हिऱवापेहोङ्बा [hiʔwapehoŋba] *n*

aesculus indica आङ्गोलेक [aŋgolekʌ] *n*

affable तोङ्खुबा [toŋkʰuba] *adj*

affection लुङ्मा [luŋma] *n*

afflicted योम्दाना [jomdana] *n*

afraid योङ्दिऱ्मा [joŋdiʔma] *v*

afraid किसिप्मा [kisiipma] *v* ; किऱ्मा [kiʔma] *v*

African माक्सिङ् [maksin] *n*

after -होङ् [hoŋ] प. स. ; वान्दिक [wandikʌ] *adv* ; हेक्साङ् [heksaŋ] *n*

afterbirth नाम्साम [namsaŋ] *n*

afternoon लेत्निङ् [letniŋ] *adv*

afterwards वान्दिक [wandikʌ] *adv*

aged खोक [kʰokʌ] *adj* ; पाघ्याम [paŋʰjamʌ] *adj* ; पाघ्याम [paŋʰjamʌ] *adj* ; पाहुबा [pahuba] *adj* ; माघ्याम [maŋʰjamʌ] *adj*

agent चेङ्बिखुबा [tseŋbikʰuba] *n*

agitated ओक्खिपिक्खि [okkʰipikkʰi] *adj*

agitation पोक्चेङ् [poktseŋ] *n* ; फेत्तेरेक [pʰetterekʌ pʰetterekʌ] *Onom.*

agree काङ्मा [kaŋma] *v*

agreeable युन्चामाचोक [juntsamatsokʌ] *n* ; लुङ्माचोन [luŋmatsonʌ] *adj*

agreement एलेङ् [eleŋ] *n* ; तोङ्छुप [toŋtsʰupʌ] *n* ; तोङ्साला [toŋsala] *n* ;

थुक्युङ् [tʰukjʊŋ] *n*
agriculture तोफोक [topʰokʌ] *n*
aids एड्स [edʒʌ] *n*
aim तुम्माना [tummana] *n*; तोक्योक [tokjokʌ] *n*; निङ्गामिप [niŋgʌmipʌ] *n*; सुक्मा [sukma] *v*
air हिर्वा [hiʔwa] *n*; हिर्वा [hiʔwa] *n*
air potato सुचिर्वा [sutʃiʔwa] *n*
alcohol कोलोन्थि [kolontʰi] *n*; छेम्हा [tʃʰemha] *n*; दोहेमा [dohema] *n*
alder चेक्चिबु [tʃekʃibu] *n*
alert चेन [tsenʌ] *n*; चेन्ना [tsenna] *adj*; हाङ्हाङ् [haŋhaŋ] *n*
algae माङ्च्वाहि [maŋtʃwahi] *n*
alien एल्लोक यारमि [elʌkʌ jaʔmi] *adj*
alive हिङ्गिलिक [hiŋgilikʌ] *n*; हिङ्नेङ्खुबा [hiŋneŋkʰuba] *n*
all काहाक [kahakʌ] *adj*; खोबेलेक [kʰobelekʌ] *adv*; घाक [gʰakʌ] *adj*
all day long लेहनाम्चुक [leʔnamtʃukʌ] *n*
allow चोक्मा पिप्मा [tʃokma pipma] *vp*
ally काम्निभाक [kamnibʰakʌ] *n*
almond बादाम [badama] *n*
almost आम्बाङ् [ambaŋ] *adv*; आम्बाङ् [ambaŋ] *adv*; ओल्लोबाङ् [ollobaŋ] *adv*
alnus nepalensis चेक्चिबु [tʃekʃibu] *n*
aloe vera पारिसाङ् [parisaŋ] *n*
alone कासे [kase] *adj*; कोक्लेक्पा [koklekpa] *n*; तोखुमाक [tokʰumakʌ] *adj*
alphabet छेप [tʃʰepʌ] *n*; छेप्तिगेक [tʃʰeptigekʌ] *n*

already खेम [kʰemʌ] *adv*
also चा [tʃa] *adv*
altar थान [tʰana] *n*; हाङ्कोक [haŋkokʌ] *n*; हाङ्मापोक [haŋmapokʌ] *n*
although इखोङ्चा [ɪkʰoŋtʃa] *Conj*
amazed माङ्माङ् [maŋmaŋ] *adv*
amazement उपाम्म्या [upammja] *n*; तोत्ते [totte] *n*
ambassador हाङ्लाम्बा [haŋlamba] *n*
ambulance एम्बुलेन्स [embulensʌ] *n*
amicable तोङ्खुबा [toŋkʰuba] *adj*
amorous लाम्ना [lamna] *adj*
amulet जान्तारा [dzantara] *n*
amuse इन्चामेप्मा [intsamepma] *v*
amusement युङ्चा [juŋtʃa] *n*; युन्चाइन्चा [juŋtʃaintʃa] *n*
an एको [eko] *Num.*
anaemia हेलिमेरनिङ् [helimeʔniŋ] *n*
ancestor ताप्पा [tappa] *n*; ताप्पा [tappa] *n*
ancestral पाभाङ् [pabʰaŋ] *adj*
ancestral custom इदुम [idumʌ] *n*
ancient उलिप्पा [ulippa] *adj*; एन्छो [entsʰo] *adj*
ancient period उडले [uile] *n*
and नुङ् [nuŋ] *Conj*; न्हाडा [nhada] *Conj*; न्हाडा [nhada] *Conj*
angel वालोकलाम्बा [waloklamba] *n*
anger छिक [tʃʰikʌ] *n*; लोक [lokʌ] *n*

angry खिखिलुलु [k^hik^hilulu] *adj* ;
 लोकखोऱ्मा [lɒk^hoʔma] *v* ; लोकराड्बा
 [lɒkraŋba] *n* ; लोकहोड् [lɒkhɔŋ] *n*

animal जिवात [dziwata] *n* ; थोक्हाक
 [t^hokhak] *n* ; थोक्हाक [t^hokhak] *n* ;
 थोक्हाक [t^hokhak] *n*

animate हिङ्खुबा [hiŋk^huba] *n*

ankle लाङ्मिक [laŋmika] *n* ; लाङ्हुप
 [laŋhup] *n*

anklet लाङ्छेड् [laŋts^hɛŋ] *n* ; लाङ्वाम्पा
 [laŋwampa] *n*

announce काखेम [kak^hema] *n*

announcement साला निमेप्मा [sala
 nimepma] *n*

announcer ओक्खुबा [okk^huba] *n*

another हेकोना [hekona] *n*

answer पोलोबा [poloba] *n* ; लुप्माऱ
 [lupmaʔ] *n*

ant खेलेक [k^heleka] *n*

antagonistic साथुर [sat^hura] *adj*

anthem एङ्गाछेम [eŋgats^hema] *n*

ant-hill इघुरुम [ig^huruma] *adj*

anticipate निमा [nima] *v*

antipathy छिप्पा [ts^hippa] *n*

antique उलिप्पा [ulippa] *adj* ; एन्छो
 [ents^ho] *adj*

anus हेचोम [hetsoma] *n*

anxiety चिना [tsina] *adj*

anxious ओक्खिपिक्खि [okk^hipikk^hi] *adj*

anybody इसाचा [isatsa] *pro*

apart लाऱला [laʔla] *adv*

aphorism लुयुक्साहा [lujuksaha] *n*

apparently -धाङ् [d^haŋ] *suffix* ; -भाङ्
 [b^haŋ] *suffix*

appear लोन्माꣳ [lonma] *v*

appearance नाचिक [natsika] *n* ; नासिङ्
 [nasin] *n* ; स्वाङ्चोक [swaŋtsok] *n*

appendage उतुम्लुम [utumlum] *n*

application छेप्लोक [ts^heplok] *n*

apply एम्माꣳ [emma] *v*

appointment आदाल [ada] *n*

approximately आम्बाङ् [amban] *adv*

aquaintance चिनातोक [tsinatok] *n*

arduous छाक्हा [ts^hakha] *adj*

area लाङ् [laŋ] *n* ; लाङ्लिङ् [laŋlin] *n* ;
 लिङ्लाप [linlap] *n*

argument खिमरुङ् [k^himarun] *n* ;
 याचिङ्गाल [jatsingal] *n*

Aries (1st sign of the zodiac) सामुङ्छा
 [samuŋts^ha] *n*

arm मुक्दाङ् [mukdaŋ] *n*

armpit लेकुमाङ् [lekumaŋ] *n*

army काङ्सोबोक [kaŋsobok] *n* ;
 लाङ्हिम्बा [laŋhimba] *n*

army (organization) काङ्सोबोक छुम्मा
 [kaŋsoboka ts^humma] *np*

army chief लाङ्हिङ्वापा [laŋhiŋwapa] *n*

army team काङ्सोबोक छुम्बाङ्
 [kaŋsoboka ts^humban] *np*

around इघुरुम [ig^huruma] *adv* ; खिरि
 [k^hiriri] *adv* ; योखे [jok^he] *adv*

arrange तोङ्माꣳ [toŋma] *v*

arrangement आदाल [adala] *n* ; तोड्खुम
[toŋk^huma] *n*

arrest लाम्खेप्मा [lamk^hepma] *v*

arrive तामा [tama] *v*

arrogance काडान [kaɽana] *adj*

arrogant नाहेन्खुबा [nahenk^huba] *n*

arrow पिसिक [pisika] *n*

art छेम्फुङ् [ts^hemp^huŋ] *n* ; मुक्ताप
[muktapa] *n*

artful चेन्दुना [tsenduna] *adj* ; चोम्बु
[tsombu] *adj* ; चोम्बु [tsombu] *adj*

article ओक्छोम [oks^homa] *n*

artifice चुम्चा [tsumtsa] *n*

artificial चोक्युङ् [tsokjuŋ] *n*

artocarpus lakoocha मुभु [mub^hu] *n*

as -होङ् [hoŋ] **प. स.** ; इमिन [imin] *adv* ;
लुवा [luwa] *adj*

as an example लोऱ्वा [lo^hwa] *adj*

as much इखिङ् [ik^hiŋ] *adv*

as well चा [tsa] *adv*

as well as नुङ् [nuŋ] *Conj* ; न्हाङा [nhaŋa]
Conj

ascending थाङ्खुबा [t^haŋk^huba] *n*

ascent उथामालाङ् [ut^hamaɽaŋ] *n*

ascertained ताथ्ये [tat^hje] *n*

ascetic खिङ् [k^hiŋ] *adj* ; निङ्वाबेलुम्खुवा
[niŋwabelumk^huwa] *n* ; सान्ता [santa] *n*

ash pumpkin फुत्ते छाबोक [p^hutte
ts^haboka] *n*

ashamed लाज्यासुसु [ladzjasusu] *adj*

ashes छुबुक [ts^hubuka] *n*

Asian थावाङ् [t^hawaŋ] *n*

aside योऱ्योरोक [jo^hjo^horoka] *adv*

ask छिम्मा [ts^himma] *v* ; नाक्मा [nakma]
v

asparagus कुरिकला [kurikla] *n* ; नालुमाङ्
[nalumaŋ] *n*

ass सुङ्डा [sudda] *n*

assembly छुम्मा [ts^humma] *v* ; याऱ्मिलुम
[ja^hmiluma] *n* ; हुरि [huri] *n*

assembly hall छुम्पाङ् [ts^humpaŋ] *n*

assembly room छुम्देप्मा [ts^humdepma] *n*

assistance आङ्गेन्चा [aŋgentsa] *n*

assistant मुक्दाङ् [mukdaŋ] *n* ; हेप्खुबा
[hepk^huba] *n*

associate काम [kama] *n*

association उतुम्लुम [utumlum] *n*

asteroid पिछाचोक [pits^hatsoka] *n*

astonishing उपाम्म्या [upammja] *n*

astonishment उपाम्म्या [upammja] *n* ;
तोत्ते [totte] *n*

astrologer ओम्निखुबा [omnik^huba] *np*

astronomer ओम्निखुबा [omnik^huba] *np*

astronomy चोकचोकिसाला साप्ला
[tsoktsokisala sapla] *np* ; सोप्निङ् [sopniŋ]
n

at -बे [be] *suffix*

at once फ्वाङ् [p^hwaŋ] *n*

at present हेसेन [hesena] *n*

atmosphere हिऱ्वालाङ् [hi^hwalaŋ] *n*

attach केप्मा [kepma] **v**
attachment उतुम्लुम [utumlumΛ] **n**
attack ओङ्मा_२ [oŋma] **v**; मोक्नेम [moknemΛ] **n**; मोक्नेम [moknemΛ] **n**; सुप्मा [supma] **v**
attacker तुनेन्खुबाचि [tunenkhubatsi] **n**
attempt चोङ्नुङ् [tsoŋnuŋ] **n**
attendance चुत्मा [tsutma] **n**
attendant काम [kamΛ] **n**; चुत्खुबा [tsutkhuba] **n**; सोऱ्खुबा [soʔkhuba] **n**
attention चिपिप्मा [tsipipma] **v**
attitude लुङ्मानिङ्वा [luŋmanigwa] **n**
attract उन्मा [unma] **v**; उम्मा [umma] **v**
attraction उन्मा [unma] **n**; सोयुङ्ला [sojunla] **n**
attractive निङ्वानापखुबा [niŋwanapkhuba] **n**

aunt आएम [aemΛ] **n**; छिम [ts^himΛ] **n**
author छेप्खुबा [ts^hepkhuba] **n**
authority चोक्तोक [tsoktokΛ] **n**; चोक्तोकबा [tsoktokba] **n**
autobiography निङ्वाताप्लिक [niŋwataplikΛ] **n**
autocracy योम्खुबा [jomkhuba] **n**
autocratic एकचोक [ektsokΛ] **adj**
autonomous उपुङ्के [upunke] **adj**
autumn मोनाङ्लाम [monaŋlamΛ] **n**; मोऱ्नाम [moʔnamΛ] **n**
aversion चामा मेमिऱ्मा [tsama memiʔma] **n**
avoid नान्सिऱ्मा [nansiʔma] **v**; लेप्निमा [lepniɱma] **v**
awareness सोसाङ् [sosəŋ] **n**
axe फेन्दिक [p^hendikΛ] **n**

B b

babbling बुजुङ्बुजुङ् [budzuŋbudzuŋ] **n**
baby च्या [tsja] **n**; पिच्छा [pitts^ha] **n**; पिच्छा [pitts^ha] **n**; पित्छा [pitts^ha] **n**
back उछुबिताङ् [uts^hubitan] **adv**
backbone मिसिङ् [misin] **n**
bad इसित्ना [isitna] **adj**; इसित्ना [isitna] **adj**; इसिसि [isisi] **adj**; इसिऱ् [isiʔ] **adj**; ओल्याहा [oljaha] **adj**; सिङ्काचाबा [sinŋkatsaba] **adj**; सिङ्केप्चा [sinŋkeptsa] **adj**
bad behaviour इस्चुक [istsukΛ] **n**
bad habit ओजोक्थोक [ojok^hokΛ] **n**

badge फेन्याङ् [p^henjaŋ] **n**
bag खेसुप [k^hesupΛ] **n**
bake एम्मा_२ [emma] **v**
balance थाक्मा_२ [t^hakma] **v**; थाखुङ् [t^hak^huŋ] **n**
balanced योक्जोक [jokjokΛ] **n**
bald मुन्डुले [mundule] **n**
ball बुङ् [buŋ] **n**; बुङ् [buŋ] **n**
bamboo छोङ् [ts^hoŋ] **n**; फाबु [p^habu] **n**
bamboo bush फाबुलाङ् [p^habulan] **n**
bamboo node मिक्थुप [mik^hupΛ] **n**
bamboo shoot फामि [p^hami] **n**

banana चामोकला [tsamokla] *n*

banana leaf तेल्ला [tella] *n*

banana tree चामोकलाथाप
[tsamoklat^hapΛ] *n*

bangle छेड् [ts^hen] *n*

banished लोन्दाहाक्साना [londahaksana]
n

banquet होक्ता [hokta] *n*; होक्तानाम्दा
[hoktanamda] *n*

banter खोड्मा [k^hoŋma] *v*

banyan tree होम्बु [hombu] *n*

bar चावाम्पाड् [tsawampaj] *n*

barber होङ्गाऱ्वा [honga[?]wa] *n*

bark होक्मा [hokma] *v*

barley चिचामा [tsitsama] *n*

barnyard millet वागोया [wagoja] *n*

barometer वासिकिछक [wasiks^hikΛ] *n*

barrel पिपिसिड् [pipisij] *n*

barrister चेड्बिखुबा [tsenbik^huba] *n*

base वाचोम [watsomΛ] *n*; हिचुप्पा
[hitsuppa] *n*

bashful डोन्सिखुबा [ɲonsik^huba] *adj*

basketball पेलेक्बुम [pelekbumΛ] *n*

bat लाग्वा [lagwa] *n*

bathe नाभा चोक्मा [nab^ha tsokma] *vp*

bathing (child's word) नाना [nana] *n*

battalion पाल्टान [pal^hanΛ] *n*; युम्बुरुक
[jumburukΛ] *n*

battlefield काड्तेम्मा [kan^htemma] *n*;
तुम्तेम्मा [tumtemma] *n*

bauhinia vahlii माकाभोवा [makab^howa]
n

bauhinia variegata मुच्चि [muttsi] *n*

bazaar छुम्दाड् [ts^humdan] *n*

be लेड्मा_१ [leŋma] *v*

be in pain तुक्मा_१ [tukma] *v*

be present लोन्मा_१ [lonma] *v*

be raised from death लेत्मा [letma] *v*

be ready लोड्मा_१ [loŋma] *v*

be sick तुक्मा_१ [tukma] *v*

be sold छुक्मा [ts^hukma] *v*

be worm-eaten आम्दिऱ्मा [amdi[?]ma] *v*

be worn out आम्दिऱ्मा [amdi[?]ma] *v*

beach काहाक [kahakΛ] *n*; छोड् [ts^hon]
n

beam आप्छामा [apts^hama] *n*

bean वागाक्पा [wagakpa] *n*

beans सेम्सिया [semsija] *n*

bear आड्मा [aŋma] *v*; आड्मा [aŋma] *v*;
माक्सा [maksa] *n*; साभाचोक्मा
[sab^hatsokma] *v*

bear fruit केड्मा_१ [keŋma] *v*

beast जिवात [dziwatΛ] *n*; थोकहाक
[t^hokhakΛ] *n*

beat कोक्मा [kokma] *v*; थेप्मा [t^hepma]
v; मोक्मा [mokma] *v*; मोक्मा [mokma]
v; हिम्मा_१ [himma] *v*

beating चुवापुक [tsuwapukΛ] *n*

beautiful उचुन [utsunΛ] *adj*; उचुन्ना
[utsunna] *adj*; उचुन्ना [utsunna] *adj*;
चोम्लेक्ना [tsomlekna] *adj*; सिकिलिक्ना

[sikilikna] **adj**
because इजाड्बाङ्निङ् [idzanbaŋniŋ]
Conj
become लेङ्मा [leŋma] **v**
become dry हेन्दिमा [hendi?ma] **v**
bed इन्ताम [imtamA] **n**; नेथाम [net^hamA]
n; लोम्फि [lomphⁱ] **n**
bedbug सिप्लिक [siplikA] **n**
bedstead इन्ताम [imtamA] **n**; इन्ताम
[imtamA] **n**; खाट [k^hatA] **n**
bee थाङ्सु [t^haŋsu] **n**
beef पिकसा [piksa] **n**; पिपोहलिङ् सा
[pipo?liŋ sa] **n**
beehive थाङ्सुपाङ् [t^haŋsupaŋ] **n**
beer बियार [bijara] **n**
beetle हिबुम्बा [hibumba] **n**
befall आमा [ama] **v**
before ओन्दाङ् [ondaŋ] **adv**; खेम
[k^hemA] **adv**; खेम्बा [k^hemba] **adv**
beg आङ्गेन्चा नाक्मा [aŋgentsa nakma]
vp; नाक्मा [nakma] **v**
beggar नाङ्चाखुबा [naŋtsak^huba] **n**
beginning टुखुरुक [tuk^hurukA] **n**; तारोक
[tarokA] **n**; तारोक [tarokA] **n**; नाम्जोङ्
[namdzoŋ] **n**
behaviour ओक [okA] **n**; ओयोक्थोक
[ojo^hok^hokA] **n**; चोक्ओक [tsokokA] **n**;
चोक्ओक [tsokokA] **n**; चोङ्चि [tsontsi]
n; नाखाह्ला [nak^ha?la] **adv**; निलुम
[niluma] **n**

behaviour conduct इसम्भाराम
[isamb^haramA] **n**
behind उछुबिताङ् [uts^hubitaŋ] **adv**;
हेक्सालाङ् [heksalaŋ] **prep**
belief बिस्वास [biswasA] **n**
bellows सोक्मामुप्मा [sokmamupma] **n**
belly फोक [p^hokA] **n**; फोक [p^hokA] **n**
beloved लुङ्माराङ्मा [luŋmarəŋma] **n**;
लुङ्माहाम [luŋmahama] **n**; साप्हाङ्मा
[saphaŋma] **n**
below मुमुन्ना [mumunna] **adj**; मोह्मोरोक
[mo?morokA] **adv**
bench युक्सिङ् [juksiŋ] **n**
bend उकुरिक उङ्मा [ukurikA uŋma] **vp**;
उग्मा [ugma] **v**; छेक्छेक्पा [ts^hekts^hekpa]
n; वाङ्मा [waŋma] **v**; हिङ्मा [hiŋma] **v**
benediction केक [kekA] **n**
beneficent निङ्वाल्ला [niŋwalla] **adj**;
हेप्खुबा [hepk^huba] **n**
benincasa hispida फुत्ते छाबोक [p^hutte
ts^habokA] **n**
bent वाकुरिक [wakurikA] **n**; वाक्वाक
[wakwakA] **n**; हिक्स्याना [hiksjana] **adj**;
हेक्हेक [hekhekA] **n**; हेक्हेक्ना
[hekhekna] **adj**; हेक्हेक्ना [hekhekna] **adj**
Bermuda grass साम्बोक [sambokA] **n**
besiege ओम्मा [omma] **v**
best उचुन्ना [utsunna] **adj**
bet थ्वा [t^hwa] **n**
betray छालाचोक्मा [ts^halatsokma] **v**
between -बे [be] **suffix**

beyond मोरोक [morokΛ] *adv* ; यो [jo]
adv ; योऱ्योरोक [joʔjorokΛ] *adv*
Bible बाइबोल [baibolΛ] *n*
big आग्धुर [aggʰurΛ] *adj* ; माङ्फा
 [manpʰa] *adj* ; माडा [maɖa] *adj*
big drum च्याङ्घुरुम्बा [tsjaŋgʰurumba] *n*
big frog वालुप [walupΛ] *n*
big hole ओहोङ् [ohon] *n*
big monkey ढेडु [qʰedʱu] *n*
big spoon खोत्लाङ् [kʰotlaŋ] *n* ;
 वाग्मासिङ् [wagmasiŋ] *n*
bile उखिङ् [ukʰiŋ] *n* ; खिङ् [kʰiŋ] *n*
bind थुन्मा [tʰunma] *v*
binoculars माङ्दुनिखुबा [maŋdunikʰuba]
n
biography यावाङ्साला [jawaŋsala] *n*
bird न्वाक [nwakΛ] *n*
birth वाम [wama] *n*
birth rituals वामाइदुम [wamaiduma] *n*
birth time वाम्छेक [wamtsʰekΛ] *n*
birthday वामालेन्चोन [wamalentsonΛ] *n* ;
 वालेन [walenΛ] *n*
bite ओग्मा [ogma] *v* ; हाऱमा [haʔma] *v*
bitter खिक [kʰikΛ] *n* ; खिकनुङ् [kʰiknuŋ]
adj ; खिकमा [kʰikma] *v* ; थुप्ना [tʰupna]
adj ; थुप्लेक [tʰuplekΛ] *n* ; थुप्हा [tʰupha]
n
bitter fish नेडा [neɖa] *n*
black hornet साऱवा [saʔwa] *n*
black people माक्खुरुप्पा [makʰuruppa]
n

blackbee भाम्बुरा [bʰambura] *n*
blackness माक्खुर [makʰurΛ] *n*
bladder छिप्माबुङ् [tʰipmabuŋ] *n*
blame आप्दिक [apdikΛ] *n* ; आप्दिक
 [apdikΛ] *n* ; इसिचोक [isitsokΛ] *n* ; खोट
 [kʰotΛ] *n* ; फात्तुर [pʰatturΛ] *n*
blaze मिलेम [milema] *n*
bleed हेलिलोम्मा [helilomma] *v*
blemish खात [kʰatΛ] *n* ;
 नालाङ्पोङ्गालिक [nalanpongalikΛ] *n*
blend फामा [pʰama] *v*
bless केक पिप्मा [kekΛ pipma] *vp*
blessing केक [kekΛ] *n*
blind मिक्सुरुम्बा, [miksurumba] *n*
blissful खुम्दुनुङ् [kʰumduŋ] *adv*
block छेक्मा [tʰekma] *v*
blockade हेतुकसुहा [hetuksuha] *n*
blood हेलि [heli] *n*
blood cancer हेलिगा ह्वा [heliga hwa] *n*
blood circulation हेलिलाम्मा [helilamma]
v
blood flower माच्छिफुङ् [mattsʰipʰuŋ] *n*
blood relation हेलिसामरित [helisamarita]
n
blood rhododendron छेरेम्बुङ्गला
 [tʰerembuŋla] *n*
blood sucker हेलिचाखुबा [helitsakʰuba]
n
bloom फुङ् [pʰuŋ] *n*
blossom फुङ् [pʰuŋ] *n*

blot खात [kʰatʌ] *n*

blouse टुटेचोलि [tʰutɕetoli] *n*

blue Japanese oak केकबु [kekbu] *n*

blunder बिरोङ् [biroŋ] *n*

blush डोन्सिप्मा [ɲonsipma] *v*

boar नाम्पाक [namphʌkʌ] *n*

boaster ओक्पा [okpa] *adj*

boastful काडान [kaɲanʌ] *adj* ;

छोङ्छोङ्नाखुबा [tsʰoŋtsʰoŋnakʰuba] *adj*

boat होङ्गाऱ्वा [hoŋgaʔwa] *n* ; होङ्गाऱ्वा
[hoŋgaʔwa] *n*

bobbin थालि [tʰali] *n*

bodiless लोङ्लेङ् [loŋleŋ] *adj*

body सालुङ् [saluŋ] *n*

bogus होनेक्का [honekka] *adj*

boil पुऱ्मा [puʔma] *v* ; मिक्ह्वा [mikhwa]
n ; लोकमा [lokma] *v* ; लोकमेमा
[lokmema] *v*

bold चोक्मा पोक्खुबा [tsokma pokkʰuba]
np ; येङ्दुना [jeŋduna] *adj*

boldness चोक्माया [tsokmaja] *n* ;
माडालुङ्मा [maɖaluŋma] *n*

bombard मिबोङ् पोङ्मा [mibon poŋma]
vp

bone सेङ्ख्वाक [seŋkʰwakʌ] *n*

book छेप्ताप [tsʰeptapʌ] *n*

books माछेप्ताप [matsʰeptapʌ] *n*

border एण्लुङ् [epluŋ] *n* ; लाप्खाम
[lapkʰamʌ] *n* ; लुङ्छेक [luŋtsʰekʌ] *n*

borderline फोक्साकोरोक [pʰoksakorokʌ]
n

born वामा [wama] *v*

born before ताप्पा [tappa] *n*

borrow लोकमा [lokma] *v*

bosom ओकोम्फु [okompʰu] *n*

both हिचिचि [hitsitsi] *n*

bottle बात्ताल [battalʌ] *n*

bottom वाचोम [watsomʌ] *n*

bottom (of a hill) साम [samʌ] *n*

boundary एण्लुङ् [epluŋ] *n*

bow आप्मारि [apmari] *n* ; फोप फोप्पा
[pʰopʌ pʰopma] *vp*

bow down उग्मा [ugma] *v*

bowels हिरुवा [hiruʔwa] *n*

bowl खोरेक [kʰorekʌ] *n*

box माङ्दाक [maŋdakʌ] *n*

boxing लुककुसाचामा [lukkusatsama] *n*

boy बाबु [babu] *n*

boy friend बाबु काम [babu kamʌ] *n*

bracelet छेङ् [tsʰeŋ] *n*

brain नाचिऱ्वा [natsiʔwa] *n*

branch नाऱ्वा [naʔwa] *n* ; वाहाक
[wahakʌ] *n* ; ह्वाक [hwakʌ] *n* ; ह्वाक
[hwakʌ] *n*

brand आम्मा [amma] *v*

brass साम्लुवाचि [samluwatsi] *n* ; हिम्लेक
[himlekʌ] *n*

brave चोक्मा पोक्खुबा [tsokma pokkʰuba]
np ; येङ्दुना [jeŋduna] *adj*

bravery दाज [dadzʌ] *n* ; सोक्साम
[soksamʌ] *n*

brawl खि [kʰi] *n*
bread चालेप्पा [tsaleppa] *n*
breadth वाक्कलाम [waklamΛ] *n*
break एकमा [ekma] *v*; पेक्मा [pekma] *v*; पेग्मा [pegma] *v*; हेमा [hema] *v*
breast नुघाक [nugʰakΛ] *n*
breath सोक्मा [sokma] *n*
breed हिड्मा [hiɟma] *v*
bribe उक्खुम [ukʰumΛ] *n*; स्वाक्पियाहा [swakpijaha] *n*
bribery उक्खुम [ukʰumΛ] *n*; स्वाक्पियाहा [swakpijaha] *n*
brick इटा [ita] *n*
bricklayer लुङ्छेड्बा [luntʰeɟba] *n*
bridal gift हाप्पिप [happipΛ] *n*
bride थाङ्स्योड्मा [tʰaɟsjoɟma] *n*
bridegroom थाङ्स्योड्बा [tʰaɟsjoɟba] *n*
bridge थाक्लुङ् [tʰakluɟ] *n*; थार्लुङ् [tʰaʔluɟ] *n*; फाक्मा [pʰakma] *v*
brief चुङ्कसाला [tsuiksala] *n*
brigade युम्बुरुक [jumburukΛ] *n*
bright ओम्ना [omna] *adj*; ओरोङ्दोङ्दोङ् [orondondonɟ] *adj*; छेम [tsʰemΛ] *adj*; छेरेरेङ् [tsʰererenɟ] *adj*; भेल्लेक्ना [dzʰellekna] *adj*; सेल्लेक्ना [sellekna] *adj*
brighten नान्मा [nanma] *v*
brightness ओम [omΛ] *n*; ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ला [omla] *n*; चुलोम्वा [tsulomwa] *n*
bring तारमा [taʔma] *v*

bring down उक्मा [ukma] *v*
bring or carry down खुनुङ्मा [kʰuʔnuɟma] *v*
bring out ताङ्मा [taɟma] *v*; लाङ्निमा [laʔnima] *v*
brisk येङ्दुना [jeɟduna] *adj*
broadcast चेत्त्या तिमा [tseʔja tima] *vp*; सालाहिमा [salahima] *v*
broader लाप [lapΛ] *n*
broken पेग्मा [pegma] *v*
bronze दाधिचि [dadʰitsi] *n*
brood कुप्मा [kupma] *v*
broom छेचेलेङ् [tsʰetselenɟ] *n*; फाङ्गुम [pʰaʔɟumΛ] *n*
brother फुनुन्छा [pʰununtsʰa] *n*
brother-in-law डाप [ɟapΛ] *n*
brow तुवा [tuwa] *n*; त्वा [twa] *n*
brown माखुरलेक [makʰurΛlekΛ] *n*
brown eyes छेमिक [tsʰemikΛ] *n*
bruise ह्वा [hwa] *n*
brush आम्मा [amma] *v*
bubble बोङ्गि [bonggi] *n*
bucket बाल्टिन [balʈinΛ] *n*
bucket seat मुडा [muɟa] *n*
buckler एप्ताप [eptapΛ] *n*
buckwheat खारिक्माङ् [kʰarikmaɟ] *n*
bud ओपोङ्गालिक [opongalikΛ] *n*; चुचुत्वा [tsutsuʔwa] *n*
Buddhist monastery सेमेप्पाङ् [semeppaɟ] *n*

buddleja asiatica तुप्याफुङ् [tupjap^huŋ] *n*

buffalo साङ्वा [saŋwa] *n*

build लिङ्गेन [liŋgeŋ] *n*

building पाङ् [paŋ] *n*

bulge तुतुरुबा [tuturuba] *n*

bullet बुरुक [buruk] *n*

burn तुन्दिमा [tundi[?]ma] *v* ; तुन्मा [tunma] *v* ; हान्मा [hanma] *v* ; हुन्नाहाङ्मा [hunnahaŋma] *v* ; हुन्नाहाङ्मा [hunnahaŋma] *v* ; हुन्मा [hu[?]ma] *v*

burrow ओहोङ् [ohoŋ] *n*

burst हेमा [hema] *v*

bury हुम्मा [humma] *v*

bus गाडि [gaɖi] *n*

business फोकलुङ् [p^hokluŋ] *n*

businessman इन्साखुबा [intsak^huba] *n*

but इखाङ्निङ्गो [ŋk^ha[?]ninggo] *Conj*

butter चोखेन [tsok^hen] *n*

butterfly कोकोमेक [kokomek] *n*

butterfly bush तुप्याफुङ् [tupjap^huŋ] *n*

buy इन्मा [inma] *v*

buyer इन्खुबा [ink^huba] *n*

by -भाङ् [b^haŋ] *suffix*

by night सेत्तिङ् [setniŋ] *n*

by seeing -धाङ् [d^haŋ] *suffix* ; -भाङ् [b^haŋ] *suffix*

byre गोठा [go^hṭa] *n*

C c

cabbage छुप्तोना [ts^huptona] *n*

cactus बिजु [bidzu] *n*

cage काङ्योङ् [kaŋjoŋ] *n*

calabash फुम [p^huma] *n*

calamity इसित्ना [isitna] *adj* ; इसित्नालेन्साम [isitnalensam] *n* ; इसिलेङ्मा [isileŋma] *n* ; कान्सि [kansi] *n*

call काङ्मा [ka[?]ma] *v*

calling लुकाप [lukap] *n*

callous नामिक [namik] *n*

camel ओओक [ook] *n*

camera केमारा [kemara] *n*

camp क्याम्प [kjam^hp] *n* ; याक्पाङ् [jakpaŋ] *n* ; याक्पाङ् [jakpaŋ] *n*

campus पोङ्पाङ् [po[?]paŋ] *n*

canal माङ्च्वालाम [maŋtswalam] *n* ; वालाम [walam] *n*

cancer मिन्नुमा ह्वा [minnuma hwa] *n*

Cancer (zodiac) खोबेक्छा [k^hobekts^ha] *n*

candidate पोक्खुवाङ् [pokk^huwaŋ] *n*

cane ति [ti] *n*

cane mat लु [lu] *n*

canoe होङ्गाङ्वा [honga[?]wa] *n*

cantonment युङ्हाम [juŋham] *n*

cap फोप्पा [p^hoppa] *n*

capable आखुबा [ak^huba] *adj* ; निखुबा [nik^huba] *n* ; बोलिहाङ् [bolihaŋ] *adj*

capacity हेमेप्पा [hemepma] *v*

capital हाङ्तेन [hanʈenʌ] *n*; हाङ्गिलङ्
[hanʈin] *n*

capsule ट्याब्लेट [tjablɛʈʌ] *n*

captain केप्टेन [keptɛnʌ] *n*

caravan तिगिरिक [tigirikʌ] *n*

card छेप्थाप [tsʰeptʰapʌ] *n*

cardamom चोकचेरु [tsoktseru] *n*

care निङ्वाबे युङ्मा [niŋwabe juŋma] *vp*

careful थाङ्थाङ् [tʰaŋtʰaŋ] *n*

carefulness सोसाङ् [sosəŋ] *n*

carelessness ओनेनेक [onenekʌ] *n*;
होनेक [honekʌ] *n*; होप्पा [hoppa] *n*

carpenter सिङ्खाम्वा [siŋkʰamwa] *n*

carpet साम्बालु [sambalu] *n*

carrier खुङ्खुबा [kʰuʔkʰuba] *n*

carry काप्मा [kapma] *v*; खुङ्मा [kʰuʔma]
v; खेप्मा [kʰepma] *v*; याङ्मा [jaŋma] *v*

carry away खुङ्खेप्मा [kʰuŋkʰepma] *v*

cascade छाङ्गरो [tsʰwaŋro] *n*

case खोप [kʰopʌ] *n*; हेप्वाभाक
[hepwabʰakʌ] *n*; होप [hopʌ] *n*

cask पिपिसिङ् [pipisin] *n*

cast लेप्मा [lepma] *v*

caste बाङ् [baŋ] *n*

castrate उम्सिप्मा [umsipma] *v*

cat मिनुमा [minuma] *n*

catalogue छोकछेप [tsʰoktsʰepʌ] *n*;
छोक्ताहा [tsʰoktaha] *n*; निप्तिगेक
[niptigekʌ] *n*

catapult छिगिक [tsʰigikʌ] *n*

cataract छाङ्गरो [tsʰwaŋro] *n*; छाङ्गरो
[tsʰwaŋro] *n*

catarrh उलाम्पाङ् [ulampʰaŋ] *n*

catastrophe इसित्ना [isitna] *adj*

catch लाप्मा [lapma] *v*; लाप्मा [lapma]
v

catching fire मिपोक [mipokʌ] *n*

cattle जिवात [dziwata] *n*; थोकहाक
[tʰokhaka] *n*

cauldron काराङ् [karai] *n*

cause to drink उङ्मेप्मा [uŋmepma] *v*

cause to rust खोग्मा [kʰogma] *v*

cause to stand up येप्मेमा [jepmema] *v*

cautious थाङ्थाङ् [tʰaŋtʰaŋ] *n*

cave माहोङ् [mahon] *n*; लुङ्ढाङ्
[luŋdʰaŋ] *n*; लुप्लुङ् [lupluŋ] *n*

cavern लुङ्ढाङ् [luŋdʰaŋ] *n*

cavity ओहोङ् [ohon] *n*

cell साजिवा [sadziwa] *n*

cellphone मोवाइल [mowailʌ] *n*

census याप्निप [japnipʌ] *n*; याङ्मिनिप
[jaʔminipʌ] *n*

centipede केक्फि [kekʰi] *n*; खाजुरा
[kʰadzura] *n*; लोट्लि [lotli] *n*; लोट्लि
[loʔli] *n*

centre उलुम [ulumʌ] *n*; लुम [lumʌ] *n*;
लुम [lumʌ] *n*

century इहुप्लुङ् [ihupluŋ] *n*; इहुप्लुङ्
[ihupluŋ] *n*

certificate याबोकछेप [jaboktsʰepʌ] *n*

chaff उखोप [ukʰopʌ] *n*

chain साम्याङ्तिगेक [samjaṅtigatek] *n* ;
 सिङ्सालिक [siṅsalik] *n*

chairman खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] *n* ;
 छुम्माहाङ्बा [tʰummahaŋba] *n*

chairperson छुम्वागुम्बा [tʰumwagumba] *n*

chalk खारि [kʰari] *n*

chameleon होकालिक [hokalik] *n*

chance जोभान [dzodzʰana] *n*

change चिल्लेङ् [tsillen] *n*

change colour चिङ् लेन्मा [tsiŋ lenma] *vp*

channel माङ्चवालाम [maŋtswalam] *n* ;
 वालाम [walam] *n*

chaotic खोक्सा सोक्सा [kʰoksa soksa] *adj*

chapter छेप्थाक [tʰeptʰak] *n*

character इसाम्भाराम [isambʰaram] *n* ;
 चोकओक [tsokok] *n*

characteristic चिङ्गो [tsiŋgo] *n* ; निलुम [niluma] *n*

charcoal माक्छिङ्गेलेक [maktsʰiŋgelek] *n*

charge मोक्नेम [moknem] *n*

charm जान्तारा [dzantara] *n* ; फुङ्चोम [pʰuŋtsoma] *n*

charming निङ्वानापखुबा [niŋwanapʰuba] *n*

charms फुखुबा [pʰukʰuba] *n*

chart उछेप [utsʰep] *n*

chase इक्मा [ikma] *v* ; इक्मा [ikma] *v*

chatty चेऱ्याखुखुबा [tseʔjakʰukʰuba] *n*

cheap सोस्तो [sosto] *adj*

cheat इन्चामेप्मा [intsamepma] *v* ;
 एम्नाहाङ्मा [emnaḥaŋma] *v* ;
 छालाचोकमा [tʰalatsockma] *v*

cheek नाम्छेङ् [namtsʰeŋ] *n*

cheerful चोम्बोक [tsombok] *adj*

chemical substance खाम्युवाक [kʰamjuwak] *n*

chemistry खाम युबाक मुन्थुम [kʰama jubak muntʰuma] *np* ; हुप्वा [hupwa] *n*

cherry ओङ्खुङ्बु [oŋkʰuŋbu] *n*

chess ओन्सिप्माइन्चा [onsipmaintsa] *n* ;
 निङ्माइमेइन्चा [niŋmaimeints] *n*

chest hair नुमुङ् [numuŋ] *n*

chestnut हिपुसुवा [hipusuʔwa] *n*

chestnut tree चिकापु [tsikapu] *n*

chew खाम्मा [kʰamma] *v* ; खेङ्मा [kʰeŋma] *v*

chicken वागुच्या [wagutsja] *n*

chief उहाङ्गुम्मा [uhangumma] *n* ;
 याचोकदाङ्बा [jatsokdanba] *n* ; हाङ्गुम्बा [hangumba] *adj*

chief guide तिकखुबा [tikʰuba] *n* ;
 ह्वाङ्गुम्बा [hwangumba] *n*

chief justice निरिक्हाङ् [nirikhaŋ] *n*

child च्या [tsja] *n* ; पिच्छा [pittsʰa] *n*

childhood पिङ्छानिङ् [piʔtsʰaniŋ] *n* ;
 मिनिङ् [miniŋ] *n*

children च्या [tsja] *n* ; पिछानाछा [pittsʰanatsʰa] *n*

chill उलाम्फाङ् [ulamp^han] *n*
chilli मात्छिम्बाक [matts^himbak^Λ] *n*
chilli field मात्छिहाम [matts^hiham^Λ] *n*
chimpanzee सोक्पा [sokpa] *n*
chin सिङ्सालिक [siŋsalik^Λ] *n*
Chinese sumac काक्भालायो [kakb^halajo] *n*
choke हिम्सिप्मा [himsipma] *v*
cholera उमुरुङ् [umurun] *n*
choose सेक्मा [sekma] *v*; सेक्मा [sekma] *v*; सेङ्मा [seŋma] *v*
chronicle उथुक्साला [ut^huksala] *n*
church छुम्वाङ् [ts^humwan] *n*
churn सेङ्मा [seŋma] *v*
cicada केनेनेमे [keneneme] *n*
cigar चुरुक [tsuruk^Λ] *n*
cigarette चुरुक [tsuruk^Λ] *n*
cinema खोङ्लालामे [k^honjalalame] *n*
cinema hall खोङ्लालामे पाङ् [k^honjalalame paŋ] *np*
circle टोङ्ना [toŋna] *n*
circular इघुरुम [ig^hurum^Λ] *adj*; टोङ्नाबुम [toŋnabum^Λ] *n*; टोङ्ना [toŋna] *adj*
citizen खाम्बोङ्सा [k^hamboŋsa] *n*; तोक्युङ्वा [tokjuŋwa] *adj*; लिङ्बा [liŋba] *n*; लिन्वाङ् [linwan] *n*
citizenship तोक्युक [tokjuk^Λ] *n*; लिङ्वाङ्तोक [liŋwaŋtok^Λ] *n*
citron सोलेङ् [soleŋ] *n*
citrus fruit सोलेङ् [soleŋ] *n*

citrus junos सोल्याङ् [soljan] *n*
city याऱ्मिहाम्दाङ् [ja[?]mihamdan] *n*
civic लिङ्बा [liŋba] *n*
civil याम्पाचिभाङ् [japmatsib^han] *n*
civilization इदुम्साङ् [idumsaŋ] *n*
claim धामालि [d^hamali] *n*
claimant तोक्लाङ्वा [toklaŋwa] *n*; हाक्चाखुबा [hakt sak^huba] *n*
clan पाङ्छोङ् [paŋts^hon] *n*; सामेतलिङ् [sametliŋ] *n*
clan or tribe छोङ् [ts^hon] *n*
clan sister तेऱ्मा [te[?]ma] *n*
clapping हिप्ला [hipla] *n*
clarinet पेपेबा [pepeba] *n*
clasp फिप्मा [p^hipma] *v*
class इखिङ्तो [ik^hiŋto] *adj*; युङ् [juŋ] *n*
clause ओक्पिरिक [okprika^Λ] *n*
clay-pellet खाम्बुरुक [k^hamburuk^Λ] *n*
clean इसित्नामेन्ना [isitnamenna] *adj*; उचुन्ना [utsunna] *adj*; उचुन्ना [utsunna] *adj*; ह्वाप्मा [hwapma] *v*
clear उचुन [utsun^Λ] *adj*; उचुन्ना [utsunna] *adj*; ओम्छेम [omt^hem^Λ] *adj*
clerk काम चोक्खुबा [kama tsokk^huba] *np*; छेप्खुबा [ts^hepk^huba] *n*
clever चेन्दुना [tsenduna] *adj*; चेन्दुना [tsenduna] *adj*; चोम्बु [tsombu] *adj*; चोम्बु [tsombu] *adj*; थाङ्थाङ्बा [t^haŋt^haŋba] *adj*
cleverness चुलोम्वा [tsulomwa] *n*

climate वाहिरवा [wahiʔwa] *n* ;
 हिरवालाम [hiʔwalama] *n*
climb थाङ्माꣳ [tʰaŋma] *v*
climb tree लिङ्मा [liŋma] *v*
cling केप्मा [kepma] *v*
clip साम्याङ्केक्फि [samjaŋkekpʰi] *n*
clock घाडि [gʰaɖi] *n*
clod खाम्फोꣳवा [kʰampʰoʔwa] *n*
close छुप्मा [tsʰupma] *v* ; छेक्मा [tsʰekma] *v*
close friend निभाक [nibʰakʌ] *n*
closely आम्बाङ् [ambaŋ] *adv* ;
 ओल्लोबाङ् [ollobaŋ] *adv*
cloth तेक [tekʌ] *n* ; तेक [tekʌ] *n*
clothes तेक [tekʌ] *n* ; तेफेन [tepʰenʌ] *n* ;
 लोकि [loki] *n*
cloud मेरूवाधुम [mekʰwadʰuma] *n*
club छुम्वाङ्दाङ् [tsʰumwaŋdaŋ] *n* ; मारि
 [mari] *n*
clue सुलाक [sulakʌ] *n*
clumsy आम्दाते [amdate] *n*
coach गाडि [gaɖi] *n*
coal माक्छिङ्गेलेक [maktsʰiŋgelekʌ] *n* ;
 मिखाꣳवा [mikʰaʔwa] *n*
coarse खोरोक [kʰorokʌ] *n* ; याप [japʌ]
adj ; याप्नाꣳ [japna] *adj*
coat कोट [koʈʌ] *n* ; छोङ्सुप [tsʰoŋsupʌ]
n
coax लेम्माꣳ [lemma] *v*
cobra गोमान [gomanʌ] *n* ; नाक [nakʌ] *n*
cock तितिलिङ्वा [titiŋwa] *n*

cock fight लाल्यातुमेप्मा [laljatumeɸma] *n*
cockroach कोꣳलिङ्वा [koʔliŋwa] *n*
coconut गाट्टा [gaʈʈa] *n* ; नारिवाल
 [nariwaʌ] *n*
coffee काफि [kapʰi] *n*
coffin ताप्चि [taptsi] *n*
cold उलाम्फाङ् [ulampʰaŋ] *n* ; चिना
 [tsina] *adj* ; चिनुङ् [tsinuŋ] *adj* ; चिहा
 [tsiha] *adj* ; चुङ् [tsuŋ] *adj* ; चुङ् [tsuŋ]
adj
cold season चुङ्याम [tsunjamʌ] *n*
colleague तोङ्कोप [toŋkopʌ] *n*
collect इक्माꣳ [ikma] *v* ; खोम्मा [kʰomma]
v ; खोम्मा [kʰomma] *v* ; छुम्मा [tsʰumma]
v
collection हुरि [huri] *n*
college ओम्निङ्वापाङ् [omniŋwapaŋ] *n* ;
 चिन्मापाङ् [tsinmapaŋ] *n* ; पोꣳपाङ्
 [poʔpaŋ] *n*
college teacher चिन्चावाङ् [tsintsawaŋ]
n
colour चिङ् [tsiŋ] *n*
coloured फिलिङ्फिलिङ् [pʰiliŋpʰiliŋ]
adj
comb ताङ्सेरेम्बा [taŋseremba] *n* ;
 सिगिक्मा [sigikma] *n*
comb hair खिप्मा [kʰipma] *v*
combination तोङ्छुप [toŋtsʰupʌ] *n*
combined एकतोङ् [ektoŋ] *n* ; फान्दिꣳमा
 [pʰandiʔma] *v*
come आप्माꣳ [apma] *v* ; तामाꣳ [tama] *v*

come back लामा [lama] **v**
come down उड्मा [uɲma] **v**
comet मिचोक [mitsokʌ] **n**; मिलाकचोक [milaktsoʌ] **n**
comfortable आइसा [aisa] **adj**
coming and going योनिङ्खेनिङ् [joniŋkʰeniŋ] **adv**
comma युङ्लावा [juŋlawʌ] **n**
commandant खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] **n**
commander-in-chief लाङ्घेम्बाहाङ् [laŋgʰembahaŋ] **n**
comment कोप्चेक [koptsekʌ] **n**
commentary काएन्दा [kaenda] **n**
commercial निप्हिक [nipʰikʌ] **n**
commission ओथेम [otʰemʌ] **n**
common खोएक [kʰoekʌ] **n**; माङ्चुमाङ् [maŋtʃumaŋ] **n**
companion काम्निभाक [kamnibʰakʌ] **n**
company काम्छुप्मा [kamtʃʰupma] **n**; युम्बुरुक [jumburukʌ] **n**
comparison नालुवा [naluwa] **n**
compartment चा [tʃa] **n**
compass इम्छोक [imtsʰokʌ] **n**
compensation नाहोक [nahokʌ] **n**
competence हेमेप्मा [hemepma] **v**
competent आखुबा [akʰuba] **adj**; निखुबा [nikʰuba] **n**
competition तुछुम [tutsʰumʌ] **n**; बारिक [barikʌ] **n**
competitor तुखुबा [tukʰuba] **n**

complain चेऱ्या तिमा [tseʔja tima] **vp**
complaint निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma] **n**; साला निसाहा [sala nisaha] **n**
complete काहाक [kahakʌ] **adj**; खोबेलेक [kʰobelekʌ] **adv**; चोम्चोम [tsomtsoʌ] **n**; टुङ्गे चोक्मा [tuŋge tsokma] **vp**; याऱनिमा [jaʔnima] **v**
complete change चिल्लेङ्खोल्लेङ् [tsilleŋkʰolleŋ] **adj**
complete surprise लेम्फि [lempʰi] **n**
completed मेम्मा [memma] **v**
completely finish मेकेलेक [mekeləkʌ] **n**
compose song छेम्कारमा [tʃemkaʔma] **vp**
composition चोन्चोक [tsontsoʌ] **n**; छेप्चोक [tʃeptsoʌ] **n**; साप्ला [sapla] **n**
compound क्याम्प [kjampʌ] **n**
compressed फिफि [pʰipʰi] **n**
conceit काडान [kaʃana] **adj**
conceive मिऱमा [miʔma] **v**; सुक्मा [sukma] **v**
concern याराङ् [jaraŋ] **n**
concert hall छेम्काम्पाङ् [tʃemkampan] **n**
conch साङ्खा [saŋkʰa] **n**
concise चुङ्क्साला [tʃuŋksala] **n**
concrete building चात्तुपाङ् [tʃattupaŋ] **n**
conduct ओयोक्थोक [ojoktʰokʌ] **n**; चोक्ओक [tsokokʌ] **n**; चोक्ओक [tsokokʌ] **n**; चोक्लेङ् [tsokleŋ] **n**

conference छुम्लुङ् [ts^humlun] *n* ;
 माछुम्मा [mats^humma] *n*

confidential ओहोङ् साला [ohon sala]
adj ; लुम्साला [lumsala] *n*

confluence तोङ्नाम [toŋnam] *n*

confrontation तुमायेप्मा [tumajepma] *n*

confuse तोम्सिर्मा [tomsi[?]ma] *v* ;
 फाम्सिर्मा [p^hamsi[?]ma] *v* ; माङ्दिर्मा
 [maŋdi[?]ma] *v*

confusion चिल्लेङ्खोल्लेङ्
 [tsillen^kollen] *adj*

congested चिहुक [tsihuka] *adv*

conjurer लिम्दाङ्ग्या [limdaŋgia] *n*

conquered हेचायाहाक्साना
 [hetsajahaksana] *n*

conqueror हेन्चाखुबा [hentsak^huba] *n*

conscientiously उचुनुङ् [utsunun] *adv*

conscious चेन्चेन [tsentsen] *n* ;
 थाङ्निवा [t^hag^hniwa] *n*

consciousness ओम्माङ् [ommaŋ] *n* ; चेत
 [tset] *n* ; निछाङ् [nits^han] *n* ; निसुक्ताना
 [nisuktana] *n* ; लावा [lawa] *n*

consecrated queen च्याङ् [tsjan] *n*

consent काङ्मा [kaŋma] *v*

consider छाप्मा [ts^hapma] *v* ; निमा [nima]
v

consideration निङ्वा [niŋwa] *n*

conspicuous उचुन [utsun] *adj* ; ओम्छेम
 [omts^hema] *adj*

constitution छेनिङ् [ts^hepniŋ] *n* ;
 फानिङ्वा [p^haniŋwa] *n* ; हाङ्निरिक

[haŋnirika] *n*

construction लिङ्गेन [liŋgen] *n*

consultant निङ्वा पिखुबा [niŋwa
 pik^huba] *n*

contempt छिप्पा [ts^hippa] *n*

contemptible छिप्पाकेकेक
 [ts^hippakekeka] *adj*

contented चोन्चोक [tsontsoka] *n*

contentious साथुर [sat^hura] *adj*

contents छोक्ताहा [ts^hoktaha] *n*

context उतुम्लुम [utumlum] *n* ; उतुम्लुम
 [utumlum] *n*

continue moving योङ्नेम्मा [joŋnemma]
v

continuous चि [tsi] *adj*

contract तोङ्छुप [toŋts^hup] *n* ; थुक्युङ्
 [t^hukjun] *n*

contracted फिफि [p^hip^hi] *n*

contrary ओतेरेसाङ् [oteresaŋ] *adj* ;
 ओतेरेसाङ् [oteresaŋ] *adj*

contribution फाऱ्याङ् [p^ha[?]jaŋ] *n*

control चोक्तोक्होङ् [tsoktokhoŋ] *n* ;
 तायेन [tajeŋ] *n* ; युङ्छेक [juŋts^heka] *n* ;
 युङ्छेक्मा [juŋts^hekma] *v*

controversy खिमारुङ्गुङ् [k^himarunŋun]
n

convener योक्चोङ् [joktsŋ] *n*

conversation चेक [tsek] *n* ; चेऱ्या
 [tse[?]ja] *n* ; सालापुला [salapula] *n*

convey खुर्मा[?] [k^hu[?]ma] *v* ; खेप्मा
 [k^hepma] *v* ; तिमा [tima] *v* ; तिऱनामा

[ti?nama] **v**

cook चामा निखुबा [tsama nik^huba] **np** ;
निखुमा [nik^huma] **n** ; निप्मा [nipma] **v** ;
हाङ्मा_३ [haŋma] **v**

cook/boil in oil or ghee हेङ्मा [heŋma] **v**

cooking pot निप्दाङ् [nipdaŋ] **n**

cool चिनुङ् [tsinuŋ] **adj** ; चिनुनुङ्
[tsinunuŋ] **adj** ; चिन्दिमा [tsindi?ma] **v** ;
चुङ् तुक्मा [tsuŋ tukma] **vp** ; चुङ् तुक्मा
[tsuŋ tukma] **vp**

co-operation फाप [p^hap^h] **n**

co-operative auxiliary तोङ्छुम
[toŋts^hum^h] **n**

copper खोइङ् [k^hoiŋ] **n**

copper plate खोइङ्छेप [k^hoiŋts^hep^h] **n**

copy छोङ्मे [ts^hoŋme] **n** ; तिमा [tima] **v** ;
योक् [jok^h] **n** ; योक्चोक [joktsok^h] **n** ;
लोङ्गयोक् [lo?jok^h] **n** ; होनेक [honek^h] **n**

coquettish छोङ्मेक [ts^hoŋmek^h] **n**

coral नासेङ्गुङ् [nasenluŋ] **n**

cord उनाम [unam^h] **n** ; खिबाक [k^hibak^h] **n**

coriander seed धाने [d^hane] **n**

corkscrew छिङ्फि [ts^hiŋp^hi] **n**

corn उलिङ् [uliŋ] **n**

corn flour माकाइमुङ् [makaimuŋ] **n**

corner छुक [ts^huk^h] **n** ; छेक्छेक्पा
[ts^hekts^hekpa] **n**

corpse मोरो [moro] **n** ; लास [las^h] **n**

correct तोङ्मा_१ [toŋma] **v** ; हिङ्दाराप्मा
[hiŋdarapma] **v**

correspondent चेष्टेप्पा [tse?ts^hep^hpa] **n** ;
साप्लाराङ्बा [saplaraŋba] **n**

corrupt खोक्निमा [k^hoknima] **v**

cot खाट [k^hat^h] **n**

cottage होप्होप [hophop^h] **adj**

cotton साङ्खि [sa?k^hi] **n**

cough खाइक्माङ् [k^haikmaŋ] **n** ; होङ्मा_१
[ho?ma] **v**

counsel तोङ्सालुक [toŋsaluk^h] **n**

count निङ्मा [ni?ma] **v**

counterfeit छोङ्मेक [ts^hoŋmek^h] **n**

counting निप [nip^h] **n**

country खाम्युक [k^hamjuk^h] **n**

couple काप्पा [kappa] **n**

courage चोक्माया [tsokmaja] **n** ; दाज
[dadza] **n** ; माडालुङ्मा [maḍaluŋma] **n** ;
माडालुङ्मा [maḍaluŋma] **n** ; सोक्साम
[soksam^h] **n** ; सोक्साम [soksam^h] **n**

court निरिक्पाङ् [nirikpaŋ] **n**

court of law निरिक्पाङ् [nirikpaŋ] **n**

court room निरिक्देक [nirikdek^h] **n**

courteousness मेत्मा [metma] **n**

courtyard ओम्फु [omp^hu] **n**

covenant तोङ्चोक [toŋtsok^h] **n**

cover उखुप्पा [uk^huppa] **n** ; एप्मा [epma]
v ; ओखोप [ok^hop^h] **n** ; खाप्मा [k^hapma]
v ; खुप्मा [k^hupma] **v** ; फोप्मा [p^hopma]
v ; फोम्मा [p^homma] **v** ; मोप्मा_१ [mopma]
v ; मोम्मा [momma] **v** ; लुप्मा [lupma] **v** ;
सुप्ते [supte] **n**

covering खोप [kʰopʌ] *n*; हेप्वाभाक [hepwabʰakʌ] *n*; होप [hopʌ] *n*

cow पिक [pikʌ] *n*

cow dung पिक हि [pikʌ hi] *n*

cow pea केरिमेक [kerimekʌ] *n*

coward किसिखुबा [kisikʰuba] *adj*

co-wife लेप्मा [lepma] *n*

co-worker लोम्वा [lomwa] *n*

cowshed गोठा [gotʰa] *n*

crab खोबेक [kʰobekʌ] *n*

crack हेमा [hema] *v*

cradle योङ् [jon] *n*

craft नाखाऱला [nakʰaʔla] *adv*

crafty चाङ्थाङ्वा [tsaŋtʰaŋwa] *adj*; चोम्बु [tsombu] *adj*

cram तेङ्मा [teŋma] *v*

crane माङ्आवा [maŋawa] *n*

cranium तुवा [tuwa] *n*

crawling (like a baby) होङ्गाक [hoŋgakʌ] *n*

crazy खाङ्बिलिङ् [kʰaŋbiling] *adj*

creating उथुक [utʰukʌ] *n*

creation उथुक [utʰukʌ] *n*; चोक्ताङ् [tsoktaŋ] *n*; छेप्चोक [tsʰeptsoʔkʌ] *n*

creative चोक्लेन्वाबा [tsoklenwaba] *n*

creator चोक्ताङ्बाङ् [tsoktaŋbaŋ] *n*

credit नाऱवा [naʔwa] *n*

creeper सेलिङ् [seliŋ] *n*

cricket ओखामे [okʰame] *n*

crime आप्दिक [apdikʌ] *n*; इसिचोक [isitsokʌ] *n*; इसिऱ [isiʔ] *n*; बिरोङ् [biroŋ] *n*

criminal इसिखुबा [isikʰuba] *n*

crippled पुप्साब्जाना [pupsabjana] *adj*; लोङ्लेङ् [lonleŋ] *adj*; सापे [sape] *adj*

criticize चेऱ्या खोक्मा [tseʔja kʰokma] *vp*

crocodile गोहि [gohi] *n*

crooked वाकुरिक [wakurikʌ] *n*; वाक्वाक [wakwakʌ] *n*; हिकस्याना [hiksjana] *adj*; हेक्हेक [hekhekʌ] *n*; हेक्हेकना [hekhekna] *adj*; हेक्हेकना [hekhekna] *adj*

cross कुरुस [kurusʌ] *n*

crossbeam आप्छामा [aptsʰama] *n*

crossroad नातुप्लाम [natuplamʌ] *n*

crow आऱवा [aʔwa] *n*

crowd चिहुकराङ् [tsihukraŋ] *n*; तिगिरिक [tigirikʌ] *n*; याऱमिलुम [jaʔmilumʌ] *n*; सिविकिराङ् [siwikkiraŋ] *n*; सिविक्विक [siwikwikʌ] *n*; सोबोतो [soboto] *n*; हुरि [huri] *n*; हुल [hulʌ] *n*

crown prince हाङ्छा [haŋtsʰa] *n*

crown princess हाङ्छामा [haŋtsʰama] *n*

cruel छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *adj*; लुङ्मा माऱनिङ्ना [luŋma maʔniŋna] *adj*; लुङ्मामानिङ्ना [luŋmamaniŋna] *adj*; लुङ्मामानिङ्ना [luŋmamaniŋna] *adj*

crux हुप्चेऱ्या [huptseʔja] *n*

cry ओक्मा [okma] *v*; हाप्मा [hapma] *v*

crystal वालोकलुङ् [walokluŋ] *n*

cuckoo खुहवा [kʰuʔwa] *n*
cucumber वाबिक [wabikʌ] *n*
cucumis melo तोरेङ् [toɾeŋ] *n*
culpable इसिखुबा [isikʰuba] *n*
culprit इसिखुबा [isikʰuba] *n*
culture इदुम्साङ् [idumsaŋ] *n*
cumin seed जिरा [dzira] *n*
cunning चाङ्थाङ्वा [tsaŋʰaŋwa] *adj* ;
 चोम्बु [tsombu] *adj* ; सिङ्काचाबा
 [siŋkatsaba] *adj*
curds साप्या [sapja] *n*
cure नुमेरमा [numeʔma] *v*
curiosity योकथावा [jokʰawa] *n*
current खेप्सानानिङ् [kʰepsananiŋ] *n* ;
 निङ्हिसाना [niŋhisana] *n*
currently हेसेन्ना [hesenna] *n*
curry खिउ [kʰiu] *n*

curse याराप [jarapʌ] *n* ; याराप्मा
 [jarapma] *v* ; याहुप [jahupʌ] *n*
curtain तेएप [teepʌ] *n*
curve हिङ्मा [hiŋma] *v*
custom इदुम [idumʌ] *n* ; इमारिक
 [imarikʌ] *n* ; इसाम्भाराम [isambʰaramʌ]
n ; ओथेम [otʰemʌ] *n* ; चोकओक्मुम्मा
 [tsokokmumma] *n* ; नावा [nawa] *n* ;
 निलुम [nilumʌ] *n* ; मुम्मा [mumma] *n*
customary खेप्सानानिङ् [kʰepsananiŋ] *n*
customary fee सान्दिसा [sandisa] *n*
cut खोक्मा, [kʰokma] *v* ; चेम्मा [tsemma]
v ; हेक्मा, [hekma] *v* ; हेङ्मा [heŋma] *v*
cut down trees सेङ्मा [seŋma] *v*
cutting हेक्माना [hekmana] *n* ; हेङ्माना
 [heŋmana] *n*
cutting weapon हेङ्माना [heŋmana] *n*

D d

daddy पा [pa] *n*
dagger फिसुहवा [pʰisuʔwa] *n*
daily दिनोङ् [dinoŋ] *adj* ; लेन्लेन [lenlenʌ]
n
dais चाउतारा [tsautara] *n*
damage खोङ्दिहमा [kʰoŋdiʔma] *v* ;
 छुसाक्सुहा [tsʰusaksuha] *n*
damaged होन्दिहमा [hondiʔma] *v*
damp चिना [tsina] *adj*
damp land लेहवा [leʔwa] *n*
dance लाक [lakʌ] *n* ; लाक्मा [lakma] *v*
dancer लाक्खुबा [lakʰuba] *n*

danceroom योक्पाङ् [jokpaŋ] *n* ;
 लाक्पाङ् [lakpaŋ] *n*
dandruff ताङ्ख्वाक [taŋkʰwakʌ] *n*
danger सिमाराङ् [simarəŋ] *n*
dangling पेह्लेम-पेह्लेम [peʔlemʌ-
 peʔlemʌ] *adv*
dare माडालुङ्मा [maɖaluŋma] *n* ;
 सोक्साम [soksamʌ] *n*
daring येङ्दुना [jeŋduna] *adj*
dark माक्लुपमाक्लुप [maklupʌmaklupʌ]
adj

darkness कुऱ्युम [kuʔjumΛ] *n*; माक्खुर
[makkʰurΛ] *n*; सेन [senΛ] *n*

date दिक [dikΛ] *n*; निनिङ् [nipniŋ] *n*

daub लेङ्मा [leŋma] *v*

daughter च्यामामु [tʃjamamu] *n*

daughter or sister तेप्पा [teppa] *n*; तेप्पा
[tepma] *n*

daughter-in-law ताङ्मे [taŋme] *n*;
ताङ्मेक [taŋmekΛ] *n*

dawn ओम्बाक ओम्बाक [ombakΛ
ombakΛ] *np*

day लेन [lenΛ] *n*; लेन्चोन [lentsonΛ] *n*

day and night सेन्लेन [senlenΛ] *n*

daydream लेम्माङ् [lemmaŋ] *n*

daytime लेत्तिङ् [letniŋ] *adv*

dead body मोरो [moro] *n*; लास [lasΛ] *n*

dead of night सेन्लुम [senlumΛ] *n*

dead soul साकमाभु [sakmabʰu] *n*; सुबोक
[subokΛ] *n*

deaf नाभाकसुरुम्बा [nabʰaksurumba] *adj*;
मेङ्खेम्सु [meŋkʰemsu] *adj*

deafening लुम-लुम [lumΛ-lumΛ] *adv*

dean खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] *n*

dear खिक्ना [kʰikna] *adj*

dearest साप्हाङ्मा [saphaŋma] *n*

death सिइम [siimΛ] *n*

death rites बारखि [barkʰi] *n*; सिमाइदुम
[simaidumΛ] *n*

deathless आन्चिल [antsilΛ] *n*

debate खिमरुङ्गुङ् [kʰimarunŋun] *n*;
चेऱ्याओ [tʃeʔjao] *n*; याचिङ्गाल

[jatsingalΛ] *n*

debt नाऱ्वा [naʔwa] *n*

decay किन्दिऱ्मा [kindiʔma] *v*; नाम्दिप्पा
[namdipma] *v*

deceit किहि [kihi] *n*; चुम्चा [tsumtsa] *n*

deceitful किहिकाप्खुबा [kihikapkʰuba]

adj; चाङ्थाङ्वा [tʃaŋtʰaŋwa] *adj*;

सिङ्काचाबा [siŋkatsaba] *adj*

deceive इन्चामेप्पा [intsameppma] *v*;

एम्नाहाङ्मा [emnahəŋma] *v*;

छालाचोकमा [tʃʰalatʃokma] *v*; लेम्चामा
[lemtsama] *v*

deceiver एन्सिखुबा [ensikʰuba] *n*

deception चुम्चा [tsumtsa] *n*

deceptive किहिकाप्खुबा [kihikapkʰuba]
adj

decide निङ्वाथुन्मा [niŋwatʰunma] *v*

decision छुङाहा [tʃʰuŋaha] *n*;

पुराहासाला [purahasala] *n*; पुराहासाला
[purahasala] *n*

declare ओक्नेम्मा [oknemma] *v*

decoration इदुम्साङ् [idumsaŋ] *n*

decrease छुन्दिऱ्मा [tʃʰundiʔma] *v*; छुमा
[tʃʰuma] *v*

dedication पिन्नाहाङ्मा [pinnahəŋma] *n*

deep पाक्लुम्बाक [paklumbakΛ] *adj*

deer किसा [kisa] *n*

defeat हेचायाहा [hetsajaha] *n*

defeated हेचायाहाक्साना [hetsajahaksana]
n

defecate एमा [ema] *v*

defective इसित्ना [isitna] *adj*; इसिसि [isisi] *adj*

deficit सिङ्सिप्मा [siŋsipma] *v*

definite ताथ्ये [tatʰje] *n*

degree थाकालिकपा [tʰakalikpa] *n*

deity ओम्राङ्बा [omraŋba] *n*; च्याङ् [tʃjaŋ] *n*; माङ् [maŋ] *n*

delay तेता [teta] *n*

delicious खुम्दु [kʰumdu] *adj*; खुम्दुनुङ् [kʰumdunun] *adv*; छुनुङ् [tʃʰunun] *adj*

delight चोन्सिप्मा [tsonsipma] *v*; चोम पोक्मा [tsoma pokma] *vp*

delighted खुम्दुनुङ् [kʰumdunun] *adv*; चोम्बोक [tsombokʌ] *adj*

deliver खुर्मा, [kʰuʔma] *v*; तिमा [tima] *v*; तिर्नामा [tiʔnama] *v*

deliverance उन्केप [unkepʌ] *n*

deliverer लोन्खुबा [lonkʰuba] *n*

democracy कायाङ्मितोक [kajaŋmitokʌ] *n*

demolished छारास्ता [tʃʰarasta] *adj*

demon दाइत्या [daitja] *n*

demonstrate लोन्मेप्मा [lonmepma] *v*

den लुङ्ढाङ् [luŋdʰaŋ] *n*; लुप्लुङ् [lupluŋ] *n*

denounce इसिओक्मा [isiokma] *v*

dense भुकभुकना [bʰukbʰukna] *adj*

dense thicket राङ् [raŋ] *n*

depart खेरमा [kʰeʔma] *v*

departed एन्छो [entsʰo] *adv*

department उहाक्दाङ् [uhakdaŋ] *n*

dependent मुक [mukʌ] *n*

deprave खोक्निमा [kʰoknima] *v*

depraved पापि, [papi] *adj*

depressed सिगुर्जा [siguʔja] *n*

depression याङ्छास [jaŋtsʰasa] *n*

deprived (of) एन्छो [entsʰo] *adv*

deride उलाङ् चोङ्बिप्मा [ulaŋ tʃonbipma] *vp*

descend आर्नुङ्मा [aʔnuŋma] *v*

descendants साकेन्छा [sakentsʰa] *n*

descent उइमालाङ् [uimalaŋ] *n*

describe माऱमा [maʔma] *v*

description काएन्दा [kaenda] *n*; मोछेप [motsʰepʌ] *n*

description मोछेप [motsʰepʌ] *n*

desire निङ्वा [niŋwa] *n*; मिप [mipʌ] *n*; लुङ्मानिङ्वा [luŋmaniwʌ] *n*

desk मुक्युक्सिङ् [mukjuksin] *n*

despair याङ्छास [jaŋtsʰasa] *n*

despatch पाङ्मा [paŋma] *v*

destiny तुवा [tuwa] *n*; तुवा [tuwa] *n*

destitute तुक्खिसुम्बा [tukkʰisumba] *n*; लेन [lenʌ] *n*

destroy पेङ्नाहाङ्मा [peŋnahʌŋma] *v*; याऱनिमा [jaʔnima] *v*; होन्नाहाङ्मा [honnahʌŋma] *v*; होऱमा [hoʔma] *v*

destruction ट्वाङ् [tʰwaŋ] *n*; सोथोरोक [sotʰorokʌ] *n*

detail मोछेप [motsʰepʌ] *n*

detailed account मोछेप [motsʰepʌ] *n*

determined ताथ्ये [tat^hje] *n*

devotee चुत्खुबा [tsut^huba] *n* ;
निङ्वाबेलुम्खुवा [niŋwabelum^huwa] *n* ;
सान्ता [santa] *n*

dew छेक [ts^hekΛ] *n* ; नाङ्गरोक [naŋrokΛ]
n

diagonal फेन्दोङ् [p^hendon] *adj*

dialect ओव्हाक चेरया [owhakΛ tse[?]ja]
np

diamond वालोकलुङ् [walokluŋ] *n*

dictatorial एकचोक [ektsokΛ] *adj*

dictatorship योम्खुबा [jomk^huba] *n*

dictionary पोकदाङ् [pokdaŋ] *n* ; साजिवा
[sadziwa] *n*

die तुया ओक्से खेरमा [tuja okse k^he[?]ma]
vp ; तुया ओक्से खेरमा [tuja okse
k^he[?]ma] *vp* ; सिमा [sima] *v* ; सिमा [sima]
v

diet चा [tsa] *n*

difficult छाक १ [ts^hakΛ] *adj*

different खारल्हामाङ् [k^ha[?]lhaman] *n* ;
पोरिकपोरिक [porikporikΛ] *n*

different vegetables खिउनेत्नु [k^hiunetnu]
n

difficult एत्छाक एत्छाक [etts^hakΛ
etts^hakΛ] *adj* ; एत्छाक एत्छाक [etts^hakΛ
etts^hakΛ] *adj* ; छाक्ना [ts^hakna] *adj* ;
छाक्नुङ् [ts^haknuŋ] *adj* ; छाक्हा [ts^hakha]
adj ; छाक्हा [ts^hakha] *adj* ; छाक्हा
[ts^hakha] *adj* ; तुक्नुङ् [tuknuŋ] *adj*

dig ओक्मा ३ [okma] *v* ; खोन्मा [k^honma] *v*

digging खोम्बोङ्मा [k^hombonma] *n*

dignity आब्रुक [abrukΛ] *n* ; ताङ्छोक
[taŋts^hokΛ] *n* ; निङ्गुङ्मा [niŋguŋma] *n*

dilemma हिन्निङ्वा [hitsniŋwa] *n*

diminish छुन्दिमा [ts^hundi[?]ma] *v* ; छुमा
[ts^huma] *v*

din कायाक्कायाक [kajakkajakΛ] *n*

dinner सेत्चा [settsa] *n*

dioscorea bulbifera सुचिरवा [sutsi[?]wa]
n

diospyros malabarica चिछिरवा
[tsits^hi[?]wa] *n* ; जाक्खिमा [dzakk^hima] *n*

diplomacy कालेन्नीलाम [kalennilamΛ] *n* ;
खाम्फुयोक् [k^hamp^hujokΛ] *n* ; चुम्साला
[tsumsala] *n* ; हाङ्नीलाम [haŋnilamΛ] *n*

diplomatic कोलेन्लाम्भाङ् [kolenlamb^haŋ]
n

direct ओरमा २ [o[?]ma] *v*

direction आदाल [adalΛ] *n* ; छोक्
[ts^hokΛ] *n* ; लाङ् [laŋ] *n*

director ओरमेखुबा [o[?]mek^huba] *n*

dirt माङ्मोरआ [maŋmo[?]a] *n* ; मिक्चिप्पा
[miktšippa] *n*

dirty माङ्मोरआ [maŋmo[?]a] *n* ; याप्पा
[jappa] *n*

disagreeable छिप्पाकेकेक
[ts^hippakekekΛ] *adj*

disappear चुपाङ्गालिक [tsupaŋgalikΛ] *v*

disappearance लुकपा [lukpa] *n*

disappointed याङ्छास [jaŋts^hasΛ] *n*

disapproval निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma]
n

disaster इसित्ना [isitna] *adj* ;
 लाप्मायोक्मा मेन्तोक्मा [lapmajokma
 mentokma] *n*

disbelieve आलाज्यासुइसुइ [aladzjasuisui]
interj

disciple चिइन्खुबा [tsiink^huba] *n* ; पेदा
 [peda] *n*

discipline तायेन [tajena] *n*

discontinue ओन्मा [onma] *v*

discord कुसाप [kusap^Λ] *n*

discourse उतुल्लुम [utumlum^Λ] *n*

discover खोन्दाराहाङ्मा [k^hondarahajma]
v ; खोम्बोङ्मा [k^hombog^Λma] *n*

discovery निम्तुम [nimtum^Λ] *n*

discrimination तोमोसोप [tomosop^Λ] *n*

discussion खिमारुङ्गु [k^himarung^Λ] *n*

disgusted याम्याम [jamjam^Λ] *adv*

dish थारा [t^hara] *n* ; फोरोचा [p^horotsa] *n*

disheartened सिगुज्या [sigu?ja] *n*

dishonest लेम्चाखुबा [lemtsak^huba] *n*

dishonestly इसिचेज्या [isitse?ja] *n*

dislike चामा मेमिङ्मा [tsama memi?ma] *n*

dismantle होन्नाहाङ्मा [honnahajma] *v*

dismiss नाप्मा [napma] *v*

disorder चिन्लेङ् खोन्लेङ् [tsinlen
 k^honlen] *n* ; जिलिङ्बिलिङ् [dzilingbiling]
n

disorganization जिलिङ्बिलिङ्
 [dzilingbiling] *n*

dispensable आचाकालिक [atsakalik^Λ]
adj

display इन्चा सोप्मेमा [intsasopmema]
vp ; ओङ्मा [o?ma] *v*

disposition इसाम्भाराम [isamb^haram^Λ] *n* ;
 लुङ्मानिङ्वा [lujmanigwa] *n*

dispute खिखिलुलु [k^hik^hilulu] *n* ;
 खिमारुङ् [k^himarung] *n* ; याचिङ्गाल
 [jatsingal^Λ] *n*

disreputable हिनाम [hinam^Λ] *n*

dissimilar मेन्दोङ् [mendon] *n*

distance यो [jo] *adv*

distant माङ्दु [majdu] *n*

distinct उचुन [utsun^Λ] *adj* ; ओम्छेम
 [omts^hem^Λ] *adj*

distort इङ्मा [igma] *v*

distress इसित्नालेन्साम [isitnalensam^Λ]
n ; लाप्मायोक्मा मेन्तोक्मा [lapmajokma
 mentokma] *n*

distressed लेन [len^Λ] *n*

distribute पाक्मा [pakma] *v* ; हाम्मा
 [hamma] *v*

distributed हाप्साना [hapsana] *n*

disturb हिम्बुलिम्मा [himbulimma] *n* ;
 हिम्मा [himma] *v*

disturbance चिन्लेङ् खोन्लेङ् [tsinlen
 k^honlen] *n* ; याचिङ्गाल [jatsingal^Λ] *n*

ditch ओहोङ् [ohon] *n* ; होङ् [hon] *n* ;
 होत्लुम [hotlum^Λ] *n*

diverse इहाइइहा [ihaiiha] *n*

divide हाम्मा [hamma] *v*

divided हाप्साना [hapsana] *n*

divine knowledge ख्याइसाम्निङ्वा
[k^hjaŋsamniŋwa] *n*

division उहाक्दाङ् [uhakdaŋ] *n* ; फोङ्
[p^hoŋ] *n* ; हाप्दाङ् [hapdaŋ] *n* ; हाप्साहा
[hapsaha] *n*

divorce नान्सिमा [nansi?ma] *v* ;
सामारित्फोङ् [samaritp^hoŋ] *n*

dizziness निङ्वा [niŋwa] *n*

do आचोकमा [atsokma] *v* ; चोकमा
[tsokma] *v*

doctor सिधाक्राङ्बा [sid^hakraŋba] *n*

document छेप्दाङ् [ts^hepdaŋ] *n*

dog कुचुमा [kutsuma] *n*

doll इन्चामासिङ् [intsamasin] *n* ; चिथाप
[tsit^hap^h] *n*

domestic आप्ताङ्फेताङ् [aptanp^hetan]
adj ; खिम [k^hima] *adj*

domestic work फोक्ताङ् [p^hoktaŋ] *n*

domesticated pig फाक [p^haka] *n*

dominate इसिप्मा [isipma] *v*

donkey सुङ्डा [sudda] *n*

door वालाम्बुङ् [walambuŋ] *n* ; वालाम्बुङ्
[walambuŋ] *n* ; वालुकि [waluki] *n*

door pan होङ्तासिङ् [hoŋtasin] *n*

double पेक्मा_२ [pekma] *v*

doubt इसिप्मा [isipma] *v* ; धोमोरोमो
[d^homoromo] *n* ; हिच्चिनिङ्वा
[hittsininŋwa] *n*

doubtful ओम्मेन लुङ्वाना [ommen^h
lu?wana] *np*

dove ढुकुवा [d^hukuwa] *n*

down उमुङ् [umuŋ] *n* ; मो [mo] *adv* ;
मोरोमोरोक [mo?moroka] *adv*

downward उइमालाङ् [uimalaŋ] *n* ;
मोरोक [moroka] *adv*

dowry हाप्पिप [happipa] *n*

doze तुखुङ्वा लाङ्मा [tuk^hu?wa la?ma] *vp*

drag उम्मा [umma] *v* ; पाङ्मापिङ्मा
[pa?mapi?ma] *v* ; साङ्मा [sa?ma] *v*

drama चेयुक्ला [tsejukla] *n*

draw उन्मा [unma] *v* ; उम्मा [umma] *v* ;
छेप्मा [ts^hepma] *v* ; फिकमा [p^hikma] *v*

draw up वाक्मा [wakma] *v*

drawing चिङ्छेप [tsiŋts^hep^h] *n*

drawn picture छेप्चिक [ts^heptsika] *n*

dream माक्मा [makma] *v* ; सेम्माङ्
[semmaŋ] *n*

dress तेक [tek^h] *n* ; तेफेन [tep^hen^h] *n*

drink उङ्मा_२ [uŋma] *v* ; होम्मा_१ [homma]
v

drip लोन्मा_३ [lonma] *v*

dripping तुरुरु [tururu] *adv*

drive इक्मा_२ [ikma] *v*

drive away इक्मा_२ [ikma] *v*

driver थाङ्थाङ्बा [t^haŋt^haŋba] *n* ;
लाङ्गलाम्बा [laŋgamba] *n*

drone हाङ्खेलेक [haŋk^helek^h] *n*

drop आमा_२ [ama] *v* ; आमेङ्मा [ame?ma]
v ; आङ्नेम्मा [a?nemma] *v* ; पोरोक
[poroka] *adv* ; लेङ्नेम्मा [le?nemma] *v* ;
हानि [hani] *adv*

drop off आङ्नुङ्मा [a?nuŋma] *v*

drought नाम्फोऱ्माङ् [nampʰoʔmaŋ] *n* ;
हेनाम [henamΛ] *n*

drowsiness पोम्ना [pomna] *adj*

drowsy इम्सु [imsu] *adj*

drunk च्वादाङ्बा [tswadaŋba] *n* ; वेम्मा
[wemma] *v*

drunkard च्वादाङ्बा [tswadaŋba] *n*

dry फोऱ्मा [pʰoʔma] *v* ; सिप्मा [sipma] *v* ;
हेन्दिऱ्मा [hendiʔma] *v* ; हेमा [hema] *v* ;
हेमेऱ्मा [hemeʔma] *v* ; हेरा [hera] *n* ;
हेराहा [heraha] *adv*

dry grass लिङ्मि [liŋmi] *n*

dry meat हेरासा [herasa] *n*

dry up सिप्मा [sipma] *v* ; हेमा [hema] *v*

duabanga grandiflora तोरुम्बु [torumbu]
n

duck डावा [ɲawa] *n* ; पेतोक्ना [petokna]
n

duet हिप्लुछेम [hiplutsʰemΛ] *n*

dull ओलेभाराङ् [olebʰaraŋ] *adj*

dumb लेम्सुरुम्बा [lemsurumba] *n*

dung-hill लुम्फुङ् [lumpʰuŋ] *n*

duplicate छोङ्मे [tsʰoŋme] *n* ; लोऱ्योक
[loʔjokΛ] *n* ; होनेक [honekΛ] *n*

dust आम्मा [amma] *v* ; खाम्पिरिक
[kʰampirikΛ] *n*

duster तुक्मासि [tukmasi] *n*

duty चोक्थाङ् [tsoktʰaŋ] *n*

dwelling युङ्वाम [juŋwamΛ] *n*

dynasty छा [tsʰa] *n* ; छोङ् [tsʰoŋ] *n* ;
पाङ्छोङ् [paŋtsʰoŋ] *n*

E e

eager चोङ्नेखुबा [tsonekʰuba] *adj*

eagle माङ्मे [maŋme] *n* ; माङ्मे [maŋme]
n

ear नाभाक [nabʰakΛ] *n*

ear lobe नाभाक्नाम [nabʰaknamΛ] *n*

ear wax नाभाक्हि [nabʰakhi] *n*

earn money उप्मा [upma] *v*

earnestness चोक्पोक [tsokpokΛ] *n*

earning फोक्लुङ् [pʰokluŋ] *n*

earnings ताकेन [takenΛ] *n*

earring गोल्याङ् [goljaŋ] *n* ; नाङ्गोल्याङ्
[naŋgoljaŋ] *n* ; लुङ्चि [luŋtsi] *n* ;
साम्याङ्गोल्याङ् [samjaŋgoljaŋ] *n*

earth खाम [kʰamΛ] *n* ; खाम्बोक
[kʰambokΛ] *n* ; खाम्लुङ् [kʰamluŋ] *n* ;
ताप्खाम [tapkʰamΛ] *n* ; ताम्दाङ्फुमा
[tamdapʰuma] *n*

earthen pot घाइला [gʰaila] *n*

earthen vessel होलुप्मा [holupma] *n*

earthquake लुक्लिबा [lukliba] *n* ;
लुक्लिबा [lukliba] *n*

earthworm लेऱ्वाबुन्जिक [leʔwabundzikΛ]
n

easily योक्क्योक [jokjokΛ] *n*

east नाम्लोन [namlonΛ] *n*

easy आइसा [aisa] *adj* ; हेमेहा [hemeha]
n

eat कोप्लेक [koplekʌ] **adv** ; चामा [tsama]

v

echinocloa crus-galli वागोया [wagoja] **n**

eddy फुइचिक [pʰuitsikʌ] **n**

edible fern निङ्गुरे [ningure] **n**

edit छेप्मा [tsʰepma] **v**

editor छेप्सोताङ्बा [tsʰepsotaŋba] **n**

editorial छेप्तोक्साला [tsʰeptoksala] **n**

education ओम्निङ्वा [omniŋwa] **n** ;

निछेम [nitsʰemʌ] **n**

educational institution चिन्मापाङ्
[tsinmapaŋ] **n**

educational organization ओम्निङ्वाराङ्
छुम्पाङ् [omniŋwaran tsʰumpan] **np**

effect तुम्लोन [tumlonʌ] **n**

efficiency चुलोम्वा [tsulomwa] **n**

effigy चिथाप [tsitʰapa] **n**

effort आप्दिक [apdikʌ] **n** ; चोङ्नुङ्
[tsongnuŋ] **n**

egg इन [inʌ] **n**

eight ता [ta] **Num.** ; ताम्चि [tamtsi] **Num.**

eighteen एता [eta] **Num.**

eight-eight ताता [tata] **Num.**

eighth ताम्ना [tamna] **adj**

eighty ताखेङ् [takʰeŋ] **Num.**

eighty-five ताफा [tapʰa] **Num.**

eighty-four ताना [tana] **Num.**

eighty-nine तापा [tapa] **Num.**

eighty-one ताए [tae] **Num.**

eighty-seven ताला [tala] **Num.**

eighty-six ताया [taja] **Num.**

eighty-three तासु [tasu] **Num.**

eighty-two ताहि [tahi] **Num.**

ejaculation थुन्वा लोम्मा [tʰuʔwa lomma]
vp

eject ताङ्मा, [taŋma] **v**

elapsed एन्छो [entsʰo] **n**

elbow चोमा [tsoma] **v** ; चोमा [tsoma] **v** ;
मुक्हुप [mukhupʌ] **n**

elder आगधुर [aggʰurʌ] **adj** ; माङ्फा
[maŋpʰa] **adj**

elder माडा [maɖa] **adj**

elder brother फु [pʰu] **n**

elder sister ना [na] **n**

elderly माहुमा [mahuma] **adj**

eldest तुम्ना [tumna] **adj**

election सेक्निङ् [seknin] **n**

electric current भेल्लेङ् [dzʰellen] **n**

electricity भेल्लेङ् [dzʰellen] **n** ;
भेल्लेङ्वा [dzʰellenwa] **n**

elephant लाङ्धोङ् [laŋdʰoŋ] **n**

eleven एए [ee] **Num.**

eleventh इइम्ना [iimna] **adj**

elope थाङ्खेप्मा [tʰaŋkʰepma] **v**

embassy हाङ्लाम्बापाङ् [haŋlambapaŋ]
n

embossed बोङ्बोङ् [boŋboŋ] **adv**

embrace हेप्मा [hepma] **v**

embroider थोक्मा, [tʰokma] **v**

embryo फोका?वा [pʰokaʔwa] **n**

emperor हाड्बाहाड् [haɪbahaɪ] *n*
empire हाड्रेन [haɪrən] *n*
empty ओहोप्पालिक [ohoppalik] *adv* ;
 खेड् [kʰeɪ] *Num.* ; द्वाड्द्वाड्
 [dwaɪdwaɪ] *n* ; लेड्टा [leɪtʰa] *n*
empty utensil होप्सेना [hopsena] *n*
enchantress हान्चाखुमा [hantsakʰuma] *n*
encircle इघुरिङ्ओन्मा [igʰuriŋʌnma] *v* ;
 ओम्मा [omma] *v* ; किऱलिक [kiʔlik] *Onom.*
encounter तुम्सिप्मा [tumsipma] *v*
encourage थेम्मा [tʰemma] *v*
encouraged चोम्बोक [tsombok] *n*
encouragement चोकपोक [tsokpok] *n* ;
 चोचोम [tsotsoma] *n*
end मेन्दाना [mendana] *n*
endless एल्लोक [ellok] *n*
endure आड्मा [aɪma] *v* ; आड्मा [aɪma]
v ; साभाचोकमा [sabʰatsokma] *v*
enemy साथुर [satʰura] *n* ; साथुर [satʰura]
adj
energetic चोकमा पोक्खुबा [tsokma
 pokkʰuba] *np* ; चोङ्नेखुबा [tsonekʰuba]
adj ; चोम्बोक [tsombok] *n*
energy चात्तु [tsattu] *n* ; चात्तु [tsattu] *n* ;
 चोक्योक [tsokjok] *n*
engelhardia spicata चामोका [tsamoka]
n
enjoyment चासाङ्लाक्साङ् [tsasanlaksan]
n
enough इब्बेबे [ibbebe] *adj*

enough! होइ [hoi] *n*
enquire छिम्मा [tsʰimma] *v*
enquiry छिम्माछापमा [tsʰimmatsʰapma] *n*
entangled हेरमा [heɪma] *v*
enter उमा [uma] *v*
entertainment युङ्चा [juɪntsa] *n* ;
 युन्चाङ्चा [juntsaintsa] *n*
enthusiasm चोकपोक [tsokpok] *n*
enthusiastic चोम्बोक [tsombok] *n*
entire एको [eko] *adj* ; खोबेलेक
 [kʰobelek] *adv*
entrance वालाम्बुड् [walambun] *n* ;
 वालुकि [waluki] *n*
entwine इङ्मा [iɪma] *v*
enunciation लुम्हा [luʔmha] *n*
envious नाहेन्खुबा [nahenkʰuba] *adj*
environment हिऱमाङ् [hiɪman] *n*
envoy हाङ्गलाम्बा [haɪlamba] *n*
envy इघु [igʰu] *n* ; छिक [tsʰik] *n* ; नाहेन
 [nahen] *n* ; लोक [lok] *n*
epic माछेम [matsʰema] *n*
epidemic उमुरुङ् [umurun] *n*
epiglottis इक्लाम [iklam] *n*
epilepsy खिरिऱिबा [kʰiririba] *n*
equal इक्ले [ikle] *adj* ; इखिङ्खिङ्
 [ɪkʰiŋkʰiŋ] *n* ; तोङ्मा [toŋma] *v*
equality एक्तोङ् [ekton] *n*
erect तोन्मा [tonma] *v* ; येप्मेमा [jepmema]
v
erection युङ् [juŋ] *n*

error इसिसि [isisi] **adj** ; खोक्सा [k^hoksa] **n** ; बिरोङ् [biron] **n** ; बिरोङ् [biron] **n**
erythrina stricta छोइसिङ् [ts^hoisin] **n**
essay चेछेप्ला [tsets^hepla] **n**
essence उलिनच्चाक [ulintswak] **n**
establishment युङ् [jun] **n**
esteem चुत्मा [tsutma] **n**
estimate लुवामिप्मा [luwamipma] **v**
etc.) थ्वा [t^hwa] **n**
eternal आन्चिल [antsila] **n** ; एल्लोक [ellok] **n** ; मेन्सिमा [mensima] **n**
eternal life एल्लोक हिङ्गुलुङ् [ellok hingu] **n**
eurya acuminata तोलोङ्बुसिङ् [tolongbusin] **n**
even though इङ्खोङ्चा [ŋk^hoŋtsa] **Conj**
evening time नाऱ्मासेक [na[?]masek] **n**
event छुम्लेङ् [ts^humleŋ] **n**
everlasting एल्लोक [ellok] **n**
everyone काहाक [kahak] **adj** ; घाक [g^hak] **adj**
everywhere सेपेक्पेक [sepekpek] **n**
evident उचुन [utsuna] **adj**
evil इसित्ना [isitna] **adj** ; इसित्ना [isitna] **adj** ; इसिसि [isisi] **adj** ; इसिऱ [isi[?]] **adj**
evil condition इसित्ना [isitna] **adj**
exact ओम [oma] **n**
exaggerate थोक्माऱ् [t^hokma] **v**
example साङ्खालाम [saŋk^halam] **n**

exasperated लुङ्माहिमहिम [luŋmahim^him] **adj**
excavation खोम्बोङ्मा [k^hombonma] **n**
excellent उचुन [utsuna] **adj** ; नु [nu] **n** ; नुना [nuna] **adj**
excess तोत्तेलेम्फे [tottlemp^he] **n**
excessive आचाकालिक [atsakalika] **n**
exchange लेन्मा [lenma] **v**
exclusively से [se] **adv**
excreta लाङ् [laŋ] **n** ; हि [hi] **n**
excuse चोगाहालुवा [tsogahaluwa] **n**
executive चोक्साम्पाङ् [tsoksammapaŋ] **n**
exercise चिचोक [tsitsok] **n** ; चिचोक्माऱ् [tsitsokma] **v** ; चोङ्नुङ् [tsongnu] **n**
exercise book छेप्फा [ts^hepp^ha] **n**
exiled लोन्दाहाक्साना [londahaksana] **n**
existence निङ्गला [niŋla] **n**
exorcism फुखुबा [p^huk^huba] **n**
expansion आक्माना [akmana] **n** ; उतुम्लुम [utumluma] **n**
expensive खिक्ना [k^hikna] **adj**
explain निङ्वा युङ्मेप्मा [niŋwa juŋmepma] **vp** ; साम्निङ्होन्निमा [samniŋhonnima] **v**
explanation काएन्दा [kaenda] **n**
exposed होन्दाना [hondana] **n**
extension आक्माना [akmana] **n**
extract फिक्मा [p^hikma] **v**
extreme तुक्नुङ् [tuknu] **adj**

extreme cold एच्चिएच्चि [ettsiettsi] *adj*

eye मिक [mika] *n*

eyebrow मिक्ताम्पवाक [miktamp^hwak^Λ] *n*

eyelash मिक्खाक [mikk^hwak^Λ] *n* ;

मिक्खा [mik^hwa] *n*

eyelashes मिक्पुङ् [mikpuŋ] *n*

eyelid हिप्ला [hipla] *n*

F f

face नाचिक [natsika] *n* ; नाचिक [natsika] *n* ; नासिङ् [nasin] *n* ; नासेन [nasen^Λ] *n*

face-to-face याया [jaja] *n*

factory पुचोक [putsok^Λ] *n*

faculty साप्ला [sapla] *n*

fade चोप्मा [tsopma] *v* ; चोम्दिर्मा [tsomdi[?]ma] *n*

fail आत्नुङ्मा [atnuŋma] *v* ; आत्नुङ्मा [a[?]nuŋma] *v*

failing बिरोङ् [biroŋ] *n*

faint पेम्मा [pemma] *n*

fair छुम्वा [ts^humwa] *n* ; फुना [p^huna] *adj*

fair- complexioned फुबाङ् [p^huban] *n*

faith बिस्वास [biswas^Λ] *n* ; भोरोसा [b^horosa] *n*

faithful निङ्वा पिखुबा [niŋwa pik^huba] *n*

falcon माङ्मे [maŋme] *n*

fall आत्नुङ्मा [atnuŋma] *v* ; आमा[?] [ama] *v* ; आत्नुङ्मा [a[?]nuŋma] *v* ; छुसाक्सुहा [ts^husak^hsuha] *n* ; लेर्नेम्मा [le[?]nemma] *v*

fall down काङ्खेर्मा[?] [kaŋk^he[?]ma] *v* ; चेम्सिर्मा [tsemsi[?]ma] *v* ; पोङ्खेर्मा [poŋk^he[?]ma] *v* ; पोमा [poma] *v*

fall off आत्नुङ्मा [a[?]nuŋma] *v*

false ओनेनेक [onenek^Λ] *adj* ; छोङ्मेक [ts^hoŋmek^Λ] *n* ; होनेक्का [honekka] *adj*

falsify लेम्चामा[?] [lemtsama] *v*

fame निङ्हिङ् [niŋhiŋ] *n*

family पाङ्जुङ् [paŋjuŋ] *n* ; पावाङ् [pawaŋ] *n*

famine नाम्फोप्पा [namp^hoppa] *n* ; साक्माङ् [sakmaŋ] *n*

famous चोम्चोक [tsomtso^hok^Λ] *n* ; निङ्थाम [niŋ^ham^Λ] *n* ; निङ्हिसाना [niŋhisana] *n*

fan वेप्दाङ् [wepdaŋ] *n* ; वेप्मा [wepma] *v* ; वेप्सिङ् [wepsin] *n* ; हिङ्वाइम [hi[?]waim^Λ] *n*

fancy मिप [mip^Λ] *n* ; लुङ्माइमा [luŋmaima] *n* ; लुङ्मापेमा [luŋmapema] *n*

far माङ्दु [maŋdu] *n* ; यो [jo] *adv*

farmer टोर्वा [to[?]wa] *n* ; सोडारबा [soŋaraba] *n*

farming तोफोक [top^hok^Λ] *n*

fart फिर्मा [p^hi[?]ma] *n* ; फिर्मा फिमा [p^hi[?]ma p^hima] *vp*

farther मोरोक [morok^Λ] *adv* ; योर्होरोक [jo[?]horok^Λ] *adv*

fashion इमारिक [imarik^Λ] *n*

fasten छिङ्मा [ts^hiŋma] *v*

fat छाछिबोक [ts^hats^hibok^Λ] *n*

fate तुवा [tuwa] *n*; तुवा [tuwa] *n*

father आपा [apa] *n*; पा [pa] *n*

father-in-law नाम्बा [namba] *n*

father-in-law's house नाम्बातेन [nambaten^Λ] *n*

fatigue इम्सु [imsu] *adj*

fatigued नाचिक लेत्नेम्मा [natsika letnemma] *adj*

fatty meat कोलेन्सा [kolensa] *n*

fault आप्दिक [apdik^Λ] *n*; इसिचोक [isitsok^Λ] *n*; इसिसि [isisi] *adj*; इसिङ [isi?] *n*; खोट [k^hot^Λ] *n*; बिरोङ् [biron] *n*

faultless इसित्नामेन्ना [isitnamenna] *adj*

favor लुङ्युङ् [luŋjuŋ] *n*

favoured साप्थाङ्ना [sapt^haŋna] *adj*

favourite साप्थाङ्ना [sapt^haŋna] *adj*

fear किसिप [kisiɸ^Λ] *n*; किसिप्मा [kisiɸma] *v*; किङ्मा [ki?ma] *v*

fearful किसिप्मालुलु [kisiɸmalulu] *adj*

feast होक्ता [hokta] *n*; होक्तानाम्दा [hoktanamda] *n*; होक्नाम [hoknam^Λ] *n*

feather लाप [lap^Λ] *n*; लाप्थुक [lap^huk^Λ] *n*; वालाप्थुक [walap^huk^Λ] *n*

feature चिङ्गो [tsingo] *n*

fee ओथेम [ot^hem^Λ] *n*

feed चामेङ्मा [tsame?ma] *v*

feel एङ्मा [e?ma] *v*; लाचोकमा [latsokma] *v*

feel shy डोन्सिप्मा [ɲonsipma] *v*

feeling निङ्वाल् [niŋwalu] *n*; निसुक्ताना [nisuktana] *n*; लुङ्मानिङ्वा [luŋmanigwa] *n*

feet लाङ् [lan] *n*

female उमाछाक [umats^hak^Λ] *n*; तेप्मा [tepma] *n*; मामु [mamu] *n*

female cat पुसुमा [pusuma] *n*

female patient तुक्खुमा [tuk^huma] *n*

female pig उमाफाक [umap^hak^Λ] *n*

female servant चुत्खुमा [tsut^huma] *n*

female sexual organ सि [si] *n*

female Yakkha याक्खामा [jakk^hama] *n*

fence छेक [ts^hek^Λ] *n*; फा [p^ha] *n*

fenugreek फिवाकिन [p^hiwakina] *n*

fermented soybeans किनामा [kinama] *n*

fern यारेप्माङ् [jarepmaŋ] *n*

ferocious किसिप्मालुलु [kisiɸmalulu] *adj*

fertile soil नुखाम [nuk^ham^Λ] *n*

fertiliser मोल [mol^Λ] *n*

festival लुप्लाक [luɸlak^Λ] *n*; होक्नाम [hoknam^Λ] *n*

festivity होक्नाम [hoknam^Λ] *n*

fetch ताङ्मा [ta?ma] *v*

feudal इसिथुङ्दुम्बा [isit^huŋdumba] *n*

feudatory इसिथुङ्दुम्बा [isit^huŋdumba] *n*

fever जोरो [dzoro] *n*

few मिङ्गाङ् [mi?jaŋ] *adj*

fickleness लापलाप [lap^Λlap^Λ] *n*

fiction माताप्लिक [mataplika] *n*

figus lacor खाङ्वा [k^ha?wa] *n*

figus semicordata खोक्पु [kʰokpu] *n*

figdgeting लापलाप [lapʌlapʌ] *n*

figdety चिचोङ् [tsitson] *n*

field खाम [kʰamʌ] *n* ; चाबाकहाम
[tsabakhamʌ] *n*

field (dry) लाम्धाङ् [lamdʰaŋ] *n*

field (especially paddy-field) रोपा [ropa]
n

field broom सुलु [sulu] *n*

fierce किसिप्मालुलु [kisipmalulu] *adj*

fife सुलुलुबा [sululuba] *n*

fifteen एफा [epʰa] *Num.*

fifth फाम्ना [pʰamna] *adj*

fifty फाखेङ् [pʰakʰeŋ] *Num.*

fifty-five फाफा [pʰapʰa] *Num.*

fifty-four फाना [pʰana] *Num.*

fifty-nine फापा [pʰapa] *Num.*

fifty-one फाए [pʰae] *Num.*

fifty-seven फाला [pʰala] *Num.*

fifty-six फाया [pʰaja] *Num.*

fifty-three फासु [pʰasu] *Num.*

fifty-two फाहि [pʰahi] *Num.*

fig tree वेक्पु [wekpu] *n*

fight काङ् [kaŋ] *n* ; तुमा [tuma] *v* ;
तुमायेप्मा [tumajepma] *n*

fighter काङ्खुबा [kaŋkʰuba] *n*

fill इप्मा [ipma] *v*

fill in the tongba पेम्मा [pemma] *v*

fill up लुम्मा [lumma] *v* ; हुम्मा [humma]

v

filled चोम्चोम [tsomtsoʃmʌ] *n*

film hall योक्लाक्पाङ् [joklakpaŋ] *n* ;
सिनेमापाङ् [sinemapan] *n*

filter (beer) इङ्मा [iŋma] *v*

filth माङ्मोऱ्आ [maŋmoʔa] *n*

filthy माङ्मोऱ्आ [maŋmoʔa] *n*

fin लाप [lapʌ] *n*

find तोक्मा [tokma] *v*

find out योग्नेन्मा [jognenma] *v* ; रोग
खोक्मा [rogʌ kʰokma] *vp*

fine उचुन [utsunʌ] *adj* ; उचुन्ना [utsunna]
adj ; उचुन्ना [utsunna] *adj* ; दान्दा
[danda] *n* ; नाहोक [nahokʌ] *n* ; नुना
[nuna] *adj* ; पान्थे [pantʰe] *n*

finger खेऱ्वा [kʰeʔwa] *n* ; मुखेऱ्वा
[mukkʰeʔwa] *n*

finish मेन्दाना [mendana] *n* ; मेम्मा
[memma] *v*

finished मेम्मा [memma] *v*

fir tree हुथाक सिङ् [hutʰakʌ siŋ] *n*

fire मि [mi] *n* ; मिक्किह [mikhikʌ] *n* ;
मितिमा [mitima] *v*

fire engine दाम्काल [damkalʌ] *n*

firebrand मिबुल्वाक [mibulwakʌ] *n*

fire-flame bush चेकेऱ्वा [tsekeʔwa] *n*

fire-fly ओप्चेङ्मे [optseŋme] *n*

fireplace आफ्लुम [apʰlumʌ] *n* ; हुऱ्लुङ्
[huʔluŋ] *n*

firepot माकाल [makalʌ] *n*

firewood सिङ् [siŋ] *n* ; सिङ् [siŋ] *n*

firm छाकना [ts^hakna] *adj*; छाक्नुङ् [ts^haknuŋ] *adj*; छाक्हा [ts^hakha] *adj*

first इम्ना [imna] *adj*

first-born तुम्ना [tumna] *adj*

firstfruits तुम्फुङ्सा [tump^huŋsa] *n*

fish नासा [nasa] *n*

fish-hook वाक्लुप्मे [waklupme] *n*

fist मुक्चाम [muktsam] *n*

five फा [p^ha] *Num.*; फाम्चि [p^hamtsi] *Num.*

fixed ताथ्ये [tat^hje] *n*

fixed time खाऱनिङ् [k^ha[?]niŋ] *adv*

flag चिकोक [tsikok] *n*; तुप्ला [tupla] *n*

flame मिलेम [milem] *n*

flashing भिल्लिक [dz^hillik] *Onom.*

flat पेक्पेक्ना [pekpekna] *adj*; फेक्फेक [p^hekp^hek] *adj*

flattened rice खोङ्ब्याक [k^hoŋbjak] *n*

flatter लेम्मा [lemma] *v*

flea तेपुरकि [tepuraki] *n*

flee खुङ्खेऱमा [k^huŋk^he[?]ma] *v*

flintstone मिचाकेन [mitsaken] *n*

flock बाथान [bat^han] *n*

flood छेलेले [ts^helele] *n*; थोलोक [t^holok] *n*; भोल [b^hol] *n*; भोल [b^hol] *n*

floor आप्तान्दि [aptandi] *n*

flora तुम्सिङ् [tumsin] *n*

flour खाबोति [k^haboti] *n*; खोऱमुङ् [k^ho[?]muŋ] *n*

flour broth हुरुप्पा [huruppa] *n*

flow याङ्मा [jaŋma] *v*; लाम्मा [lamma] *v*

flower उफेताराक [up^hetarak] *n*; फुङ् [p^huŋ] *n*; फेऱमा [p^he[?]ma] *v*

flower garden फुङ्हाम [p^huŋham] *n*

flowerpot फुङ्दाङ् [p^huŋdaŋ] *n*

flowing तुरुरु [tururu] *adv*

flute फुलुलुवा [p^hululuwa] *n*

fly चिचा [tsitsa] *n*; पेमा [pema] *v*; पेमा [pema] *v*

foam उपुतुमे [uputume] *n*; फिज [p^hidza] *n*

foe साथुर [sat^hura] *n*

fog कुइरो [kuiro] *n*; मेख्वाधुम [mek^hwad^huma] *n*; मेख्वाधुम [mek^hwad^huma] *n*

fold over पेक्मा [pekma] *v*

folk dance तेन्लाक [tenlak] *n*

folk tale लेम्ताप्लिक [lemtaplik] *n*; साप्ताप्लिक [saptaplik] *n*

follow इक्मा [ikma] *v*; येन्मा [jenma] *v*

follower इक्खुबा [ikk^huba] *n*

foment एम्मा [emma] *v*

fondle फिन्मा [p^hinma] *v*

food चा [tsa] *n*; चा [tsa] *n*; चाचिऱया [tsatsi[?]ja] *n*; चामा [tsama] *n*

foolish ओदोङ् [odon] *adj*; ओलेभाराङ् [oleb^haran] *adj*; घोएरा [g^hoera] *adj*; हुस्से [husse] *n*

foot याङ्लोक [jaŋlok] *n*; लाङ् [laŋ] *n*; लाङ्तापि [laŋtapi] *n*

football लाङ्काङ्बुम [lanʃanʒum] *n*

footprint लाङ्जोक [lanʒok] *n*

for इना [ina] *interj*; भोङ् [bʰoŋ] *n*

for nothing इङ्खाऱला [ŋkʰaʔla] *n*

forbidden लेप्त्याना [leptjana] *n*

force चात्तु [tsattu] *n*; चात्तु [tsattu] *n*; मिक्सिम [miksima] *n*

forefathers पाताप्पा [patappa] *n*

forehead तुवा [tuwa] *n*; त्वा [twa] *n*

foreign एल्लोक याऱमि [ellokʰ jaʔmi] *adj*

foreigner एल्लोक याऱमि [ellokʰ jaʔmi] *adj*

forest पुङ्दा [puŋda] *n*

forest fire मिक्किह [mikhika] *n*

forged छोङ्मेक [tsʰoŋmekʰ] *n*

forget मुऱनिमा [muʔnima] *v*

forgetfulness बिरोङ् [biron] *n*

forgive छेमा पिप्मा [tsʰema pipma] *vp*

form स्वाङ्चोक [swaŋtsokʰ] *n*

formerly ओन्दाङ् [ondaŋ] *adv*; खोबेलेक [kʰobelekʰ] *adv*

forsake नान्सिऱमा [nansiʔma] *v*; नाऱनामा [naʔnama] *v*; लेप्निमा [lepnima] *v*

forsaken लेप्त्याना [leptjana] *n*

fort एप्लुङ् [epluŋ] *n*; लुङ्छेक [luŋtsʰekʰ] *n*

forthwith तोसोक [tosokʰ] *adv*

fortress एप्लुङ् [epluŋ] *n*; लुङ्छेक [luŋtsʰekʰ] *n*

fortune तुवा [tuwa] *n*; तुवा [tuwa] *n*

forty नाखेङ् [nakʰeŋ] *Num.*

forty-six नाया [naja] *Num.*

forty-five नाफा [napʰa] *Num.*

forty-four नाना [nana] *Num.*

forty-nine नापा [napa] *Num.*

forty-one नाए [nae] *Num.*

forty-seven नाला [nala] *Num.*

forty-three नासु [nasu] *Num.*

forty-two नाहिच [nahitsʰa] *Num.*

forward ओन्दाङ् [ondaŋ] *adv*

foster हिङ्मा [hiŋma] *v*

foul इसित्ना [isitna] *adj*

four ना [na] *Num.*

four-footed नालाङ्हा [nalaŋha] *n*

fourteen एना [ena] *Num.*

fourth नाम्ना [namna] *adj*

fourth daughter नाम्लुम्मा [namlumma] *adj*

fourth son नाम्लुम्बा [namlumba] *adj*

fourty-eight नाता [nata] *Num.*

fracas मोक्साङ् काङ्साङ् [moksʰaŋ kaŋsaŋ] *n*; सोबोकपोक [sobokpokʰ] *n*

fragrance छुनुङ् [tsʰunuŋ] *n*

frantic खाङ्बिलिङ् [kʰaŋbiliŋ] *adj*

fraud चुम्चा [tsumtsa] *n*

free आपुङ्ख्या [apuŋkʰja] *n*; उपुङ्के [upuŋke] *adj*; इङ्खाऱला [ŋkʰaʔla] *n*; फारसे पिऱमा [pʰarʰse piʔma] *vp*; फारसे पिऱमा [pʰarʰse piʔma] *vp*; होन [hon] *adj*

freedom उपुङ्केङ् [upuŋkeŋ] *n* ; फोङ्
[p^hoŋ] *n*

freeze खाक्मा_२ [k^hakma] *v* ; खेक्मा
[k^hekma] *v* ; खेक्मा [k^hekma] *v* ; थोम्मा_२
[t^homma] *v* ; थोम्मा_३ [t^homma] *v* ; थोन्मा
[t^ho?ma] *v*

fresh उचुन्ना [utsunna] *adj* ; ओछोडा
[ots^hoga] *adj* ; ओछोङ्वा [ots^hoŋwa]
adj ; लोप्ना [lopna] *adj*

Friday ताङ्लेन [taŋleŋ] *n*

fried डोया [ŋoja] *adj*

friend काम [kaŋa] *n* ; काम्निभाक
[kamni^hak] *n* ; छिन्निभाक
[t^hi^himni^hak] *adj*

friend (male) काम्निभाक [kamni^hak] *n* ; काम्निमाक [kamnimak] *n*

friendless लेङ्टा [leŋta] *n*

friendliness निवाकलुङ्वा [niwakalu?wa]
n

friendly निवाकलुङ्वा [niwakalu?wa] *n*

friends हेप्काम [hepkam] *n*

frighten छेमचामा [ts^hemtsama] *v*

frightened किसिप्मा [kisiŋma] *v*

frightened योङ्दिन्मा [joŋdi?ma] *v*

frightful किसिप्मालुलु [kisiŋmalulu] *adj* ;
छोरेतेत्ते [ts^horetette] *adj*

frog फारोक [p^harok] *n*

from -भाङ् [b^haŋ] *suffix* ; -भाङ् [b^haŋ]
suffix

frontier एण्लुङ् [epluŋ] *n*

frontline थुम्योग [t^humjog] *n*

frost छेक [ts^hek] *n* ; नाङ्गरोक [naŋrok] *n*

froth उपुतुमे [uputume] *n*

frozen खेक्खेक [k^hek^hek] *adj*

fruit उसा [usa] *n* ; फुङ्सा [p^huŋsa] *n*

fruitfulness तोक्नेम्मा [toknemma] *n*

fry maize डोप्मा [ŋopma] *v*

fulfil तामा_२ [tama] *v*

fulfill हुङ्मा_२ [huŋma] *v*

full खोबेलेक [k^hobelek] *adv* ; चोम्चोम
[tsomtsom] *n*

full moon टोङ्ला [toŋla] *n*

full moon day लालेप [lalep] *n*

full stop छेक्कि [ts^hekrika] *n* ; युङ्गलावा
[juŋlaw] *n*

fume माङ्म्योक्ता [maŋmjokta] *n* ; मेख्वा
[mek^hwa] *n*

fun इन्चा [ints] *n* ; युन्चामाचोक
[juntsamatsok] *n* ; हिनाम [hinam] *n*

fur उमुङ् [umuŋ] *n*

future वान्दिक [wandik] *n*

G g

galaxy खेङ्चोकिलाम [k^hejtsokilam] *n*

gall उखिङ् [uk^hiŋ] *n* ; खिङ् [k^hiŋ] *n*

gallant येङ्गुना [jeŋguna] *adj*

gall-bladder खिङ्बुङ्वा [k^hiŋbu?wa] *n*

gambling कोङ्सिङ् [koŋsiŋ] *n*

gambol कोकछेइ चामा [kokts^hej tsama]
vp

gambol (of pigs) कोइ [koŋ] *n*

game इन्चा [intsə] *n*

gaol छेक्पाङ् [ts^hekpaŋ] *n*

garden फुङ्साहाम [p^huŋsahamΛ] *n* ;
फुङ्साहाम [p^huŋsahamΛ] *n*

garden mint नाम्छुला [namts^hula] *n*

garland तिगेक [tigekΛ] *n* ; फुङ्तिगेक
[p^huŋtigekΛ] *n*

garlic माङ्खु [maŋk^hu] *n*

gas ओसोक्मा [osokma] *n*

gate वालाम्बुङ् [walambuŋ] *n* ; वालुकि
[waluki] *n*

gather खोम्मा [k^homma] *v* ; खोम्मा
[k^homma] *v*

gathering सिविक्विक [siwikwikΛ] *n*

gazetted हाङ्दाङ्धाङ् [haŋdaŋ^haŋ] *n*

gecko येन्दासुम्माङ् [jendasu^hmaŋ] *n*

gem फाम्लुङ् [p^hamluŋ] *n*

gender उप्पाछाक [uppats^hakΛ] *n* ; छाक^२
[ts^hakΛ] *n* ; वेमे [weme] *n*

general काहाक्वाङ् [kahakwaŋ] *n* ;
माङ्चुमाङ् [maŋtsuməŋ] *n* ; मिमिक
[mimikΛ] *n*

general assembly माछुम [mats^humΛ] *n*

general usage ओचोक [otsokΛ] *n*

generally प्याक लोऱ्वा [pjakΛ lo^hwa] *n*

generous चोन्चोक [tsontsokΛ] *n*

genitals हिलुम [hilumΛ] *n*

genius चुलोम्वा [tsulomwa] *n* ; निङ्सा
[niŋsa] *n*

gentle तोङ्तुम्याङ् [toŋtumjaŋ] *adj*

gentleman तोङ्तुम्याङ् [toŋtumjaŋ] *adj* ;
निङ्वादाङ्बा [niŋwadaŋba] *adj*

geology खाम्बोङ् निसाम [k^hambon
nisamΛ] *np*

gesture छोक्मा [ts^hokma] *v*

get तोक्मा [tokma] *v* ; लाम्छेक
[lamts^hekΛ] *n*

ghee चोखेन [tsok^henΛ] *n*

ghost छेम्याखुबा [ts^hemtsak^huba] *n* ;
साक्माभु [sakmab^hu] *n* ; सुबोक [subokΛ]
n

giddiness निङ्वा इमा [niŋwa ima] *vp*

gift थुङ्फुङ् [t^huŋp^huŋ] *n* ; पिनिक्ला
[pinikla] *n* ; सान्दिसा [sandisa] *n* ;
सान्दिसा [sandisa] *n*

ginger साम्फि [samp^hi] *n*

gird फिप्मा [p^hipma] *v*

girdle फोखिमा [p^hok^hima] *n*

girl मामु [mamu] *n*

girl friend किमेकाम [kimekamΛ] *n* ;
मामुकाम [mamukamΛ] *n*

give पिप्मा [pipma] *v*

give air वेप्मा [wepma] *v*

give birth तोक्मा [tokma] *v*

giving and taking योनिङ्खेनिङ्
[jonin^kheniŋ] *adv*

glacier नाङ्होङ्मा [naŋhoŋma] *n*

glasses चेस्मा [tsesma] *n*; मिककेप [mikkepΛ] *n*
glaze ओम्ना [omna] *n*
glorious चोम्चोक [tsomtsoKΛ] *n*
gloss ओम्ना [omna] *n*
glove मुक्सुप [muksupΛ] *n*
glowing charcoal मिराप [mirapΛ] *n*
glow-worm ओप्चेङ्मे [optseŋme] *n*
gluttonous वाप्पा [wappa] *adj*
gnat फिनिनिबा [p^hininiba] *n*; मोसो [moso] *n*
go खेन्मा [k^heŋma] *v*
go bad खोङ्दिन्मा [k^hoŋdiŋma] *v*
goad निप्तिगेक [niptigeKΛ] *n*; वाक्माना [wakmana] *n*
goal तामाना [tamana] *n*; तुम्माना [tummana] *n*; तोक्जोक [tokjokΛ] *n*; निङ्वामिप [niŋwamipΛ] *n*
goalkeeper बुङ्लाप्खुबा [buŋlapk^huba] *n*
goat मेन्ध्वाक [mend^hwakΛ] *n*
god ओम्राङ्बा [omraŋba] *n*; माङ् [maŋ] *n*; माङ् [maŋ] *n*; हाङ्बा [haŋba] *n*
God च्याङ् [tsjaŋ] *n*; निङ्वाफुमा [niŋwap^huma] *n*
god son धारमाच्या [d^hara^hmatsja] *n*
goddess ओम्राङ्मा [omraŋma] *n*; च्याङ् [tsjaŋ] *n*; सिराङ्मा [sirajma] *n*
goddess of herbs सेम्सेराङ्मा [semserajma] *n*
goddess of love साहोराङ्मा [sahoraŋma] *n*

goddess of water वाराङ्मा [waraŋma] *n*
goggles चेस्मा [tsesma] *n*; मिककेप [mikkepΛ] *n*
goitre खोम्तोता [k^homtota] *n*; चाखोन [tsak^honΛ] *n*
gold साम्याङ् [samjaŋ] *n*
gold medal साम्युक [samjukΛ] *n*
golden day साम्लेत [samletΛ] *n*
golden jubilee साम्मेङ्गुङ् [sammeŋluŋ] *n*
goldmine साम्याङ्ग्राङ् [samjaŋraŋ] *n*
good उचुन [utsunΛ] *adj*; उचुन [utsunΛ] *adj*; नु [nu] *n*; नुना [nuna] *adj*; नुराङ्बा [nuraŋba] *adj*
good neighbour नुपाङ्निवाक [nupaŋniwakΛ] *n*
good news नुसाला [nusala] *n*; नुसाला [nusala] *n*
good wishes नुनुङ्गुङ् [nununluŋ] *n*
goods थोक [t^hokΛ] *n*; युबाक [jubakΛ] *n*; युबाक्थिङ्खाक [jubakt^hiŋk^hakΛ] *n*
gore थोक्मा_१ [t^hokma] *v*
gorge खोलि [k^holi] *n*
gorilla गोरिल्ला [gorilla] *n*
gossipy चेन्याखुखुबा [tseŋjak^huk^huba] *n*
gourd bottle लोलोबु [lolobu] *n*
government हाङ्गुङ्गुला [haŋjuŋla] *n*
government office तोङ्छुम्पाङ् [toŋts^humpaŋ] *n*
governor तायेन्राङ्बा [tajeŋraŋba] *n*; हाङ् [haŋ] *n*

grab लाप्मा_१ [lapma] **v**

graceful उचुन [utsuna] **adj**

grade इखिङ्तो [ik^hiŋto] **adj**

grain चा [tsa] **n** ; चाचिऱ्या [tsatsi[?]ja] **n** ;
याङ्लि [jaŋli] **n**

grammar चेहोङ् [tsehoŋ] **n**

granary चाचिऱ्याराङ् [tsatsi[?]jaɾaŋ] **n** ;
चायुकथाम [tsajuk^hama] **n** ; चायुकथाम
[tsajuk^hama] **n** ; दाङ् [daŋ] **n**

grandchild याङ्मेन्चि [jaŋmentsi] **n**

granddaughter मामुयाङ्मेन
[mamujanmen] **n**

grandfather पुम [pum] **n**

grandfather of great grandfather केक्टु
[kektu] **n**

grandmother आमुम [amum] **n** ; मुम
[mum] **n**

grandson याङ्मेन [jaŋmen] **n**

grant फाऱ्याङ् [p^ha[?]jaŋ] **n**

grape आङ्गुर [aŋgura] **n**

grass याक्साङ् [jaksan] **n**

grasshopper ओत्थु [ott^hu] **n** ;
चोङ्खुबाक [tsoŋk^hubak] **n**

gratis इखाऱला [ŋk^ha[?]la] **n**

grave हुम्दाङ् [humdaŋ] **n**

gravity उन्ताकेन [untaken] **n**

great आग्घुर [agg^hura] **adj** ; माङ्फा
[maŋp^ha] **adj** ; माडा [maɖa] **adj**

great आग्घुर [agg^hura] **adj** ; माङ्फा
[maŋp^ha] **adj**

great grandfather चोत्तुमुम [tsottumum] **n**

great great grandchild पोऱलोङ् [po[?]lon] **n**

great noise खाल्याङ्वाल्याङ्
[k^haljaŋwaljaŋ] **Onom.**

great pleasure चासाङ्लाक्साङ्
[tsasaŋlaksan] **n**

greedy छिकना [ts^hikna] **adj** ; छिङ्छिङ्ना
[ts^hiŋts^hiŋna] **adj** ; पोहोङ् [pohon] **adj**

green फिम [p^hima] **adj** ; फिमाहा
[p^himaha] **v**

green sum माङ्च्वाहि [maŋtswahi] **n**

greens खिउनेत्नु [k^hiunetnu] **n** ;
फिम्लाबाक [p^himlabak] **n**

greet सेमेप्मा [semepma] **v** ; सेमेप्मा
[semepma] **v**

greeting सेवायो [sewajo] **n**

grief तुखि [tuk^hi] **n**

grieved ओक्खिपिक्खि [okk^hipikk^hi] **adj**

grind नान्मा [nanma] **v**

grinder उमाकेङ् [umaken] **n** ; डेङ्खा
[ɖeŋk^ha] **n**

grindstone डेङ्खामा [ɖeŋk^hama] **n**

groan थिङ्मा [t^hiŋma] **v**

gross खोबेलेक [k^hobelek] **adv**

ground इन्चाटेम्मा [intsatemma] **n** ; खाम
[k^hama] **n** ; खाम्लुङ् [k^hamluŋ] **n** ;
ताप्खाम [tapk^hama] **n**

ground hornet खाम्सुलिमा [k^hamsulima] **n**

group छुम [ts^humΛ] *n*; युङ् [jun] *n*;
युम्बुरुक [jumburukΛ] *n*; हरि [huri] *n*

grow पुमा [puma] *v*; पुमेऱमा [pume[?]ma]
v; पोक्मेमा [pokmema] *v*

grow long उम्मा [umma] *v*

growing लोप्ना [lopna] *adj*

guard उचुन सोप्मा [utsunΛ sopma] *vp*;
कुमा [kuma] *v*; वालाम्लुङ्गुड्बा
[walamlunjunba] *n*

guardian ह्वाङ्बा [hwaŋba] *n*

guava बेलाउति [belauti] *n*

guess निङ्वा चाङ्मा [niŋwa tsanma] *vp*;
साङ्खालाम [saŋk^halamΛ] *n*

guest खोलोङ्बा [k^holonba] *n*;
तोकसोङ्बा [toksonba] *n*

guest room खोलोङ्बादेक [k^holonbadekΛ]
n

guidance छोक [ts^hokΛ] *n*; तिक्लुङ्
[tikluŋ] *n*

guide ओऱमा [o[?]ma] *v*; तिकमा [tikma]
v; निमेऱमा [nime[?]ma] *v*; सोप्मेखुबा
[sopmek^huba] *n*; हाङ्गुम्बा [hangumba]
n

guilt आप्दिक [apdikΛ] *n*; इसिचोक
[isitsokΛ] *n*; इसिऱ [isi[?]] *n*; खोट [k^hotΛ]
n

guitar तोरोङ्गि [toronŋi] *n*

gum केङ्गुक्थाम [kenjukt^hamΛ] *n*;
चिकेप्पा [tsikeppa] *n*

gun तुम्बुक [tumbukΛ] *n*

gundi bug साङ्गा [saŋga] *n*

gunpowder मिपोकमुङ् [mipokmuŋ] *n*

H h

habit इसाम्भाराम [isamb^haramΛ] *n*;
इसाम्भाराम [isamb^haramΛ] *n*; ओक
[okΛ] *n*; ओयोक्थोक [ojokt^hokΛ] *n*;
चोकओक्मुम्मा [tsokokmumma] *n*;
चोकलेङ् [tsokleŋ] *n*; थेगो [t^hego] *n*;
निलुम [nilumΛ] *n*

haft उयुङ्ला [ujunla] *n*; युङ्ला [junla] *n*

hail फोम [p^homΛ] *n*

hailstone नाङ् [naŋ] *n*; फोम [p^homΛ] *n*

hair ताम्पवाक [tamp^hwakΛ] *n*; मुङ् [muŋ]
n

hair of the head ताम्पवाक [tamp^hwakΛ]
n

hairdresser होङ्गाऱ्वा [hongga[?]wa] *n*

hale खिलिक खिलिक [k^hilikΛ k^hilikΛ] *np*

half उचाबेलेक [utsabelekΛ] *adj*; चाबेलेक
[tsabelekΛ] *adj*

half-dead ओक्पा [okpa] *adj*

half-minded खोम्बिलिङ्ग्या
[k^hombilingja] *n*

hand एमुक [emukΛ] *n*; मुक [mukΛ] *n*

handcuff मुक्छेङ् [mukts^hen] *n*

handkerchief तेक्चोक [tektokΛ] *n*

handle उयुङ्ला [ujunla] *n*; युङ्ला [junla]
n

handsome उचुन्ना [utsunna] *adj* ;
 चोप्लेक [tsopleka] *n* ; सिकिलिक्ना
 [sikilikna] *adj*

handwriting छेप्त्हा [tsʰeptha] *n*

hang छुहनेम्मा [tsʰuʔnemma] *v* ; छुहमा
 [tsʰuʔma] *v* ; थाम्मा [tʰamma] *v* ; हेहनेम्मा
 [heʔnemma] *v* ; हेहमा [heʔma] *v*

happen लेड्मा [leŋma] *v*

happiness चामा उड्माबे उमा [tsama
 uŋmabe uma] *np*

happy चोन्दास्याना [tsondasjana] *adv* ;
 निङ्वाओम वाखुबा [niŋwaoma wakʰuba]
n

happy marriage नुथाङ्छेङ् [nutʰaŋtsʰeŋ]
n

harass यान्मा [janma] *v* ; याम्मा [jamma]
v

hard छाक [tsʰakʌ] *adj* ; छाक्ना [tsʰakna]
adj ; छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *adj* ; छाक्नुङ्
 [tsʰaknuŋ] *adj* ; छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *adj* ;
 छाक्हा [tsʰakha] *adj* ; तुक्नुङ् [tuknuŋ]
adj

hard stone छाक्नालुङ् [tsʰaknaluŋ] *n*

hard work तुक्खि चोक्मा [tukkhʲi tsokma]
vp

harden खेक्मा [kʰekma] *v*

hare खारायो [kʰarajo] *n*

harlot बेस्या [besja] *n*

harm खोक्निमा [kʰoknima] *v* ; हान्चामा
 [hantsama] *v*

harsh खोरोक [kʰoroka] *n* ; छाक्ना
 [tsʰakna] *adj* ; छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *adj* ;

छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *adj* ; छाक्हा [tsʰakha]
adj ; छोरितेतते [tsʰoretette] *adj* ; लुङ्मा
 माहनिङ्ना [luŋma maʔniŋna] *adj*

hasty वेखुबा [wekʰuba] *n*

hat फोप्पा [pʰoppa] *n*

hatch ओहमा [oʔma] *v* ; कुप्पा [kupma]
v

hate छिप्पाकेहमा [tsʰippakeʔma] *v*

hateful छिप्पाकेकेक [tsʰippakekeka] *adj*

hatred छिप्पा [tsʰippa] *n* ; छिप्पा [tsʰippa]
n

haughty नाहेन्खुबा [nahenkʰuba] *n*

haul साहमा [saʔma] *v*

have sex with लाम्चामा [lamtsama] *v*

having life हिङ्खुबा [hiŋkʰuba] *n*

hawk माङ्मे [maŋme] *n*

hay पारोल [parola] *n*

haze कुइरो [kuiro] *n* ; तुहुक [tuhuka] *n* ;
 हुस्से [husse] *n*

he उङ् [uŋ] *pro* ; उङ् [uŋ] *pro*

head उहाङ्गुम्मा [uhangumma] *n* ;
 दुखुरुक [tukʰuruka] *n* ; दुखुरुक
 [tukʰuruka] *n* ; तुखुरुक [tukʰuruka] *n* ;
 नाम्जोङ् [namdzon] *n*

headache तुखुरुक तुक्मा [tukʰuruka
 tukma] *vp*

heading तुफुङ् [tupʰuŋ] *n*

headline तुफुङ् [tupʰuŋ] *n*

headstrong चि [tsi] *adj*

health साक्सेम [saksem] *n*

healthy उचुन्ना [utsunna] *adj*; खिलिक
खिलिक [k^hilik^h k^hilik^h] *np*; खिलिक
खिलिक [k^hilik^h k^hilik^h] *adj*; चात्तुना
[tsattuna] *adj*

hear खेम्मा [k^hemma] *v*

hearer खेम्खुबा [k^hemk^huba] *n*

hearing (in a court) खेम्मा [k^hemma] *n*

heart चुवा [tsuwa] *n*; लुङ्मानिङ्वा
[luŋmanigwa] *n*; वहानिङ् [whaniŋ] *n*

heart pain चुवाहुवा [tsuwahuwa] *n*

heart-rending लुङ्मातुग [luŋmatuŋ] *n*

heat कुनाम [kunam] *n*; कुनुङ् [kunuŋ]
adj; कुमा [kuma] *v*; कुहाक [kuhak] *adj*;
कुहाक [kuhak] *adj*

heaven वालोक [walok] *n*

heavy लिना [lina] *adj*

hedge फा [p^ha] *n*

height उकेङ्फे [ukeŋp^he] *n*; चान्चान
[tsantsan] *n*

hell पारोङ् [paron] *n*; हिरापालिक
[hirapalik] *n*

helicat हान्चाखुमा [hantsak^huma] *n*

helmet एप्फोप [ep^hop] *n*

help आङ्गेन्चा [aŋgentsa] *n*; तोत्मा
[totma] *n*; फा?मा [p^ha?ma] *v*

helper मुकदाङ् [mukdaŋ] *n*; हेप्खुबा
[hep^huba] *n*

helpful निङ्वाल्ला [niŋwalla] *adj*;
हेप्खुबा [hep^huba] *n*

helpless लेङ्टा [leŋta] *n*

hem ओकोङ्गालिक [okoŋgalik] *n*

hen वा [wa] *n*

her उका [uka] *pro*

herbivorous फिम्चाखुबा [p^himtsak^huba]
n

herd बाथान [bat^hana] *n*

here खे [k^he] *adv*; ना खा?ला [na k^ha?la]
adv; नाखे [nak^he] *adv*; नाबे [nabe]
adv; नालाङ्बे [nalanbe] *adv*; ना?यो
[na?jo] *adv*; न्हे [nhe] *n*

heredity इसाम्भाराम [isamb^haram] *n*;
चोकओकुम्मा [tsokokmumma] *n*

heretical हिकाचाबा [hikatsaba] *n*

heritage उथुक्साला [ut^huksala] *n*

heroine योक्तुमा [joktuma] *n*

hiccup हेकुक्पा [hekukpa] *n*

hide खुप्पा [k^hupma] *v*; चुम्मा [tsumma]
v; लुप्पा [lupma] *v*

hiding किहिकाप्खुबा [kihikapk^huba] *adj*

high आगधुर [agg^hura] *adj*; चान्चान
[tsantsan] *adj*; चोन्चोन् [tsontsonna]
adj; माङ्फा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa]
adj

high pitch ओक्सेम्ला [oksemla] *adj*

higher तोना [tona] *adv*; तोरोक्ना
[torokna] *adv*

highest उचुन्ना [utsunna] *adj*

highway हाङ्गलाम्बु [haŋlambu] *n*

hill कोङ्गु [koŋgu] *n*; चोम्कोङ् [tsomkoŋ]
n

hilly region ठुङ्खा [t^huŋk^ha] *n*

hilt उयुङ्गला [ujuŋla] *n*

Himalayan part नाङ्ग्राङ् [naŋraŋ] *n*

hinder ओन्मा [onma] *v*; ओन्सिम्मा [onsiʔma] *v*; ओम्मा [omma] *v*;
फोन्दिप्मा [pʰondipma] *v*; हिन्मा [hinma]
v

hindrance चोकमा मेम्बिप्मा [tsokma
membipma] *n*; हेन्सिमा [hensima] *n*

Hindu हिन्दु [hindu] *n*

Hinduism हिन्दुबाङ् [hindubaŋ] *n*

hint चिङ्गो [tsingo] *n*; छोकमा [tsʰokma]
v; सुलाक [sulaka] *n*

hire युङ्ग्याङ् [junjaŋ] *n*

his उका [uka] *pro*

historic उथुक्साला [utʰuksala] *adj*

historical evidence थुक्याबोक
[tʰukjaboka] *n*

history उथुक्साला [utʰuksala] *n*

hit कोक्मा [kokma] *v*; मोक्मा [mokma] *v*;
लुक्मा [lukma] *v*

hit with fist or club उप्मा [upma] *v*

hither खे [kʰe] *adv*; ना खाऱला [na
kʰaʔla] *adv*

hither and thither योनिङ्खेनिङ्
[joninʰenin] *adv*

hive थाङ्सुखोप [tʰaŋsukʰop] *n*

hoarfrost छेक [tsʰek] *n*; नाङ्ग्रोक्
[naŋrok] *n*

hoe ओक्पारा [okpara] *n*; कुटि [kuʈi] *n*

hole ओहोङ् [ohon] *n*; ओहोङ् [ohon] *n*;
होङ् [hon] *n*; होङ् [hon] *n*

holiday ओक्सालेन [oksalen] *adv*

hollow द्वाङ्द्वाङ् [dwaŋdwaŋ] *n*;

लेङ्टा [leŋta] *n*; होङ् [hon] *n*; होत्लुम
[hotlum] *n*

holy चुनुङ् [tsunun] *adj*; चोरखो [tsokkʰo]
adj; सेङ्लाम [seŋlama] *n*

Holy Ghost एन्नुनिङ्वा [ennuninwa] *n*

Holy Spirit एन्नुनिङ्वा [ennuninwa] *n*

home पाङ् [paŋ] *n*

home minister पाङ्तुम्याहाङ्
[paŋtumjaŋ] *n*

honest नुचोक्ताङ्वा [nutsoktaŋwa] *n*

honey थाङ्सुवा [tʰaŋsuwa] *n*

honeymoon थेन्दुना सेऱनि [tʰenduna seʔni]
n

honour आब्रुक [abruk] *n*; आब्रुक
[abruk] *n*; चुत्मा [tsutma] *n*; चुऱमा
[tsuʔma] *v*; चोन्मा [tsonma] *v*; ताङ्छोक
[taŋtsʰok] *n*; ताङ्छोक [taŋtsʰok] *n*;
मेत्मा [metma] *n*; लाराम [laram] *n*

honourable person थेन्दावाङ्
[tʰendawaŋ] *n*; निङ्वादाङ्बा
[ninwaɖaŋba] *adj*

hoof खुर [kʰur] *n*

hook ओक्तारिक [oktarik] *n*; वाक्माना
[wakmana] *n*

hookworm वाकुरिकना फिबाक
[wakurikna pʰibak] *n*

hope निङ्साङ् [niŋsaŋ] *n*

hopeless याङ्छास [jaŋtsʰasa] *n*

horizon खाम्ताप [kʰamtaŋ] *n*

horn टाङ् [taŋ] *n*

hornet इहवामा [iʔwama] *n*
horse ओन [ona] *n* ; ओन्पा [onpa] *n*
horse race ओन्लुक [onluk] *np*
hospital तुक्पाङ् [tukpaŋ] *n* ; सिदाक्पाङ् [sidakpaŋ] *n*
hostile साथुर [satʰura] *adj*
hostility छिएक [tsʰiek] *n*
hot कु [ku] *adj* ; कुनुङ् [kunuŋ] *adj* ; कुहा [kuha] *adj* ; कुहाक [kuhak] *adj* ; हाङ्हा [haŋha] *n*
hot (taste) हाङ्नुङ् [haŋnuŋ] *adj*
hot tempered नासात्ना [nasatna] *adv*
hotel चावाम्पाङ् [tsawampaŋ] *n*
house पाङ् [paŋ] *n*
house god पाङ्च्याङ् [paŋtʃjaŋ] *n*
house lizard येन्दासुम्माङ् [jendaʃuʔmaŋ] *n*
household खिम [kʰima] *adj*
how इमिन [imin] *interrog*
how many इखिङ् [ikʰiŋ] *interrog*
how much इखिङ् [ikʰiŋ] *interrog*
however इस्वाङ्निङ्गो [ŋkʰaʔŋiŋgo] *Conj*
humble ताम्सुमाङ् [tamsuʔmaŋ] *n* ; निङ्वानेक [niŋwanek] *adj* ; मिनालेङ्खुबा [minaɭeŋkʰuba] *n* ; मिनालेङ्मा [minaɭeŋma] *n* ; लेन [len] *n*

hump चोम्बुक [tsombuk] *n*
hunchbacked उकुरिक [ukurik] *adj*
hundred होम्बोक [hombok] *Num.*
hunger साक [saka] *n*
hungry साक तुक्मा [saka tukma] *vp*
hunt सासिन्चामा [sasintsama] *v* ; सिकार चामा [sikara tʃama] *vp*
hunter सिन्चाखुबा [sintsakʰuba] *n*
hunting सासिन्चा [sasintʃa] *n*
hurricane कुहिक [kuhik] *n*
hurry धावाधावा [dʰawadʰawa] *n*
hurt तुक्मा, [tukma] *v*
husband हिङ्खुबा [hiŋkʰuba] *n*
husband (affectionate term for) पाघ्याम [paŋʰjam] *adj* ; पाहुबा [pahuba] *adj*
husband's elder sister नानाम्मा [nanamma] *n*
husk उखोप [ukʰop] *n* ; ओखोप [okʰop] *n* ; खानिङ् [kʰaniŋ] *n*
hut होप्होप [hophop] *adj*
hypnotise मोहोनिङा लेप्मा [mohoniŋa lepma] *vp*
hypocritical छोङ्छोङ्नाखुबा [tsʰoŋtsʰoŋnakʰuba] *adj* ; हिकाचाबा [hikatsaba] *n*

I i

I का [ka] *pro*
ice नाङ् [naŋ] *n* ; नाङ् [naŋ] *n* ; हिङ्गोवा [hiŋrowa] *n*

ice ball नाङ्बुङ् [naŋbuŋ] *n*
ice skating नाङ्सोलोम्वि [naŋsolomwi] *n*

idea चेत्यानिङ्वा [tseʔjaniŋwa] *n*; निङ्वा [niŋwa] *n*

identification card चिनातोक साप्ला [tsinatokΛ sapla] *np*

identify चिनातोकमा [tsinatokma] *v*; रोग खोकमा [rogΛ kʰokma] *vp*

idle पोम [pomΛ] *n*; पोम्लेक [pomlekΛ] *adj*

idol चिथाप [tsithapΛ] *n*; लालामेलुङ् [lalamelun] *n*

idolater माङ्हाङ्बा [maŋhaŋba] *n*

ignorant मेन्निमा [mennima] *n*

iguana खोरोट्माङ् [kʰoroʔmaŋ] *n*; खोरोट्माङ् [kʰoroʔmaŋ] *n*

ill तुक्खुबा [tukkʰuba] *n*; योम्दाना [jomdana] *n*

ill fortune इसित्ना [isitna] *adj*

illegality इसिनिरिक [isinirikΛ] *n*

ill-tempered थुप्ना [tʰupna] *adj*

illustrate ओट्मा [oʔma] *v*

illustration नालुवा [naluwa] *n*

image लालामे [lalame] *n*; लालामेक [lalamekΛ] *n*

image-worship लालामेलुङ् हाङ्मा [lalamelun haŋma] *n*

imagination मिप [mipΛ] *n*; लुङ्मापेमा [luŋmapema] *n*; सेन्चि [sentsi] *n*

imitate चिम्मा [tsimma] *v*; यायाचोकमा [jajatsokma] *v*; योक्चोकमा [joktsokma] *v*

imitation छोङ्मे [tsʰoŋme] *n*; निचोक [nitsokΛ] *n*; योक [jokΛ] *n*; योक्चोक

[joktsokΛ] *n*; होनेक [honekΛ] *n*

immature सेम्फाना [sempʰana] *adj*

immediately तोसोक [tosokΛ] *adv*; फ्वाङ् [pʰwaŋ] *n*; लोपकालोप [lopakalopΛ] *adv*; सालोक [salokΛ] *n*; सोलोक [solokΛ] *n*

immoral ओल्याहा [oljaha] *adj*; निङ्मेन्युङ्खुबा [niŋmenjuŋkʰuba] *n*; मेच्छाने [mettsʰane] *n*; सिङ्काचाबा [siŋkatsaba] *adj*

immortal आन्चिल [antsilΛ] *n*; मेन्सिमा [mensima] *n*

impartial इखुयान्ना [ŋkʰujanna] *n*

impatient चिचोङ् [tsitson] *n*

imperfection बिरोङ् [biron] *n*

impertinence आङ्धिङ् [aŋdʰiŋ] *adj*

impetuous वेखुबा [wekʰuba] *n*

impetus चोम [tsomΛ] *n*

impious छोङ्छोङ्नाखुबा [tsʰoŋtsʰoŋnakʰuba] *adj*

impolite यासोसोवा [jasosowa] *n*

importance निङ्जुङ्मा [niŋjuŋma] *n*

important आग्घुर [aggʰurΛ] *adj*; चाहाचोगाना [tsahatsogana] *n*; चिन्खुबा [tsinkʰuba] *n*; माङ्फा [maŋpʰa] *adj*; माडा [maɖa] *adj*

impotent हुप्मानिङ्ना [hupmanigna] *n*

impure इसित्ना [isitna] *adj*; चान्सिप्मा [tsansipma] *v*

in -बे [be] *suffix*

in all directions योनिङ्खेनिङ्

[joniŋk^heniŋ] *adv*

in vogue निङ्हिसाना [niŋhisana] *n*

inadvertence बिरोङ् [biroŋ] *n*

inattention बिरोङ् [biroŋ] *n*

incantation फुङ्चोम [p^huŋtsomΛ] *n*

incessant मेलेप्निले [melepni] *adj*

include आमेऱ्मा [ame[?]ma] *v*

including चुनुङ् [tsunuŋ] *adj*; चोख्खो
[tsokk^ho] *adj*

income ताकेन [takenΛ] *n*

increase पुमा [puma] *v*

indecent यासोसोवा [jasosowa] *n*

indeed जेप्पा [dzeppa] *adj*

independent आपुङ्ख्या [apuŋk^hja] *n*;
उपुङ्के [upuŋke] *adj*; होन्होन [honhonΛ]
adj

index उतुम्लुङ् [utumlun] *n*; उत्लुङ्
[utlun] *n*; छोक्छेप [ts^hokts^hepΛ] *n*;
निप्तिगेक [niptigekΛ] *n*

index finger खुसुबाङ् खेऱ्वा [k^husubaŋ
k^he[?]wa] *np*

Indian wormwood fleabane

लिक्लिङ्फुङ् [likliŋp^huŋ] *n*

indication चिङ्गो [tsingo] *n*

indifference मेमिप्मा [memipma] *n*

indigenous people खाम्बोकवाङ्
[k^hambokwaŋ] *n*

indigestion आगास्ति [agasti] *n*; वेऱ्वेऱ्
पोएपोए [we[?]we[?] poepoe] *n*

indistinct खिचिलिङ्मिचिलिङ्

[k^hitsiliŋmitsiliŋ] *n*; पातापिताना
[patapitana] *adj*

individual नागासे [nagase] *n*

indolent पोम [pomΛ] *n*

industry फाङ्मा, [p^haŋma] *v*

inebriating केप्ना [kepna] *adj*

inequity इसिनिरिक [isinirikΛ] *n*

inert पोम्लेक [pomlekΛ] *adj*

infamous हिनाम्निङ् [hinamniŋ] *n*

infancy पिऱ्छानिङ् [pi[?]ts^haniŋ] *n*

infidelity मामुचिनुङ् वान्चाखुबा
[mamutsinuŋ wantsak^huba] *n*

infinite एल्लोक [ellokΛ] *n*

infinitive marker -मा [ma] प. स.

inflamm हुऱ्मा [hu[?]ma] *v*

influential आग्धुर [agg^hu[?]ra] *adj*; माङ्फा
[maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*

information था [t^ha] *n*; लुनेन [lunenΛ] *n*;
लुनेन [lunenΛ] *n*; सान्दिसाला [sandisala]
n; सोखेम [sok^hemΛ] *n*

infuriated खिखिलुलु [k^hik^hilulu] *adj*;
लोक्राङ्बा [lokraŋba] *n*

ingenious चोम्बु [tsombu] *adj*

ingenuous चेन्दुना [tsenduna] *adj*

inhabitant of the plains मोधेसे [mod^hese]
n

injured खाजा [k^haɖza] *adj*

injustice इसिनिरिक [isinirikΛ] *n*;
मेनिरिक [menirikΛ] *n*

ink छेप्वा [ts^hepwa] *n*

inner फोकपेहा [pʰokpeha] *n* ; होङ् [hoŋ]
n

innocent नुलोक [nulokʌ] *adj* ; मेन्निमा
[mennima] *n*

innuendo चिहोक [tsihokʌ] *adj* ; चेयोक्
[tsejokʌ] *n*

inquiry योक्थावा [joktʰawa] *n*

insane खाङ्गिबलिङ् [kʰaŋbiliŋ] *adj* ;
थुकमा_२ [tʰukma] *v*

inscribe छेप्मा [tsʰepma] *v*

insect फिबाक् [pʰibakʌ] *n*

insecticide फिबाक्काछिक
[pʰibakkatsʰikʌ] *n*

insert अमेरमा [ameʔma] *v*

inside पाहोङ् [pahon] *n*

insincere छोङ्छोङ्नाखुबा
[tsʰonɡtsʰonɡnakʰuba] *adj*

insolent वेम्मा [wemma] *v*

inspiration चोम [tsomʌ] *n*

instalment खाप्लुक [kʰapluʌ] *n*

instance ताप्चेर्या [taptseʔja] *n*

instantly तोसोक [tosokʌ] *adv* ; फ्वाङ्
[pʰwaŋ] *n* ; सालोक [salokʌ] *n*

instinct वायुक्सहा [wajuksaha] *n*

instruction इनिङ्वा [iniŋwa] *n* ; नुचेर्या
[nutseʔja] *n*

instructor ओरमेखुबा [oʔmekʰuba] *n* ;
चिन्खुबा [tsinkʰuba] *n*

instrument आदाल [adalʌ] *n*

instrumentalist मोक्खुबा [mokkʰuba] *n*

insult लाज्याहोप्मा [ladzjahopma] *v*

integrated छुप्साकेताहा [tsʰupsaketaha] *n*

intellect चुलोम्वा [tsulomwa] *n*

intelligence चुलोम्वा [tsulomwa] *n*

intelligent चेन्चेन [tsentsenʌ] *n* ; चेन्दुना
[tsenduna] *adj* ; थाङ्थाङ् [tʰaŋtʰaŋ] *n* ;
थाङ्गिन्वा [tʰaŋniwa] *n* ; मानिङ्वा
[manigwa] *n*

intention फोकयोग [pʰokjogʌ] *n*

intercourse सान्जोक [sandzokʌ] *n*

interest याराङ् [jaraŋ] *n*

internal फोकपेहा [pʰokpeha] *n* ; होङ्
[hoŋ] *n*

interpretation काएन्दा [kaenda] *n*

interrogate छिम्मा_२ [tsʰimma] *v*

intestine वहानिङ् [whaniŋ] *n*

intestines हिरुवा [hiruʔwa] *n*

into -बे [be] *suffix* ; -बोपे [be|pe] *suffix*

intoxicant केप्ना [kepna] *adj*

intoxicated वेम्मा [wemma] *v*

intrigue किहि [kihi] *n*

introduction चिनातोक [tsinatokʌ] *n* ;
फुङ्साला [pʰuŋsala] *n*

inundation छेलेले [tsʰelele] *n*

invention उथुक [utʰukʌ] *n* ; निम्तुम
[nimtumʌ] *n*

invest तिमा [tima] *v*

investigation छिम्माछापमा
[tsʰimmatsʰapma] *n* ; योक्थावा [joktʰawa]
n ; योक्सोप [joksopʌ] *n* ; सोसाङ्
योक्साङ् [sosan joksan] *n*

invisible मेनिमाना [menimana] *n*

invitation लुकाप [lukap_Λ] *n*

invite काऱमा [ka[?]ma] *v*

involve एन्सिऱमा [ensi[?]ma] *v*

iron चेक्चि [tseksi] *n*

iron rod ताक्वा [takwa] *n*

irony चिहोक [tsihok_Λ] *adj*

island खाम्चोक [k^hamtsok_Λ] *n*; वाखाम
[wak^ham_Λ] *n*

isolated हिक्लिकपा [hiklikpa] *adj*

it ना [na] *pro*; नाखा [nak^ha] *pro*

itch खोप्माङ् [k^hopmaŋ] *n*; खोऱमाङ्
[k^ho[?]maŋ] *n*; सुन्चामा [suntsama] *v*

J j

jackal सेला [sela] *n*

jacket कोट [ko_Λ] *n*; छोङ्सुप [ts^hoŋsup_Λ]
n

jack-fruit फानाबु [p^hanabu] *n*

jail छेक्पाङ् [ts^hekpaŋ] *n*

jam तेङ्मा_१ [teŋma] *v*

jealous नाहेन्खुबा [nahenk^huba] *adj*

jealousy इघु [ig^hu] *n*; छिक [ts^hik_Λ] *n*;
नाहेन [nahen_Λ] *n*; लोक [lok_Λ] *n*

jest उलाङ् [ulaŋ] *n*; खोङ्मा [k^hoŋma] *v*

Jew याहुदि [jahudi] *n*

jewel थेन्ल्याङ् [t^henljaŋ] *n*; फाम्लुङ्
[p^hamluŋ] *n*

jewellery थेन्फुङ् [t^henp^huŋ] *n*

job चोचोङ् [tsotsoŋ] *n*

joined एकतोङ् [ektoŋ] *n*

joining तोङ् [toŋ] *n*

joint हुप [hup_Λ] *n*

joint operation फाप [p^hap_Λ] *n*

joke उलाङ् [ulaŋ] *n*; खोङ्मा [k^hoŋma] *v*;
युन्चा [juntsa] *n*; युन्चामाचोक
[juntsamatsok_Λ] *n*

joker पाछेम [pats^hem_Λ] *n*

joking ओनेनेक [onenek_Λ] *n*; होनेक
[honek_Λ] *n*

jokingly छेम्वि-छेम्वि [ts^hemtsi-ts^hemtsi]
adv

journal लाङ्घेम्पा [laŋg^hempa] *n*

journalist चेऱछेप्पा [tse[?]ts^heppa] *n*;
साप्लाराङ्बा [saplaraŋba] *n*

journey लाम्दिक [lamdik_Λ] *n*

joy चामा उङ्माबे उमा [tsama uŋmabe
uma] *np*

joyful खुम्दुनुङ् [k^humdunūŋ] *adv*;
चोम्बोक [tsombok_Λ] *adj*; मोग्मोग
[mogmog_Λ] *n*

judge छाप्मा [ts^hapma] *v*; निरिक चोकमा
[nirik_Λ tsokma] *vp*; निरिकराङ्बा
[nirikraŋba] *n*

judgement निरिक [nirik_Λ] *n*; पुराहासाला
[purahasala] *n*

juice उवा [uwa] *n*; उवा [uwa] *n*

juicy छुना [ts^huna] *adj*; छुवा [ts^huwa] *adj*

jujube बायेर [bajer_Λ] *n*

jump काक्मा [kakma] *v*; तुमा [tuma] *v*

jump down मो तुमा [mo tuma] *vp*

jumping down पुक्नुड्मा [puknuɟma] **v**

jungle पुङ्दा [puŋda] **n**

junior (male) फुत्वाबा [p^huʔwaba] **adj**

Jupiter चिन्खुबा [tsink^huba] **n** ;

सिक्लाम्फेक [siklamp^hekʌ] **n**

just लोप्माङ् [lopmɑŋ] **adv** ; हाकुलेक्पा [hakulekpa] **n**

just now लोप्माङ् [lopmɑŋ] **adv** ;

हाकुलेक्पा [hakulekpa] **n**

justice तायेन [tajenʌ] **n** ; निरिक् [nirikʌ] **n**

K k

kangaroo काङ्गारु [kaŋgaru] **n**

keep युङ्मा [juŋma] **v**

keep on chasing इङ्नुड्मा [iɟnuɟma] **v**

keeping vigilance कुखुबा [kuk^huba] **n**

kept husband उप्पाछाक [uppats^hakʌ] **n**

kerchief तेक्चोक [tektsoʔkʌ] **n**

kernel उलिन्च्वाक [ulintswakʌ] **n** ;

याङ्लि [jaŋli] **n**

kernel essence लिन्चुत्वा [lintsuʔwa] **n**

kerosene खाम्किवा [k^hamkiwa] **n** ;

हाम्किवा [hamkiwa] **n**

kerosene oil खाम्किवा [k^hamkiwa] **n** ;

हाम्किवा [hamkiwa] **n**

kick आक्मा [akma] **v**

kidnap उन्खेप्मा [unk^hepma] **v** ; लाम्खेप्मा [lamk^hepma] **v**

kidnapper उन्खुबा [unk^huba] **n**

kill by hanging छुन्सिर्मा [ts^hunsiʔma] **v**

killer सिखुबा [sik^huba] **n** ; सिखुबा [sik^huba] **n**

kind चोक्लेङ् [tsokleŋ] **n** ; थोक [t^hokʌ] **n** ;

लुङ्मातुकमा [luŋmatukma] **v** ;

लुङ्गुङ्वा [luŋɟuŋwa] **adj** ; सेवापिखुबा [sewapik^huba] **n** ;

हेप्खुबा [hepk^huba] **n**

kindle हान्मा [hanma] **v**

kindness लुङ्गुङ् [luŋɟuŋ] **n** ; लुङ्गुङ् [luŋɟuŋ] **n**

king हाङ् [haŋ] **n**

king Yama जेमाराज [dzemaradzʌ] **n**

kingdom हाङ्गेन [haŋɡenʌ] **n**

kingly हाङ्मा [haŋma] **n** ; हाङ्माङ् [haŋmaŋ] **n**

kinsmen चिहुक्पेना [tsihukpena] **n**

kiss उम्मा [umma] **n** ; चुप्पा [tsuppa] **n** ;

नाम्छेङ् चुत्मा [namts^hen tsuʔma] **vp**

kitchen चाम्देप्मा [tsamdepma] **n** ;

निप्मापाङ् [nipmapaŋ] **n**

kitchen maid चामा निखुबा [tsama nik^huba] **np**

knead नुकमा [nukma] **v** ; पात्मा [paʔma] **v** ; पोत्मा [poʔma] **v**

knee लाङ्छुक [laŋts^hukʌ] **n** ; लाङ्छुप [laŋhupʌ] **n**

knit फाप्मा [p^hapma] **v**

knob बुम [bumʌ] **adj** ; हुप [hupʌ] **n**

knock down चेप्मा [tsepma] **v**

knot हुप [hupʌ] **n**

know आमा_१ [ama] **v**; आमा_१ [ama] **v**;
चिनातोक्मा [tsinatokma] **v**; निमा [nima]
v; निमाआमा [nimaama] **v**

knowing आखुबा [ak^huba] **adj**

knowledge निङ्मा [niŋma] **n**; निङ्मानिम
[niŋmanimΛ] **n**; निसाम [nisamΛ] **n**;

साप्ला [sapla] **n**; सिक्ला [sikla] **n**
knowledgeable निआखुबा [niak^huba] **n**
known आखुबा [ak^huba] **adj**; निखुबा
[nik^huba] **n**
kukri ताबेक [tabekΛ] **n**

L I

laboratory चोकलुङ् [tsokluŋ] **n**

labourer पोनिला [ponila] **n**

lace छिक्माना [ts^hikmana] **n**

lack of desire मेमिप्मा [memipma] **n**

ladder थावा [t^hawa] **n**

ladle खोत्लाङ् [k^hotlaŋ] **n**; खोल्लाङ्
[k^hollaŋ] **n**; पाक्लाङ् [paklaŋ] **n**;
वाग्मासिङ् [wagmasiŋ] **n**

lady च्याङ् [tsjaŋ] **n**; मेच्छा [metts^ha] **n**

lageneria siceraria फुम [p^humΛ] **n**

lake च्वाथोम [tswat^homΛ] **n**; माङ्च्वाथोम
[maŋtswat^homΛ] **n**

lakh नोप्लोक [noploka] **n**

lame पुप्साब्जाना [pupsabjana] **adj**;
लोङ्लेङ् [lonleŋ] **adj**

lamentation तुक्हाप [tukhapΛ] **n**; तुक्हाप
[tukhapΛ] **n**

lamp कुप्पि [kuppi] **n**

lance छोप्लोम्फि [ts^hoplomp^hi] **n**

land खाम [k^hamΛ] **n**; खाम [k^hamΛ] **n**;
खाम्लुङ् [k^hamluŋ] **n**; ताप्खाम
[tapk^hamΛ] **n**; ताप्खाम [tapk^hamΛ] **n**;
युङ्खाम [juŋk^hamΛ] **n**; राङ् [raŋ] **n**

land owner खाम्राङ्बा [k^hamraŋba] **n**

landlord खाम्दाङ्बा [k^hamdaŋba] **n**

landslide फोङ्खाम [p^hoŋk^hamΛ] **n**

landslip फोङ्खाम [p^hoŋk^hamΛ] **n**;
लुक्ताखाम [luktak^hamΛ] **n**

language चेऱ्या [tse?ja] **n**

lap लाङ्छोक [laŋts^hoka] **n**; लेक्मा_१
[lekma] **v**

large आगधुर [agg^hurΛ] **adj**; चिन्खुबा
[tsink^huba] **n**; माङ्फा [maŋp^ha] **adj**;
माडा [maɖa] **adj**

large ant गाङ्गाऱ्याङ् खेलेक [gaŋga?jaŋ
k^heleka] **np**

large beam ताप्मासिङ् [tapmasiŋ] **n**

larva तिरकुमाङ् [tirakumaŋ] **n**; लाब्रे
[labre] **n**

lassi फुसायाह [p^husajaha] **n**

last एन्छो [ents^ho] **adv**

last line लाङ्कोरोक [laŋkoroka] **n**

last long आङ्मा [aŋma] **v**

latch हेप्मासिङ् [hepmasiŋ] **n**

late तेता [teta] **n**

later वान्दिक [wandika] **adv**; हाखोक
[hak^hoka] **n**; हेक्साङ् [heksaŋ] **n**

latrine हिगोकथाम [higoktʰamʌ] *n*

latter हेकसाङ्ना [heksaŋna] *n*

laugh युन्चामा [juntsama] *v*; युन्चामेप्मा
[juntsamepma] *v*

laughter युन्चा [juntsa] *n*; युन्चामाना
[juntsamana] *n*; हिनाम [hinamʌ] *n*

law थुक [tʰukʌ] *n*

lawsuit उतुम [utumʌ] *n*; खिमरुङ्
[kʰimarun] *n*; साला निसाहा [sala nisaha]
n

lawyer चेङ्बिखुबा [tseŋbikʰuba] *n*;
निरिकवाङ् [nirikwaŋ] *n*

Laxmi साङ्दाङ्ग्राङ्मा [saŋdaŋraŋma] *n*

layer तोमो [tomo] *n*

laziness पोम्ना [pomna] *adj*

lazy पोम्लेक [pomlekʌ] *adj*

lead तिकमा [tikma] *v*; बुरुक्चि [buruktsi]
n

leader तिकखुबा [tikkʰuba] *n*; तिकखुबा
[tikkʰuba] *n*; लाम्फोङ् [lamphoŋ] *n*;
हाङ्गुम्बा [haŋgumba] *n*; हाङ्गुम्बा
[haŋgumba] *n*; ह्वाङ्गुम्बा [hwangumba]
n; ह्वाङ्गुम्बा [hwangumba] *n*

leadership तिकलुङ् [tikluŋ] *n*

leaf उलाभाक [ulabʰakʌ] *n*; लाभाक
[labʰakʌ] *n*; सुम्फाक [sumphakʌ] *n*

leaf cup दोना [dona] *n*

leaflet छेप्पिरिक [tsʰeppirikʌ] *n*

leaf-plate टोपाराक [toparakʌ] *n*

leafy vegetable जिन्दिरिक [dzindirika] *n*

leak ओमा [oma] *v*; लोन्मा [lonma] *v*

lean थोम्मा [tʰomma] *v*

leap काक्मा [kakma] *v*

learn चिम्मा [tsimma] *v*

learned आखुबा [akʰuba] *adj*; निखुबा
[nikʰuba] *n*

learning निङ्मानिम [niŋmanimʌ] *n*

leather ह्वारिक [hwarika] *n*

leave नाङ्नामा [naŋnama] *v*; लेप्मा
[lepma] *v*

lecherous लाम्ना [lamna] *adj*

lecturer चेक्खुबा [tsekkʰuba] *n*

leech लुङ्माङ् [luŋmaŋ] *n*; लोङ्लेङ्
[lonleŋ] *n*

leg लाङ् [laŋ] *n*

legacy सावा [sawa] *n*

legend नाम्सामे [namsame] *n*

lemon सुमिल्याङ् [sumiljaŋ] *n*

lending पाङ्चो [paitso] *n*

length उकेङ्फे [ukeŋpʰe] *n*; थाङ्लाम
[tʰaŋlamʌ] *n*

lentil तुया [tuja] *n*

Leo (zodiac) किबाक्छा [kibaktsʰa] *n*

leopard लेङ्वाकिबा [leŋwakiba] *n*

leper कोरि [kori] *n*

leprosy कोर [kora] *n*

lesson इनिङ्वा [iniŋwa] *n*; छेप्थाक
[tsʰeptʰakʌ] *n*; नुचेय्या [nutseʔja] *n*;
याक्वा [jakwa] *n*; येक्वा [jekwa] *n*

letter चेहाङ् [tsehaŋ] *n*; छेप [tsʰepʌ] *n*

level भेन [dzʰenʌ] *n*

lever गाल [gaɭ] *n*

levy मेक्चेन [mektsenɱ] *n*

lexicon पोक्दाङ् [pokdaŋ] *n*

liar लेम्काचा [lemkatsa] *n*; लेम्चाखुबाꣳ
[lemtsak^huba] *n*

Libra (zodiac) थाचोक्छा [t^hatsokts^ha] *n*

lice सिक [sikɱ] *n*

lichen माङ्च्वाहि [maŋtswahi] *n*; याङ्बेन
[jaŋbenɱ] *n*

lick लेक्माꣳ [lekma] *v*

lid उखुप्पा [uk^huppa] *n*

lie काङ्मा [kaŋma] *v*; लेम्चामाꣳ
[lemtsama] *v*; लेम्चामाꣳ [lemtsama] *v*

lie down इम्माꣳ [imma] *v*; पोङ्खेन्मा
[poŋk^he?ma] *v*; लेङ्मा [leŋma] *v*

life थोक [t^hokɱ] *n*; हिङ्लुङ् [hiŋluŋ] *n*

lifeless सिगु [sigu] *n*

lifelong हिङ्नुङ् [hiŋnuŋ] *n*

life-story यावाङ्साला [jawaŋsala] *n*

lifestyle हिङ्लोक [hiŋlokɱ] *n*

lifetime हिङ्गिनुङ् [hiŋginuŋ] *n*

lift चोम्मा [tsomma] *v*; थेन्मा [t^henma] *v*

lift up वाक्मा [wakma] *v*

light ओम [omɱ] *n*; ओम्ना [omna] *n*;
ओम्ना [omna] *adj*; ओम्ला [omla] *n*;
ओम्ला [omla] *n*; साप [sapɱ] *adj*;
साप्हा [sapha] *adj*; हान्मा [hanma] *v*

lightning भेल्लेङ्वा [dz^hellenɟwa] *n*;
पेरछेन्वा [peɾats^he?wa] *n*

light-skinned फुत्तिरिक्पा [p^huttirikpa]
adj

like लुवा [luwa] *adj*

liked साप्थाङ्ना [sap^htaŋna] *adj*

likely लोप्पि [loppi] *adj*

likeness लालामे? [lalame?] *n*

liking चालेसोप्मा [tsalesopma] *n*

line इखिङ्तो [ik^hiŋto] *adj*; किरुङ् [kiruŋ]
n; कोरोक [korokɱ] *n*; खेरेरे [k^herere]
n; छेप्तिगेक [ts^heptigeɱ] *n*; ताङ्तिरिङ्
[taŋtirin] *n*; तिगिरिक [tigirikɱ] *n*; तिम
[timɱ] *n*; तिरिङ् [tirin] *n*

lion हाङ्किबा [haŋkiba] *n*

lip याबुलाक [jabulakɱ] *n*

liquid उवा [uwa] *n*; उवा [uwa] *n*; उवा
[uwa] *n*; वा [wa] *n*

list छोकछेप [ts^hokts^hepɱ] *n*; छोक्ताहा
[ts^hoktaha] *n*; निङ्ग्राङ् [niŋraŋ] *n*;
निप्तिगेक [niptigeɱ] *n*; फोकछेप
[p^hokts^hepɱ] *n*; मोछेप [mots^hepɱ] *n*

list index छोक्ताहा [ts^hoktaha] *n*

listen खेम्मा [k^hemma] *v*

listener खेम्खुबा [k^hemk^huba] *n*; खेम्खुबा
[k^hemk^huba] *n*

literacy छेनिखुबा [ts^henik^huba] *n*

litigation खि [k^hi] *n*

little चुकुरिक [tsukurikɱ] *adj*; माङ्फा
[maŋp^ha] *adj*; मि [mi] *adj*; मिना [mina]
adj; मिऱ्याङ् [mi?jaŋ] *adj*

little girl मामुपिछा [mamupits^ha] *n*

live युङ्माꣳ [juŋma] *v*; वामाꣳ [wama] *v*;
हिङ्मा [hiŋma] *v*; हिङ्मा [hiŋma] *v*

live long हिङ्नेम [hiŋnemɱ] *n*

liver लुड्मा [luŋma] *n*
living हिङ्खुबा [hiŋk^huba] *n*; हिङ्गिलिक [hiŋgila] *n*
living being जिवात [dziwata] *n*
living creature थोक्हाक [t^hokhak] *n*
living room युक्थाम [jukt^ham] *n*
living thing हिङ्खुबा [hiŋk^huba] *n*
lizard होकालिक [hokalika] *n*
load कोक [koka] *n*; वे [we] *n*
locust माडा चोङ्खुबाक [maɖa tsoŋk^hubak] *n*; लिङ्खु [liŋk^hu] *n*
logic चेऱ्याओ [tse?jao] *n*
logical छोम्लेक [ts^homleka] *n*
long केङ्गे [kenge] *adj*
long needle निप्तिगेक [niptigeka] *n*
long strip of utensils उयुङ्ला [ujunla] *n*
look सोयाइ [sojai] *n*; सोऱ्मा [so?ma] *v*
looking सोयाइ [sojai] *n*
loom आक्माना [akmana] *n*; तेताऱलुङ् [teta?luŋ] *n*; तेताऱलुङ् [teta?luŋ] *n*
loose आग्घुर [agg^hur] *adj*; आवावा [awawa] *adj*; माङ्फा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*
loosen फुङ्मा [p^huŋma] *v*
looter नाम्चाखुबा [namtsak^huba] *n*
lord हाङ्बा [haŋba] *n*
lose माऱनिमा [ma?nima] *v*; माऱनिमा [ma?nima] *v*
loss छुसाक्सुहा [ts^husak^hsuha] *n*
lot तुवा [tuwa] *n*

loud आग्घुर [agg^hur] *adj*; घुरुरु [g^hururu] *adv*; माङ्फा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*
loudly लुम-लुम [lum-llum] *adv*
louse केलेक्पु [kelekpu] *n*
louse सिक [sika] *n*
louse of fowl वासिक [wasika] *n*
love लुड्मा तुक्मा [luŋma tukma] *v*; लुड्मा [luŋma] *n*; लुड्मा [luŋma] *n*; लुड्मातुक्मा [luŋmatukma] *v*
lovely उचुन [utsun] *adj*; चोम्लेक्ना [tsomlekna] *adj*
lover उप्पाछाक [uppats^haka] *n*; लुङ्मानुङ् [luŋmanuŋ] *n*; लुङ्माराङ्मा [luŋmaranma] *n*; लुङ्माहाम [luŋmahama] *n*; लुङ्माहाम [luŋmahama] *n*; लुङ्गुङ्वा [luŋguŋwa] *adj*
loving लुङ्मानुङ् [luŋmanuŋ] *n*; लुङ्गुङ्वा [luŋguŋwa] *adj*
low लुकलुक [lukluka] *n*
lower secondary खाम्चोङ् ओम्पाङ् [k^hamtsoŋ ompaŋ] *np*
lucid उचुन [utsun] *adj*
luck तुवा [tuwa] *n*; तुवा [tuwa] *n*; तुवाछेप [tuwats^hep] *n*
lucky तुवाथुङ् [tuwat^huŋ] *n*; तुवाथुङ् [tuwat^huŋ] *n*
lukewarm चिनाकु [tsinaku] *adj*
lunar eclipse लायोक [lajoka] *n*
lunatic खाङ्गिबलिङ् [k^haŋgibilin] *adj*
lunch तेत्त्या [tettsa] *n*; लेत्त्या [lettsa] *n*

lung ओसोम [osomΛ] *n*

lurk कुमा [kuma] *v*

lustre ओम्ना [omna] *n*

lyrical poem पिचुरवा छेम [pitsu?wa
ts^hemΛ] *n*

M m

machine मिसिन [misinΛ] *n*

macropanax undulatus चिचाम्बु
[tsitsambu] *n*

mad खाङ्गिबलिङ् [k^haŋbilin] *adj*; थुकमा_२
[t^hukma] *v*

madder काङ्धुक [kaŋd^hukΛ] *n*

magic जादु [dzadu] *n*

magic show थ्वा [t^hwa] *n*

magician लिम्दाङ्ग्या [limdaŋgja] *n*

maiden मेरन्योङ्मा [me?njoŋma] *adj*

maidservant चुत्तुमा [tsutk^huma] *n*

maimed पुयुप्ना [pujupna] *adj*

main उहाङ्गुम्मा [uhangumma] *n*

main pillar उलुम्छिङ्दाङ् [ulumts^hiŋdaŋ]
n

main pole छिङ्दाङ् [ts^hiŋdaŋ] *n*

main road मालाम [malamΛ] *n*

main shaft कोयु [koju] *n*

maize चालोङ् [tsalong] *n*; माकाइ [makai]
n

major तुम्काङ्हाङ् पा [tumkaŋhaŋ pa] *n*

make चोकमा [tsokma] *v*; छेप्चोक
[ts^heptsokΛ] *n*

make aware यायेप्मा [jajepma] *v*

make cold चिन्दिमा [tsindi?ma] *v*

make corrupt हिन्नाहाङ्मा [hinnahaŋma]
v

make dry फोर्मा [p^ho?ma] *v*; हेमेर्मा
[heme?ma] *v*

make level तोर्मा_२ [to?ma] *v*

make overjoyed चोन्चामा [tsontsama] *v*

make play इन्चामेप्मा [intsamepma] *v*

make something larger माडा [maḍa] *adj*

making cough खोक्ना [k^hokna] *adj*

Malabar nut तारचिप्माङ् [taratsipmaŋ] *n*

malabar nut flower पाकासाफुङ्
[pakasap^huŋ] *n*

malaria आउलो [aulo] *n*

malarial fever आउलो [aulo] *n*

malati कुछिङ्फुङ् [kuts^hiŋp^huŋ] *n*

male बाबु [babu] *n*; वोयेम्फा [wojemp^ha]
n

male buffalo राङ्गा [raŋga] *n*

malice छिएक [ts^hiekΛ] *n*

malicious किहिकाप्पुबा [kihikapk^huba]
adj

malnutrition चामा मेन्दोकमा [tsama
mendokma] *n*

malt तोङ्बा [toŋba] *n*

man बाबु [babu] *n*; यारमि [ja?mi] *n*;
वोयेम्फा [wojemp^ha] *n*

manage तारतुम्बि तोड्मा [taratumbi toɽma] **vp**

management तारतुम्बि [taratumbi] **n** ; तोङ्खुम [toŋkʰuma] **n** ; तोङ्जुङ् [toŋjuŋ] **n** ; हाङ्गनिरिक [haŋgɪrik] **n**

manger खोङ्ग [kʰoŋga] **n**

mango आम्बिबु [ambibu] **n**

manifesto साप्ला [sapla] **n**

manihot esculenta तेङ्गुखि [teŋgukʰi] **n**

manner इदुम [iduma] **n** ; इसाम्भाराम [isambʰaram] **n** ; ओयोक्थोक [ojoktʰoka] **n** ; चोकओक [tsokoka] **n** ; चोकओक्मुम्मा [tsokokmumma] **n** ; चोकलेङ् [tsokleŋ] **n** ; नाखाऱला [nakʰaʔla] **adv**

mansion पाङ् [paŋ] **n**

mantis ढोङ्गुम्माङ् [dʰoŋguʔmaŋ] **n**

manufacture चोकमा [tsokma] **v**

many इहाइइहा [ihaiiha] **n** ; प्याक [pjaka] **adj**

Maoist सेऱलुकपा [seʔlukpa] **n**

map उछेप [utsʰepa] **n**

marigold थोकलाफुङ् [tʰoklapʰuŋ] **n**

marionette चिथाप [tsitʰapa] **n**

mark उला [ula] **n** ; खात [kʰata] **n** ; तिरिङ् [tiriŋ] **n** ; तुम्माना [tummana] **n**

market छुम्दाङ् [tsʰumdan] **n**

marriage थाङ् [tʰaŋ] **n** ; थाङ्छेङ् [tʰaŋtsʰeŋ] **n** ; भ्या [bʰja] **n**

marriage relation याङ्सामारित [jaŋsamarita] **n**

marriage ritual थाङ्इदुम [tʰaŋiduma] **n**

marrow मासि [masi] **n**

marry थाङ्छेङ्मा [tʰaŋtsʰeŋma] **v**

Mars हेलिम्पोक [helimpoka] **n**

marsh लेऱवा [leʔwa] **n**

marten ओओबाङ् [oobaŋ] **n**

marten (female) ओओमाङ् [oomaŋ] **n**

marvel तोत्ते [totte] **n**

mason लुङ्छेङ्बा [luŋtsʰeŋba] **n**

massage नेक्नुक्मा [neknuksma] **v**

massive चिन्खुबा [tsinkʰuba] **n**

master उहाङ्बा [uhaŋba] **n** ; चिन्खुबा [tsinkʰuba] **n** ; चिन्खुबा [tsinkʰuba] **n** ; दाङ्बा [daŋba] **n** ; हाङ्बा [haŋba] **n** ; हाङ्बा [haŋba] **n**

mastered आखुबा [akʰuba] **adj** ; निखुबा [nikʰuba] **n**

masturbate लिहुङ्मा [lihuŋma] **v**

mat गाजारा [gadzara] **n** ; थियुङ् [tʰijun] **n**

match इन्चाथ्वा [intsatʰwa] **n**

matchmaker कुटुनि [kuʔuni] **n** ; साम्दाङ्या [samdanja] **n**

mate काम्निभाक [kamniʰbaka] **n** ; छिम्निभाक [tʰimniʰbaka] **adj** ; सारेरिवाङ् [sareriwan] **n**

materials युबाक [jubaka] **n** ; युबाक्थिङ्खाक [jubaktʰiŋkʰaka] **n**

maternal aunt नि [ni] **n**

maternal grandson साप्सिप [sapsipa] **n**

matter उतुम [utum] **n**

mature पाघ्याम [pag^hjamΛ] *adj* ; पाहुबा [pahuba] *adj* ; मास्सुर [massurΛ] *adj*

me का [ka] *pro*

meadow पुङ्दाइ [puŋdaŋ] *n* ;
साम्बोग्लाङ् [samboglaŋ] *n*

meal चामा [tsama] *n*

mean निक्लाम्बु [niklambu] *n* ; हिचुप्पा [hitsuppa] *n*

meaning तुम्बिला [tumbila] *n* ; निङ् [niŋ] *n*

measure छिक [ts^hikΛ] *n* ; छिकमा_१ [ts^hikma] *v*

measurement छिक [ts^hikΛ] *n*

meat ओनेक्सा [oneksa] *n* ; सा [sa] *n*

medal फेन्याङ् [p^henjaŋ] *n* ; फेन्याङ् [p^henjaŋ] *n*

mediator लुम्वाङ् [lumwaŋ] *n*

medicinal treatment सिधाक पाङ्धाक [sid^hakΛ paŋd^hakΛ] *n*

medicine सिधाक [sid^hakΛ] *n*

meek लेन [lenΛ] *n*

meet तुप्मा ताप्मा [tupma tapma] *vp* ;
तुप्मा_२ [tupma] *v* ; तुम्मा_१ [tumma] *v*

meet an accident कान्सिऱ्मा [kansi[?]ma] *v*

meeting तोङ् [toŋ] *n*

meeting point तुम्मासिङ् [tummasiŋ] *n*

melodious छेम्केऱ्नुङ् [ts^hemke[?]nuŋ] *n*

melody आक्माना [akmana] *n* ; छेम्साम [ts^hemsamΛ] *n*

member एप्तोङ्वा [eptowa] *n*

membrane खिङ्बिरिऱ्वा [k^hiŋbiri[?]wa] *n*
memorable मेमुऱ्निमाना [memu[?]nimana] *n*

memory फुम [p^humΛ] *n* ; मिप [mipΛ] *n* ;
मिप्माया [mipmaja] *n*

mendicant नाङ्चाखुबा [naŋtsak^huba] *n* ;
सान्ता [santa] *n*

menstruate योरोक लेङ्मा [jorokΛ leŋma] *vp*

menstruation इमारिङ् [imariŋ] *n*

mental फोकपेहा [p^hokpeha] *n*

mentality लुङ्मानिङ्वा [luŋmanijwa] *n*

mentha piperita चितुमा [tsituma] *n*

mention धामालि [d^hamali] *n*

merchant इन्चाखुबा [intsak^huba] *n*

merciful निङ्वाराङ्वा [niŋwaraŋwa] *n* ;
लुङ्जुङ्वा [luŋjuŋwa] *adj* ; सेवापिखुबा [sewapik^huba] *n*

Mercury नाम्छापोक [namts^hapokΛ] *n*

merely से [se] *adv*

message सान्दिसाला [sandisala] *n* ;
सालेन [salenΛ] *n*

metal bolt हेप्मासिङ् [hepmasiŋ] *n*

meteor मिचोक [mitsokΛ] *n*

method इदुम [idumΛ] *n* ; ओथेम [ot^hemΛ] *n* ;
चोकलेङ् [tsokleŋ] *n* ; नाखाऱ्ला [nak^ha[?]la] *adv* ;
लाम्निवा [lamniwa] *n*

mica छेखोम्लुङ् [ts^hek^homluŋ] *n*

microphone माइक [maikΛ] *n*

middle उलुम [ulumΛ] *n* ; लुम [lumΛ] *n*

midge फिनिनिबा [p^hininiba] *n*

midnight सेन्लुम [senlumΛ] *n*
midst लुम [lumΛ] *n*
might चात्तु [tsattu] *n*
mighty चात्तुना [tsattuna] *adj*; बोलिहाङ्
 [bolihan] *adj*
migrate चोङ्खेन्मा [tsɔŋkʰeʔma] *v*
mike माइक [maikΛ] *n*
military काङ्सोबोक [kaŋsɔbɔkΛ] *n*
milk दुरु [duru] *n*; नु [nu] *n*
milky tree खेसेप्ला सिङ् [kʰesepla siŋ] *n*;
 वागाबु [wagabu] *n*
mill नाम्मा [namma] *v*
millet पाङ्गे [paŋge] *n*
millet field पाङ्गेहाम [paŋgehamΛ] *n*
millionaire एङाङ्खेङ्बा [eŋaŋkʰeŋba] *n*
mill-stone डेङ्खा [dɛŋkʰa] *n*
mimicry निचोक [nitsɔkΛ] *n*
mind लुङ्मानिङ्वा [luŋmaniŋwa] *n*
mine आ- [a-] *prefix*; आका [aka] *pro*;
 माहोङ् [mahɔŋ] *n*; होङ् [hoŋ] *n*
minister तुम्याहाङ् [tumjahaŋ] *n*
ministry तुम्याहाङ्पाङ् [tumjahanpaŋ] *n*
mint नाम्छुला [namtsʰula] *n*
minus छु [tsʰu] *n*
mirabilis jalapa कुछिङ्फुङ् [kutsʰiŋpʰuŋ]
n
miracle तोत्ते [totte] *n*
mirror आइना [aina] *n*
mischance इसिलेङ्मा [isileŋma] *n*;
 तुवापेगाना [tuwapegana] *n*

mischap कान्सि [kansi] *n*
mischief ओल्याहा [oljaha] *adj*
misconception इसिसि [isisi] *adj*; बिरोङ्
 [biroŋ] *n*
miserable लेन [lenΛ] *n*
miserly छिक्ना [tsʰikna] *adj*
misery इसित्ना [isitna] *adj*
misfortune इसित्नालेन्साम [isitnalensamΛ]
n; तुवापेगाना [tuwapegana] *n*; याप्पा
 [jappa] *adj*
mis hap इसिलेङ्मा [isileŋma] *n*
miss माऱ्निमा [maʔnima] *v*; माऱ्निमा
 [maʔnima] *v*
mist कुइरो [kuiro] *n*; हुस्से [husse] *n*
mistake इसिसि [isisi] *adj*; इसिऱ [isiʔ]
n; खोक्सा [kʰoksa] *n*; बिरोङ् [biroŋ] *n*;
 बिरोङ् [biroŋ] *n*
mix एत्मा [etma] *v*; फामा [pʰama] *v*
mixed एकतोङ् [ektɔŋ] *n*; फान्दिऱमा
 [pʰandiʔma] *v*
mixing तोङ् [toŋ] *n*
mock आलाज्यासुइसुइ [aladzjasuisui]
interj; आलाज्यासुइसुइ [aladzjasuisui]
interj; उलाङ् चोङ्बिपमा [ulaŋ
 tsɔŋbipma] *vp*
mode चोक्लेङ् [tsokleŋ] *n*
model उछेप [utsʰepΛ] *n*
modern ओछोङ्वा [otsʰoŋwa] *adj*
modern song हेन्सेन्हाछेम
 [hensenhatsʰemΛ] *n*

modest ताम्सुमाङ् [tamsuɱaŋ] *n* ;
 मिनालेङ्मा [minaleŋma] *n* ; लेन [lenɱ] *n*

moisten पेऱमा [peʔma] *v*

mole छुइमाङ् [tsʰuimaŋ] *n* ; माक्लेप
 [maklepɱ] *n* ; युम्चिक [jumtsikɱ] *n*

Monday लालेन [lalenɱ] *n*

money याङ् [jaŋ] *n* ; याङ् [jaŋ] *n*

money-lender नाऱवाराङ्बा [naʔwarəŋba] *n*

Mongolian थाङ्गिलङ्बा [tʰaŋliŋba] *n*

monkey पुभाङ् [pubʰaŋ] *n*

monkey jack मुभु [mubʰu] *n*

monsoon वातुकनाम [watuknamɱ] *n*

monster छेत [tsʰetɱ] *n* ; दाइत्या [daitja] *n*

month मोनाम [monamɱ] *n* ; सुखेलेङ्
 [sukʰelen] *n*

moon ला [la] *n*

moonlight लारिक [larikɱ] *n* ; लालेप्माङ्
 [lalepmaŋ] *n*

mop छेचेलेङ् [tsʰetselen] *n*

moral नुचेऱ्या [nutseʔja] *n*

more प्याक [pjakɱ] *adj*

morning भेनिक [bʰenikɱ] *n*

mortgage ताङ्तिरिङ् [taŋtirin] *n*

mosquito केङ्लाङ्बाक [keŋlaŋbakɱ] *n*

moss माङ्च्वाहि [maŋtswahi] *n*

mostly प्याक लोऱवा [pjakɱ loʔwa] *n*

mother उमा_१ [uma] *n* ; मा [ma] *pro*

mother-in-law नाम्मा_२ [namma] *n*

motherland ताम्दाङ्फुमा [tamdəŋpʰuma] *n*

motive तुम्माना [tummana] *n*

motley फिलिङ्फिलिङ् [pʰiliŋpʰiliŋ] *adj*

mouldy सेसाब्बा [sesabja] *n*

Mount Everest चोमोलुङ् [tsomolun] *n*

mountain चोम्कोङ् [tsomkon] *n* ;
 नाङ्कोङ् [naŋkon] *n*

mountain ebony चिछिऱवा [tsitsʰiʔwa] *n* ;
 जाक्खिमा [dzakkʰima] *n* ; मुच्चि [muttsi] *n*

mountainous region नाङ्लाङ् [naŋlaŋ] *n*

mourner स्यालेम्काम [sjalemkamɱ] *n*

mourning तुक्हाप [tukhapɱ] *n*

mouse मिमा [mima] *n*

moustache यामुङ् [jamun] *n*

mouth या [ja] *n*

move योङ्मा_३ [joŋma] *v* ; योङ्मा_४ [joŋma] *v* ;
 सोङ्मा [soŋma] *v*

movement पोक्चेङ् [poktsen] *n* ; मुम
 [mumɱ] *n*

movie खोङ्लालामे [kʰoŋlalame] *n*

Mrs. हाङ्मा_२ [haŋma] *n*

much प्याक [pjakɱ] *adj*

muck माङ्मोऱआ [maŋmoʔa] *n*

mucus नाघाक्मा [nagʰakma] *n*

mud कोरेक्खाम [korekkʰamɱ] *n* ; लेऱवा
 खाम [leʔwa kʰamɱ] *n* ; लेऱवा [leʔwa] *n*

muddy लेऱवा [leʔwa] *n*

muffler खोम्सुम्ते [k^homsumte] *n* ; गाम्छा [gamts^ha] *n*
mugwort लिक्लिङ्फुङ् [likliŋp^huŋ] *n*
mulberry माङ्मेरु [maŋmeru] *n*
multilingual पेचेर्या [petseʔja] *n*
multiplication पेक [pekʌ] *n*
murmur लुमा_२ [luma] *v*
mushroom मुङ् [muŋ] *n* ; वामुङ्_२ [wamuŋ] *n*
music छेम्काम [ts^hemkamʌ] *n*
musical छेम्केरनुङ् [ts^hemkeʔnuŋ] *n*
musical band मोक छुम्वाङ् [moka ts^humwaŋ] *n*
musician केरमा तोङ्खुबा [keʔma toŋk^huba] *np*

musk माङ्निङ् [maʔniŋ] *n*
muskrat छुङ्माङ् [ts^huimaŋ] *n*
Muslim मुस्लिम [muslimʌ] *n*
mustard फुङ्फेरेवा [p^huŋp^heʔwa] *n*
mustard seed तोराया [toraja] *n*
musty सेसाब्या [sesabja] *n*
mutiny खोत्लेङ् [k^hotlen] *n*
mutter फुर्मा [p^huʔma] *v*
my आ- [a-] *prefix* ; आका [aka] *pro*
myna उचुन्वा [utsunwa] *n*
mynah उचुन्वा [utsunwa] *n*
myrobalan आङ्डोरा [aŋɔra] *n* ; तुङ्गुवा [tuŋguwa] *n*

N n

nail उलिङ् [uliŋ] *n* ; घोच्चा [g^hottsa] *n* ;
 छेन्दिक [ts^hendika] *n* ; नामिक [namika] *n*
naked लोट्लिगालाक [lotligalakʌ] *n*
name निङ्_२ [niŋ] *n*
narration चेक्ताहा [tsɛktaha] *n*
narrow छुङ्छुना [ts^huʔts^huna] *adj* ; फिफि [p^hiʔp^hi] *n*
narrow passage चिहुक्लाम [tsihuklamʌ] *n* ; फिङ्फिलाम [p^hiʔp^hilamʌ] *n*
nasty इसित्ना [isitna] *adj* ; इसिसि [isisi] *adj* ; इसिङ् [isiʔ] *adj* ; याप्पा [jappa] *n*
nation हाङ्गेन [haŋɣenʌ] *n*

national anthem लिङ्हाम्छेम [liŋhamts^hemʌ] *n*
national assembly हाङ्छुम्मा [haŋts^humma] *n*
native inhabitant खाम्फोङ्बा [k^hamp^hoŋba] *n*
native land ताम्दाङ्फुमा [tamdaŋp^huma] *n*
native person खाम्बोङ्वाङ् [k^hamboŋwaŋ] *n*
natural birth राजिमाङ्वाम [radzimaŋwamʌ] *n*
natural gift खाम्याङ्ला [k^hamjaŋla] *n*
nature इसाम्भाराम [isamb^haramʌ] *n* ;
 ओयोक्थोक [ojok^hoka] *n* ; चोकलेङ् [tsoklen] *n* ; निथुङ् [nit^huŋ] *n* ; निलुम

[nilumΛ] **n** ; राजि [radzi] **n**
naughty ओल्याहा [oljaha] **adj** ;
 सिङ्केप्चा [sinkeptsə] **adj**
nausea चामा मेमिमा [tsama memiʔma]
n ; पोसिप [posipΛ] **n**
naval force वालाम काङ्बा [walamΛ
 kaŋba] **n**
navel फोकचुक्लिक [pʰoktsuklikΛ] **n**
near युम्बे [jumbe] **adv**
nearly आम्बाङ् [amban] **adv** ; आम्बाङ्
 [amban] **adv** ; इखिङ् [ikʰiŋ] **adv** ;
 ओल्लोबाङ् [olloban] **adv** ; भान्नेङ्
 [dzʰannen] **n**
neat उचुन्ना [utsunna] **adj**
neck खोम [kʰomΛ] **n**
neckerchief खोम्सुम्ते [kʰomsumte] **n** ;
 गाम्छा [gamtsʰa] **n**
need तेन्दिप्मा [tendipma] **n**
needle निप्तिगेक [niptigeKΛ] **n** ; लुप्मे
 [lupme] **n** ; लुम्मे [luʔme] **n**
needlewood याङ्सिङ्बु [jaŋsinbu] **n**
neepander खिक्बु [kʰikbu] **n**
negative न्नुनिन्नुङ् [nnuninnuŋ] **adj**
neglect बिरोङ् [biron] **n**
negligence इसिसि [isisi] **adj**
neighbour पाङ्निवाक [paŋniwakΛ] **n**
neighbourhood पाङ्निवा [paŋniwa] **n**
Nepali नेपाल्या [nepalja] **n**
nephew उइसाबा [uisaba] **n** ; एछा [etsʰa]
n ; यिसाबा [jisaba] **n**
nerve हेलाम [helamΛ] **n**

nest ओहोप [ohopΛ] **n** ; होप [hopΛ] **n**
net नासा एप्माना [nasa epmana] **n** ;
 याङ्खामाङ् [jaŋkʰaman] **n**
nettle छिङ्वा [tsʰiʔwa] **n**
neutral इखुयान्ना [ŋkʰujanna] **n**
never हेत्तिङ्चाबा [hetniŋtsaba] **n** ;
 हेनिङ्चाबा [heniŋtsaba] **n**
nevertheless इखोङ्चा [ŋkʰoŋtsa] **Conj**
new ओछोडा [otsʰoŋa] **adj** ; ओछोङ्वा
 [otsʰoŋwa] **adj**
new life फेहिङ्गुङ् [pʰehiŋluŋ] **n**
newcomer कोस्ता [kosta] **adj**
news सान्दिसाला [sandisala] **n** ; सालेन
 [salenΛ] **n**
news reporter चेष्टेप्पा [tseʔtsʰepa] **n** ;
 साप्लाराङ्बा [saplaraŋba] **n**
newspaper तिसालेन [tisalenΛ] **n** ; सालेन
 छेप [salenΛ tsʰepΛ] **n**
next year नाम्मा [namma] **n**
nibble वाप्मा [wapma] **v**
niece इसामा [isama] **n** ; यिसामा [jisama]
n ; येछा [jetsʰa] **n** ; येछामामु
 [jetsʰamamu] **n**
night सेत्तिङ् [setniŋ] **n** ; सेन [senΛ] **n**
nil खेङ् [kʰeŋ] **Num.**
nimbleness छुरिछुरि [tsʰuritsʰuri] **adj**
nine पा [pa] **Num.**
nine times पाम्मा [pamma] **Num.** ; पाया
 [paja] **Num.**
nineteen एपा [epa] **Num.**
ninety पाखेङ् [pakʰeŋ] **Num.**

ninety-eight पाता [pata] **Num.**
ninety-five पाफा [pap^ha] **Num.**
ninety-four पाना [pana] **Num.**
ninety-nine पापा [papa] **Num.**
ninety-one पाए [pae] **Num.**
ninety-seven पाला [pala] **Num.**
ninety-three पासु [pasu] **Num.**
ninety-two पाहि [pahi] **Num.**
nipple नुघाक [nug^hak^Λ] **n** ; नुघाक [nug^hak^Λ] **n** ; नुछोम [nuts^hom^Λ] **n**
nitrogen चिहिरवा [tsihi[?]wa] **n**
no मेन्ना [menna] **adj** ; मेन्ना [menna] **adj**
noble तोड्तुम्याड् [to[?]tumja[?]] **adj**
noddle दुखुरुक [tuk^huruk^Λ] **n**
node मिकहुप [mikhup^Λ] **n**
nodule नाम्जोड् [namdzon[?]] **n**
noise कायाक्कायाक [kajakkajak^Λ] **n**
non-citizen योलिड्वाड् [jolijwa[?]] **n**
noon लेन्लुम [lenlum^Λ] **n**
nor मानुड् [manu[?]] **Conj**
north नासेन्लाड् [nasenla[?]] **n**
nose नाभुक [nab^huk^Λ] **n**
nostril नाभुकहोड् [nab^hukhon[?]] **n**

not ethical निड्मेन्युड्खुबा [ni[?]menjun^huba] **n**
notable मेमुननिमाना [memu[?]nimana] **n**
note कोप्चेक [koptsek^Λ] **n**
nothing खेड् [k^hen] **Num.**
notice लुनेन [lunen^Λ] **n** ; साला निमेप्मा [sala nimepma] **n** ; सोखेम [sok^hema^Λ] **n**
notion निड्वा [ni[?]wa] **n**
notorious हिनाम [hinam^Λ] **n** ; हिनामनिड् [hinamni[?]] **n**
nought खेड् [k^hen] **Num.**
nourishment हिड्मासुमा [hi[?]masuma] **n**
novel ओछोडा [ots^ho[?]ja] **adj** ; ओछोड्वा [ots^ho[?]wa] **adj** ; माताप्लिक [mataplik^Λ] **n**
now लोप [lop^Λ] **adv** ; हाकु [haku] **n** ; हेसेन [hesen^Λ] **n**
nowhere हेत्नेचाबा [hetnetsaba] **n**
nozzle टुटि [tu[?]i] **n**
number निप्छेप [nipts^hep^Λ] **n**
numerous खोप्म्हा [k^hopmha] **n**
nurse तुखाबाड् सोड्खुमा [tuk^haba[?] so[?]k^huma] **n**
nurture हिड्मासुमा [hi[?]masuma] **n**

O o

obedient येन्खुबा [jenk^huba] **n**
obey काड्मा [ka[?]ma] **v**
observe उचुन सोप्मा [utsun^Λ sopma] **vp** ; निमा [nima] **v**

obstacle ओन्चोक [ontsok^Λ] **n** ; हेतुक्सुहा [hetuksuha] **n** ; हेन्सिमा [hensima] **n**
obstinacy जिगिरि [dzigiri] **n**
obstinate आड्धिड् [a[?]dhid[?]] **adj** ; किहिकाप्खुबा [kihikapk^huba] **adj** ; चि

[tsi] **adj****obstruct** ओन्मा [onma] **v**; ओन्सिऱमा[onsi?ma] **v**; ओम्मा [omma] **v**;फोन्दिप्मा [p^hondipma] **v**; हिन्मा [hinma]**v****obstructed** हेऱमा_१ [he?ma] **v****obstruction** ओन्चोक [ontsokΛ] **n****obvious** उचुन [utsuna] **adj****obviously** -धाङ् [d^haŋ] **suffix**; -भाङ्[b^haŋ] **suffix****occasion** जोभान [dzodz^hanΛ] **n****occupation** फोकलुङ् [p^hokluŋ] **n**;फोकलुङ् [p^hokluŋ] **n****occur** आमा_१ [ama] **v****ocean** च्वाराङ् [tswaraŋ] **n**; च्वाराङ्[tswaraŋ] **n**; माङ्च्वाकेन [maŋtswakenΛ]**n****offence** इसिऱ [isi?] **n**; बिरोङ् [biron] **n****offender** इसिखुबा [isik^huba] **n****offer** छेछेइ लुप्मा [ts^hets^hei lupma] **vp**;तिमा [tima] **v****office** चेछेम्वालुङ् [ts^hets^hemwaluŋ] **n**;चोकदाङ् [tsokdaŋ] **n****official** चोकतोक्बा [tsoktokba] **n****offspring** साकेन्छा [sakents^ha] **n****Oh!** आम्बि! [ambi!] **interj**; आम्बिऱइ[ambi?i] **interj**; मोडिक [moɖikΛ] **interj****Oho!** आम्बाङ् [ambaŋ] **adv****oil** किवा [kiwa] **n****old** उलिप्पा [ulippa] **adj**; उलिप्पा [ulippa]**adj**; एन्छो [ents^ho] **adj**; तुम्मा [tumna]**adj**; पाघ्याम [pag^hjamΛ] **adj**; पाघ्याम[pag^hjamΛ] **adj**; पाघ्याम [pag^hjamΛ] **adj**;पाहुबा [pahuba] **adj****old (of woman)** माघ्याम [mag^hjamΛ] **adj****old age** तुम्हाङ् [tumhaŋ] **n****old woman** माघ्याम [mag^hjamΛ] **adj****Olympic** ओलाम्पिक [olampikΛ] **n****omission** बिरोङ् [biron] **n**; लुकपा [lukpa]**n****omit** लेऱमा_१ [le?ma] **v****on**-बे [be] **suffix**; -बेपे [be?pe] **suffix****one** ए [e] **Num.**; एको [eko] **Num.**; एको[eko] **Num.****one fourth** थेक्लुप [t^heklupe] **adv****one step** एहाक्लाङ् [ehaklan] **vp****one third** सुबेलेक [subeleka] **n****one time** इमा [ima] **Num.****oneness** एक्तोङ् [ektōŋ] **n**; एलेङ् [elen]**n****onion** बेजु [bedzu] **n****only** द्वाङ्द्वाङ् [dwaŋdwaŋ] **n**; लेङ्टा[leŋta] **n**; से [se] **adv****open** होन्दाना [hondana] **n**; होन्मा_१[honma] **v**; होन्होन [honhonΛ] **n**; होमा[homa] **v**; होमा [homa] **v****operation room** फाऱमाथाम[p^ha?mat^hamaΛ] **n****opinion** एऱमा_१ [e?ma] **v**; चेत्यानिङ्वा[tse?janiŋwa] **n**; तोङ्सालुक [toŋsalukΛ]**n****opponent** साथुर [sat^hurΛ] **adj**

opportunist जोभान [dzodz^hanΛ] *n*
opportunity जोभान [dzodz^hanΛ] *n* ;
 तोक्नाम [toknamΛ] *n*
opposite ओतेरेसाइ [oteresan] *adj* ;
 तुखुबा [tuk^huba] *n* ; लाङछोकि
 [lanʈs^hoki] *n*
opposition कुसाप [kusapΛ] *n* ; योन्धाइ
 [jond^han] *n*
oppressed योम्दाना [jomdana] *n*
optimist निङ्साइ [niŋsan] *n*
or मानुङ् [manuŋ] *Conj*
oracle साङ्खालाम [saŋk^halamΛ] *n*
oral याम्डा [jamʈa] *n* ; यासाला [jasala] *n*
orange साम्याङ्ल्याइ [samjaŋljaŋ] *n* ;
 सुन्ताला [suntala] *n*
orator चेक्खुबा [tsekk^huba] *n*
orbit इदाक [idakΛ] *n*
orchid ओम्लाबुङ् [omlabuŋ] *n*
orchid tree मुच्चि [muttsi] *n*
orderly चुत्खुबा [tsutk^huba] *n*
ordinary काहाक्वाइ [kahakwaŋ] *n* ;
 माङ्चुमाइ [maŋtsuman] *n* ; माङ्चुमाइ
 [maŋtsuman] *n* ; मिमिक [mimikΛ] *n*
organisation छुम्मा [ts^humma] *n* ;
 तारतुम्बि [taratumbi] *n*
organised छुप्साकेताहा [ts^hupsaketaha] *n*
organiser योक्चोइ [joktson] *n*
organization इन्चा छुम्मा [inta ts^humma]
np ; छुम्वाइदाइ [ts^humwaŋdan] *n*
organize छुम्वाइ लेइमा [ts^humwaŋ
 leŋma] *vp*

origin सि [si] *n*
original नासेन [nasenΛ] *adj*
originator चोक्ताङ्बाइ [tsoktaŋbaŋ] *n*
ornament थेन्ल्याइ [t^henljaŋ] *n*
orphan टुहुराबाइ [tuhurabaŋ] *n*
orphan (female) टुहुरिमे [tuhurime] *n*
other खाऱ्हामाइ [k^haʔlhaman] *n* ; यो
 [jo] *adv* ; हेकोना [hekona] *n*
otherwise मानुङ् [manuŋ] *Conj* ; मानुङ्गो
 [manuŋgo] *Conj*
our आनिङ्गा [aniŋga] *pro* ; एङ्गा [eŋga]
pro
our (two) आन्चिङ्गा [antsiŋga] *pro*
ours आनिङ्गा [aniŋga] *pro* ; एङ्गा
 [eŋga] *pro*
out ओछोइ [ots^hoŋ] *n* ; पाखा [pak^ha] *n* ;
 साङ्खाम [saŋk^hamΛ] *n*
outcome चोक्तोइ [tsoktoŋ] *n* ; तुम्लोन
 [tumlonΛ] *n*
outcry कायाक्कायाक [kajakkajakΛ] *n*
outlook ओताना [otana] *n*
outset तारोक [tarokΛ] *n*
outside ओछोइ [ots^hoŋ] *n* ; पाखा [pak^ha]
n ; साङ्खाम [saŋk^hamΛ] *n*
ovary इन्याङ्दाइ [injanʈan] *n*
oven आफ्लुम [ap^hlumΛ] *n* ; हुऱ्लुङ्
 [huʔluŋ] *n*
overcooked कोरेक [korekΛ] *n*
overcrowded चिहुक [tsihukΛ] *adv*
overflow ओमा [oma] *v*
oversight बिरोइ [biron] *n*

overtake ओन्चामा [ontsama] *v*

overthrow हुङ्मा_२ [hugma] *v*

overturn एमा [ema] *v*; चिच्चाङ्गालिक
[tsittsangalik] **Onom.**

owl फोप्चिबा [p^hoptsiba] *n*

owner उहाङ्बा [uhanba] *n*; उहाङ्बा
[uhanba] *n*; तोक्लाङ्बा [toklanwa] *n*;
दाङ्बा [danba] *n*; याङ्ग्राङ्बा [janranba]
n; हाक्चाखुबा [haksak^huba] *n*;
ह्वाङ्बा [hwanba] *n*
ox इप्छापिक [ipts^hapika] *n*

P p

packed tightly चिहुक [tsihuk] *adv*

paddy चाबाक [tsabak] *n*

padlock छेक एम्मा [ts^hek] emma] *vp*

page ताप [tap] *n*

pain लुङ्मा पेट्मा [luŋma petma] *n*

paint चिङ् एम्मा [tsiŋ emma] *vp*; चिङ्मा
[tsiŋma] *v*

painted फिलिङ्फिलिङ् [p^hiliŋp^hiliŋ] *adj*

painting चिङ्छेप [tsiŋts^hep] *n*

pair काप्पा [kappa] *n*

palm मुक्तापि [muktapi] *n*

palpitation चुवापुक [tsuwapuk] *n*

pamphlet छेप्पिरिक [ts^heppirik] *n*;
मिनासाप्ला [minasapla] *n*

pan काराइ [karai] *n*

pangolin फुसा [p^husa] *n*

panther लेङ्वाकिबा [le^hwakiba] *n*

paper कागात [kagat] *n*; प्वा [p^hwa] *n*

papilla नुघाक [nug^hak] *n*

parade लाङ्साङ्मा [lanšanma] *n*

paraffin खाम्किवा [k^hamkiwa] *n*;
हाम्किवा [hamkiwa] *n*

paragraph ओक्छोम [okts^hom] *n*

paralysis खोन्चेलेङ् [k^hontselen] *n*

pardon लेप्मा_३ [lepma] *v*; लेङ्मा_२ [le^hma]
v

parley छुम्लुङ् [ts^humlug] *n*

parliament साम्साद [samsad] *n*;
ह्वाङ्गुम [hwanguma] *n*

parlour चोम्लेक्दाङ् [tsomlekdan] *n*

parrot चेक्वा [tsekwa] *n*; सुइक [suik] *n*

part देक्मा [dekma] *n*; फोक्साना
[p^hoksana] *n*; हाप [hap] *n*

particulars मोछेप [mots^hep] *n*

partner काम्निभाक [kamni^hak] *n*;
लोम्वा [lomwa] *n*

parturition वाम [wam] *n*

party हुरि [huri] *n*

passionate लाम्ना [lamna] *adj*

past एन्छो [ents^ho] *adv*; एन्छो [ents^ho] *n*

pastor पास्टार [pastar] *n*

pasture पुङ्दाङ् [puŋdan] *n*

patch लेप्मा_२ [lepma] *v*

patchy तिक्लोक [tiklok] *adj*

paternal grandson साप्सिप [sapsip] *n*

path ओयोक [ojokΛ] *n*; युक्लाम [juklamΛ] *n*; लाम्निवा [lamniwa] *n*; लाम्बु [lambu] *n*

patient आङ्माहेखुबा [aŋmahek^huba] *adj*; तुक्खाबाङ् [tukk^haban] *n*; तुक्खुबा [tukk^huba] *n*

pattern उछेप [uts^hepΛ] *n*

pause ओङ्मा [oŋma] *v*

paw print योक [jokΛ] *n*

pay चोचोङ् [tsotson] *n*; हुङ्मा [huŋma] *v*

peace हाङ्हाङ् [haŋhaŋ] *n*

peace and security हाङ्एप [haŋ^ꣳepΛ] *n*

peaceful मेमोग [memogΛ] *n*; हाङ्हाङ्ना [haŋhaŋna] *n*

peach खाम्बुत्ति [k^hambuttsi] *n*

peacock तारावा [tarawa] *n*

peak चोम्चोम [tsomtsoṃΛ] *n*; छोम [ts^homΛ] *n*

pear छुलिम्बु [ts^hulimbu] *n*; नास्पाति [naspati] *n*

pearl वाला [wala] *n*

peck ओग्मा [ogma] *v*

pedal लाङ्केन्चा [laŋkentsa] *n*

pedigree नेक्सहेलि [neksaheli] *n*

peel ओङ्मा [oŋma] *v*; खिक्मा [k^hikma] *v*; खोग्मा [k^hogma] *v*; पेङ्मा [peŋma] *v*

peevish थुप्लेक [t^huplekΛ] *n*

pen knife फिसुत्वा [p^hisu[?]wa] *n*

pencil छेप्सिङ् [ts^hepsin] *n*

penetrate सिक्मा [sikma] *v*

peninsula खाम्चोक [k^hamtso^hkΛ] *n*

penis लि [li] *n*

peppermint चितुमा [tsituma] *n*

peppermint (flower) ओन्दोङ्ला [ondon^hla] *n*

perceive निमा [nima] *v*

percent एखिङ् होम्बोक [ek^hiŋ hombo^hkΛ] *adv*

period इमारिङ् [imariŋ] *n*; नाम्हाप [namhapΛ] *n*; साम्नाम [samnamΛ] *n*; सोमाइ [somai] *n*

perpendicular चेङ् [tsen] *adj*

perseverance आप्दिक [apdikΛ] *n*

persistence जिगिरि [dzigiri] *n*

persistent चि [tsi] *adj*

persisting मिक्सिम नाक्सिम [miksima naksima] *adj*

person नागासे [nagase] *n*

personal कागा [kaga] *adj*; ङ्गासे [ŋgase] *pro*; तोखुम [tok^humΛ] *adj*

personality थेन्दावाङ् [t^hendawaŋ] *n*

perspective निङ्वामिक [niŋwamika] *n*

persuade लेम्मा [lemma] *v*

pertaining to prey सिन्चाखुबा [sintsak^huba] *n*

pervert खोक्निमा [k^hoknima] *v*

pestilence उमुरुङ् [umuruŋ] *n*

petrol खाम्किवा [k^hamkiwa] *np*

petrol pump किवापाङ् [kiwapaŋ] *n*

petticoat मोसिमि [mosimmi] *n*; साया [saja] *n*

pheasant भाछेङ्रोवा [b^hats^hegrowa] *n*

philosopher मुन्थुम्राङ्बा [munt^humraŋba] *n*

philosophical मुन्थुम्राङ्बा [munt^humraŋba] *n*

philosophy मुन्धुम्साप्ला [mund^humsapla] *n*

phlegm खाइक्माङ् [k^haikmaŋ] *n*

phrase ओक्पिरिक [okpirik^h] *n*

physical exercise पोरोरो [pororo] *n*

physician सिधाकराङ्बा [sid^hakraŋba] *n*

physics खाम्साला साप्ला [k^hamsala sapla] *np*

pick up कोप्मा_२ [kopma] *v*

pickle मात्छि [matts^hi] *n*

picture चिङ्छेप [tsiŋts^hep^h] *n*; लालामेक [lalamek^h] *n*

picture hall लालामेपाङ् [lalamepaŋ] *n*

piebald फुनो छेतान [p^hu[?]no ts^hetan^h] *adj*

piece पिचोक [pitsok^h] *n*

pierce खोन्मा [k^honma] *v*; योक्मा [jokma] *v*; सिकमा [sikma] *v*; होङ्मा [hoŋma] *v*

pig house फाक्पाङ् [p^hakpaŋ] *n*

pigeon साखेङ्वा [sak^he[?]wa] *n*

piglet उपाफाक [upap^hak^h] *n*; फाकुच्या [p^hakutsja] *n*

pigtail ताङ्चुक्लि [taŋtsukli] *n*

pillar छिङ्दाङ् [ts^hiŋdaŋ] *n*

pillow ताङ्गोक्मा [taŋgokma] *n*

pimple नालाङ्पोङ्गालिक [nalappongalik^h] *n*

pin उलिङ् [ulin] *n*; नामिक [namik^h] *n*

pincers काम्बाङ् [kambaŋ] *n*; चिप्हिप्पा [tsiphippa] *n*

pinch छिक्मा_२ [ts^hikma] *v*

pine tree आङ्बु [aŋbu] *n*; हुथाक सिङ् [hut^hak^h siŋ] *n*

pineapple खाम्फानाबु [k^hamp^hanabu] *n*

pious धारमोति [d^haramoti] *n*

pipal tree गेम्बु [gembu] *n*

Pisces नान्छा [nants^ha] *n*

pistol तुम्बुक [tumbuk^h] *n*

pit ओहोङ् [ohoŋ] *n*; होङ् [hoŋ] *n*; होत्लुम [hotlum^h] *n*

pitcher घाइला [g^haila] *n*

pitiable लेन [len^h] *n*

pitiful लुङ्जुङ्वा [luŋjuŋwa] *adj*

pitiless लुङ्मामानिङ्ना [luŋmamaniŋna] *adj*

pity लुङ्जुङ् [luŋjuŋ] *n*

place ठोङ् [t^hoŋ] *n*; युङ्खाम [juŋk^hama^h] *n*; राङ् [raŋ] *n*

plain ओटेम्मा [o[?]temma] *adj*; तेम्मा [temma] *n*; नेसाना [nesana] *n*

plain area ओटेम्मा [o[?]temma] *n*

plait इप्मा [ipma] *v*; ताङ्छुङ्मा [taŋts^huŋma] *n*; फाप्मा [p^hapma] *v*

plan कातुङ्ला [katuŋla] *n*; चोक्मियुङ् [tsokmijun] *n*; निक्लाम्बु [niklambu] *n*

planet इक्सापोक [iksapokʌ] *n*; चोक [tsokʌ] *n*

plank फाल्लेक [pʰallekʌ] *n*

plant एम्मा [emma] *v*; तुम्सिङ् [tumsin] *n*; थाप [tʰapʌ] *n*; लिप्मा [lipma] *v*

plaster एम्मा [emma] *v*

plate थारा [tʰara] *n*; फोरोचा [pʰorotsʌ] *n*; फोरोबा [pʰoroba] *n*

platform चाउतारा [tsautara] *n*

play इन्चा [intsa] *n*; इन्चामा [intsama] *v*

play cards तास [tasʌ] *n*

player इन्चाखुबा [intsakʰuba] *n*; इन्चावाङ् [intsawan] *n*

playful चिचोङ् [tsitson] *n*

playing cards तास [tasʌ] *n*

playing-card तास [tasʌ] *n*

plaything इन्चामासिङ् [intsamasin] *n*

pleasant युन्चामाचोक [juntsamatsokʌ] *n*; लुङ्माचोन [lujmatsonʌ] *adj*

pleased चोन्सि [tsonsi] *n*; चोम्बोक [tsombokʌ] *adj*; निङ्वाओम वाखुबा [niŋwaomʌ wakʰuba] *n*; मोग्मोग [mogmogʌ] *n*

pleasing युन्चामाचोक [juntsamatsokʌ] *n*; लुङ्माचोन [lujmatsonʌ] *adj*

pleasure चामा उङ्माबे उमा [tsama uŋmabe uma] *np*; चोन्सि [tsonsi] *n*; निङ्वायोक् [niŋwajokʌ] *n*

pledge एप्युक [epjukʌ] *n*

plough दुखुरुक [tukʰurukʌ] *n*; नाम्जोङ् [namdʒon] *n*; फेङ्मा [pʰeŋma] *v*;

फेङ्सिङ् [pʰeŋsin] *n*; हाला [hala] *n*

plough-shaft उम्मासिङ् [ummasin] *n*

pluck सेम्मा [semma] *v*

plum. बायेर [bajera] *n*

plus पु [pu] *n*

plus sign पुमातियोक् [pumatijokʌ] *n*

poem पालाम [palama] *n*; पालाम्राङ् [palamran] *n*

point out छोकमा [tsʰokma] *v*

pointed छोम [tsʰomʌ] *adj*; छोम्मा [tsʰomna] *adj*

poison छिक [tsʰikʌ] *n*; बिख [bikʰʌ] *n*; मेन्जामेङ्बा [mendzamenɟa] *n*

poisonous चामेङ्बाछिक [tsamenɟatsʰikʌ] *n*

poke खोऱ्मा [kʰoʔma] *v*

police किथिरिक्पा [kitʰirikpa] *n*

policeman लाप्खुबा [lapkʰuba] *n*

policy हाङ्गनिलाम [haŋnilama] *n*

polio खोन्चेलेङ् [kʰontselen] *n*

polite लेन [lenʌ] *n*

politics खाम्फुयोक् [kʰampʰujokʌ] *n*; हाङ्गनिलाम [haŋnilama] *n*

pollute खोक्निमा [kʰoknimʌ] *v*

polyandry प्याक्थाङ्छेङ् [pjaktʰaŋtsʰen] *n*

polygamy प्याक्थाङ्छेङ् [pjaktʰaŋtsʰen] *n*

pomelo बुलुवाबु [buluwabu] *n*; भोक्से [bʰokse] *n*

pond च्वाथोम [tswatʰomʌ] *n*; थोम्च्वा [tʰomtswa] *n*; माङ्च्वाथोम

[manjswat^homΛ] *n*
pool च्वाथोम [tswat^homΛ] *n*
poor तुक्खिसुम्बा [tuk^hisumba] *n*; लेन [lenΛ] *n*
Pope पोप [popΛ] *n*
popular साप्थाइ [sapt^haŋ] *n*; साप्थाइ [sapt^haŋ] *n*; साप्थाइना [sapt^haŋna] *adj*; साप्थाइना [sapt^haŋna] *adj*
population याप्निप [japni^hp] *n*; वाइनिप [waŋni^hp] *n*
porcupine याक्पुचा [jakputsa] *n*
pork फाक सा [p^hakΛ sa] *n*
porter खुण्खुबा [k^hu^hk^huba] *n*
position भेन [dz^henΛ] *n*
positive नुनुइ [nunun] *n*
possibility लेङ्लोवा [lenlo^hwa] *n*
post office छेप्हाइ [ts^hephəŋ] *n*
postman छेप्सान्दि खुण्खुबा [ts^hepsandi k^hu^hk^huba] *n*
postmortem फोराचोक [p^horatsokΛ] *n*
pot याइदाइ [jaŋdaŋ] *n*
potato साम्बाखि [sambak^hi] *n*
potato yam सुचिवा [sutsi^hwa] *n*
potter खाम उप्खुबा [k^hamΛ upk^huba] *np*
pour एत्मा [etma] *v*; एम्मा_१ [emma] *v*; तुक्मा_१ [tukma] *v*; तुङ्मा [tuŋma] *v*; पोरोक [porokΛ] *adv*; लिक्मा_१ [likma] *v*
poverty-stricken लेन [lenΛ] *n*
power चात्तु [tsattu] *n*; चात्तु [tsattu] *n*
powerful आग्घुर [agg^hurΛ] *adj*; माइफा [maŋp^ha] *adj*

powerful आग्घुर [agg^hurΛ] *adj*; चात्तु [tsattu] *adj*; चात्तुना [tsattuna] *adj*; चात्तुना [tsattuna] *adj*; बोलिहाइ [bolihan] *n*; बोलिहाइ [bolihan] *adj*; माइफा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*
practice इमारिक [imarikΛ] *n*; ओयोक्थोक [ojok^hokΛ] *n*; चिचोक [tsitsokΛ] *n*; चोङ्नुइ [tsongnuŋ] *n*
practise चिम्मा_१ [tsimma] *v*
praise चोन्मा [tsonma] *v*; थाइसाप [t^haŋsapΛ] *n*; थाइसाप्मा [t^haŋsapma] *v*; नुलुण्मा [nulu^hma] *v*
prattling बुजुङ्बुजुङ् [budzuŋbudzuŋ] *n*
precipice भिरिक [b^hirikΛ] *n*
precipitous केङ्गेइ [kengeŋ] *n*
preface फुइसाला [p^huŋsala] *n*
premier तुम्होङ्केन [tumhoŋkenΛ] *n*
prep downwards मोखाण्ला [mok^ha^hla] *adv*
pre-preparation लोकसा [loksa] *n*
present तिमा [tima] *v*; निबा [niba] *n*; सान्दिसा [sandisa] *n*; सान्दिसा [sandisa] *n*
president खाइखाइबा [k^haŋk^haŋba] *n*; छुम्वागुम्बा [ts^humwagumba] *n*; लिङ्गुम्बा [lingumba] *n*; हाइलेन [haŋlenΛ] *n*
press चिम्मा_२ [tsimma] *v*; फिप्मा [p^hipma] *v*
press down फेङ्मा_१ [p^henma] *v*; सोक्मा_१ [sokma] *v*
press forward चोमा [tsoma] *v*

prestige आब्रुक [abrukΛ] *n* ; ताङ्छोक [taŋtsʰokΛ] *n*
pretence चोगाहालुवा [tsogahaluwa] *n*
pretend सिकमायाङ्मा [sikmajaŋma] *v*
pretext चोगाहालुवा [tsogahaluwa] *n*
prettily उचुनुङ् [utsunuŋ] *adv*
pretty चोम्लेकना [tsomlekna] *adj*
prevailing खेप्सानानिङ् [kʰepsananiŋ] *n*
prevent ओन्मा [onma] *v* ; ओम्मा [omma] *v*
prick खोन्मा [kʰonma] *v* ; लिक्मा [likma] *v* ; होङ्मा [hoŋma] *v* ; होप्मा [hopma] *v*
pride काडान [kaɟanaΛ] *adj* ; काडान [kaɟanaΛ] *adj*
priest माङ्हाङ्बा [maŋhaŋba] *n*
prime वालुक [walukΛ] *n*
prime minister तुम्होङ्केन [tumhoŋkenΛ] *n* ; तोतुम्याहाङ् [totumjahaŋ] *n*
prince तुम्हाङ्छाहाङ् [tumhaŋtsʰahaŋ] *n* ; हाङ्छाबा [haŋtsʰaba] *n* ; हाङ्छाबाङ् [haŋtsʰabaŋ] *n*
princess हाङ्छामाहाङ्मा [haŋtsʰamahaŋma] *n*
prison छेक्पाङ् [tsʰekpaŋ] *n* ; छेक्पाङ् [tsʰekpaŋ] *n*
prisoner छेक्पावाङ् [tsʰekpawaŋ] *n*
private कागा [kaga] *adj*
prize फेन्याङ् [pʰenjaŋ] *n*
probability लेङ्लोत्वा [leŋloʔwa] *n*
problem छाक्नुङ् [tsʰaknuŋ] *n*
procedure चोकाप [tsokapΛ] *n*

process चोक्मालाम [tsokmalamaΛ] *n*
procession ओपोक्लाम [opoklamaΛ] *n* ; तिगिरिक [tigitrikΛ] *n*
produce चोक्मा [tsokma] *v* ; लोन्मा [lonma] *v*
production उथुक [utʰukΛ] *n*
profession फोक्लुङ् [pʰokluŋ] *n*
professor चिन्चावाङ् [tsintsawaŋ] *n*
proficient आखुबा [akʰuba] *adj* ; निखुबा [nikʰuba] *n*
profit याङ् लोन्चामा [jaŋ lonsama] *n*
profound पाक्लुम्बाक [paklumbakΛ] *adj*
progeny साकेन्छा [sakentsʰa] *n*
programme चोक्छोक्लाम [tsoktsʰoklamaΛ] *n*
progress चोङ्चामा [tsontsama] *v*
prong निप्तिगेक [niptigekΛ] *n*
pronunciation लुम्हा [luʔmha] *n*
proof चुमेक [tsumekΛ] *n* ; याबोक [jabokΛ] *n*
proper ओम [oma] *n*
property खाम्याङ्ला [kʰamjaŋla] *n* ; याङ्सा [jaŋsa] *n* ; याङ्सा [jaŋsa] *n*
proposed law लुम्चोक्तोक [lumtsoktokΛ] *n*
proprietor खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] *n*
prostitute बेस्या [besja] *n*
protect एप्मा [epma] *v* ; हिङ्मेत्मा [hiŋmeʔma] *v*
protected आप्थाक [aptʰakΛ] *n* ; एप्पन्ना [epɛpna] *n* ; ओहोङ् साला [ohoŋ sala]

adj

protection एप्ताप [eptapʌ] *n* ; हाइहाइ
[haɪhaɪ] *n* ; हिङसाइ [hiɪsaj] *n*

protest तुसे येब्मा [tuse jebma] *vp* ;
लुन्चामा [luntsama] *v* ; हिसुतामा
[hisutama] *v*

proud नाहेन्खुबा [nahenkʰuba] *n*

prove चिनातोकमा [tsinatokma] *v*

proverb ताप्चेऱ्या [taptseʔja] *n* ; लुयुक्त्हा
[lujuktha] *n* ; लुयुक्साहा [lujuksaha] *n*

proverb and titbit युप्साला [jupsala] *n*

province चोबेलेक्लिङ [tsobeleklin] *n*

provisions चा [tsa] *n*

provision चोकमा मेम्बिप्मा [tsokma
membipma] *n*

pubescent वेन्चा [wentsa] *n*

pubic hair लिमुङ [limuŋ] *n*

public काहाकपेलोन्मा [kahakpelonma] *n*

publish छेप लोन्मा [tsʰepʌ lonma] *vp* ;
लोन्मा [lonma] *v*

published छेप्लोन्दाहा [tsʰeplondaha] *n*

pull उन्मा [unma] *v* ; उम्मा [umma] *v*

pull out फिकमा [pʰikma] *v*

pull up एन्मा [enma] *v*

pulley इघुरुम्बा [igʰurumba] *n*

pumpkin छाबोक [tsʰabokʌ] *n*

pungent हाङनुङ [haɲnuŋ] *adj*

punishment दान्दा [danda] *n* ; नाहोक
[nahokʌ] *n* ; पान्थेङ [pantʰeɲ] *n*

punitive तुत्सिखुबा [tutsikʰuba] *n*

pupa लोलिघाक्पा [loligʰakpa] *n*

pupil पेदा [peda] *n*

pupil (of an eye) मिक्च्या [miksja] *n*

puppet चिथाप [tsitʰapʌ] *n*

Puranas ताप्पा चेऱ्या [tappa tseʔja] *n*

purchase इन्मा [inma] *v*

purchaser इन्खुबा [inkʰuba] *n*

pure इसित्नामेन्ना [isitnamenna] *adj* ;
उचुन्ना [utsunna] *adj* ; उचुन्ना [utsunna]
adj ; चुनुङ [tsunuŋ] *adj* ; चुनुङ [tsunuŋ]
adj ; चोख्खो [tsokkʰo] *adj* ; चोख्खो
[tsokkʰo] *adj* ; सेङ्लाम [seŋlamʌ] *n*

purification इदुम्साइ [idumsaj] *n* ;
कोलेक्मा [kolekma] *n*

purpose फोक्योग [pʰokjogʌ] *n*

pus हुवा [huwa] *n*

push चोमा [tsoma] *v* ; चोमा [tsoma] *v* ;
चोमा [tsoma] *v*

put एत्मा [etma] *v* ; एम्मा [emma] *v* ;
युङ्मा [juŋma] *v*

put in एम्मा [emma] *v*

Q q

quail इप [ipʌ] *n*

quake सिलिङ्लिङ [silinjliŋ] *n*

quarrel खि [kʰi] *n* ; खिखिलुलु [kʰikʰilulu]
n ; खिमा [kʰima] *v* ; थाक्पा [tʰakpa] *n* ;
याचिङ्गाल [jatsingʌ] *n*

quarrelsome खिखुबा [k^hik^huba] *adj*

quarter एथेग्लुप [et^heg^hlup] *n*

queen हाङ्मा [haŋma] *n*

queen bee हाङ्थाङ्सु [haŋt^haŋsu] *n*

quercus glauca केकबु [kekbu] *n*

query छिम्मा [ts^himma] *v*

quest योक [jok] *n*

question छिम्योक [ts^himjok] *n*

quick चोङ्नेखुबा [tsoŋnek^huba] *adj*; हानि [hani] *adv*

quickly हानि [hani] *adv*

quiet स्वाक [swak] *n*

quill लाप्थुक [lap^huk] *n*

quit स्वाकसेस्वाकसे [swakseswakse] *n*

quiver योङ्मा [joŋma] *v*

quotation marks योकनोक्तोनोक [joknoktoknok] *n*

R r

rabbit खारायो [k^harajo] *n*; पोक्सा [poksa] *n*

race थ्वा [t^hwa] *n*; लुक [luk] *n*

racial वाडाचिगा [waɟatsiga] *n*

radio रेडियो [redijo] *n*

radish मोला [mola] *n*; लोलिप्टुक [lolipduk] *n*

rafter आप्छामा [apt^hama] *n*; काराङ् [karaŋ] *n*

rag छेल्हुङ् [ts^he^hluŋ] *n*

rage तोत्तेलेम्फे [tottelemp^he] *n*

rainbow नाम्फिलिङ्मे [namdz^hiliŋme] *n*

rainwater वासिक [wasik] *n*

rainy season वातुकनाम [watuknama] *n*; वारो [waro] *n*

raise चोम्मा [tsomma] *v*; तोन्मा [tonma] *v*; थेन्मा [t^henma] *v*

random छाछाभुत्ता [ts^hats^hab^hutta] *adv*

range छेप्तिगेक [ts^heptigek] *n*

rank इखिङ्तो [ik^hiŋto] *adj*; भेन [dz^hen] *n*; भेन [dz^hen] *n*

rash वेखुबा [wek^huba] *n*

raspberry खाम्बुङ्माङ् [k^hambu^hmaŋ] *n*

rat मिमा [mima] *n*

rational चेन्चेन [tsentsen] *n*; थाङ्निवा [t^haŋniwa] *n*

ravine खोलि [k^holi] *n*

raw ओलेङ्वा [ole^hwa] *adj*

razor छुरा [ts^hura] *n*

reach तामा [tama] *v*

reaction एङ्मा [e^hma] *v*

read चेक्लाम्मा [tseklamma] *v*

reading इनिङ्वा [iniŋwa] *n*

reading and writing लुप्छेप [lupts^hep] *n*

ready लोकसाह [loksaha] *n*

real जेप्पा [dzeppa] *adj*

realize निमा [nima] *v*

really जेप्पा [dzeppa] *adj*

rear पुमेङ्मा [pume^hma] *v*

reason चेऱ्याओ [tseʔjao] *n*
reasoned छोम्लेक [tsʰomlekʌ] *n*
rebellion खोत्लेङ् [kʰotlen] *n*
rebellious खोत्लेङ्बा [kʰotlenba] *n*
rebuke थिन्मा [tʰinma] *v*; याहुप [jahupʌ] *n*
receipt छेसिप [tsʰesipʌ] *n*
receive तोक्मा [tokma] *v*
recent ओछोडा [otsʰoɟa] *adj*; लोप्ना [lopna] *adj*
recite चेक्लाम्मा [tsɛklamma] *v*
reckon निऱ्मा [niʔma] *v*
recognition उला [ula] *n*
recognize चिनातोक्मा [tsinatokma] *v*
reconciliation तोङ् [toŋ] *n*
record चोम्चोक [tsomtsoʔkʌ] *n*
recover नुमा [numa] *v*
recrimination छुल [tsʰulʌ] *n*
red फाम्ना [pʰamna] *adj*
red colour फाम्हा [pʰamha] *n*
red hornet सुलिमा [sulima] *n*
red wasp फोक्ताङ्वा [pʰoktaŋwa] *n*
red-coloured (of female) सेत्निङ् [setniŋ] *n*
reed एङ्खेलेक [eŋkʰelekʌ] *n*
refinement इदुम्साङ् [idumsaŋ] *n*
reflection लालामेक [lalamekʌ] *n*; लालामेऱ [lalameʔ] *n*
refuse-heap लुम्फुङ् [lumpʰuŋ] *n*
regal हाङ्मा [haŋma] *n*

regiment काङ्सोबोक [kaŋsobokʌ] *n*; पाल्तान [palʈana] *n*
region चोबेलेक्लिङ् [tsobelekliŋ] *n*; लाङ् [laŋ] *n*; लाङ्लिङ् [laŋliŋ] *n*; लिङ्खाम [liŋkʰamʌ] *n*; लिङ्लाप [liŋlapʌ] *n*
regulation इदुम [idumʌ] *n*; थुकछेप [tʰuktsʰepʌ] *n*; निऱ्वा [niʔwa] *n*; फानिङ्वा [pʰaniŋwa] *n*
reject मेङ्गाङ्मा [menɡaŋma] *v*
relate खेम्मेऱ्मा [kʰemmeʔma] *v*; माऱ्मा [maʔma] *v*
relation साइनो [saino] *n*; सामारित [samaritʌ] *n*
relation by blood सेङ्ग्लाम [seŋɡlamʌ] *n*
relations सामारित्साम [samaritsama] *n*
relationship सामारित [samaritʌ] *n*
relative चिहुक्पेना [tsihukpena] *n*; सामारित [samaritʌ] *n*
release उन्केप [unkepʌ] *n*; फुङ्सोप [pʰuŋsopʌ] *n*; लेन्हाङ्मा [lenhaŋma] *v*
religion धाराम [dʰaramʌ] *n*
religious धारमोति [dʰarʌmoti] *n*
relish चालेसोप्मा [tsalesopma] *n*
remain वामा [wama] *v*
remember मिऱ्मा [miʔma] *v*
remote यो [jo] *adv*
remove तिमा [tima] *v*; लाऱ्निमा [laʔnima] *v*
remuneration ओमेन [omenʌ] *n*
renaissance पुनास [punasa] *n*
rend छिम्मा [tsʰimma] *v*

renegade छोड़छोड़नाखुबा

[ts^hoŋts^hoŋnak^huba] **adj**; हिकाचाबा
[hikatsaba] **n**

renown निङ्हिङ् [niŋhiŋ] **n**

rent युङ्याङ् [juŋjaŋ] **n**

repair चोकमा [tsokma] **v**

repent बिछुक [bits^huk^h] **n**

repentance निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma]
n; निङ्वा लुमा [niŋwa luma] **n**

reply पोलोबा [poloba] **n**; लुप्मा
[lupma?] **n**

report छेफुप [ts^hep^hup^h] **n**; सान्दिसाला
[sandisala] **n**; सालेन [salen^h] **n**

reporter छेप्ताहाथाङ्खुबा
[ts^heptahat^hanj^huba] **n**; छेफुप्पा
[ts^hep^huppa] **n**

reporting छेफुप्पा [ts^hep^huppa] **n**

representation छेफुप [ts^hep^hup^h] **n**

representative चेङ्बिखुबा [tsenbik^huba]
n; निभाङ् [nib^han] **n**

repressive तुत्सिखुबा [tutsik^huba] **n**

reproach निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma] **n**

republic कायाङ्मितोक [kajaŋmitok^h] **n**

reputation ताङ्छोक [taŋts^hok^h] **n**

rescue फोङ् [p^hoŋ] **n**

research सोसाङ् योक्साङ् [sosan joksan]
n

researcher योक्खुबा [jokk^huba] **n**

resemblance एकतोङ् [ektoŋ] **n**

residence युङ्वाम [juŋwam^h] **n**

resign लेट्मा [le^hma] **v**

resin युवा [juwa] **n**

resist चुङ्माकाङ्मा [tsuŋmakajma] **v**

resolute चोकमा पोक्खुबा [tsokma
pokk^huba] **np**

resolution चोक्नेन्मा [tsoknenma] **n**

resources स्वाम्याङ्ला [k^hamjaŋla] **n**

respect आब्रुक [abruk^h] **n**; काङ्मा
[kaŋma] **v**; चुत्मा [tsutma] **n**; ताङ्छोक
[taŋts^hok^h] **n**; ताङ्छोक [taŋts^hok^h] **n**;
मेत्मा [metma] **n**; युक्सेन्दाना
[juksendana] **adv**; लाराम [larama] **n**

responsibility चोक्थाङ् [tsokth^han] **n**

responsible ताङ्छोङ् [taŋts^hoŋ] **adj**

rest ओङ्मा [oŋma] **v**

rest day ओङ्मालेन [oŋmalen^h] **np**

restless चिचोङ् [tsits^hoŋ] **n**; लाम्ना
[lamna] **adj**

restlessness छुरिछुरि [ts^hurits^huri] **adj**;
छोछोलाप्लाप [ts^hots^holaplap^h] **n**

restriction चोकमा मेम्बिप्मा [tsokma
membipma] **n**

result चोक्तोङ् [tsoktoŋ] **n**; तुम्लोन
[tumlon^h] **n**; तुम्लोन [tumlon^h] **n**

resurrect लेत्मा [letma] **v**

return लामा [lama] **v**

reunite हाकुचातोङ्मा [hakutsatoŋma] **v**

revelation ओम [oma] **n**

reverence चुत्मा [tsutma] **n**

reverse ओतेरेसाङ् [oteresan] **adj**

revolt ओल्याहा [oljaha] **adj**; चिन्लेङ्
[tsinlen] **n**; थोलोकलोक पोक्मा

[tʰoloklokʌ pokma] **vp**
revolution चिन्लेङ् [tsinleŋ] *n*
revolutionary चिन्लेङ् चोकखुबा [tsinleŋ tsokkʰuba] **vp**
reward फेन्याङ् [pʰenjaŋ] *n*
rhinoceros गाइडा [gaiɖa] *n*; नाभुदावा [nabʰudawa] *n*
rhododendron थुङ्फेत्ला [tʰuŋpʰetla] *n*; फाम्फुङ्बुला [pʰampʰuŋbula] *n*
rhus javanica काक्भालायो [kakbʰalajo] *n*
rhythm लाङ्थेन [laŋtʰenʌ] *n*
rib काराङ् [karaŋ] *n*
rice चामा [tsama] *n*; चासाक [tsasakʌ] *n*; यामेछु [jametsʰu] *n*
rice pudding खिरिचामा [kʰiritsama] *n*
rich थुङ्दुना [tʰuŋduna] *n*
riches खाम्याङ्गला [kʰamjaŋla] *n*
riddle तेन्दिप्मा [tendipma] *n*
ride थाङ्मा, [tʰaŋma] **v**
ridge-pole हिन्वाएप्सिङ् [hiʔwaepsin] *n*
ridicule युन्चामाना [juntsamana] *n*
rifle तुम्बुक [tumbukʌ] *n*
right ओम [oma] *n*; छुप्ताङ् [tsʰuptaŋ] *n*; छुप्तालाङ् [tsʰuptalaŋ] *n*; निरिक् [nirikʌ] *n*
right round खिरिक् [kʰirikʌ] **Onom.**
rightly उचुनुङ् [utsunuŋ] **adv**
ring खेन्वाल्याङ् [kʰeʔwaljaŋ] *n*
ringworm खोरेप्माङ् [kʰorepmaŋ] *n*

riot खोत्लेङ् [kʰotleŋ] *n*; फाउदारि [pʰaudari] *n*
rip छिम्मा, [tsʰimma] **v**
ripen उमा, [uma] **v**; तुम्मा, [tumma] **v**
ripple छाल [tsʰala] *n*
rise पोक्मा, [pokma] **v**
risk हिङ्याएम [hinjaema] *n*
rituals यावानावा [jawanawa] *n*
rival wife लेप्मा, [lepma] *n*
rivalry ओङ्चाखुपाङ्चाखु [oŋtsakʰupaŋtsakʰu] **adv**
river माहोङ्मा [mahonma] *n*; होङ्मा [honma] *n*
rivulet खोल्लि [kʰolsi] *n*
road लाम्बु [lambu] *n*
roam इमा [ima] **v**
roar लुमा, [luma] **v**
roasted meat हुन्मासा [huʔmasa] *n*
robber खुसुबाङ् [kʰusubaŋ] *n*; नाम्चाखुबा [namtsakʰuba] *n*; नाम्चाखुबा [namtsakʰuba] *n*
rock लुङ्खाक [luŋkʰakʌ] *n*; लुङ्ग्राङ् [luŋgraŋ] *n*
rock inscription लुङ्छेप [luŋtsʰepʌ] *n*
roll काङ्मा [kaŋma] **v**
roof खाप [kʰapʌ] *n*
roof beam आप्छामा [aptsʰama] *n*
roof-timber हिन्वाएप्सिङ् [hiʔwaepsin] *n*
room इदेप्मा [idepma] *n*; चा [tsa] *n*; देक्मा [dekma] *n*

root साम [samΛ] *n*

root (of a tree) उसाम [usamΛ] *n*

rope खिबाक [kʰibakΛ] *n*; खिबाक
[kʰibakΛ] *n*

rosy फाम्ना [pʰamna] *adj*; फुफाम्लेक
[pʰupʰamleka] *adj*; सेत्निङ् [setniŋ] *n*

rot किन्दिह्मा [kindiʔma] *v*; किन्दिह्मा
[kindiʔma] *v*; नाम्दिप्मा [namdipma] *v*

rough याप [japΛ] *adj*; याप्मा [japma] *v*

round इधुरुम [igʰurumΛ] *adj*; टोङ्नाबुम
[toŋnabumΛ] *n*; टोङ्ना [toŋna] *adj*

round shot लुङ्लेपिन्सा [luŋlepintsa] *n*;
लेप्मालुङ् [lepmaluŋ] *n*

roundabout इधुरुम [igʰurumΛ] *adv*

row इखिङ्तो [ikʰiŋto] *adj*; कोरोक
[korokΛ] *n*; खेरेरे [kʰerere] *n*; छेप्तिगेक
[tʰeptigekeΛ] *n*

royal हाङ्मा_२ [haŋma] *n*; हाङ्माङ्
[haŋmaŋ] *n*

royal family हाङ्पाआङ् [haŋpaan] *n*

royal levee हाङ्पाङ् [haŋpaŋ] *n*

royal palace हाङ्पाङ् [haŋpaŋ] *n*

royal road हाङ्गलाम्बु [haŋlambu] *n*

royal robe हाङ्तेफेन [haŋtepʰenΛ] *n*

rub नुकमा [nukma] *v*; नेकमा [nekma] *v*;
नेकमा [nekma] *v*

ruby फाम्लुङ् [pʰamluŋ] *n*

rude खोरोक [kʰorokΛ] *n*; घोएरा [gʰoera]
adj; तोन्दोन्ना [tondonna] *adj*; पुवाङ्ग्या
[puwaŋgia] *adj*; यासोसोवा [jasosowa] *n*

ruffian ओल्याहा [oljaħa] *adj*

ruined छारास्ता [tsʰarasta] *adj*

rule इदुम [idumΛ] *n*; ओथेम [otʰemΛ] *n*;
थुकछेप [tʰuktsʰepΛ] *n*; निह्वा [niʔwa] *n*;
हाङ्तायेन [haŋtajenΛ] *n*

ruler तायेन्नाङ्बा [tajenraŋba] *n*; हाङ्
[haŋ] *n*

rumex dentatus पुङ्सिङ् [puŋsiŋ] *n*

rump तोक्काकालिक [toktsakalikΛ] *n*

run लुकमा_२ [lukma] *v*

run away खुङ्खेह्मा [kʰuŋkʰeʔma] *v*;
लुकमा_२ [lukma] *v*

rupee याङ् [jaŋ] *n*

rush चिहुकराङ् [tsihukraŋ] *n*

rust ओखेङ् [okʰeŋ] *n*

S s

sabbath or rest day आराम चोकमाना
लेन [aramΛ tsokmana lenΛ] *n*

sacred चुनुङ् [tsunuŋ] *adj*; सेङ्गलाम
[seŋlama] *n*

sacred grass साम्बोक [sambokΛ] *n*

sacrifice यावापिह्मा [jawapiʔma] *v*

sad छुङ्छुङ् [tsʰuŋtsʰuŋ] *adj*; छुङ्छुङ्
[tsʰuŋtsʰuŋ] *adj*; नाचिक लेत्नेम्मा
[natsika letnemma] *adj*; निङ्वा लुमा
[niŋwa luma] *n*; सुकुर्धुन्धुन
[sukurdʰundʰuna] *n*

safe खिलिक खिलिक [kʰilika kʰilika] *np*

saffron हेलोपुङ् [helopuŋ] *n*

sage एप्पन्ना [epɐna] *n*
Sagittarius छिगिकछा [tsʰigiktsʰa] *n*
sailing vessel होङ्गावा [hɔŋgaʔwa] *n*
saint मुहिङ्गुम [muhinguma] *n*
sal tree छुबु [tsʰubu] *n*; नाम्साम
 [namsam] *n*
salamander मोङ्गालिक [mɔŋgalik] *n*
salary चोचोङ् [tsotɕɔŋ] *n*
saliva खोक्मा [kʰokma] *n*; लेङ्वा
 [leŋwa] *n*
salivary gland लेङ्वादाङ् [leŋwadaŋ] *n*
salt युम [jum] *n*
salted लाक्नुङ् [laknuŋ] *adj*
salty लाक [lak] *adj*; लाक्नुङ् [laknuŋ]
adj; लाक्नुङ् [laknuŋ] *adj*
salvation उन्केप [unkep] *n*
sand लुङ्पिरिक [luŋpirik] *n*
sandals थियुङ् [tʰijun] *n*
sap उवा [uwa] *n*
sarcasm चिहोक [tsihok] *adj*; चेयोक्
 [tsejok] *n*
sari सिमि [simi] *n*
sash फोखिमा [pʰokʰima] *n*
Satan साइतान [saitana] *n*
satchel खेसुप [kʰesupa] *n*
satire चिहोक [tsihok] *adj*;
 चिहोक्वाहोक [tsihokwahok] *n*; चेयोक्
 [tsejok] *n*
satisfied चोन्चोक [tsontsok] *n*; मोग्मोग
 [mogmog] *n*

Saturday सिहाङ्लेन [sihaŋlen] *n*
Saturn सिहाम्पोक [sihampok] *n*
savage पुवाङ्ग्या [puwaŋgja] *adj*
save एप्मा [epma] *v*; ओप्मा [opma] *v*;
 डोम्मा [ɲomma] *v*; हिङ्मेम्मा
 [hiŋmeʔma] *v*
saviour फोङ्खुबा [pʰɔŋkʰuba] *n*;
 लोन्खुबा [lonkʰuba] *n*
savoury खुम्दु [kʰumdu] *adj*; छुनुङ्
 [tsʰunun] *adj*
saw चेन्तेलि [tsenteli] *n*; सिम्मा [simma]
v
say कामा [kama] *v*; चेक्मा [tsekma] *v*;
 लुम्मा [luʔma] *v*
saying लुयुक्त्हा [lujuktha] *n*
scabbard उसुप [usupa] *n*
scabies खोप्माङ् [kʰopmaŋ] *n*; खोम्माङ्
 [kʰoʔmaŋ] *n*
scale ओखोप [okʰop] *n*; खोप [kʰop]
n; थाक्मासिङ् [tʰakmasiŋ] *n*
scales थाखुङ् [tʰakʰuŋ] *n*
scar खात [kʰata] *n*
scarf खोम्सुम्ते [kʰomsumte] *n*; गाम्छा
 [gamtsʰa] *n*
scatter हिमा [hima] *v*
scattered छाछाभुत्ता [tsʰatsʰabʰutta] *adj*;
 छाताछुल्ला [tsʰatatsʰulla] *n*;
 तिनाफात्तिन्दाङ् [tinapʰattindaŋ] *Onom.*;
 हुजिन्जाङ् [hudzindaŋ] *n*
schedule निङ्ग्राङ् [niŋgraŋ] *n*; निप्दाङ्
 [nipdaŋ] *n*; मोछेप [motsʰep] *n*

schima wallichii याङ्सिङ्बु [jaŋsiŋbu] *n*
school ओम्निङ्वापाङ् [omniŋwapaŋ] *n* ;
 चिन्मापाङ् [tsinmapaŋ] *n* ; चिन्मापाङ्
 [tsinmapaŋ] *n* ; स्कुल [skulʌ] *n*
science निङ्वानिशाम [niŋwaniʃamʌ] *n* ;
 निसाम [nisamʌ] *n* ; साप्ला [sapla] *n* ;
 साप्लाङ् [saplaŋ] *n*
scientific निङ्वासाम्बाङ् [niŋwasambaŋ] *n*
scientist निङ्वासाम्बाङ् [niŋwasambaŋ] *n*
scissors उतार [utarʌ] *n*
scold थिन्मा [tʰinma] *v*
scorch हुन्नाहाङ्मा [hunnaħaŋma] *v*
scornful remark चिहोकवाहोक
 [tsihokwahokʌ] *n*
scrape खोग्मा [kʰogma] *v* ; पेङ्मा
 [peŋma] *v*
scratch खोग्मा [kʰogma] *v* ; खोन्मा
 [kʰoŋma] *v* ; पाक्मा [pakma] *v*
scream ओक्मा [okma] *v* ; चिहोकवाहोक
 [tsihokwahokʌ] *n*
screwdriver छिङ्फि [tʃiŋpʰi] *n*
script साप्ला [sapla] *n*
scripture धारमासाप्ला [dʰarʌmasapla] *n* ;
 साप्ला [sapla] *n*
scrotum लिघेङ् [liɡʰeŋ] *n*
scum उपुतुमे [uputume] *n*
sea च्वाराङ् [tswaraŋ] *n* ; च्वाराङ्
 [tswaraŋ] *n* ; माङ्च्वाकेन [maŋtswakenʌ] *n*
seal चिङ्थेप [tʃiŋtʰepʌ] *n*

search योक [jokʌ] *n* ; योक्मा [jokma] *v* ;
 योक्सोप [joksopʌ] *n* ; योग [jogʌ] *n* ;
 सोसाङ् योक्साङ् [sosəŋ joksəŋ] *n*
season इमारिङ् [imariŋ] *n* ; तुइमारिङ्
 [tuimariŋ] *n* ; रोनाम [ronamʌ] *n* ; सोमाइ
 [somai] *n*
second लाहिम [lahimʌ] *n* ; हिम्ना [himna] *adj*
second eldest छाङ्लुम्बा [tʃʰaŋlumba] *adj*
second father सेतुपा [setupa] *n*
secret ओहोङ् साला [ohon sala] *adj* ;
 लुम्साला [lumsala] *n*
secret entrance खुन्चालाम [kʰuntsalamʌ] *n*
secret matter फोक्साला [pʰoksala] *n*
secretariat छुप्छुम्मा [tʃʰuptʃʰumma] *n* ;
 तुम्याहाङ्पाङ् [tumjaħaŋpaŋ] *n*
secretary मुक्दाङ्बा [mukdaŋba] *n* ;
 स्वाचिप [swatsipʌ] *n*
section उहाक्दाङ् [uhakdaŋ] *n* ; ओक्छोम
 [oktʃʰomʌ] *n* ; छेप्थाक [tʃʰeptʰakʌ] *n* ;
 देक्मा [dekma] *n* ; फोक्साना [pʰoksana] *n* ;
 हाप्दाङ् [ħapdaŋ] *n*
secure आप्थाक [aptʰakʌ] *n* ; एप्पेन्ना
 [epepna] *n*
secured आप्थाक्ना [aptʰakna] *adj*
security एप्ताप [eptapʌ] *n* ; एप्पुक
 [epjukʌ] *n* ; हाङ्हाङ् [ħaŋħaŋ] *n*
seduce लेम्मा [lemma] *v*
see निमा [nima] *v*

seed उल्वाक [ulwak_Λ] *n*; ओल्वाक [olwak_Λ] *n*; याङ्लि [jaŋli] *n*

seedling याङ्लि [jaŋli] *n*

segregated room चुम्देप्मा [tsumdepma] *n*

select सेक्मा [sekma] *v*; सेक्मा [sekma] *v*; सेक्मा [sekma] *v*; सेङ्मा [seŋma] *v*

self-admiration काडान [kaŋan_Λ] *adj*

self-conceit आब्रुक [abruk_Λ] *n*

selfish कासेमिखुबा [kasemik^huba] *adj*; फोक्चोङ्वा [p^hoktsoŋwa] *adj*

self-respect आब्रुक [abruk_Λ] *n*

sell इन्चामा_२ [intsama] *v*; इन्चामा_२ [intsama] *v*

semen थुन्वा [t^hu[?]wa] *n*

semicolon युङ्लावा [juŋlaw_Λ] *n*

semi-colon तिखोक [tik^hok_Λ] *n*

seminar छुम्लुङ् [t^humlung] *n*; माछुम्मा [mats^humma] *n*

send पाङ्मा [paŋma] *v*; हाक्मा [hakma] *v*; हाङ्मा_२ [haŋma] *v*

senior आग्धुर [agg^hur_Λ] *adj*; तुम्मिहाङ् [tummihaŋ] *adj*; माङ्फा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*

sense निङ् [niŋ] *n*

sensitive लुङ्ध्या [luŋd^hja] *n*

sensual लाम्ना [lamna] *adj*

sentence चेन्यालुङ् [tse[?]jaluŋ] *n*

sentinel वालाम्लुङ्गुङ्बा [walamluŋguŋba] *n*

sentry वालाम्लुङ्गुङ्बा [walamluŋguŋba] *n*

separate नाङ्खेन्मा [naŋk^he[?]ma] *v*; पेग्मा [pegma] *v*; लाङ्गला [la[?]la] *adv*; सेङ्मा [seŋma] *v*

separated हाप्साना [hapsana] *n*

serf यालिक [jalik_Λ] *n*

serial number तोङ्निप [toŋnip_Λ] *Num.*

series इखिङ्तो [ik^hiŋto] *adj*; छेप्तिगेक [t^heptige_Λ] *n*

serious आग्धुर [agg^hur_Λ] *adj*; माङ्फा [maŋp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*

serpent नाक [nak_Λ] *n*; पुछाक [put^hak_Λ] *n*

serpent cumcumber तोरेङ् [to[?]reŋ] *n*

servant चुत्खुबा [tsutk^huba] *n*; चोङ्बिखुबा [tsoŋbik^huba] *n*; नोकोर [nokor_Λ] *n*

service चुत्मा [tsutma] *n*; चोचोङ् [tso[?]toŋ] *n*

servitude चुत्मा [tsutma] *n*

sesame seed फेतावा [p^hetawa] *n*

set काप्पा [kappa] *n*

set fire तुप्मा_२ [tupma] *v*

seven ला [la] *Num.*

seventeen एला [ela] *Num.*

seventh लाम्ना [lamna] *adj*

seventy लाखेङ् [lak^heŋ] *Num.*

seventy-eight लाता [lata] *Num.*

seventy-fifth लाफा [lap^ha] *Num.*

seventy-four लाना [lana] *Num.*

seventy-nine लापा [lapa] *Num.*
seventy-one लाए [lae] *Num.*
seventy-seven लाला [lala] *Num.*
seventy-six लाया [laja] *Num.*
seventy-three लासु [lasu] *Num.*
seventy-two लाहि [lahi] *Num.*
several इहाइइहा [ihaiiha] *n*
severe आग्घुर [agg^hur] *adj*; माङ्फा [manp^ha] *adj*; माडा [maɖa] *adj*
sew थुम्मा [t^hu[?]ma] *v*
shade नाम्चिर्मा [namtsi[?]ma] *n*; लालामे [lalame] *n*
shadow लालामे [lalame] *n*; लालामेक [lalamek] *n*; लालामे[?] [lalame[?]] *n*; वागेक [wagek] *n*
shaft उयुङ्ला [ujunɖla] *n*
shake आम्मा[?] [amma] *v*; योङ्मा[?] [joŋma] *v*
shake hand मुक्तोङ्मा [muktoŋma] *v*
shaman आखुबा [ak^huba] *adj*; निखुबा [nik^huba] *n*
shamefaced डोन्सिखुबा [ɲonsik^huba] *adj*
shameless मिलाज्या [miladɟja] *adj*
shape चोक्मा [tsokma] *v*; नासेन [nasen] *n*; युङ् [juŋ] *n*
share हाम्मा [hamma] *v*
shareholder लोम्वा [lomwa] *n*
sharing लोम्वा [lomwa] *n*
sharp छोम [ts^hom] *adj*; छोम्ना [ts^homna] *adj*; येन्ना [jenna] *adj*; येन्ना [jenna] *adj*

sharpen छोम्मा [ts^homma] *v*; युम्मा [ju[?]ma] *v*
she उङ् [uŋ] *pro*
shears उतार [utar] *n*
sheath उसुप [usup] *n*
sheen ओम्ना [omna] *n*; ओम्ला [omla] *n*
sheep सामुङ् [samuŋ] *n*
sheepish डोन्सिखुबा [ɲonsik^huba] *adj*
sheet थिङ्माते [t^hiŋmate] *n*
shell खापेटा [k^hapeɖa] *n*; वाकोक्छेन [wakokts^hen] *n*; सिपि [sipi] *n*
shelter नाम्चिर्मा [namtsi[?]ma] *n*
shield एप्ताप [eptap] *n*
shift चोर्मा [tso[?]ma] *v*
shine नाम फेन्मा [nam p^henma] *vp*
shining छेम [ts^hem] *adj*; भेल्लेक्ना [dz^hellekna] *adj*; सेल्लेक्ना [sellekna] *adj*
ship मावायाङ्गोक [mawajangok] *n*
shiver योङ्मा[?] [joŋma] *v*
shoes लाङ्खोप [laŋk^hop] *n*
shoot आप्मा[?] [apma] *v*; उलिङ्ग्वा [ulingwa] *n*; चुचुर्वा [tsutsu[?]wa] *n*; बुरुक आप्मा [buruk apma] *vp*; लिन्चुर्वा [lintsu[?]wa] *n*
shore काहाक [kahak] *n*; छोङ् [ts^hoŋ] *n*
shorea robusta छुबु [ts^hubu] *n*
short नेप्नेप्ना [nepnepna] *adj*; लुकलुक [lukluk] *n*; लुकलुक [lukluk] *n*; लुकलुकना [luklukna] *adj*
shortcut खुन्चालाम [k^huntsalam] *n*

shoulder फाक्ताङ् [pʰakt̪aŋ] *n*
shout ओक्मा [okma] *v*
shovel खाम्खोत्लाङ् [kʰamkʰotlaŋ] *n*
show इन्चा सोप्मेमा [intsə sopmema] *vp* ;
 ओरमा [oʔma] *v* ; निमेरमा [nimeʔma] *v* ;
 सोरमेमा [soʔmema] *v*
showing सोरखुबा [soʔkʰuba] *n*
shrivel पुम्दिमा [pumdiʔma] *v*
shroud ताप्चिते [tapt̪site] *n*
shuttle थालि [tʰali] *n*
shy डोन्सिखुबा [ɽonsikʰuba] *adj*
sick तुक्खुबा [tukʰuba] *n* ; तुखाबाङ्
 [tukʰabaŋ] *adj*
sickle काच्याक [katsjakʌ] *n*
sickness तुक [tukʌ] *n*
side केङ्गेङ् [kengeŋ] *n*
sieve होङ्ग्राङ् [hoŋraŋ] *n*
sift छोन्मा [tsʰonma] *v* ; सेमा [sema] *v*
sifted सेसाहा [sesaha] *adj*
sight ओताना [otana] *n*
sign उला [ula] *n* ; उला [ula] *n* ; चिङ्गो
 [tsingo] *n* ; चिङ्गो [tsingo] *n* ; तियोक
 [tijokʌ] *n* ; तुम्माना [tummana] *n* ;
 नियोक्फुङ् [nijokpʰuŋ] *n* ; मिक्चेक
 [miktsekʌ] *n* ; याबेन [jabena] *n*
signal उला [ula] *n* ; मिक्चेक [miktsekʌ]
n
signature मुक्छेप्निङ् [muktsʰepniŋ] *n*
silence खुसालेन्दाङ् [kʰusalendaŋ] *n*
silent खिखुबा [kʰikʰuba] *adj* ; स्वाक
 [swakʌ] *n*

silk cotton tree टेङ्गु [teŋgu] *n* ; टेङ्गु
 [teŋgu] *n*
silly घोएरा [gʰoera] *adj*
silver फुत्ते [pʰutte] *n* ; युप्पा [juppa] *n*
silver coin युप्पायाङ् [juppajaŋ] *n*
simal टेङ्गु [teŋgu] *n* ; तेङ्गु [teŋgu] *n*
similar इक्ले [ikle] *adj*
similarity एक्तोङ् [ektoŋ] *n*
simple आइसा [aisa] *adj* ; काहाक्वाङ्
 [kahakwaŋ] *n* ; माङ्चुमाङ् [maŋtsuman]
n ; माङ्चुमाङ् [maŋtsuman] *n* ; हेमेहा
 [hemeha] *n*
simplify नेक चोक्मा [nekʌ tsokma] *vp*
sinew हेलाम [helama] *n*
sinful पापि [papi] *n* ; पापि [papi] *adj*
sing छेम लुण्मा [tsʰema luŋma] *vp* ;
 लुण्मा [luŋma] *v*
singer छेम्राङ्बा [tsʰemraŋba] *n* ;
 सेम्लासाङ्वाङ् [semlasaŋwaŋ] *n*
singer (female) छाम्मा [tsʰamma] *n* ;
 छेम्राङ्मा [tsʰemraŋma] *n*
single कासे [kase] *adj* ; कोक्लेक्पा
 [koklekpa] *n* ; तोखुमाक [tokʰumakʌ] *adj*
single-storied house खाम्पाङ् [kʰampaŋ]
n
singly तोखुमाक [tokʰumakʌ] *adj*
sink लुम्मा [lumma] *v*
sinner पापि [papi] *n*
sisters नानुन्छा [nanuntsʰa] *n*
sit युङ्मा [juŋma] *v*
sitting place युक्थाम [jukʰama] *n*

sitting room युक्थाम् [jukt^ham^Λ] *n*
situation लिङ्गेन [liŋge^Λ] *n*
six या [ja] **Num.** ; वेरना [we^hna] **adv**
six times याम्मा [jamma] **Num.**
sixteen एया [eja] **Num.**
sixth याम्ना [jamna] **adj**
sixty याखेङ् [jak^heŋ] **Num.**
sixty two याहिच [jahitsa] **Num.**
sixty-eight याता [jata] **Num.**
sixty-five याफा [jap^ha] **Num.**
sixty-four याना [jana] **Num.**
sixty-nine यापा [japa] **Num.**
sixty-one याए [jae] **Num.**
sixty-seven याला [jala] **Num.**
sixty-six याया [jaja] **Num.**
sixty-three यासु [jasu] **Num.**
skilful चेन्दुना [tsenduna] **adj** ; चोन्चोक
 [tsontsoka] *n*
skill उमुव्वा [umu^hwa] *n* ; उयाक्छिक
 [ujakts^hika] *n* ; चुलोम्वा [tsulomwa] *n* ;
 चोक्मानि [tsokmani] *n* ; चोक्लेङ्
 [tsokleŋ] *n* ; छेम्फुङ् [ts^hemp^huŋ] *n* ;
 नाखात्रला [nak^ha^hla] **adv** ; निलेमा
 [nilema] *n* ; मुक्ताप [muktapa] *n*
skilled निखुबा [nik^huba] *n*
skillful आखुबा [ak^huba] **adj** ; निखुबा
 [nik^huba] *n*
skin ओक्मा_२ [okma] *v* ; ह्वारिक
 [hwarika] *n*
skull तुवा [tuwa] *n*
sky ताङ्खेङ् [taŋk^heŋ] *n*

slack आवावा [awawa] **adj**
slap थाप्पाडि [t^happa^hadi] *n* ; फेक्मा_२
 [p^hekma] *v*
slaughter तुप्सिमा [tupsima] *n*
sleep इम्मा_२ [imma] *v* ; युप्मा [jupma] *n*
sleepy इम्सु [imsu] **adj** ; नाचिक लेत्तेम्मा
 [natsika letnemma] **adj** ; युप्मालुलुप
 [jupmalulupa] **adv**
slide सोङ्खेव्मा [soŋk^he^hma] *v*
slide सुव्मा_२ [su^hma] *v*
slightly माङ्फा [maŋp^ha] **adj**
slime लेव्वा [le^hwa] *n*
slimy चोलेङ् [tsolen] **adj**
slinking खुसुक्काइ [k^husukkai] **adv**
slip आनुङ्मा [a^hnuŋma] *v* ; खेक्साप्ला
 [k^heksapla] *n* ; बिरोङ् [biron] *n* ; सुव्मा_२
 [su^hma] *v* ; सोङ्खेव्मा [soŋk^he^hma] *v*
slippers चेप्पाल [tseppala] *n* ; थियुङ्
 [t^hijun] *n*
slippery कोलेम [kolema] **adj** ; चोलेङ्
 [tsolen] **adj**
slope उइमालाङ् [uimalaŋ] *n*
slothful आम्दाते [amdate] *n*
slough ओयोत [ojota] *n*
slowly ताम्बा [tamba] *n*
sluggish आम्दाते [amdate] *n*
slumber युप्मा [jupma] *n*
sly चाङ्थाङ्वा [tsaŋt^haŋwa] **adj** ; चेन्दुना
 [tsenduna] **adj** ; चोम्बु [tsombu] **adj** ;
 सिङ्काचाबा [siŋkatsaba] **adj**
small मि [mi] **adj** ; मिना [mina] **adj**

small bag सुजेरो [sudzero] *n*

small bell पोङ्गि [pongi] *n*

small knife फिसुत्वा [p^hisu?wa] *n*

small leech लाक्फेक [lakp^hekΛ] *n*

small mortar थुम्पु [t^humpu] *n*

small portion चिऱवा [tsi?wa] *n*

small saw आरि [ari] *n*

smallpox माइ [mai] *n*

smart चेन [tsenΛ] *n* ; चेन्ना [tsenna] *adj* ;

चोङ्नेखुबा [tsoŋnek^huba] *adj* ; थाङ्थाङ्

[t^haŋ^haŋ] *adj* ; येङ्दुना [jeŋduna] *adj* ;

हाङ्हाङ् [haŋhaŋ] *n*

smear लेङ्मा [leŋma] *v*

smell नाम्मा [namma] *v* ; नाम्मा [namma] *v*

smile युन्चामेप्मा [juntsamepma] *v*

smite लुकमा [lukma] *v*

smoke माइपोक्ता [maipokta] *n* ; मिखुत्वा [mik^hu?wa] *n* ; मेख्वा [mek^hwa] *n*

smoke cigarette उङ्मा [uŋma] *v*

smooth कोलेम [kolemΛ] *adj* ; चोलेङ् [tsolen] *adj* ; पेक्पेक्ना [pekpekna] *adj*

smoothness कोलेम्हा [kolemha] *adj*

snail कोक्छेन [kokts^henΛ] *n*

snake पुछाक [puts^hakΛ] *n*

snare आवावा [awawa] *n* ; हाङ्लुम [haŋlumΛ] *n*

snatch नाप्मा [napma] *v*

snatch away फिकमा [p^hikma] *v*

sneakily खुसुक्काइ [k^husukkai] *adv*

sneeze हाक्छिङ् [hakt^hiŋ] *n*

snore घानाऱवा लाऱमा [g^hana?wa la?ma] *vp*

snoring घानाऱवा [g^hana?wa] *n*

snot नाघाक्मा [nag^hakma] *n*

snow नाङ् [naŋ] *n* ; नाङ् [naŋ] *n* ; हिङ्गरोवा [hiŋrowa] *n*

snow peak (of the Himalayas) नाङ्चोम [naŋtsomΛ] *n* ; नाङ्छोम [naŋts^homΛ] *n*

so खाऱला [k^ha?la] *adv* ; इखाऱला [iŋk^ha?la] *adv*

so much नाखिङ् [nak^hiŋ] *adj*

soak पेऱमा [pe?ma] *v*

soap साबुन [sabunΛ] *n*

soap plant फिमफिरुत्वा [p^himp^hiru?wa] *n*

soar पेमा [pema] *v*

sociable तोङ्खुबा [toŋk^huba] *adj*

social एभालाङ्नुङ् [eb^halaŋnuŋ] *n*

society एभालाङ् [eb^halaŋ] *n* ; याप्सेन [japsenΛ] *n* ; याऱमिलुम [ja?milumΛ] *n*

socks लाङ्हेप [laŋhepΛ] *n* ; लाङ्हेप [laŋhepΛ] *n*

soft कोरेक [korekΛ] *n* ; नेक [nekΛ] *adj* ; नेक्मोक [nekmokΛ] *adj* ; न्जिक्तुन्ना [ndziktunna] *adj*

soft cotton नेक्हामुङ् [nekhamuŋ] *n*

soft nerve नेक्सा [neksa] *n*

soil खाम [k^hamΛ] *n* ; ताप्खाम [tapk^hamΛ] *n*

solar circle नाम्हाम [namhamΛ] *n*

solar eclipse नाम्योक [namjokΛ] *n*

solar orb नाम्हाम [namham] *n*
soldier काङ्सोबोक [kaŋsobok] *n* ;
 तिलिङ्ग [tiliŋg] *n* ; लाङ्घाम्बा
 [laŋghamba] *n*
sole एकचोक [ektsoka] *adj*
solely से [se] *adv*
solemn promise निङ्वासाम [niŋwasam] *n*
solution चोक्नेन्मा [tsoknenma] *n* ; युमेप्मा
 [jumeɸma] *n*
solve निङ्वाबेतामा [niŋwabetama] *v*
sombre छुङ्छुङ् [tshuŋtshuŋ] *adj* ; निङ्वा
 लुमा [niŋwa luma] *n*
somersault थ्वा [tʰwa] *n*
somewhat माङ्फा [maŋpʰa] *adj*
son च्याबाबु [tsjababu] *n*
song छेम [tshem] *n*
song collection छेम्राङ् [tshemraŋ] *n*
songster छेम्राङ्बा [tshemraŋba] *n*
son-in-law ताबाङ् [tabaŋ] *n* ; माक्छा
 [maktsʰa] *adj*
soon हानि [hani] *adv*
soot माङपोक्ता [maipokta] *n* ;
 माङम्योक्ता [maŋmjokta] *n*
sorcerer फेदाङ्बा [pʰedaŋba] *n* ;
 फेदाङ्बा [pʰedaŋba] *n* ; माङ्हाङ्बा
 [maŋhaŋba] *n* ; लिम्दाङ्ग्या [limdaŋgia] *n*
sorghum एङ्खेलेक [eŋkʰeleka] *n*
sorrow निङ्वा तुक्मा [niŋwa tukma] *n*
sorrowful ओक्खिपिक्खि [okkʰipikkʰi]
adj

soul मुया [muja] *n* ; लुङ्मानिङ्वा
 [luŋmanijwa] *n* ; साहो [saho] *n* ; सोक्मा
 [sokma] *n* ; हिङ्गुऱ्या [hiŋguʔja] *n*
sound एङ्मा [eŋma] *v* ; येङ् [jeŋ] *n* ; येङ्
 [jeŋ] *n* ; सेम्ला [semla] *n* ; सेम्ला [semla]
n
sour सुत्थिमा [sutthima] *n* ; सुना [suna]
adj ; सुहा [suha] *adj*
source तायुक [tajuka] *n* ; पुन्द्वा
 [pundwa] *n*
source (of a stream) लाम्बु [lambu] *n*
south छुप्तालाङ् [tshʰuptalaŋ] *n* ;
 मिसिङ्लाङ् [misiŋlaŋ] *n*
soyabean चेम्बेक [tsembeka] *n*
soybean डोप्मा [ɸopma] *v*
spade कोन्दारिक [kondarika] *n* ;
 चापाराक [tsaparaka] *n*
spade (with a short handle) चापाराक
 [tsaparaka] *n*
sparking छेम [tshem] *adj* ; भेल्लेक्ना
 [dzʰellekna] *adj*
sparrow पेचिरिऱ्वा [petsiriʔwa] *n*
spate भोल [bʰola] *n*
spatter होयेप्मा [hojeɸma] *v*
speak चेक्मा [tsekma] *v*
speak under pressure ओमा [oma] *v*
speaker चेक्खुबा [tsekkʰuba] *n*
speaking सालातिमा [salatima] *n*
spear छोप्लोम्फि [tshʰoplompʰi] *n* ;
 होऱ्मासिङ् [hoʔmasiŋ] *n*
special quality याक्छिक [jaktshika] *n*

speciality चुलोम्वा [tsulomwa] *n*
species of thick bamboo लोकफा [lokp^ha] *n*
specification मोछेप [mots^hep^Λ] *n*
spectacles चेस्मा [tsesma] *n*
speech चेऱ्या [tseʔja] *n*; सेम्ला [sem^hla] *n*
spend चालाचोकमा [tsalatsokma] *v*
sperm लिथुऱ्वा [lit^huʔwa] *n*; सिथुऱ्वा [sit^huʔwa] *n*
spherical इघुरुम [ig^huruma] *adj*;
 लोऱलोना [loʔlona] *n*
spider ताकामाङ् [takaman] *n*
spill फोऱ्निमा [p^hopnima] *v*; फोम्खेऱ्मा [p^homk^heʔma] *v*; फोम्दिऱ्मा [p^homdiʔma] *v*
spinning-wheel जारखा [dzaɾak^ha] *n*
spirit मुया [muja] *n*; साहो [saho] *n*;
 हिङ्गुऱ्या [hiŋguʔja] *n*
spirit of dead सोघेक [soɡ^hek^Λ] *n*
spirited चोम्बोक [tsombok^Λ] *n*
spiritual wisdom ख्याङ्साम्निङ्वा [k^hjaŋsamniŋwa] *n*
spit थोकमा [t^hokma] *v*
spittle खोकमा [k^hokma] *n*
spittoon खोकमादाङ् [k^hokmadan] *n*
splash होयेप्मा [hojepma] *v*
split एक्मा [ekma] *v*; फोङ्मा [p^hoŋma] *v*
spoil खोक्निमा [k^hoknima] *v*; खोङ्दिऱ्मा [k^hoŋdiʔma] *v*; होन्दिऱ्मा [hondiʔma] *v*
spokesman चेक्खुबा [tsekk^huba] *n*
sponge-gourd लोलिम्बु [lolimbu] *n*

spoon चाम्चि [tsamtsi] *n*
sport इन्चा [ints^ha] *n*
sportsman इन्चाखुबा [intsak^huba] *n*;
 इन्चावाङ् [intsawan] *n*
spot तियोक [tijok^Λ] *n*
spotted फुऱ्नो छेतान [p^huʔno ts^hetan^Λ] *adj*
spout ढुटि [tuʈi] *n*
sprain मिङ्मा [miŋma] *v*
spread थिङ्मा [t^hiŋma] *v*; पुमा [puma] *v*;
 हिमा [hima] *v*
spread one's legs हाक्मा [hakma] *v*
spring फुङ्नाम [p^huŋnam^Λ] *n*
sprinkle ह्वेप्मा [hwepma] *v*
sprout उलिङ्ग्वा [ulingwa] *n*; पोक्मा [pokma] *v*; लिन्चुऱ्वा [lintsuʔwa] *n*
spur वाक्माना [wakmana] *n*
squabble खिमा [k^hima] *v*
squatting तोभेनेक [to^henek^Λ] *Onom.*
squeeze छिक्मा [ts^hikma] *v*; पुम्मा [pumma] *v*; फिन्मा [p^hinma] *v*
stable ओन्पाङ् [onpaŋ] *n*; युङ्नेम्मा [juŋnemma] *v*
stadium इन्चापाङ् [intsapaŋ] *n*;
 युन्चाइन्चावाङ् [juntsaintsawan] *n*
stag ताराबाङ् [tarabaŋ] *n*
stage लाक्चोकधाम [laktso^hok^ham^Λ] *n*
stain खात [k^hat^Λ] *n*
staircase थाक्लुङ् [t^hakluŋ] *n*
stale सेसाब्बा [sesabja] *n*

stalk उकेप [ukep^Λ] *n*; माचिचा [matsitsa] *n*

stammering बोऱलेबोऱले [boʔleboʔle] *adv*

stamp कोकेप [kokep^Λ] *n*; चिङ्थेप [tsiŋtʰep^Λ] *n*

stand चाउतारा [tsautara] *n*; येप्मा [jepma] *v*

stand up पोक्मा_२ [pokma] *v*

standard इखिङ्तो [ikʰiŋto] *adj*; छिक [tsʰika^Λ] *n*; तोमो [tomo] *n*

standing दोङ्दोङ् [doŋdoŋ] *adj*

stanza भेन [dzʰeŋ^Λ] *n*

star चोकचोकि [tsoktsoki] *n*

star fish चोकचोकि नासा [tsoktsoki nasa] *np*

start तारोक [tarok^Λ] *n*; तारोकमा [tarokma] *v*; साम्चेऱ्या [samtseʔja] *n*

starting bell तारोकपोङ् [tarokpoŋ] *n*

starvation नाम्फोप्पा [nampʰoppa] *n*

state चोबेलेक्लिङ् [tsobelekliŋ] *n*; हाङ्रेन [haŋren^Λ] *n*

statement चेक्ताहा [tsektaha] *n*

status लालामेलुङ् [lalameluŋ] *n*

stay छोन्नेक्मा [tsʰonnekma] *v*; वामा_२ [wama] *v*

stay for the night याक्मा [jakma] *v*

steal खुमा [kʰuma] *v*

steal away खुङ्खेप्मा_२ [kʰuŋkʰepma] *v*

steam ह्वाङ्मा [hwaŋma] *v*; ह्वाङ्मा [hwaŋma] *n*; ह्वाङ्सा [hwaŋsa] *n*

steel इस्पात [ispat^Λ] *n*

steep केङ्गेङ् [kengeŋ] *n*

stem ह्वाक [hwak^Λ] *n*

stench नाम्छु [namtsʰu] *n*

step-father पालेप [palep^Λ] *n*; सेतुपा [setupa] *n*

step-mother सेतुमा [setuma] *n*

stepson तायाछा [tajatsʰa] *n*

stick केक्केप [kepkep^Λ] *v*; केप्मा [kepma] *v*; डाङ्गाक [daŋgak^Λ] *n*; डाङ्गाक [daŋgak^Λ] *n*

sticky चिकेप चिकेप [tsikep^Λ tsikep^Λ] *adj*; चिकेप [tsikep^Λ] *adj*

stiff थोत्तोना [tʰottoŋa] *adj*; थोऱथो [tʰoʔtʰo] *adj*

sting ओग्मा [ogma] *v*; नामिक [namika^Λ] *n*; लिक्मा_२ [likma] *v*

sting (of a hornet) उलिङ् [uliŋ] *n*

stink नाम्छु [namtsʰu] *n*; नाम्मा_२ [namma] *v*

stinky नाम्छुगेक्पा [namtsʰugekpa] *n*

stir वान्मा [wanma] *v*; सेङ्मा [seŋma] *v*

stitch थुऱमा [tʰuʔma] *v*

stoll साङ्घोङ् [saŋghoŋ] *n*

stomach खाङ्माभुक [kʰaŋmabʰuk^Λ] *n*; फोक [pʰok^Λ] *n*; फोक [pʰok^Λ] *n*

stone लुङ् [luŋ] *n*; लुङ्खाक [luŋkʰak^Λ] *n*

stone house पाङ्लुङ् [paŋluŋ] *n*

stool लाङ् [laŋ] *n*; हि [hi] *n*

stoop फोप फोप्मा [pʰop^Λ pʰopma] *vp*

stooped उकुरिक [ukurikʌ] *adj*
stop ओड्मा [oŋma] *v*; ओन्मा [onma] *v*;
 ओम्मा [omma] *v*; छेक्मा [tsʰekma] *v*;
 येप्मेमा [jepmema] *v*
stoppage ओन्चोक [ontsokʌ] *n*
store पाङ्देप्मा [paŋdepma] *n*; साजिवा
 [sadziwa] *n*
store-house दाङ् [daŋ] *n*; पाङ्देप्मा
 [paŋdepma] *n*
store-keeper चादाङ्बा [tsadanba] *n*;
 राङ्बा [raŋba] *n*
story ताप्लिक [taplikʌ] *n*; लुयुक्त्हा
 [lujuktha] *n*
story writer तापालिक तिखुबा [tapalika
 tikʰuba] *n*
stout थोऱ्थो [tʰoʔtʰo] *adj*
stove आफ्लुम [apʰlumʌ] *n*
strange उपाम्म्या [upammja] *n*
strap उनाम [unamʌ] *n*
strategy निम्चोक [nimtsokʌ] *n*
straw पारोल [parolʌ] *n*; लिङ्मि [liŋmi] *n*
stray छाडा [tsʰaɖa] *n*
streak किरुङ् [kiruŋ] *n*
street child माङ्चिखुबा [maŋtsikʰuba] *n*
strength चात्तु [tsattu] *n*; चात्तु [tsattu] *n*
stretch उम्मा [umma] *v*; खिङ्मा [kʰiŋma]
v
stretcher ताप्चि [taptsi] *n*
strewn छाछाभुत्ता [tsʰatsʰabʰutta] *adj*;
 छाताछुल्ला [tsʰatatsʰulla] *n*; हुजिन्जाङ्
 [hudzindzaŋ] *n*

strike थेप्मा [tʰepma] *v*; मोक्मा [mokma]
v; याङ्मा [jaŋma] *v*
string खिबाक [kʰibakʌ] *n*
stripe किरुङ् [kiruŋ] *n*; तिम [timʌ] *n*
stroll इमा [ima] *v*; कोऱ्मा [koʔma] *v*
strong चात्तु [tsattu] *adj*; चात्तुना
 [tsattuna] *adj*; थोऱ्थो [tʰoʔtʰo] *adj*
strong and stout छिङ्छिङ्ना
 [tsʰiŋtsʰiŋna] *adj*
structure उछेप [utsʰepʌ] *n*; लिङ्गेन
 [liŋgeŋ] *n*
struggle चिहुक्काङ् [tsihukkaŋ] *n*
stubborn किहिकाप्खुबा [kihikapkʰuba]
adj
stubbornness जिगिरि [dzigiri] *n*
stuck हेक्मा [hekma] *v*
student निचिङ्खुबा [nitsiŋkʰuba] *n*
study इनिङ्वा [iniŋwa] *n*; चिमिप्मा
 [tsimipma] *v*; चिम्मा [tsimma] *v*;
 चेक्लाम्मा [tseklamma] *v*; निसोम
 [nisoma] *n*; लात्माहा [latmaha] *n*
stuff तेङ्मा [teŋma] *v*
stupid ओलेभाराङ् [olebʰaraŋ] *adj*; घोएरा
 [gʰoera] *adj*; हुस्से [husse] *n*
stuttering बोऱ्लेबोऱ्ले [boʔleboʔle] *adv*
stye ओहेमाचुक [ohematsukʌ] *n*
style स्वाङ्चोक [swaŋtsokʌ] *n*
sub-caste छोङ् [tsʰoŋ] *n*
subject उतुम [utumʌ] *n*; तुम [tumʌ] *n*
subject-matter तुम्बिला [tumbila] *n*
submission छेफुप [tsʰepʰupʌ] *n*

submissive मिनालेङ्मा [minaleŋma] *n*
subordinate मुक [mukʌ] *n*
substitution लेक्पा [lekpa] *n*
success तामायामा [tamajama] *n* ;
 तोक्नेम्मा [toknemma] *n*
successful चोन्चोक [tsontsokʌ] *n*
such खात्लाह [kʰatlahʌ] *adv*
suck उम्मा [umma] *v* ; पिऱमा [piʔma] *v*
suckle नु पिऱमेप्मा [nu piʔmepma] *vp*
suddenly थाप्थुम्बे [tʰaptʰumbe] *adv*
suffer आङ्मा [aŋma] *v* ; तुखि चामा [tukʰi
 tsama] *vp*
sufficient खोप्महा [kʰopmha] *n* ; खोबेलेक
 [kʰobelekʌ] *adv*
sugar छुलिम [tʰulimʌ] *n*
sugar-cane छुवा [tʰuwa] *n*
sugary खुम्दु [kʰumdu] *adj* ; छुनुङ्
 [tʰunun] *adj* ; छुवा [tʰuwa] *n* ; लिम
 [limʌ] *n* ; लिम्मा [limna] *adj* ; लिम्हा
 [limha] *adj*
suit थेन्सिऱमा [tʰensiʔma] *v* ; साला
 निसाहा [sala nisaha] *n*
suitable तोङ्खुबा [toŋkʰuba] *adj* ;
 तोङ्खुबा [toŋkʰuba] *adj* ; थेन्सिखुबा
 [tʰensikʰuba] *adj*
suitably उचुनुङ् [utsunun] *adv*
summer कुनाम [kunamʌ] *n* ; नाङ्तुकनाम
 [naŋtuknamʌ] *n* ; नाम्तुकनाम
 [namtuknamʌ] *n* ; लिप्चुक [liptsukʌ] *n*
summit ओछोम [otsʰomʌ] *n* ; छोम
 [tʰomʌ] *n*

sun नाम [namʌ] *n*
Sunday नाम्लेन [namlenʌ] *n*
sunflower नाम्फुङ् [namphʱuŋ] *n*
sunny नाम्छोक [namtsʰokʌ] *adj* ;
 नाम्सालिङ् [namsaliŋ] *n*
sunray छुरिरि [tʰuriri] *adj*
sunrise ओम्लेङ्मा [omleŋma] *v*
sunset नाम आमा [namʌ ama] *vp*
sunshine फेन्मा [pʰenma] *v*
superintendent खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba]
n
superstition मिक्सुरुम [miksorumʌ] *n*
supervisor खाङ्खाङ्बा [kʰaŋkʰaŋba] *n*
supply खोऱमेमा [kʰoʔmema] *v*
support तोत्मा [totma] *n* ; थोम्मारि
 [tʰommari] *n* ; भोरोसा [bʰorosa] *n*
supporter हेप्खुबा [hepkʰuba] *n*
suppress चिम्मा, [tsimma] *v*
supreme तुम्मिहाङ् [tummihaŋ] *adj*
surge भोल [bʰolʌ] *n*
surgery फाऱमा, [pʰaʔma] *v*
surprise उपाम्म्या [upammja] *n* ; तोत्ते
 [totte] *n* ; तोत्ते [totte] *n* ; मोडिक
 [modikʌ] *interj*
surprised माङ्माङ् [maŋmaŋ] *adv*
surprising उपाम्म्या [upammja] *n*
surrender फोम्सिप्मा [pʰomsipma] *v*
surround ओम्मा [omma] *v*
survey छिकमा, [tʰikma] *v*
survive हिङ्मा [hiŋma] *v*

suspend छुटनेम्मा [ts^hu?nemma] **v**
suspended छुट्मा_१ [ts^hu?ma] **v**
suspicious ओम्मेन लुटवाना [ommen^Λ lu?wana] **np**
sustenance हिङ्मासुमा [hiŋmasuma] **n**
swallow लुम्मा_१ [lumma] **v**; सुसुवा [susuwa] **n**
sweat ह्वाङ्मा [hwaŋma] **n**; ह्वाङ्मा [hwaŋma] **n**
sweep फेक्मा_२ [p^hekma] **v**
sweep up खोम्मा [k^homma] **v**
sweet खुम्दु [k^humdu] **adj**; छुनुङ् [ts^hunuŋ] **adj**; छुवा [ts^huwa] **n**; लिम [lim^Λ] **n**; लिम्ना [limna] **adj**
sweet potato वाक्खि [wakk^hi] **n**
sweet smell खुम्नाम [k^humnam^Λ] **adj**; छुनुङ् [ts^hunuŋ] **n**

sweet-talking खुम्दु चेक्खुबा [k^humdu tsekk^huba] **np**
swell सोबोङ्बोङ् [sobonboŋ] **Onom.**; होम्मा_२ [homma] **v**
swift चोङ्नेखुबा [tsoŋnek^huba] **adj**
swim वाचेक्मा [watsekma] **v**
swimming वाचेक [watsek^Λ] **n**
swollen corn फुङ् [p^huŋ] **n**
swollen gland पोक्पोक्ना [pokpokna] **n**
sword केङ्ताबेक [keŋtabek^Λ] **n**; साम्बेक [sambek^Λ] **n**; साम्ब्याक [sambjak^Λ] **n**
symbol चिङ्गो [tsiŋgo] **n**; चिङ्गो [tsiŋgo] **n**; याबेन [jaben^Λ] **n**
synagogue छुम्पाङ् [ts^humpan] **n**
syphilis भिरिङ्गि [b^hiringi] **n**
system युक्लाम [juklam^Λ] **n**; लाम्निवा [lamniwa] **n**

T t

table छोक्ताहा [ts^hoktaha] **n**; टेबुल [tebul^Λ] **n**; निप्तिगेक [niptigek^Λ] **n**
table of contents फोक्छेप [p^hokts^hep^Λ] **n**
tadpole फोका?वा [p^hoka?wa] **n**
tail मिलाक [milak^Λ] **n**
take ओक्सुरूप [oksurup^Λ] **v**
take away खेप्मा [k^hepma] **v**
take care सोम्बिप्मा [sombipma] **v**
take down योक्नेम्मा [joknemma] **v**
take food off stove योक्नेम्मा [joknemma] **v**
take off योङ्मा_१ [joŋma] **v**

take out ताङ्मा_२ [taŋma] **v**; ला?निमा [la?nima] **v**
take picture खिचाचोक्मा [k^hitsatsokma] **v**
take pleasure in चोन्सिप्मा [tsonsipma] **v**; चोम पोक्मा [tsom^Λ pokma] **vp**
take under control मुक्पेताङ्मा [mukpetaŋma] **v**
talc छेखोम्लुङ् [ts^hek^homluŋ] **n**
talk चेक [tsek^Λ] **n**; चेक्मा [tsekma] **v**; चे?या [tse?ja] **n**; साला [sala] **n**; सालापुला [salapula] **n**

talkative ओक्पा [okpa] **adj** ;

चेऱ्याखुबुबा [tseʔjak^huk^huba] **n** ;

छुल्याहा [ts^huljahā] **adj** ; छोड्मेक

[ts^hoŋmek^h] **n** ; फेत्तेरेकपा [p^hettetekpa]

adj ; याजेबा [jadzeba] **adj**

tall आगधुर [agg^hur^h] **adj** ; चान्चान

[tsantsan^h] **adj** ; चोन्चोन्न [tsontsonn^h]

adj ; माड्फा [maɲp^ha] **adj** ; माडा [maɖa]

adj

tambourine चेङ्कुन्चि [tseŋkuntsi] **n** ;

तोम्बेलेक [tombelek^h] **n**

tank टेङ्कि [teŋki] **n**

tapeworm वेनाम्फिबाक [wenamp^hibak^h]

n

tapioca तेङ्गुखि [tenguk^hi] **n**

target तामाना [tamana] **n** ; तुप्ला [tupla] **n**

tariff छोकताहा [ts^hoktaha] **n**

taro याक्ला [jakla] **n**

tart सुत्थिमा [sut^hima] **n** ; सुना [suna] **adj**

task चोकथाङ् [tsokt^haŋ] **n**

task force चोकदाङ्वाचि [tsokdaŋwatsi] **n**

tassel इन्जार [indzar^h] **n**

taste चाखा चोकमा [tsak^ha tsokma] **vp** ;

चालेसोप्मा [tsalesopma] **n**

tasteless कोचेकहा [kotsekha] **adj** ; थुप्ना

[t^hupna] **adj**

tasty खुम्दु [k^humdu] **adj** ; खुम्दुनुङ्

[k^humdunun] **adv** ; छुनुङ् [ts^hunun] **adj** ;

छुवा [ts^huwa] **n** ; छुवा [ts^huwa] **adj**

taunt चिहोक्वाहोक [tsihokwahok^h] **n** ;

होड्मा [hoŋma] **v**

Taurus (zodaic) मेक्चिछा [mektsits^ha] **n**

Taurus (zodiac) पिकछा [pikts^ha] **n**

tax मेक्चेन [mektsen^h] **n** ; मेक्चेन

[mektsen^h] **n**

tcleanse वासिन्मा [wasi^hma] **v**

tea मोऱ्वा [mo^hwa] **n**

teach चिन्मा [tsinma] **v** ; निमेऱ्मा

[nime^hma] **v**

teach sports इन्चामेप्मा [intsamepma] **v**

teacher चिन्खुबा [tsink^huba] **n** ; चिन्खुबा

[tsink^huba] **n** ; सिकला [sikla] **n**

teaching निछेम [nits^hem^h] **n** ; नुचेऱ्या

[nutse^hja] **n**

team टिम [tjim^h] **n**

tear छिम्मा^१ [ts^himma] **v** ; नाङ्खेऱ्मा

[naŋk^he^hma] **v**

tear up छिम्मा^१ [ts^himma] **v**

tears मिऱ्वा [mi^hwa] **n**

tease छेम्यामा [ts^hemtsama] **v**

teat नुघाक [nuɖ^hak^h] **n**

technique चोकाप [tsokap^h] **n**

telecommunication माङ्दुनुङ् सालातिमा

[maŋdunun salati^hma] **n**

telegram टेलिगाराम [teligaram^h] **n**

telephone टेलिफोन [telip^hon^h] **n** ; फोन

[p^hon^h] **n**

telescope माङ्दुनिखुबा [maŋdunik^huba]

n

television टेलिभिजन [telib^hidz^han^h] **n**

tell खेम्मेऱ्मा [k^hemme^hma] **v** ; चेक्मा

[tsəkma] **v** ; लुऱ्मा^२ [lu^hma] **v**

temperament इसांभाराम [isamb^haram^Λ] *n* ; मुम्मा [mumma] *n*

temperament or mood आकमाना [akmana] *n*

temple माङ्पाङ् [maŋpaŋ] *n* ; माङ्पाङ् [maŋpaŋ] *n* ; सेमेप्पाङ् [semeppaŋ] *n*

ten एखेङ् [ek^heŋ] *Num.*

ten times एखेम्मा [ek^hemma] *Num.*

tennis टेनिस [tenis^Λ] *n*

tent तेपाङ् [tepaŋ] *n*

tenth एखेम्मा [ek^hemna] *adj*

tepid कुमोक [kumok^Λ] *adj*

Terai मोधेस [mod^hes^Λ] *n*

terminalia alata केलेकपु [kelekpu] *n*

terminalia chebula तुङ्गुवा [tunɡuwa] *n*

termite धुमिरा [d^humira] *n* ; मिङ्खेलेक [miŋk^heleka] *n*

terrible छेरेतेत्ते [ts^horetette] *adj*

terrorising किसिप्मेखुबा [kisipmek^huba] *n*

terrorist किसिप्मेखुबा [kisipmek^huba] *n*

test छाप [ts^hapa] *n* ; सोप [sopa] *n*

testicle लिघेङ् [liɡ^heŋ] *n*

than हाक्सिङ् [haksin] *n*

thank नुनिङ्वा पिप्मा [nuninɡwa pipma] *vp*

thanks नुनिङ्वा [nuninɡwa] *n*

that न्ना [nna] *adv* ; युयुन्ना_१ [jujunna] *pro*

that time इङ्खिङ्बेलाङ् [ŋk^hiŋbelaŋ] *adv*

theatre इन्चापाङ् [intsapaŋ] *n* ;

छेम्लाकपाङ् [ts^hemlakpaŋ] *n* ; योक्पाङ्

[jokpaŋ] *n* ; योक्पाङ् [jokpaŋ] *n* ;

लाक्पाङ् [lakpaŋ] *n*

theft खुसुबाङ् [k^husubaŋ] *n*

theme उतुम्लुम [utumlum^Λ] *n* ; उला [ula] *n*

then -होङ् [hoŋ] प. स. ; न्नाहाङ् [nnahaŋ] *adv* ; न्हाडा [nhaga] *Conj*

there युयुन्ना_१ [jujunna] *pro*

thereafter न्हाडा [nhaga] *Conj*

thermometer कुछिक [kuts^hika] *n*

they खाचि [k^hatsi] *pro* ; इखाचि [ŋk^hatsi] *pro*

thick चिथेक [tsit^heka] *adj* ; भुक्भुक्ना [b^hukb^hukna] *adj* ; युम्चुरुक [jumsuruk^Λ] *adj*

thigh लाङ्फिला [laŋp^hila] *n*

thin फेक्फेक [p^hekp^heka] *adj*

think छाप्मा [ts^hapma] *v* ; मिङ्मा_२ [miŋma] *v* ; सुक्मा [sukma] *v*

third सुम्मा [sumna] *adj*

thirst वेप्मा [wepma] *n* ; वेङ्मा [weŋma] *n*

thirteen एसु [esu] *Num.*

thirty सुखेङ् [suk^heŋ] *Num.*

thirty-five सुफा [sup^ha] *Num.*

thirty-four सुना [suna] *Num.*

thirty-nine सुपा [supa] *Num.*

thirty-one सुए [sue] *Num.*

thirty-seven सुला [sula] *Num.*

thirty-six सुया [suya] *Num.*

thirty-three सुसु [susu] *Num.*

thirty-two सुहि [suhī] *Num.*

this ना [na] *pro* ; नाखा [nakʰa] *pro*

this much नाखिङ् [nakʰiŋ] *adj*

this way खे [kʰe] *adv* ; ना खाऱला [na kʰaʔla] *adv*

thorn छोन [tsʰona] *n* ; तिङ् [tiŋ] *n*

thorny तिङ्वाल्ला [tiŋwalla] *n*

thorny flower तिङ्फुङ् [tiŋipʰuŋ] *n*

thorough खोबेलेक [kʰobelek] *adv*

those इखा [ŋkʰa] *adj*

thought चेवा [tsewa] *n* ; चेत्यानिङ्वा [tseʔjaningwa] *n* ; निङ्वा [niŋwa] *n*

thousand माहोम्बोक [mahombok] *Num.*

thread साखि [sakʰi] *n* ; साऱखि [saʔkʰi] *n*

threaten छेमचामा [tsʰemtsama] *v* ; हिन्मा [hinma] *v*

three सु [su] *Num.*

thresh चेप्मा [tsepma] *v*

throat खोम [kʰoma] *n*

throbbing चुवापुक [tsuwapuk] *n*

thrown apart तिनाफात्तिन्दाङ् [tinapʰattindan] *Onom.*

thrush उचुन्वा [utsunwa] *n*

thrust तेङ्मा [teŋma] *v* ; होप्मा [hopma] *v*

thumb ठेठु [tʰetʰu] *n* ; तुम्खेऱवा [tumkʰeʔwa] *n*

thundering घुरुङ्घुरुङ् [gʰurungʰurung] *Onom.* ; घुरुरु [gʰururu] *adv*

Thursday थिकलेन [tʰiklen] *n* ; निलेप [nilep] *n*

thus खाऱला [kʰaʔla] *adv* ; इखाऱला [ŋkʰaʔla] *adv* ; नाखाऱला [nakʰaʔla] *adv*

Tibetan flower साम्बाफुङ् [sambapʰuŋ] *n*

Tibetan tribe साम्बा [samba] *n*

tick साप्सिक [sapsik] *n*

ticket कोकेप [kokep] *n*

tide छाल [tsʰal] *n*

tie छुऱमा [tsʰuʔma] *v* ; थुन्मा [tʰunma] *v*

tiger किबा [kiba] *n*

tight छिङ्छिङ् [tsʰiŋtsʰiŋ] *n*

tika त्वाफुङ् [twapʰuŋ] *n*

tile भिङ्कुटि [dzʰiŋkuʈi] *n*

till फेङ्मा [pʰeŋma] *v*

time नाम्हाप [namhap] *n* ; साम्नाम [samnam] *n* ; साम्नाम [samnam] *n* ; सोमाइ [somai] *n*

tin फुओलाक [pʰuolak] *n*

tired याङ्सिऱमा [jaŋsiʔma] *v*

tissue साजिवा [sadziwa] *n*

title छेप्पोङ् [tsʰepɔŋ] *n* ; तुफुङ् [tupʰuŋ] *n*

toast (speech) चिहोक्वाहोक [tsihokwahok] *n*

tobacco उङ्मा [uŋma] *v*

today हेन [hen] *adv*

toe खेऱवा [kʰeʔwa] *n*

toes लाङ्खेऱवा [laŋkʰeʔwa] *n*

toilet छिप्माथाम [tsʰipmatʰam] *n*

tolerant आड्माहेखुबा [aɟmahekʰuba] *adj*

tolerate आड्मा [aɟma] *v*; आड्मा [aɟma] *v*

tomato काचिरिडा [katsiriɖa] *n*; वारिङ्वा [wariŋwa] *n*

tomb हुम्दाङ् [humdaŋ] *n*

tomorrow वान्दिकडा [wandikɕa] *adv*

tongs काम्बाङ् [kambaŋ] *n*; चिप्हिप्पा [tsiphippa] *n*; मिफिङ्वा [mipʰiŋwa] *n*

tongue चेङ्ग्या [tseŋja] *n*; लेम [lem] *n*

too चा [tsa] *adv*

too big आग्धुर [aggʰuɾa] *adj*; माङ्फा [maŋʰa] *adj*; माडा [maɖa] *adj*

tooth केङ् [keŋ] *n*

top ओछोम [otsʰoma] *n*; छोम [tsʰoma] *n*; टुखुरुक [tukʰuruka] *n*; नाम्जोङ् [namdzoŋ] *n*

topic उतुम [utum] *n*; उतुम्लुम [utumlum] *n*

topsy-turvy चिल्लेङ्खोल्लेङ् [tsillenɕʰollen] *adj*

torn नाङ्खेङ्मा [naŋkʰeŋma] *v*

torrent भोल [bʰola] *n*

tortoise काङ्वा [katsʰwa] *n*

tortured योम्दाना [jomdana] *n*

total काहाक [kahaka] *n*; काहाक [kahaka] *adj*; खोबेलक [kʰobelek] *adv*

touch तोक्निमा [toknima] *v*; मोप्मा [mopma] *v*

touch gently फिन्मा [pʰinma] *v*

tourist कोखुबा [kokʰuba] *n*

towards evening सेन्सेन [sensen] *n*

tower चोङ्सोम्पादाङ् [tsɔŋsɔmpadaŋ] *n*

town याङ्मिहाम्दाङ् [jaŋmihamdaŋ] *n*

toy इन्चामासिङ् [intsamasiŋ] *n*

trace चिनातोक्मा [tsinatokma] *v*

trade फोक्लुङ् [pʰokluŋ] *n*

trader इन्चाखुबा [intsakʰuba] *n*; नाङ्वाराङ्बा [naŋwaraŋba] *n*

tradesman इन्चाखुबा [intsakʰuba] *n*

tradition उथुक्साला [utʰuksala] *n*; ओथेम [otʰem] *n*

traditional उलिप्पा [ulippa] *adj*; ताप्निङ्वा [tapniŋwa] *n*

traditional house चोम्पाङ् [tsompaŋ] *n*

trail मिनालाम [minalama] *n*

train गाडि [gaɖi] *n*; चिन्मा [tsinma] *v*; चोक्लेमा चिन्मा [tsoklema tsinma] *vp*

trained चिन्दाना [tsindana] *n*

trainer चिन्खुबा [tsinkʰuba] *n*; चोक्माचिम्मेखुबा [tsokmatsimmekʰuba] *n*

training निचिम [nitsima] *n*

training centre चिङ्ग्युङ् [tsiŋjun] *n*; चोक्चिन्मालुप [tsoktsinmalupa] *n*

trample तुङ्मा [tuŋma] *v*; पाङ्मा [paŋma] *v*

transcription छोङ्मे [tsʰoŋme] *n*

transgressor इसिखुबा [isikʰuba] *n*

transmigration कोङ्थाङ् [koŋtʰaŋ] *n*; ताप्माखेप्मा [tapmakʰepma] *v*;

तासाङ्खेसाङ् [tasaŋkʰesaŋ] *n*

transmit खुङ्मा [kʰuŋma] *v*

transport कोठथाङ् [koʔ^han] *n*
transversed eye वाक्मिक [wakmika] *adj*
trap हाङ्लुम [haŋlum] *n*
travel इमा [ima] *v*; कोन्चामा [kotsama] *v*; लाम्दिक [lamdika] *n*
traveller कोखुबा [kok^huba] *n*; कोन्चाखुवा [kotsak^huwa] *n*
treachery किहि [kihi] *n*
tread तुऱ्मा [tuʔma] *v*; पाऱ्मा [paʔma] *v*
treasurer याङ्सायुङ्बा [jaŋsajuŋba] *n*
treasury चायुक्थाम [tsajukt^ham] *n*; दाङ् [daŋ] *n*; साजिवा [sadziwa] *n*
treat तोङ्चोक [toŋtsok] *n*
treatment थिम्छिक [t^himts^hika] *n*
tree तुम्सिङ् [tumsin] *n*; थाप [t^hap] *n*; भु/बु [b^hu/bu] *n*; सिङ् [sin] *n*; सिङ्थाप [sin^hap] *n*
trekking route थाङ्लाम्बु [t^hanlambu] *n*
trench होङ् [hoŋ] *n*; होत्लुम [hotlum] *n*
trenches थुम्योग [t^humjog] *n*
trial छाप [ts^hap] *n*; सोप [sop] *n*
tribe छोङ् [ts^hoŋ] *n*; छोङ् [ts^hoŋ] *n*
tribute मेक्चेन [mektsen] *n*
trick इन्चा [intsa] *n*; किहि [kihi] *n*; चुम्चा [tsumtsa] *n*
trick (in wrestling) थ्वा [t^hwa] *n*
tricky लेम्चाखुबा, [lemtsak^huba] *n*
trident छोम्सुम [ts^homsum] *n*; सुम्सिक [sumsika] *n*
trim चेम्मा [tsemma] *v*; सिङ्मा [sinma] *v*; हुन्सिप्मा [hunsipma] *v*

trip लाम्दिक [lamdika] *n*
triumphant हेन्चाखुबा [hentsak^huba] *n*
troop युम्बुरुक [jumburuk] *n*
trouble तुखि [tuk^hi] *n*; याम्मा [jamma] *v*
trousers लाङ्सुप्मा [laŋsupma] *n*
true निरिक [nirika] *n*
truly जेप्पा [dzeppa] *adj*
trunk सुँङ् [sūŋ] *n*
trust बिस्वास [biswas] *n*
try चोङ्नुङ् [tsɔŋnuŋ] *n*
tsunami माङ्च्वामाङ्गु [maŋtswamangu] *n*
tuber खि [k^hi] *n*
Tuesday लुङ्लेप [luŋlep] *n*; हेलिलेन [helilen] *n*
tumble चाङ्खेऱ्मा [tsaŋk^he^hma] *v*
tumult खोत्लेङ् [k^hotlen] *n*
tune आक्माना [akmana] *n*
tunes छेम्साम [ts^hemsam] *n*
tunnel माहोङ् [mahon] *n*; होङ् [hoŋ] *n*
turban ताङ्जोङ् [taŋdzon] *n*
turbid माङ्मोऱ्आ [maŋmo^ha] *n*
turmeric बेसार [besar] *n*
turn हिङ्मा [hiŋma] *v*
turn back हिङ्मा [hiŋma] *v*
turn out ताङ्मा, [taŋma] *v*
turtle काछ्वा [kats^hwa] *n*
tutor चिन्खुबा [tsink^huba] *n*
twelve एहि [ehi] *Num.*
twenty हिखेङ् [hik^hen] *Num.*

twenty-eight हिता [hita] **Num.**

twenty-five हिफा [hip^ha] **Num.**

twenty-four हिना [hina] **Num.**

twenty-nine हिपा [hipa] **Num.**

twenty-one हिए [hie] **Num.**

twenty-seven हिला [hila] **Num.**

twenty-six हिया [hija] **Num.**

twenty-three हिमु [hisu] **Num.**

twenty-two हिहि [hihi] **Num.**

twigs सेउला [seula] **n**

twilight कुचिक कुचिक [kutsika kutsika]
adv

twin काप्पा [kappa] **n**

twinkling फिल्लिक [dz^hillika] **Onom.**

twist इड्मा [iɟma] **v**; इप्मा [ipma] **v**;
इप्मा [ipma] **v**

twisted वाकुरिक [wakurika] **n**; वाक्वाक
[wakwaka] **n**; हेक्हेक [hehkeka] **n**

twisting इप्लिकवाप्लिक [iplikwaplika]
Onom.

two हि [hi] **Num.**; हिच्चि [hittsi] **Num.**

type चोकलेड् [tsoklen] **n**

tyrannical फेड्सिखुबा [p^hɛŋsik^huba] **adj**

tyranny योम्खुबा [jomk^huba] **n**

U u

ugly इसित्ना [isitna] **n**; इसिसि [isisi]

adj; इसिसि [isisi] **adj**; इसिऱ [isiʔ] **adj**

umbrella खाप्ते [k^hapte] **n**; नाम्ताप्पा
[namtappa] **n**

unadulterated चोरखो [tsokk^ho] **adj**

unbelievable निङ्वामेफान्मा
[niŋwamep^hanma] **n**

uncle आएप [aepa] **n**; कोङ्बा [koŋba]
n; फाङ् [p^haŋ] **n**

unclean इसित्ना [isitna] **adj**

unclear खिचिलिङ्मिचिलिङ्
[k^hitsiliŋmitsiliŋ] **n**

uncontrolled होन्होन [honhon] **adj**

uncover होमा [homa] **v**

under मो [mo] **adv**; मोऱमोरोक
[moʔmoroka] **adv**

underground खाम्होङ् [k^hamhoŋ] **n**

underground passage होङ् [hoŋ] **n**

understand आमा [ama] **v**; आमा [ama]
v; चिनातोक्मा [tsinatokma] **v**

underwear जाङ्ग्या [dzangja] **n**

undying आन्चिल [antsila] **n**

uneasiness फेत्तेरेक फेत्तेरेक [p^hettereka
p^hettereka] **Onom.**

unemployed इनाइगा [inaiga] **adj**;
द्वाङ्द्वाङ् [dwaŋdwaŋ] **n**; लेङ्टा
[lenɟa] **n**

unequal मेन्दोङ् [mendon] **n**

unexpected थाप्थुम [t^hapt^huma] **n**

unexpectedly थाप्थुम्बे [t^hapt^humbe] **adv**

unfaithful लेम्चाखुबा [lemtsak^huba] **n**

unified काप्चिरिक [kapsirika] **n**

uniform तेफेन [tep^hen] **n**

uniformity इक्ले, [ikle] *adj* ;
 सोमोन्थोरोक [somont^horok^Λ] *adj*
union सान्जोक [sandzok^Λ] *n*
unison तोइछुप [toŋts^hup^Λ] *n*
unit एनिप [enip^Λ] *n* ; काप्चिरिक
 [kaptsirika] *n*
unite एलेङ्मा [elenma] *v* ; तोङ्मा,
 [toŋma] *v*
united एकतोङ् [ektoŋ] *n* ; फान्दिङ्मा
 [p^handi?ma] *v*
unity एकतोङ् [ektoŋ] *n* ; एलेङ् [elen] *n* ;
 मुयातोङ् [mujaŋtoŋ] *n*
universe कायुङ्देन [kajuŋden^Λ] *n* ;
 कायुङ्देन [kajuŋden^Λ] *n* ; फिम्उहोङ्
 [p^himuhon] *n*
unknown चिनान्दोक्तान्ना
 [tsinandoktanna] *adj*
unlimited एल्लोक [ellok^Λ] *n*
unmarried boy थाङ्सिङ्बा [t^haŋsiŋba] *n*
unmarried girl थाङ्सिङ्मा [t^haŋsiŋma] *n* ;
 मेङ्न्योङ्मा [me?njoŋma] *adj*
unmindfulness आङ्धिङ् [aŋd^hiŋ] *adj*
unmixed चोस्खो [tsokk^ho] *adj*
unnatural चोक्युङ् [tsokjuŋ] *n*
unnecessary आचाकालिक [atsakalik^Λ]
adj
unoccupied द्वाङ्दवाङ् [dwaŋdwaŋ] *n* ;
 लेङ्टा [leŋta] *n*
unpleasant इसित्ना [isitna] *adj* ; इसिसि
 [isisi] *adj* ; इसिङ् [isi?] *adj* ; योत [jot^Λ]
adj

unrefined खोरोक [k^horok^Λ] *n*
unripe ओलेङ्वा [ole?wa] *adj*
unseen मेनिमाना [menimana] *n*
unsettled लेन [len^Λ] *n*
unsteadiness छुरिछुरि [ts^hurits^huri] *adj* ;
 छोछोलाप्लाप [ts^hots^holaplap^Λ] *n*
unsteady लाम्ना [lamna] *adj*
untarnished चुनुङ् [tsunuŋ] *adj*
untouchable तोक्निमा न्नुमेन्ना [toknima
 nnumenna] *n*
untoward वाकुरिक [wakurika] *n*
untrue ओनेनेक [onenek^Λ] *adj*
unwilling वेङ्वेङ् पोएपोए [we?we? poepoe]
n
up छोङ् [ts^hoŋ] *n* ; छोङ्बे [ts^hoŋbe] *n* ; तो
 [to] *adv* ; तोरोक [torok^Λ] *adv*
uphill उथामालाङ् [ut^hamalaŋ] *n*
upper तोना [tona] *adv* ; तोरोक्ना [torokna]
adv
upright चेङ् [tseŋ] *adj* ; तोन्दोन्ना
 [tondonna] *adj*
uproar कायाक्कायाक [kajakkajak^Λ] *n* ;
 थोलोकलोक [t^holoklok^Λ] *n* ; मोक्साङ्
 काङ्साङ् [moksəŋ kaŋsaŋ] *n* ;
 सोबोकपोक [sobokpok^Λ] *n*
uproot एन्मा [enma] *v*
upset हुङ्मा, [huŋma] *v*
upside down फोप [p^hop^Λ] *adj*
urge चोम [tsoma] *n*
urinate छिप्मा छिमा [ts^hipma ts^hima] *v*
urinating छिखुबा [ts^hik^huba] *n*

urine छिप्मा_२ [ts^hipma] *n*; निप्तिगेक [niptigekΛ] *n*
usage इमारिक [imarikΛ] *n*
use ओचोक [otsokΛ] *n*; ओचोक [otsokΛ] *n*
useless इनाइगा [inaiga] *adj*

utility उयाक्छिक [ujakts^hikΛ] *n*
utilization ओचोक [otsokΛ] *n*
utilize आचोकमा [atsokma] *v*
utterance चेक्ताहा [tsektaha] *n*; लुम्हा [lu[?]mha] *n*

V v

vacant खेङ् [k^hɛŋ] *Num.*; द्वाङ्द्वाङ् [dwaŋdwaŋ] *n*; लेङ्टा [leŋta] *n*
vaccinate खोन्मा [k^honma] *v*; होङ्मा [hoŋma] *v*
vaccination खोलि [k^holi] *n*
vagina सि [si] *n*
vague खिचिलिङ्मिचिलिङ् [k^hitsiliŋmitsiliŋ] *n*
valley पाक्पाक [pakpakΛ] *n*
vanish चुपाङ्गालिक [tsupangalikΛ] *v*
vanity काडान [kaŋanΛ] *adj*
vapour ह्वाङ्मा [hwaŋma] *n*; ह्वाङ्सा [hwaŋsa] *n*
various पोरिकपोरिक [porikporikΛ] *n*
vast तुक्नुङ् [tuknuŋ] *adj*
vegetable (s) फिम्लाबाक [p^himlabakΛ] *n*
vegetable leaf जिन्दिरिक [dzindirikΛ] *n*
vegetables खिउ [k^hiu] *n*
vegetarian फिम्याखुबा [p^himtsak^huba] *n*
vegetation तुम्सिङ् [tumsiŋ] *n*
vein हेलाम [helamΛ] *n*
Venus छाम्बाचोक [ts^hambasokΛ] *n*
verbal dispute थ्वासाला [t^hwasala] *n*

vertigo निङ्वा इमा [niŋwa ima] *vp*
vessel याङ्दाङ् [jaŋdaŋ] *n*
vibrate लुमा_२ [luma] *v*
vicinity पाङ्निवा [paŋniwa] *n*
victor हेन्चाखुबा [hentsak^huba] *n*; हेन्चाखुबा [hentsak^huba] *n*
victorious हेन्चाखुबा [hentsak^huba] *n*
victory हे [he] *n*; हेन्चा [hentsa] *n*; हेन्चा [hentsa] *n*
view ओताना [otana] *n*; चेय्यानिङ्वा [tse[?]janigwa] *n*; सोयाइ [sojai] *n*
viewpoint निङ्वामिक [niŋwamikΛ] *n*; मिक्लाम [miklamΛ] *n*
vigna unguiculata केरिमेक [kerimekΛ] *n*
vigorous बोलिहाङ् [bolihan] *adj*; लाङ्घेम्बा [laŋg^hemba] *n*; सेम्फाना [semp^hana] *adj*
vile हिचुप्पा [hitsuppa] *n*
village तेन [tenΛ] *n*
village worship तेन ताम्मा [tenΛ tamma] *vp*
violence तुप्सिमा [tupsima] *n*; मिक्सिम [miksima] *n*

virgin केनामे [kename] **adj** ; थाइसिङ्मा [tʰaŋsiŋma] **n** ; मेऱन्योङ्मा [meʔnjoŋma] **adj** ; लोप्नाकिमेक [lopnakimekʌ] **n**

virtue धाराम [dʰaramʌ] **n**

virtuous निङ्वायुङ्बा [niŋwajunba] **adj**

vision सेन्चि [sentsi] **n** ; सोयाइ [sojai] **n**

visit तुम्से खेप्मा [tumse kʰepma] **vp**

visitor खोलोङ्बा [kʰolonba] **n** ;
तोकसोङ्बा [toksonba] **n** ; सोऱखुबा
[soʔkʰuba] **n**

vocation फोकलुङ् [pʰokluŋ] **n**

voice येङ् [jeŋ] **n** ; सेम्ला [semle] **n** ;
सेम्ला [semle] **n**

volcano मिलावा [milawa] **n**

volleyball मुकाङ्बुङ् [mukaŋbun] **n**

vomit ओमा [oma] **v** ; पोसिप [posipʌ] **n** ;
पोसिप्मा [posipma] **v**

vomiting पोसिप [posipʌ] **n**

voracious वाप्पा [wappa] **adj**

vow निङ्वासाम [niŋwasamʌ] **n**

vulture गिद्धा [gidɖʰa] **n** ; साम्बान्वाक
[sambanwakʌ] **n**

W w

wager थ्वा [tʰwa] **n**

wages ओमेन [omenʌ] **n** ; चोचोङ्
[tsotson] **n** ; बोऱयाङ् [boʔjaŋ] **n**

waist फोकराङ् [pʰokraŋ] **n**

waistband फोखिमा [pʰokʰima] **n**

wait कुमा [kuma] **v**

waiting कुखुबा [kukʰuba] **n** ; कुन्नुङ्मा
[kunnunma] **v**

wake पोक्मा [pokma] **v**

wake up चेन्मा [tsenma] **v**

wakeful चेन [tsenʌ] **n** ; चेन्मा [tsenna]
adj ; थाङ्थाङ् [tʰaŋtʰaŋ] **adj** ; हाङ्हाङ्
[haŋhaŋ] **n**

wakefulness ओम्माङ् [ommaŋ] **n**

walk कोऱमा [koʔma] **v** ; लाम्मा [lamma] **v**

wall लुङ्छेङ् [luŋtʰeŋ] **n**

walnut खिबु [kʰibu] **n**

wander इङ्घोऱमा [iŋɖʰoʔma] **v** ; इमा
[ima] **v**

want तेन्दिप्मा [tendipma] **n**

war काङ् [kaŋ] **n**

warder वालाम्लुङ्गुङ्बा [walamlunjunba]
n

warm कु [ku] **adj** ; कुनुङ् [kunun] **adj** ;
कुमा [kuma] **v** ; कुमोक [kumokʌ] **adj** ;
कुहा [kuha] **adj** ; कुहाक [kuhakʌ] **adj**

warmth कुवाहाक [kuwahakʌ] **adj** ;
कुहाक [kuhakʌ] **adj**

warn यायेप्मा [jajepma] **v** ; हिन्माहान्मा
[hinmahanma] **v**

warning मिचुक [mitsukʌ] **n**

warrior काङ्खुबा [kaŋkʰuba] **n** ; काङ्सोरे
[kaŋsore] **n**

warship ताम्मा [tamma] **v**

wartime काङ्नाम [kaŋnamʌ] **n**

wash वालेक्मा [walekma] **v**; वासिऱमा [wasi?ma] **v**; ह्वाप्मा [hwapma] **v**

wasp चिकिचिड्वा [tsikitsiqwa] **n**

waste away आम्दिऱमा [amdi?ma] **v**

watch कुमा [kuma] **v**; घाडि [g^hadi] **n**; सोऱमा [so?ma] **v**

watchman कुखुबा [kuk^huba] **n**;
वालाम्लुङ्गुड्बा [walamlunjunba] **n**;
वालाम्लुङ्गुड्बा [walamlunjunba] **n**

water माङ्चुवा [maŋtsuwa] **n**; वा [wa] **n**

water vessel ल्होटा [lho?a] **n**

waterfall छ्वाङ्गो [ts^hwaŋro] **n**; छ्वाङ्गो [ts^hwaŋro] **n**

watermill डेङ्खामा [deŋk^hama] **n**

watery पानेलो [panelo] **adj**; वा [wa] **n**

wave किरुङ् [kiruŋ] **n**; छाल [ts^hal] **n**;
फोम्ल्याङ् [p^homljāŋ] **n**

way इदुम [iduma] **n**; ओथेम [ot^hem] **n**;
ओयोक् [ojok] **n**; नाखाऱला [nak^ha?la]
adv; युक्लाम [juklam] **n**; लाम्बु [lambu] **n**

we (plural form) कानिङ् [kaniŋ] **pro**

we (two) काङ्चिङ् [kaŋtsiŋ] **pro**;
कान्चिङ् [kantsiŋ] **pro**

weak न्जात्तुनिन्ना [ndzattuninna] **n**; सुलेम [sulema] **adj**

wealth खाम्याङ्ला [k^hamjaŋla] **n**; याङ् [jaŋ] **n**; याङ्सा [jaŋsa] **n**; याङ्सा [jaŋsa] **n**

wealthy थुङ्दुना [t^huŋduna] **n**

weapon आप्मासिङ् [apmasiŋ] **n**;
मुक्काम [mukkama] **n**

wear वाप्मा_२ [wapma] **v**; वाप्मा_२ [wapma] **v**

weary नाचिक लेत्नेम्मा [natsik^h letnemma] **adj**

weather रोनाम [ronama] **n**; सोमाइ [soma] **n**

weave आक्मा_१ [akma] **v**; इप्मा [ipma] **v**;
फाप्मा [p^hapma] **v**

web खिङ् [k^hiŋ] **n**

wedding थाङ् [t^haŋ] **n**; थाङ्छेङ् [t^haŋts^heŋ] **n**; भ्या [b^hja] **n**

Wednesday पाङ्लेन [paŋlen] **n**

weed याक्साङ् [jaksan] **n**; याङ्मा_३ [jaŋma] **v**

week साङ्लेन [saŋlen] **n**

weep हाप्मा [hapma] **v**

weeping तुक्हाप [tukhap] **n**

weigh थाक्मा_२ [t^hakma] **v**

weigh up थाक्मा_२ [t^hakma] **v**

weighing machine थाखुङ् [t^hak^huŋ] **n**

weighty चिन्खुबा [tsink^huba] **n**; लिना [lina] **adj**

welcome चुत्मा [tsutma] **n**; नु तामा लेङ्नि [nu tama leŋni] **n**

well उचुनुङ् [utsunuŋ] **adv**; उचुन्माङ् [utsunmaŋ] **adv**; कुपाक [kupak] **n**;
खिलिक खिलिक [k^hilik^h k^hilik] **np**;
नुना [nuna] **adj**; पाऱवा [pa?wa] **n**;
पाऱवा [pa?wa] **n**

well-fed छिङ्छिङ्ना [tsʰiŋtsʰiŋna] *adj*

well-wisher चिहुक्पेना [tsihukpena] *n*

west नाम्युङ् [namjuŋ] *n*

west नाम्युङ् [namjuŋ] *n*

wet चिना [tsina] *adj*

what इ [i] *n* ; इना [ina] *interj*

wheat गाउङ् [gauŋ] *n* ; ताम्या [tamja] *n*

when जोबो [dzobo] *adv* ; हेत्निङ् [hetniŋ] *interrog*

where इबे [ibe] *interrog* ; हेत्ने [hetne] *adv*

wherever हेत्नेचा [heʔnetsa] *adv*

which इना [ina] *interj* ; हेरना [heʔna] *pro*

while -निडा [niŋa]; -निङ्, [niŋ]; घारि [gʰari] *adv* ; हाकुन्नि [hakunni] *n*

whim किरुङ् [kiruŋ] *n*

whirlwind फुडिचिक [pʰuitsik] *n*

whiskers यामुङ् [jamuŋ] *n*

whisper फोसोक [pʰosok] *n*

whispering फोसोक फोसोक [pʰosok pʰosok] *n* ; सोक्मासाला [sokmasala] *n*

whistle सुसुत्वा [susuʔwa] *n* ; सुसुत्वा लुत्मा [susuʔwa luʔma] *vp*

white फु [pʰu] *n* ; फुना [pʰuna] *adj*

white (people) फुबाङ् [pʰubaŋ] *n*

white flower gourd फुम [pʰuma] *n*

white gourd फुत्ते छाबोक [pʰutte tsʰabok] *n*

who इसा [isa] *interrog* ; हेरना [heʔna] *pro*

whole एको [eko] *adj* ; काहाक [kahak] *n* ; काहाक [kahak] *adj* ; काहाक [kahak] *adj* ; खोबेलेक [kʰobelek] *adv* ; घाक [gʰak] *adj*

whole night सेरनाम्फोक [seʔnampʰok] *adv*

whom इसाडा [isaŋa] *interrog*

whore बेस्या [besja] *n*

why इजाङ् [idzaŋ] *interrog*

wicked ओल्याहा [oljaha] *adj* ; सिङ्काचाबा [siŋkatsaba] *adj* ; सिङ्केप्चा [siŋkepts] *adj*

wicker basket डोकु [doku] *n* ; फाङ्ग्राङ् [pʰaŋraŋ] *n*

wide आगधुर [aggʰura] *adj* ; माङ्फा [maŋpʰa] *adj* ; माडा [maɖa] *adj*

widow लाङ्निमा [laŋnima] *adj*

widower लाङ्निबा [laŋniba] *adj*

width वाक्लाम [waklam] *n*

wife माघ्याम [magʰjama] *adj* ; साप्हाङ्मा [saphaŋma] *n* ; हाङ्मा [haŋma] *n* ; हिङ्खुमा [hiŋkʰuma] *n*

wife (affectionate term for) माघ्याम [magʰjama] *adj*

wife's mother नाम्मा [namma] *n*

wild पुङ्दाराङ् [puŋdaraŋ] *n*

wild banana पुङ्दामोकला [puŋdamokla] *n*

wild cat तुप्पे [tuppe] *n*

wild cock खेवा [kʰewa] *n*

wild dog पुङ्दाकुचुमा [puŋdakutsuma] *n*

wild pheasant तिहवा [tiʔwa] *n*
wild pigeon तोलुम्वा [tolumwa] *n*
wild yam पुङ्दाखि [puŋdakʰi] *n*
will मिप [mipʌ] *n* ; सेन्चि [sentsi] *n*
will power निङ्वामुया [niŋwamuja] *n*
willingness चोन्सि [tsonsi] *n*
wind हिहवा [hiʔwa] *n* ; हिहवा [hiʔwa] *n*
window हिवाकेकताम [hiwakektamʌ] *n* ;
 होन्थाङ् [hontʰaŋ] *n* ; होन्थाङ् [honjaŋ] *n*
wine कोलोन्थि [kolontʰi] *n* ; छेम्हा
 [tsʰemha] *n* ; दोहेमा [dohema] *n*
wing धाङ् [dʰaŋ] *n* ; लाप [lapʌ] *n*
winning हे [he] *n*
winnow छोन्मा [tsʰonma] *v* ; थाप्मा
 [tʰapma] *v* ; मिन्मा [minma] *v* ; वेप्मा
 [wepma] *v* ; सेमा [sema] *v*
winnowing tray थाप्पु [tʰappu] *n*
winter चुङ् [tsuŋ] *adj* ; नाम्रो [namro] *n* ;
 यातुनाम [jatunamʌ] *n*
winter jasmine सेम्सेलिफुङ् [semselipʰuŋ]
n
wipe तुग्मा [tugma] *v*
wiper तुक्मासि [tukmasi] *n*
wireless साङ्खालाम [saŋkʰalamʌ] *n*
wisdom निङ्मा [niŋma] *n*
wisdom teeth निङ्माकेङ् [niŋmakeŋ] *n*
wise आखुबा [akʰuba] *adj* ; चेन्दुना
 [tsenduna] *adj* ; निखुबा [nikʰuba] *n* ;
 निङ्माराङ् [niŋmarəŋ] *n* ; निङ्वाराङ्बा
 [niŋwarəŋba] *n* ; निसाम निखुबा [nisama
 nikʰuba] *n* ; मानिङ्वा [manijwa] *n*

wish चालेसोप्मा [tsalesopma] *n* ; चोन्सि
 [tsonsi] *n* ; लुङ्मानिङ्वा [luŋmanijwa] *n*
wit चुलोम्वा [tsulomwa] *n*
witch भाङ्किरि [dzʰaŋkiri] *n* ;
 हान्चाखुबा [hantsakʰuba] *n* ; हान्चाखुमा
 [hantsakʰuma] *n*
with -भाङ् [bʰaŋ] *suffix* ; चुनुङ् [tsunuŋ]
adj ; चोख्खो [tsokkʰo] *adj* ; नुङ् [nuŋ] *n* ;
 सोरि [sori] *prep*
wither चोप्मा [tsopma] *v* ; चोम्दिहमा
 [tsomdiʔma] *n*
without माहनिङ् [maʔniŋ] *n*
witty चेन्दुना [tsenduna] *adj*
wizard छाम्बा [tsʰamba] *n* ; भाङ्किरि
 [dzʰaŋkiri] *n* ; फेदाङ्बा [pʰedaŋba] *n* ;
 फेदाङ्बा [pʰedaŋba] *n* ; माङ्हाङ्बा
 [maŋhaŋba] *n*
wolf ब्वाँसो [bwāso] *n*
woman मेच्छा [mettsʰa] *n*
womb च्यादाङ् [tsjadan] *n* ; साक्लेप
 [saklepʌ] *n*
wonder उपाम्म्या [upammja] *n* ; उपाम्म्या
 [upammja] *n* ; तोत्ते [totte] *n* ; तोत्ते
 [totte] *n* ; लेम्फि [lɛmpʰi] *n*
wood सिङ् [siŋ] *n* ; हेक्सिङ् [heksin] *n*
wood apple सुम्पु [sumpu] *n*
wooden seat सङ्घोङ् [saŋgʰoŋ] *n* ;
 साङ्गोङ् [saŋgoŋ] *n*
woodfordia fruticosa चेकेहवा [tsekeʔwa]
n
wool उमुङ् [umuŋ] *n* ; मुङ् [muŋ] *n*

woollen उङ् [uŋ] *pro*

woollen blanket मुङ्लु [muŋlu] *n*

word पोक [poka] *n*

word-stock पोकदाङ् [pokdaŋ] *n*

work काम चोकमा [kama tsokma] *vp* ;
चोक [tsoka] *n* ; चोन्चोक [tsontsoka] *n*

working फोकलुङ् [pʰokluŋ] *n*

workshop चेछेम्वालुङ् [tsetsʰemwaluŋ] *n* ;
चोकदाङ् [tsokdaŋ] *n*

world कायुङ्देन [kajuŋdena] *n* ; कायुङ्देन
[kajuŋdena] *n*

world picture खाम्बोक्चिङ् [kʰamboktsiŋ] *n*

worldly उतुम [utuɱa] *n*

worm in stomach हाङ्माङ् [haŋmaŋ] *n*

worried लेन [len] *n*

worship हाङ्माꣳ [haŋma] *v*

worshipper हाङ्खुबा [haŋkʰuba] *n*

worthless इनाङ्गा [inaŋga] *n*

wound ह्वा [hwa] *n*

woven फायाना [pʰajana] *adv*

wrangle खिमा [kʰima] *v*

wrangling खि [kʰi] *n*

wrap एप्मा [epma] *v* ; फोम्मा [pʰomma] *v* ;
मोम्मा [momma] *v* ; सुम्मा [summa] *v*

wreath तिगेक [tigateka] *n*

wrestling चुङ्मा [tsuŋma] *n*

wring इङ्मा [iŋma] *v* ; इप्मा [ipma] *v* ;
छिक्माꣳ [tsʰikma] *v* ; फिन्मा [pʰinma] *v*

wrinkle छुङ्छुङ् [tsʰuŋtsʰuŋ] *n*

wrinkled छुक्साना [tsʰuksana] *adv*

write छेप्मा [tsʰepma] *v* ; छेम्कात्मा
[tsʰemkatma] *v*

writer छेप्खुबा [tsʰepkʰuba] *n*

writing छेप्त्हा [tsʰeptha] *n* ; छेप्त्हा
[tsʰeptha] *n* ; छेप्फाक [tsʰeppha] *n*

written छेप्साला [tsʰepsala] *n*

written note छेप्त्हा [tsʰeptha] *n*

written record छेप्साला [tsʰepsala] *n*

wrong इसिनिरिक [isinirika] *n* ; इसिर्
[isiʔ] *n*

Y y

yak नाङ्पिक [naŋpika] *n* ; पिकयोङ्
[pikjoŋ] *n* ; पिकयोङ् [pikjoŋ] *n*

Yakkha land याक्खाम [jakkʰama] *n*

yam खि [kʰi] *n* ; पाङ्खि [paŋkʰi] *n*

yard चाराम [tsarama] *n*

yawn ह्वाकुम [hwakuma] *n*

year उछामेलेङ् [utsʰameleŋ] *n* ; नाम्साम
[namsama] *n* ; नाम्साम [namsama] *n*

yeast खावा [kʰawa] *n*

yellow हेलो [helo] *n*

yellow teak काराम्बु [karambu] *n*

yes ओम [oma] *n*

yesterday आसेन [asena] *adv*

yeti खिङ् [kʰiŋ] *adj*

yoghurt साप्या [sapja] *n*

yoke कोङ्सिङ् [koŋsiŋ] *n*

you न्दा [nda] **pro** ; न्निङ्दा [nniŋda] **pro**

you (two) न्जिङ्दा [ndziŋda] **pro**

young न्जिक्तुन्ना [ndziktunna] **adj** ;
 मेऱ्न्योङ्बा [meʔnjoŋba] **n** ; लाङ्घेम्बा
 [laŋgʰemba] **n** ; लोप्ना [lopna] **adj** ; वेन्चा
 [wentsa] **n** ; वेन्चा [wentsa] **n** ; वेन्चा
 [wentsa] **n** ; सेम्फाना [sempʰana] **adj** ;
 सेम्फाना [sempʰana] **adj** ; सेम्फाना
 [sempʰana] **adj**

young (female) किमेक [kimekʌ] **adj** ;
 मेऱ्न्योङ्मा [meʔnjoŋma] **adj**

young cow कोरोङ्वा [koroŋwa] **n**

younger brother नुन्छा [nuntsʰa] **n**

younger sister नुन्छा [nuntsʰa] **n** ;
 नुन्छामामु [nuntsʰamamu] **n**

younges पाक्ना [pakna] **adj**

youngest फुऱ्वाबा [pʰuʔwaba] **adj**

youngest (woman) फुऱ्वामा [pʰuʔwama]
adj

your ङ्गा [ŋga] **pro**

yours ङ्गा [ŋga] **pro**

youth वालुक [walukʌ] **n** ; वेन्चा [wentsa]
n ; वेन्चा [wentsa] **n**

youthful किमेक [kimekʌ] **adj** ;
 मेऱ्न्योङ्बा [meʔnjoŋba] **n** ; मेऱ्न्योङ्मा
 [meʔnjoŋma] **adj** ; वेन्चा [wentsa] **n**

Z z

zanthoxylum alatum होक्सिङ् [hoksɪŋ] **n**

zeal चोक्पोक [tsokpokʌ] **n**

zealous चोम्बोक [tsombokʌ] **n** ; नाहेम्मा
 [nahemma] **v**

zero खेङ् [kʰeŋ] **Num.**

zigzag कुङ्लिङ्वाङ्लिङ् [kuŋliŋwaŋliŋ]
adj

zinc फुओलाक [pʰuolakʌ] **n**

zodiac कुमाइङ्छा [kumaintsʰa] **n**

zone लिङ्खाम [liŋkʰamʌ] **n**

APPENDICES

(परिशिष्ट)

- निप/गन्ती/Numbers
- सामारित/साइनो/Kinship
- सालुङ्/शरीरका अङ्गहरू/Body parts
- न्वाक्चि/चराहरू/Birds
- फिबाक्चि/कीरा/Insects
- मोनाम/महिना/Month
- इमारिङ्/ऋतु/Season
- दिशा/Direction
- राशीको नामहरू/Zodiac Names
- लाहमिक/ तिथीको नाम Names of lunar half-months
- आवृत्तिबोधक
- याक्खा जातिका थर र गोत्रा

निप/गन्ती/NUMBERS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
ए/इ	एक	one
हि/हिच	दुई	two
सु/सुम	तीन	three
ना/थुम	चार	four
फा/डाङ्	पाँच	five
या/छाङ्	छ	six
ला/साङ्	सात	seven
ता/आङ्	आठ	eight
पा/नाङ्	नौ	nine
एखेङ्/इ खेङ्	दस	ten
एए/इ इ	एघार	eleven
एहि/एहिच/इ हिच	बाह	twelve
एसु/एसुम/इ सुम्	तेह	thirteen
एना/इ थुम्	चौध	fourteen
एफा/इ डाङ्	पन्ध्र	fifteen
एया/इ छाङ्	सोह	sixteen
एला/इ साङ्	सत्र	seventeen
एता/इ आङ्	अठार	eighteen
एपा/इ नाङ्	उन्नाईस	nineteen
हिखेङ्/हिचखेङ्	बीस	twenty
हिए/हिचए/हिच इ	एक्काईस	twenty-one
हिहि/हिचहिच	बाईस	twenty-two
हिसु/हिचसुम्	तेईस	twenty-three
हिना/हिचना/हिच हिच	चौबीस	twenty-four
हिफा/हिचफा/हिच डाङ्	पच्चीस	twenty-five
हिया/हिचया/हिच् छाङ्	छब्बीस	twenty-six
हिला/हिचला/हिच् साङ्	सत्ताईस	twenty-seven
हिता/हिचता/हिच आङ्	अठ्ठाईस	twenty-eighty
हिपा/हिचपा/हिच् नाङ्	उनान्तीस	twenty-nine
सुखेङ्/सुमखेङ्	तीस	thirty
सुए/सुमए/सुम इ	एकतीस	thirty-one

निप/गन्ती/NUMBERS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
सुहि/सुमहिच्	बत्तीस	thirty-two
सुसु/सुमसुम्	तेत्तीस	thirty-three
सुना/सुमना/सुम थुम्	चौत्तीस	thirty-four
सुफा/सुमफा/सुम डाङ्	पैंतीस	thirty-five
सुया/सुमया/सुम छाङ्	छत्तीस	thirty-six
सुला/सुमला/सुम साङ्	सैतीस	thirty-seven
सुता/सुमता/सुम आङ्	अठ्तीस	thirty-eight
सुपा/सुमपा/सुम नाङ्	उनान्चालीस	thirty-nine
नाखेङ्/थुम खेङ्	चालीस	forty
नाए/थुम इ	एकचालीस	forty-one
नाहि/नाहिच/थुम हिच	बयालीस	forty-two
नासु/नासुम/थुम सुम्	त्रिचालीस	forty-three
नाना/थुम थुम्	चवालीस	forty-four
नाफा/थुम डाङ्	पैंतालीस	forty-five
नाया/थुम छाङ्	छयालीस	forty-six
नाला/थुम साङ्	सतचालीस	forty-seven
नाता/थुम आङ्	अठचालीस	forty-eight
नापा/थुम नाङ्	उनान्चास	forty-nine
फाखेङ्/डाङ् खेङ्	पचास	fifty
फाए/डाङ् इ	एकाउन्न	fifty-one
फाहि/फाहिच/डाङ् हिच्	बावन्न	fifty-two
फासु/फासुम/डाङ् सुम्	त्रिपन्न	fifty-three
फाना/डाङ् थुम्	चवन्न	fifty-four
फाफा/डाङ् डाङ्	पचपन्न	fifty-five
फाया/डाङ् छाङ्	छपन्न	fifty-six
फाला/डाङ् साङ्	सन्तावन्न	fifty-seven
फाता/डाङ् आङ्	अन्ठावन्न	fifty-eight
फापा/डाङ् नाङ्	उनान्सठ्ठी	fifty-nine
याखेङ्/छाङ् खेङ्	साठ्ठी	sixty
याए/छाङ् इ	एकसठ्ठी	sixty-one
याहि/फा हिच/छाङ् हिच	बैसठ्ठी	sixty-two

निप/गन्ती/NUMBERS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
यासु/फा सुम/छाङ् सुम्	त्रिसठ्ठी	sixty-three
याना/छाङ् थुम्	चौसठ्ठी	sixty-four
याफा/छाङ् डाङ्	पैंसठ्ठी	sixty-five
याया/छाङ् छाङ्	छैसठ्ठी	sixty-six
याला/छाङ् साङ्	सतसठ्ठी	sixty-seven
याता/छाङ् आङ्	अठसठ्ठी	sixty-eight
यापा/छाङ् नाङ्	उनान्सत्तरी	sixty-nine
लाखेङ्/साङ् खेङ्	सत्तरी	seventy
लाए/साङ् इ	एकहत्तर	seventy-one
लाहि/लाहिच/साङ् हिच	बहत्तर	seventy-two
लासु/लासुम/साङ् सुम्	त्रिहत्तर	seventy-three
लाना/साङ् थुम्	चोहत्तर	seventy-four
लाफा/साङ् डाङ्	पचहत्तर	seventy-five
लाया/साङ् छाङ्	छयहत्तर	seventy-six
लाला/साङ् साङ्	सतहत्तर	seventy-seven
लाता/साङ् आङ्	अठहत्तर	seventy-eight
लापा/साङ् नाङ्	उनासी	seventy-nine
ताखेङ्/आङ् खेङ्	असी	eighty
ताए/आङ् इ	एकासी	eighty-one
ताहि/ता हिच/आङ् हिच	बयासी	eighty-two
तासु/ता सुम/आङ् सुम्	त्रियासी	eighty-three
ताना/आङ् थुम्	चौरासी	eighty-four
ताफा/आङ् डाङ्	पचासी	eighty-five
ताया/आङ् छाङ्	छयासी	eighty-six
ताला/आङ् साङ्	सतासी	eighty-seven
ताता/आङ् आङ्	अठासी	eighty-eight
तापा/आङ् नाङ्	उनान्नब्बे	eighty-nine
पाखेङ्/नाङ् खेङ्	नब्बे	ninety
पाए/नाङ् इ	एकानब्बे	ninety-one
पाहि/पाहिच/नाङ् हिच	बयानब्बे	ninety-two
पासु/पासुम/नाङ् सुम्	त्रियानब्बे	ninety-three
पाना/नाङ् थुम्	चौरानब्बे	ninety-four

निप/गन्ती/NUMBERS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
पाफा/नाइ डाइ	पन्चानब्बे	ninety-five
पाया/नाइ छाइ	छयानब्बे	ninety-six
पाला/नाइ साइ	सन्तानब्बे	ninety-seven
पाता/नाइ आइ	अन्ठानब्बे	ninety-eight
पापा/नाइ नाइ	उनान्सय	ninety-nine
होम्बोक/खुक्	सय	hundred
माहोम्बोक/खेइ सुम्	हजार	thousand
एमाहोम्बोक/इ खेइ सुम्	एक हजार	One thousand

सामारित/साइनो/Kinship term

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
पिछा	नावालक	baby, infant
कोइबा	मामा	maternal uncle
कोइबा पाइ	मामा-घर	village of one's mother
खोक्निमा	मामाको छोरी	cousin, mother's brother's daughter
खोक्निबा	मामाको छोरा	cousin, mother's brother's son
छोइ	वंशा, कुल	clan
याइमेन	नाती, नातिनी	grandchild
पुम	बाजे	grandfather
फु नुन्छा	दाई, भाई	brother
च्या	बच्चा, छोरा छोरी	child, children
नाम्बा नाम्मा	ससुरा सासू	parents-in-law
चिहुम्पेना	आफान्त	friend
डाप	साला, जेठान,	brother-in-law
हिइखुबा	लोक्ने	husband
येम	बडीआमा, ठूलीआमा	aunt (father's mother's side)
ताबाइ/ताभाइ	ज्वाँइ	son-in-law
ताइमेक	बुहारी	daughter-in-law
नाप्निबा/नाप्निमा	आमाको दिदी बहिनीको छोराछोरी	mother's sister's son/daughter
नि	फुपू/ माइजु	aunt (father's sister)/(wife of mother's brother)

सामारित/साइनो/Kinship term

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
डोटेङ्मा	लोकनेको बहिनी, सोल्टिनी	sister-in-law
छिम	काकी	aunt
कोङ्मा	छेमा	stepmother
पा	पिता	father
मुम	हजुरआमा	grandmother
थाङ्स्योङ्बा	दुलाहा/बेहूला	bridegroom
थाङ्स्योङ्मा	दुलही/बेहूली	bride
खाप्सिक	खनाति	great-great-grandson
फाङ्	काका	uncle (father's brother)
कु/आक्कु	फुपाजु	uncle (father's sister's husband)
मा/आमा	आमा	mother
इसाबा, इसामा	दिदी बहिनीको छोरा छोरीहरु	cousin
पा,मा	बाबु आमा	parents
हिङ्खुमा	स्वास्नी	wife
एछा/येछा	भतिज, भतिजी	nephew, niece
साप्सिक	पनाति	great-grandchild
ना	दिदी	older sister
डोटेङ्बा	देवर, सोल्टी	brother-in-law
लेप्मा	सौता	female lover
च्या बाबु	छोरा	son
फुमा	भाउजु	sister-in-law
ना	दिदी	older sister
फु	दाजु	older brother
नुन्छा	भाई/बहिनी	younger sibling
इच्छाबा	सम्धी	father/mother of son/daughter-in-law

सालुङ्/शरीरका अङ्गहरु/BODY PARTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
इक्लाम	किल्किले	Adam's apple
उमाकेङ्	बङ्गरा	molar
काराङ्	करङ्	rib

सालुङ्/शरीरका अङ्गहरू/BODY PARTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
केङ्	दाँत	tooth
कोम्फु	छाती	chest
खिङ्	पित्ता	bile, gall bladder
खेन्वा	औंला	finger
खोन/खोम	घाँटी	throat
च्यादाङ्	पाठेघर	uterus
चुवा	मुटु	heart
छुप्ताङ्मुक	दाहिने हात	right hand
छेन्दि	नङ्	finger nail
टुखुरुक	टाउको	head
ताङ्चुक्लिक	टुप्पी	tuft of hair on top of the head
तुवा	निधार	adam's apple
थाङ्तु	मृगौला	kidney
थुन्वा	वीर्य	semen
नाचि/नाचिक	अनुहार	face
नाभाक	कान	ear
नाभुकोङ्	नाको प्वाल	nostril
नाम्छेङ्/नाम्च्याङ्	गाला	cheek
नुघाक	कल्चौडो	nipple
फेक्साङ्मुक	देब्रे हात	left hand
फोक	भुँडी/पेट	stomach, abdomen
फाक्ताङ्	कांध	shoulder
फियो	फियो	pancreas
फोक्चुकुलि	नाइटो	navel
मिक	आँखा	eye
मिक्साम्वाक	आँखाभौं	eyebrow
मिक्च्या	आँखाको नानी	pupil
मिलाक	पुच्छार	tail
मुक	पाखुरा/हात	hand, arm
मुक्मुङ्	हातको रौं	hair of back of hand
मुक्ताप	हातकेला	palm of hand
मुक्हुप	कुहिना	elbow

सालुङ्/शरीरका अङ्गहरू/BODY PARTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
मुङ्	रौं	body hair
या	मुख	forehead, brow
याबुला	औँठ	lip, snout
यामुङ्	जुँगा	moustache
लाङ्	खुट्टा	foot, leg
लाङ्फिला	फिला	thigh
लाङ्हुप	घुँडा	knee
लाप	पखेटा	wing
लि	लिङ्ग/मुत्रनली	penis
लुङ्मा	कलेजो	liver
लेकुमाङ्	काखी	armpit
लेम	जिब्रो	tongue
सा	मासु	muscle
सालुङ्/यावाङ्	शरीर	body
सिङ्सालिक	चिउडो	chin
सेङ्ख्वाक	हाड	bone, skeleton
हेमाडा	कण्डो/मलद्वार	anus
हेचोम	मलद्वार	anus
ह्वारिक	छाला	skin
हेलाम/सावा	नशा	nerve
हेलि	रगत	blood
सोम/ओसोम	फोक्सो	lung

न्वाक्चि/चराहरू/BIRDS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
इप	बट्टाई	common quail <i>Coturnix</i>
आऱ्वा	काग	crow
आङ्देऱ्वा	ठेउवा	Type of bird
ओक्लिघोङ्मे	भ्याकुरा	spiny babbler <i>Turdoides nipalensis</i>
काकाकुलिक	गरुड	mythical bird
कोकाले	कोकले	tree pie <i>Dendrocitta vagabunda</i>
कोङ्ग्लिवा	फिस्टा	warbler <i>Philoscopus</i>

न्वाक्चि/चराहरू/BIRDS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
		<i>proregulus</i>
खिवामा	धनेस	type of bird
खुह्वा	कोइली	black cuckoo <i>eudynays scolopacea</i>
खोवामे	खल्बले चरो	type of bird
गुम्थालि/सुसुवा	गौथली	swallow
घेङ्चुक/घेक्चुक	चिभे	white magpie
डावा/पोतोक्ना	हाँस	duck
चिचिउवा	रूपी	type of bird
चिडाह्वा	हुचिल	great horned owl
चुयुङ्	हिउँदे चरी	snow bird
चेक्वा	सुगा	parakeet, parrot
ढुकुवा	ढुकुर	turtle dove <i>streptopelia orientalis</i>
तारावा	मयुर	peacock
तिह्वा	कालिज	pheasant <i>laphura leucomelanos</i>
देउदेउमा	भ्याकुर	wild yam
निङ्वाहिम्वा	काफल चरी	type of cuckoo
निनियामे	हुटिट्याउँ	lapwing
पारेह्वा/साखेह्वा	परेवा	pigeon
पारोवा	रानीचरी	scarlet minivet <i>pericrocotus flammeus</i>
पेकुलिह्वा	जुरेली	grey bulbul <i>hypsipetes madagascariensis</i>
पेचिरिह्वा	भगेरा	sparrow
पेरोङ्गुवा	लामपुछे	blue magpie <i>urocissa erythrorhyn</i>
पेल्लुह्वा	न्याउली	great barbet <i>megalaima virens</i>
फिह्वारु/फेरुवा	कोटेरो	a kind of bird
फोप्चिबा	लाटोकोसेरो	owl <i>bubo nipalensis</i>
भाछेङ्गरोवा	मुनाल	crimsonhorned pheasant <i>tragopan satyra</i>
माक्छिङ्	कल्चुडा	thrush <i>myioponeus caeruleus</i>
माङ्आवा	सारस	crane
माङ्मे	चिल, बाज	eagle
मालेनि	धोबि चरो	a type of bird.

न्वाक्चि/चराहरू/BIRDS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
मिक्फेरु	बिउछर चरो	a type of bird.
योनावा	बल्छी चरा	a type of bird.
रापान्वाक	धुइरे	a type of bird.
लाग्वा	चमेरो	bat
वा	कुखुरा	chicken <i>gallus domesticus</i>
साम्बान्वाक	गिद्ध	vulture

फिबाक्चि/कीरा/INSECTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
आङ्गालुङ्माङ्	पखेटा नभएको सलह	wingless locust
ओप्चेङ्मे	जुनकिरी	firefly
इङ्गवामा	बच्छ्युँ	hornet
केनेनेमे	भ्याउँकिरी	type of insect
कोङ्गलिङ्वा	साङ्गले	cockroach
कोकोमेक	पुताली	butterfly
कोक्छेन	शंखेकिरा	snail
खाजुरा	खजुरो	centipede
खाम्भुमाङ्	खुम्मेकीरा	harmful larva
खाम्सुलिमा	भुईँ अरिङ्गल	wild ground bee
खेलेक	कमिला	ant
खोबेक	गंगाटा	river crab
गोगोबा	खेतमा पाईने एक प्रकारको किरा	type of insect found in fields
चिक्चिङ्वा	बारुलो	small wasp
चिचा	भिँगा	house fly
ढोङ्गुङ्माङ्/धोङ्गुङ्माङ्	आङ्खाफोर, लाटा किरा	
ताकामाङ्/ताकाभाङ्	माकुरो	spider
तुङ्खुरुम्बा	मलामी कीरा	
तुहि/मोत्सो	लाही कीरा	
तिकुरुमाङ्/लाभरेफिबा क	लाभ्रे कीरा	larva
तेपुरकि	उपियाँ	flea

फिबाक्चि/कीरा/INSECTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
थाङ्सु	महुरी	bee
थिक्निबा	साप्राङ्	a small bee
नाम्फेतुम्बा	गन्धेकीरा	insect that emits a smell when touched
पुङ्लिङ्वा	पुट्का, सानो महुरी	small bee
फिऱ्माफोसोक	पादेकीरा	
फिनिनिबा	भुसुना	midge, gnat
फिबाक	कीरा	insect
फोक्ताङ्वा/फोक्टाङ्वा	रातो बारुलो, बारुला भन्दा अलि ठूलो एक जातको बारुलो	type of wasp
भाम्बुरा	भमरा	bumble bee
माचिचा	डाँठ	
माडा चोङ्खुबाक	सलह	locust
मिङ्	छिचिमिरो	flying termite
मिङ्खेलेक	धमिरो	termite
याइबा	पोथ्रोमा गुँड बनाएर बस्ने एक प्रकारको ठूलो अरिङ्गाल	wild bee
याङ्चुकुलिक	सानो कमिलो	small ant
लाक्फेक	बर्खयाममा जमिनमा पाइने जुका	leech
लुऱ्माङ्/लुप्माङ्	पानी जुका	water leech
लेऱ्वाबुन्जिक	गड्यौला	earthworm
लात्लो	खजुरो	centipede
लोलिघाक्पा	प्यूपा	pupa
वासिक	सुलसुले, कुखुराको जुम्रा	mites
वेनाम्फिबाक	नाम्ले कीरा	flatworm
साऱ्वा	कालो अरिङ्गल	hornet
साङ्खा/वाकोक्छेन	शंख	conch
साङ्गा	कटुसको मुनामा पाइने गन्धे कीरा	
साप्सिक	किर्ना	tick
साम्याङ् खोपिरिक	सुनटिकी कीरा	type of insect

फिबाक्चि/कीरा/INSECTS

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
सिक	जुम्रा	louse
सिपि	सिपी	cowrie
सिप्लिक	उडुस	bedbug
सुलिमा	रातो अरिङ्गल	hornet vespa orientalis
सेक्सेकुम्मे	भाद्र असोज तिर कराउने एकप्रकारको कीरा/हरियो किश्रो	green cicada
हाङ्खेलैक	राज कमिलो	king ant
हाङ्माङ्	पेटमा पर्ने जुका	roundworm
हाङ्थाङ्सु	रानी मौरी	queen bee
हिङ्गिलिकमाङ्	सिन्दुरे कीरा	
हिबुम्बा	गोब्रेकीरा	beetle

मोनाम/महिना/MONTHS

YAKKHA	NEPALI
यावारो/ह्वासुक	बैशाख
फिम्रो/काऱ्वातुम्	जेठ
वासिरो/लेऱ्वालोक्पा	असार
ख्याङ्हाम्रो/वासेक्पा	श्रावण
कुइम्रो/वालेक्पा	भदौ
ओम्रो/सेक्सेकुम्	असोज
फुङ्गरो/माखेङ्ना	कार्तिक
यारो/सेन्छेङ्ला	मंसिर
चुङ्गरो/चिसोक	पौस
नाङ्गरो/न्हाङ्गरो/चुङ्खोक्	माघ
कुहाक्को/केलेक्पो	फाल्गुन
हेरो/नाम्छुलुक्	चैत्र

इमारिङ्/ऋतु/Season

YAKKHA	NEPALI
फुङ्फेत्लाम	बसन्त ऋतु
नाम्तुक्नाम/लिपचुक	ग्रीष्म ऋतु
वातुक्नाम	वर्षा ऋतु
मोनाङ्लाम/तुपछुयुक्	शरद ऋतु
चुङ्सेङ्नाम/चुङ्सेङ्ला	हेमन्त ऋतु
चुङ्नाम	शिशिर ऋतु

दिशा/Direction

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
नाम्लोन्	पूर्व दिशा	East
नाम्युङ्	पश्चिम दिशा	west
नासेन्लाङ्/फेक्सालाङ्	उत्तर दिशा	north
छुप्सालाङ्	दक्षिण दिशा	south

राशीको नामहरू/Zodiac Names

YAKKHA	NEPALI	ENGLISH
सामुङ्छा	मेष	arise
पिक्छा	वृष	taurus
मेक्चिछा	मिथुन	gemini
खोबेक्छा	कर्कट	cancer
किबाक्छा	सिंह	leo
मेऱ्न्योङ्छा	कन्या	virgo
थाचोक्छा/थाक्चोक्छा	तुला	libra
फिबिक्छा	वृश्चिक	scorpio
छिगिक्छा/छिकिक्छा	धनु	saguaros
मेतोक्छा	मकर	capricorn
कुमाङ्छा/कुमाङ्छा	कुम्भ	aquarius
नान्छा	मीन	pisces

लाभिक/ तिथीको नाम

YAKKHA	NEPALI
लाएम	परेवा
लाहिम	द्वितिय
लासुम	तृतिय
लानाम/लाथुम्	चतुर्थी
लाफाम/लाडाम्	पन्चमी
लायाम/लाछाम्	षष्ठी
लालाम/लाथुम/लासाम्	सप्तमी
लाताम/लाआम्	अष्टमी
लापाम/लानाम्	नवामी
लाखेम	दशमी
लाएएम/लाइइम्	एकादशी
लाइहिम/लाइसेम्	द्वादशी
लाइसुम	त्रयोदशी
लाइनाम/लाइथुम्	चतुर्दशी
लाएप/लाकुम्	औंसी
टोङ्ला/लाछेम	पूर्णिमा

आवृत्तिबोधक

क्रमसंख्या

YAKKHA	NEPALI	YAKKHA	NEPALI
इमा	एकपल्ट	इम्ना	पहिलो
हिप्मा	दुइपल्ट	हिम्ना	दोस्रो
सुम्मा	तीनपल्ट	सुम्ना	तेस्रो
नाम्मा/थुम्ना	चारपल्ट	नाम्ना	चौथो
फाम्मा/डाङ्ना	पांचपल्ट	फाम्ना	पाचौं
याम्मा/छाङ्ना	छ पल्ट	याम्ना	छैटौं
लाम्मा/साङ्ना	सातपल्ट	लाम्ना	सातौं
ताम्मा/आङ्ना	आठपल्ट	ताम्ना	आठौं
पाम्मा/नाङ्ना	नौपल्ट	पाम्ना	नवौं
एखेम्मा/इखेङ्ना	दशपल्ट	एखेम्ना	दसौं

याक्खा जातिका थर र गोत्र

क्र.सं.	थर	सामेऱछोङ्	
		पुरुष	महिला
१	इलासोलोङ्, टिकासोलोङ्, एलावा, कोम्फे, खाम्याङ्, पिन्नुहाङ्, पुऱलुहाङ्, मोरहाङ्, मारेन	छोङ्छामि	युङ्खामा
२	कोङ्गेन, थाइम, थोम्फारा, होहोङ्बा, याएम्वा, चारकोले, लिम्बुखिम, छाला,	मेऱलाप्पा	नाखामा/नाघामा
३	कोयोङ्वा, हुतुराङ्, लुम्बा	काङ्छामि	केखामा
४	खायाखिम, ओक्तुहाङ्, एक्थुक्हाङ्	सुसामि	निङ्खामा
५	खुक्तिऱवा, हाङ्चुवा	युङ्छामि	नाखामा/नुघामा
६	छोङ्लेन (सोङ्गेन)	छुङ्छामि	नुकामा
७	ताम्लि	पाङ्गलियोङ्	पाङ्गलियोङ्मे
८	तुम्बा	नाम्पिहाङ्	साङ्खायोङ्मे
९	नाम्मेक	काकापु	साङ्खामा
१०	पाम्फु	छोङ्छामि	थिङ्खाहिङ्मे
११	माखारा	छोङ्छावा	थिङ्खामे
१२	रोगु	काक्कुपु	साङ्खायोङ्मे
१३	लिंखा (इक्नाप, चारभाइया, पाँचभाइया, लोकफा, दसमुखि)	लिंछामि	नुगामा
१४	लिम्बुखिम, लिम्बुहिम, पुपाङ्गु, याङ्किम्बु	मेऱलाप्पा	नाघामा/नुघामा, नाखामा, नागामा
१५	सिम्छेक, सुमा, लाका, हेवाइछा	छेङ्छावा	छेङ्खामा
१६	हेङ्वा, इलुम्वाङ्	खुङ्छामि	वेखामा
१७	चोपालिवा	पिक्चोङ्मा	नाखामा
१८	योक्थोक्हाङ्	कुङ्छावा	कुङ्छामि

सन्दर्भ सूची

(References)

याक्खा-नेपाली-अङ्ग्रेजी शब्दकोष, श्री रामजी कोडरेन, २०६३ माघ
प्रकाशक- किरात याक्खा छुम्मा केन्द्रीय समिति, काठमाडौं

याक्खा चेत्या सिक्ला, श्री बम देवान लिम्बुखिम/श्री मागमान लिङ्खा
प्रकाशक- बेन बहादुर लक्हाङ, गोपाल देवान

याक्खा जाति एक परिचय, मागमान जिमी लिङ्खा, २०६६ फागुन
प्रकाशक- नेपाल लोकतान्त्रिक किरात याक्खा संघ धनकुटा

याक्खा लेखन गोरेटो, याक्खा छेप्मालाम्बु, Oct 2011

कोडरेन, रामजी, २०६४, आदिवासी याक्खा जातिको संस्कार र संस्कृति काठमाण्डौ,
इन्डिजिनस पिपुल्स याक्खा अर्गनाइजेशन

कोडरेन, रामजी, २०६५, याक्खा भाषा व्याकरण काठमाण्डौ

कोडरेन, रामजी, २०६८, याक्खा जातिको चिनारी ललितपुर आदिवासी जनजाति
उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान समेत